

DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI
PRIN
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

ÎNDRUMĂTOR

în

ARHIVELE CENTRALE

Vol. I, partea I-a

EDIȚIA a II-a

București, 1972

DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI

din

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

ÎNDRUMĂTOR

în

ARHIVELE CENTRALE

Vol. I, partea I-a.

întocmit de :

Maria Soveja

Iulia Gheorghian

Marcel Dumitru Ciucă

EDIȚIA a II-ă

BUCUREȘTI, 1972

La întocmirea și publicarea lucrării a colaborat
MIHAIL FĂNESCU
arhivist principal
în Direcția generală a Arhivelor Statului.

P R E F A Ț A

În decursul a 140 de ani s-au strîns în depozitele Direcției generale a Arhivelor Statului multe din documentele create, începînd cu secolul al XIV-lea, de cancelariile domnești, de cancelariile altor instituții ce au ființat pe teritoriul României, precum și cele ce proveneau din afara țării.

Este vorba despre actele emenate din cancelariile Moldovei și Țării Românești ce consfințeau stăpînirea unor moșii, schimburi de proprietăți, danii, precum și diverse privilegii. În cea mai mare parte a lor au ajuns la mănăstiri și celelalte așezăminte ecleziastice o dată cu moșiile primite ca donație, cumpărate sau luate de la țărani ; un număr mai restrîns de documente au fost depuse spre păstrare la aceste instituții.

Sînt, apoi, fondurile instituțiilor centrale între care : Obșteasca adunare, Obîșnuita obștească adunare, Parlament, Președinția Consiliului de Miniștri, Casa regală, ale diverselor departamente, ministere, consilii, comitete etc. ale unor bănci, asociații și societăți și, în sfîrșit, materiale care au provenit din fonduri familiale și personale.

Prin grija celor ce le-au avut în păstrare au fost inventariate și date cercetătorilor la sala de studii. O prezentare de ansamblu a conținutului tuturor fondurilor despre care să ia cunoștință cercetătorii, precum și cei dormici să se informeze, nu s-a făcut, cu toate că cei interesați frecventează tot mai mult și tot mai mulți sălile de studii.

Iată de ce Direcția generală a Arhivelor Statului între alte publicații de informare științifică a preconizat și „Îndrumătorul în arhive”. Avînd deja o experiență prin pregătirea și tipărirea „Îndrumătorului în Arhivele Statului Iași care a ajuns la cel de-al IV-lea volum și „Îndrumător în Arhivele Statului Banat”, a inițiat pregătirea și publicarea unei astfel de lucrări și pentru arhivele centrale.

Lucrarea este preconizată să apară în mai multe volume, iar unele din volume vor avea partea I și a II-a.

Ne-am hotărît la aceasta pentru a putea prezenta fondurile pe categorii de instituții ca profil, ușurînd astfel cercetătorilor posibilitatea de informare.

Am început seria volumelor cu actele provenite de la instituțiile ecleziastice, deoarece, în afară de faptul că aici s-au păstrat documentele cele mai multe și mai vechi, ele oferă date prețioase din epoca feudală în Moldova și Țara Românească, pentru diverse categorii de specialiști ai evului mediu.

Documentele celor peste 200 de fonduri ce se prezintă în *Indrumător* volumul 1, partea I, au intrat în depozitele Arhivelor Statului prin măsura adoptată de Alexandru Ioan Cuza cunoscută sub denumirea de „secularizarea averilor mănăstirești”. Fiind, în general, acte prin care se consfințeau anumite drepturi, proprietăți, privilegii etc. și deci legate de pământul ce trecea în stăpânirea statului era și normal ca să fie luate și documentele proprietăților.

Aici și de acum începe o folosire judicioasă și multilaterală a lor. Dar pentru aceasta era necesar să fie inventariate, operațiune făcută cu multă mîgală și conștiinciozitate de lucrătorii din arhive; concomitent s-au întreprins și alte măsuri între care traducerea unui număr însemnat din cele ce erau scrise în limba slavă, transcrierea unora din cele mai dificile de citit sau a celor deteriorate, precum și publicarea în 1939 a unui inventar general cu fondurile existente la acea dată.

Inventarele ce se găsesc la sala de studiu diferă după perioada în care s-au făcut: unele au enunțat foarte pe scurt cîteva elemente despre documente, altele sînt numai sub aspectul emitentului și a datei și, în sfîrșit, cele mai recente dau conținutul mai detaliat și alte elemente necesare cercetătorilor.

O dată cu terminarea inventarierii lor, operațiune la care au contribuit zeci de arhiviști, dar al căror nume a rămas anonim, a fost posibilă trecerea și la elaborarea unor lucrări cu caracter științific între care „Indicii cronologici” pentru cele provenite de la mănăstirile din Țara Românească și a „Cataloagelor de documente”, atît pentru cele provenite din Moldova, cît și pentru cele din Țara Românească.

Precizăm că în timp ce în indicii cronologici sînt numai documentele aparținînd instituțiilor ecleziastice, în cataloage sînt înserate documentele găsite în toate fondurile pentru o anumită perioadă.

Volumele următoare din *Indrumător* vor cuprinde documentele fondurilor create de instituțiile centrale și predate, conform legislației Arhivelor Statului, precum și pe cele ce au fost achiziționate prin cumpărare sau donații.

Lucrarea pe care o elaborăm dă informații generale asupra fondurilor și colecțiilor de documente create de instituțiile centrale și care se găsesc și la Arhivele Statului; ceea ce aduce nou față de celelalte lucrări este faptul că pentru fiecare fond se face un istoric al instituției și al fondului și un aparat științific.

Pregătirea acestora se bazează, atît pe studiul materialelor documentare, cît și pe legile de organizare și funcționare și pe regulamentele de stabilirea atribuțiilor.

Cercetătorii vor găsi aici date asupra evoluției în timp a instituțiilor, a modificării profilului sau atribuțiilor, a schimbării denumirilor etc.

De asemenea, pe baza evidențelor ce le avem și a celor ce cunoaștem de la instituțiile care posedă arhive, se dau indicații asupra locului unde mai sînt documente care au aparținut fondului respectiv.

Toate acestea credem că vor face din Îndrumător o lucrare de un real folos cercetătorilor istoriei patriei noastre.

VASILE ARIMIA

Directorul Arhivelor Centrale

INTRODUCERE

Indrumătorul în Arhivele Centrale, volumul I, partea I, pe care îl publicăm, cuprinde prezentarea fondurilor arhivistice provenite de la instituțiile ecleziastice — mitropolii, episcopii, mănăstiri, schituri și biserici — fonduri ce se păstrează în depozitele Arhivelor Centrale ale Direcției generale a Arhivelor Statului.

În epoca feudală biserica reprezenta un mare latifundiar. În această privință Alexandru Xenopol spune: „pe când videm țările române împărțindu-se în partizi fiecare cu domnul ei în frunte... biserica singură rămîne prietena tuturor domnilor și tuturor partizilor, trăgînd foloase din nemărginita dărnicie a tuturor“.¹⁾ Nenumărate sînt documentele prin care se dăruiesc mănăstirilor moșii, sate, venituri, scutiri de dări și slujbe etc., astfel că la secularizarea averilor mănăstirești aproape o treime din totalul teritoriului ambelor țări române era în mîinile lor. Această putere economică determina și rolul foarte însemnat pe care l-a jucat biserica în conducerea treburilor politice ale acestor țări.

După secularizarea averilor mănăstirești, la 24 august 1864 în depozitele Arhivelor Statului au intrat cele mai vechi documente din Țara Românească și Moldova, scrise în diferite limbi, cu sigilii în chinovar sau ceară roșie, dar toate cuprinzînd informații foarte importante pentru istoria poporului român. Numărul documentelor mănăstirești intrate în Arhivele Statului din București după 1864 este foarte mare și acestea acoperă o perioadă de cinci secole, care începe cu anul 1374 și pînă aproape de sfîrșitul secolului al XIX-lea. Cea mai mare parte a lor privește epoca feudală. Printre acestea se află cel mai vechi document original din Țara Românească, documentul din (1374) de la Vladislav vv., scris pe pergament (fig. 1), precum și cel mai vechi document pentru Moldova, care datează din 1392, de la Roman vv. (fig. 2). Numărul documentelor de importanță deosebită pentru istoria patriei și a poporului român este foarte mare și problemele la care se referă au fost semnalate în lucrarea de față.

¹⁾ A. D. Xenopol, *Ist. Rom.*, vol. III, Iași, 1890, p. 658.

Mitropoliile, episcopiile, mănăstirile și bisericile erau locuri unde actele se păstrau în oarecare siguranță. De aceea, multe persoane își depuneau spre păstrare la aceste așezăminte actele lor. La Mitropolia Moldovei se aflau în păstrare documente foarte importante, pe care mitropolitul Dosoftei le-a dus cu el în Polonia în 1673.¹⁾ De asemenea, și Mitropolia din București avea în păstrare actele cele mai importante ale țării, lucru pe care, în 1832, boierii munteni îl raportau lui Kiselev — „Știut va fi Excelenței Voastre că arhiva acestui prințipat *din vechime* (sublinierea noastră) au fost la Sfânta Mitropolie de aici”.²⁾ Deci mănăstirile dispuneau de adevărate comori documentare, dar, după cum afirma N. Iorga³⁾ și după cum afirmă multe din documentele păstrate, numai o parte din ele au ajuns la Arhivele Statului, celelalte fiind reținute de anumite persoane interesate sau pierzându-se din cauza multelor vicisitudini prin care a trecut țara.

Documentele ce aparțin fondurilor arhivistice pe care le prezentăm sînt de o importanță deosebită pentru studierea dezvoltării vieții economice, politico-sociale și culturale a statului român.

Așezămintele ecleziastice au fost primele focare de cultură pe teritoriul țărilor române: primele școli, primele tipografii, primele ateliere pentru desăvîrșirea artei copierii manuscriselor, pentru înfrumusețarea acestora cu miniaturi au funcționat pe lângă mănăstiri.

Volumul de față cuprinde un număr de 226 de prezentări de fonduri arhivistice provenind de la mitropoliile Țării Românești și Moldovei, de la episcopiile Argeș, Buzău, Rîmnice, Huși și Roman și de la o serie întreagă de mănăstiri, schituri și biserici.

În cadrul fiecărei prezentări s-a întocmit un scurt istoric al instituției. S-au dat succinte informații despre materialele documentare care formează fondul arhivistic, expunându-se după aceea informațiile mai importante ce se desprind din materialele fondului. În continuare s-au dat indicațiile privind volumul fondului respectiv, cantitatea de materiale în unități de păstrare, anii extremi ai acestora și instrumentele de informare științifică care stau la dispoziția cercetătorului, cum sînt de exemplu inventarele și indicii cronologici. Nu au fost menționate aici *Catalogul documentelor Țării Românești*, în care au fost cuprinse toate documentele din fondurile din Țara Românească de pînă la anul 1600 inclusiv și cele patru volume din lucrarea *Catalogul documentelor moldovenești* cuprinzînd, respectiv, toate documentele moldovenești de pînă la anul 1700, și din care vor apărea în curînd volumele ce urmează în seriile respective, deoarece ar fi trebuit să le repetăm, invariabil, de zeci de ori, aproape la fiecare prezentare de fond, ele fiind însă menționate la bibliografie. S-a indicat, de asemenea, bibliografia lucră-

¹⁾ Revista *Candela*, foaie bisericească literară, Cernăuți, vol. III, 1884, p. 541, 687, 747

²⁾ N. Iorga, *Adunarea și tipărirea izvoarelor în Prinos lui A. D. Sturdza*, Buc., 1903, p. 29.

³⁾ *Ibidem*.

rilor folosite pentru întocmirea istoricului instituției respective și uneori a materialelor documentare, bibliografie care este, în foarte multe cazuri, mult mai bogată decât cea la care ne-am rezumat, dar pe care cercetătorul o poate avea oricând la dispoziție în lucrările de bibliografie întocmite de N. Stoicescu și menționate în lista noastră bibliografică. Au fost, de asemenea, confruntate datele din diverse dicționare, pe care nu le-am menționat, însă, decât atunci când nu am avut altă bibliografie.

În unele cazuri, când arhivele mai multor mănăstiri, schituri sau biserici au fost inventariate la un loc, s-a prezentat separat doar istoricul fiecărei mănăstiri, schit sau biserică, dar pentru fond s-a făcut o singură prezentare. Așa s-a procedat cu mănăstirile Jitia și Roaba, Bradu, Hanu-Greci, Codreni etc.

S-au indicat, de asemenea, fondurile sau colecțiile din depozitele Arhivelor Centrale în care se mai găsesc materiale având legătură cu mănăstirile prezentate, precum și filialele Arhivelor Statului sau Biblioteca Academiei R.S.R. care mai posedă asemenea materiale. N-am menționat însă la fiecare prezentare în parte, pentru a nu repeta mereu același lucru, faptul că în fondul Mitropoliei Moldovei, de la Filiala Arhivelor Statului Iași, se găsește material pentru toate mănăstirile din Moldova, la fel cum în fondul Mitropoliei Țării Românești se găsește material pentru mănăstirile din Muntenia și Oltenia. Trebuie să mai adăugăm, în aceeași ordine de idei, fondul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, cu epitropiile precedente, apoi Epitropia Sf. Spiridon, Epitropiile Sf. Mormânt.

Pentru ca lucrarea să fie cât mai folositoare cercetătorilor, la fiecare mănăstire s-au arătat moșiile, proprietățile, indicându-se și județul atunci când acesta a fost menționat în document ori când a fost posibilă identificarea. Întrucât în documentele Mitropoliei Țării Românești apare un număr imens de proprietăți, numele acestora nu a putut fi reprodus în prezentarea acestui fond, urmînd ca pentru aceasta să se consulte lucrarea *Indice cronologic nr. 1. Mitropolia Țării Românești*, publicată de Direcția generală a Arhivelor Statului în 1961, în 2 volume și care posedă un indice general în care sînt incluse numele de localități întîlnite în documentele acestui fond.

Lucrarea este însoțită de un indice general, o listă de bibliografia lucrărilor cu caracter general folosite, de un număr de facsimile de pe documente și tabla de materii, bibliografia specială pentru fiecare fond fiind indicată la sfîrșitul fiecărei prezentări după cum am arătat mai sus.

Fondurile prezentate în îndrumător au fost organizate astfel : a) Mitropolia Țării Românești, episcopiile Argeș, Buzău, Rîmnice, urmate de mănăstiri, schituri și biserici, clasate alfabetic, din Țara Românească ; b) Mitropolia Moldovei, episcopiile Huși, Roman, urmate de asemenea de mănăstiri, schituri și biserici din această parte a țării noastre.

De un real folos la întocmirea lucrării ne-a fost *Bibliografia monumentelor feudale* întocmită de N. Stoicescu, care, pe lîngă lucrările apărute în legătură cu mănăstirile, schiturile sau bisericile, completează datele principale

cu unele informații culese din documente. Menționăm că pentru mănăstirile din Moldova, această bibliografie este numai în parte publicată.

Cu eventualele lipsuri, pe care am fi dorit, dar pe care poate că n-am reușit întotdeauna să le evităm, sperăm că lucrarea de față va fi de un real folos pentru cercetătorii interesați, oferind o privire de ansamblu asupra unora dintre cele mai importante fonduri feudale aflate în păstrarea Arhivelor Centrale din Direcția generală a Arhivelor Statului.

M. SOVEJA

RÉSUMÉ

Le guide dans les Archives Centrales a pour but de mettre à la disposition des chercheurs une vue d'ensemble sur les fonds et les collections qui se trouvent dans les dépôts des Archives Centrales de la Direction générale des Archives de l'Etat.

Le travail doit paraître en trois tomes, dont *le premier* va comprendre les fonds des institutions de la période féodale — mais qui renferment, pour la plupart, des documents dépassant de beaucoup cette période —, les fonds privés, provenant de certaines familles ou personnes, et les collections de documents ; *le second* va comprendre les fonds des institutions administratives et *le troisième*, les fonds des institutions à caractère économique et financier — des banques.

Le présent volume, qui représente la première partie du premier tome et qui ouvre la série, a pour objet les fonds des institutions ecclésiastiques — églises métropolitaines, évêchés, monastères, ou couvents qui en dépendaient, de même qu'églises paroissiales — renfermant les documents les plus anciens émis dans les pays roumains, en commençant par les documents de (1374) provenant de Vladislav vv., prince de la Valachie, et par celui de 1392 de Roman vv., prince de la Moldavie, et jusqu'à des documents qui touchent aux confins du XX-e siècle.

L'intérêt de ces établissements, en tant que grands propriétaires terriens, d'assurer la conservation des documents qui leur garantissaient les droits et les privilèges dont ils jouissaient, l'importance et la confiance que leur témoignait l'officialité, de même que les personnes privés dans les pays roumains, comme à des lieux de plus grande sécurité pour le dépôt des objets de valeur, ont en comme résultat le fait que dans leurs fonds d'archives se sont conservés de vrais trésors d'informations pour l'histoire du peuple roumain. Ils ont été déposés aux Archives de l'Etat à la suite de la sécularisation des biens monastiques en vertu de la loi du 13 décembre 1863, oeuvre du prince Alexandru Ioan Cuza.

Ce volume comprend un total de 226 courts aperçus des fonds d'archives, contenant chacun un bref historique de l'institution et du fonds, suivi, selon le cas, d'indications sur les lieux où se trouvent encore des matériaux

documentaires provenant de l'institution respective, d'une relation sur le contenu des matériaux documentaires de chaque fonds, qui met en lumière les questions principales sur lesquelles portent les matériaux, d'indications sur la quantité totale des pièces dans chaque fonds, sur la période à laquelle elles se rattachent et sur les instruments d'information qui assurent leur communication. Chaque aperçu finit par une bibliographie.

Pour faciliter la recherche des informations nécessaires sur un problème ou l'autre, le travail est prévu d'un index général — onomastique, toponymique et de matières. Enfin, il contient les reproductions de quelques documents des plus représentatifs.

BIBLIOGRAFIE ¹⁾

- Administrațiunea Cassei Bisericii, *Anuar 1909*, Buc., 1909, 482 p. = *Anuar 1909*.
- Balș G., *Bisericile lui Ștefan cel Mare*, în *B.C.M.I.*, XVIII, 1925, f. 43—46, p. 29—330, = Balș G., *Bis. lui Ștefan cel Mare*.
- Balș G., *Bisericile și mănăstirile moldovenești din veacul al XVI-lea, 1527—1582*, în *B.C.M.I.*, XXI, 1928, f. 55—58, p. 3—397 + 425 fig. = Balș G., *Bis. și m-rii mold. sec. XVI*.
- Balș G., *Bisericile moldovenești din veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea*, Bucc., 1933, 665 p. + 1 h. = Balș G., *Bis. mold. sec. XVII—XVIII*.
- Bilciurescu Șt., *Ghidul Bucureștilor și împrejurimile lui. Cu mici notițe istorice*, Buc., 1897, 205 p. + 1 pl. = Bilciurescu Șt., *Ghidul*.
- Bilciurescu Șt., *Mănăstirile și bisericile din România, cu mici notițe istorice și gravuri*, Buc., 1890, IV + 260 p. + 1 pl. = Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*
- Bolliac C., *Monastirile din România (Monastirile zise Brîncovenesci)*, Buc., 1863, 260 p. = Bolliac C., *M-rile zise Brîncovenesci*.
- Bolliac C., *Monastirile din România (Monastirile închinete)*, Buc., 1862, 660 p. = Bolliac C., *M-rile din Rom.*
- Brătulescu V., *Biserici din Prahova*, extras din *B.C.M.I.*, fasc. 99—102, 2 vol., Buc., 1939—1940 = Brătulescu V. *Bis din Prahova*.
- Brătulescu V., *Călimănești și monumentele istorice din împrejurimi*, ed. III, Buc., f.f.a./, 64 p. + 1 h. = Brătulescu V., *Călimănești*.
- Brătulescu V., Remus Ilie, *Mănăstiri și biserici din Ilfov*, Buc., 1935, 80 p. + 1 h. = Brătulescu V., Remus Ilie, *M-ri și bis. din Ilfov*.
- Brezoianu I., *Mănăstirile zise închinete și călugării străini*, Buc., 1861, 167 p. + 1 pl. = Brezoianu I., *M-rile zise închinete*.

¹⁾ Pentru *indici cronologici, cataloage, și îndrumătoare* vezi lista publicațiilor Direcției generale, la sfârșitul acestui volum.

— Cădere V., *Insemnări despre unele mănăstiri și schituri din Moldova după condica mitropoliei Moldovei și Sucevei din anul 1857*, în *Mitrop. Mold.*, 1964, nr. 9—10. = Cădere V., *Insemnări despre m-ri Mold.*

— Davidescu M., *Monumente istorice din Oltenia*, Buc., 1964. = Davidescu M., *Mon. ist. din Olt.*

— Donat I., *Fundațiunile religioase ale Olteniei, P. I., Mănăstiri și schituri*, Craiova, 1937, 96 p. = Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*

— Drăghiceanu V., *Călăuza monumentelor istorice din județul Dîmbovița* (raport extras din Expunerea situației județului Dîmbovița pe 1907), Tîrgoviște, 1907, = Drăghiceanu V., *Călăuza mon. ist. jud. Dîmbovița.*

— Drăghiceanu V., *Monumentele istorice din jud. Dîmbovița*, Tîrgoviște, 1907, 34 p. = Drăghiceanu V., *Mon. ist. Dîmbovița.*

— Drăghiceanu V., *Monumentele istorice din jud. Dîmbovița*, Buc., 1912, 35 p. (din Almanahul jud. Dîmbovița 1912) = Drăghiceanu V., *Mon. ist. jud. Dîmbovița.*

— Dumitrescu M., *Istoricul a 40 de biserici din România* Buc., 4 vol., 1899—1915. = Dumitrescu M., *Ist. a 40 bis.*

— Erbiceanu C., *Istoria mitropoliei Moldovei și Sucevei și a catedralei mitropolitane din Iași*. Urmată de o serie de documente și facsimile și de portrete privitoare la istoria națională și bisericească a românilor, Buc., 1888, XCVII + 548 + LVI + 14 pl. = Erbiceanu C., *Ist. mitrop. Mold.*

— Filitti C. I., *Biserici și ctitori*, Buc., 1932, 48 p. (din *Bis. Ort. Rom.*, 1932) = Filitti C. I., *Bis. și ctitori.*

— Florescu G. D., *Din vechiul București. Biserici, curți boierești și hanuri între anii 1790—1791, după planuri inedite de la sfîrșitul veacului al XVIII-lea*, Buc., 1935. = Florescu G. D., *Din vechiul Buc.*

— Frunzescu D., *Dicționar topografic și statistic al României*, Buc., 1872. = Frunzescu D., *Dicț. topografic.*

— Ghenadie al Rîmnicului, *Vizite canonice însoțite de note istorice arheologice, anii 1890—1891*, Buc., 1892, VIII + 246 p. + VI pl. = Ghenadie al Rîmnicului, *Vizite canonice.*

— Ghibănescu Gh., *Din trecutul bisericii române* (bisericiile din Iași), Iași, 1902, 60 p. (Extras din *Viitorul*). = Ghibănescu Gh., *Din trecutul bis. rom.*

— Greceanu O. N., *București*, Buc., 1929, 240 p. = Greceanu O. N., *Bucureștii.*

— Ionașcu, I., *Catagrafia eparhiei Argeș la 1824*, cu prefață, Indice și o hartă, Buc., 1942, XVI + 115 p. + 1 hartă = Ionașcu I., *Catagrafia Argeș.*

— Ionașcu, I., *Biserici, chipuri și documente din Olt*, I, Craiova, 1934, VII + 272 p. = Ionașcu I., *Bis., chipuri și doc.*

— Ionescu Dominic, *Schituri și biserici de sat*, Buc., 1931, 128 p. = Ionescu Dominic, *Schituri și bis.*

- Ionescu Gr., *București Orașul și monumentele sale*, Buc., 1956, 306 p. + 1 plan. = Ionescu, Gr., *București*.
- Ionescu Gr., *București Ghid istoric și artistic*, Buc., 1938, 421 p. = Ionescu Gr., *Ghidul*.
- Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, Buc., 1899, = Ionescu-Gion, *Ist. Buc.*
- Iorga N., *Inscripții din Risericile României*, 2 fasc., Buc., 1905—1908. = Iorga N., *Inscripții din bis. Rom.*
- Iorga N., *Inscripții și însemnări din bisericile Iașului*, Buc., 1907, 90 p. = Iorga N., *Inscripții Iași*.
- Iorga N., *Istoria bisericii românești și a vieții religioase a Românilor*, ed. II, Buc., 2 vol., 1928—1930. = Iorga N., *Ist. bis. rom.*
- Iorga N., *Sate și mănăstiri din România*, Buc. (1916), 296 p. = Iorga N., *Sate și m-ri*.
- *Marele dicționar geografic al României*, 5 vol., Buc., 1898—1902. = *Marele dict. geogr.*
- Melchisedek, episcopul, *Notițe istorice și arheologice adunate de la 48 monastiri și biserici antice din Moldova*, Buc., 1885, 320 p. = Melchisedek episcopul, *Notițe ist și arheologice*.
- Mironescu V., *Mănăstirile și bisericile întemeiate de Ștefan cel Mare*, Cernica, 1908. = Mironescu V., *M-rile și bis. întem. de Ștefan cel Mare*.
- *Monumente naționali. Monastiri și biserici ortodoxe. Raporturi de la comisiile în-tocmite pentru cercetarea lor*, p. I-a—II-a, 2 vol., Buc., 1881, 249 p. = *Monumente naționali*.
- Năsturel P. V., *Biserici, mănăstiri și schituri din Oltenia*, în *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, XII și XIV. = Năsturel P. V., *Bis m-ri și schituri Olt.*
- Paul de Alep, *Călătoriile patriarhului Macarie de Antiohia în Țările Române, 1653—1656*, Buc., 1900. = Paul de Alep, *Călătoriile*.
- Pavlov P., *Călăuza istorică pentru sfintele mănăstiri și schituri din jud. Prahova*, Ploiești, 1925, 64 p. = Pavlov P., *Călăuza istorică*.
- Pavlov P., *Lăcașuri sfinte din jud. Prahova*, Ploiești, 1930, 40 p. = Pavlov P., *Lăcașuri Prahova*.
- Popescu-Lumină, *Bucureștii din trecut și de astăzi*, Buc., 1935, 704 p. = Popescu—Lumină, *Buc. din trecut*.
- Răuțu M., *Monografia ecleziastică a județului Vâlcea*, Rm. Vâlcea, 1908, XIX + 134 p. = Răuțu M., *Monografia ecl. a jud. Vâlcea*.
- Stoicescu N., *Bibliografia monumentelor feudale din Moldova*, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, 1966—1970. = Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Mold.*
- Stoicescu N., *Bibliografia monumentelor feudale din Țara Românească, Extras din Mitropolia Olteniei*, Craiova, 1966. = Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Ț. Rom.*

— Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București*, Ed. Acad. R.P.R. [Buc.], 1961, 363 p. = Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic*.

— Tocilescu Gr., *Raporturi asupra câtorva mănăstiri, schituri și biserici din țară*, Buc., 1887 (în *Analele Acad. Rom.*, S. II t. VIII). = Tocilescu Gr., *Raporturi asupra câtorva m-ri*.

PERIODICE

Adevărul literar și artistic, S. II, an. IX, nr. 497, 1930. = *Adev. lit. și art.*
Anuarul Comisiei monumentelor istorice 1914—1915, 1942—1943 = *A.C.M.I.*

Anuarul episcopiei Argeș, 1929. = *A.E.A.*

Anuarul episcopiei Buzău, 1926—1928. = *A.E.B.*

Anuarul episcopiei Huși. = *A.E.H.*

Anuarul episcopiei Roman. = *A.E.R.*

Anuarul episcopiei Râmnicului, 1900, 1921—1925. = *A.R.*

Buletinul Comisiei monumentelor istorice, 1908—1945 = *B.C.M.I.*

Buletinul episcopiei Huși. = *B.E.H.*

Biserica Ortodoxă Română, 1874—1956. = *Bis. Ort. Rom.*

Literatura și arta română, 1896—1910 = *Lit. și arta rom.*

Mitropolia Moldovei și a Sucevei = *Mitrop. Mold.*

Mitropolia Olteniei, 1950 = *Mitrop. Olt.*

Revista pentru istorie, arheologie și filologie 1882—1894, 1902—1903, 1909—1914 = *R.I.A.F.*

Revista de istorie bisericească, 1943 = *Rev. ist. bis.*

Revista istorică română, 1931—1947 = *Rev. ist. rom.*

Studii și cercetări de istoria artei, 1954 = *S.C.I.A.*

MITROPOLIA ȚĂRII ROMÂNEȘTI

Mitropolia Țării Românești s-a înființat în anul 1359, avînd ca prim mitropolit pe Hiacint (Iacint) Critopulos, mitropolitul de la Vicina (localitate în N. Dobrogei, azi dispărută), iar ca biserică mitropolitană o biserică ce se afla pe locul de astăzi al m-rii Curtea de Argeș, deoarece reședința mitropoliei era stabilită în cetatea de scaun — orașul Argeș. Ea depindea de Patriarhia Constantinopolului. În anul 1370 s-a înființat o a doua mitropolie, Mitropolia de Severin, cu reședința în acest oraș, care cuprindea partea vestică a țării, adică Oltenia cu Banatul Severinului, Amlașul și Făgărașul și avea ca mitropolit pe Antim, fratele mitropolitului Hiacint, care însă a rămas la Constantinopol cea mai mare parte din timp. În anul 1401, cînd Severinul a fost ars de turci și unguri,¹⁾ Mitropolia Ungro-Vlahiei și-a extins jurisdicția asupra întregii țări. Deși mitropolia trebuia să aibă reședința în capitala țării, ea a rămas totuși la Argeș pînă la 15 august 1517, adică mult după ce capitala țării se strămutase la Tîrgoviște. Aici Neagoe Basarab vv. a ridicat în 1518 o biserică mitropolitană, care, după moartea lui, a fost terminată în anul 1537 de Radu Paisie vv. Mitropolia de la Tîrgoviște a avut de suferit în timpul campaniei lui Sinan Pașa, care după lupta de la Călugăreni s-a întărit în cetatea Tîrgoviștei; de asemenea, din cauza oștilor lui Gheorghe Rákóczi II, care venite pentru a înăbuși răscoala seimenilor au stat timp de trei luni la Tîrgoviște, precum și mai tîrziu, în diverse împrejurări. În București, mitropolia a avut ca primă reședință biserica Sf. Gheorghe Vechi, pe lângă care a funcționat și prima școală de slovenie din capitală. Construcția catedralei mitropolitane s-a început din timpul domniei lui Constantin Șerban vv. (1654—1658), pe locul bisericii vechi a lui Oprea iuzbașa, și a avut de ispravnici pe logofătul Radu Dudescu și pe Gheorghe șufarul din Tîrgoviște. În timpul domniei lui Mihnea III Radu, biserica a suferit stricăciuni din cauza turcilor. A fost terminată în anul 1665. I s-au făcut reparații în 1793, 1799, 1834—1839, 1850—1858, 1886 și a fost restaurată în 1932—1935 și în zilele noastre. Pictura bisericii este legată de nume foarte cunoscute : N. Teodorescu (1834—1839) și Gh. Tattarescu (1886). Pe lângă bise-

¹⁾ V. mai departe prezentarea fondului arhivistic al Episcopiei Rîmnice.

rică, în 1654—1658 s-a construit un palat, în care, pe la mijlocul secolului al XVIII-lea s-a întemeiat o importantă bibliotecă, cuprinzând cărți în diferite limbi, dar mai ales un număr foarte mare de manuscrise de valoare. De altfel, încă de la începutul secolului al XVIII-lea mitropolia era și locul unde, până la înființarea Arhivelor Statului, trebuia să fie depuse spre păstrare toate actele importante pentru activitatea statului. Așa, de exemplu, hrisovul din 1714 al lui Ștefan Cantacuzino, vv. Țării Românești, pentru desființarea văcăritului sau hrisovul negotului capanului din 1825, trimis de marele vistiier Mihalache Ghica mitropolitului, au fost depuse spre păstrare la mitropolie, menționându-se aceasta în mod special în aceste documente. Încă din prima jumătate a secolului al XVIII-lea, pe lângă mitropolie a funcționat o tipografie. În anii 1747 și 1749 cu ea s-au contopit tipografiile de la m-rea Sf. Sava și, respectiv, de la m-rea Colțea. Tipografia mitropoliei avea în secolul al XVIII-lea monopolul tiparului în Țara Românească, iar mitropolitul exercita un fel de control asupra tuturor publicațiilor din țară. Tipografia era atât de importantă încât dispunea și de o manufactură de hîrtie.

În anul 1925, Mitropolia din București a fost ridicată la rangul de patriarhie a țării. Mitropolia din București a avut un număr însemnat de biserici, mănăstiri și schituri ce au depins direct de ea ca metoașe și ale căror fonduri arhivistice sînt prezentate în cuprinsul acestei lucrări.

Fondul arhivistic al Mitropoliei Țării Românești este format din 9184 de documente foi volante dintre anii 1437—1890, 1287 de dosare dintre anii 1806—1890 și 41 de condici cu copii de documente dintre anii 1364—1861, trecute în colecția „Manuscrise” sub nr. 127—136, 139—167, 706, 745 (din care Mss. nr. 134 și 165 aparțin perioadei de la Țîrgoviște). Materiale privitoare la mitropolie se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii. De asemenea, foarte mult material privitor la Mitropolia Țării Românești se găsește la Biblioteca Academiei R.S.R.

În materialele documentare ale acestui fond atât de bogat se oglindesc aspectele cele mai diferite ale vieții societății românești pe o perioadă de peste cinci secole. Ca în majoritatea fondurilor arhivistice păstrate de la diversele așezăminte ecleziastice din țară, preponderente sînt documentele legate de dobîndirea și de exploatarea proprietăților lor. Numărul moșiilor la care se referă documentele mitropoliei este atât de mare încît este imposibil ca acestea să fie enumerate aici. De altfel, lucrarea *Indice cronologic nr. 1 Mitropolia Țării Românești*, publicată în 1961 de Direcția Generală a Arhivelor Statului, permite o orientare rapidă în documentele fondului cu ajutorul indicelui general cu care este prevăzută. Indicele cuprinde numele tuturor localităților din țară unde Mitropolia Țării Românești a avut moșii.

Pe lângă acestea, materialele documentare se referă și la diverse alte proprietăți : *vii* la Aminoasa (părăginite și date pe seama mitropoliei — 1698), Bîrsești, Bolboșani, Budișteni, Cacălești, Cernătești, Cetatea, Cotroceni, Crîngureni, Fețele Țîrgului, Filipești, Frăsinet, Golești, Grădiște, Iacobești, Mărgăritești, Orevița, Pucioasa, Puținței, Rădăcinești, Slatina, Striharețu, Șorogărie,

Țîrgoviște, Tocaia, Țigănești, Țintea, Ursoaia, Voinești, Zănoaga, în dealurile Bărbăteștilor, Bucovului, Bucureștilor, Călinei, Călineștilor, Călugărenilor, Cepturii, Cherbii, Ciobăneștilor, Crețenilor, Crîngului, Dobrotenilor, Doiceștilor, Domnescului, Drăgăneștilor, Făgețelului (din Broșteneasca), Gîlmeelor Gorganului, Grecilor, (din Greaca), Gruului, Humei, Inoteștilor, Izvoranilor, Loloieștilor, Măgurii, Măicăneștilor, Merezului, Negovanilor, Ocnei, Ocniței, Piteștilor, Răzvadului, Roibului, Sătenilor, Scăenilor, Stoeștilor, Scheilor, Ștefăneștilor, Șupăreștilor, Țîrgoviștei, Trestienilor, Urecheștilor, Urlaților (numit Bobu), Ursului, Văcăreștilor, Vlăgiuleștilor, Vîforței, în valea Bobului, Ciovicăi, Crîngului, Fîntînei, Gardului, Izvoarelor, Izvoranilor (la Pitești), Valea Largă, Valea Popii, Valea Sașilor, Valea Sălcioara, Valea Voievozii ; *livezi* la Berindei, Cîrcinov, Frasin, Mărul, Mușcel, Piscul Hîrșii, Poduri, Poienița, Trestia, Vîrtop ; *munți* — Balboci, Bălescul, Bolborosul, Bratocea, Brîndușa, Bucegi, Corșori (loc la munte), Cremenea din obîrșia Bratiei, Curmătura, Dudele Mari și Mici, Fruntea lui Văsii, Jipia de Jos și de Sus, Lespezi, Luncile, Marginea, Măguricea, Măgurile, Netotul și Piscul Netotului, Oticul, Pestrea, Piatra lui Lehasiu, Pietrosul, Plaiul Orzei, Plăișorul, Sasu, Stîna Grădinarului sau Ștevia, Sultanul, Surla, Zănoaga ; *bălțile* Greaca și Saltava, heleșteie la Băjești, Băneasa, Frăsinet, Grozești, Măriuța, Murgi, Șovărești, Teșila, în apa Ialomiței, Ilfovului, Mostiștei ; *mori* și *vaduri* la Albești, Băjești, Bănești, Bărzaști, Bîrsești, Brănești, Buzău, Cîrstinești, Cîrtoleasca, Comani, Corșori, Cuculeți, Didești, (Moara Urianului), Dușești, Flești, Gherghița, Lăceni, Mărgăritești, Mîrșa, Mîrzănești, Netoți, Orevița, Plătărești, Puținței, Rubănești, Șerbănești, Ștefănești, Tinoaia, Țîrgoviște, Vîrliți, Voinești, în apa Argeșului, Botnăului, Cîlniștei, Dîmboviței, Neajlovului, Rîncăciiovului, Topologului, Vatraului ; *locuri, case și prăvălii* în satele Berindești, Loloiești și în orașele București (în apropierea Bisericii Albe, Sf. Gheorghe Nou, Sf. Gheorghe Vechi, Radu Vodă, pe ulița Bărbierilor, Mărgelarilor, „unde se frînge fierul”, în jurul puscăriei etc.), Pitești, Rîmnic, Țîrgoviște ; *scaune de carne* în orașe și pe moșiile Aninoasa, Gherghița, Lucești, Urechești ; *cîrciumi* la Aninoasa, Fotoaia, Obislavu ; *hanuri* în București (la Filaret, Sf. Gheorghe Nou — ținut cu embleme de Mihai bărbierul —, Podu Mogoșoaei, Șerban Vodă), în Focșani și la marginea Piteștilor, la Curtișoara ; *fîntini de păcură*, dăruite de Gheorghe Ghica vv. schitului Pietriceaia în 1660 (se menționează și luarea de păcură de pe moșia Drăgoești (1749), la Cîmpina și Doftana (1852) ; *fabrica de hîrtie* de la Ciorogîrla, dăruită mitropoliei în 1796 de Alexandru Moruzi vv., împreună cu moșia și mai multe sălașe de robi pentru munca în fabrică ; *fabrica de testemele* din București (1823). Documentele se referă și la arendarea moșiei Ciorogîrla către inginerul Freiwald în 1820 și către Udriski în 1823.

Materialele documentare mai cuprind informații cu privire la *scutiri de dări și obligații*, a căror listă este foarte lungă, dar mai puțin comune apar *nacamelele și imeniile*, la *mili* acordate mitropoliei și metoașelor sale — sare de la Ocna Mică, sau Ocna Mare, sau Telega, vama din peștele de la balta Greaca, vama Țîrgului de la Pătroaia, cu care să fie ajutată școala din sat (1746), mertic de bani etc. ; la nesupunerea la clacă, fuga de pe moșii și aducerea de

oameni străini pentru popularea lor (sec. XVII—XIX); la căderea în rumânie a țăranilor (sec. XVII); la zălogirea de persoane fizice (Neagu cu delnițele lui — 1634); la confiscarea proprietăților pentru trădare (aga Constantin Bălăceanu și logofătul Gr. Băleanu, fugiți la nemți, ale căror proprietăți sînt întărite în 1722 lui Iordache logofăt), precum și recompensarea pentru servicii aduse lui Matei Basarab în pribegia sa la Hațeg (1635).

În cadrul fondului se găsesc liste de comunele cărora li s-au trimis condici pentru actele de stare civilă (1832), de ajutoarele acordate la persoane scăpătate.

Materialele documentare conțin tot felul de informații cu caracter foarte diferit: *sanitar* — înființarea spitalelor de la Pantelimon, Dudești, Filantropia (1795—1813); liste de actele spitalelor mai importante; sumele alocate de la m-rile Cîmpulung, Cozia și Tismana spitalului pentru ciumați, la care acestea erau închinată (1795—1796); alcătuirea epitropiei spitalului (1795); supunerea la contribuție a tuturor mănăstirilor, pentru întreținerea bolnavilor (1813); venitul hanului Filaret atribuit aceluiași scop (1813); măsuri profilactice (1813); sumă de bani lăsată orașului Pitești de comisul Neagu pentru a se plăti un doctor și un dascăl; *edilitar*, de gospodărie orășenească — reglarea cursului Dîmboviței și lărgirea albiei pentru evitarea inundațiilor, cu harta respectivă (1801—1832); reparațiile necesare la școala de la Domnița Balașa (1803); darea ruinelor curții domnești în seama vornicului I. Ralet (1813); proiectul inginerului Blaremborg privind construirea bulevardului Mitropoliei (1831); *cultural și religios* — înființarea tipografiei mitropoliei și mutarea tipografiei de la Colțea (1749), hrisovul pentru înființarea tipografiei Clinceanu și Topliceanu (1817) și protestul mitropoliei; contractul cu ieromonahul Macarie pentru tipografia de la Cișmeaua Mavrogheni (1820); stricăciunile aduse chiliilor m-rii Căldărușani de tipografia instalată în ele (1836); inventarul lucrurilor tipografiei din casele de la Cocioc (1836); anaforaua mitropolitului Filaret pentru interzicerea importului de cărți bisericești tipărite în străinătate (1793); corespondență privind tipărirea unei cărți de psaltichie (1836); ajutor și dare pentru școli din partea mănăstirilor (1793—1794); plata dascălilor de la școlile domnești din București, Buzău, Craiova, Cîmpulung, Slatina, Tîrgoviște (1741) și de la cele grecești (1749, 1750); școala românească de la schitul Buliga (1751); plata de la mitropolie a dascălilor de la școala elinească și slovenească (1752); scutire de dări în folosul școlii de la Pătroaia înființată de mitropolie (1753); trimiterea de studenți la Pisa pentru studii (1820); hrisoave privind disciplina canonică și modul de administrare a averilor mănăstirești (1630, 1742, 1778, 1784); interdicția de a se mai primi călugări străini în mănăstiri (1800); intervenții către domn și către Poartă pentru înlocuirea din slujbele bisericesti și civile a grecilor (1822) și pentru întocmirea unei epitropii a mănăstirilor din țară; materiale privind veniturile și obligațiile către stat ale mănăstirilor închinată (1815—1825); catastife de veniturile și cheltuielile mănăstirilor pămîntene, predate stolnicului Tocilescu (1831); listă de hrisoavele

și cărțile m-rii Cozia, răscumpărate în urma răzmeriței (f.d.), precum și materiale atestând folosirea mitropoliei ca loc sigur pentru păstrarea lucrurilor de valoare — argintărie, hrisoave și sineturi, evanghelii, instrumente de fizică, depuse în 1807 de stolnicul C. Predescu la mitropolie și reclamate în 1835 de Eforia Școalelor Naționale. După cum s-a arătat, la Mitropolie se depuneau actele cu caracter general ale statului. Așa de exemplu aici s-au depus : hrisovul lui Ștefan Cantacuzino vv. pentru desființarea văcăritului (1714) ; anfora pentru dublarea dărilor oieritului și dijmăritului în vederea întreținerii trupelor turcești aduse pentru potolirea răzvrătirii de la Vidin (1798) ; firmanul turcesc relativ la administrarea țării în timpul lui Alexandru Ipsilanti vv. (1784) ; stabilirea de către domn a unei noi impuneri pentru achitarea datoriei rămase de la proviantul rusesc și, în general, strângerea de bani pentru achitarea datoriilor făcute cu ținerea oștilor împărătești în anii 1815 și 1829 și cererea Consulatului rusesc de a i se da moșia Ciorogârla pentru împlinirea datoriei (1819) ; hrisovul privind negoțul capanului (1825) etc.

În ce privește aplicarea justiției, se constată că, în 1636, Matei Basarab vv. a luat personal parte la îndreptarea hotarelor viilor și moșiei orașenilor din București, că dreptul de preemțiune acționa nu numai la vânzări, dar chiar și la zalogiri de moșii pentru împrumuturi de bani (1679 și urm.). Unele materiale se referă la vremuri tulburi, când lucrurile mitropoliei au trebuit să fie păzite din cauza „răzvrătirii Bucureștiului din pricina cîrjăliilor“ (1806), sau la o hotărnicie care nu s-a putut face din cauza „năvălirii Adalților“ ; la bejenarii veniți de peste Dunăre, care în 1811 trebuiau să dea și ei care pentru transportul proviantului armatelor lui Kutuzov de la Brăila ; la condițiile grele de viață, când sătenii erau siliți la vânzarea proprietăților *pentru a nu muri de foame* (1687).

Între materialele fondului se găsesc multe acte de divorț între membri ai unor familii boierești, dar și printre meseriași, testamente (al Ancuței Bălăceanca pităreasa, Doamna Zoe (Brîncoveanu), Nicolae Cantacuzino, Maria Greceanu, doctorii Pashali, Silvestru și Spirea, Nicolae Roset fost mare logofăt ș.a.), precum și acte privind administrarea unor averi depuse la mitropolie.

Materialele documentare ale fondului Mitropoliei București, printre care există multe acte de închinare, acte în procese de împresurări, hotărnicii, învoieli, contracte etc., cuprind informații care privesc nu numai mitropolia și metoașele sale, ci toate mănăstirile din Țara Românească, biserica armenască din București, a cărei construcție s-a aprobat în anul 1742, precum și diverse mănăstiri de la Athos și din Orient, care au primit multe ajutoare din țările române (doc. 1531—1828).

U. p. : 10512.

Anii extremi : 1364—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 1—5, 129, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 1.

Bibliografie: Petrescu I. D., *Mitropoliele Țării*, Buc., 1870, XVIII + 129 [—131] p; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 130—133; Dumitrescu M., *Ist a 40 de bis.*, I, p. 7—14; Trajanescu I. D. *Mitropolia din București*, în *B.C.M.I.*, V, 1912, p. 147—166; Ionescu G. M., *Istoria Mitropoliei Ungro-Vlahiei*, Buc. 2 vol., 1906—1914; Marinescu C., *Înființarea mitropoliilor în Țara Românească și în Moldova*, Buc., 1924 (Extras Mem. Sect. Ist., S. III, t. II, Mem. 6); Drăghiceanu V., *Mitropolia Tîrgoviștei*, Buc., 1933, 24 p. + 18 pl.; Nicolaescu Șt., *Istoricul mănăstirii Sf. Treime (Radu Vodă) din București*, Buc., 1939 (extras din *București*, nr. 1—2, 1937); Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic*, p. 241; Nițescu C., *Mitropolia Tîrgoviștei*, în *Glasul Bisericii*, nr. 1—2, 1963, p. 71—101.

EPISCOPIA ARGEȘ

Episcopia Argeș a fost înființată ca așezămînt ecleziastic de acest rang la 18 octombrie 1793, la propunerea mitropolitului Dositei. Eparhia ei cuprindea județele Argeș și Olt. Ca mănăstire, așezămîntul este însă de dată mult mai veche. M-reă Curtea de Argeș, ridicată la marginea moșiei Flămînzeștilor, construcție de o rară frumusețe, apreciată ca atare și de Gavriil Protul care a asistat la sfințire, a fost zidită din temelie de Neagoe Basarab și Doamna Despina, în răstimpul scurt dintre anii 1515 și 15 august 1517, data sfințirii. Ea a fost zidită pe locul primei mitropolii a Țării Românești, înființată în 1359, care fusese mutată în orașul Tîrgoviște, reședința țării. Biserica mănăstirii a fost zugrăvită de-abia în 1526 de Dobromir zugravul, prin grija voievodului Radu de la Afumați și a Doamnei Ruxanda. Mănăstirea a avut mult de suferit de la oștile lui Gabriel Bathory în 1611 și de la cele turcești în perioada războaielor din anii 1769—1774, 1786—1791. De asemenea, ea a suferit în urma cutremurelor din 1802 și 1838 și a incendiilor din 1813, 1866 și 1867. De aceea a fost nevoie să i se facă, în multe rînduri, reparații parțiale sau restaurări importante, începînd cu refacerea picturii sub Petru Cercel (1583—1585), reparațiile din 1640, 1682, 1752, dar mai ales restaurarea din 1875, care a durat 10 ani și a fost executată de arhitectul Lecomte de Noüy. La sfîrșitul secolului al XVI-lea, m-reă Curtea de Argeș a intrat sub conducerea călugărilor greci, dar a fost scoasă de sub dependența acestora prin hrisovul lui Matei Basarab din 1639. Deși din punct de vedere cultural, Curtea de Argeș n-a avut importanța m-rilor Bistrița, Dealul sau Govora, ea a jucat totuși un rol destul de însemnat. Prin grija primului episcop, Iosif al Argeșului (1793—1820), aici s-a înființat o școală și un grup de zugravi de biserici. În 1836 s-au deschis cursurile Seminarului Episcopiei Argeșului, iar între 1951—1957 a funcționat în mănăstire — deoarece episcopia a existat pînă la 5 februarie 1949, cînd s-a contopit cu cea a Rîmnicului — Școala de cîntăreți și Seminarul teologic, mutat în 1957 la București. Așezămîntul a purtat denumirea de m-reă de la Argeș sau de lîngă Argeș, Episcopia Argeșului și M-reă Curtea de Argeș.

Din fondul arhivistic creat de mănăstirea și episcopia Argeșului, multe documente, ca și alte lucruri de preț, s-au pierdut din cauza vicisitudinilor prin care au trecut. Încă din 1608, Radu Șerban constată că mănăstirea era „neîntărită”, adică nu mai poseda documentele pe care se baza proprietatea asupra bunurilor sale. Manuscrise de mare valoare și într-un număr foarte important s-au distrus și la incendiul din 1867. Totuși parte din materiale s-au păstrat pînă în prezent în fondul arhivistic, ce se compune din 186 de pachete (din care unele contopite), cuprinzînd 2490 de documente foi volante din anii 1451—1893 (din acestea — 117 trecute la Colecția „Secția Istorică”, 2 la Colecția „Suluri” și 2 la „Peceți”), 197 de dosare dintre anii 1845—1890 și 8 condici de documente și pomelnice, cuprinse în Colecția „Manuscrise” sub nr. 168, 169, 170, 708, 742, 743, 744, 1167. Alte materiale se mai găsesc, de asemenea, în Colecția „Planuri și hotărnicii” în Fondul Ministerului Agriculturii. În fondul arhivistic al Episcopiei Argeș se cuprind și documente privitoare la metohurile mănăstirii, iar din 1793 ale Episcopiei Argeș : m-rea Antim sau a tuturor Sfinților din București, schiturile Bascov, Bădiceni, Brădărești sau Brătărești, Brădetul, Merișul sau Corbii de Piatră, Prosia, Robaia, Stănișoara, Văleni din județul Argeș, Sopot din județul Olt, Berislăvești și Ostrov din jud. Vâlcea, precum și materiale privitoare la Episcopia Buzăului și la m-rea Tisău.

Materialele documentare ale fondului arhivistic al Episcopiei Argeșului se referă la vînzări și cumpărări, scutiri de dări, acordare de privilegii, procese și hotărnicii pentru *moșiile* : Albești, Alimănești, Alunișu, Arefu, Băbuești și Băbueștii de Jos, Bădiceni, Băiculești, Baltele, Bărăști sau Berești, Berindeiu, Berindești, Bîrlogul de Sus, Bîrzești, Bohari sau Boari, Boșoara, Boșaga sau Bușaga, Brădărești, Brădișori, Brătiani, Brătianii de la Brădet, Brătienii de Sus și de Jos, Briiu, Budeasa, Bumbesti, Bunești, Buneștii de Fier, Căcaleți, Cerbureni, Cernele, Ciofrîngeni, Ciutești, Coanda, Cojocariul, Corbeni, Costești, Cruce, Crucea Lupeștilor, Curtea de Argeș, Danul, Dăești, Drăgănescu, Flămînzești, Geamăna, Giurgiuveni, Golești, Iași, Jidoștina, Lazu, Leurda, Manga, Măicănești, Mălureni, Mănicești, Merii Calii, Merișani, Mușcel, Mușărești, Pătiți, Pitești, Plopul, Prăvăleni, Prundul, Răchiți, Radovanu, Rudeni, Stroești, Surpitorile, Tigveni, Topana, Toplița, Turburea, Tigănia, Uiasca din Gura Bascovului, Ulci, Ulieni, Valea Danului, Valea Grînilor, Valea Orașului sau Varoșului, Valea Rea, Valea Sasului, Valea lui Țulțu, Vătărești, Vernești, Vizuini, Vîlsănești, Vulpești și Zăgonenii din jud. Argeș ; Năeni din jud. Buzău ; Aninoasa, Căramidești, Cărpeneșul, Cîrstinești, Conțești, Ocna cea Mică, Ruși, Schei, Tîrgoviște, Valea Voevodii din jud. Dîmbovița ; Craiova din jud. Dolj ; Arcani și Peștișani din jud. Gorj ; Erciuiești, Felești, Fetești sau Fotești, Poiana și Poiana de Jos din jud. Ialomița ; Ciocoveni, Cîrești, Greaca din jud. Ilfov ; Albești, Bădeni, Bircii, Budeasa, Călcești, Conțești, Corbi, Corbii de Piatră, Corbișori, Cotenești, Domnești, Dragoslavele, Izvorani, Lăpușani, Lihăcești, Nucșoara, Poenărei, Slănic, Stănești, Stîlpeni, Stoeniști, Suslănești, Ștefănești, Vițichești, Voinești și Voroveni din jud. Muscel ; Bălțata sau Slobozia sau Mărginenii de Jos, Bălțați, Bălțeni, Bîrca sau Berca, Bereci, Ciomăgești, Cireșoiul din Deal, Crăciunești, Gostavățu, Grădiște, Grecea, Greci,

Mărgineni, Mărgineni de Sus, Recea, Scurta, Slatina, Sprîncenata, Segarcea, Tătăreii de Jos, Turia, Valea Ciorăcăi, Zoruleasca din jud. Olt ; Apele Vii, Betejani — Moldoveni, Chiliile, Dobrosloveni, Dranovățu, Fălcoiu, Găneasa, Grecea, Trăisteni din jud. Romanatî ; Blendescu, Mănescu, Măguleasca sau Văleanca, Negovani, Prăjasca, Scutești, Stefești, Văleni din jud. Săcueni, Balaciu, Dracea, Lița, Pieptea, Poenari, Suroaia, Vața de jos din jud. Teleorman ; Ciungetu, Ocna cea Mare, Seoas (Suaș) din jud. Vîlcea ; Asan — Aga sau Costieni, Blăjești, Ciocănești, Codrișești, Demiani, Găești, Ionești, Letca, Muereasca, Negulești, Paraipani, Roata, Sfînteasca, Vadu-Lat din jud. Vlașca ; precum și Băneasa de la Baltă, Băniceni, Bărbătești, Bărbulești, Blădeasca, Bogdana, Brătești, Butești-Bălăceanca, Cioflani, Clocotici, Comori, Cornetul, Costandina, Crețești, Crucișoara, Curătura, Dobrești, Drăgoaia, Drăgotești, Fefelei (Fefeasca), Flămînda, Frăsinet, Furnichea, Gabrova, Gheboiaia, Groșani, Gruul Ianii, Gușați, Lăngești, Lerești, Leurdeni, Loloști, Măcrișani, Mărgăritești, Mîrșa, Nucu Calii, Periș, Piatra, Plăviceni, Plopeni, Plopi, Poeni, Polai, Putineul, Rădești, Salcea, Secătura, Simidreani, Singureni, Sitișasca, Stinișor, Studina, Sulimanul, Șarba, Știubei, Talaba, Tătari, Tătarii de la Văjiște, Tătarul, Trănșani, Trestenicul de Sus, Uești, Ueștii de Jos, Uliești, Ulmățul, Valea Largă, Valea Mare, Valea Scoarței, Văcărești, Vărăști, Văsiești, Vispești, Vișina Seacă, Zănoaga, Zieura. În materialele documentare sînt consemnate *vii* pe dealurile de la Alimănești, Aninoasa, Bădești, Berești, Berislăvești, București, Ciofrîngeni, Călugăreni, Ciungesti, Ciutești, Clocociov, Cornet, Crîngu, Crucea, Domneasca, Gușați, Furnichea, Greaca, Golești, Izvorani, Lăngești, Leurda, Loloști, Plop, Valea Calului ; *munții* Cerbureni, Ciorecu, Clăbucetul, Coci, Ghițu, din județul Argeș, și Barlaboiul, Basa, Bîndea, Boreșiu, (Boorețu), Căpățîna, Cernatul, Dara, Fata, Filipopol, Groapele Lăngeștilor, Jupîneasca, Leaota și Piscul Leaotei, Malița, Molitvișu, Mușătescu, Nisipurile, Nucșoara, Plăișoru, Preotesel, Sturișoru, Șăsu sau Păpăul și Zîrana din județul Mușcel ; *balta* Saltava din județul Ialomița ; *livezi* la Cornet, Golești, Mănicești, Roianul, Sasu, Surpiturile, Șarba, Ștefănești, Talabe, Valea Calului, Vizuini ; *mori* și *pive* pe Argeș și Topolog, la Alimănești, Bădiceni, Berislăvești, Domnești, Drăgotești, Giurgiuveni, Gura Geamănei, Mălureni, Mușătești, Pitești, Ștefănești, Valea Danului ; *ferăstrău* pe rîul Doamnei ; *locuri, case, prăvălii, scaune de carne și cîrciumi* în orașele Argeș, București (mah. Antim — între altele dania unui loc pentru a se construi pe el biserica Antim —, mah. Broșteni, Fîntîna Boului, Neguțatori, Podul Calicilor, Sf. Gheorghe Vechi, Șelari, Șerban Vodă), Pitești, Slatina, Tîrgoviște, în portul Cetatea, precum și la Domnești, Merii Calii și Ștefănești ; venit de la *varna* orașului Argeș, de la Ocna Mică, Pitești, Vadul Vidinului, Zimnicea și de la tîrgul din Ștefănești ; *cășăria* din județul Pădureților ; *milă de sare* ; *dreptul de judecată* în orașul Argeș și alte *drepturi, scutiri și privilegii* obișnuite, ca dreptul de a cumpăra, în exclusivitate, pămînt pe unele moșii (Corbi, Cîrstinești, Curtișoara), dreptul de a folosi pe orașenii din Argeș la dregerea morilor mănăstirii (1656). Materialele documentare se mai refera, de asemenea, la supunerea forțată a locuitorilor la diferite munci, executarea clăcii, nesupunerea locuitorilor și fuga de pe moșii (sec. XVIII—XIX), vînzarea de rumâni și țigani și răscumpărarea din rumânie, sumele stabilite pe seama

mănăstirilor pentru acoperirea datoriilor țării; conflict între m-reă Argeș și Soleiman aga, din Rusciuk, și stabilirea hotarului dinspre imperiu al județului Vlașca, spre a nu mai fi încălcat (1765), mutarea la Văleni a călugărițelor de la schitul Prosia (1828); fondarea, închinarea și proprietățile schiturilor metoașe ale Ep. Argeș, precum și unele materiale privind Ep. Buzăului și m-reă Tisău.

U. p.: 2695.

Ani extremi: 1451—1893.

Instrumente de informare; Inv. nr. 6, 131, 436, 448, 491—495; *Indice cronologic* nr. 2.

Bibliografie: Mușceleanu Gr., *Curtea de Argeș*, în *Calendarul antic*, 1862, p. 70—78, 1865, p. 57—63; Șoimescu Gr., *Bis. ep. Argeș. Istoria și descrierea ei*, Buc., 1886, 85 p. + 5 pl.; Tocilescu Gr., *Raporturi asupra citorva m-ri*, p. 14—19; Idem, *Bis. episcopală a m-rii Curtea de Argeș*, Buc., 100 p. + 13 pl.; Odobescu Al., *Bis. de la Curtea de Argeș*, Buc., 26 p.; Idem, *Bis. de la Curtea de Argeș și legenda meșterului Manole*, *Opere*, vol. III, Ed. Minerva, Buc., 1908, p. 263—274; Idem, *Ep. de Argeș*, în *Convorbiri literare*, 1915, p. 1107—1133; Lapedatu Al., *Curtea de Argeș et ses monuments*, Buc., 1909, 14 p.; Dumitrescu Al. T., *Mărturii documentare despre m-reă Argeș*, în *B.C.M.I.*, VII, 1914, p. 142—144; Iorga N., *Acte ale m-rii Curtea de Argeș*, în *Studii și doc.*, XIV, p. 187—191; Sacerdoțeanu A., *Vechimea m-rii Argeșului*, în *Bis. Ort. Rom.*, LVI, 1938, p. 765—769; Brătulescu V., *Curtea de Argeș*, Buc., 1941, 54 p.; Corfus I., *O descriere a m-rii Curtea de Argeș, din anul 1813*, în *Rev. ist. rom.*, XV, fasc. II, Buc., 1945, p. 217—220; Andreescu Șt., *M-reă Argeșului în ambianța vremii*, în *Mitrop. Olt.*, 7—8, 1967, p. 510—526; Ionescu I., *M-reă Argeșul în istorie și artă*, *ibidem*, p. 532—569; Lăzărescu Em., *Bis. m-rii Argeșului*, Ed. Meridiane, Buc., 1967, 47 p. + 37 ilustr.

EPISCOPIA BUZĂU

Episcopia Buzău a fost înființată cu ocazia reorganizării bisericii din Țara Românească de către patriarhul Nifon, în vremea lui Radu cel Mare, în anii 1503—1504, dar prima mărturie documentară atestând existența unui episcop de Buzău este de-abia din 8 sept. 1525, fiind, ca vechime, a doua episcopie din țară, după Episcopia Severinului. Conform hrisovului lui Radu Paisie vv. din 17 sept. 1543, eparhia Episcopiei Buzău cuprindea județele Buzău, Rm. Sărat, Secueni și, cu intermitențe, Brăila. La început, episcopia n-a avut un scaun de reședință stabil, episcopul stînd la Tîrgoviște, pe lîngă mitropolit și domn, și oprindu-se la m-reă Vintilă Vodă, numită pe vremuri Otmenedec, atunci cînd venea la Buzău pentru treburile eparhiei. Cu timpul, m-reă Otmenedec a devenit scaun de reședință episcopală. Dar cum ea era la o oarecare distanță de oraș, episcopii au început să se oprească la schitul Frăsînet, metoh al mănăstirii. Ars în timpul campaniei lui Vasile Lupu contra lui Matei Basarab, acesta a fost refăcut de domnitor în 1649 și a devenit reședință episcopală, iar m-reă Otmenedec i-a rămas metoh. Bisericii episcopale i s-au mai făcut reparații în 1740 și a fost restaurată și zugrăvită în 1832—1834, iar palatul episcopal, care datează din secolul al XVII-lea a fost rezidit în 1709 și reparat în 1825—1846. Pe lîngă Episcopia Buzău a funcționat un Seminar și o tipografie. Episcopia a avut drept metoașe schiturile Adîncata, Agaton, Alunișul, Aninoasa sau Cislău, Arseniile, Atonul, Barbul, Băbeni, Begul, Berca sau Cetățuia, Boboci, Bogoslovul, Bontești, Bordești, Chiliile, Cireșul, Cotești, Cozieni, Cucu, Dătcoiu, Fundătura, Fundeni, Gănești, Găvanele, Izești, Măxineni, Menedicu sau Otmenedec sau Vintilă Vodă, Miluiți, Motnău, Mușcel, Nifon, Pinul Mare, Pinul Mic, Pîrscov, Podeni, Potecu, Predeal, Profirul, Rătești, Schitul Maicilor Rusci sau Slobozia Bradului, Sf. Gheorghe, Tărtășești (și Schitul Dobrotești de la Tărtășești), Tihulești, Tisău, Ulmet, Ungureu, Vai-de-Ei, Schitul din Valea Produselei, Vorniceii sau Schitul Vornicilor, precum și bisericile Sf. Dumitru din București, Sf. Arhangheli și Sf. Nicolae din Focșani, Biserica domnească din Rm. Sărat și bisericile din Băești, Matia și Nucet.

Fondul arhivistic al Episcopiei Buzău este format din 3675 de documente foi volante dintre anii 1515—1881 (din care 141 trecute în colecția

„Secția Istorică“ și 1 la „Peceti“, 1057 de dosare dintre anii 1835—1890 și 7 condici înregistrate în colecția „Manuscrise“ sub nr. 171—176 și 366 și cuprinzând copii de documente dintre anii 1428—1861. Materiale privitoare la Episcopia Buzău se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“ și în fondul Ministerului Agriculturii ; de asemenea, la Biblioteca Academiei R.S.R.

Materialele documentare din cadrul fondului Episcopiei Buzău se referă la interesele episcopiei ; fixarea teritoriului eparhiei (17 sept. 1543) ; închinarea, de către Ștefan Racoviță vv., a moșiei domnești și a întregului oraș Buzău către episcopie (1765) ; reintegrarea ralei Brăila la eparhie și cartea mitropolitului Gavriil către episcopul Costandie pentru catagrafia bisericilor și a clericilor din județ (1809, 1810, 1828, 1829), dar mai ales la proprietățile episcopiei și ale metoașelor sale, al căror număr era enorm, precum și la altele învecinate. Între acestea, *moșiile* : Batogul, Chichinețul, Ciorani, Colțea, Iasul, Scorțaru, Somești, Surdila, Tătărăi din jud. Brăila ; Aldeni sau Rîpa Genții, Albești, Alunișu, Aninoasa, Bădeni, Băligoși, Băloșești, Bălteni, Bălunești (Bălonești sau Bălănești), Băncești, Bănulești, Beceni (sau Nisipeni), Berindești (Berindeasca), Bisăuci (Bisăuca, Biseaca, Bisoca), Bîlciulești, Boldești, Brăești (Brăeasca), Brăgărești (sau Brăgăreasa), Broșteneasca (sau Ingusta), Căldărești, Căprești, Cătina, Cernătești, Ciobotari, Ciorăști (Ciorasca), Cislău, Cîlnău, Cîmpulunganca, Cîndești, Cîrlovești, Clociți, Coca, Colnice, Costești, Crăpești, Criveala, Crucișoara, Cucuteni (Cucuteanca), Dîmbroaca, Furești (sau Izvorul Dulce), Gălbinești (Gălbineasca sau Păcăleasca), Găvănești, Gîlmeele (sau Fleașca), Goniți, Groșani (Groșăneasca, Groșăneanca, Groșanei sau Frasinul), Gurguiati (Gurguiata, Gurgueasca), Hințești, Malcoteasca, Maxinu, Mărăcineni, Măgura, Mălureni, Miluiți, Miroși, Mlăjetul, Modruzești (sau Hîrboca sau Vadu Cioresților), Mogoșești, Moșcoteasca (sau Moșghiceasca), Moșești, Negoșina, Negreasca, Negrișani, Nișcov (sau Nișcoveanca), Olteni, Pinu, Pităreasa, Pizdelești (Pizdulești, Pizdeleanca), Pîclele (sau Policiori), Pîcleni (sau Madeni), Pîrscovul (sau Pîrscoveni, sau Lunca Frumoasă, sau Robești, sau Stăniliești), Pleșcoi de Jos, de Sus (sau Plăcicoi), Poenari (sau Clinciu), Poiana Ascunsă, Poiana Manciului, Poiana Menedicului, Pojorîți, Posobești, Potoceanca, Priviți, Rătești, Rătunda, Rîioși, Ruginoasa, Runcu, Săcueni, Săhăteni, Sărata, Sărulești, Săseni, Scăeni, Scurtești, Sibiciul, — de Jos, — de Sus, Singurul, Smedești, Stăncești, Stîlpu, Străjești, Șăinești, Șchi (Schiau, Șcheiani sau Vatra Episcopiei Buzău), Șchiopoaia, Șerbănești, Șoiman (sau Zărneasca), Tătulești (sau Mălureanca), Tihulești (Tifulești, Tivlești, Tivulești), Timoiu, Tîrcov, Tohani, Trestia, Turcești (sau Turceasca), Ulmetu, Urlători, Ursoaia (Urseasca, Ursești), Valea Greței, Vernești, Vipești, Voinești (sau Vintileanca), Zăvoi (Zăvoianca, Zăvoiasca), Zăpodia, Zeletin, Zmeești din jud. Buzău ; Podbelești, Răzvad din jud. Dîmbovița ; Dichiseni din jud. Ialomița ; Greabănu, Ilhovăț, Mierlari din jud. Ilfov ; Mărăcineni din jud. Mehedinți ; Batogul, Bărăști, Bărbulești, Bonțești, Chiojdeni, Ciomăgești, Ciorani (Ciorasca sau Scorțari), Colțea, Cochirleni (Cochirleanca), Cotești, Coțofenești, Dedulești, Galbenu (Gălbeneasca, Gălbeneasa, Gălbenești, Gălbenași), Jiliștea, Iasul, Jirlău, Mocileni, Obilești și Sforile — Obilești, Odobeasca (Odobeni), Pitulați, Pleșești, Pîrliți (sau

Tîmpeni), Şchiopeni, Someşti, Ştiubeni, Tătărai, Văceni, Vîrteşcoi din jud. Rm. Sărat, Amaru, Bîsca, Blestematele (sau Țigănești), Boboci sau Runceni, Călugăreni, Cuibu, Detcoiu, Matîța, Miroși, Păcălești (Păcăleasca, Gălbineasca sau Turceasca), Pătîrlagele, Podeni, Poieni, Posada, Rîioși, Valea Popei din jud. Secueni și foarte multe alte moșii ; *vii* : la Bădeni, Cîndești, Clinciu, Cornu, Detcoiu, Esteu, Fundeni, Jideni, Lipia, Măracineni, Merei, Nenciu, Păcălești, Piscul (sau Vîrtoapele), Piclele, Pîrscov, Șerbănești, Tătărani, Săpoca, Scurtești, Sorești, Susaiu, în dealurile Blidarilor, Bobocilor, Bonteștilor (inclusiv vinăriciul), Bordeștilor, Brăceai, Broștenilor, Cîrligilor, Cîrlomăneștilor, Cîrstieneștilor, Coteștilor, Dragoslovenilor, Goleștilor, Mărunțișului, Mirceștilor, Orcăneștilor, Prociăi, Săsenilor, Scaenilor, Siliștenilor, Susenilor, Toltanilor, Verneștilor (inclusiv vinăriciul), Zoreștilor, în Valea Crîngului, a Mantei și a Teancului ; *munții* Penteleu, Piciorul Caprei, munți lîngă Săceni și la Zmeești ; *mori* și *vaduri* în apa Buzăului, Milcovului, Nișcovului, Sărățelului, Slănicului, la Berindești, Brăceai, Maxinu, Opișor, Pîrscov, Ruginoasa, Smedești, Stăncești, Stîna Leului, Schei, Vîrteșcoi ; *pină* pe moșia m-rii Vintilă Vodă ; *beleșteie* în Buzău ; *locuri, case, prăvălii* în orașele București, Buzău, Focșani, Rm. Sărat, Tîrgoviște și în satele Brăceai, Brăești, Obileasca, Pîrscov ; *cîrciumă* — la Valea Crîngului ; *prisacă* la Văsiești ; *scaune de carne*, în afară de cele din orașe, de asemenea la Boboci, Bontești, Valea Crîngului ; *puțuri de păcură* la Cislău, Gălbineasca, Matîța ; *povarnă* la Cislău (care în 1858 era un târg cu prăvălii de băcănie, bogasierie și brutărie), și *mașină de rachiu* la Buzău ; *han* etc.

Materialele documentare se referă, de asemenea, la intervenția neguțătorilor din Buzău pentru înființarea unui târg în Valea Teancului (1808) ; la arendarea bîlcuului de la Scorțaru postelnicului I. Vernescu (1837) ; la acordarea de mili și scutiri de dări, între care și Spitalului din Buzău, pendinte de episcopie ; la vînzări de rumâni (1636, 1637, 1686) ; la înfrățiri în stăpînirea pămîntului ; la pierderea moșiei pentru viclenie (Pîrscoveni, 1539) ; la vînzări pe vreme de foamete sau pentru plata birului (1749, 1775, 1839) ; la cuantumul clăcii datorate de locuitorii de pe moșiile episcopiei (1741) ; la împuterniciri pentru strîngerea locuitorilor fugiți de pe moșii și primirea de oameni străini pentru a le popula (1668) și la tendința de acumulare a pămîntului, serii întregi de documente referindu-se la cumpărături repetate făcute de Mănăilă clucer în Goniți, Măgura și Negoșina, de Moise — consecutiv spătar, căpitan de roșii și logofăt — în Scurtești, de preoții Lupu și Marin în Lipia și Pîrscov, de Mihai logofăt în Pîrscov și Săseni.

Se mai pot culege informații cu privire la achiziționarea, de către episcopie, a unui teasc de tipografie, adus de la Viena, și a hîrtiei necesare (1854 etc.), la cheltuielile făcute cu tipărirea unei biblii (1856), la danii și procurări de cărți (1675, 1850).

Între materialele documentare se găsesc multe acte legate de hotărnicii, cu cărți de blestem, între care și de la patriarhul Antiohiei către 24 de boieri hotarnici pentru moșiile episcopiei (1657), cu date asupra sumelor mari de bani ce se cheltuiau pentru executarea lor (aproape 68.000 de lei primiți de la episcopie de hotarnicii Ioan Predetici și Velcescu, 1836—1838) ; de asemenea, multe testamente (între care al lui Costache Colceac, de care

se interesa în 1848 I. Cîmpineanu, al Catincăi Prejbeanca, Elenca Hrisoscoaleu păhărniceasa, Dimitrie Cosma dicheofilax, adresate către mănăstiri din țară și de peste hotare — m-reă Rudina, din Grecia, și altele — către spitale etc., precum și multe acte de împrumuturi de bani, contractate în majoritate prin Ioan Mihăilescu și nerestituite la timp pe motiv că la Brăila nu se vindeau cerealele din cauza lipsei corăbiilor (1847) etc.

Pe lângă informațiile privitoare la Episcopia Buzău și metoașele sale, documentele mai oferă date și pentru schiturile Asănichioaia (23 mai 1852) Cătina sau Ziliștea (7 mai 1615, 30 iul. 1806), m-reă de la Cocorăști (10 apr. 1643), schitul de la Cuib (1765—1772), Greabănu (12 apr. 1800), schitul de pe moșia Oana sau Ghiocelul, care în mai 1810 se menționa că urma să fie făcut, m-reă de la Pădure (7 apr. 1567), Pecea (23 mai 1700), schitul Săseni (26 sept. 1636), precum și schitul Izvorul Tămăduirii, Vovidenia, m-rile Căldărușani, Margineni, Mihai Vodă, Slobozia lui Enache etc., o mămăstire la Stîlpu, de lângă care Bălceștii vînduseră pe vremuri o parte de moșie (23 apr. 1692).

U. p. : 4739.

Anii extremi : 1428—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 7, 132, 435, 436, 439, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 3.

Bibliografie : Iorga N., *Inceputurile Episcopiei de Buzău, 1540*, în *Rev. ist.*, IX, 1923, nr. 10—12, p. 173—177 ; Burducea Const. P., *Biserica Episcopală din Buzău*, Buc., 1931, 100 p. + 2 f. pl. ; Gheorghian P., *Contribuțiuni la istoria Episcopiei Buzăului*, în *Ingerul*, IV, 1932, nr. 5 p. 23—24 ; Sacerdoțeanu A., *Așezămintul lui Radu Paisie pentru episcopia Buzăului*, în *Rev. ist.*, XXII, 1936 p. 18—23 ; Ionașcu I., *Din documentele episcopiei Buzău în Ingerul*, XV, 1943, nr. 1—4, p. 26—33, XVI, nr. 1—4, p. 49—64, nr. 5—6, p. 36—46 ; Bulat T. G., *Inceputurile Episcopiei Buzăului*, în *Glasul Bis.*, 1960, nr. 9—10, p. 811—815 ; Cocora Gabriel, *Evoluția arhitectonică a complexului de clădiri de la Episcopia Buzău*, *ibidem*, XX, 1961, nr. 7—8, p. 710—747.

EPISCOPIA RÎMNIC

În anul 1370, sub Vladislav vv. Țării Românești, s-a înființat Mitropolia Severinului cu sediul la Severin. Episcopia Rîmnicului Noului Severin, s-a înființat sub domnia lui Radu cel Mare, ca o continuare a fostei Mitropolii de la Severin, care își întrerupsese activitatea în 1401, când Severinul a fost ars de turci și unguri. În cronica sa, Șincai citind pe Bauer, arată : „Pînă la Radu cel Mare, carele a început a domni din 1496, n-a fost fără numai un prelat sau episcop, în toată Valahia, dară domnul acesta, primind sfatul mitropolitului Năfon, a mai făcut două episcopii, adică cea de la Rîmnic și cea de la Buzău“. Reședința episcopiei a fost totdeauna la Rm. Vlcea, afară de perioada 1847—1856, cînd biserica fiind arsă, episcopia s-a mutat la Craiova. Episcopia avea metoașe, proprietăți în toate cele cinci județe ale Olteniei. La începutul secolului al XVIII-lea, austriecii evaluau venitul anual al Episcopiei Rîmnic la 10.000 de florini. După o listă prezentată de episcopie, în 1719, administrației austriece din Oltenia, în eparhia sa existau 18 mănăstiri de călugări, inclusiv episcopia, 5 mănăstiri de maici și 17 schituri. Episcopia Rîmnicului a fost și un factor de cultură. Încă înainte de domnia lui Alexandru Ipsilanti (1774—1782) la Episcopia Rîmnicului s-a înființat o școală, care a ajuns cu timpul foarte importantă. Dionise Eclesiarhul a fost ucenic al școlii de pe lângă Episcopia Rîmnic. În 1786, el a copiat documentele episcopiei după originalele care astăzi sînt în mare parte pierdute și care s-au păstrat numai în condică. În 1705 la Rîmnic s-a înființat o tipografie, cu sprijinul lui Antim Ivireanul, care a fost aici episcop. Tipografia a avut o activitate bogată ; aici s-a tipărit printre multe alte cărți în limbile română, slavă și greacă *Gramatica* lui Enăchiță Văcărescu (1787) și *Pilde filosoficești* (1780).

Biserica episcopală, situată în curtea Episcopiei, a fost zidită în vremea episcopului Mihail și a Vlădicăi Eftimie, fiind terminată în anul 1585—1586, cînd Mihail ajunge mitropolit al Țării Românești. Biserica episcopului Mihail a ars și s-a surpat în anii 1736—1737. În perioada 1737—1745 ea a fost refăcută dar a ars din nou în 1847, împreună cu seminarul și clădirile episcopiei. Actuala biserică a fost începută în 1852 și terminată în anul 1856, fiind pictată de Gheorghe Tattarescu.

Fondul arhivistic al Episcopiei Râmnicului cuprinde 2939 de documente foi volante dintre anii 1472—1871, 127 de dosare dintre anii 1834—1873, precum și 10 condici de documente, trecute în Colecția „Manuscrise” sub nr. 177—183, 362, 707, 773. Materiale privitoare la Episcopia Râmnicului se mai găsesc în Colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii și la Biblioteca Academiei R.S.R.

Materialele documentare ale Episcopiei Râmnic conțin informații referitoare la vânzări, întăriri de stăpânire, danii, împresurări, hotărnicii pentru moșiile : Cioroiul, Buhaiul din jud. Dolj ; Izvorul Frumos, Burila, Ascunsa, Stignița, Tatomirești, Fratostița din jud. Mehedinți ; Milcovul din jud. Olt ; Bucinișul sau Bucsenesti, Cornesul, Vișoara, Fărcașul, Plăviceni din jud. Romanai ; Olteni, Bogdănești, Muereasca, Comanca de Munte, Bunești, Iaroslăvești sau Dosul, Vlădești, Urzicari, Teica, Ocnele Mari, Troian, Rosculeasa, Mal, Copăcel, Mihăești, Madoia, Drăgășani, Dăești, Grădești, Bereni, Prundeni, Călina, Zevideni, Gușoeni, Răsiți, Murgeni din jud. Vâlcea ; Tîrnăvița, Mischii, Crețești, Gănescu, Obedeau, Maica Domnului de la Dudu Sfîntu Dumitru din jud. Dolj ; Crasna, Strîmba și Tîndălești din jud. Gorj ; Sfîntii 40 de mucenici din București și Tărtășești din jud. Ilfov ; Popînzălești, Balșul Măinești, Recica, Boanta și Comanca de Cîmp, din jud. Romanai ; Dobrușa, Sărăcinești, Olteni, Ezerul, Comanca de Munte, Bogdănești, Teica, Pietrarii și Poenarii din jud. Vâlcea.

Multe documente conțin vechi privilegii acordate mănăstirii prin diferite hrisoave, mile domnești (1507), vinărici domnesc 1617, 1636, 1644, 1671, 1689, 1697, 1714, 1742, 1744, 1749, 1753, 1760, 500 bolovani mari de sare, mertic anua de la Ocnele Mari (1682, 1688, 1777). În 1792 episcopia avea 70 de scutelnici, era scutită de oierit pentru 1500 de oi (1786), de dajdii pentru pivnițe și cîrciumi (1782), de orice dajdii pentru două scaune de carne din Râmnic și de tăierea pădurilor (1782, 1783). Se găsesc informații privind înființarea unei slobozii la Sărăcinești (1615) ; rascumpărări din rumânie de rumâni (1622, 1637, 1657, 1666, 1667, 1671, 1690, 1713 etc. ; scoaterea rumânilor din catastihul călărașilor (1641) ; căderea în robie, vânzări și cumpărări și eliberări de robi (1655, 1676, 1681, 1685, 1692, 1696), precum și situația grea a robilor, care îi determina de multe ori să fugă de pe moșii, ajungîndu-se astfel la porunci de a strînge robii fugiți și a-i aduce înapoi (1694).

În materiale există multe informații despre împresurări de moșii, Măracineni (1677, 1708, 1720, 1761, 1784 etc.) porunci domnești pentru plata dijmii către locuitorii satelor Plăviceni (1658), Bolta — Gorj (1763) ; porunci către țărani de pe moșia Cioroiul și Bohanul să execute zilele de clacă la care sînt obligați (1782) etc.

De asemenea, se găsesc informații cu privire la fuga țăranilor de pe moșii, la satele rămase pustii și pămînturile nelucrate, la avantajele acordate unor oameni străini pentru a lucra pămînturile — scutiri de dări pentru oamenii străini de pe moșiile schitului Zdrelea (1654, 1786) sau învoieli pentru dijmă, clacă, arat, (1670, 1671).

O serie de documente ilustrează instituția frăției la stăpânirea pământului între țărani liberi (1655—1658, 1697 etc.).

Se mai păstrează documente conținând informații despre închirieri de prăvălii, hirotonisiri, închinări de biserici și schituri către episcopie, scutirea preoților de bir, cheltuieli pentru reparații, tipografice etc., precum și despre plata haraciului către Poarta Otomană (1682, 1687).

Documentele mai conțin multe informații privind dezvoltarea economică, dezvoltarea bilciurilor, înființările de mori, vămi etc. Multe documente se referă la împrumuturi de bani, de cele mai multe ori cu zalogiri de moșii (1645, 1657, 1665, 1668), iar începând din secolul al XIX-lea cu plată de dobândă, la procese pentru neplata la timp a datoriilor etc.

U.p. : 3076.

Anii extremi : 1472—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 8, 134, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 4.

Bibliografie : Bilciurescu, *M-rile și bis. din Rom.*, p. 216—220 ; *Sfânta Episcopie a eparhiei Rîmnicului Noul Severin, în trecut și acum*, Buc., 1906, p. CXXXIV + 694 ; Popescu Dumitru, *Vechile episcopii la români*, Buc., 1927 ; Iorga N., *Istoria bisericii românești*, Buc., 1928, p. ; Ionescu I., *Catagrafia episcopiei Rîmnicului de la 1845, în Mitrop. Olteniei* nr. 3—4, 1965.

MANĂSTIREA ANINOASA

În anul 1677 marele clucer Tudoran Vlădescu a zidit, în satul Aninoasa, din jud. Muscel, ce și-a luat numele de la pădurea din jur, o biserică, pe care, după moartea soției sale, Alexandra, întâmplată înainte de terminarea acesteia, o transformă în mănăstire și o întărește cu ziduri ca de cetate, iar el se călugărește, luînd numele de Teodosie.

În anul 1682, Aninoasa este închinată la m-reă Cîmpulung pentru ca nimeni din rudele ctitorului să nu o poată închina la vreo mănăstire străină. După 1778 mănăstirea ajunge metoh al Mitropoliei și începe să fie dată cu embatic la diferiți clerici, cu venit cu tot. Între anii 1812—1842 mănăstirea este îngrijită de arendași mireni, care se interesau numai de venituri, ceea ce face pe mitropolit ca în 1842 să numească un nou egumen, pe Dionisie, — unul din întemeietorii spitalului din Cîmpulung. În anul 1821, cu ocazia luptelor cu arnăuții fugiți de la Drăgășani, care se ascunseseră aici, mănăstirea Aninoasa este arsă de turci. După 1864, mănăstirea începe să se ruineze. I s-au făcut unele restaurări, ultimele în 1926—1927, de către Comisia Monumentelor Istorice.

Mănăstirea Aninoasa a avut ca metoh schitul Urechești sau Vărzărești, din jud. Rîmnicul Sărat, zidit de Radu biv vel armaș în prima jumătate a secolului al XVII-lea și închinat în 1681 la Aninoasa de către nepoții săi. În 1794 mitropolitul Dositei Filitis l-a luat pe seama mitropoliei, dînd Aninoasei schitul Buliga din Pitești, zidit în 1741 de *Martin cupot* și de Petru Buliga, cu soția sa Neacșa. A mai avut ca metoh și schitul Bîndea din satul Berevoești, jud. Muscel, vecin cu Aninoasa, construit de Nicolae și Dumitrașco, prin anii 1718—1730 și închinat în 1780 de Nițu vătaf la Mitropolie. Ulterior trece la m-reă Aninoasa.

Din arhiva creată de m-reă Aninoasa s-au păstrat doar 14 dosare și 1 condică înregistrată în colecția „Manuscrise“ sub nr. 137 și cuprinzînd documente dintre anii 1437—1874.

Materialele documentare conțin informații referitoare la *moșiile* mănăstirii și ale altor proprietari vecini ai acesteia : Tetcoiu, Crețulești, Coțoianca

sau Uliești, Aninoasa, Strîmba, Plătica, Lăpușani, Corbu, Leicești, Petrești, Jupînești, Băsești, Slujnicu, Cotești, Micești, jud. Muscel, Selăreasca, Căl-dăreasca, din jud. Teleorman, în special despre hatărniciiile acestor moșii.

U.p. : 15.

Anii extremi : 1437—1874.

Instrumente de informare : Inv. nr. 141, 292, 293 ; *Indice cronologic* nr. 1.

Bibliografie : Popescu M., *Mănăstirea Aninoasa*, în *Adev. lit. și art.*, s II, an IX, nr. 497, 15 iun. 1930, p. 4 ; Răuțescu I., preot, *Mănăstirea Aninoasa din județul Muscel*, Cîmpulung-Muscel, 1933, VIII + 256 p. + 1 pl.

MĂNĂSTIREA SFINȚII APOSTOLI

M-rea Sf. Apostoli din București a fost zidită din piatră de Matei Basarab, în anul 1633, pe locul alteia mai vechi făcută din lemn, care exista încă de pe la 1585—1586. Ea a avut de suferit în timpul răscoalei seimenilor din 1655. În timpul lui Constantin Brîncoveanu a fost reparată de Axintie, mitropolitul Sofiei, originar din Tîrnovo. A fost zugrăvită și i s-au adus completări și îmbunătățiri de către Ștefan Cantacuzino vv. în 1715. I s-au mai făcut reparații atît după cutremurele din 1802 și 1838, cît și în 1864 și la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Mănăstirea era înconjurată de han, închiriat pentru locuințe, prăvălii, cîrciumi etc., iar după secularizare în clădirile ei a funcționat Liceul Matei Basarab. Era considerată printre mănăstirile importante din țară. M-rea Sf. Apostoli purta la începutul secolului al XVIII-lea numele de M-rea Tîrnovului (deoarece dinainte de Matei Basarab a fost închinată unei mănăstiri din eparhia Tîrnovei), iar în secolul al XVIII-lea apărea și ca M-rea „Arhimandritului“, după numele mahalalei în care era situată, și ca M-rea Sf. Apostoli. În 1677 a fost închinată Patriarhiei din Constantinopol; a ținut de m-rea Stavronichita de la Muntele Athos. A avut ca metohuri schitul Călugăreni, închinat în 1680 (7188) de fondatorul său, popa Dumitru, închinare întărită în 1686 (7194) de Șerban Cantacuzino; un schit la Crășani întărit de Nicolae Mavrocordat vv. cu hrisovul din 1716 (7224) și schitul de la Mircești, închinat la 1745 de Mihail, fiul căpitanului Anton Bălcescu, și de frații săi.

Fondul arhivistic al mănăstirii se compune din 18 pachete, totalizînd 1441 de documente, dintre anii 1560—1865 (din care 2 trecute la Colecția „Secția Istorică“ și 4 la Colecția „Peceti“), 3 condici încadrate în Colecția „Manuscrise“ sub nr. 184, 319 și 430, cu documente dintre anii 1626—1829 (din care manuscrisele 319 și 430 (f. 777—804) cuprind documente originale), și 90 de dosare de corespondență dintre 1817—1888. Material pentru m-rea Sf. Apostoli se mai găsește în colecția „Planuri și hotărnicii“, în Fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare ale fondului reprezintă danii către mănăstire sau vânzări între familiile Bălcescu, Băleanu, Bănescu, Cantacuzino, Crețulescu, Dudescu, Filipescu, Goleescu, Mîrzea, Nicolau, Nottara, dar cele mai multe sînt legate de hotărnicii și se referă la *moșiile* Băscenii de Sus, Bîsca, Căldărești, Căprești, Cislău, Jugureni (Jugureanca), Plopu din jud. Buzău; Broșteni (Broșteanu sau Dudeasca sau Arhimandritu), Cacămei (Cacămeni), Ceacu (sau Valea Plopului), Ciocina, Crăsani și Fundu — Crăsani, Curdecîine, Malu, Mircești, Plopul (sau Băneasa), Pojăreasca din jud. Rm. Sărat; Băbuești, Datcoveni din jud. Teleorman; Dărăști, Găojani din jud. Vlașca, precum și Boești, Giurmănești, Rîmniceni ș.a.; *vii* la Cernătești, Ciobănoaia, Jugureni, Leurdeni, Mircești, Tătaru, Trestiani, Țigănești, Văcăreasca, în dealurile Boaba, Inotești, Mihai Vodă, Runceni, Tohani, în hotarul Pițurăscului, în Valea Negovanilor, Valea lui Seman (Valea Semei), precum și *vinăriciul* și *părparul* din dealul Secilor și dealul Șcheilor; *vaduri de moară* pe moșiile Colentina, Goștilele, Rasa; *beleșteie* în apa Mostiștei la Goștilele, în apa Dîmboviței pe moșia Valea Plopului, la Măriuța; venitul de la *pescăria* de pe moșia *Cacămei* (în privința pescuitului, într-un document din 1734 apare îndeletnicirea specială de pescar sărător); *prăvălii*, *pivnițe* și *cîrciumi* în București, Tîrgoviște și pe moșia Jugureni, Suhatul. Mănăstirea se mai bucură, de asemenea, de venitul tîrgului de la Tohani, de milă de sare de la Ocna Telega; de birul a 10 oameni, de țigani. Între documente, există și unele referitoare la eliberări sau răscumpărări din rumânie și la înproprietărirea clăcașilor pe moșia Jugureanca, iar altele ce atestă sprijinul acordat de domnitori și familii boierești unor mănăstiri din afara granițelor țării — vie în Valea Semei, dăruită prin testament de Elenco Moruzi m-rii Stavronichita; moșiile Tufești, Goștilele și Străulești, întărite m-rii Tîrnova.

U.p. : 1543.

Anii extremi : 1560—1888.

Instrumente de informare : Inv. nr. 9, 143, 435, 436, 491—495, *Indice cronologic* nr. 5.

Bibliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinat*, p. 38—40; Musceleanu Gr., *M-rea Sf. Apostoli*, în *Calendarul antic*, 1862, p. 93—94 și 1876, p. 90—91; Biliurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 252—253; Idem, *Ghidul*, p. 125, Dumitrescu M., *Ist. a 40 de bis. din Rom.*, p. 140—141; Greceanu O. N., *București*, p. 153.

MĂNĂSTIREA ARNOTA

M-reia Arnota din județul Vâlcea a fost zidită de Matei Basarab în anul 1633. I s-au adus îmbunătățiri de Constantin Brîncoveanu în 1699 și între 1852—1856, sub Barbu Știrbei, i s-au făcut reparații radicale, adăugându-i-se și clădiri noi pentru arest politic. A ars într-un incendiu din 1922. În hrisovul lui Matei Basarab din 1639 pentru dezrobirea mănăstirilor închinat, ea figura printre acestea. Avea ca metoh schitul Dobriceni, zidit la 1710 de egumenul Ștefan al Arnotei. M-reia Arnota a fost în 1831 întărită ca metoh al spitalelor din București.

Fondul arhivistic al mănăstirii este format din 18 pachete cuprinzând 411 documente dintre anii 1600—1865 (din care trei trecute la „Secția istorică”), 208 dosare de corespondență dintre 1841—1884 și trei condici cu documente din colecția „Manuscrise”, înregistrate sub nr. 185, 195 și 717. Material cu privire la m-reia Arnota se mai găsește în Colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii. De asemenea, la Biblioteca Academiei R.S.R., Ms. nr. 2105.

Materialele documentare ale fondului se referă la : *moșiile* Măceșu sau Cîrna jud. Dolj, Bărbătești, Bogdănești, Cacova, Costești, Cucești, Dobriceni, Măldărești, Valea Rea din jud. Vâlcea, Floreni (Floreanca sau Floreasca), Grădiștea jud. Teleorman, Cîrstănești, Cunești, Merii Albi și Valea Ulmului ; *munții* Arnota, Govora, Groșii (sau Dosul Pietrii, Groșii Budeștilor), Ionașcu, Lespezile, Neteda, Piatra lui Builă, Scînteia ; *vii* la Cacova, Copăcel dealul Copăcioasa, dealul Făcăilor, la Dobriceni, Drăgășani, Ocna Mare, Pițigăi, Susani, Vîrfuri ; locuri de *grădini și livezi* la Cacova, pe lângă Cozia și Cîineni, la Dobriceni, la Piscul Pupezei ; *mori și vaduri de mori* la Bărbătești, Bogdănești, Cacova, Topile ; *bălțile* Popa, Bondrea și Bistriciorul și *zeciuiala* bălților Măceșul și Bistrețul ; *vinăriciul și pîrpărul* de la Bărbătești, Bogdănești, Dobriceni și Costești ; *venitul vămii* de la Cîineni. Documentele mai atestă eliberări din rumânie, dar și căderi de sate întregi (Dobriceni-1640), împruternicirea oamenilor lui Bator Ionăș ca să țină vama de la Cîineni și cu judecata a 12 sate ale schelei (1692) ; amenințarea din partea dom-

nitoului Const. Șerban cu tragerea în țeapă a locuitorilor din Dobriceni și Bărbătești pentru jefuirea mănăstirii (1655), de care se leagă, desigur, și porunca de a i se restitui mănăstirii niște acte (1656), și poruncă către locuitorii satelor Dobriceni și Bogdănești ca să facă clacă la „grof“ o zi pe săptămână (1722), nesupunerea la clacă și dijmă (1756), vânzări și schimburi de țigani, scutiri de bir și de toate „mîncăturile“ a meșterilor mănăstirii. În documente aflăm un Ion iconarul (la 1795), condicari, cofetari, fîntînari, abagii, doctori, șaidacii și dascăli etc.

U. p. : 622

Anii extremi : 1600—1884.

Instrumente de informare : Inv. nr. 10, 144, *Indice cronologic* nr. 5.

Bibliografie : Odobescu Al., *Arnota, districtul Vîlcii*, în *Atheneul roman*, Buc., II, 1869, p. 11—12; Idem, *M-reă Arnota, districtul Vîlcii*, în *Informațiunile polit., lit., comerciale din Iași*, 1871, nr. 197, p. 2—4; Mușceleanu Gr., *M-reă Arnota*, în *Calendarul antic*, 1875, p. 96; Tocilescu Gr., *Raporturi asupra ătorva m-ri*, p. 53—59; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 221—224; Răuțu M., *Monografia ecl. a jud. Vîlcea*, p. 25—27, 119—121; Trajanescu I., *M-reă Dintr-un lemn și m-reă Arnota*, în *BCMI*, III, 1910, p. 35—44; Năsturel P. V., *M-reă Arnota*, în *RIAF*, XII 1912, P. II, p. 270—280; Drăghiceanu V., *M-reă Arnota*, în *BCMI*, XXVI, 1933, p. 59—63; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 15—16; Cristescu D., *Sfînta mănăstire Arnota*, R. Vîlcea. 1937, 168 p. + 8 pl.

MĂNĂSTIREA BAIA DE ARAMĂ

M-reă Baia de Aramă, din jud. Mehedinți, a fost zidită între 22 mai 1699 și 7 mai 1703 de către marele ban Cornea Brăiloiu, împreună cu Milco băieșul, adică meșterul de mină, ce apare ca frate al lui Poznan căpitanul. Această mănăstire s-ar fi făcut din îndemnul lui Constantin Brîncoveanu vv, care l-ar fi pus pe Cornea Brăiloiu să-l ajute pe Milco, cu ocazia trecerii sale pe aici în timpul unei călătorii în 1695, de la Cladova la Horezu. În 1703 Constantin Brîncoveanu acordă 300 de taleri din vistierie pentru terminarea lucrării. Înainte de 1718, m-reă Baia de Aramă a fost închinată la m-reă Hilandar din Muntele Athos. După secularizare a devenit biserică de mir. A avut ca metoh biserica Slobozia din București, închinarea fiind întărită în 1814.

Fondul m-rii Baia de Aramă cuprinde 176 de documente foi volante (din care 2 trecute la „Secția istorică”), 13 dosare și 6 documente în manuscrisul nr. 430, filele 864—868, dintre anii 1554—1880. După limbă documentele sînt : românești — 170, slave — 4, grecești — 2 ; după proveniență : originale — 106, copii foi volante — 50, traduceri — 1, rezumate — 18, mențiuni — 1. Documente pentru această mănăstire se mai găsesc în colecția de „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Acest fond este format din zapise de vânzare-cumpărare și înscrisuri ale moșnenilor către mănăstire, acte de danii, embatic, hotărnicii și de judecăți pentru : *moșiile* Padeșiu, Sohodol, Brebina, Valea Mare, Gruicul, Merișul, Cernetu, Tarnița, Crivina, Șipotul, Rudina, Negoști sau Apa Neagră, din jud. Mehedinți, Hăești, Costeni, Godinești, din jud. Gorj ; *livezi* la : Calea Crăcii, Văeni, Brusturi etc. ; *muntii* Bulzu, stăpînit pe jumătate de moșnenii Cloșani, și Petrele Albe, Cracu lui Mihoc din jud. Mehedinți ; *viile* din dealurile Cortijul.

Materialele documentare se mai referă la moștenirea averii monahului Meletie, la stabilirea pentru locuitori, de Dionisie ieromonahul, a clăcii în bani, la cuantumul de cîte 600 de lei pe an (1852) ; se mai găsesc diverse informații despre moșnenii din Brebina, Hăești, Sohodol, Mărășești, Șipotenii, Văeni, Planești, Albi, Negreni, Berești, Cloșani etc. Unele documente conțin

informații despre persoane care închină m-rii Hilandar case în București :
 în 1814 Pușcașul Gheorghe, cu ocazia călătoriei sale la m-reă Hilandar din
 Athos, sau Alecu cu soția sa.

U.p. : 189

Anii extremi : 1554—1880.

Instrumente de informare : Inv. nr. 11, 147, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 5.

Bibliografie : Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 16—17 ; Crețeanu R., *Biserica
 din Baia de Aramă, în Mitrop. Olt.*, VII, 1955, nr. 10—12, p. 563—582 ; Vîrtosu E.,
Documente despre ctitorii de la mănăstirea Baia de Aramă, Ibidem, nr. 3—4, p. 211—214.

MANASTIREA BANU

M-reă Banu, din Buzău, a fost înălțată de Andronic Cantacuzino, mare vistier prin 1571. Cum acesta devine mai târziu mare ban, ctitoria sa, cunoscută ca „Mănăstirea cea din jos de târgul Buzău“, ia numele de Mănăstirea Banului. Mănăstirea a avut soarta orașului Buzău : distrugerii cauzate de turci în 1597, de Vasile Lupu și armatele sale în 1637—1639, de ungurii veniți în ajutorul lui Matei Basarab, conduși de Kemeni Ianoș. În vremea lui Constantin Brîncoveanu, din cauză că era stricată, mănăstirea a fost reparată de Andriana, văduva lui Șerban Cantacuzino, mare vornic (1707—1709), care, recăsătorindu-se cu postelnicul Iane Stama, a închinat-o în 1772, din îndemnul acestuia, la Dușca din Rumelia. Cu această ocazie mănăstirea Banu a primit și o parte din averea schitului Broșteni, încît a ajuns una din cele mai bogate mănăstiri din Țara Românească. Ea a avut de suferit la cutremurul din anul 1802 și a fost reconstruită în 1805 de Iosif ieromonahul.

La 1884 a fost desființată, rămînînd biserică de mir. În același an chi-liile au fost dărîmate, iar biserica restaurată, pictura executîndu-se de Gh. Tattarescu.

M-reă Banu a avut ca metoh schitul Broșteni, din Buzău, fondat de căpitanul Iane Caloian și închinat la Dușca în 1711. După anul 1784 ea a primit ca metoh și schitul Ciolanul, jud. Buzău, scos de sub ascultarea directă a mănăstiri de la Dușca de arhimandritul Paisie.

Fondul arhivistic al m-rii Banu cuprinde 1465 de documente dintre anii 1556—1890, din care 961 sînt foi volante (unele din ele trecute în colecțiile „Secția Istorică“ și „Peceți“), restul fiind cuprinse în 5 condici înregistrate în colecția „Manuscrise“ sub numerele : 186, 187, 188, 196, 671, precum și 103 dosare. Documentele fondului, după limbă, sînt : românești — 1032, slave — 47, grecești — 386 ; după proveniență sînt : originale — 843, copii în manuscrise — 84, copii foi volante — 116, în dosare 2, rezumate — 311, mențiuni — 106, tipărituri — 3. Materiale documentare privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“ și în fondul Ministerului Agriculturii.

Pe baza documentelor păstrate putem urmări diferite aspecte privind viața economică, socială și politică a Țării Românești în perioada sec. XVI—XIX.

În ceea ce privește viața economică, documentele dau informații despre hotărnicii, vânzări, arendări pentru *moșii* : — Buzoiani, Pîcleni, Policiori, Cilibia, Jilișteș sau Albești de pe Călmățui, Bugheni, Căldărești, Mălucești, Rotunda sau Groșani, Maxinu, Negreasca, Vîrtoapele, Beceni, Blestematele, Nenciuțești, Dăscălești, Miroși, Larga, Sărata, din jud. Buzău etc. ; *vii* și *crame* — Valea Teancului, Drăgoteasca, Mirești, Săcuieni, Urichești, Vernești, Săseni, Cîndești, etc. ; *mori* la Puținței, pe apa Buzăului, etc. (mai multe documente se ocupă de mori și morari — în 1806 Ispravnicatul de Buzău dă ordin morarilor mănăstirii „să nu stea din lucrul morilor pînă la finitul lor”) ; *case* și *locuri* în Buzău, din care pe unul se afla prefectura, care plătea em-batic ; *cîrciumi* etc. Între anii 1693—1705, familia Cantacuzino cumpără succesiv părți din moșia Bugheni de la moșnenii Bugheni ; în 1851 apar mai multe contracte de arendare pentru moșiile Cilibia, Pîclele, Simileasca, Larga, reieșind că pentru arenda unei moșii se dădeau 10 chile de orz, 20 căruțe fîn, 80 oca de brînză, grîu, mălai, vin și rachiu ; în 1847 se constată, de asemenea, împotrivirea arendașilor la răspunderea obligațiilor și preocupări în problema culturilor (grădinarii de pe moșia mănăstirii se îndatorează, în 1832, să țină în bună stare șanțurile pentru udatul grădinilor). Documentele se mai referă la poște (în 1825, mănăstirea vindea 350 de stînjeni de loc cu iarbă pentru caii poștei din Buzău), la o școală ce urma să se ridice pe un loc al mănăstirii (1840).

Mare importanță prezintă diferitele catagrafii de avere a mănăstirii, situațiile de venituri și cheltuieli (1821, 1829, 1831), listele de acte etc..

Din punct de vedere social documentele fondului amintesc diferitele categorii sociale și raporturile dintre ele. Astfel se găsesc informații despre moșneni : Cristian cu ceata lui și Dragomir din Policiori (în 1643), moșnenii Periețeni, Joseni, Tăbești etc. ; rumâni (în 1631 Leon vv. dă m-rii Banu să stăpînească satul Maxinu cu rumânii și vitele lor) ; țigani, cerșetori (în 1860 egumenul m-rii Nucetu arată Ministerului Cultelor că nu poate găzdui cele 20 de cerșetore trimise). Este interesantă o însemnare din 1837 de numele și starea oamenilor de pe moșiile m-rii Nucetul. Cîteva documente se referă la clacă, dijmă și nesupunerea locuitorilor de a răspunde acestor obligații ; în 1782 Nicolae Caragea vv. cere ispravnicilor de Buzău să oblige pe locuitorii moșiei Maxinu să se supună la clacă, dijmă și altele după obiceiul pămîntului ; în 1806 egumenul m-rii Banu reclamă că locuitorii de pe moșia Sărata nu vor să dea dijmă ; în 1816 locuitorii din Buzău se împotrivesc să dea dijma cuvenită ; în 1823 ispravnicul de Saac dă ordin zapciilor ca să supună pe locuitori a da dijmă la mănăstire.

O serie de documente se referă la diferite pricini pentru moșii între m-rea Banu și alte mănăstiri, persoane sau instituții — în 1785 cu m-rea Berca, în 1834 cu Epitropia Sfîntului Mormînt, în 1840 cu obștea orașului Buzău, iar în 1842 cu moșnenii Joseni și cu alți vecini ; la raporturile dintre m-rea Dușca și metoașele sale, Nucetul, Banu și la schiturile Ciolanul și Broșteni (1830—1832, cînd arhiepiscopul Constant al Constantinopolului

arată ce venituri trebuie să procure m-rile Banu și Nucetul pentru Dușca etc.); la împodobirea bisericilor (în 1834 Nicolae zografu cerea egumenului să-i plătească 64 de groși pentru executarea icoanei hramului).

M-reă Banu și metoașele sale au primit de la domni scutiri și danii : în 1694 Grigore Ghica vv. scutește mănăstirea de toate dările către stat, scutire întărită și de Nicolae Alexandru vv. în 1722, de Mihai Racoviță vv. în 1731, de Constantin Nicolae vv. în 1732 etc. ; în 1784 schitul Ciolanu primește milă de la visteria domnească ; în 1819 Nicolae Suțu vv. dă mănăstirii ajutor anual de 500 de taleri din venitul ocnelor etc.

Între documente sînt multe chitanțe, contracte și mai ales socoteli între îngrijitorii și avocații mănăstirii și egumenii ei, corespondență referitoare la tăieri de lemne din păduri, la reparații, abonamente la gazete, ceremonii, felicitări, aducerea la cunoștință de către președintele divanurilor, în 1829, a încheierii păcii de la Adrianopol ș.a.

U. p. : 1069.

Anii extremi : 1556—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 11, 75, 148, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 5.

Bibliografie : Pelimon A., *Memoriu*, p. 12—20 ; Jugureanu G., *Redeschiderea bisericii Banu din orașul Buzău*, în *Ingerul*, III, 1927, nr. 9—12, p. 26—33.

MĂNĂSTIREA BABENI

M-reă Băbeni, din jud. Râmnicul Sărat, a fost construită de Negoită Dedulescu cu câțiva ani înainte de 1697, când într-un document din 7 iulie (A.N., MMDCCLVI/8) acesta, „văzînd că mănăstirea mea Băbeanul, încă nu este înzestrată precum se cuvine, neavînd cele trebuincioase...“, îi dăruiește 1000 de stînjeni de la Scutași, din cei 2000 cumpărați de la jupîneasa Ilinca, iar „frații au feciorii să nu aibă treabă a întoarce pentru că și moșia este a mea și mănăstirea...“. Documentul este semnat, pe lîngă Negoită, și de Dedul Dedulescu și Diicu Dedulescu. Deși ctitorul stabilește ca egumenul mănăstirii să fie pus cu voia neamului său, totuși în vremea domnilor fanarioți, mănăstirea a fost închinată la Episcopia Vela din Epir. Biserica a fost zugrăvită în 1703 de către Negoită și în 1718 de familia sa, cu ajutorul arhimandritului Nectarie. În 1860 se află în ruină ; a fost reparată în secolele XIX și XX. Mănăstirea a avut ca metoh schitul Bordești, din jud. Râmnicul Sărat, întemeiat, probabil, de Matei Basarab.

Fondul arhivistic al mănăstirii cuprinde 575 documente foi volante, 318 de copii cuprinse în 3 condici de sub nr. 189, 190, 208, din colecția „Manuscrise“ și 90 de dosare, dintre anii 1704—1890. Documente privind această mănăstire se mai găsesc în colecțiile de „Planuri și hotărnicii“ și în fondul Ministerului Agriculturii.

În materialele documentare ale acestui fond se găsesc informații despre *moșiile* : Bordeasca sau Martinești, Dănulești, Motohani, Modreni sau Costomiru, Bogdănei, Tigoiu, Pardoși, Ghereasca sau Pîcelele sau Bătrînul, Băbeni, Jiideni sau Șorătia, Bahnele, Galbenile, din jud. Râmnicul Sărat, Rădulești din jud. Buzău etc. ; despre diferitele măsurători, despre introducerea măsurătorii cu pogonul în locul pasului și despre nemulțumirile provocate în rîndul locuitorilor. De asemenea, informații despre tăierea lemnului din pădurile Modreni, Băbeni, Bordeasca, pentru a se face 100 de case în satele de la cîmp, din Scutași și Gherghiasa, unde s-ar putea hrăni ca la 1000 de familii, pentru a se muta locuitorii de la munte, pentru că nu le ajung locurile de hîrană ; despre defrișarea pădurilor și curățirea mărăcinișurilor (1851), pen-

tru arătură, despre învoielile agricole, desființarea locurilor cu embatic (1837), condițiile de arendare a moșiilor și pricini cu arendașii : în 1851 arendașul moșiilor Bordești și Bahne trebuia să trimită la mănăstire, conform condițiilor de arendare, 200 oca fasole și 50 oca brânză de burduf.

Interesante sînt și cataografiile (Gherghiasa, 1850), listele de locuitori, cu vitele de muncă ce au și cu pogoanele de izlaz, fînaț și arătură ce le trebuie fiecăruia ; situațiile din 1852 de starea locuitorilor clăcași din satele : Bogdănei, Modreni, Motohani, Rădulești, Jideni, Tigoiu, acestora din urmă revenindu-le la 52 de locuitori, cu 140 de vite, 159 de pogoane de arătură, fînaț, livezi în conformitate cu legiuirea ; listele din 1848—1850 de socoteala clăcii unor locuitori din satul Bordești de Sus, care în urma nemulțumirilor sînt socotiți răzvrătitori și încercări ale egumenului mănăstirii în 1851 și 1852 de a îndepărta pe unii locuitori clăcași de pe moșii, pentru că erau îndărătnici și răzvrătitori, anchetele subcîrmuirii, lista locuitorilor „de izgonit” (Bordești și Dedulești). Atitudinea necruțătoare a vechililor mănăstirii, față de țărani (Ion Costinescu — 1851).

Alte documente informează despre sfaturile satești, cu atribuțiile lor — în ele intra și cîte un reprezentant al proprietarului satului —, despre plata de către mănăstire a taxelor pentru șosele și poduri. Documentele aduc informații și despre ȕiganii mănăstirii : o jumătate de copil de ȕigan, vîndută pentru o iapă (1723) ; statornicirea ȕiganilor pe moșiile mănăstirești (1837) ; așezarea ȕiganilor m-rilor Cozia și Govora pe moșiile m-rii Băbeni și în posesiunea acesteia (1839—1840) ; listă de ȕiganii din jud. Rm. Sărat, cu meșteșugul fiecăruia, întocmită de Ioniță Jitianul în 1839 ; întocmirea Comisiei forestiere (1851) ; practica tăbăcarilor de a-și procura taninul necesar prin cojirea copacilor din pădurea mănăstirii ; măsuri de sistematizare și înfrumusețare a satelor — așezarea caselor satești la linie (1836) ; construcțiile de școli prin sate (1838), de biserici (Jideni 1858), a unei linii telegrafice, cu lemn din pădurea Dedulești ; mutarea subprefecturii în încăperile mănăstirii.

Fondul mai conține corespondența mănăstirii în privința abonamentelor și a bibliotecii, care se constată că în 1851 era probabil închisă, căci se cerea slobozirea ei de către tribunal ; corespondența cu Departamentul Credinței, instrucțiuni din partea mitropolitului țării, oprirea călugărilor și a superiorului lor de a ieși din mănăstire fără învoire, relațiile date asupra persoanelor din mănăstire și măsurile de luat împotriva celor ce au participat la evenimentele din 1848 (1844—1863).

U. p. : 668.

Anii extremi : 1704—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 10, 146, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 5.

Bibliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinat*e, Buc., 1861, p. 20—21 ; Pelimon A., *Memoriu*, p. 44—51 ; Filitti I. C., *Bisericile boierilor Dedulești*, Buc., 1934, p. 6—7.

MĂNĂSTIREA BERCA

M-reă Berca din satul cu același nume, com. Pîclele, jud. Buzău, a fost fondată de Mihalcea Cîndescu și soția sa Alexandrina Cantacuzino în anul 1694.

Mănăstirea prezintă interes pentru arhitectura sa și pentru sculpturile artistice în piatră și lemn. Ușile sculptate în stejar au în mijloc o inscripție cu numele ctitorilor „Mihalcea vel stolnic, Alexandrina Cantacuzino“. Biserica a fost înconjurată de ziduri și palate, care au ars rămânând numai ruine. Din beciurile bisericii se pot vedea două subterane laterale, boltite, prin care la nevoie se putea fugi. A fost metoh la Episcopia Buzău. Astăzi este biserică de mir.

Din arhiva m-rii Berca s-au păstrat 5 dosare dintre anii 1850—1878, care se referă la hotărnicia moșiilor Bădeni, Mlăjet, Trestioara, Pietroasa, Ziliște și Pleșcoiu de Jos din jud. Buzău. Documente privind mănăstirea Berca se mai găsesc în fondul Episcopiei Buzău, Ministerul Agriculturii și Colecția „Planuri și hotărnicii“.

U. p. : 5.

Anii extremi : 1850—1878.

Instrumente de informare : Inv. nr. 150, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 3.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 60—61 ; Iorga N., *Sate și m-ri*, p. 180 ; Isvistiou Sava, *Despre fosta m-re Berca*, în *Glasul Monahilor*, XV', 1937, nr. 559 ; Cocora Gabriel, *Bis. de la Berca monument de artă brîncovească*, în *Glasul bisericii*, XXII, 1963, p. 515—534.

MĂNĂSTIREA BERISLĂVEȘTI

M-reă Berislăvești din comuna cu același nume, jud. Vâlcea, a fost ridicată de paharnicul Sandu Bucșănescu la 1753—1754. În testamentul fondatorului din 28 oct. 1761 (7269), se prevedea ca egumenul mănăstirii să fie numit de episcopul Argeșului, de egumenul m-rii Cozia, alături de care era situat schitul, și de un membru al familiei ctitore, care avea în grijă schitul. Din veniturile celor cinci moșii pe care le poseda, se dădea un ajutor anual Spitalului Pantelimon din București. După un timp, mănăstirea a trecut sub administrația Eforiei spitalelor civile.

Din arhiva acestei mănăstiri s-a păstrat un singur dosar din anul 1869, care se referă la hotărnicia moșiei Roiu. Documente referitoare la m-reă Berislăvești se mai găsesc în fondul Eforiei spitalelor civile.

U.p. : 1.

Anii extremi : 1869.

Instrumente de informare : Inv. nr. 150.

Bibliografie : Bulat T. G., *M-reă Berislăvești*, în *B.C.M.I.*, XVII, 1924, p. 78 ; Urechia V. A., *Istoria Românilor*, VII, p. 20 ; Ionașcu I., *Catagrafia eparhiei Argeș*, Buc., 1942, p. 12 ; Brătulescu V., *Călimănești*, p. 33—35.

MANĂSTIREA BISTRIȚA

M-reă Bistrița, din județul Vâlcea, a fost întemeiată de primul mare ban al Olteniei — Barbu Craiovescu. Nu se știe anul zidirii, dar, conform tradiției, construcția ei aparține celei de a doua jumătăți a secolului al XV-lea. Tradiția culeasă de călătorul rus Kowalewski spunea că Barbu Craiovescu „Banus Barbul Bassaraba Crajovensis“, mort foarte bătrân prin 1525 (de fapt este mare ban în 1534—1535) ar fi zidit lăcașul pe vremea când era tânăr. Documentar mănăstirea apare în 1494, când Vlad Călugărul vv. îi întărește moșiile date de ctitorii ei, iar în 1509 este distrusă de Mihnea vv. În 1519 este refăcută de aceiași ctitori, cu ajutorul lui Neagoe Basarab vv. Biserica principală a mănăstirii este dăruită cu totul în 1846, zidindu-se una nouă; rămâne aceeași doar biserica bolniței construită de banul Barbu Craiovescu.

Mănăstirea Bistrița a avut ca metoașe: biserica Crucișoara, închinată de Petru cel Tânăr în 1568; biserica din Ocnele Mari, închinată de jupâneasa Preeda, cu întărire din 1689; schitul Jitia de pe apa Rîmnicului Sărat, închinat în 1689 de Iane Hagiul pitar; schitul Mănăilești sau Izvoarele închinat în 1743; schitul Reșca cu dependențele sale, închinat în 1781 de Ilinca Dobroslaveanca.

Fondul arhivistic al mănăstirii Bistrița cuprinde 358 documente foi volante (din care unele trecute la colecțiile „Secția Istorică“ și „Peceti“), 11 comdici de documente înregistrate în colecția „Manuscrise“ sub nr. 192, 193, 194, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 713, și 66 de dosare, cuprinzând perioada 1439—1889. După limbă documentele sînt: românești — 1261, slave — 130, grecești — 14, turcești — 3, latinești — 1, bilingve — 1. După proveniență sînt: originale — 1221, copii în manuscrise — 107, copii în foi volante — 71, concepte — 4, traduceri în foi volante — 3, originale îndoielnice — 2, extrase în foi volante — 55, falsuri în foi volante — 55. Materialele documentare privind m-reă Bistrița se mai găsesc în colecția „Planuri și hhotărnicii“ și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare ale fondului se referă la *moșiile*: Costești, Neagota din Bogdănești, Bîrzești, Folești, Păușești pe Otăsău, Recea, Milostea,

Soaş, Băbeni, Vaideei, Cîndoi, Floreşti, Grecşori, Bărăşti din jud. Vîlcea, Bărluiul, Vîrtopul, Potelu-Ianca, Mamina, Grădiştea, Cîneşti, Arceşti, Studina sau Grădinile, Dranovăţ, Corabia, Criva, Daşova sau Silistioara, Vădăstra, Isvorul, Pleşoi, Celei, din jud. Romanăţi, Plăviceni, Topşa, jud. Gorj, Mălureni-Muscel, Stroeşti-Argeş etc. ; *vii* : la Cîneşti, Mogoşani, Rămeşti, Cacova, Gârdeşti, Ocnele Mari, Titireciu, Scoarţa, Copăcioasa, Traian, Slătina, Pietrari, Drăgăşani etc. ; *munţii* : Groşii, Neteda, Vaideei, Frînceşti, Curmătura Budeariului, Govora, jud. Vîlcea ; *mori* : pe râul Doamnei (1533), la Ianca ; *vaduri* de pive la Costeşti ; *bălţi* : Potelul, Balta Albă, gîrla Celeiului ; *livezi* : la Ocnele Mari, Drăgăşani ; *locuri* şi *prăvălii* în Craiova etc.

Din documente apare tendinţa mănăstirii de a-şi mări numărul proprietăţilor, aşa încît între anii 1610—1713, cumpără părţi de moşii în Bîrzeşti şi în alte locuri. O altă cale de mărire a domeniului o constituie daniile : în 1491—1492, Barbu, marele ban, îi dăruieşte mănăstirii satele : Plăvicenii, Soaşii, Brîncovenii, Vădăstra, Potelul, Beloblat, Pîrăul, Măturenii, Ghidenii, Bogdăneştii, Tismana (jumătate) şi jumătate din vama Diului ; din anul 1692 se află o listă de averea făcută daniel schitului de la Băbeni de egumenul Paisie şi de vierul Ghioca Slăvitescul. În materialele documentare apar dese procese şi hotărnicii ca urmare a împresurărilor făcute, cu moşiile vecine, de către boieri, mănăstiri sau moşneni. În 1587 şi 1591 Mihnea vv. pune în vedere egumenului Teodosie de la mănăstirea Bistriţa să oprească pe sătenii din Vîrtop de a ara şi a cosi pe moşia lor înainte de a se înfăţişa la judecată ; în alt document (din 1792) se arată că, după obicei, simbăta nu se judecau procese, dar Nectarie, egumenul mănăstirii, cere să se judece procesul său într-o simbăta, pentru că stă cu mare cheltuială în Bucureşti.

Un număr destul de mare de documente se ocupă de ţărâtime şi mai ales de rumâni. În documente găsim referiri la căderea în rumânie prin vînzare colectivă sau individuală, la întăriri de rumâni la diverşi proprietari, eliberări din rumânie, la lupta de clasă. În 1629 moşnenii din Studina se vînd lui Nicolae vistierul ; în 1645 Constantin din Chicenii se vinde rumân, împreună cu moşia, lui Preda, mare clucer ; 1629, Stan cu feciorii lui se vînd rumâni, împreună cu părţile lor din Silistioara etc., pentru a da numai cîteva exemple de căderi în rumânie. În 1584—1585 Petru vv. porunceşte mănăstirii Bistriţa să pună pe rumânii de Soaş să facă orice lucru mănăstirii, afară de căratul sării de la Ocnele Mari, de care sînt scutiţi, la fel şi Constantin Şerban în 1655. În 1651 Matei voevod eliberează din rumânie pe Tănase şi fraţii săi, Stoica şi Radul, fiii lui Neagoe, de la Vlad iuzbaşa Bîrşescul ; în 1662 Lupu din Cacoţi se învoeşte cu Dumitraşco postelnicul, fiul lui Dumitraşco căpitan din Spineani, ca să-l scoată din rumânie de la Paan, căpitan din Pardeşti ; în 1714 Ştefan Cantacuzino întăreşte mănăstirii Bistriţa 5 neamuri de rumâni din Costeşti.

Referitor la formele luptei de clasă amintim cîteva documente. În 1777 egumenul de la mănăstirea Bistriţa se plînge de violenţele ce comit locuitorii din Vaideei. Forme mai des întîlnite în documentele acestui fond sînt nesupunerea şi fuga. Astfel, în 1663 Gheorghe, marele ban al Craiovei, scrie sătenilor din Rogova pentru nişte rumâni fugiţi la dînsii : în 1784 egumenul mănăstirii scrie episcopului Rîmniceului pentru preoţii şi sătenii din Costeşti

că se arată cu nesupunere a face claca orînduită la mănăstire ; în 1785 egumenul mănăstirii cere domnului Mihai C. Suțu să dea poruncă ispravnicului de Vlcea să silească pe ungurenii din satul Băbeni să-și dea obiceiurile pămîntului ; în 1786 egumenul se plînge că oamenii din județul Vlcea nu-și îndeplinesc zilele de clacă ce au la mănăstire.

O serie de documente aduc informații despre *clacă*. În 1745, preoții și orășenii din Argeș scriu domnului arătînd asupririle ce face mănăstirea Bistrița locuitorilor din Stroești în privința dijmii și clăcii ; în 1776 mai mulți boieri răspund lui Alexandru Ipsilanti în privința faptului dacă locuitorii pot face claca și pe alte moșii decît pe cele pe care locuiesc, că mănăstirea îi poate sili la acest lucru, în cazul cînd pe moșia pe care locuiesc nu au unde, fiind teren muntos, numai să nu fie la o distanță mai mare de trei ceasuri de casele lor. Și alte documente din anii 1777—1795 se ocupă de problema clăcii în satul Costești : în 1777 vecinii Costeștilor dau adeverința în fața boierilor Nișul Bărsescu și Ilie Olănescu cum că nu știu să fi avut locuitorii din Costești vreo carte prin care să se fixeze zilele de clacă la șase, ci egumenii anteriori îi luau la lucru ori de cîte ori era nevoie ; tot în 1777 caimacatul Teodorache arată domnului că Costeștii au făcut nouă, nu șase zile de clacă și au dat și dijmă ; în 1784 preoții și diaconii din Costești se obligă să facă două zile de clacă cu carul și să plătească zlotul de vatră ; tot în 1784 Filaret, episcopul Rîmniceului, iartă o zi de clacă satului Costești, pentru că în 1785 egumenul Ștefan să ceară domnului Mihail Suțu să poruncească ispravnicului de Vlcea să silească pe sătenii din Costești să facă douăsprezece zile de clacă, după hrisovul lui Alexandru Ipsilanti vv., iar în 1795 arhimandritul Nectarie se plînge lui Alexandru C. Moruzi vv. de nesupunerea locuitorilor de pe unele moșii ale mănăstirii de a face clacă. În 1761 Scarlat Ghica vv. stabilise ca locuitorii din satele Stroești, Potelul, Studina, Celeiul, Vădastra și Pîrvu să facă clacă mănăstirii de două ori pe an, primăvara și toamna, iar în 1791 sătenii din Băbeni se învoiesc cu mănăstirea ca în locul zlotului de fiecare cap să facă fiecare om înșurat cîte șase zile de clacă.

Alte documente conțin informații despre *dijmă* : un document din 1741 arată dijma ce trebuie să dea satul Stroești ; în 1747 sătenii din Stroești se judecă cu mănăstirea pentru dijmă, iar în 1748 Grigore Ghica vv. cere ispravnicului de Argeș să silească pe sătenii din Stroești să dea mănăstirii dijmă de pe acea moșie ; în 1793 Voicu Stroescu se îndatorează a da dijmă și a face clacă pentru locul ce ține la mănăstire.

Documentele conțin informații despre moșneni — Cacoveni, Chiceni, Buțoiști, Bontești, Slătioieni etc. ; meseriași — ciocănașii de la Ocnele Mari și sindrilarii din Costești ; țigani.

În acest fond mai găsim contracte de arendare, anaforale, porunci ale Divanului Craiovei pentru alegerea hotarelor diferitelor moșii, cîteva documente emise de administrația cesaro-craiască în legătură cu stăpînirea mănăstirii asupra pămîntului, porunci ale caimacailor Craiovei în diferite pricini.

Un document din 1784 arată că, după obiceiul pămîntului și după prăvilă, cele patru fete ale unei românce, care a trăit în concubinaj cu un țigan,

sînt slobode, fiind mama lor romîncă, căci „lucru fără de lege este a rămîne neamul cel slobod sub jugul robii”. Dacă însă copiii erau de sex bărbătesc iar părinții cununăți, îi socoteau țigani.

Între documente mai apare hotărîrea din 1631 a lui Leon vv., cu tot sfatul țării, împotriva grecilor și cea din 1642, a patriarhului Constantinopolului, ca egumenii mănăstirilor să fie aleși de comunitatea călugărilor dintre locuitorii țării, nu dintre greci. Documentele conțin referiri la pedepse aplicate boierilor sau mănăstirilor. În 1740 Ianache, mare spătar, dă poruncă lui Preda căpitan să globească pe cei 12 boieri hotarnici, care fără a li se da vreun ordin au schimbat hotarele moșiei Grecșori, iar în 1758 mănăstirea Bistrița a fost pedepsită cu confiscarea moșiilor Vaideeni și Cîndoi pentru că a îngăduit unor rumâni să se vîndă unui turc.

Domnii au acordat mănăstirii Bistrița și schiturilor ei diferite mili : în 1666 Radu Leon vv. îi dă să ia de la fiecare om de pe moșiile sale cîte 3 bani pentru stupi, rîmători și oi ; în 1690 Constantin Brîncoveanu întărește schitul Izvoarele, de pe moșia Mănăileștilor, 50 de bolovani de sare de la Ocnele Mari și scutire de orice dare pentru bucate ; în 1715 Ștefan Cantacuzino dă mănăstirii vinăriciul din dealurile Piteștilor, Scoarței și Pleșeștilor ; în 1764 mănăstirea este scutită de plata dascălilor și doctorului din Craiova ; în 1775 Alexandru Ipsilanti scutește mănăstirea de dijmărit și oierit și îi dă un venit anual din vistieria domnească, ca și dreptul de a ține doi poslușnici ; în 1819 Alexandru Suțu confirmă privilegiile mai vechi (jumătate din venitul vămii domnești de la Balta Albă, vinăriciul de la Ocna Mare.)

O serie de documente dintre 1859—1881 atestă înființarea unui oraș cu port la satul Corabia, proprietatea mănăstirii Bistrița, pentru dezvoltarea agriculturii și comerțului.

Documentele acestui fond conțin referiri și la alte mănăstiri : Tismana, schitul Scăunelul, Hurezi, Polovragi etc., precum și la închinarea metoașelor mănăstirii și la relațiile dintre ele.

U. p. : 435.

Anii extremi : 1439—1889.

Instrumente de informare : Inv. nr. 12, 75, 155, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 6

Bibliografie : Donat I., *Fund, relig. ale Olt.*, p. 18—20 ; Mioc D. ș.a., *Lista drepturilor din sfatul domnesc al Țării Românești în secolele XV—XVII*, în *Studii și cercetări de istorie medie*, IV, Buc., 1960, p. 565—583.

MANĂSTIRILE BRADU, HANUL GRECI, CODRENI. *)

Mănăstirea Bradu. Este situată în com. Valea Rea, jud. Buzău. În documente apare sub denumirea de „mănăstirea de la Brad”; este amintită la 1600 și trebuie socotită ca aparținând secolului al XVI-lea, fiind, după cum spune un document din 1639, „de moșie bătrână a moșilor și a strămoșilor” lui Radu mare comis.

Păreră lui Virgil Drăghiceanu, că mănăstirea Bradu a fost „făcută de doamna Rada, fiica lui Vlaicu vistier și soția lui Vintilă vodă”, nu este sprijinită de nici un document. În anul 1639 mănăstirea a fost închinată la m-rea din Pogoniana de Radu mare comis, noul său ctitor, și de frații acestuia Gherghie postelnic, Negoită paharnic ș.a. În anul 1640—1641, a fost făcută din nou, din temelie, tot din piatră, cu chilii împrejur și cu trapezărie și pivniță, de Radu mare comis și soția sa Sofica. În anul 1823, mitropolitul Grigore Dascălul încearcă s-o scoată de sub autoritatea celei din Rumelia, dar fără rezultat. M-rea Bradu a avut ca metoașe schiturile: *Malu*, din jud. Romanai, ctitoria călugărului Gavriil, închinat între sept. 1646—31 aug. 1647; *Lapoș*, din jud. Buzău, închinat în 1677 de Lupu iuzbașa din Călugăreni, împreună cu frații săi Cernat, Oprea, feciorii lui Dragomir căpitanul, nepoții vornicului Lupul, pe care îl ține până la secularizare; *Cîrnu*, din jud. Buzău, închinat în 1686 de Paraschiv logofătul Bolișteanu, cu soția Dumitrana și fiul său Constantin. A fost metoh la Bradu până la 1696, când a fost reînchinat la Căldărușani.

Mănăstirea Hanul Greci. Această mănăstire, dărmată acum, a fost una din cele mai vechi mănăstiri din București, fiind zidită de Ghiorma postelnic în 1564—1565. În documente mai apare sub numele de „Ghiorma banul” și „biserica Grecilor”. Arsă în 1595 de turci, a stat pustie până în vremea lui Leon vv., la 1631, când a fost închinată mănăstirii din Pogoniana. În vremea lui Constantin Brîncoveanu a ars din nou și pentru reparații, care s-au terminat în 1719, s-a vîndut un loc al bisericii. A fost zugrăvită în 1713—1714 cu cheltuiala lui Eftimie, arhiepiscop de Pogoniana. Prin 1861 nu mai putea

*) Arhiva acestor trei mănăstiri formează un singur fond arhivistic, de aceea sînt tratate la un loc

fi folosită, iar în 1862. Gr. Musceleanu arată că nu mai funcționa de vreo 5 ani. În 1863 se cerea dărimarea bisericii și a hanului, lucru ce se face prin 1871.

Mănăstirea Codreni. Numită și „Mănăstirea de pe Mostiște” sau „Mărculești”, mănăstirea Codreni, din jud. Ilfov, a fost zidită pe la mijlocul secolului al XVII-lea de jupîn Donca. A fost făcută mai întâi din chirpici, la 1661, apoi din zid. Prin 1799 mănăstirea se afla în stare de ruină. A fost refăcută în 1799 și în 1875. Tradiția spune că aici era locul de întâlnire al haiducilor, de unde legenda că însuși haiducul Codreanu ar fi fost ctitor.

Materialul documentar privitor la aceste mănăstiri formează un singur fond, cuprinzînd perioada 1560—1882, cu 910 documente foi volante (din care o parte trecute la colecțiile „Secția Istorică”, „Peceti” și „Suluri”), 138 dosare ale m-rii Bradu, 6 ale Codrenilor, 1 al Hanului Greci și 4 condici de documente, înregistrate în colecția „Manuscrise”, sub nr. 313, 441, 442, 459. Materiale documentare privitoare la aceste mănăstiri se mai găsesc în colecția de „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii și la Comisia Documentală.

Documentele fondului conțin date privitoare atît la cele trei mănăstiri cît și la alte aspecte privind situația din țară. Majoritatea lor se referă la *moșii* : Pietra Cislăului, Pietroasa sau Bădeni, Lapoșul, Văleni, Cîndești, Albești, Stănulești, Năeni, Broșteni, din jud. Buzău, Cetățuia Fetei sau Sasca, Mărculești, numită și Codreni, Mălăiești sau Sasul, Sărulești, Țigănești Obilești, Greci, din jud. Ilfov, Obidiți, din jud. Ialomița ș.a. ; *vii* : la Săieni, în Dealul Grecii, Cîrlomănești, Valea Teancului, dealurile Bădenilor, Vălenilor Săsenilor, la Pietroasa, Urlați, Bucov etc. ; *mori* : pe apa Buzăului, la Cîndești ; *scaune de carne, prăvălii, locuri de casă, han*, în București (acordate de Leon vv. în 1632 și întărite și înmulțite de ceilalți domni). În legătură cu moșiile, documentele menționează hotărnicii, pricini (între 1777—1820 a fost o lungă pricină pentru pămînt între mănăstirile Banu, Barbu, Berca și moșnenii Bădeni), vînzări, învoieli (în 1852 locuitorii din satul Nisipurile se învoiesc cu Ghiță Dușescu, vechilul m-rii Bradu, pentru arătură și imaș, la fel cei din Jirlău).

Întîlnim referiri și la situația socială. În documente se vorbește despre moșneni — Bădeni, Moșești, Proșcani, Vispești, Lorești, din Pătîrlagele, Jurgureni, Dragoteni etc. ; despre rumâni (în 1644 Voicu, fratele lui Ștefan, și în 1659 Gavrila, cu femeia și copiii săi, se vînd rumâni mănăstirii) ; despre țigani (în 1847 domnul Gheorghe Bibescu dă poruncă către Departamentul Credinței ca toți țiganii de la mitropolie, episcopii, mănăstiri și biserici să fie desrobiți). Se găsesc informații despre clacă, dijmă (o foaie de dijma bucatelor strînse de pe moșia Ciolănești în zilele mitropolitului Filaret, 1758) ; despre diferiți meșteri : zidari, cărămidari, tîmplari, morari, jocari etc. (în 1715 Marin și Oprea se învoiesc să facă 40.000 de cărămizi ; — în 1844 Iosif caretășu repară o cară pentru 300 de lei ; în 1834 Radu Stănoiu ș.a. se obligă să facă mănăstirii 14.000 ocale de var).

În acest fond se mai găsesc adeverințe pentru diferite sume de bani datorate egumenului mănăstirii, cartea patriarhală din 1641 pentru plata anuală a 5000 de aspri către Eparhia Pogoniei, un catastih din 1754 de odoarele și zestrea mișcătoare și nemiscătoare a m-rilor Bradu și Codreni, o însemnare din 1759 de suma oilor mănăstirii date în primirea lui Neagul

ciobanul, contractul meşterului Dumitrache, din 1845, pentru facerea unor obiecte trebuincioase bisericii Hanul Greci, adresa Cîrmuirii jud. Rîmnicul Sărat din 1852 pentru trimiterea a 60 de parale de fiecare clăcaş de pe moşiile mănăstireşti, în locul zilelor de şosele şi poduri.

Se mai găsesc informaţii despre magazinele de rezervă — în 1848 locuitorii satului Pietroasa de Jos arată subcîrmuirii că acestea au bucate pentru 3 ani; despre arhitectul Departamentului Logofetei Trebilor Bisericeşti, care trebuie să aprobe orice lucrare nouă la biserică ş.a.; despre unele măsuri edilitare: — în 1847, Comisia de Roşu hotărăşte dărîmarea locuinţelor de la biserica Hanul Greci, fiind improprie pentru locuit, iar în 1848, poliţia oraşului cere „a se strica şgheaburile ce se scurgeau în uliţă.”

Cele trei mănăstiri au primit din partea domnilor diferite mili: în 1636 Matei Basarab apără m-reă Bradu de dăjdii către vistierie, în 1674, Gheorghe Duca vv. îi apără slobozia de sărărie, în 1679 Şerban vv. îi dă 200 lbolovani de sare de la Telega şi Ghitioara şi în 1680 îi scuteşte 10 oameni străini, în 1722 Nicolae Alexandru vv, îi scuteşte un grămatic ş.a., iar în 1734 Grigore Ghica vv. dă „metropolei lor din Pogoniani” bani din cămara domnească.

În acest fond se găsesc şi documente ce privesc alte mănăstiri, ca: Alunişu, Deduleşti, Ianina, Barbu şi Episcopia Buzăului.

U.p. : 1059.

Ani extremi : 1560—1882.

Instrumente de informare : Inv. nr. 13, 75, 76, 176, 210, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 6.

Bibliografie : Musculeanu Gr., *M-reă Hanul Greci*, în *Calendarul antic*, 1862 p. 96—98 ; Brătulescu V. şi Remus I., *M-ri şi bis, din jud. Ilfov*, p. 48 ; Aurel V. Vasilescu, *Mănăstirea Bradu de pe Nişcov*, Buc., 1937, 32 p.

MĂNĂSTIREA BREBU

M-reă Brebu, din jud. Prahova, a fost fondată de Matei Basarab și doamna Elina în 1650 în scopuri de apărare. Legenda spune că pe platoul pe care se află mănăstirea era o poiană plină cu brebenei, de la care își trage mănăstirea numele. Ea suferă unele stricăciuni din cauza cutremurului din 1802, în 1843 i se fac reparații și este zugrăvită de egumenul Teodor Cernicarul. În 1840 fusese reparat și palatul de vară, zidit de Matei Basarab odată cu mănăstirea.

M-reă Brebu era administrată de Eforia Spitalelor Civile. Pe la începutul secolului al XX-lea, aici funcționa un preventoriu pentru copii, cu o școală. În 1911 s-a mai construit o biserică, în afara mănăstirii, în sat, care a fost pictată de italianul Cav. Umberto Marchetti. Pe lângă noua biserică, în 1932, se aflau : o școală primară de fete, o școală de țesătorie, o grădiniță de copii, muzeul de antichități și curiozități, muzeul bisericesc și muzeul militar.

Din arhiva creată de mănăstirea Brebu s-au păstrat doar 6 documente foi volante și 4 dosare dintre anii 1816—1874. Din cele 6 documente, 3 sînt grecești. Materiale pentru această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și fondul Ministerul Agriculturii.

Materialele documentare se referă la cotropirea moșiei Brebu de către locuitorii satului Telega și tăierea pădurii (1851); călcarea moșiei Mislea de către moșnenii telegani și prințesa Cleopatra Trubețcoi (1863); hotărnicia moșilor Bănești, Strîmbeni — Alunișu, Mălușoara, jud. Prahova ; o învoială între Anastasie și Iani Cara.

U.p. : 10.

Anii extremi : 1816—1874.

Instrumente de informare : Inv. nr. 15, 159, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 7.

Bibliografie : Gribincea L., *Mănăstirea Brebu*, 1906, 32 p. ; Pavlov P., *Mănăstirea Brebu*, Ploiești, 1932, 18 p.

MANASTIRILE BRÎNCOVENI ȘI MAMUL

M-rea Brîncoveni, din jud. Romanâți, datează din ultimul deceniu al secolului al XV-lea — de pe la 1494 —, sau de la începutul secolului al XVI-lea. Prin 1634 a fost refăcută de Matei Basarab, care i-a făcut chilii, clopotniță și altele.

În 1640, Baksici, musafirul lui Matei Basarab la Brîncoveni, vede mănăstirea și arată că era ruinată, iar Matei voevod începuse să o zidească din nou. Cu această ocazie i s-au făcut și ziduri ca de cetate. În 1699, Constantin Brîncoveanu vv. reface această mănăstire. Alături de mănăstire erau curțile domnești cu palatul, din care nu se mai păstrează decît ruine. M-rea Brîncoveni a stat pustie de la anul 1724 pînă la 1800 și a mai fost refăcută după 1951.

A avut ca metoașe schiturile : Orezu, din 1690, cînd este închinat de Irimia monahul, închinare întărită și de Constantin Brîncoveanu în 1692, Surpatele și m-rea Mamul.

M-rea Mamul, din jud. Vîlcea, fundație a Buzeștilor, datează din secolul al XVI-lea. La mijlocul secolului al XVII-lea a fost refăcută, iar în 1696 Constantin Brîncoveanu a făcut-o din zid, întrucît pînă arunci era din lemn. A fost zugrăvită în 1699, reparată și restaurată în 1828, 1910—1915, 1932, 1956—1958. Acum este biserică a comunei Lungești-Vîlcea.

Fondul arhivistic al m-rilor Brîncoveni și Mamul este format din materialele documentare ale celor două așezăminte. Documentele foi volante au fost reunite, avînd un singur inventar, pe cînd dosarele au inventare separate, pentru fiecare așezămînt în parte.

Fondul cuprinde materiale dintre anii 1490—1896, din care 1046 de documente al m-rii Brîncoveni (985 în foi volante, iar 61 copii în condica de documente trecută în colecția „Manuscrise” sub nr. 718) și 63 ale m-rii Mamul, precum și 471 de dosare ale m-rii Brîncoveni și 24 ale m-rii Mamul. Materiale privitoare la m-rea Brîncoveni se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii. După proveniență documentele sînt : originale — 930, copii — 175, traduceri — 3. După limbă : românești — 981, slave — 47, germane — 2, grecești — 16. De asemenea, documente provenind de la m-rea Brîncoveni, dintre anii 1874—1944, se găsesc la Filiala Arh. St. jud. Olt.

Documentele fondului m-rilor Brîncoveni și Mamul cuprind informații despre moșiile mănăstirilor respective precum și ale altor mănăstiri sau proprietari laici. Astfel apar *moșiile* : Papalarii sau Mărgeni, Tomeni, Cureaua din Dobrun sau Roșieni, Orezu, Perișani, Robănești, Studina, Hărvătești, Obîrșia, Rădișoara, Redea, Rotunda, Polovinele, Velești, Vlădila, Bercești, Leontești, Bobicești, Corbenii, Văleni, Mirila, Bălănești, Cioroiu sau Cîrpani, Brîncoveni, Izlaz, Pîrșcoveni, din jud. Romanai, Fumureni, Rîmești sau Florești din jud. Vîlcea, Lazul, Căpreni, Creișani, Turburea, din jud. Dolj, Iubănești-Olt, Ciocănașii, Rudarii, jud. Mehedinți etc. Se mai găsesc informații despre *vii* la : Turbura, cu pîvniță la Clocociov, Redea-Caracal, Slatina, Prisiceni, Roșieni, Drăgașani, Ciopești etc. (în 1841 locuitorii clăcași de pe moșia Lazul cer învoirea de a înființa *vii* pe moșie) ; *mori* la Ibănești, Caracal ; *cîrciumă* la Obîrșia ; *heleșteu* în Caracal. Se întîlnesc în documente vînzări de *vii*, cumpărări de moșii (un document dă funiile de moșie cumpărate de Preda Brîncoveanu de la moșnenii), embaticuri.

Documentele dau informații despre vremuri de lipsă, cînd țărani sînt nevoiți să împrumute porumb de la mănăstire. Din 1835 se păstrează corespondența cu starea m-rii Mamul și cu egumenul de la Hurezi pentru niște porumb cerut cu împrumut pentru robii clăcași, porumb primit în același an sub chează mănăstirii Brîncoveni ; în 1850 subcîrmuirea locală face cunoscută cererea locuitorilor satului Tomeni de a li se slobozi porumb din magazia de rezervă a satului Mărgeni.

Multe din documente conțin informații despre hotărnicii de moșii. Astfel în 1833 hotarnicul G. Oțetelișanu era plătit de către Diamandi, arendașul moșiei Lazul și vechil al mănăstirii Brîncoveni, pentru hotărnicia moșiilor Lazul și Crăișani, cu cîte 2 lei de stînjîn și toată întreținerea lui și a celorlalți cît va dura lucrarea ; — judecăți pentru moșii cu moșnenii sau cu alte mănăstiri : în 1805 cu moșnenii Turbureni, apoi cu moșnenii Amărăști, în 1781 cu schitul Stănești și m-rea Mamul, în 1840 cu m-rea Jitianul pentru călcarea moșiei Lazul, în 1843 cu mănăstirea Sadova pentru moșia Obîrșia, în 1852 cu biserica Crețulescu pentru moșiile Obîrșia, Studina, Hărvătești etc., cu serdarul Tache Bengescu, proprietarul moșiei Piatra, pentru călcarea moșiei Papalari ; de asemenea pricini cu alte mănăstiri pentru țigani. Din documente reies prețurile arendării moșiilor — în 1837 moșia Mirila se arendează cu 12.000 lei pe an, iar în 1838 moșia Dranovățu se arendează cu 600 de lei.

Importante sînt catagrafiile privitoare la m-rea Mamul : catastih de veniturile și cheltuielile mănăstirii de la aprilie 1827 pînă la octombrie 1828 ; catagrafie de lucrurile mișcătoare și nemișcătoare (1844), tot din 1844 — catagrafie pentru toți locuitorii de pe proprietățile mănăstirii, inventarul averii mobile și imobile după moartea stareței Casiana (1827).

În documentele acestui fond apar diferite categorii sociale — rumâni, clăcași, moșneni, țigani, meșteșugari, boieri — cu obligațiile și relațiile dintre ele. Rumânii ocupă un loc important în documentele fondului, cu aspectele : schimburi, căderea în rumânie prin vînzare, care după cum spun documentele se făcea „de bună voie“ sau din cauza unor anumite împrejurări — în 1629, megieșii din Lazul se vînd lui Aslan vornicul cu toată moșia, în 1647 Macavei și Polovin se vînd rumâni, împreună cu moșia lui Preda Brîncoveanu.

veanu, în 1649 Stan Coțofană se vinde rumân lui Gheorghe vornicul, cu moșia lui, Turbura, la fel Pavel, apoi Dragotă în 1656; în 1656 locuitorii satului Lazul se dau rumâni cu toată moșia pentru un împrumut de 600 ughi de la Pană cămărașul, din 1654, pe care nu-l pot plăti în termen de un an; în 1652, doamna Elina schimbă 2 rumâni cu un țișan al lui Pană cămărașul; răscumpărări: în 1634 Matei vv. dă hrisov de răscumpărare satului Vlădila; în 1647 același domn dă lui Tihu din Obîrșie carte ca să fie slobod de rumânie față de Preda mare clucer; în 1671 Danciul, fiul lui Ion, rumân din Lazu, se face popă în satul Lazu, al postelnicului Matei, pentru că acesta l-a scăpat din rumânie; în 1713, Stoica, rumân la m-reă Surpatele, ca să se răscumpere, dă mai mulți țișani. În anul 1658 se amintește de legătura lui Mihai Viteazul: Ștefan, mitropolitul Țării Românești, dă carte de blestem pentru un rumân megiaș ca să adevereze megieșii unde l-a apucat legătura lui Mihai. În documentele fondului apar de asemenea moșnenii — din Fălcoiu sau Cioroiu, Robănești, Vlădila, Polovinele, Ciocănari, Rudari, Amărăști, Zvorsca, Ivănești, Obrelicești, Rezeni, Silișteni —; țăranii cu obligațiile lor — de ex. în 1748 Grigore Ghica vv. dă carte cu privire la dijma și claca ce aveau să facă oamenii de pe moșiile din Romanati ale mănăstirii; lupta țăranimii împotriva exploatării: nesupunerea la executarea obligațiilor feudale — în 1736, administrația austriacă a trebuit să dea poruncă pentru ca locuitorii din Brîncoveni să facă arăturile pentru mănăstire; în 1814 egumenul reclamă postelniciei nesupunerea locuitorilor din Robănești la claca către arendaș, în 1848 și 1850 mănăstirea reclamă autorităților locale nesupunerea locuitorilor satelor Mărgeni și Tomeni la îndatoririle către proprietar —; fuga de pe moșii — în 1706 Constantin vv. dă ordin pentru adunarea oamenilor fugiți de pe moșia Robănești; revolta individuală împotriva exploatarelor, care de cele mai multe ori se prezintă sub forma bătăii reprezentanților lor — în 1846 Ioan Turcitul sare cu securea la cei veniți să-i măsoare pământul — sau sub alte forme pe care documentele le numesc „zurbalîcuri“, „zavistie“ — în 1836 Safta Brîncoveanu scrie stareței că va lua toate măsurile ca locuitorii producători de zavistie să nu rămîie nepedepsiți; în 1847 mănăstirea reclamă pe Radu Malucul și pe fiul său, Stan, cerînd prin subcîrmuirea locală îndepărtarea lor totală din satul Tomeni, fiind răzvrătiți; în 1847 este menționat zurbalîcul săvîrșit de niște locuitori clăcași de pe moșia Osica asupra lui Ștefan, isprăvnicul moșiei Roșieni. Una din măsurile proprietarilor împotriva celor ce nu se supun este izgonirea. În 1851 mănăstirea cere îndepărtarea de pe moșia ei, Mărgeni, a clăcașului Dumitru Liza, precum și a altor 2 clăcași de pe moșia Perșani.

Arendășii caută să stoarcă cît mai mult pe țăranii pentru a realiza cîștiguri cît mai mari. Fuga lor după îmbogățire duce la neînțelegerile între țăranii și arendași. În 1835 clăcașii din Turburii de Jos cer mănăstirii înlocuirea arendașului lor Iamandi Nicolaide, în 1842 clăcașii de pe moșia Silișteni se plîng împotriva arendașului pentru năpăstuirea ce le face la luarea obligațiilor, în 1843 clăcașii Corbeni se plîng împotriva arendașului pentru învoiala ce le cere la meșteșugul olăriei, în 1844 clăcașii din Obîrșie și Rotunda se plîng împotriva arendașului pentru năpăstuire, la fel în 1844 clăcașii de pe moșia Cioroiu și în 1846 robii de pe moșia Amărăști etc.

Documentele fondului conțin și informații despre unele obligații către Poartă cu ocazia alegerii domnului sau obligații de altă natură : Constantin Brîncoveanu, cere, în 1688, egumenului m-rii Brîncoveni să dea 300 de taleri pentru plocoanele împărătești de domnie nouă ; în 1680—1709 se cere punerea la dispoziție de cai pentru „trebile împărătești” ; în 1742, Climent, episcopul de Rîmnic, comunică mănăstirii cisla pentru ploconul steagului domnesc.

În documentele fondului mai întâlnim : diferite mili domnești (în 1683 Șerban vv. scutește m-rea Brîncoveni de vinăriciu ; în 1692 Brîncoveanu scutește de dijmărit, vinăriciu și oerit pe preoții mănăstirii, iar în 1699 dă mănăstirii vama domnească de la orașul Slatina ; în 1716 Nicolae Alexandru voevod întărește mănăstirii Mamul vinăriciul din Dealul Cocorăștilor, cel din Dealul Cîrloganilor și 100 taleri pe an de la cămărașii de la Ocele Mari etc.), corespondență cu alte mănăstiri, cu diferite persoane și instituții cu privire la înființarea poștei de la moșia Brîncoveni (1852) etc ; acte legate de înființarea Stabilimentelor Brîncovenești (în 1863 apare un catalog al proprietăților brîncovenești) ; de incendiile din Ploiești (1843) și București (1847), cînd Mitropolia cere mănăstirii să vină în ajutorul sinistraților ; abonarea mănăstirii la gazeta *Vestitorul românesc*, abonamentul pe un an fiind de 4 galbeni, și la *Buletinul oficial* (1837—1838, 1848) ; înființarea unui sat pe moșia de la Grădini ; unele construcții și măsuri de înfrumusețare a satelor (în 1830 un dosar se ocupă cu măsurile de stăvilire a mîncăturii ce face Oltul în dreptul satului Mărgeni și apărarea podului ; în 1837 satele Odaia și Gîrla sînt aduse la linie, în 1846 locuitorii satului Brîncoveni cer ajutor Ministerului Credinței pentru facerea bisericii ; în 1859 se reface biserica din satul Mărgeni etc.).

În documente există referiri la anii 1848—1849 în Tara Românească și Transilvania — porunci din 1849 ale Departamentului Credinței de a se trimite ajutoare în bani pentru transilvăneni, de a nu mai primi oameni fără căpăți pentru a nu se strecura vreun „vagabond revoluționar”.

În documentele acestui fond găsim informații și despre alte mănăstiri : Bistrița, Clocociov, Hotărani, Motru, Polovragi, Tismana, schitul Șerbănești, Surpatele, Samurcăsești, Sadova, Viforîta, Zlătari etc.

U. p. : 1544.

Anii extremi : 1490—1896.

Instrumente de informare : Inv. nr. 14, 150, 217, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic*, nr. 7 și 15.

Bibliografie : Donat I. *Fund. relig. ale Olt.*, p. 22—24 și 59 ; Popescu Cilieni I., *Biserici, tîrguri și sate din județul Vâlcea*, Craiova, 1941, p. 17 ; Athanasescu I. L., *Mănăstirea Brîncoveni*, în *Mitrop. Olt.*, an. VI, 1954, nr. 1—3, p. 46—51.

MĂNĂSTIREA BUCOVĂȚ

M-reă Bucovăț din jud. Dolj, numită la început Coșuna, a fost zidită între anii 1571—1572 de Ștefan clucerul și de fiul său Pîrvu clucerul, pe malul stîng al Jiului, pe locul unui lăcaș mai vechi, care data de pe la 1483. În 1583, noul lăcaș este închinat de Pîrvu clucerul la mănăstirea Varlaam de la Meteora. În 1609, m-reă Coșuna intră în stăpînirea moșiei Bucovăț de peste Jiu, schimbîndu-și de acum numele după această moșie. Cîrjalii, în una din numeroasele lor incursiuni în Țara Românească și anume în cea din 1781, ard și pustiesc mănăstirea, o reparație mai însemnată făcîndu-i-se în 1813 sub egumenul Daniel. Prin 1834, Hrisant Peneti Hurezeanul, egumen la m-reă Bucovăț, de teama Jiului, care-și schimbase albia și dărimase clopotnița mănăstirii, părăsește vechiul lăcaș din stînga apei și ridică pe malul drept o nouă mănăstire, în care zugrăvește pe ctitorii vechiului lăcaș, mănăstire care dăinuiește pînă la secularizare, cînd este desființată. Cutremurul din 1838 i-a produs unele stricăciuni, o ultimă restaurare făcîndu-i-se în 1929 de către Comisia Monumentelor Istorice. M-reă Bucovăț a avut ca metoh așezămîntul Reobaca, închinat în 1609 de Drosul postelnic, fiul banului Armega, cu moșii și țigani.

Fondul arhivistic al m-rii Bucovăț cuprinde materiale dintre anii 1499—1888. În total sînt 346 de documente, din care 13 sînt foi volante (din care unul în colecția „Suluri”), restul fiind în 4 condici de copii din colecția „Manuscrise”, sub nr. 298, 443, 460, 722. Pe lîngă acestea mai sînt și 52 de dosare. Documentele după limbă sînt : românești — 345, grecești — 1 ; după proveniență : originale — 7, copii — 338, traduceri — 1. Materialele referitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”.

Printre moșiile menționate în documentele acestui fond se află Pe-rișoru, Bucovăț, Radovanu, Cornățel, Bucoviciorul, Sulari, Secuiul, Hărvarul, Hlavina, Balomirești, Băzdana, Cîrna, Cioroi, Smărdăștețul, Povarul, Vîrvor, Urzicuța, Moflea, Breasta sau Crețești, Jitianul, Vulcănești, Mărăcinele, din jud. Dolj etc. Sînt de asemenea, menționate morile de pe Jiu (1850) ; apar hotărnicii ale moșiei Cioroiașu (1847 și 1853), a livezilor „de

la Hanul Roșu" (1856), a moșiei Mărăcinele, proprietatea bisericii Madona Dudu din Craiova etc.; învoieli pentru pământ în satul Moflea; procese ale mănăstirii cu moșnenii Piclești pentru călcarea moșiei Vlăcănești (1854), cu mănăstirea Râmnic pentru moșia Perișoru (1853), cu școala Obedeanu și Ionașcu pentru moșia Iubega etc.; porunci ale stăpînirii relative la emblematice (1840); știri despre orînduiala veniturilor mănăstirești și arendarea moșiilor în 1830 cu condițiile în care se vor face arendările moșiilor închinăte (1844); învoiala cu arhitectul Hartel pentru repararea clădirii mănăstirii (1835) etc.

Cîteva documente conțin referiri la situația socială. Se menționează în documente moșnenii Boboleni, **Piclești**; altele se referă la diferiți fugari (1845); dezrobirea ȝiganilor mănăstirești (1847); înlocuirea celor 6 zile de prestații cu taxe (1852); cantitatea de lemne ce se acordă locuitorilor clăcași de pe proprietățile mănăstirii pentru clădirea locuințelor lor (1850).

Alte știri se referă la înscrierea documentelor mănăstirii în condici de către Comisia Documentală în 1841 și cererea m-rii Bucovăț ca m-rea Hurezi să-i predea toată arhiva care o privește (1855); la executarea catagrafiei averii mișcătoare și nemișcătoare a mănăstirii (1853); mutarea arestațiilor din temnița orașului Craiova în încăperile m-rii Bucovățu (1855).

U.p. : 69.

Anii extremi : 1499—1888.

Instrumente de informare : Inv. nr. 15, 76, 162, 292, 293, 491—495; *Indice cronologic* nr. 7.

Bibliografie : Dumitrescu M., *Ist. a 40 de bis.*, IV, p. 56—58; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 24 și 31—34; Davidescu M., *Mon. Ist. din Olt.* p. 47—49.

MANASTIREA BUTOIUL

În privința începuturilor m-rii Butoiul din jud. Dîmbovița nu se cunosc prea multe date. Pisania mănăstirii vorbește despre o biserică din lemn ridicată pe la 1392, care înainte de 1412 ar fi fost închinată la Sf. Ștefan de la Meteora. N. Iorga este de părere că aceasta nu urmărește decât să demonstreze că m-rea Butoiul a fost de la început legată de Meteora și că domnul a fundat-o pentru a o închina aici. De fapt primul ctitor ar fi Dragomir Udriște „din neamul lui Vladislav Voevod“, iar închinarea la Meteora s-a făcut în a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Ajungînd într-o stare proastă, deoarece biserica era din lemn, în 1648—1649, este prefăcută de Spahiul, marele șufar al lui Matei Basarab.

În 1650, Paisie, patriarhul de Ierusalim, aflat în țară, dă un act de întărire pentru închinarea noii mănăstiri la Sf. Ștefan, ceea ce duce la împotrivirea clerului, iar mitropolitul Varlaam îi pune un egumen pămîntean. Între 1679—1680 cade iarăși sub ascultarea m-rii Sf. Ștefan de la Meteora, dar prin 1722 este reluată din nou de mitropolie, care în 1733 o zugrăvește și îi face case noi. Urmează iarăși treceri dintr-o parte în alta pînă cînd, cu toată prezența egumenilor străini, preoții români se îngrijesc de clădire. Mănăstirea a fost dărîmată de cutremurul din 1802 și a fost refăcută de egumenul Ignatie ; de asemenea, de cutremurul din 1838, fiind reclădită, în 1850—1853, de Teofan economul ei.

Din arhiva m-rii Butoiul s-au păstrat 32 de documente foi volante, 34 documente originale în Ms. nr. 298 și 16 dosare dintre anii 1715—1880. Documentele sînt : 44 originale și 22 copii. Dintre ele — 54 românești și 12 grecești. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“.

Materialele documentare conțin informații despre *moșiile* : Iancoveasca, Broasca, Hulubești, Dănești, Rogoazele, Valea Mare, jud. Dîmbovița ; Ionești, jud. Argeș, Vălcănești, jud. Romanați, Hiria sau Brătășanca, jud.

Ilfov etc., mai ales pricini cu moșnenii : Iancovești, Vălimăreni, Crângureni, Custopoleni, Davidești, Hulubești, Butoieni, Dorobanți, Dinești, sau cu schitul Pătroaia, metoh al Mitropoliei, precum și hotărnicii. În 1860, în grija mănăstirii, ministerul trimite o serie de cerșetori a căror pază egumenul cere să fie făcută de către autoritatea comunală învecinată.

U.p. : 49.

Anii extremi : 1715—1880.

Instrumente de informare : Inv. nr. 15, 163, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 7.

Bibliografie : Bănescu N., *Spre mănăstirea Butoiul*, în *Ramuri* II, 1907. nr. 12, p. 316—317 ; Iorga N., *Două mănăstiri dimbovițene*, în *B.C.M.I.*, XXII, 1929, p. 23—25.

MANĂSTIREA CĂLDĂRUȘANI

M-reă Căldărușani, din jud. Ilfov, a fost întemeiată de Matei Basarab în 1638, după lupta de la Teleajen împotriva lui Vasile Lupu, pe locul unui schit mai vechi. Domnul a avut grijă s-o treacă pe lista lăcașurilor ce nu vor putea fi închinat la mănăstiri străine. După domnia lui Matei vv. mănăstirea începe să decadă, iar în vremea domniei lui Mihnea al III-lea ciuma seceră călugării, lăsînd-o aproape pustie. Această situație durează pînă în timpul domniei lui Alexandru Ipsilanti, cînd, între 1775—1778, i se fac reparații radicale de către mitropolitul Filaret. Între 1754—1775 Căldărușanii, ca și Snagovul și Cernica, devine metoh al Mitropoliei. După 1831 intră în categoria mănăstirilor chinovilice și continuă să se administreze singură, sub supravegherea unei epitropii ce funcționa încă din 1797, înființată de Alexandru Ipsilanti. În 1908 mănăstirea este restaurată din nou.

Între 1792—1806, ca stareț la Căldărușani și Cernica a fost arhimandritul Gheorghe, care a ridicat biserica de la Cocioc, cu cîteva chilii în jur, unde a înființat o tipografie, în care s-au tipărit viețile sfinților și cartea de morală *Oglinda omului celui din lăuntru*. Între timp tipografia și-a încetat activitatea și în 1877 Teofilact a adus o altă tipografie, care a fost însă vîndută după un an de zile.

Pe lîngă mănăstire a funcționat un spital pentru călugări și săteni. În muzeul mănăstirii se păstrează icoanele de la tîmplă pictate de Grigorescu la vîrsta de 18—19 ani. Icoanele tîmplei mai noi au fost pictate de Dimitrie Belizarie.

M-reă Căldărușani a avut ca metoh schitul Cîrnu, din jud. Buzău, întemeiat la 1536 și închinat mănăstirii la 1649 de Ghiorma banul și soția sa Neacșa. De la 1684 schitul a fost cotropit de logofătul Paraschiv Boleșteanu, care l-a închinat la m-reă Bradul pe lîngă care a rămas pînă în 1696 cînd s-a găsit zapisul de închinare al lui Ghiorma și a fost restituit Căldărușanilor. A mai avut ca metoașe schitul Surani, jud. Prahova, biserica Cuvioasa Paraschiva, închinată m-rii Căldărușani în 1639 de Șerbu fiul lui Leontie, din Vlădeni, jud. Ilfov și schitul Ulești — Mănești, jud. Ialomița, închinat în 1689 de monahul Ștefan.

Fondul arhivistic al m-rii Căldărușani cuprinde 1179 de documente foi volante (din care unele trecute în colecțiile „Secția Istorică” și „Peceti”), o serie de copii în condica nr. 721, din colecția „Manuscrise”, filele 633—885, precum și 119 dosare, toate acestea din perioada 1505—1888. Materiale documentare privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecțiile de „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii. De asemenea, în Mss. nr. 665 de la Acad. R.S.R., se găsesc diverse porunci care privesc m-reă Căldărușani.

În documentele acestui fond se găsesc informații despre foarte multe *moșii*. Dintre acestea amintim : Amărăști sau Rădulești, Odaia Chirului sau Portăreasa, Vlcănești, Plătărești, Ulmu sau Nenciulești, Lipia-Bojdani, Micșunești, Vlădeni, Barboșii de Jos, Jăgarîta, Răsimnici, Netezești, din jud. Ifov, Căzanești sau Răghiga, Ciorani, Lichirești, Cervenă sau Copuzu, Mircești, din jud. Ialomița, Brăgăreasa sau Meteleu, jud. Buzău, Fieni, jud. Dîmbovița, Cărbunești, Surani, Aricești, Leotești, Valea Gardului, Dobroteni, din jud. Săcueni, Bivolîța sau Copăcenii, Hărlești, jud. Teleorman etc. Documentele fondului menționează și *vii* la Dobroteni, Ceptura, Saduri, Ocna Mică, în dealurile Popeștilor, Podgoria, Surani, Valea lui Semaș etc ; *munții* Radoslavu, Valea Neagră, Curcumazu ; *livezi* cu pruni la Surani și Cărbunești ; *vad* de *moară* la Cărbunești ; *cîrcumă* la Rădulești, o *baie* la Tîrgoviște, dată în stăpînire în 1642 de Matei voevod, *pivniță* de piatră în Tîrgoviște, *case*, *prăvălii*, *locuri de casă*, în Ploiești și București, în mahalalele : Scaunele, Olari, Sfîntul Gheorghe Vechi, Sfîntul Visarion, Dobrotesi, pe străzile : Curtea Veche, Pușcăria Veche, Șepcarilor, Tîrgului de Afară etc. În acest fond există și catagrafii pentru averea schitului Valea-Neagră (1791) și a schitului Cîrnu (1797). Multe documente se referă la hotărnicii (în 1876 pentru pogoanele locuitorilor comunei Ulmu, împrăștiat după legea rurală pe moșia lui M. C. Ghica), vînzări, pricini pentru moșii cu diferite mănăstiri și schituri — în 1836 cu schitul Balamuci pentru moșia Căldărușani, în 1850 cu mănăstirea Gruiu și Balamuci, cu Sfîntii Apostoli etc. —, pricini pentru pășunatul vitelor locuitorilor din satul Ulmu, procese pentru bani — în 1865 G. Petrescu cere ministerului să i se dea de la mănăstire 10.500 lei etc.

Întîlnim referiri despre moșneni — din Iorgulești, Popești, Grădiștea, Amaru, Străulești, Fieni, Țița, Cărbunești, Șoimăreni, Rîpeni, Jugureni, Aricești, Albinari etc. ; schimburi, întăriri, corespondență pentru țigani cu mănăstirile Țigănești, Rîncăcirov, Snagov, Glavacioc ; vînzări de rumâni către Matei Basarab (1642) ; hotăriri domnești pentru clacă și dijmă pentru locuitorii de pe moșia Hîrlești (1745), pentru cei de pe moșia Fieni (1772), din satul Ciorani (1779).

O serie de documente se referă la scutiri și mili acordate mănăstirii de diferiți domni : vama de la balta Cioranu, întărită în 1655 ; 300 de bolovani de sare de la ocna Ghitoara, dăruiti în 1657 ; scutiri pentru 10 oameni acordate în 1792 etc.

Materialele documentare se referă și la proprietăți ale altor mănăstiri : la moșia Vărăști a schitului Vîforîta, Ciocănești a m-rii Mihai Vodă, vecine cu Ulmul a Căldărușanilor ; a Mitropoliei etc., precum și la unele

intervenții ale m-rii Gruiu, în 1742 și 1751, pentru abaterea cursului Ialomiței, la învoiala din 1831 între schitul din Ciorești și mănăstirea Căldărușani pentru crearea noului sat Călărași; la trecerea schiturilor Turbați și Hagi Dina la m-rea Țigănești împreună cu veniturile lor (1805).

U.p. : 1228.

Anii extremi : 1505—1888.

Instrumente de informare : Inv. nr. 16, 75, 164, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 8.

Bibliografie : Cassian-Cernicanul, *Istoriile sfintelor monastiri Cernica și Căldărușani*, Buc., 1870, VIII + 191 p. + 1 pl. + 4 f; Stănoiu D., *Mănăstirea Căldărușani*, Buc., 1924, 115 p.; Brătulescu V. și Remus Ilie, *M-ri și bis. din Ilfov*, p. 6—9

MANĂSTIREA CĂLUIU

M-reă Căluu, din jud. Romană, a fost zidită în vremea lui Neagoe Basarab de Vlad banul cu frații săi, Dumitru pîrcălab și Balica spătarul, așa cum arată și pisană ei. În 1588, după ce rămăsese pustie multă vreme, cei trei frați Buzești — Radu, Stroe și Preda — nepoții banului Vladul și fii armașului Radu Buzea au întărit-o și înfrumusețat-o, împrejmuit-o cu ziduri și adăugîndu-i și case. În anul 1594 a fost pictată din nou, cu care ocazie s-a făcut și portretul lui Mihai Viteazul. În 1609, Radu Buzescu a terminat-o definitiv. Noii ctitori au închinat-o la Sfîntul Mormînt. M-reă Căluu a fost arsă de turci în anul 1821 și a fost reparată în 1834 și restaurată în 1932—1937. În documente ea apare sub numele de Căluu-Cepturoaia (doc. 1516), Cepturoaia fiind satul de baștină al Buzeștilor, unde ei au construit, înainte de terminarea Căluului, o biserică, la care au fost îngropați. Această biserică ar putea fi confundată cu m-reă Căluu-Cepturoaia, deoarece documentele uneori nu sînt destul de clare.

Mănăstirea Căluu avea ca metoașe schiturile : Țîntăreni, Corneșul, Lipovul.

Fondul arhivistic al m-rii Căluu cuprinde materiale documentare dintre anii 1516—1887. Între acestea sînt 158 de documente foi volante (unele din ele trecute în colecțiile „Secția Istorică” și „Peceti”), 26 de copii în Mss. nr. 722 și 378 și 68 de dosare. După limbă documentele sînt : românești 177, slave. — 5, iar după proveniență ; originale — 33, copii în manuscrise — 26, copii foi volante — 68, copii în foi volante și manuscrise — 55. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția de „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

În materialele documentare ale acestui fond se găsesc informații despre *moșiile* : Corbeni, Tomșani, Poiana, Corneșul, Broșteni, Horezu, Căluu, Robănești, jud. Romană, Lipovu, Radovanu, Piscul, Nebuna, Cioroiu, Popești, Rebegi, Risipiți, Siliștea Crucii, jud. Dolj, Uliciuiu, jud. Vlcea, Plenița, jud. Mehedinți etc. ; *vii* : la Drăgășani, jud. Vlcea ; *mori* : la Radovanu, Oltețu, Vatra mănăstirii, Rumâna etc. ; *locurile* mănăstirii din Cra-

iova. Acestea se referă mai ales la hotărnicii, apoi la vânzări de moșii (în 1591 moșia Puliani se vinde cu 3000 aspri), la danii (în 1604 Radu voevod dă lui Radu Buzescu să țină satul Tomșani, pe care în 1672 Caplea Buzzeasca îl face danie mănăstirii) etc.

În documente apar informații despre moșnenii Bălșani, Baldovinești, Plenicieni sau Orodoleni, Boureni, Risișteni etc., în pricini cu mănăstirea pentru moșii; despre rumâni și clăcași: în 1595 Mihai vv. întărește dania moșiei Rebegi, primită de m-reă Cepturoaia de la Radu mare clucer, Preda mare postelnic și Stroe mare stolnic, care și ei o cumpăraseră de la moșneni; în 1613 sătenii Plenicieni se ridică pentru a șasea oară la judecată cu jupîneasa Catalina băneasa și fiica sa, Maria, cerîndu-și satul ca proprietate a lor, dar Radu vv. judecînd acest proces în divan, îi dă bănesei moșia; în 1629 locuitorii satului Rebegi se judecă cu egumenul m-rii Căldărușani în fața lui Alexandru vv., deoarece ei nu s-au vîndut clucerului Radu Buzescu, de bună voie, cu moșiile lor, ci acesta i-a cuprins în silă; în 1876 se face o hotărnicie a terenului delimitat foștilor clăcași din comuna Siliștea Crucii. Materialele documentare se referă și la procese ale mănăstirii cu arendașii pentru neplata arenzii. De asemenea, se găsesc informații cu privire la biblioteca mănăstirii.

În ce privește schiturile, în 1673, jupîneasa Caplea, fiica banului Teodosie, strănepoata Buzeștilor, lasă m-rii Căluu moșia Tomșani, schitul Corneșul și 60 de familii de țigani, iar în 1739 Matei Cantacuzino, banul Craiovei, dă mănăstirii schitul Lipovul cu moșia dimprejur și 2 vii în județul Dolj

U.p.: 228,

Anii extremi: 1516—1887.

Instrumente de informare: *Inv.* nr. 17, 165, 292, 293 491—495: *Indice cronologic* nr. 8.

Bibliografie: Brezoianu I., *M-rile zise închinat*, p. 42—44; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 25—26; Davidescu M., *Mon. Ist. din Olt.*, p. 53—54.

MANĂSTIREA CĂSCIOARELE

Părerile asupra datei zidirii și ctitorului m-rii Căscioarele, din com. Căscioarele jud. Vlașca, diferă. I. Brezoianu susținea că mănăstirea a fost fondată de vornicul Ivașcu Băleanu, iar Ghenadie Enăceanu a pus-o pe seama lui Gîndea Balotescu, fiul lui Vrizei slugerul, și pe seama lui Muza Rătescu. O piatră de mormînt din 1504 arată că mănăstirea exista la începutul secolului al XVI-lea, iar mitropolitul Neofit, care o văzuse la 1746, afirma că este zidită la 1431, de cînd data și o pisanie, dispărută ulterior, de un boier Neagu, mort în 1505, a cărui piatră de mormînt se afla în mănăstire. În pisania din 1859, de la ultima rezidire a mănăstirii se arată că a fost înălțată la anul 1607, care este, probabil, data unei refaceri. În 1725, biserica fiind ruinată a fost reînnoită de doamna lui Grigore Ghica. În anul 1859, de cînd este și ultima pisanie, a fost rezidită. În anul 1629 m-reă Căscioarele a fost închinată, de către Alexandru Coconul vv., ca metoh la Pantocrator.

Din arhiva m-rii Căscioarele s-au păstrat 83 de documente foi volante, 14 dosare și o serie de documente în ms. nr. 319, toate, din perioada 1629 — 1885. După limbă documentele m-rii Căscioarele se împart în : românești — 41, turcești — 2. După proveniență sînt : originale — 79 și copii 4.

Materiale documentare privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Documentele fondului dau informații despre *moșiile* : Căscioarele, Dăița, jud. Vlașca, Baloteasca, jud. Muscel, Bolintinul, jud. Dîmbovița ; *vii* pe moșia Dăița, Negoșani ; *livezi, grădini, ogrăzi și locuri virane, mori* pe apa Neajlovului, *acarete, prăvălii, pivnițe* etc. În legătură cu moșiile întîlnim hotărnicii și pricini pentru împresurări ; lucrări în legătură cu apărarea împotriva inundațiilor a comunei Braniștea de pe domeniul Giurgiu (1880).

De asemenea, documentele se referă la întăriri de rumâni (1641) și țigani ; la învoieli pentru clacă (în 1815 sătenii de pe moșia Căscioarele dau un înscris mănăstirii pentru 12 zile de clacă pe an) ; la mili — otașina

viilor, vinăriciul și părpărul de pe moșia Daia ; la scutirea de taxele percepute de către judecători, din Rumelia și pînă la Istanbul, de la gelepii creștini și permisiunea acestora de a purta arme pentru paza vitelor pe care le duc peste Dunăre, la Istanbul (acte de la Abdul Hamid I, 1770, 1787).

U.p. : 98.

Anii extremi : 1629—1885.

Instrumente de informare : Inv. nr. 17, 166, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 9 și nr. 18.

Bibliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinat*e, p. 41 ; Ghenadie Enăceanu, *Mitropolitul Ungro-Vlahiei Neofit I*, în *Bis. Ort. Rom.*, II, 1875—1876, nr. 5, p. 326—327.

MĂNĂSTIREA CERNICA

M-reă Cernica, din jud. Ilfov, numită și m-reă „de la Grădiștea Floreștilor“, a fost fondată în 1608 de vornicul Cernica Știrbei și soția sa, Chiajna. Aceasta a mai făcut și o mănăstire de maici pe moșia Vorniceasa, care în 1696 a fost pustuită de tătari. M-reă Cernica a fost închinată după 1617 (data exactă nu se cunoaște) la Patriarhia din Constantinopol, cu obligația ca să dea 2000 de aspri pe an. Plină de datorii și sărăcită, în 1685, mănăstirea este închinată de urmașii ctitorilor la Mitropolie, închinare înțărîtă de Șerban Cantacuzino. În timpul lui Ioan Mavrocordat, patriarhul Samuil al Alexandriei, venind în țară, face cunoscut Patriarhiei de Constantinopol că are aici o mănăstire închinată și îi cere să o dea Patriarhiei Alexandriei, astfel că în 1718, Ieremia, patriarhul de Constantinopol, o închină la Alexandria, fără știrea domnului sau ierarhilor țării. În 1750 mitropolitul Neofit, împreună cu domnul Grigore Ghica al II-lea, obțin scoaterea mănăstirii Cernica de sub închinarea la Patriarhia Alexandriei și o închină la Mitropolie, urmînd însă să dea Patriarhiei din Constantinopol vechiul ajutor anual în bani. În 1781 mănăstirea este refăcută de starețul Gheorghe, prin grija banului Nicolae Golescu și a familiei Golescu.

În 1787, din cauza războiului și a greutăților, domnul îi dă în ajutor pentru 2 ani, m-reă Curtea de Argeș, iar în 1793 — m-reă Căldărușani, care avea un venit mai mare.

Stricată grav la cutremurul din 1802 și neîncăpătoare față de numărul mare al călugărițelor, în 1809 mănăstirea este dăruită de starețul Timotei, care ridică alta nouă, a cărei construcție este terminată în 1815.

Pînă în 1838 m-reă Cernica a fost metoh la Mitropolie, dar, în urma unui proces, se constată că ctitorul n-ar fi închinat-o nimănui și este eliberată.

Pe lîngă mănăstire, în Ostrovul mic de la Cernica, a fost ridicat, în 1788, un schit, care s-a stricat la cutremurul din 1802, a fost refăcut de Nicodim Greeceanu și dăruit în 1831. În 1832, Pimen a făcut o biserică tot în Ostrovul mic, pe care o va strica cutremurul din 1838 și va fi refăcută în 1842.

Mănăstirea a avut o bibliotecă bogată, din care multe cărți erau foarte vechi.

Fondul arhivistic al m-rii Cernica cuprinde materiale documentare dintr-o perioadă 1608—1890, din care 668 documente foi volante, o serie de copii în Mss. nr. 444, 461, 1159 și 38 de dosare. Documentele foi volante și copii în condici sînt : românești — 764, slave — 5, grecești — 9 ; după proveniență : originale — 561, copii volante — 109, copii în manuscrise — 70, rezumate — 38. Materiale documentare privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția de „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii. De asemenea, în Ms. nr. 665 de la Acad. R.S.R. se găsesc unele documente privind m-reă Cernica.

Materialele documentare ale fondului conțin informații despre *moșiile* și *satele* : Florești, Ținganu, Brănești, Belciugata, Tărtășești, Bîrsești, Cioara, Crașani, Ștefănești, Creața sau Arzoaia, Obilești, Săcuiani, Mărăcineasca. Dobroșești, parte din Merii — Petchii, din jud. Ilfov, Buești, Cătunul, Erciuleasca sau Poiana, din jud. Ialomița, Bădești, din jud. Muscel etc. ; *vii* : la Greaca, dealurile Copăceni din jud. Vlașca, Bădești-Muscel, Miculești, Dealul Orlii, Dosul Gilmeiului jud. Săcueni, Căzănești, Mărunțișu, Valea Urloiu etc. ; *mori* și *vaduri* pe apa Pasărea, moară cu piuă pe Dîmbovița — la Florești ; *case*, *locuri* și *cîrciumi* în Cîmpina și la București, în mahalalele : Amza, Scorțari, Olari, Jignița, Sfîntul Ilie, Sfîntul Gheorghe Nou, pe podul Țîrgului de Afară (lîngă Biserica cu Sfinții, dăruit de Nicodim Greceanu în 1814 pentru a se construi un „metoh cu grajd“).

Documentele reprezintă hotărnicii, vînzări de moșii, schimburi, etc. — o moară de la Florești este vîndută cu 5000 taleri (1804) ; Iordache Crețulescu dă căminarului Pavel moșia Creața, luînd în schimb niște case cu grădină în mahalaua Amzii, în București, și 24.000 de taleri (1827) ; mănăstirea cumpără părți din moșia Erciuleasca. Mănăstirea are diferite pricini cu alte mănăstiri sau cu moșnenii — cu m-reă Văcărești pentru o moară (1796) și pentru moșia Florești ; cu m-reă Sf. Pantelimon pentru hotărnicia moșilor Floreștii de Sus și Dudești, precum și pricini cu Mitropolia, cu m-rile Radu Vodă, Pasărea, bis. Doamna Bălașa etc. Din documente rezultă că în 1852 erau în uz prăjini de lungimi diferite pentru măsuratul moșiilor ; una din ele de 18 palme și 1 pumn. În documente există unele informații despre rumâni : — în 1629 Alexandru vv. dă m-rii Grădiștea de lîngă Săcuieni să ție niște rumâni ; în 1639 Hrizea, mare vornic, lasă slobози de rumânie pe Cernica și Oprea ; despre moșteni : — din Cioara, Tărtășești, Berivoiești, Vrănești, moșnenii Gușatoi ; despre *meșteșugari* : apar un Iane argintarul, Constantin legătorul de cărți din Ploiești, Alexandru Ișlicarul, care în 1833 lasă la diferite persoane sume mari de bani (m-rii Cernica — 200 galbeni, Ilincăi — 500 lei, preotului Constantin — 200 lei, preotului Gheorghe — 500 lei) etc. O serie de documente se referă la familia Lenș.

Documentele relative la scoaterea m-rii Cernica de sub închinarea la Patriarhia din Alexandria (1750) au fost trecute la fondul Mitropoliei.

U. p. : 709.

Anii extremi : 1608—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 17, 76, 168, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 9.

Bibliografie : Cassian Cernicanul, *Istoriile sfintelor monastiri Cernica și Căldărușani* ; Dumitrescu M., *Ist. a 40 de bis.*, I, p. 58—64 ; Brătulescu V. și Remus Ilie, *M-ri și bis. din Ilfov*, p. 10—11 ; C. C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, p. 68.

MĂNĂSTIREA CHEIA

M-reă Cheia, din jud. Prahova, înconjurată din toate părțile de munții Balbeș, Balaban, Bratocea și Ciucaș, așezată în drumul mocanilor, ce treceau cu turmele lor în Țara Românească, prin pasul Bratocea, dinspre Săcele, a fost zidită în 1770. Biserica mănăstirii s-a ruinat însă, fiind și stricată în timpul războiului, în 1777, astfel că pe la 1790 s-a clădit o a doua biserică de lemn pe locul din curtea actualei mănăstiri. În 1835, mănăstirea a fost refăcută din zid, de către Damaschin ieromonahul, pe moșia marelui vornic Mihalache Ghica, fratele domnului Alexandru Dimitrie Ghica, deoarece biserica veche a fost distrusă de un incendiu. Noua biserică a fost zugrăvită în 1839. Apoi din nou s-a construit o altă biserică în anul 1925.

Din fondul arhivistic al m-rii Cheia s-au păstrat 58 documente foi volante și 4 dosare, dintre anii 1758—1881. În materialele documentare se găsesc informații despre *moșii*: Armășești sau Nenișori, Teișani, Cișăreni, Moldoveni, din jud. Ialomița, Drajna, Tîmpa din jud. Prahova, Gurdeasca, Blagodeasca; *munți*: Gropșoarele (vîndut cu 250 galbeni împărătești în 1853), Cur-Roșu (vîndut mănăstirii în 1846 de băneasa Catrina Ghica), Rudele din jud. Prahova; *mori*: — o jumătate de moară la Podeni și Costeni, jud. Prahova; *case*; *scutiri de dări* — în 1792 mănăstirea primește de la Mihai Suțu 5 oameni străini scutiți de dăjdi, iar în 1797 Alexandru Ipsilanti îi scutește 10 poslușnici, scutire întărită și de domnii următori. În documente apar referiri la moșnenii Drăjnieni și Izvorani, în pricină cu mănăstirea pentru moșii. Prezintă importanță o catagrafie din 1864 de lucrurile mîșcătoare și nemîșcătoare ale mănăstirii.

U. p. : 62.

Anii extremi : 1758—1881.

Instrumente de informare : Inv. nr. 17, 170 ; *Indice cronologic* nr. 9.

Bibliografie : Pavlov P., *Călăuza istorică*, p. 48—51; Vîrtosu E., *Documente privind mănăstirea Cheia de pe Teleajen în Glasul bisericii*, 1962, nr. 9—10, p. 888 și urm.; Idem, *Mănăstirea Cheia. Inscricții și însemnări*, în *Glasul Bisericii*, 1963, nr. 9—10, p. 929—951.

MĂNĂSTIREA CIOROGÎRLA SAU SAMURCĂSEȘTI

M-reă Ciorogîrla sau Samurcăsești, din jud. Ilfov, cunoscută și sub numele de Ciorogîrla Darvari, a fost întemeiată în anul 1808 de vornicul Constantin Samurcaș și soția sa Zoe, în curtea palatului lor de la Samurcăsești. A fost mănăstire de maici, pusă de la început sub oblăduirea starețului de la Cernica, Timotei.

Între 1867—1870 s-au făcut reparații la biserică, fiind pictată de Gh. Tattarescu în urma devizului lui N. Grigorescu. Clădirile din jurul bisericii au ars într-un incendiu în 1914 și au fost refăcute în anii următori. I s-au mai făcut reparații în anul 1944. Între 1894—1909 a fost stareț fiica lui I. Eliade Rădulescu, Sofia. Pe lângă mănăstire a funcționat pînă prin 1875 o școală primară, înființată în urma ordinului din 1864 al Ministerului Cultelor și Instrucțiunii; de asemenea, un atelier de țesătorie înființat în 1923

Din arhiva creată de m-reă Ciorogîrla s-au păstrat 15 documente foi volante (din care 1 trecut la colecția „Peceti”) și 2 condici înregistrate în colecția „Manuscrise”, sub nr. 1161 și 1162, dintre anii 1765—1863.

Între materialele păstrate este testamentul lui Alex. Samurcaș din 1847, prin care schitul a fost înzestrat cu toate cele necesare și documente cu referiri la arendarea unei livezi de sînaț din Brănești, la Poeni (1863); la vii din Valea Ștefăneștilor; la magazia de la Brăila, „linia despre Dunăre”; la casele din mahalaua Dudescului; la vînzarea unui loc din Brănești pentru a se repara, cu banii luați, clopotnița mănăstirii.

U. p. : 17.

Anii extremi : 1765—1863.

Instrumente de informare : Inv. nr. 19, 75, 292, 293 ; *Indice cronologic* nr. 9.

Bibliografie 1 Stănoiu Damian, *Mănăstirea Samurcăsești (Ciorogîrla)*, Buc., 1926, 32 p.; Brătulescu V. și Remus Ilie, *M-ri și bis. din Ilfov*, p. 11.

MĂNĂSTIREA CÎMPULUNG

M-reia Cîmpulung datează din secolul al XIV-lea. În anul 1628 s-a surpat în urma unui cutremur. Pînă la această dată, apare ca biserică de mir Negru Vodă. Actele de proprietate ale mănăstirii arzînd, nu se mai cunoaște data înființării. Dar mănăstirea întreagă cu chilii, ziduri exterioare și celelalte a fost făcută de Matei Basarab în anii 1635—1636 și terminată în 1647 cînd i se face hrisovul de întocmire. În cele două pisanii de la Matei Basarab se menționează că „s-a zidit și s-a săvîrșit această biserică de prea milostivul creștin Negru Vodă voievod“.

Prima biserică s-a ridicat din zid probabil în timpul domniei lui Basarab, vv. Țării Românești, și a fiului său Nicolae Alexandru în prima jumătate a sec. al XIV-lea. Descoperirile făcute cu ocazia săpăturilor arheologice din 1925 au dovedit că biserica fusese construită cu vreo 600 de ani înainte. Basarab vv. a fost înmormîntat în această biserică, deși mormîntul său nu se mai cunoaște. În multe hrisoave se vorbește de daniile satelor Croșani și Bădești, făcute de Nicolae Alexandru vv. În vremea lui Matei Basarab mănăstirea a avut o stare înfloritoare și o bogată activitate culturală. După moartea lui Matei Basarab, cei mai mulți voievozi îi întăresc privilegiile acordate de cîtor, afară de Radu Leon care o închină la o mănăstire grecească. Această stare de lucruri este înlăturată de Șerban Cantacuzino, care a considerat închinarea mănăstirii ca o mare nedreptate. Către sfîrșitul sec. XVII — mănăstirea este prădată de oștile nemțești și ungurești. Domnii din sec. XVIII au reînnoit daniile predecesorilor. Pagube mari a suferit mănăstirea de pe urma ocupațiilor armatelor austriace în noiembrie 1716 și a incendiului provocat de armatele turcești în 1737. Amintim, de asemenea, pagubele aduse cu ocazia prădării de armatele austriece și turcești din perioada 1788—1790, a „răzmeriței“ lui Mavrogheni.

Importanța acestei mănăstiri este legată însă de rolul său cultural, pe care l-a avut în sec. XVII—XIX. În 1635 Matei Basarab aduce o tipografie de la Petru Movilă mitropolitul Kievului și o așează la m-reia Cîmpulung.

Prin strădania primului egumen al mănăstirii, Melchisedec, au apărut *Molitvelnicul slavonesc* (1635), și *Învățăture pentru toate zilele* (1642). Melchisedec a scos aici trei cărți slavonești și una românească.

Hrisovul din 8 ian. 1669, prin care Antonie vv. dăruiește un loc școlii domnești de la Cîmpulung, ne dovedește că pe lângă această mănăstire a funcționat și școala domnească. Aceasta ar fi fost prima școală, pentru că abia după 11 ani sub Șerban Cantacuzino (1680) apare școala din București Sf Sava.

Din documente se desprinde că în această mănăstire au existat caligrafi și copişti, exemplu fiind manuscrisele lui Vasilie proegumen (1675), Conдика m-rii Cîmpulung începută de Sava ieromonah în 1794 oct. 12 și terminată la 16 oct. 1795, în care sînt cuprinse toate hrisoavele și actele.

Fondul arhivistic al m-rii Cîmpulung este organizat pe 63 pachete de documente dintre anii 1502—1877, 5 condici de documente înregistrate în colecția „Manuscrise” sub nr. 204, 709, 1154, 1155, 1157 și 116 dosare dintre anii 1837—1890. În fondul m-rii Cîmpulung sînt cuprinse și documente referitoare la schitul Golești, metoh al mănăstirii. Documentele foi volante și din condici sînt în număr de 1670, din care 1597 românești, 65 slavonești, 4 grecești și 4 rusești. După proveniență ele se împart în 1325 originale, 80 copii volante, 59 copii numai în condici și 206 rezumate. După materialul pe care sînt scrise, 53 sînt pe pergament, iar 1618 pe hîrtie.

Materiale documentare referitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare din fondul arhivistic al m-rii Cîmpulung se referă, în primul rînd la proprietăți, *moșiile* : Băbuești, Băncești, Bîrsești din jud. Argeș ; Șerbănești, Balomirești, Căpriorul, Costești, Cracul Cacovei, Ocenele Mici, din jud. Dîmbovița ; Țalopești, Arzoaia, Dobroești, Florești de Sus și de Jos din jud. Ilfov ; Ciorani, Persica din jud. Ialomița ; Bughea, Bucuți, muntele Brăila, Bogătești, Bircii, Bîndea, muntele Plaiul lui Pătru, Cotenești, muntele Capra, Cîmpulung, Călugărița, Stănești, Grădiștea, Bădeni, Negești, Negomirești, Iezerul, Românești, Voincești, Stoenesti, Cîlcești, Berivoești, Jugur, Poenari, Valea lui Dan, Valea Furnicii, Fîntîneasca, Gurguiati, Furnicari, Coastele Roșului, Dealul Piteștilor, Dragoslavele, Divul, Dudeasca, Crucea lui Berbece, Boteni, Vlădeni, Mișei, Doamnei, Brădești, Zmeuret, Cotești, Dobroești, Văsiia, Jupîneni, Aluniș, Ciulnița, muntele Clăbucetul, Mațau, Mihăești, Priboeni, muntele Mitorcea din jud. Muscel ; Crețulești, Baba, Cornet, Morteni din jud. Vlașca.

Materialele documentare cuprinse în acest fond prezintă o deosebită importanță prin problemele ce se desprind din conținutul lor. Astfel în hrisoavele domnești, poruncile, cărțile de judecată, zapisele de vînzare și cumpărare, jalbele, anaforalele, rezoluțiile etc. sînt cuprinse și aspectele vieții social-economice ale țării sau regiunii respective. De exemplu, nu puține sînt documentele care vorbesc despre fuga țăranilor din sate și poruncile date de domni, de a fi aduși înapoi cu forța (1623, 1683, 1710, 1751, 1753, 1755 etc.) ; permisiunea dată de domni pentru aducerea de oameni străini, scutiți de bir, care să lucreze pămînturile rămase pustii (1722, 1755, 1783) ; răscumpărările din rumânie, dările și obligațiile sătenilor către mănăstire sau către domnie. De asemenea, informații cu privire la vămile de la Cîmpulung, Dragoslavele,

Schela de la Rucăr (1661, 1665, 1674, 1680 etc.), ocnele de sare, cumpărăturile de postavuri (1673) etc.

Studierea documentelor prezintă importanță și pentru istoria dreptului vechi românesc, multe documente arătând formele de judecată, în divan, după legi și după obiceiul pământului. Documentele mai vechi — sec. XVI—XVII — sînt interesante pentru cunoașterea toponimiei și onomasticii. Întîlnim în documentele scrise în limba slavă sau greacă, cuvinte vechi românești folosite și azi.

U. p. : 1562.

Anii extremi : 1502—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 18, 171, 436, 447, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 9.

Bibliografie : Aricescu C. D., *Istoria Cimpulungului, prima rezidență a României*, I, 1855, p. 159 ; Simonescu Dan, *Viața literară și culturală a m-rii Cimpulung (Muscel)*, Buc., 1933, 71 p. ; Răușescu I., *Cimpulung Muscel, Monografie istorică*, Cimpulung, 1943, 10+426 p. ; Drăghiceanu V. *Despre m-rea Cimpulung*, în *Bis. Ort. Rom.*, nr. 3—4, 1964.

MĂNĂSTIREA CLOCOCIOV

M-reă Clocociov din Slatina, jud. Olt, datează de la începutul secolului al XVI-lea. Biserica a fost refăcută de Mihai Viteazul prin 1594 și de marele spătar Diicu Buicescu în 1645. În 1625 Alexandru Coconul a închinat m-reă Clocociov, cu toate moșiile sale, la m-reă Cotlomuz de la Muntele Athos, închinare întărită în 1632 și de Matei Basarab.

Fondul arhivistic al m-rii Clocociov cuprinde materiale documentare dintre anii 1413—1885 și anume: 264 de documente foi volante (din care 8 trecute la colecția „Secția Istorică”), 88 de copii în condica înregistrată în colecția „Manuscrise” sub nr. 205 și 46 de dosare. După limbă documentele sînt: slave — 7, grecești — 12, bilingve — 12, trilingve — 1, românești — 232; după proveniență sînt: originale — 178, copii foi volante și în manuscris — 86.

Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Plasnuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii. Documente dintre anii 1929—1944, provenind de la mănăstire, se află la Filiala Arhivelor Statului județul Olt.

În documentele acestui fond întîlnim menționate *moșii*: Dorobanțu sau Comanca, Uda, Dănești, Mogoșești, Cireșov sau Pîrlîți, Călugăreni, Milcoveni, Ostrov, Caravaneți sau Cîrligați, Rușanești sau Mihăești. Drăgănești, Peretu din jud. Olt, Suhaia, Zimnicea, Rușii de Vede, Tolceasca, din jud. Teleorman; *vii*: la Dănești, Clocociov, lîngă Slatina; *bălți* la Fîntînelile, Suhaia; *beleșteu* la Cireșovu; *mori* pe apa Uda. Într-un hrisov din 1641, de la Matei Basarab, sînt trecute toate proprietățile pe care le avea mănăstirea la acea dată. Documentele cuprind hotărnicii, vînzări de moșii, judecăți; în 1805 locuitorii satului Suhaia se judecă cu arendașul pentru a lua ei în arendă moșia pe baza dreptului de protimisii; în 1856 mănăstirea și Școala „Ionașcu” se judecă pentru moșiile Dorobanțu și Băsești. Se găsesc, în documentele fondului, informații despre milele acordate de domni mănăstirilor Clocociov și Cotlomuz: în 1658 Mihnea III scutește pe toți colibașii mănăstirii Clocociov; în 1716 Nicolae Alexandru vv. scutește mănăstirea de bir pentru

stupi, rîmători, oi, vii ; în 1784 Mihai Suțu vv. dă mănăstirii vama de la ocna de sare și din balta moșiei Suhaia ; în 1811 avea 4 poslușnici la Moșoșești etc. O serie de documente reprezintă întăriri pentru m-reă Cotlomuz de moșii, sate și bălți din țară sau întăriri de mili. Astfel, moșiile Uda și Larga în 1584 ; bălțile de la Fîntînelile și Suhaia în 1594 ; satele Cireșovul, Călugărenii, Mărăcinii, în 1618 ; milă de cîte 50 de lei pe an din vama domnească în 1780 etc. Între acestea se găsește și închinarea m-rii Clocociov la m-reă Cotlomuz, cu întărirea ei (1625, respectiv 1632). Multe documente conțin corespondență privind pricini pentru hotare, corespondența cu școlile de prin sate, embaticuri, învoieli (în 1809 învoiala unor pescari cu mănăstirea pentru pescuitul din heleșteul ei ; în 1819 învoiala cu mai mulți săteni din satul Cireșovu pentru muncă satească), înștiințări primite de mănăstire din partea diferitelor autorități — despre schimbarea logofătului trebilor bisericesti ; despre obligația mănăstirii de a trimite la Mitropolie cota angajată pentru arhitectul însărcinat cu dregerea acareturilor mănăstirii (1835), lucrările de pictură a bisericii și aurire a icoanelor, angajate, cu prețul de 250 galbeni împărătești (1836).

De asemenea, apar documente legate de ȧiganii mănăstirii, de rumâni, de clacă, dijmă, zeciuiala peștelui etc. ; în 1745 jalba către domn pentru claca moșiilor Dorobanțu și Belciugata ; în 1818, cîteva jalbe ale egumenului mănăstirii privind nesupunerea locuitorilor moșiei Suhaia la clacă etc.

U. p. : 310.

Anii extremi : 1413—1885.

Instrumente de informare : Inv. nr. 19, 174, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 9.

Bibliografie : Ionașcu I., *Biserici, chipuri și documente din Olt*, Craiova, 1934, p. 38—49 ; Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. ȧ. Rom.*, p. 320.

MĂNĂSTIREA COBIA

Cunoscută și sub numele de m-rea Boloșin de la Cobia, după numele ctitorului, stolnicul Badea Boloșin, m-rea Cobia, din jud. Dîmbovița, a fost zidită în anii 1571—1572, în timpul domniei lui Alexandru II Mircea (1568—1577), refăcută și înzestrată de mulți ctitori după 1680, după 1723—1724 și pentru ultima dată în 1894, când a fost pictată, în interior. M-rea Cobia a fost închinată de Grigore II Ghica vv., în a doua sa domnie, în 1752, la m-rea Pantelimon, cu obligația de a da acesteia 50 de taleri pe an. În 1810 era biserică de mir a satului cu același nume.

Din arhiva creată de m-rea Cobia s-au păstrat numai 3 documente foi volante și 3 dosare dintre anii 1715—1861, în care se găsesc informații referitoare la hotărnicii și vânzări pentru *moșiile* : Speriatul, Tătouiu jud. Dîmbovița, Racovița sau Cacaletii, Pietroșani, Pușintei, jud. Vlașca și la hotărîrea Eforiei Spitalelor în privința reparațiilor necesare la Cobia, metoh al Spitalului Sf. Pantelimon.

U. p. : 6.

Anii extremi : 1715—1861.

Instrumente de informare : Inv. nr. 19, 175.

Bibliografie : Potra G., *Mănăstirea Cobia (Dîmbovița)*, în *Sabarul*, I, 1936, nr. 6—7, p. 2—8 ; idem. *Mănăstirea Cobia (Dîmbovița). Studiu și documente*, Buc. [1937], 64 p.

MĂNĂSTIREA COMANA

M-reia Comana, de pe apa Cîlniștei, din jud. Ilfov, a fost întemeiată la mijlocul secolului al XV-lea și refăcută la sfîrșitul secolului al XVI-lea, apoi în 1700 și 1854. Date referitoare la trecutul acestei mănăstiri pot fi găsite numai în scrierile unor autori care ocupîndu-se de istoricul mănăstirii au avut la dispoziție unele acte ale mănăstirii care astăzi nu se mai păstrează, cele mai vechi documente rămase fiind din secolul al XVIII-lea și nu din cele mai importante. I. Brezoianu afirmă că mănăstirea a fost întemeiată în 1462 de Vlad Țepeș, care i-a dăruit moșia Călugăreni. După pisană din 1700 rezultă că mănăstirea a fost refăcută din temelie în 1588, de Radu Șerban, înainte de a lua domnia, care a și înzestrat-o cu satele Crețești, Piscul Danciului, Vadul Sării, Dadilovul etc. Mitropolitul Neorît dă anul 1590 ca dată de început a construcției. Biserica a fost zugrăvită în 1609, refăcută din nou în 1700 și „înoită” în 1854. Majoritatea domnitorilor au contribuit la sporirea averii mănăstirii prin danii de noi sate și moșii. În timpul războiului ruso-turc din 1768—1774, m-reia Comana a servit ca punct de apărare pentru o unitate militară rusească.

Fondul arhivistic al m-rii Comana este organizat în 13 pachete, cuprinzînd 83 de documente foi volante dintre anii 1704—1870, 88 de dosare de corespondență dintre anii 1833—1889 și din înregistrările cu privire la arendarea în 1858 prin mezat a moșiilor mănăstirii, înregistrări cuprinse în Ms. nr. 378, f. 53—63.

Materiale referitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare păstrate de la m-reia Comana conțin informații legate în special de hotărnicile *moșiilor*: Sărata, Tufeni sau Podul Pitarului, Crețești, Stîlpul, Băneasa, Nenciulești din jud. Buzău; Baldovinești sau Ciolănești, Tătăraști Găguleasca, Udupu, Ciuperceni, Prajba sau Cotoarca, Merișani, Drăcuseni din jud. Teleorman; Vatra m-rii Comana, Budeni, Bu-

tești, Prundu, Buciumeni, Coșoveni, Petroșanca, Ruica, Giurgiu, Nănești, Gostinari sau Coeni, Petrele, Vatra, Purani, Călugăreni, Grădiștea din jud. Vlaşca și cu privire la cedarea de *locuri pentru vii* pe moșia Budești.

U. p. : 172.

Anii extremi : 1704—1889.

Instrumente de informare : Inv. nr. 19, 175, 435, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 10.

Bibliografie : Iorga N., *Inscripții*, I, p. 84—87 ; Paul de Alep, *Călătoriile patriarhului Macarie*, p. 210—211 ; Bolliac C., *M-rile din Rom.*, p. 233—234 ; Iorga N., *Sate și m-ri*, p. 234—245 ; Lapedatu Al. și Ghika-Budești N., *M-rea Comana în B.C.M.I.*, 1908, p. 9—28 ; Tafrali O., *Monumentele noastre. Comana și Snagovul*, în *Convorbiri literare*, XLII, 1908, p. 478—481. .

MĂNĂSTIREA COTMEANA

M-reia Cotmeana din jud. Argeș a fost construită înainte de 20 mai 1388, dată la care Mircea cel Bătrîn a închinat-o m-rii Cozia. Un document din 1418 iunie 22, menționează că mănăstirea a fost ridicată de Radu I între anii 1377—1383. O dovadă că mănăstirea exista la acea dată o constituie și inscripția slavă cu data 1385 păstrată pe un clopot și deci, pisanția așezată deasupra ușii la reparația din 1711, care dă ca an al fundației anul 1389, nu poate fi luată în considerație.

Mănăstirii i s-au făcut reparații și a fost înfrumusețată în anii 1711, și 1777—1778, când s-a construit și clopotnița, și în 1855. În 1922—1924 a fost din nou restaurată.

Fondul arhivistic al m-rii Cotmeana cuprinde 77 de documente foi volante dintre anii 1418—1870, trei condici de copii de documente dintre anii (1408)—1832, trecute în colecția „Manuscrise“ sub nr. 357, 358, 359, și 4 dosare dintre anii 1852—1863. Fiind închinată m-rii Cozia, multe acte privind activitatea sa se găsesc în fondul m-rii Cozia. Documente referitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“ și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare din cadrul fondului se referă la vânzări, danii, întăriri, procese, hotărnicii etc. pentru *moșiile* : Prislop, Purcăreni, Pitești, Berești, Stăncești, Bărbătești, Uda, Alimănești, Ciocănești, Ciomăgești (sau Sorocul), Jiblea, Cotmeana — Groși, Băeștii (sau Olanul) din jud. Argeș ; Mogoșești, Ciocănești din jud. Muscel ; Seaca, Băeștii, Belciugata, Poiana din jud. Olt ; Fața Rîului din jud. Prahova ; Nenciulești, Tătarii, Gurguiști din jud. Teleorman ; *vii* la Berești pe Argeș, Fața Rîului, Gurguiști, Nenciulești ; *vaduri* de moară la Berești, la Nenciulești, în Călmățui și Urlui, sub Podgoria pe Vîlsani ; *beleșteu* la Nenciulești ; *milă* din *vinăriciul* de la Ciocănești, Gruiu și Jiblea, apoi *vinăriciul* jud. Muscel.

Materialele documentare se mai referă la închinarea m-rii Cotmeana către Cozia (doc 1743—1754). la închinarea schitului Corbiei (1682) către

m-rea Cotmeana, la vânzări de țigani, răscumpărări din rumânie (1663), împrumuturi de bani etc.

U.p. : 84.

Anii extremi : [1408]—1870.

Instrumente de informare : Inv. nr. 19, 175, 436, 439, 448, 491—495.

Indice cronologic nr. 10 și 11.

Bibliografie : Bolliac C., *M-rile din Rom.*, p. 13—18; Năsturel P. V., *Schitul Cotmeana-Argeș*, în *R.I.A.F.*, XII, p. II, 1911, p. 281—285; Ghika-Budești, *M-rea Cotmeana*, în *B.C.M.I.*, 1931, p. 177—180; Ionașcu I., *Catagrafia Argeș* p. 27.

MANĂSTIREA COTROCENI

Mănăstirea Cotroceni, din București, a fost construită în satul cu același nume, pomenit în documente în timpul domniei lui Mihai Viteazul. Moșia Cotroceni a fost a lui Ghioca căpitanul pînă în anul 1660, cînd Gheorghe Ghica vv., ca să-l pedepsească pentru poziția ostilă venirii sale la tron și pentru furtul a 12 cai pregătiți de boierul Șerban Cantacuzino pentru domn și pentru sultan, o dăruiește acestuia din urmă ca răsplată pentru credința lui. Însă, moșia intră în deplina lui stăpînire, de abia la 18 noiembrie 1671, după ce Șerban Cantacuzino achită fiilor lui Ghioca diferența dintre valoarea reală a moșiei și valoarea celor 12 cai furați de tatăl lor. Cînd Șerban Cantacuzino ajunge domn al Țării Românești dăruiește această moșie, mărită și rotunjită, mănăstirii a cărei zidire o începe la 26 mai 1679 și o termină în 1682 și pe care în 1681 o închină celor 20 de mănăstiri de la Muntele Athos. Mănăstirea Cotroceni a fost ridicată pe locul unei biserici mai vechi. Ea a trecut prin multe vicisitudini : în 1787 a ars, în 1801—1803 a fost ocupată de trupele turcești ale beșleagăi Ibrahim Bosniacul, iar cutremurul din 14 octombrie 1802 a dărîmat-o din temelii, încît egumenul Visarion a fost nevoit s-o ridice din nou dar de dimensiuni mai mici. În 1821, Tudor Vladimirescu a tras aici cu oastea de panduri și a întărit-o cu trupe, cu șanțuri și artilerie ; de aici el a dat proclamația către locuitorii Bucureștiului, iar în 1848, palatul și biserica au fost ocupate de trupele turcești ale lui Fuad Efendi și Tinghir Pașa, biserica fiind folosită drept pulberărie. În 1893 vechiul palat de la m-reă Cotroceni a fost dărîmat și arhitectul Paul Gottereau a condus lucrările noului palat, Palatul Regal, început din ordinul lui Carol I. Unele reparații s-au mai făcut în anul 1903 și după cutremurul din 1940.

M-reă Cotroceni a avut ca metoașe : schiturile Văleni din jud. Săcueni, Micșani sau Pîrlita din jud. Dîmbovița. Gherghița sau Ruptura (pînă la 20 noiembrie 1696, cînd este închinat Mitropoliei), Căscioarele, Cătălușul și biserica Doamna Maria din București.

Fondul arhivistic al mănăstirii Cotroceni cuprinde documente dintre anii 1526—1888. În total sînt 3162 de documente din care 2705 sînt foi volante (unele din ele trecute în colecțiile „Secția Istorică“, „Peceti“ și „Su-

luri“), iar restul în cele 10 condici, de sub nr. 206, 207, 208, 308, 319, 430 690, 691, 692, 693 din colecția „Manuscrise“. Pe lângă acestea mai sînt și 536 dosare. După limbă documentele sînt : românești — 2332, slave — 84, grecești — 721, turcești — 21, rusești — 1, germane — 1, bilingve — 2 ; după proveniență sînt : originale — 2673, copii foi volante — 121, copii manuscrise — 362, rezumate — 6.

Materiale documentare pentru această mănăstire se mai găsesc în colecția de „Planuri și hotărnicii“ și în fondul Ministerului Agriculturii.

Fondul arhivistic în marea lui majoritate este format din zapise de vînzări-cumpărări de moșii, de locuri de casă, vaduri de moară vii etc., hrisoave domnești de danii și întăriri de privilegii, hotărnicii dinspre proprietățile altor mănăstiri — Cîmpulung, Rîncăciuv, Comana, Epitropia Sfîntului Mormînt etc. sau pricini pentru moșii cu unii moșneni (din Valea Stîlpuului, 1779). Foarte multe documente conțin informații despre *moșiile* mănăstirii sau ale altor persoane și anume : Cotroceni, Negoști, Căscioarele, Grozăvești, Dințești, Fișiani, Cornățel, Făurei, Bolintinul, Drăgoiul, Lupșani, Berlești, Boleasca, Cărmidari, Cătăluu, jud. Ilfov, Pietrile, Zgîrciți, Șerpătești, Găujani, Pălici, jud. Vlașca, Budișteni, Vițichești, Crîngurești, Dobrești, Priboiani, Țigănești, Glîmbocata, Dobrocești, jud. Muscel, Zimnicele, Stoești, Crăcești, Pieptești, Andrășești, Bărbătești, jud. Teleorman etc. ; despre *viile* din Dealul București, de la Ceptura, Țigănești, Vițichești, Crîngureni, Valea Părului, din Dealul Spirei etc. ; despre *vaduri de moară* la Dătcoi, Cotroceni, Pălici, Grozăvești, Văleni etc. ; despre *munții* Bucegi, Lăptic, Blana ; despre *beleșteiele* mănăstirii de pe moșiile Pupăza, Herăstrău și *balta* de la Pietrile ; despre *prăvălii și locuri* în București etc.

O serie de documente se referă la *milile* domnești acordate mănăstirii : vama Țîrgului de Floci, *otaștina* viilor din moșia Pietrile, vinăriciu, millă de sare de la Ocna Telega, scutelnici etc.

Din materialul aflat în acest fond se desprind știri despre țărănime, învoieli pentru clacă, vînzări și eliberări din rumânie, despre țigani și dezrobirea țăganilor mănăstirești în 1847 ; știri despre popularea unor sate (1858) despre arendași, condiții și prețuri de arendare (în 1837, Ștefan Săndulescu ia în arendă moșiile, viile și morile de pe Cricov, ale schitului Pîrlita, pe 3 ani, cu 900 de groși pe an etc.).

O serie de documente se referă la relațiile mănăstirii cu comunitatea de la Athos și în principal în vremea egumenului Visarion (1798—1815), care are relații întinse cu călugării athoniți, bucurîndu-se de sprijinul lui Natanail, proegumenul și epitropul Marii Lavre. Altele oferă informații cu privire la diverse construcții vechi din București — în 1691 „binăua cafeului“ din București este vîndută mănăstirii de Ivaz Turcul pentru că se află pe locul ei ; în 1832 se construiește un șanț în curtea hanului Șerban Vodă „pentru darea apelor în canalul podului cel mare“ ; în 1845 se așterne cu piatră curtea hanului Șerban Vodă ; în 1852 se repară podul de peste Dîmbovița din mahalaua Sfîntului Elefterie și cel de lângă „școala de înorat“. Mai aflăm despre îndreptarea cursului apei Dîmboviței în 1852 pentru a preîntîmpina stricăciunile cauzate de vărsarea apelor, iar în 1857 de repararea șanțurilor Dîm-

bovii cu cherestea din pădurea Căscioarele. Se găsesc informații și despre alte construcții ca : repararea zăgazului și podului de pe moșia Luica și Căscioarele ; facerea unei biserici de către Emanoil Băleanu pe proprietatea sa Bolintinu, iar în 1844 se dă porunca de a se construi mori cu cai pe la toate mănăstirile închinat, pentru trebuințele orașului.

Documentele se mai referă la fondarea unui așezământ filantropic pentru bătrâni, în 1863, la înființarea Grădinii Botanice în 1856, la acordarea unor locuri pentru construirea unei pulberării și pentru fînul cavaleriei, la dărîmarea hanului de pe moșia Herăstrău, precum și la înființări de școli — în 1669 logofătul Radul Năsturel dăruiește, un loc pentru școală în Cîmpulung, pentru fondarea și susținerea căreia Antonie vv., la 10 mai 1669, dăruiește vama de la Rucăr și Dragoslavele ; la întocmirea Comisiei Documentale, pentru înscrierea în condici a documentelor mănăstirilor neînchinat și închinat.

Altă serie de documente se referă la schiturile mănăstirii și la închinarea lor, la raporturile dintre mănăstire și schituri.

U.p. : 3251.

Anii extremi : 1526—1888.

Instrumente de informare : Inv. nr. 20, 75, 76, 180, 292—293, 435, 436, 439, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 10.

Bibliografie : Ionescu G. M., *Istoria Cotrocenilor, Lupeștilor (Sf. Elefterie) și Grozăveștilor*, Buc., 1902, XX + 557 + VIII p. ; Sîrbu C., *Arhiva mănăstirii Cotroceni*, în *Revista Arhivelor*, IX (1966), nr. 1, p. 253—246 ; Virtosu Emil, *Condici de documente cu miniaturi ale mănăstirilor Radu-Vodă și Cotroceni*, în *Artă și tehnică grafică*, 1939 caiet 9, p. 47—56.

MĂNĂSTIREA COZIA

M-reia Cozia sau Nucet din jud. Vâlcea, a fost zidită între anii 1387—1391, când s-au terminat lucrările de zugrăvire. În decursul vremii i s-au făcut o serie de reparații și adăugiri sau modificări, în 1517 de Neagoe Basarab, în 1577—1583 de Mihnea Turcitul. Între anii 1704—1707 Constantin Brîncoveanu a reparat-o, aducîndu-i și unele transformări. M-reia Cozia constituie unul dintre cele mai reprezentative monumente medievale din țară. Ca stil arhitectonic Cozia este asemănătoare mănăstirilor din Valea Moravei din Serbia. Aici se găsesc mormintele lui Mircea cel Bătrîn și a călugăriței Teofana, mama lui Mihai Viteazul.

În hrîsovlul lui Matei Basarab, din 1639, m-reia Cozia este trecută printre mănăstirile ce nu puteau fi închinat. În 1717 ea a fost fortificată de Comandantul trupelor austriece. Printre mănăstirile ocupate de pandurii lui Tudor Vladimirescu se numără și Cozia, unde urma să se stabilească și Divanul Țării Românești după intrarea trupelor turcești în țară. Mănăstirea a avut de suferit în urma luptelor cu turcii. Din catagrafia din 1823 se constată că unele construcții au fost dărîmate. În 1864, pe baza raportului întocmit de Dimitrie Bolintineanu, ca stare, la Cozia, a fost trimis popa Șapcă, participant de seamă la evenimentele revoluționare din 1848.

Fondul arhivistice al m-rii Cozia este format din 50 de pachete de documente, 9 condici, trecute în colecția „Manuscrise” sub nr. 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 215 bis, 712. În total sînt 1147 de documente dintre anii 1386—1878 și 104 dosare dintre anii 1822—1880. După limba în care sînt scrise, documentele au următoarea împărțire: 1043 în limba română, 102 în limba slavă, 1 în limba latină, 1 în limba germană. După formă, 566 sînt originale, 439 sînt copii numai în condici, 90 de copii în condici și în foi volante, 40 copii numai în foi volante iar 3 originale îndoielnice. După material, 1094 sînt scrise pe hîrtie, iar 53 pe pergament. Materiale referitoare la m-reia Cozia se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărînicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare ale fondului se referă la proprietățile m-rii Cozia, *moșiile* : Jiblea, Sălătrucele, Brătieni, Teiul, Păpușa, Marcea, Stoenesti, Scăueni, Rădăcinești, Brativoiești, Berislăvești, Buda, Clocoticeni din jud. Argeș ; Balota din jud. Dolj ; București din jud. Ilfov ; Gărdanul, Cujmirul, Pristolul, Cărăreni (sau Hagieni), Prisăceni din jud. Mehedinți ; Vițichești, Slobozia, din jud. Mușcel ; Bogdănești, Ciomăgești, Alunișul, Seaca din jud. Olt ; Orlea, Vădăstrița, Frăsinetul, Studina din jud. Romanai ; Valea lui Sema din jud. Săcueni ; Traiani, Cioara, Belitori, Ologi, Mitrești, din jud. Teleorman ; Călimănești, Inătești, Licura, Delnița, Păscăești, Gârdești, Pleșești, Voicești, Măldărești din jud. Vâlcea.

Documentele scot în evidență aspecte ale luptelor social-politice. Astfel, în 1632 Matei Basarab dă „carte de milostivire” pentru întoarcerea țăranilor fugiți în Țara Ungurească din satul Jiblea ; în 1715 sînt semnalate pricini, cu sătenii din Grojdibod pentru pămînturile din bălți ; în 1800—1822 cu locuitorii satelor Călimănești, Jiblea, Serborăști, Sălătrucul, care se opun să mai dea dijmă ; în 1825 egumenul Nectarie se plînge domnului, împotriva polcovnicului Constandin, vătaful plaiului, care îndemna locuitorii din sate să nu se supună la darea dijmei. De cele mai multe ori țăranilor nu li se dă dreptate. De exemplu, rumânii din Studinița sînt obligați, după judecată, să întoarcă și banii cheltuiți de mănăstire pentru judecățile avute cu ei.

Menționăm, de asemenea, documente privitoare la răscumpărări de ru-mâni, la răscumpărări din robie de la turci (1649) ; la dările pe care locui-torii satelor erau obligați să le suporte sau la unele scutiri — scutirea de dări a sătenilor din Călimănești ce au lucrat la moara de hîrtie (1646) și scu-tirea de toate dările țării a meșterilor în lemn (1668). La meserii mai apar meșteri lucrători în Jiblea, tăietori de sare la Ocele Mari, numiți mai tîr-ziu ciocănași, țigani rudari. Interesant este și registrul de hîrțile intrate în cancelaria m-rii Cozia pe anii 1848—1850, în care se redă pe scurt con-ținutul corespondenței, strîns legată de evenimentele revoluționare din această perioadă.

U.p. : 752

Anii extremi : 1388—1880

Instrumente de informare : Inv. nr. 21, 181, 436, 447 ; Indice cronologic nr. 11.

Bibliografie : *Memoriu istoric asupra m-rii Cozia din jud. Vâlcea*, Buc., 1882, 16 p. ; Tocilescu Gr., *Raporturi asupra citorva m-ri, schituri și bis. din țară*, p. 24—27 ; Ionașcu I., *Correspondența m-rii Cozia în anul 1848*, Buc., 1942, 17 p. (din *Arh. Rom.*, III, 1942) ; Brătulescu V., *Călimănești*, p. 16—26 ; Sacerdoțeanu A., *Din Ar-hiva m-rii Cozia*, în *Hrisovul* VI, 1946, p. 90—103 ; Davidescu M., *M-rea Cozia*, Ed. Meridiane, Buc., 1966, 57 [59] p. cu ilustr.

MĂNĂSTIREA DEALUL.

M-re Dealul, denumită și Sf. Nicolae din Vii, este așezată lângă Tîrgoviște, în jud. Dîmbovița. Se spune că ar fi fost întemeiată de Radu cel Mare vv. Țării Românești (1495—1508), dar documentar ea este atestată cu mult mai înainte. Astfel, prin documentul din 1431 nov. 17, Alexandru Aldea vv. (1431—1436) întărește m-rii de la Dealul stăpînirea peste satele Alexeni pe Ialomița și Răzvad de lângă mănăstire, iar Vladislav al II-lea (1446—1456) îi întărește la 28 martie 1541 satele Jugureni, Cireșani, Măicănești și niște munți. A fost înmormîntat în această mănăstire după ce a căzut în lupta cu Vlad Țepeș. În anul 1474 Radu cel Frumos dăruiește mănăstirii balta Camenița, volnicind călugării să ia zeciuială din pește și din stupi, ce va fi partea domnească. Deci, informațiile cuprinse în documentele din secolul al XV-lea dovedesc că această mănăstire a existat cu mult înainte de Radul cel Mare. Este posibil ca mănăstirea să se fi dăruit pînă la Radu cel Mare, căci Radu cel Mare spune că a ridicat-o din temelie și a înfrumusețat-o. La 26 august 1499 a început zidirea clădirilor din jurul bisericii. Între anii 1500—1502, sub egumenul Zaharia, biserica s-a refăcut fiind una din cele mai frumoase din cîte erau atunci în Țara Românească. Paul de Alep spune că această biserică semăna cu aceea de la Curtea de Argeș. „Arhitectura bisericii este sîrbească iar ornamentația fațadelor în stil armenesc și se aseamănă cu cea de la Curtea de Argeș și de la Trei Ierarhi din Iași“. Radu cel Mare a înzestrat-o cu o serie de sate : Dridov, Călinești, Fundeni, Vercineasca și o parte din Stroiești, întărind și pe cele date de înaintașii săi.

M-re Dealul a găzduit încă din 1507 pe călugărul Macarie cu prima sa tiparniță. Aici s-a tipărit prima carte din Țara Românească, *Liturghierul* apărut în 1508 ; apoi *Octoiul* în 1510. În 1511 Vlad cel Tânăr întărește mănăstirii satul Băjaști, iar în 1537 soția sa Anca îi dăruiește satul Pătrărești. În această mănăstire sînt înmormîntați Radu cel Mare și Vlad cel Tânăr. Mănăstirea a fost reînnoită de Neagoe Basarab, care i-a dăruit și satul Viforîta de lângă Tîrgoviște, scutindu-l de dări. În anul 1512 s-a tipărit aici *Evangeliarul*, cu această carte încheindu-se șirul primelor tipărituri. În 1532 a fost înmormîntat la m-re Dealul voievodul Vlad Înecatul, iar în

1557 Pătrașcu cel Bun vv., fiul lui Radu Paisie vv. În anul 1601 comisul Florescu a adus aici capul lui Mihai Viteazul, iar Radu Buzescu cu soția sa Preda au pus o piatră funerară cu inscripția în limba română.

În anul 1611 a fost jefuită de oștile lui Gabriel Bathory care s-au instalat la m-reă Dealul pentru trei luni, lucru despre care vorbește mitropolitul Matei al Mirelor în „*Povestire pe scurt despre neașteptata cădere din domnie a lui Șerban Vodă zis Radu*”. Cu această ocazie au fost distruse sau deteriorate unele din hrisoavele mănăstirii. Sub Matei Basarab (1632—1654), cu sprijinul lui Petru Movilă, mitropolitul Kievului, s-a adus o nouă tipografie la m-reă Dealul, egumen fiind Varlaam Arapul, în care s-au tipărit cărți în limba română și slavonă: *Evanghelia învățătoare* (1644) în limba română, *Liturghia* (1646) în limba slavonă și *Imitația lui Hristos* (1647) limba slavonă. Matei Basarab a acordat o deosebită atenție bunăstării mănăstirii, întărindu-i proprietăți și acordându-i privilegii. Deși nu există nici o știre că ar fi fost închinată, Matei Basarab a trecut-o în hrisovul de dezrobire din 1639. În 1655 este vizitată de patriarhul Macarie al Antiohiei și de secretarul său Paul de Alep. Mănăstirea a avut o situație bună și în timpul lui Constantin Brîncoveanu. O serie de acte de întărire de proprietăți, date de domnitor, dovedesc grija pe care i-a purtat-o. Hrisovul din 20 iunie 1691 amintește despre incursiunea austrieșilor din 1689, pe care Brîncoveanu i-a respins cu ajutorul tătarilor în 1690. După Radu Greceanu și după pomelnicul mănăstirii se poate stabili că ea a fost zugrăvită și acoperită în timpul lui Constantin Brîncoveanu vv.

Spre sfârșitul sec. XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea, mănăstirea a fost loc de detenție pentru persoanele pedepsite de domni. În 1796 aici a fost izolat pitarul Peticari, iar în 1817, fostul mare agă Nicolae Filipescu. În anul 1802, mănăstirea a fost dărîmată de cutremur, dar în 1812—1818 Ioan Caragea vv. o trece în rîndul mănăstirilor de gradul I, ceea ce înseamnă că fusese refăcută. Cutremurele din 1829, 1838 i-au provocat stricăciuni care nu se mai puteau remedia cu ușurință; s-au făcut mari reparații în 1845, iar zugrăvirea s-a terminat în 1853, de pictorul francez Derigny, deși episcopul de Buzău ceruse să fie repictată de Tattaescu, „pictor pămîntean foarte bun”. În timpul războiului de independență din 1877 la mănăstire a fost un lagăr de prizonieri turci. Din 1879 și pînă în 1883 aici a funcționat școala divizionară de ofițeri, iar din 1908, un liceu militar.

Fondul arhivistic al mănăstirii Dealul conține 22 pachete documente foi volante din perioada 1431—1871, copii și traduceri de documente în Mss. nr. 216, 217, și 462 și dosare din perioada 1815—1883. După limbă sînt 231 de documente românești, 23 slavonești, restul grecești și rusești, total 259 documente; după proveniență, 201 sînt originale, 22 copii în condici, 25 în condici și în foi volante, 10 în foi volante, 1 fiind îndoielnic. După material 243 sînt pe hîrtie și 16 pe pergamene. Acte referitoare la m-reă Dealul se mai găsesc în colecția *Hotărnicii*, în fondul Ministerului Agriculturii.

Documentele din fondul mănăstirii Dealul se compun din hrisoave, cărți domnești, cărți de judecată, contracte de arendare, diverse acte de vânzare-cumpărare, hotărâncii, corespondență referitoare la proprietățile mănăstirii, la *moșiile* : Podul Rizii, Braniștea, Udeni, Bădeni, Viforîta, Aninoasa, Mahalale, Valea Lungă sau Călugăreni, Rusești, Ocnîța, Jugureni, Băjăști din jud. Dîmbovița ; Jigalia, Brînceni, Alexeni, Răzvad, Dichiseni din jud. Iași ; Dridovul, Sălinești, Fundeni, Bărcineasca, Stroești din jud. Ilfov, precum și Pătrărești, Popșa și Cireșani ; *vii* la Valea Voievozii, în dealul Tîrgoviștei, Valea Sașilor, via Armenilor ; *munții* Cireșanilor, Brăteiu, Păduchiosul.

Materialele documentare se referă, de asemenea, la dările ce se percepeau și în special la vinărici, dijma sării de la Ocnîța, vama grîului, precum și la clăci — claca cu plugul, claca la Ocnîța, tăiatul lemnului, la poslușnici, scutelnici, mile, fuga de pe moșiile mănăstirii.

U.p. : 299.

Anii extremi : 1431—1898.

Instrumente de informare : Inv. nr. 22, 183, 436, 447 ; *Indice cronologic* nr. 11.

Bibliografie : Șerbănescu N., *M-rea Dealul*, în *Bis. Ort. Rom.*, nr. 2—3, 1954, p. 283—305 ; Sacerdoțeanu A., *Radu cel Mare, ctitorul m-rii Dealul-Tîrgoviște, cu prilejul împlinirii a 450 de ani de la moartea lui*, în *Glasul Bisericii*, 1958, nr. 4, p. 254—263 ; Bălan C., *M-rea Dealul*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, 60 p.

MĂNĂSTIREA DEDULEȘTI

M-reă Dedulești, din com. Dedulești, jud. Buzău, a fost zidită de postelnicul Dediu din Zgârciți, la anul 1619—1620, în Gura Babei. În unele documente i s-a mai zis și „mănăstirea Dedului postelnic din Gura Babei“. Dediu postelnic sau un urmaș imediat al său a închinat-o la m-reă Cațica din Ianina, care, însă, nu s-a îngrijit de starea mănăstirii, astfel că, prin 1758, Nicolae Dedulescu scria că de vreo 40 de ani nu se mai trimiseseră aici călugări care să vadă de mănăstire. În 1792 este rezidită de arhimandritul Iacov Deduleșteanu și este terminată în 1834 de Stratonie Deduleșteanu.

Din arhiva m-rii Dedulești s-au păstrat 1 document foaie volantă din anul 1883, 1 condică înregistrată în colecția „Manuscrise“ sub nr. 218, cuprinzând 168 de copii de documente dintre anii 1608—1827 și 11 dosare dintre anii 1849—1890. Materiale documentare referitoare la această mănăstire se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

Singurul document foaie volantă este o copie din 1883 referitoare la moșiile Crîngul Ursului și Voetinul din jud. Rm. Sărat. Cele 11 dosare se referă la hotărnicii și împresurări de moșii. Documentele din condică și dosarele aduc informații despre moșiile : Pleșești sau Drugani, Roata, Robeasca, Răducești, Tîgoiul — Olăreni, Gîrbovi, Gura Babei sau Bădicești, Topliceni (cu vie), Jideni, Cîrcei, etc., din jud. Rm. Sărat.

Documentele cuprinse în condică sînt copii de pe originalele referitoare la moșiile mănăstirii, care nu se știe ce s-au făcut de la data întocmirii condicii de către Comisia Documentală.

U.p. : 13.

Anii extremi : 1608—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 22, 184, 292, 293, 436, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 11.

Bibliografie : Pelimon A., *Memoriu*, p. 44—51 ; Filitti I. C., *Bisericile boierilor Dedulești*, Buc., 1934, p. 3—5.

MANĂSTIREA DINTR-UN LEMN

Primele începuturi ale m-rii Dintr-un Lemn din satul Mănăstireni, jud. Vâlcea, pot fi situate, probabil, la sfârșitul veacului al XVI-lea sau la începutul celui următor, când a existat o mănăstire făcută din lemn, după cum o arată și denumirea, chiar dacă din pisanie și dintr-un hrisov din 27 noiembrie 1640, reiese clar că mănăstirea a fost zidită „de iznoavă, de în temei“, de către Matei Basarab, ctitor și el împreună cu Preda Brîncoveanu, nepotul său de văr. Zidirea a avut loc în 1634—1635. În acest din urmă an, Matei Basarab întărește mănăstirii moșii, vase și odăjdii, o împodobește și o zugrăvește, înscriindu-se printre ctitori. Unele transformări se aduc mănăstirii în timpul lui Șerban Cantacuzino și apoi în timpul lui Brîncoveanu, care nu reușește să le termine pînă la sfârșitul domniei. Ștefan Cantacuzino termină rîndul de case, înscriindu-se ca un nou ctitor. În timpul său se reface și biserica, zugrăvindu-se și punîndu-i-se o nouă pisanie, în care ctitor este trecut numai Matei Basarab, din ură față de Constantin Brîncoveanu, care fusese înlăturat datorită intrigilor sale. Mai târziu mănăstirea are de suferit, fiind transformată în magazie de alimente a armatelor austriece, după pacea de la Passarowitz.

Fondul m-rii Dintr-un Lemn cuprinde documente dintre anii 1453—1878 și dosare din anii 1815—1883. După limbă, din totalul de 872 documente, 837 sînt în limba română, 34 în limba slavă, 1 în limba greacă, apoi 766 documente sînt originale, 46 copii în manuscrise și 8 în manuscrise și în foi volante, 41 în foi volante ; 2 documente sînt false. După materialul pe care sînt scrise, 853 documente sînt scrise pe hîrtie, iar 19 pe pergament. Actele mai sînt cuprinse și în condicile nr. 219, 220, 221, 309, 310, 446, și 455, din colecția „Manuscrise“.

Materiale documentare privitoare la mănăstire se mai găsesc în Colecția „Hotărnicii“, Așezămintele Brîncovenesti, și fondul Ministerului Agriculturii. De asemenea, la Acad. R.S.R., Ms. nr. 2193.

Din rapoartele lui Weis referitoare la inventarul mănăstirilor reiese că mănăstirea avea posesiuni în Oltenia la Popești, 30 de familii scutelnici, locuri

în Tresenești, privilegii, dijmă din vin la Dăești, pământuri în Neagra Cioarăști, unele drepturi în Bujoreni, posesiuni de la Bălăceanu în Gostăvașul din Romanai, în Studinița, Colibași, Pietrari, vie la Traian, Drăgășani, Ocna, Cocorăști. De asemenea, avea posesiuni în Cremenari, la Urși, Sarilești, Sîmbotin, vie la Slatina, de unde lua 300 de urne de vin pe an, un venit de 200 taleri pe an de la negustorii Craioveni, iar de la Grojdibod — 200 de pești pe an.

În 1863, la secularizarea averilor mănăstirești, m-rea Dintr-un Lemn avea *moșiile* : Urșii și Cremenarii, în jud. Argeș ; Seaca de Pădure, în jud. Dolj ; Herăști cu două locuri, Povărați, Plaiul Prosia și Muntele Rediu în jud. Gorj ; Sîmbotinul, în jud. Ialomița ; Părăia în jud. Mehedinți ; Cernelile, Livedea din Pietrari, Valea Orbului, Albești, Grindeanul, Muntele Pîrcălabul, Frîncești și Mănăstirești, Borcanele, Delnița din Dealul Maicilor și din Dealul Tg. Ocnei, Dăești sau Moenii în jud. Vîlcea ; Studinița, Suhatul, Gustavașul, Gîrcovul, Codrul din Marmure, Găneasa în jud. Romanai.

U. p. : 1098.

Anii extremi : 1453—1883.

Instrumente de informare : Inv. nr. 23, 186, 436, 447. *Indice cronologic* nr. 11.

Bibliografie : Trajanescu I. D., *M-rea Dintr-un Lemn*, în *B.C.M.I.*, III, 1910, p. 35—39 ; Vasiliu V., *M-rea Dintr-un Lemn. Notă monografică*, Rm. Vîlcea, 1934, 38 p. + 1 pl.

MĂNĂSTIREA SF. ECATERINA

M-reia Sf. Ecaterina din București a fost zidită de Ivașco Golescu mare vornic, între anii 1574—1578 și 1581—1583, în timpul domniei lui Alexandru Mircea vv. și a fiului său Mihnea Turcitul. Ivașco Golescu este amintit într-un document din 1596 aug. 17 ca fiind primul ctitor scris în pomelnic.

Mănăstirea apare menționată pentru prima dată într-un document din iulie 1589. După terminarea ei, care se pare că a avut loc între anii 1578—1579, a fost închinată de ctitor m-rii Sf. Ecaterina de la Muntele Sinai. A fost refăcută de Pană vistierul, în urma avariilor suferite în 1595, cu ocazia retragerii trupelor turcești conduse de Sinan Pașa. Acesta este considerat al doilea ctitor, iar mănăstirea ia numele de mănăstirea lui Pană vistierul. În 1611 a fost arsă de armata lui Gabriel Bathory. Urmașii ctitorilor s-au ocupat de repararea și înzestrarea ei. În sec. XVII—XVIII mănăstirea este pomenită în multe documente. În anii 1775—1782, doamna Ecaterina soția lui Alexandru Ipsilanti vv. a făcut unele reparații clădirilor mănăstirii, construind și un han în apropierea lor, fiind chiar considerată de unii cercetători drept ctitora mănăstirii. În anul 1813 m-reia Sf. Ecaterina este amintită printre mănăstirile de categoria a II-a din țară. În 1838 a fost avariată de un cutremur. Nefiind îngrijită, a ajuns în stare de completă degradare, astfel că, în 1864, călătorul rus Uspenschi o înfățișează ca avînd o biserică urîtă, veche și înconjurată cu gard din lemn. În 1850 a fost dărîmată și reconstruită pe locul vechii clădiri, lucrările terminîndu-se în 1852. A fost pictată de Costantin Lecca și Mișu Popp. Pictura ce se află pe tîmplă a fost făcută pe pînză la Muntele Sinai și aplicată pe lemn. Biserica a fost reparată în 1899 și 1909.

Din arhiva m-rii Sf. Ecaterina s-au păstrat 28 de documente dintre anii 1568—1873 și 24 dosare dintre anii 1838—1873, precum și niște socoteli de bani în Ms. nr. 320, împreună cu ale m-rilor Mărgineni și Rîmnic. Documentele cuprind informații referitoare la dani, întăriri, vînzări și hotărnicii ale *moșiiilor* : Flămînzani sau Mănești jud. Ilfov, Racovița, Cacoveni, Călugăreni,

Broșteni, Putineiu, Slătineasca, Gogoșarii Noi, Cioplea, Piscul Furului, Cacaletși și Trestenicu din jud. Vlașca, ce aparțineau mai mult m-rii Cobia.

U. p. : 28

Anii extremi : 1568—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 24, 189, 436 ; *Indice cronologic* nr. 11.

Bibliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinat*e, p. 58—59 ; Musceleanu Gr., *Sfânta Ecaterina*, în *Calendarul Antic*, 1862, p. 102—103 ; Bobulescu C., *Cronica Sf. Ecaterina din Buc.*, 1577—1 oct. 1924, Buc., 1927, 88 p.

MĂNĂSTIREA SF. GHEORGHE NOU

M-reă Sf. Gheorghe Nou din București este atestată documentar începând din a doua jumătate a sec. XVI, în anii 1575—1576 și 1592. La sfârșitul sec. XVI existau, însă, în București, două mănăstiri și o biserică cu hramul Sf. Gheorghe. Data exactă a întemeierii nu se cunoaște. După rezultatele săpăturilor arheologice, prima construcție ar data din sec. XVI. Mănăstirea este pomenită în numeroase documente în sec. XVII, la 1624—1625, când este închinată la Sfântul Mormânt, la 28 apr. 1647 — 10 mart. 1661. etc. În cronică lui Radu Greceanu se arată că mănăstirea a fost zidită de Dobruș banul și refăcută de Constantin Brîncoveanu. Documentele din sec. XVI nu pomenesc de Dobruș banul, în schimb întâlnim un Dobruș și apoi Stanciul al lui Dobruș, mare postelnic în 1558 febr. 11 și 1560 oct. 18. Dar tot în această cronică, în altă parte, se afirmă că mănăstirea a fost făcută în timpul lui Alexandru cel Bătrîn (Alexandru Mircea vv. (1568—1577) și de Panaiotachi Nikusios, marele dragoman al Porții, în timpul lui Antonie Vodă din Popești (1669—1672), care a început să zidească în jurul bisericii vechi clădiri și chilii, ispravnic fiind Șerban Cantacuzino pe atunci mare spătar, construcții menționate în documentul din 3 aug. 1671. În 1672 Panaiotachi moare, iar mănăstirea rămîne neterminată. În 1673, așa cum se afla, neterminată, este închinată Patriarhiei de la Ierusalim. Lucrările au fost reluate în timpul lui Constantin Brîncoveanu așa după cum se arată în pisană din 20 sept. 1698, scrisă de Isar logofăt. Brîncoveanu a dăruit vechea biserică, care era mică, fără podoabe, construind una mare și frumoasă după modelul celei de la Hurezi, cu pardoseală de marmoră, între anii 1705—1706. La refacerea bisericii au lucrat meșteri renumiți ca : Vucașin Caragea pietrar, Manea vătăf de zidari, Istrate lemnarul. Zugrăvirea a făcut-o Pîrvu Mutu.

Într-un document din 1707 iul. 1, Constantin Brîncoveanu arată că dintre bisericile din București, ctitoria de la Sf. Gheorghe era cea mai înaltă și mai împodobită. Aprecieri asemănătoare au făcut și călătorii care au vizitat-o.

La 26 mart. 1718 mănăstirea a ars. A fost reparată, dar în 1802 turlele erau complet dărîmate din cauza cutremurului. În 1804 biserica și hanul au

ars din nou. Refăcută, o găsim menționată în 1813 printre bisericile mari ale țării.

În 1837 Raffet a făcut o gravură din care se constată că biserica era construită în stil brîncovenesc. Călătorul rus Uspenski a amintit-o în 1846 ca pe o biserică mică, dar foarte frumoasă.

În anul 1874, în timpul domniei lui Gheorghe Bibescu, a ars din nou și a fost reparată, în 1853 s-au început lucrări de transformare, biserica fiind mărită iar zidurile întărite. Cu această ocazie pictura a fost executată din nou de C. Lecca și Mișu Popp. I s-au mai făcut unele consolidări și repararea picturii după cutremurul din 1940, cînd una din turle a fost dărîmată.

Din arhiva m-rii Sf. Gheorghe Nou s-au păstrat 279 de documente foi volante, 5 condici, trecute în colecția „Manuscrise” sub nr. 224, 225, 226, 227, 378 și 177 de dosare, materiale în limbile română, greacă, slavă, originale și copii, din perioada 1612—1883. După material, 3 dintre documente sînt scrise pe pergament, iar restul pe hîrtie.

Materiale referitoare la m-rea Sf. Gheorghe Nou se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

Documentele — hrisoave, porunci, anaforale, jalbe, zapise, cărți de judecată, acte de învoială, hotărnicii etc. — se referă în primul rînd la vînzări, cumpărări și întăriri pentru *moșiile* : Gurguiți, Ciorani, Măxineni, Latini, Schiopu din jud. Brăila ; Albești, Ungureu, Ojaști, Cîinești de Sus, Macovei, Manasii, Jilești, Căzănești, Zărnești din jud. Buzău ; Poça, Podbelești, Răzvad, Drăghineasa, Brătești, Severin, Lazurile Barbierului, Nisipurile, Crivina, din jud. Dîmbovița ; Arpadia, Ulmetu din jud. Dolj ; Ionești din jud. Gorj ; Rogozul, Perieți, Nenișorul de Jos, Armășești, Broștenii Vechi, Mileasca din jud. Ialomița, Stoicești, Călinești, Fundeni, Baza, Cătrunești, Sinești, Dridu, Chiroiul, Surlari, Pițigaia, Bițina din jud. Ilfov ; Gemenele, Micloșani și Hîrtiești din jud. Muscel ; Poiana, Provița și Valea Lungă din jud. Prahova ; Ulmul, Mohreanu, Surdila Moșască, Slobozia — Galbenu din jud. R. Sărat ; Păulești, Frumoasa, Tîrnova, Șoimu, Rîioși din jud. Teleorman.

Documentele se mai referă la închirieri de prăvălii, embaticuri, cheltuieli pentru renovarea bisericii sau a clădirilor etc.

U. p. : 461.

Anii extremi : 1612—1883.

Instrumente de informare : Inv. nr. 24, 199, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 12, v. și *Indice cronologic* nr. 17 pentru partea ce privește m-rea Sf. Gheorghe Nou din Ms. nr. 378.

Bibliografie : Musceleanu Gr., *M-rea Sf. Gheorghe Nou*, în *Calendarul Antic*, 1862, p. 105—107 ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 144—145 ; Drăghiceanu V., *Biserica Sf. Gheorghe Nou*, în *B.C.M.I.*, XIX, 1926, p. 81.

MĂNĂSTIREA GHIGHIU

M-reă Ghighiu așezată la 4 km de Ploiești, pe locul numit Meria, proprietatea Utei Cantacuzino — Corneanca, călugărită sub numele de Anastasia, a fost zidită în anul 1814, în timpul lui Ioan Caragea vv. și a mitropolitului Nectarie pe terenul donat de acesta. Numele și l-a luat de la satul și apa Ghighiu.

În anii 1856—1858, sub căimăcămia lui Alexandru Ghica, din inițiativa egumenului Eftimie, mănăstirea veche a fost dărîmată, construindu-se cea nouă, care există și astăzi. Pictura bisericii a fost făcută de Tattarescu în 1865.

Arhiva m-rii Ghighiu este organizată în 24 de pachete de documente, pe moșii. În total conține 301 documente dintre anii 1610—1886, care după limba în care sînt scrise se împart astfel: 294 în limba română, 4 limba greacă, 1 limba slavă și 2 bilingve; după forma în care se prezintă — 257 sînt originale, 43 copii în foi volante și 1 rezumat, iar după materialul pe care sînt scrise — 300 sînt pe hîrtie, unul singur pe pergament și 7 dosare dintre 1840—1877.

Materiale documentare referitoare la m-reă Ghighiu se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

Documentele din acest fond ne dau informații despre proprietățile m-rii Ghighiu, *moșiile*: Rotunda din jud. Buzău; Aricești, Drăgodăneasca, Găgeni, Paulești, Ploiești, Strîmba, Valea Săracă, Valea Pietrii, Valea Largă, Cîmpineni din jud. Prahova; Cernătești, Floriile, Bunești și Dealul Cepturilor din jud. Vlașca, precum și la prăvăliile și marchitaniile din Ploiești și Metohul acesteia tot din Ploiești.

U.p.: 308.

Anii extremi: 1610—1877.

Instrumente de informare: Inv. nr. 24, 201, 436, 448, 491—495; *Indice cronologic* nr. 12.

Bibliografie: Bilciurescu, *M-rile și bis. din Rom.*, p. 194—195; Iorga N., *Sate și m-ri*, p. 252—253; Pavlov P., *Insemnări despre sf. mănăstire Ghighiu*, Ploiești, 1924, 14 p.

MĂNĂSTIREA GLAVACIOC

Numele m-rii Glavacioc, din jud. Dîmbovița (fostă în jud. Vlașca) este de origine slavă, de la vechiul „glava” care înseamnă cap.

Din hrisoavele lui Radu cel Mare din 20 iulie 1507, al lui Neagoe Basarab din 30 iulie 1512, al lui Mihnea Turcitul din 8 ian. 1580, ale lui Matei Basarab din 1643 și 1645 rezultă că mănăstirea aceasta exista încă din vremea lui Mircea cel Bătrîn, care i-a dăruit satul Călugăreni de pe Neajlov și jumătate din Călugărenii din Teleorman. Vlad Dracul îi întărește ocina lui Berilă de pe Neajlov și satul Mircești din Teleorman (1441). Mănăstirea este rezidită din temelie de Vlad Călugărul, socotit și cel dintîi ctitor, și terminată de fiul său Radu vv. Este zugrăvită în timpul voievozilor Neagoe Basarab și Radu Paisie. În hrisoavele domnești este denumită „cea vestită și sfîntă mănăstire Glavaciog”. Vlad Călugărul a dat de aici hrisoave ca dintr-o reședință domnească. Alexandru Coconul spune despre mănăstirea Glavacioc că a fost „mănăstire domnească de mare lavră”. Cu toate acestea în 1626 Alexandru Coconul o închină m-rii Ivir din Muntele Athos, punînd-o sub ascultarea egumenului Athanasie de la m-rea Radu Vodă din București. Abia în timpul lui Constantin Brîncoveanu, starea mănăstirii se îmbunătățește, aflîndu-se iarăși în fruntea mănăstirilor bogate. Mai târziu, în 1816, Ion Vodă Caragea dă un hrisov prin care hotărăște ca toate moșiile mănăstirii să treacă la școli și pune egumen, laic, pe Grigore Brîncoveanu. Prin Regulamentul Organic, m-rea Glavacioc este așezată în starea III-a și cu îndatorire către Eforia Școalelor. În 1842 este scoasă de la Eforia Școalelor, dîndu-i-se libertatea de a se conduce singură. Venitul merge acum la Departamentul Credinței.

Deși fusese reparată în 1843, construindu-se cu această ocazie și o încăpere pentru școală, cu patru odăi și o sală mare de predare, mănăstirea se degradează. De aceea, în 1852 este rezidită, dar nu este îngrijită, astfel că secularizarea averilor mănăstirești o găsește complet ruinată.

Fondul arhivistice al m-rii Glavacioc este constituit din 34 de pachete de documente foi volante, pe moșii, cuprinzînd în total 340 documente dintre anii 1441—1881 și o condică de documente Ms. nr. 223. După limba în care sînt scrise — 330 de documente sînt în limba română, 75 în limba

slavă, 2 în limba greacă și unul în limba rusă ; după forma sub care se prezintă — 266 sînt originale, 29 copii în foi volante, 10 copii în manuscrise, 2 traduceri și 2 rezumate, iar după materialul pe care sînt scrise — 39 sînt pe pergament și 271 pe hîrtie.

Materiale documentare referitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“, în fondul Ministerului Agriculturii.

Marea majoritate a documentelor se referă, prin conținutul lor, la proprietățile ce au aparținut acestei mănăstiri, *moșiile* : Albești, din jud. Buzău ; Comănești, din jud. Dolj ; Bărağanul, din jud. Ialomița ; Tîmpeni din jud. Olt ; Brebu, Cîmpina, Cornu din jud. Prahova ; Brîncoveni din jud. Romanai ; Bucșani, Coțofeni, Cupele, Fierbinți, Glavacioc, Groși, Hălmăjelul, Netea Nouă, Mastea, Velea sau Nebuna, Petreștii de Sus și de Jos, Stănilăvești din jud. Vlașca ; *muntele* Prislopul, *vama* Prahovei, *viile* de la Geamăna.

Importanța acestor documente este legată de informațiile ce ni le oferă în legătură cu dezvoltarea economică și situația social-politică pe moșiile acestei mănăstiri. Astfel, multe documente se referă la acapararea forțată a acestor moșii de către mănăstire, de la țărani liberi. În anul 1670, locuitori din satul Cernătești protestează împotriva pretențiilor mănăstirii, arătînd că nu au fost rumânii acesteia. Locuitorii refuză să plătească dijmă sau să facă clacă, de aceea, la cererea egumenului, în 1668 și 1669, Radu Leon le poruncește să asculte de mănăstire și să plătească dijma. În 1745 Constantin Mavrocordat, poruncește ispravnicului de Vlașca să silească pe toți oamenii să facă clacă pe moșiile mănăstirii sau să dea cîte un zlot pentru cele 12 zile pe an. În 1824, Grigorie IV Chica împluternicește m-reă Glavacioc să constrîngă pe locuitorii din Valea Călugărească la plata dărilor, a vinări-ciului etc. Multe documente se referă la procesele dintre mănăstire și locuitorii satelor, cu locuitorii din Vișineni (1792—1846) etc.

U. p. : 340.

Anii extremi : 1441—1881.

Instrumente de informare : Inv. nr. 25, 202, 436, 447, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 12.

Bibliografie : Bolliac C., *M-rile din Rom.*, p. 431—436 ; Mușeșeanu I., *M-reă Glavacioc. Monografie istorică*, Buc. 1933, 96 p.

MĂNASTIREA GOLGOTA

M-reă Golgota, aşezată lângă Tîrgovişte, în comuna Gorgota este ctitoria lui Pătraşcu cel Bun. Data exactă a înfiinţării acestei mănăstiri care este de pe la mijlocul secolului al XVI-lea, nu se cunoaşte, întrucît multe din documentele mănăstirii s-au pierdut şi s-au distrus cu ocazia jafurilor ce s-au abătut asupra ei. Astfel, într-un hrisov din 5 aprilie 1611 dat de Radu Mihnea vv. se menţionează că „au pierit toate cărţile de moşii ale sfintei mănăstiri, atunci cînd au venit craiul cu ungurii şi au jefuit toată ţara domniei mele”. Din documentele, ce s-au păstrat rezultă că întemeietor a fost Pătraşcu cel Bun (1554—1557) care a înzestrat-o cu averi şi care este numit ctitor în documentul din 7 iulie 1594 de la Mihai Viteazul.

În timpul lui Mihai Viteazul mănăstirea a fost pustiită de turci şi arsă. Această situaţie se repetă, după cum s-a arătat, în 1611, de către armatele lui Gabriel Bathory. M-reă Golgota a fost refăcută în anii 1623—1624 de Nicolae egumen şi vistier. În 1823, cum reiese din catagrafia averilor mănăstireşti, m-reă Golgota ajunsese într-o stare foarte rea, şi a fost în parte refăcută în 1836. A fost închinată la m-reă Meteore din Tesalia de Radu Mihnea vv., în prima sa domnie probabil.

Fondul arhivistic al m-rii Golgota, se compune din 7 pachete de documente foi volante şi 6 condici, trecute în colecţia „Manuscrise” sub nr. 228, 229, 230, 231, 232 şi o serie de acte originale legate în Ms. nr. 298, f. 570—627, precum şi 7 dosare, toate acestea dintre anii 1555—1870. După limbă documentele se împart în 115 în limba română, 16 în limba slavă şi 12 în limba greacă, după formă 102 sînt originale, 24 copii în manuscrise, 11 copii foi volante şi 6 traduceri, iar după material 7 sînt scrise pe pergament şi restul pe hîrtie. Documente referitoare la m-reă Golgota se mai găsesc în colecţia „Planuri şi hotărnicii” şi în fondul Ministerului Agriculturii.

Din punct de vedere al conţinutului documentele se referă la vînzări şi cumpărări, orînduirea de boieri hotarnici şi hotărnicii de moşii, reclamaţii, planuri topografice pentru proprietăţile mănăstirii, *moşiile* : Găleşti din

jud. Argeș ; Anineni și Tarbaceni din jud. Dâmbovița ; Vornova și Țigănești din jud. Ilfov ; Cîrligați din jud. Teleorman ; *locuri, case, prăvălii și mori* în Țîrgoviște precum și la moșiile Răstoaca și Fîșîeni.

U. p. : 176.

Anii extremi : 1555—1870.

Instrumente de informare : Inv. nr. 25, 203, 436, 448 : *Indice cronologic* nr. 12.

Bibliografie : Iorga N., *Fundațiuni religioase ale domnilor români în Orient*, Buc., 1915 p. 8—13 ; Berechet St., *Catagrafia din 1847 a m-rii Golgota*, în *Amvonul*, XVIII, 1915, nr. 8, p. 250—285, nr. 9 p. 272—282, nr. 10, p. 314 ; Bilciurescu St., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 89 ; Vasilescu R. C., *M-rea Golgota*, în *Bis. Ort. Rom.*, LV, 1937, p. 156—174 ; Gheorghiu A., *Golgota, Pagini din istoria bisericii române*, în *Glasul bisericii*, 1962, nr. 3—4, p. 318—341.

MANĂSTIREA GOVORA

Cuvîntul „Govora“ vine de la slavul a vorbi, a povesti, a spune. Mai înseamnă și izvor sau murmur de izvor, denumirea m-rii Govora din jud. Vâlcea fiind probabil legată de izvoarele sale minerale.

Data precisă a înființării m-rii Govora nu se cunoaște. În pisanie se spune că „Io Radul voievod, feciorul lui Vlad voievod au găsit această mănăstire și biserică pustie, stricată la leatul 7000 (1492) și din bun gândul lui s-au apucat de o au dres și o au înfrumusețat...” ridicînd-o pe ruinele unei mănăstiri franciscane, fostă a unei colonii bulgare catolice, emigrată în părțile acestea din Bulgaria. Probabil că înainte aici fusese tot o mănăstire ortodoxă, unde călugării franciscani din Bulgaria și-au găsit, în 1330, un refugiu mai ales pentru că doamna Clara a doua soție a lui Nicolae Alexandru, fiul lui Basarab (1352—1364), era catolică. Mănăstirii i s-au făcut reparații sub Matei Basarab, între anii 1640—1645, și sub Constantin Brîncoveanu — care se numără printre ctitori — între anii 1700—1710, din această perioadă datînd și icoanele.

M-reia Govora a jucat un rol important în viața culturală. În timpul lui Matei Basarab s-a înființat aci o tipografie. Importanța acestei mănăstiri este legată de apariția în 1637 a psaltirii în limba slavonă, în 1638 a psaltirii tipărită de Meletie Macedoneanu, în 1638—1641 a psaltirii slavonești cu ceaslov. Aici apare în 1640 *prima carte de legi* în limba română, *Pravila de la Govora*, cunoscută sub numele de „*Pravila cea mică*” tradusă de călugărul Moxa și publicată în două ediții, una pentru Țara Românească, cu prefață de mitropolitul țării și una pentru Transilvania, cu prefață de Ghenadie, mitropolitul Ardealului. În 1642 aici s-a tipărit *Cazania sau Evangelhia învățătoare*, tradusă de Udriște Năsturel din limba rusă. De menționat că această carte se termină de tipărit la Cîmpulung. După puțin timp tipografia a fost mutată la Tîrgoviște.

Pînă la secularizarea averilor mănăstirești, mănăstirea poseda 32 de proprietăți în județele Argeș, Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Romanați și Vâlcea.

Fondul arhivistic al mănăstirii Govora dintre anii 1477—1862 este organizat în 28 pachete cuprinzînd 476 de documente foi volante dintre anii 1477—1862, 5 condici de documente din colecția „Manuscrise”, nr.

233, 234, 447, 448 și 463 și 30 de dosare dintre 1837—1869. În total, documente, împreună cu cele din condici, sînt : 423 originale, 59 copii în manuscrise, 36 copii în foi volante, iar restul fiind traduceri, extrase, regeste, rezumate, mențiuni ; după limba în care sînt scrise — 437 sînt românești, 94 slave, 8 grecești, iar după material 501 sînt pe hîrtie, 38 pe pergament.

Materiale referitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărînicii” și fondul Ministerului Agriculturii.

Documentele : hrisoave, porunci domnești, cărți de judecată, anaforale, zapise de vînzare și cumpărare, contracte de arendare, jalbe, sentințe judecătorești se referă în special la proprietățile mănăstirii — moșiile : Nănosești, Răzleți, Hînța, Dîrsești, din jud. Argeș ; Catanele sau Strîmba, Glodul, Bucovăț din jud. Dolj ; Cernețul, Medajdea, Moldovățul, Curniacea, Cîmpul Balotei, Dedilovul, Trestioara, Balotești, Traian, Căzănești din jud. Mehedinți ; Trestioara din jud. Mușcel ; Stoiceni, Necoia din jud. Olt ; Burești, Ionești, Băldăluu, Ciorani, Vlădila, Redea, Frăsinetul, Muntele Govora din jud. Vîlcea ; *viile* din Drăgășani, precum și *balta* Mamina, *vama* Runcului și *prăvăliile* din Tîrgul Cerneți.

Documentele scot în evidență exploatarea intensă a țăranilor de pe moșiile mănăstirilor și lupta acestora împotriva exploataților ; din ele se desprind îndatoririle multiple ale rumânilor și împuternicirea ce primea mănăstirea pentru supunerea locuitorilor la îndeplinirea acestor îndatoriri. Astfel, într-un document din 1763 se vorbește despre pricina dintre mănăstire și orașenii din Cerneți ; în altele din 1777 și 1784 cu moșnenii din Hînța, Bîrsești, Păușești, pentru călcarea hotarelor ; în 1863 cu moșnenii din Șerbănești. De asemenea, unele documente se referă la plata haraciului — cartea lui Matei Basarab din 1 martie 1632, pune în vedere locuitorilor din satul Glodul să plătească „haraciul împărătesc” pentru 40 de nume, iertînd 20 de nume. Multe documente se referă la fuga de pe moșii (1698) la plata dărilor (1709, 1736). Interesante sînt și documentele din 1742 prin care Mihail Racoviță oprește tăierea pădurilor, ca o măsură de protejare a acestora. Unele documente din anul 1754 se referă la ciocănașii de ocna, care erau puși la plata birului, la veniturile prăvăliilor și marchitanilor etc.

U. p. : 511.

Anii extremi : 1477—1869.

Instrumente de informare : Inv. nr. 25, 207, 435, 436, 439, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 13

Bibliografie : Jitaru Varahiil, *Mănăstirea Govora, Scurtă privire istorică*, Sibiu, 1944 9 p. + 10 fig. ; Florescu Radu, *M-rea Govora*, Ed. Meridiane, Buc., 1965. 38 p. + 11 f. ilustr.

MĂNĂSTIREA GRUIU

M-reă Gruiu din jud. Ilfov, a fost zidită în secolul al XVII-lea. Este amintită pentru prima oară în documente în 20 ian. 1622, iar după aceea în numeroase acte. Dintr-un document din 29 aug. 1650, rezultă că ctitorul mănăstirii a fost Borcea logofăt, iar Radu clucerul Buzescu a înzestrat-o cu mai multe ocine. Despre situația mănăstirii în secolul al XIX-lea, există multe documente, catastișe de venituri (1820), catagrafii (1823, 1834, 1840, 1843). A fost reparată în anii 1847, 1863 și 1906.

Fondul arhivistic al m-rii Gruiu cuprinde 49 documente din anii 1660—1862, 11 dosare din anii 1847—1873 și 2 condici de documente din colecția „Manuscrise” cu nr. 312 și 378.

Materialele documentare ale mănăstirii sînt în legătură cu danii, vînzări și cumpărări, împresurări și hotărnicii, procese privind *moșiile*: Ghiormănești, Ciofliceni, Pascani, Fierbinți, Mănești, Golășei sau Fundul Danciului, Fîntînele, Gruiu din jud. Ilfov ; Fîntînele, Loloeasca, Macovei din jud. Prahova ; Urîți, Mănești, Cocora, Căzănești din jud. Ialomița.

U. p. : 62.

Anii extremi : 1650—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 25, 209 ; *Indice cronologic* nr. 13.

Bibliografie : *Bilciurescu Șt., M-rile și bis. din Rom.*, p. 157, *Anuar bisericesc*, 1909, p. 76—77.

MĂNĂSTIREA HOTĂRANI

M-rea Hotărani din fostul jud. Romanați, a fost zidită în 1588 (7096) de Mitrea vornicul și soția sa Neaga. În pisanie, după data fondării și primul ctitor, se arată că a fost reparată și zugrăvită de boierii Fărcașani în anii 1707—1708, adăugându-i-se clopotnița și pridvorul. În 1718 a ars pînă în temelie, apoi a fost refăcută. Ultima zugrăvire s-a făcut în 1840. A fost metoh al m-rii Dionisie de la Muntele Athos.

Fondul arhivistic al m-rii Hotărani se compune din 22 de documente foi volante dintre anii 1613—1862. care însumează în total 6 documente originale, 16 copii foi volante și 1 traducere cu 1 regist, 59 rezumate, 1 mențiune. După limbă, 20 sînt în limba română iar 64 în limba greacă. Toate sînt scrise pe hîrtie. Acestui fond îi mai aparțin 3 dosare dintre anii 1850—1871, unele instrucțiuni pentru socoteli bănești, trecute în condica de socoteli a metoașelor Muntelui Athos, înregistrată în colecția „Manuscrise“ sub nr. 319. Documente referitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“ precum și în fondul Ministerului Agriculturii.

Documentele — hrisoave, zapise de vînzare și cumpărare, cărți de judecată, hotărnicii, planuri, jalbe și anaforale, corespondență — sînt în legătură cu proprietățile mănăstirii, *moșiile* : Pătulele din jud. Mehedinți, Hotărani, Poiana Bucureștilor, Fundul Vornicului, Izbiceni, Siliștioara din jud. Romanați, precum și Bistrița, Plopii Fărcașu, Potelu etc. ; *vie, casă, loc de conac, han* la Caracal ; *balta* Bistrețul ; *mori* pe Olt, la Hotărani, la Pristol ; *pivă* de abale pe apa Tezluului.

De asemenea, informații privind pricinile dintre mănăstire și clăcașii de pe moșia Hotărani (1750, 1819, 1820, 1829) ; despre judecățile cu m-rea Tismana, în 1656, pentru Balta Bistrețu ; despre întărirea moșiei Izbiceni după testamentul făcut de Barbu Fălcoianu, vâtaf de copii, și Constantin, nepotul

călugărului Ștefan, în închisoarea Edicule din Constantinopol, unde au fost închiși ca însoțitori ai lui Constantin Brîncoveanu.

U. p. : 26.

Ani extremi : 1613—1871.

Instrumente de informare : Inv. nr. 25, 210, 435, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 13.

Bibliografie : Bolliac C., *M-rile din Rom.*, p. 441—445 ; Dumitrescu Al. T., *Despre Mănăstirea Hotărani* în *B.C.M.I.*, V, 1912, p. 125—128 ; Ionescu D., *Schituri și biserici*, p. 42—45.

MANĂSTIREA HUREZI

M-reă Hurezi din jud. Vâlcea, a fost zidită de Constantin Brîncoveanu (1688—1714), după bătălia de la Zărnești. Mănăstirea a fost construită în codrii Huhurez, care purtau acest nume „după pasărea de noapte ce sălășluia în ei și umplea singurătatea neagră cu bocetele ei” spune Nicolae Iorga. De aici și numele de m-reă Hurezi. Pe locul mănăstirii fusese mai înainte un schit al cărui ctitor nu se cunoaște. Lucrările de construcție s-au început în 1690 sub supravegherea lui Pîrvu, mare stolnic, văr primar cu domnul și fiul lui Drăghici Cantacuzino, care murind în 1691 lucrările au fost continuate sub supravegherea lui Cernica Știrbei, fost mare armaș. În anul 1693, biserica era gata, iar executarea picturii a mai durat doi ani. În ansamblu, mănăstirea a fost terminată în 1697, inaugurînd o perioadă remarcabilă în istoria artei românești, așa numitul stil brîncovenesc. Clădirile mănăstirii au suferit de-a lungul veacurilor refaceri și adăugiri, dar picturile s-au păstrat aproape așa cum le-a lăsat întemeietorul. Așezată la încrucișarea drumurilor dintre Vâlcea și Mehedinți, și foarte bogată, m-reă Hurezi a favorizat organizarea unor târguri despre care relatează multe documente. La început cu caracter ocazional, aceste târguri pînă la urmă s-au permanentizat, sub denumirea de Tîrgul Hurez.

Mănăstirea a avut și o bibliotecă care cuprindea un fond valoros de cărți donate de Constantin Brîncoveanu. În anul 1885, Gr. A. Tocilescu a ridicat de la Hurezi pentru Muzeul Național 38 de manuscrise și 393 de tipărituri în diverse limbi — slavă, greacă, latină, română. Aici s-au găsit și vestitele *calendare brîncovenești* din 1693—1695, 1699, 1701 și 1703.

Mănăstirea a avut ca metoașe schiturile : *Sf. Apostoli*, înălțat în 1698, situat puțin mai sus de mănăstire ; *Sf. Ștefan*, care datează din 1703 și este situat peste riul Romani ; *Sf. Ioan*, care este cea mai veche așezare din Hurezi, din care azi se păstrează numai ruine, deși biserica a fost refăcută în 1823 (acest schit are o importanță deosebită ca așezămînt de cultură și artă, fiind cunoscut prin școala de copişti de manuscrise care a activat aici o perioadă de timp) ; *Dintr-un lemn* ; *Polovragi* și *Surpatele*.

Fondul m-rii Hurezi se compune din 2143 documente dintre anii 1506—1758, dintre care 1813 sînt foi volante, iar restul sînt cuprinse în condicile trecute în colecția „Manuscrise” sub nr. 235, 443, 719 și 720. Dintre acestea 26 pe pergament și 2117 pe hîrtie un număr de 1685 sînt originale, 232 copii în condici, 116 copii foi volante, 12 rezumate, 4 extrase, 2 minute și 2 traduceri; după limbă — 2103 sînt în limba română, 30 în limba slavă, 5 în limba turcă, 2 în limba germană, 2 în limba greacă și 1 în limba latină. De la această mănăstire mai provin și 137 de dosare de pricini și hotărnicii dintre anii 1818—1890.

Materiale privind m-reă Hurezi se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondurile Ministerului Agriculturii și Eforia spitalelor civile din București.

Încă de la înființare domnul a înzestrat m-reă Hurezi cu proprietăți, moșii, sate de rumâni, vii, păduri, hanuri și mori. În 1691 Constantin Boierescul i-a dăruit satul Hurezi și Baia de Fier, unde a construit și o biserică de piatră, iar apoi fosta moșie a Buiceștilor. În 1695 au fost supuși mănăstirii locuitorii din Rîmnicu Vîlcea, iar în 1696 Foleștii, Fometeștii, Vînjoiu, Negreștii și multe alte sate, astfel că în jurul anului 1700 m-reă Hurezi se număra printre cele mai bogate așezăminte din Țara Românească.

Printre proprietățile mănăstirii și ale metoaselor sale se găseau *moșiile* : Cureaia, Scheii, Stoiceni, Dobrești, Telești din jud. Argeș ; Bratovoiești, Puțurile, Giorocu, Ciuperceni, Cracovița, Goicea, Giurgiuța din jud. Dolj ; Bogați din jud. Dîmbovița ; Baia de Fier, Poiana, Văești din jud. Gorj ; Lipovaț din jud. Ilfov ; Comanița, Căzănești, Pulași, Cucueți, Bădești, Pădureni, Vulpești, Runcu, Cernătești, Strejești, Păscăești din jud. Romanai, Șușani, Sîrbi, Ușurei, Bogdănești, Bîrzoteni, Ursani, Rătești, Dîlga, Ciubeova, Poiana, Rotunda, Popești, Folești, Cărstinești, Dumbrăvești, Genuneni, Păușești, Igoiul, Stoenesti, Cacova, Zapodia din jud. Vîlcea ; *viu* în hotarul Sîrbilor, în dealul Troianului, la Susești, Vorniceasca, Slatina, Racovița, Crețeni, Tîrgoviște, Moinicești, Mateești, Novia sau Novacii, în Dealul Nămouiului, Dealul Vîfocîrtei, Gura Văii ; *hanuri* la Craiova și venitul bilciului din acest oraș ; *munți* — Vîlcanul, Brădulețul, Mihaia, Clăbucetul, Bălescu, Florile Albe, Curmătura ; *prăvălii* la Tîrgoviște.

O serie de materiale se referă la procesele ce au avut loc între mănăstire și locuitorii din Baia de Fier, Sîrbi, etc., cărora le erau răpitate în mod samavolnic proprietățile, la părăsirea de către țărani a vetrelor lor din cauza dărilor, la intervențiile egumenilor mănăstirii către căimăcămia Craiovei, ca aceasta să trimită zapcii care să oblige pe săteni să plătească dările sau să-i aducă cu forța înapoi în satele de unde fugiseră.

În cîteva documente din 1738 sînt referiri la o ceată de haiduci, conduși de căpitanul Duca, care amenințau Hurezii. În 1789 se semnalează o răscoală a țăranilor din satele Ușurei și Sîrbi, condusă de un oarecare Gherghi și izbucnită ca urmare a unui proces pentru fînaț. Numeroase documente arată călcarea moșiilor mănăstirii de către săteni, care-și luau cu de-a sila pămînturile înapoi, făcîndu-și dreptate singuri — documentul din 1797 arată pe sătenii din Baia de Fier cum „prin silnică revoluție au repus stăpînire pe vitele sechestrate pentru neplata dărilor”, conduși de un anume Gîrbea. Există,

de asemenea, informații cu privire la războiul ruso-austro-turc (1787—1792). Egumenul Pahomie arată că în 1787 „un seraschier turc cu 1800 soldați au stat un an la mănăstire” și „au închis în mănăstire 70 robi timp de două luni și jumătate”, ceea ce a produs mare pagubă, sau dintr-o perioadă anterioară, un ordin privind izgonirea cătanelor din județele Romanai, Vâlcea, Gorj, Mehedinți (1737). Unele documente din 1821 se referă la răscoala țăranilor din satul Cîrligi, care și-au luat înapoi cu forța viile de la schitul Polovragi, metoh al m-rii Hurezi. De altfel, m-rea Hurezi a și fost folosită de Tudor Vladimirescu în timpul mișcării revoluționare din 1821. Tot aici s-a adăpostit și serdarul Iamandi după prinderea lui Tudor Vladimirescu.

Unele materiale se mai referă și la împrumuturi de bani : printre datornici apar boierii Măldărești, medelnicerul Constantin Argetoianu, pitarul Constantin Brăiloiu care „cînd au nevoie arzătoare de bani, se adresează egumenului Pahomie, care îi satisface prompt, în schimpul unei dobînzi sigure”, precum și Gheorghe, tipograful Rîmnicului, care primește la 9 aprilie 1791, 200 taleri și care, pentru facere de bine, urmează să dea o evanghelie.

U.p. : 2017.

Anii extremi : [1487]—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 21, 161, 435, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 14.

Bibliografie : Bolliac C., *Monastirile Brincovenesti*, p. 20, 26, 28—33 ; Iorga N., *Sate și m-ri*, p. 312—319 ; Idem, *Mănăstirea Hurezu, Dezvoltarea și viața ei*, Văleni, 1912, 77 p. + 8 pl. ; Ionașcu I., *Contribuții la istoricul m-rii Hurez, după documente inedite din Arhiva Eforiei spitalelor civile*, în *Arhivele Olteniei*, 1935, p. 295—344 ; Lucian R., *Mănăstirea Hurezu*, Ed. Meridiane, 1965, 31 p., 29 pl. ; Sacerdoțeanu A., *Hrisovul lui Constantin Brîncoveanu pentru m-rea Hurezi, 1695*, în *Mitrop. Olt*, 1960, nr. 9—12, p. 705—721.

MĂNĂSTIREA SF. IOAN — BUCUREȘTI

Așezată în București, pe locul unde se află astăzi Palatul Casei de Depuneri și Consemnațiuni (C.E.C.), m-reă Sf. Ioan, căreia i se mai zicea și Sfântul Ioan Grecesc, a fost clădită de Andrei mare vistier în timpul domniei lui Mihnea Turcitul. Andrei mare vistier apare în divan cu această dragătorie între anii 1589 aug. — 1591 mai 22. Mănăstirea este atestată documentar începînd din 5 oct. 1591, cînd este amintită în cartea patriarhului Ieremia. Un alt document din 22 mai 1603, menționează că mănăstirea exista dinainte de 1595, fără să precizeze de cînd. O găsim apoi foarte des pomenită în documente din sec. XVII. La 5 mai 1646 a fost închinată la m-reă Sf. Ilie din Ianina. Documentul din 1675 mai 12 menționează că a fost înzestrată de ginerele ctitorului Preda Buzescu mare ban. În timpul domniei lui Matei Basarab biserica a ars, iar mănăstirea ajunsese săracă. Între anii 1702—1703 Constantin Brîncoveanu a încercat să repare vechea biserică, dar fiind veche și șubredă, biserica s-a surpat, astfel, că domnul a pus s-o dărîme și a rezidit-o din temelie, ispravnic fiind Gheorghe mare căpitan de dorobanți, fiul lui Mareș Băjescu mare ban. Pisania din 1703 menționează ca ctitor pe Radu Golescu fost mare comis, care a dat o sumă de bani pentru rezidirea ei. În 1802 mănăstirea a fost avariată de cutremur, după care a fost refăcută. În 1813 o găsim menționată printre mănăstirile mari ale țării. În 1823 se afla într-o stare foarte rea. A fost reparată în 1828, iar în 1829 negustorul grec Ziso Karapanos a transformat-o complet, nemaipăstrînd decît pictura din timpul lui Brîncoveanu și vechea pisanie, în care se arată cum a fost construită. În memoriile călătorului rus Uspenschi din 1846 este înfățișată ca avînd o biserică mare și frumoasă. În catagrafia din 1860 se arată că biserica nu mai avea turle, era învechită, casele dinspre podul Mogoșoaiei dărîmate, existînd numai casele egumenești din curte, clădirile dinspre Dîmbovița și prăvăliile. În anul 1875 atît biserica cît și clădirile din jur au fost dărîmate și în locul lor s-a construit palatul Casei de Economii.

Fondul arhivistic al m-rii Sf. Ioan — București, se compune din 675 documente foi volante, dintre anii 1508—1860 (18 trecute la „Secția Isto-

rică", 2 la „Peceți”), 25 dosare dintre anii 1847—1873 și 2 condici de documente, Mss. 298 și 311, din care primul cuprinde 51 de documente originale iar ultimul rezumatele actelor intrate și ieșite din cancelaria mănăstirii. După limba în care sînt scrise, 615 documente sînt în limba română, 40 în limba slavă, 97 în limba greacă, 1 în limba franceză și 1 bilingv. După formă, 674 sînt originale, 30 copii foi volante, 35 rezumate, 10 mi-nute, 3 traduceri și 2 imprimate. După materialul pe care sînt scrise, 723 sînt pe hîrtie și 31 pe pergament. Documente referitoare la proprietățile m-rii Sf. Ioan se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare, hrisoave, zapise, cărți de judecată, jalbe, cărți de hotărnicie, planuri, porunci, corespondență etc., se referă la proprietățile mănăstirii, *moșiile*: Căldăreasca sau Corneasca din jud. Buzău; Mănești din jud. Dâmbovița; Vlădenii cu Balta din jud. Ialomița; Crețești, Sbîrcea, Grozăvești, Roșul, Stroești, Glina din jud. Ilfov; Stoenesti din jud. Muscel; Mihăești din jud. Olt, Rogozeasca, Murgeni, Nucetul, Plavia, Brăstinar sau Comana din jud. Prahova; Roata, Nănești din jud. Vlașca, Lupșani, Cru-cișoara, Cătunu, Grețenii de Jos, Mierlarii de Jos, Velniște, Tămășești, Dobromir, Persicica, Blagodești etc.; la *locuri, case și prăvălii* din București; *vii* din dealul Bobului, Valea Nucetului, Dealul Crîngului, Valea Mantii, Dealul Mărunțișului, al Loloștilor, Vispeștilor și Sfințeștilor.

Printre alte probleme ce se desprind din documente, semnalăm scutirile de dări pentru oameni străini ce lucrau pe moșiile mănăstirii (1672, 1719 etc.); fuga de pe moșii — 1721 și 1772 cînd Divanul Țării Românești dă egumenului mănăstirii carte pentru a-și aduna oamenii fugiți din com. Vlădeni și a-i aduce înapoi.

Multe documente se referă la vînzări, cumpărări și danii de robi, răscumpărări din rumânie, la vămii, obștii satești.

U.p.: 686.

Anii extremi: 1508—1873.

Instrumente de informare; Inv. nr. 25 și 211, 435, 436, 448; *Indice cronologic* nr. 14.

Bibliografie: Musceleanu Gr., *M-rea Sf. Ioan de 159 ani*, în *Calendarul An-tic*, 1862, p. 100—103; Drăghiceanu V., *În amintirea lui C-tin Brîncoveanu 1714—1914*, Buc., 1914, p. 83—84.

MĂNĂSTIREA SF. IOAN — FOCȘANI

M-reă Sf. Ioan din Focșani a fost întemeiată de către Grigore Ghica vv. în 1663—1664 (7172) și înzestrată cu moșiile Popești ; Bărbulești Cîrligele, Focșeneasca, Buzoeneasca, Obileasca, toate în jurul Focșanilor, unde se află așezată și mănăstirea. În decursul anilor domeniul mănăstiresc s-a dezvoltat prin daniile de moșii făcute de moșneni și prin cumpărături. Grigore II Ghica i-a dăruit moșia Dragoslavele, cu trupurile Bîrzești, Gălădoșanii. Mănăstirea a fost reparată în 1735 și înfrumusețată în 1840. A ars în 1854, după care a rămas în ruină și zidurile din jur s-au dărîmat, iar în anul 1899 a fost din nou reparată. Mănăstirea a fost închinată la Muntele Athos. A avut ca metoh biserica *Udricani* din București.

Arhiva mănăstirii este formată din 738 documente foi volante dintre anii 1548—1866, 23 de dosare de corespondență dintre anii 1851—1873 și 9 condici cuprinse în colecția „Manuscrise” sub nr. 236, 237, 298, 450, 451, 452, 564, 1121 și 1122. Materiale referitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Din punct de vedere al conținutului, majoritatea materialelor documentare ale fondului se referă la proprietate, la administrarea diverselor bunuri imobile ale mănăstirii. Astfel, sînt întăriri domnești, acte de vînzare și cumpărare, schimburi, arendări, hotărnicii pentru *moșiile* : Latini, Schiopeni, Rupta, București, Deșirați din jud. Brăila ; Golești, Budești, Rudeanca, Domirești, Bărăști, Vîrteșcoiu, Bărbulești, Deșirați, Ciorani sau Scorțaru, Tătaru din jud. Rm. Sărat ; Netezești din jud. Prahova ; *viile* din dealul Terchești, Jariște, Bontेști, Vernești, Boilești, Poenița, Dragoslăveni, Valea Hotarului, Slămnice, Dălhăuți ; *morile* din Gura Mierăi, din apa Milcovului, de lîngă Focșani, Serețel ; *vama* Focșanilor.

O serie de documente se referă la exploatarea locuitorilor de pe moșiile ce aparțineau mănăstirii, la abuzurile acesteia, la împresurările de ocine, la dijme și la nedreptățile ce li se făceau — în 1803 se cercetează jalba țăranilor împotriva împresurării moșiei Epureni ; în 1847 se întocmește o comisie pentru cercetarea pricinii dintre mănăstire și orășeni pentru niște

locuri din Focșani. Pricinile de judecată dintre mănăstire și locuitori sînt foarte frecvente în documentele acestui fond ; de asemenea fuga de pe moșii.

În cadrul fondului se mai găsesc informații privitoare la ajutorarea unor mănăstiri din Salonic, vînzări de moșii datorate unor împrejurări grele — foamete (1661) etc. Documentele oferă posibilitatea cunoașterii dezvoltării meșteșugurilor pe măsura dezvoltării forțelor de producție. Apar nume de oameni însoțiți de meseria de postăvar, blănar, tăbăcar, cojocar, croitor etc.

U.p. : 760.

Anii extremi : 1548—1876.

Instrumente de informare : Inv. nr. 27, 218, 435, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 15.

Bibliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinat*e, p. 12—14 ; *Anuar bisericesc*, 1909, p. 374.

MĂNĂSTIREA JITIA ȘI ROABA

M-rea Jitia sau *Jitianu* din com. Braniștea, jud. Dolj, a fost construită în sec. XVI. În documentele din 6 iun. 1607 și 2 apr. 1615, prin care i se fac diverse danii, mănăstirea este considerată ca fiind veche. Potrivit pisaniei, biserica „s-a făcut din temelie” de doamna Bălașa între anii 1654—1658, însă după un timp s-a surpat. A fost reparată de Petru Obedeianu mare armaș, care a înfrumusețat-o cu zugrăveli, adăugându-i și chilii în timpul domniei lui Constantin Brîncoveanu, în 1701. A fost reparată și zugrăvită din nou în anii 1812, 1852 și restaurată în 1932. Pe o evanghelie din 1795 este notat că rîndurile de case de la mănăstire s-au făcut cu cheltuiala lui Antim, egumen al Jitianului (1813). A fost închinată la m-rea Sf. Pavel de la Muntele Athos.

M-rea Roaba sau *Zdrelea* din același județ a fost întemeiată de banul Barbu Craiovescul înainte de 1520, cînd Neagoe Basarab dă mănăstirii primul său hrisov. A fost închinată la m-rea Xenofon. Din documente nu reiese cine a închinat-o deși în hrisovul din 3 aug. 1607, de la Radu Șerban, se arată că a fost închinată de Barbu banul. În hrisovul lui Matei Basarab din 8 oct. 1635 se menționează zapisul ctitorului și încă alte 12 hrisoave date schitului între 1520—1616, care fuseseră prezentate domnitorului. În timpul domniei lui Matei Basarab mănăstirea a fost refăcută din temelie de egumenul Pahomie, căruia i s-a spus popa Robul, de unde și numele de Roaba pe care l-a luat mănăstirea. În primele documente, mănăstirea poartă denumirea de Zdrelea sau Jdrelea. În perioada 1716—1739 mănăstirea s-a numit Plopul, nume luat de la moșia sa principală. În catagrafia din 1837 este descrisă ca fiind în stare de dărăpănare. După secularizare a devenit biserică de mir.

Documentele de la cele două mănăstiri formează un singur fond arhivistic, care cuprinde 855 de documente dintre anii 1607—1873, care după formă sînt — 373 originale, 234 copii în condici (Mss. nr. 319, 430, 435, 707 și 723 al Episcopiei Rîmnice), 65 copii foi volante, 3 extrase, 17 rezoluții și 163 imprimate; după limba în care sînt scrise — 835 sînt în limba română iar 20 în limba greacă; după material — 851 sînt pe hîrtie, iar

4 pe pergament. De acest fond mai aparțin 7 dosare din anii 1851—1868 ale schitului Jitia și 2 dosare din anii 1858 și 1871 ale m-rii Roaba.

Materialele documentare conțin informații despre vânzări, cumpărări, hotărnicii și corespondență privind proprietățile acestor mănăstiri, *moșiile*: Căciulătești, Boținești, Zdrelea, Bechet, Îmnicu sau Podarii, Palilula, Robul, Paisani, Ulmetu, Hurezul, Plopul, Slătioara din jud. Dolj; Băjenești și Gălejușul din jud. Argeș, precum și Dobrotești, Soia, Recica, Marotin, Cîrna sau Goicea.

Un pachet cu 20 documente se referă la proprietățile m-rii Xenofon la care a fost închinată m-rea Roaba.

Se mai găsesc informații despre acordări de privilegii și în special scutiri de dări pentru străinii de pe moșiile mănăstirii (1654, 1657, 1674).

U. p. : 350.

Anii extremi : 1607—1875.

Instrumente de informare : Inv. nr. 28, 215, 254 ; *Indice cronologic nr. 15.*

Bibliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinare*, p. 35—36; Nedea M. I., *Două catagrafii bisericesti ale m-rii Jitia din jud. Dolj, 1858, în Oltenia*, II, 1940, p. 146—152; Drăghicescu V., *M-rea Jitianu*, în *B.C.M.I.*, XXVII, 1934, p. 103—104; Donat I., *Despre schitul Zdrelea sau Roaba-Dolj, ctitorie necunoscută a Craioveștilor*, Craiova, 1953, 16 p.

MANĂSTIREA MĂRCUȚA

M-reă Mărcuța din București, a fost zidită de Dan, mare logofăt, în anii 1586—1587, numindu-se și m-reă lui Dan logofătul. Este menționată în documente începînd din 14 iunie 1593 și 4 iulie 1601, cînd i s-au dăruit sate și ocine de către ctitor. Numele de Mărcuța vine de la fiica lui Marco armașul, nepoata lui Dan logofătul, Vișana, care, văzînd-o ajunsă în stare de sărăcie, în 1679, ajutată fiind de mitropolitul Teodosie, o repară, clădește case împrejurul ei și o închină la mitropolie. În pisană din 20 sept. 1733 se arată că biserica a fost refăcută în timpul lui Grigore II Ghica, de către mitropolitul Ștefan, care i-a adăugat pridvorul și clopotnița și a zugrăvit-o. S-au mai făcut reparații și înnoiri în timpul lui Alexandru Ipsilanti, care i-a construit și un han și prăvălii. În 1802 era în parte dărîmată din cauza cutremurului. În 1813 era menționată printre mănăstirile domnești ale țării. Biserica mănăstirii a mai fost restaurată la mijlocul secolului al XIX-lea. În prima jumătate a secolului respectiv în clădirile mănăstirii funcționa o manufactură de testemeluri, iar după aceea un ospiciu de alienați. În 1836, m-reă Mărcuța, împreună cu toate averile sale a fost trecută sub administrația Casei Ipsilanti. Între anii 1864 și 1945, biserica a fost părăsită și s-a ruinat. I s-au făcut reparații între anii 1945—1951.

Construită după modelul bisericilor sîrbești, asemănătoare cu biserica de la Cozia, aceasta este considerată ca unul din cele mai valoroase monumente din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, datorită elementelor noi introduse în decorația exterioară.

Fondul arhivistic al m-rii Mărcuța cuprinde 245 de documente foi volante dintre anii 1601—1866 și 24 de dosare dintre anii 1836—1871. După forma sub care s-au păstrat, 219 documente sînt originale, 23 copii în foi volante, 3 imprimate. După limbă, 230 sînt în limba română, 3 în limba slavă, 27 în limba greacă, 1 în limba rusă. După materialul pe care sînt scrise: 260 sînt pe hîrtie și 1 pe pergament. Materiale referitoare la m-reă Mărcuța se mai găsesc în fondurile Mitropolia București, și Ministerul Agriculturii.

Materialele documentare sînt în legătură cu proprietățile mănăstirii referindu-se la danii, vînzări, arendări, hotărnicii, diferite procese cu alte mănăstiri sau cu țaranii pentru *moșiile* : Lipia jud. Buzău ; Nisipurile din jud. Dîmbovița, Crăceanca, Cotorca Mică, Pupezeni, Schimbați din jud. Ialomița ; Tatinele, Creața, Petrechioaia, Străulești, Dăieni, Boleasca din jud. Ilfov ; Salcia din jud. Prahova, Zimnicele din jud. Telcorman ; Dărăști, Românești, din jud. Vlașca, precum și la *viile* din dealul Colentinei, din dealul Crîngului de la Bujoreni ; de la Tîrgoviște ; *Moară* în apa Colentina la Străulești ; la Tîrgoviște, în Argeș, la *prăvălii* etc.

Documentele se mai referă la închinarea m-rii Mărcuța către Mitropolia din București (1680), la întărirea acestei închinări de către Patriarhia Constantinopolului, la cheltuieli pentru repararea mănăstirii, pentru Casa școalelor și spitalul de alienați ; la bani împrumutați pentru trebuințele țării de la episcopiile de Rîmnic și Buzău.

U.p. : 245.

Anii extremi : 1601—1871.

Instrumente de informare : Inv. nr. 28, 218, 436, 439, 448 ; *Indice cronologic* nr. 1, 15.

Bibliografie : Brezoianu I., *M-ri zise închinare*, p. 66—70 ; Musceleanu Gr., *M-rea Mărcuța în Calendarul Antic*, 1862, p. 82—84 și 1875, p. 82—83 ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 244 ; Brătulescu V., Ilie Remus, *M-ri și bis. Ilfov*, p. 323.

MĂNASTIREA MĂRGINENI

M-reă Mărgineni din com. I. L. Caragiale, jud. Prahova, care s-a mai numit și m-reă de la Cricov, a fost construită înainte de anul 1486. Dintr-un document din noiembrie 1603 rezultă că a fost ridicată de Drăghici vornic din Mărgineni. Acesta apare ca mare vornic în 13 iulie 1495 și între 2 sept. 1493 și iun. 1495, iar mănăstirea sa este pomenită pentru prima dată într-un document din 10 sept. 1486. A fost refăcută în 1646, dăruită, în urma unui cutremur și refăcută din nou în 1742, de Constantin Cantacuzino și Pană Filipescu, apoi încă odată în 1805. A fost închinată la Muntele Sinai prin hrisovul lui Nicolae Mavrocordat din 18 sept. 1724, din nou în 1731 de ctitorii Ion Rosetti, C. Brezoianu, C. Dudescu și Pîrvu Cantacuzino. La secularizarea averilor mănăstirești avea 22 de moșii cu un venit anual de 847.000 lei vechi. A servit ca închisoare pentru deținuții politici, aici fiind închis și Nicolae Bălcescu. Astăzi se află în ruină. A avut ca metoașe m-reă Verbila, cu schitul Seciul.

Fondul arhivistic al m-rii Mărgineni este format din 155 de documente foi volante dintre anii 1489—(1875), din 14 condici, trecute în colecția „Manuscrise” sub nr. 280—290, 320, 454 și 455, cuprinzând, pe lângă înregistrarea corespondenței intrate și ieșite, a veniturilor și cheltuielilor mănăstirii, a averii mobile și imobile, a sumelor de bani trimise la Muntele Sinai, 592 de copii de documente dintre anii 1486—1760. Fondul mai cuprinde, de asemenea, 612 dosare dintre anii 1807—1873. Documente referitoare la m-reă Mărgineni se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Din punct de vedere al conținutului, marea majoritate a materialelor fondului arhivistic sînt în legătură cu proprietățile mănăstirii, *moșiile* : Degerați, Bibartul, Carcadulea, Crăciun sau Sărata, Crețul, Glavejul, Pătîrlagele, Poiana, Tega din jud. Buzău ; Belișoara, Giurmănești, Grămăditele, Lacul Tătarului, Rușetul din jud. Brăila ; Căpriorul, Tătărani, Pietrari din jud. Dîmbovița ; Moșești și Moșeștii Pistruiului din jud. Ialomița ; Ciocănești, Curești sau Bogata, Flămînda, Găunoși, Piscul Perişanilor din jud. Ilfov ; Bucovul, Cătunul din Prahovița, Mănești, Mărgineni, Staroști, Țintea, Uli-

tești, Șupărești, Moreni, Telega, Haimanalele, Vlădeni, Inotești, din jud. Prahova ; Mușetelul, Albești, Muru din jud. Rm. Sărat ; Șoimul și Frumoasa din jud. Teleorman precum și *vii* la Pleașa Seciul ; *loc* la Piscul Bălani și *ban* în Cîmpina ; ajutor în bani și milă de sare de la Ocna Telega (1000 lei și 12000 ocale sare anual — 1835).

Printre lucrurile mai importante ce se desprind din materialele documentare, pe lângă cele arătate mai sus, trebuie menționate puțurile de păcură de pe moșiile m-rii Verbila (1835), de pe moșia Săcueni (1846), *carierile de piatră de var* (1823). O serie de documente relatează despre hotărîrea lui Kiselef ca m-rile Mărgineni și Snagov să fie folosite ca închisori, pentru condamnați, despre intervenția egumenului ca arestații să fie transferați la m-reă Mărgineni, care a suportat întreținerea lor, despre cheltuieli pentru hrana și îmbrăcăminte arestaților (1830, 1832, 1838, 1841—1851). Din anii 1848, 1849, se păstrează dosare cu acte de cheltuieli pentru întreținerea prisosului de arestați de la m-reă Snagov.

O altă serie de documente se referă la măsurile luate pentru înființarea de școli prin sate (1838) precum și la înlocuirea limbii grecești în biserică (1863).

M-reă Mărgineni a avut o bibliotecă foarte bogată care la 11 sept. 1839 a fost predată Colegiului Sf. Sava. În cadrul fondului există un catalog de cărți în limba latină, italiană, germană, franceză, ce au fost predate și care în prezent se află în Biblioteca Academiei R.S.R. Documentele mai conțin informații despre unele calamități ce au avut loc în țară sau în străinătate. Astfel, în 1847, m-reă Mărgineni a trimis ajutoare pentru sinistrații de la focurile din București, Pitești, Brăila, Focșani, de la cutremurul de la Brussa. Se găsesc informații despre construirea Teatrului Național din București (trimiterea lemnului pentru ridicarea clădirii în 1848), despre dezrobirea Țiganilor (1847), fuga de pe moșiile mănăstirii (1848), reclamații împotriva arendașului din Telega, alegerea a doi deputați în divanul ad-hoc (1857). În anul 1853 întâlnim ca secretar al mănăstirii pe Luca Caragiale, tatăl scriitorului. Menționăm catagrafia m-rii Mărgineni din 1828, și a schitului Verbila din 1835.

U. p. : 781.

Anii extremi : 1486—1894.

Instrumente de informare : Inv. nr. 28, 219, 435, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 15.

Bibliografie : Iorga N., *Două brisoave domnești pentru M-reă Mărgineni închinată Muntelui Sinai*, Buc., 1935, 28 p. + 5 pl. ; Idem, *Studii și doc.*, III, p. 56.

MĂNĂSTIREA MĂXINENI

M-reă Măxineni, din jud. Buzău, a fost zidită de Matei Basarab, pe locul unei biserici de nuielă lipită cu lut. Hrisovul lui Matei Basarab din 27 noiembrie 1640 spune că a fost zidită de acesta „de iznoavă de în temeiul” și o trece între mănăstirile ce nu pot fi închinat la mănăstiri străine de țară.

În pisanie se spune că domnul a văzut locul bun pentru a face mănăstirea cu ocazia mergerii la oaste când era tăbărit pe malul Siretului. Matei voevod a mers cu oaste prin aceste părți, în anul 1637, în două rînduri: în august, fiind convocat la locul de concentrare al oștilor, la Cetatea Albă, pentru a merge să ajute la supunerea tătarilor revoltați, și în noiembrie, ajutat de Gheorghe Rákoczy, când a venit cu oastea pînă la Putna urmărindu-l pe Vasile Lupu, care intrase în Muntenia. Pe baza celor de mai sus, C. C. Giurescu conchide că mănăstirea a fost ridicată în intervalul de timp dintre august 1637 — august 1638.

M-reă Măxineni a fost metoh al m-rii Sf. Ioan din Focșani și al Spitalului Pantelimon. Biserica mănăstirii fiind dăruită în 1917, cu prilejul luptelor de aici, mănăstirea și-a încetat existența.

Din arhiva creată de m-reă Măxineni s-au păstrat 2 dosare din anii 1849 și 1852. Dosarul din 1849 cuprinde plîngerea clucerului Costache Gaicu, din Moldova, care a luat în arendă pe 4 ani de la Chesarie, egumenul m-rii Măxineni, moșiile acesteia, și cere ca ori să i se lase arenda ori să i se înapoieze banii; dosarul din 1852 cuprinde hotărnicia moșiei Vatra m-rii Măxineni, dinspre moșia învecinată, Cioranii, a Episcopiei Buzăului.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1849—1852.

Instrumente de informare : Inv. nr. 217.

Bibliografie : Giurescu C. C., Istoria Românilor, vol. III, p. I, ed. II, Buc., 1944, p. 66—67; Idem, Matei Basarab, cel mai mare ctitor bisericesc al neamului nostru. Știri noi despre lăcașurile lui, în: Frumos închinat I.P.S.S. Nicodim, Patriarhul României, cu prilejul împlinirii a 80 de ani de vîrstă, 50 de ani de preoție și 7 ani de patriarhat, Buc., 1946, p. 167—176.

MANASTIREA MIHAI VODA

M-reia Mihai Vodă, din București, a fost zidită de Mihai Viteazul înainte de a fi domn, probabil în anul 1591 lângă altă biserică, biserica Sfântul Nicolae, a jupînesei Caplea. Aceasta exista încă de la mijlocul secolului al XVI-lea căci într-un document din 1559 i se întăresc moșile făcute danie de Caplea, jupîneasa lui Ghiorma mare postelnic. Cartea patriarhului Ieremia, din septembrie 1591, arată că Mihai Viteazul ridicase noua ctitorie pe un loc înalt, probabil nu departe de mănăstirea zidită de jupîneasa Caplea, a cărei clădire era supusă inundațiilor Dîmboviței. În 1591 mănăstirea era terminată, „fiind foarte frumoasă”, cu „multe chilii” în jur, dintre care unele sub pămînt. După lupta de la Călugăreni, m-reia Sfînta Troiță, devenită mai tîrziu Radu Vodă, fiind distrusă de Sinan Pașa, călugării de aici trec la Mihai Vodă, pentru că era bine întărită cu băsci și cu pîrcane. Ca și mănăstirea jupînesei Caplea, pe care a înlocuit-o, m-reia Mihai Vodă a fost închinată la m-reia Simopetra. Mănăstirea a avut de suferit din cauza unor incendii în 1761 și 1775. Unele reparații i se fac sub Alexandru Ipsilanti. La sfîrșitul secolului, după Sulzer, se găsea într-o stare deplorabilă. În anul 1802, un cutremur îi dărîmă turlele și îi strică bolțile. În 1827—1828 i se fac unele reparații, dar cutremurul din 1838 a avariat-o din nou și în iunie 1838 — potrivit pisanii — a fost refăcută de arhimandritul Teodosie Cantopulo. Alte reparații i s-au mai făcut în anii 1876, 1897 și 1900. În forma actuală a fost restaurată în 1928—1935 de Comisia Monumentelor Istorice.

M-reia Mihai Vodă avea ca metoașe schiturile Beștelei din jud. Argeș, Izvorani din jud. Buzău, Biserica Albă din mahalaua Biserica Albă din București și m-reia Bolintin, din jud. Ilfov.

Fondul arhivistic al m-rii Mihai Vodă cuprinde materiale documentare dintre anii 1545—1898. În total sînt 1037 de documente, din care 757 foi volante (15 din ele trecute în colecția „Secția Istorică”), iar restul în cele 12 condici, trecute în colecția „Manuscrise”, sub nr. 238—248, 456, precum și o serie de documente originale și copii din Mss, nr. 319 și 430, cuprinzînd socoteli ale metoașelor sfetagoricești. Pe lângă acestea, fondul mai cuprinde și 95 de dosare. După limbă documentele sînt : românești — 646,

grecești — 385, slave — 6; după proveniență sînt : originale — 574, copii în manuscrise — 372, copii foi volante — 73, traduceri — 10, imprimate — 5, minute — 3.

Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“, în fondurile Ministerului Agriculturii și Comisia Documentală.

Documentele acestui fond sînt în majoritate zapise privind moșiile mănăstirii, ale metoașelor sale și ale altor mănăstiri sau persoane particulare, precum și hrisoave domnești, din care se poate urmări problema stăpînirii pămîntului. În materialele documentare găsim informații despre *moșiile* : Ciocănești, Ogrăzeni sau Malu Spart sau Țigania, Ciurelu, Fundeni, Rasa sau Ursoaia, Fîntîna Banului, Spanțov, Luica, Mitreni, Grozăvești, Obilești, jud. Ilfov, Izvorani, Predeleni jud. Buzău, Măldărești, Albota, jud. Argeș, Băcești sau Stoborăști, Hârșești, jud. Teleorman, Ivănușul, jud. Brăila, Lucetu, jud. Dîmbovița, Găstești, Cotenii sau Ilfovățul sau Rîndul de Arini, jud. Vlașca etc. ; *vuile* : din dealurile Săcuenilor, Săsenilor, Buzăului, Izvoranilor, Piteștilor ; *morile* și *vadurile* de moară de la Ciurelu — Grozăvești, Cațichea, pe Sabar ; *locurile* din București, date cu embatic ; ȧiganii mănăstirii — liste, ordin al Ministerului Cultelor în privința emancipării tuturor ȧiganilor mănăstirești (1847). De asemenea, informații despre clacă și dijmă : în 1710 Constantin Brîncoveanu obligă pe toți oamenii de pe moșia mănăstirii să dea dijma legiuită ; în 1735 Grigore Ghica dă carte pentru lucrul ce trebuie să facă mănăstirii sătenii de pe moșia sa ; în 1745 — mai multe documente relative la claca pe moșiile Sabarul, Popești ; despre bir : lista locuitorilor din satul Ciocănești aflați în tabelul capitației ; adrese ale cîrmuirilor din Teleorman, Ialomița, Buzău, prin care cer achitarea zeciuielii asupra capitației pentru clăcașii de pe moșiile mănăstirii (1849).

Mai multe dosare și documente foi volante cuprind contracte de arendare dintre anii 1834—1859 pentru moșiile Ogrăzeni, Spanțov, Luica, Ciocănești, Ivănuș, Ciurelu, Izvorani, Tăbărăști etc., între care și copia de pe ordinul generalului Kiselev, către Sfatul Administrativ al Valahiei, relativ la modul de arendare a averilor mănăstirești de către egumeni (1833).

O serie de documente dintre anii 1809—1833 cuprinde catastife de venituri și cheltuieli ale mănăstirii în vremea egumenilor : Agatanghel, Dionisie, Ilarion, Teodosie, apoi documente relative la afacerile bănești ale mănăstirii, chitanțe de primirea sau achitarea unor datorii sau pentru împrumuturi — în 1817 mănăstirea Mihai Vodă împreună cu m-reă Simopetra dă împrumut la Sfîntul Munte 30.000 de lei, iar în 1820 împreună cu m-reă Sfîntul Gheorghe din Sfîntul Munte, dă 20.000 de lei împrumut.

Importanță deosebită prezintă catagrafiile din 1830, de zestrea mănăstirii, din 1837, de numele personalului mănăstirii, de birnici și slujbași, de locuitorii de pe moșiile Spanțovului și Ciocănești etc.

O serie de documente se referă la diferite construcții de interes particular sau obșteșc ; contracte pentru facerea de mori și stăvilare ; ordine pentru refacerea unor mori cu cai spre a se evita urmările scăderii apelor Dîmboviței, datorită secetei, asupra morilor de apă (1834) ; facerea caldarîmului în fața mănăstirii (1844) ; facerea canalului podului Țîrgului de Afară (1845),

repararea podurilor de pe drumurile de poștă spre Brăila și Ploiești ; furnizarea a 10.700 de copaci din pădurea mănăstirii care să fie depuși în grădina de la Șoseaua Kiselev (1845).

Materialele se mai referă la plata impozitelor la care sînt supuse moșiile mănăstirii și la creditul deschis pentru întreținerea mănăstirilor, la recomandări pentru completarea bibliotecii (cărțile „Patriarșii“, „Coșul cu flori“ — 1849).

Unele dosare cuprind corespondența administrativă a mănăstirii cu Ministerul Cultelor, dintre anii 1837—1854, corespondența cu Mitropolia dintre 1847—1863, cu diferite autorități comunale din București (Comisia Vopselii de verde, Sfatul orășenesc, Consiliul municipal, Poliția capitalei), dintre anii 1847—1859.

Trei adrese din 1849 privesc revoluția, una fiind o intervenție ca să nu adăpostească pe cei care luaseră parte la tulburări, iar celelalte două pentru primirea locuitorilor din Transilvania, refugiați din cauza evenimentelor.

U. p. : 864.

Anii extremi : 1545—1898.

Instrumente de informare : Inv. nr. 28, 221, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 16 și nr. 18 (pentru Mss, nr. 319 și 430).

Bibliografie : Dumitrescu M., *Ist. a 40 de biserici*, II, p. 64—67 ; Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic*, p. 230—234.

MANASTIREA MISLEA

În pisania m-rii Mislea, din com. Mislea, jud. Prahova, în limba slavă, se spune „...acești ai lui Hristos robi smeriți Io Pătru vv. și fiul său Marcu vv., îndemnați cu domnească rîvnă, au înălțat sfânt hramul al nedespărțitei preasfintei Troițe și l-au isprăvit la anul 7045, luna iunie 16“, indicînd drept ctitor pe Radu Paisie în anul 1537. Și alte documente indică drept ctitor pe Radu Călugărul vv. și, ca timp cînd a fost „zidită și întemeiată“, anul 1537 (7045). Dacă se ia, însă, în considerare textul de pe o piatră de mormînt, indicat de maiorul Papazoglu (vezi Arh. St. Buc., Mss. nr. 729, f. 93 v—94 și nr. 730, f. 18—19) — „*Primește pe fii lui Alexandru vodă cei îngropați la Mislea*“ la anul 7007 (1499), s-ar putea ca m-reă Mislea să fie mai veche decît această dată. Apoi pomelnicul domnilor, de la proscomidie, începe cu „Vlad Vodă de la anul 1479—1492“, după care sînt înșirați „Radu vv. 1495—1508, Mihnea vv. 1508—1510, Vlad vv. 1510—1512“ etc., care deși dă date de domnie greșite pentru majoritatea domnilor înșirați, totuși, prin menționarea lui Vlad Călugărul în frunte, vrea să arate că mănăstirea exista și pe timpul lui. Alte documente nu spun nimic în acest sens, de aceea lucrurile necesită cercetări mai aprofundate.

Mănăstirea a fost pustiită de Mircea Ciobanu și a fost refăcută în 1584 de Petru Cercel. Un incendiu din 1883 o distruge cu desăvîrșire, după care este refăcută. De prin 1618 mănăstirea a devenit metoh la m-reă Paterisa din Rumelia, situație în care s-a aflat pînă în 1639 cînd Matei Basarab a dat-o în mîinile călugărilor țării socotind fals hrisovul de închinare din 1616 (7124). Ulterior mănăstirea a căzut din nou sub s'ăpînirea călugărilor greci. În anul 1900 a fost instalat la mănăstire un penitenciar.

Fondul arhivistic al m-rii Mislea cuprinde 530 de documente, din care 63 sînt foi volante (1 trecut în colecția „Secția Istorică“), restul sînt în cele 6 condici ale mănăstirii — Mss. nr. 249, 250, 251, 465, 466, precum și o serie de documente originale și copii cuprinse în Mss. nr. 298 al mănăstirilor rumelioticești, f. 183—245. Fondul mai cuprinde 109 dosare. Toate aceste materiale documentare sînt dintre anii 1511—1890. După limbă documen-

tele sînt românești — 512, grecești — 18. După proveniență sînt : originale — 16, originale în manuscris — 27, copii în foi volante — 2, copii în manuscrise — 440.

Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondurile Ministerul Agriculturii și Comisia Documentală.

În documentele acestui fond se găsesc informații despre *moșii* ale mănăstirii și ale altor stăpîni feudali : Cornul, Brebu, Telega, Cocorăști, Găgeni, Scorteni, Sinești, jud. Prahova, Ghimpeni, Stelnica, Pojorăști, numită și Căscioarele sau Cotul lui Epure, jud. Ialomița, Gura Ocniței, Dragănești, jud. Dîmbovița, Greaca, jud. Vlaşca, Ghitioara, Jud. Săcueni etc. ; *vii* la Potoaia, din sus de Plopeni ; *păduri* la Ghimpeni ; *mori* la Gura Ghitioara etc. În legătură cu proprietățile se întîlnesc foarte multe *hotărnicii*, învoieli între proprietarii de moșii și locuitorii satelor ; arenzi (1852) și procese (1808) cu Nae Stancov pentru arenda moșiei Șirna și Tinosu pe 1867 ; dijma și claca către proprietar. În 1636 Matei vv. întărește mănăstirii dijma de la stînele de pe muntele Sorica, în 1700 Constantin Brîncoveanu îi întărește dreptul de dijmă asupra tuturor locuitorilor de pe moșia mănăstirii. Cînd unii locuitori nu vor să răspundă acestei obligații, egumenul face petiție către domn, ca în 1793, împotriva sătenilor de la Greaca, sau mănăstirea face învoieli, ca în 1794, cu Radu fiul lui Ianache, pentru clacă, „la fel cu ceilalți” etc. În 1851 și 1852, se întîlnește obligația mănăstirii de a plăti zeciuială, pentru proprietățile ei și pentru clăcași, în locul celor 6 zile desființate de lucru la drumuri și șosele ; de asemenea, îndepărtarea de pe moșiile mănăstirii a locuitorilor cu „purtări rele”, (Constantin Buga, de pe moșia Greaca și Nicolae, logofătul satului de pe aceeași moșie — 1852). În documente apar, de asemenea, multe referiri la țigani și rumâni.

Țăranii, care nu mai sînt în stare să-și plătească dările, părăsesc loturile și, în special, viile de pe moșiile mănăstirii : în 1766 Scarlat Ghica vv. dă voie mănăstirii să ia în stăpînire toate viile și livezile de pomi părăsite, de pe moșiile sale ; în 1771, ispravnicul de județ, Conțescu, aduce la cunoștința locuitorilor de pe moșiile mănăstirii că de nu vor lucra viile acestea vor fi date altora, iar în 1779 egumenul cere domnului să trimită poruncă în privința celor ce-și părăsesc viile de pe moșiile mănăstirii.

O serie de materiale se ocupă de exploatarea păcurii de pe moșiile mănăstirii de către Marin Mehedințeanu (1860—1861).

Cîteva documente din 1853, informează despre numirea de reprezentanți de pe proprietățile mănăstirii, la lucrările sfaturilor satești.

Materialele acestui fond mai conțin știri despre scutirea dărilor mănăstirii de orice dări și obligații (1630, 1665) ; dispoziția din 1704 a lui Constantin Brîncoveanu ca mănăstirea să trimită un cal bun pentru împărțire ; întocmirea unei comisii forestiere pentru facerea unei catagrafii a pădurilor de pe proprietățile bisericești și de pe domeniile statului (1851) ; repararea și rezidirea bisericilor de pe moșiile mănăstirii (1861) ; oficierea slujbelor bisericești în limba română (1863).

U. p. : 178.

Anii extremi : 1511—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 29, 223, 292, 293, 491—495 ; *Indice crono-*
logic nr. 16

Bibliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinat*, p. 7—8 ; *Marele dicț. geogr.*,
vol. IV, Buc., 1961, p. 354 ; Iorga N., *Biserici prahovene*, în *B.C.M.I.*, XXX, 1937,
p. 66—71.

MĂNĂSTIREA MOTRU

M-reă Motru sau Gura Motrului, din jud. Mehedinți, se află pe malul drept al râului cu același nume, la confluența cu Jiul. Tradiția leagă începuturile acestei mănăstiri de viața călugărului Nicodim, legenda spunând că ar fi o ctitorie a acestuia, mai veche decât Tismana.

Mănăstirea a fost ridicată de Harvat logofăt înainte de 13 ianuarie 1519, probabil pe locul uneia mai veche, a lui Nicodim. La această dată, Neagoe Basarab îi dă primul hrisov cunoscut, unde se arată și numele ctitorului, Harvat logofătul, care prin fiica sa, Neacșa, și prin nepoata sa, Calea, este strămoșul familiei boierilor Brâncoveni.

Mănăstirea și-a dus existența fără întrerupere până la Matei Basarab, care trece drept fondatorul ei, la 1647, când probabil a fost sumar reparată, căci în 1653 ea a fost rezidită din temelie de Preda Brâncoveanu, iar în 1852, în vremea lui Barbu Știrbei, s-a reparat zugrăveala după stilul original, cu cheltuiala vistieriei și prin grija arhimandritului Eufrosin Poteca, egumenul de la acea dată, care a și murit și a fost îngropat în mănăstire. O ultimă reparație i s-a făcut în anul 1953.

La 1821 mănăstirea a fost împresurată de Tudor Vladimirescu pentru a prinde pe căminarul Ștefănică Bibescu și pe stolnicul Barbu Viișoreanu. Aici, la mănăstirea de pe Motru, a funcționat cea dintâi școală mehedinteană, menționată în hrisoavele domnilor de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. La 5 martie 1793 Alexandru Moruzi vv. acorda scutire de dări dascălului școlii, Dumitru, fiul lui Vlad Craioveanu lămeș.

M-reă Gura Motrului a avut ca metoh schitul Trocaia din jud. Mehedinți, închinat la 1708.

Fondul m-rii Motru cuprinde documente dintre anii 1519—1872. În total sînt 306 documente, din care 7 sînt foi volante, iar restul copii în 3 condici, aflate în colecția „Manuscrise” sub nr. 252, 253, 716. În afară de acestea sînt și 23 de dosare. Documentele sînt toate românești, dintre ele numai 1 este original.

Materiale documentare privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția de „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii. Documentele fondului se referă la *moșiile* : Colibașii, Gura Motrului, Bui-ceasca, Scăești, Ionești, Brănești, Coșovăț, Dobra, Bălteni, Fîntîna Banului, Beloșii, Cernaia, Țîntăreni, Oravița, Bolboșii, Gogoșii din jud. Mehedinți ; cota de 2250 de taleri datorată anual de m-rea Motru Casei Milosteniilor (1820) ; ieșirea din devălmășie a moșiilor Dobra și Slașoma (1837) ; proces între nepoții fostului egumen Eufrosin Poteca și mănăstire pentru 1000 gal-beni lăsați moștenire ; proces (1868) pentru arenda moșiei Ionești—Brănești pe 1867.

U. p. : 33.

Anii extremi : 1519—1872.

Instrumente de informare : Inv. nr. 29, 224, 292, 293, 435, 436, 448, 491—495 ;
Indice cronologic nr. 16.

Bibliografie : Ghenadie al Rîmnicului, *Vizite canonice*, p. 111—113 ;
Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 49—52 ; Davidescu M., *Mon. ist. din Olt.*,
p. 41—43.

MANASTIREA NUCET

M-rea Nucet, din jud. Dîmbovița, după pisanie și după două documente din 1501 și 1502 (7010), a fost construită de Gherghina, pîrcălabul de Poenari, rudă a lui Radu cel Mare și soției sale Neaga și este din vremea lui Vlad Călugărul. Apoi Neagoe Vodă „cu multe au înnoit-o și prefăcut-o”.

În anul 1602 Radu Mihnea vv. o închină la m-rea Dușca din Rumelia cu voia urmașilor fondatorului, vornicul Ivașcu și clucerul Vucina, cu obligația de a-i trimite, din venit, 20.000 de bani anual. Mănăstirea a fost rezidită de trei ori, ultima dată în 1849.

N-rea Nucet a avut ca metoh schitul Panaghia fondat în 1596 de banul Udrea de la Băleni și închinat de ctitor, prin testamentul din 1598, iar de către urmașii săi, Grigore și fratele său Ivașco, în 1692.

Fondul arhivistic al m-rii Nucet cuprinde materiale documentare dintre anii 1501—1873. În total sînt 701 documente foi volante (din care 24 trecute la colecțiile „Secția Istorică” și „Peceti”), 2 condici de copii de documente, Ms. nr. 254 și 457, precum și o serie de documente originale și rezumate de documente în Ms. nr. 298 și 671, împreună cu documente ale m-rilor Sărindar și Banu-Buzău. Pe lângă acestea mai sînt și 43 dosare. După limbă documentele sînt : românești — 633, grecești — 71, slave — 39, ungurești — 2 ; după proveniență : originale — 602, copii în manuscrise — 73, copii foi volante — 66, copii în manuscrise și foi volante — 4. Materiale documentare privitoare la această mănăstire se găsesc și în colecția de „Planuri și hotărnicii”.

Documentele fondului oglindesc aspecte variate ale vieții din Țara Românească în secolele XVI—XIX. Ele se referă la proprietățile mănăstirii, ale schitului Panaghia și ale altor stăpîni feudali, la *moșii* : Mărcești, Nucet, Bădești sau Sărdanu, Titu sau Tomșani, Racovița, Perșinari, Cornățel, Stănești, Gura Suții, Prodilești, din jud. Dîmbovița, Topoloveni, Leurdeni din jud. Muscel, Gălășești-Argeș, Dulcenii, jud. Teleorman, Dudești din jud. Buzău și altele ; *balta* Saltava ; *mori* la Brădești, pe Dîmbovița ; *vii* în dealul Topolovenilor, lângă București, la Glîmbocelu ; *scaune de carne* în Topolo-

veni ; *piuňte* în București ; *locuri de casă* în București și Țîrgoviște. Multe dintre documente reprezintă hotărnicii, vînzări de moșii sau arendări precum și acte în pricini pentru proprietate (cu boierii Topoloveni, devălmași cu mănăstirea).

Documentele fondului cuprind referiri la rumâni risipiți, în 1639, din satul Mărcești ; la așezarea la locul lor, din poruncă domnească, a locuitorilor strămutați pe moșia m-rii Nucet în 1776 ; la clacă și dijmă și la nesupunerea locuitorilor la răspunderea acestora — în 1641 Matei Basarab dă carte ca mănăstirea să-și ia dijma de la toți rumânii metohului său, Panaghia ; în 1774 Divanul Țării Românești dă poruncă relativă la claca și dijma ce trebuie să răspundă mănăstirii locuitorii de pe moșia Persinari ; în 1829, pentru dijma fînului și clacă. Între materiale, există multe jalbe ale egumenilor pentru nesupunerea clăcașilor la claca legiuită : în 1745 (Topoloveni), în 1790, în 1816 (Sîrdanu și Buteni), în 1834 (Nucetu) etc. dar și jalbe ale locuitorilor împotriva egumenilor sau a arendașilor pentru asupriri, sătenii din Nucet, Movila Tăiată, Olari, după 1799, locuitorii moșiei Sîrdanu, în 1818 etc.

Multe documente se ocupă de țiganii mănăstirești. În 1735 Grigore Ghica vv. dă ordin ca mănăstirea să strîngă țiganii risipiți prin țară ; în 1822, în urma unui „zurbalcă”, vătăfii de țigani și obștea lor se leagă să fie în robia mănăstirii și sub ascultarea ei pentru totdeauna. Robii țigani, supuși la asupriri și maltratați, fac numeroase plîngerii către mitropolit și domn.

Pe lîngă moșiile cu care au înzestrat-o (Topolovenii, Micșuneștii, Budeștii), domnii au mai acordat mănăstirii hrisoave de mili și scutiri ; milă de sare (1716), eliberarea sătenilor din Livedeni de toate dările către stat (1622), apărarea mănăstirii de vama Țîrgoviștii pentru tot ce cumpără sau vinde (1630), scutirea satului Topoloveni de toate dăjdiile (1691), scutirea oamenilor mănăstirii de bir mărunt și scutirea a 14 păstori (1695), scutirea a 10 oameni de bir și alte dăjdii (1721).

În fondul mănăstirii se găsesc și întărirea de către Matei Basarab a închinării la m-rea Dușca, din 1640 și închinarea schitului Panaghia, din 1692, de către Grigore și Ivașcu și întărirea acestei închinări de către Ghe-rasim, patriarhul Alexandriei, precum și documente pentru mili acordate de domni m-rii Dușca și, de asemenea, cîteva documente referitoare la m-rea Stelea.

Între materialele fondului se află copii de pe „scrierea ce este deasupra ușii bisericii de la Nucet”, din 1 martie 1746 și de pe înscrisurile aflate pe unele pietre de la biserica mănăstirii și corespondență relativă la moșii și diferite afaceri.

U. p. : 748.

Anii extremi : 1501—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 29, 75, 231, 292, 293, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 16 (vezi și nr. 5).

Bibliografie : *Marele dict. geogr.*, vol. IV, p. 514 ; Drăghiceanu V., *Călăuza mon. ist. jud. Dimbovița*, p. 23.

MĂNĂSTIREA PANTELIMON

Clădirile de la Pantelimon — biserica, spitalul și casele mănăstirii, din București — au fost începute de Grigore II Ghica vv. în 1733, iar în 1735, fiind mutat ca domn în Moldova, lucrările au fost întrerupte. Revenind ca domn în Țara Românească în 1748, Grigore Ghica termină, între 1750—1752, zidirea mănăstirii și a spitalului Sf. Pantelimon. Dărîmată la cutremurul din 1802, mănăstirea a fost refăcută din temelie. În 1813 ea este trecută în rîndul mănăstirilor mari, domnești ale țării. În 1863 se construiește, prin stăruința lui Carol Davila, o nouă clădire pentru spitalul de la Pantelimon, care în 1899 avea o capacitate de 170 de paturi. Biserica a fost restaurată în 1897—1898 și reparată după cutremurul din 1940. În curtea fostei mănăstiri se găsea o cruce, ridicată în 1751 de Sandu Bucșenescu mare clucer, cu prilejul construirii spitalului și bisericii. La m-rea Pantelimon era palatul de vară al lui Grigore Ghica. În 1821, mănăstirea a fost ocupată de turci.

Pe lângă numeroasele moșii cu care a fost înzestrată, mănăstirea a mai avut și 13 schituri ca metoașe, cu moșiile și veniturile lor : Fedeleșoiu, Berislăvești (Argeș), Grăjdana (Buzău), Găiseni (Dîmbovița), Poiana, Tîrgșor, Brebu, Șerbănești, Lespezile (Prahova), Titireciu, Măxineni (Rm. Sărat), Cornetul, Morunglavu (Vîlcea).

Din arhiva creată de m-rea Pantelimon s-au păstrat doar 19 documente foi volante, 1 dosar și 1 condică — Mss. nr. 694, care se referă la moșii, vii, odăjdii, vite, lucruri mișcătoare și nemișcătoare, toate acestea din perioada 1821—1865. După limbă documentele sînt : românești — 12, grecești — 7 ; după proveniență : originale — 17, copii — 2.

Materiale documentare privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărînici” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare se referă, în majoritate, la două din metoașele mănăstirii : schiturile Cornetul și Titireciu, și anume la arendarea, de către N. Trăsnea, episcopul Spitalului Sf. Pantelimon, către ieromonahul Anastasie a schiturilor Titireciu și Cornetul, în 1821, pe termen de 5 ani, iar în 1823

arendarea schitului Titireciu pe termen de 3 ani, lui Iani Gheorghiu. Se mai găsesc: o copie de pe regulamentul mănăstirii, un contract de arendare a munților Mîndra, Stănișoara și Cornetu, încheiat de mănăstire cu Oprea și cu Teodor Ciorogariul, și vînzarea Cornetului în 1824 cu 320 de taleri lui Șandru Mijea din Cacova; dosar în pricina împresurării moșiei Dascălu de către proprietățile învecinate (1865); cîteva documente privind claca și refuzul sătenilor de a o face (în 1823 sătenii Copăcenii se obligă față de egumenul Anastasie, de la schitul Cornetul, să facă zilele de clacă pe care nu le-au făcut în zilele zaverei, iar în 1824 Nicolae clucerul, episcopul spitalului Pantelimon, se plînge domnului că locuitorii de pe moșia Copăcenii, a schitului Cornetul, nu vor să facă zilele de clacă).

U. p. : 21.

Anii extremi : 1821—1865.

Instrumente de informare : Inv. nr. 30, 235, 292, 293, 435, 436, 491—495; *Indice cronologic* nr. 17.

Bibliografie : Dumitrescu M., *Ist. a 40 de bis.*, I, p. 15—26; Brătulescu V. și Remus Ilie, *M-ri și bis. din Ilfov*, p. 13—16; Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic*, p. 240—241.

MĂNĂSTIREA PASĂREA

M-reă Pasărea, din jud. Ilfov, a fost înființată în 1813 de Timotei, starețul de la Cernica. Biserica mănăstirii fiind nefcăpătoare, în 1819 s-a început strîngerea de ajutoare pentru a se face una nouă de zid, care în 1828 încă nu era terminată. Fiind ruinată la cutremurul din 1838, Calinic, arhimandritul de la Cernica, o dărmă și ridică în 1846 biserica actuală.

În 1864 Ministerul Cultelor a înființat la m-reă Pasărea o școală primară pentru satele din jur și pentru personalul mănăstirii. Tot atunci s-a înființat și un spital cu 12 paturi, întreținut de Eforia Spitalelor Civile. În 1921—1922 s-a înființat o școală primară pentru orfanele de război.

Fondul arhivistic al m-rii Pasărea cuprinde 203 documente foi volante și 15 dosare, dintre anii 1680—1871. După limbă documentele sînt : românești — 200, grecești — 3 ; după proveniență : originale — 140, copii foi volante — 31, rezumate — 32. Materiale documentare privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția de „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

În documentele acestui fond găsim știri despre proprietățile mănăstirii sau ale unor persoane particulare între care moșiile : Flocoșeni sau Pasărea, Cojești, Ulmeni, Teodoreasca sau Diaconasca, Băleanca, Odaia Manciului, Custureni, Tămădău, Agești sau Drăcești, din jud. Ilfov, Bănești, Curătești, Popești, Epurești, Stănești,, Priba, Mihălești, Vîrteju, Zăgazu, din jud. Vlașca, Uești (Uiasca) sau Buligeasca, Flești, din jud. Argeș etc. ; *viile* din dealul Cernăteștilor de la Arva, Ceptura, Valea Ursoaia, din jud. Prahova ; *beleș-teie*, *zăgazuri* și *vaduri de moară* la Flocoși și Tămădău. Multe din documente reprezintă hotărnicii de moșii, danii, acte de judecată — în 1831 Vasile Diaconescu lasă mănăstirii moșia Teodoreasca, pentru care urmează o perioadă de judecăți, ce durează pînă în 1839, cînd Ancuța, soția lui Ianache rachierul, pretinde pentru această moșie 2500 lei ; între 1848—1859, pricini între Mitropolie, spătarul Cristodor Cristopol și boierii Prijbeni pentru moșii ; în 1857 și 1863 pricini între mănăstire și moștenitorii lui Cornea Brăiloiu pentru anularea daniei făcută de Safta Prijbeanca etc. De asemenea, un

contract din 1853 între Manole Stoicovici din Pitești și mănăstire pentru arenda moșiei Bascovul și un ordin din 1859 al Ministerului Cultelor în privința regulilor tăierii pădurilor mănăstirești. Cîteva documente privesc m-rea Cernica iar unul din 1750, m-rea Stelea.

U. p. : 218.

Anii extremi : 1680—1871.

Instrumente de informare : Inv. nr. 30, 235, 435, 436, 439, 447, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 17.

Bibliografie : Cassian Cernicanul, *Istoriile sf. m-ri Cernica și Căldărușani*, p. 82 ; Damian Stănoiu, *Mănăstirea Pasărea*, Buc., 1926, 32 p. ; Brătulescu V. și Remus Ilie, *M-ri și bis. din Ilfov*, p. 16.

MĂNĂSTIREA PLĂTĂREȘTI

Construcția m-rii Plătărești a fost începută probabil înainte de 1639, de către Matei Basarab și doamna Elina, fiind amintită în hrisovul din acest an pentru dezrobirea mănăstirilor din mîinile călugărilor greci, și a fost terminată prin 1646, ispravnic fiind Albu clucerul, iar după moartea acestuia, tatăl său, Mitrea pitarul. Ion Brezoianu susține că fondarea ei nu depășește sfîrșitul secolului al XV-lea. În secolul al XVIII-lea biserica mănăstirii a fost refăcută, iar chipurile lui Matei Basarab și al Doamnei Elina au fost înlocuite cu o scenă liturgică. M-rea Plătărești a fost închinată la Sfîntul Mormînt.

Din arhiva creată de m-rea Plătărești s-au păstrat 24 de documente foi volante, 5 dosare și o serie de documente în condicile de mezaturi, aflate în colecția „Manuscrise” sub nr. 227 și 378, condici ce privesc mai multe mănăstiri, toate acestea cuprinzînd perioada 1688—1890. Materiale documentare pentru m-rea Plătărești se mai găsesc în colecția de „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele se referă la împresurări și hotărnicii pentru *moșiile* : Plătărești, Frunzânești, Uscăți, Vasilați, Sohatu, Odaia Manciului, Popeștii de Jos, din jud. Ilfov, Vadul Săpat, jud. Prahova, Pieptea din jud. Teleorman ; *moara* de la Cucuieți, jud. Ilfov ; *vii* la baltă, în plasa Olteniței. Este menționată o danie din 1684, prin care Șerban vv. înzestrează m-rea Ostrovul cu moșie în județul Teleorman.

U. p. : 29.

Anii extremi : 1688—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 30, 235, 435, 436, 439, 447, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 17 (Vezi și nr. 12 pentru Ms. nr. 227).

Bigliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinete*, p. 51 ; Dumitrescu M., *Ist. a 40 de bis.*, vol. II p. 52—53 ; Brătulescu V., *Biserici de timp*, în *B.C.M.I.*, XXXII, 1939, p. 125—132 și extras, Buc., 1940.

MANĂSTIREA PLUMBUITA

M-reia Plumbuita din București a fost zidită pe moșia Colentina, de la care i se trage și cel de al doilea nume sub care apare în unele documente, „Mănăstirea Colentina” sau „Mănăstirea Plumbuita de la Podul Colentinii din București”. Numele de „Plumbuita” vine de la faptul că Radu Mihnea, în ultima sa domnie, a acoperit-o cu plumb, pentru a rezista mai bine intemperiilor vremii, după cum rezultă dintr-un hrisov din 1626. Unii istorici au susținut că m-reia Plumbuita a fost construită de Radu Paisie, dar, după cum arată cronica țării, acesta a construit numai m-reia Mislea. De fapt, m-reia Plumbuita a fost începută de Petru cel Tânăr (1559—1568) și continuată de urmașii săi, Alexandru Mircea, cu doamna Ecaterina și de Mihnea Turcitul. Într-un document din 18 noiembrie 1614, se spune că mănăstirea a ars când s-a întâmplat țării „răutate”, probabil în 1595. În 1632, lângă m-reia Plumbuita, a avut loc o luptă între oștile lui Matei Basarab și cele ale lui Radu Iliaș, în amintirea căreia Matei Basarab a refăcut biserica, adăugându-i pridvor și zugrăvind-o (1647). Tot aici, Matei Basarab a ridicat și un palat, care i-a servit drept reședință de vară. Cutremurul din 1802 a dărâmat-o, fiind refăcută prin grija călugărului Dionisie din Ianina, care a terminat-o în 1806. De asemenea, și cutremurul din 1838 i-a ruinat clădirile. De-a lungul timpurilor, fiind întărită de Matei Basarab, ea a avut rolul unei cetăți. În 1821 ereziiștii lui Bimbașa Sava, la vestea sosirii turcilor, și-au găsit adăpost la mănăstire. La 1848, ea a fost folosită ca închisoare pentru o parte din revoluționarii arestați. În materialele fondului există corespondență din 1848 și 1854 cu privire la reparații, dar în 1860 ea se afla într-o stare destul de proastă, iar zidul care-i dădea aspectul de cetate, începuse să se prăbușească. Starea actuală a mănăstirii se datorează restaurării făcută de Comisia monumentelor istorice între anii 1933—1956.

Încă de la 21 octombrie 1585, m-reia Plumbuita a fost închinată de Mihnea Turcitul ca metoh la m-reia Xeropotam de la Muntele Athos. Ca importanță, la 1813 ea se număra printre mănăstirile de categoria a III-a. Ea avea ca metoh biserica Adormirea Maicii Domnului din Slatina, ctitorie a lui Ion Slătineanu mare medelnicer și a fratelui său Nicolae Slătineanu.

Aceasta a fost închinată ca metoh la Xeropotam, în 1764, de fiii săi Constantin și Răducanu Slătineanu și a fost dată în grija m-rii Plumbuita pentru centralizarea administrației așezămintelor închinat la Xeropotam.

Fondul arhivistic al m-rii Plumbuita cuprinde 643 de documente, din care 559 foi volante (5 din ele trecute în colecția „Secția Istorică”), iar restul în 2 condiții trecute în colecția „Manuscrise”, sub nr. 255 și 319, aceasta din urmă referitoare la mai multe mănăstiri. După limbă documentele sînt : românești — 574, slave — 8, grecești — 60, rusești — 1 ; după proveniență sînt : originale — 507, copii în foi volante — 86, copii manuscris — 50. Din fond mai fac parte 4 dosare, toate aceste materiale cuprinzînd perioada 1550—1883. Documente privitoare la m-re Plumbuita se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Majoritatea documentelor sînt zapise de vînzare — cumpărare de moșii, vii și case, hrisoave domnești de danii și întăriri de mili și scutiri. Printre proprietățile mănăstirii Plumbuita și ale metohului ei de la Slatina, care apar în documente, amintim *moșiile* : Tămădăul, Ambești, Plăseni, Boldoroghești, Dudu, Boleasca, Brănești, Fundeni, Afumați din jud. Ilfov, Tâmburești sau Pietroiu, Lata sau Sărata, Bucșa, jud. Ialomița, Bîrca, Oporelu, Preotești, Buicești, jud. Olt, Leoști jud. Romanși etc. ; *vii* : în dealurile Livezilor, Moldovenilor, Inoteștilor, Scăienilor, Dobrotenilor, Crîngului, Brăneștilor și Bucureșilor, în jurul mănăstirii ; *morii* : pe apa Dîmboviței, în jurul capitalei, pe moșia Dudul ; *păduri, bălți, eleșteie* : la Mostiștea și Boldoroghești ; *pînițe, circiumi, loc de casă* în București, „unde a fost lumînăria”.

Alte documente conțin informații despre milele domnești : venitul băii celei mari din București, vinăriciul din dealul Slatinii ; scutiri de dări — în 1630 și 1634 Leon Tomșa vv. și Matei Basarab vv. scutesc mănăstirea și rumânii mănăstirii de toate dările de peste an ; în 1644 Matei Basarab scutește „colibașii” din jurul mănăstirii de lucrul domnesc și de cel boieresc, lăsîndu-i slobozi de pîrcălabul de curte și de cei de tîrg, de cai de olac, de armășie, de comișie etc. ; în 1665 Radu Leon vv. scutește mănăstirea de dijma de stupi, de rîmători, de oierit, de la șlobozia mănăstirii, urmînd să nu ia dijmă dijmarii județului, ci numai călugării mănăstirii ; scutire de dăjdii a doi pescari pentru treaba domniei și mănăstirii etc.

O serie de documente se referă la arendarea moșiilor, morilor, circiumilor și la darea cu embatic de locuri pentru case, prăvălii, circiumi etc. — în 1840 moșia Tămădău se arendează cu 12 400 lei ; pentru 1834 există o catagrafie de locurile din Slatina date cu embatic ; de asemenea, contracte din 1850 etc. ; în 1821, Ministerul Cultelor poruncește m-rii Plumbuita ca pe viitor legalizarea actelor pentru locurile ce se vînd de embaticarii mănăstirii să nu se mai facă de egumeni în limba greacă ci în limba română. Documentele conțin știri despre rumâni și vînzări în rumânie — în 1639, Dobromir, feciorul Radului, se vinde rumân cu toată familia sa lui Diicu, mare agă ; în 1659 Mihnea III Radu vv. obligă rumânii din Tâmburești să

lucreze viile domnești; despre țigani și fuga lor de pe moșii, ca o formă de protest împotriva exploataării; despre moșneni, meșteșugari — în 1811 și 1818 apar Iacomi și respectiv Apostolache, ceasornicari.

Cîteva documente dintre 1777—1786 informează despre sume de bani plătite pentru o școală și pentru zaherea, iar altele din 1840—1849 despre necesitatea de a asigura întreținerea soldaților orînduiți la mănăstire, despre obligația de a elibera încăperile mănăstirii pentru a se așeza acolo „erbăria” și de a avea grijă de paza arestatului Dimitrie Macedonschi (1842).

Din materialele documentare reiese că m-reă Plumbuita a avut o bibliotecă care s-a îmbogățit continuu și care în 1838 s-a cerut să fie trimisă la biblioteca de la Sf. Sava, s-a păstrat lista cărților trimise, adrese cu care se înaintau mănăstirii cărți și gazete, cum sînt: lucrarea „Radul al VII-lea de la Afumați”, un tratat de Economie Politică, ziarul „Universul”.

U. p. : 565.

Anii extremi : 1550—1883.

Instrumente de informare : Inv. nr. 30, 237, 292—293, 435, 436, 448, 491—495 ;

Indice cronologic nr. 17.

Bibliografie : Sachelarescu Ion, *Din istoria Bucureștilor, Plumbuita*, Buc., 1940, 224p.; Nicolaescu St., *Sfînta mănăstire Plumbuita de la Podul Colintinii din București*, în *Gazeta municipală*, IX, 1940, nr. 423; Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic*, p. 251—254.

MĂNĂSTIREA POIANA MĂRULUI

Potrivit datelor din monografia publicată de ieromonahul Teofil, m-re Poiana Mărului, din fostul jud. Rm. Sărat, ar fi fost înălțată pe la 1464 și numele i-ar fi venind de la o poiană în care se afla un măr cu o icoană a Maicii Domnului, care s-ar fi păstrat pînă aproape de 1933 avînd pe ea anul 1110. Maiorul Papazoglu nu amintește aceste lucruri și începe istoricul cu starețul Vasile, de origine rusă, venit de la Sfîntul Munte și care ar fi întemeiat această mănăstire prin 1718. Tot el arată, însă, că m-re Poiana Mărului a întemeiat schitul Valea Neagră, prin 1676, după inscripția ce se vede pe ușorii bisericii. Aceasta ar însemna că mănăstirea este mai veche și decît anul 1676. (Vezi istoricul făcut de maiorul Papazoglu, Ms., 729. f. 12—14).

Mănăstirea avea două biserici, una din ele avînd, după ieromonahul Teofil, o inscripție în limba rusă cu data 1721. Pînă la 1775 mănăstirea a ars de două ori în întregime, distrugîndu-se și toate documentele pe care le posedea, atît ale ei cît și ale schiturilor pe care le-a avut sub îngrijire. În mănăstire trăiau călugări ruși și români și ea se administra singură. În 1779, apare ca metoh la m-re Rîmnicul Sărat, în sec XIX, însă, ținea de Episcopia Buzău. După secularizare, călugării s-au împuținat, iar în 1893 episcopul i-a mutat la schitul Găvașul, lăsînd doar pe unul singur să îngrijească de biserică. În 1933 era locuită de 12 maici, care aveau un atelier de covoare. M-re Poiana Mărului a avut 3 metoașe : — Dălhăuții, întărit pentru a doua oară ca metoh în 1780 de ctitora sa Catinca ; — Cotești — fondat chiar de Poiana Mărului în 1779 ; — Valea Neagră, în Vrancea, făcut tot de Poiana Mărului prin 1676.

Din arhiva m-rii Poiana Mărului s-au păstrat 48 de documente foi volante (din care 1 trecut în colecția „Secția Istorică”), și 10 dosare, dintre anii 1541—1872. După limbă documentele sînt : românești — 47, grecești — 1 ; după proveniență sînt : originale românești — 31, copii românești — 16, copii grecești — 1.

Materiale documentare privind această mănăstire se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii. De asemenea, materiale din perioada 1863—1889 se găsesc la Filiala Arh. St., județul Buzău.

Materialele cuprind informații despre *moșiile* : Valea Fîntînei, Brăești sau Stupina, Stupinile sau Poiana Ascunsă, Grabicina, Trestia, Posobești, din jud. Buzău etc ; *vii* în dealul Zăplazului și la Urechești ; *mori* pe moșia Valea Fîntînei. În legătură cu moșiile se găsesc întăriri și danii dintre 1757—1836, inclusiv danii în bani făcute de domnii Moldovei ; vânzări — în 1849 vinde lui Stoica Nedelcu un loc din București, cu 150 galbeni, ca să o ajute la facerea unei mori ; în 1850 starețul cere să vîndă patru prăvălii din Rîmnicul Sărat, aflate în proastă stare, pentru ca să construiască una nouă în Brăila. Date interesante despre mănăstire dau cele trei catagrafii din 1863 — două de toate acareturile aflate pe proprietatea mănăstirii și una de cheltuielile făcute cu reparațiile morilor de pe moșia Valea Fîntînei.

Cîteva documente se referă la clacă — din 1863 este lista de zilele lucrate de locuitorii de pe moșia Valea Fîntînei în contul arendașului Nicolae Rusescu (1863) ; nesupunerea scutelnicilor și poslușnicilor de pe moșia Grabicina la obligațiile lor.

U. p. : 58

Anii extremi : 1641—1872.

Instrumente de informare : Inv. nr. 30, 239, 435, 436, 448 ; *Indice cronologic* nr. 17.

Bibliografie : Pelimon A., *Memoriu*, p. 54 ; Teofil Ieromonah, *Sfîntul schit Poiana Mărului*, în *Glasul monahilor*, XI, 1933, nr. 341.

MĂNĂSTIREA POLOVRAGI

M-reă Polovragi, din jud. Gorj, numită în documente „Mănăstirea de la Braniștea semănată din Polovragi“, a fost construită de logofătul Danciul Pîrîianul, în anul 1643, pe locul uneia mai vechi, semnalată în vremea lui Moise vv., pe la 1529—1530. Se crede chiar că ar fi fost construită în 1505 de Radu și Petru din Pîrîiani, strămoși ai lui Danciul. Două hrisoave de la Mihnea Turcitul, din anii 1578—1579 și 1582—1583, amintite de catagrafia din 1731, o arată ca existînd din secolul al XVI-lea. De altfel, și în clopotnița mănăstirii se aflau trei clopote, din care două mai vechi decît anul 1643, cu inscripțiile MDLXXII Ecce Agnus Dei (1572 — Iată mielul lui Dumnezeu) și MDCXVIII Domeneco Machiarini fece (1618 Domenic Machiarini a făcut).

Logofătul Danciul n-a reușit să termine mănăstirea și așa neterminată a închinat-o la Sfîntul Mormînt din Ierusalim, în 1648, pe vremea cînd era capuchehaie a lui Matei Basarab la Constantinopol. Timp de 50 de ani mănăstirea stă pustie, fiind terminată de abia între 1698—1702 de arhimandritul Ioan de la Hurezi. În 1693, pentru că nu se mai putea susține singură, a fost răscumpărată de Constantin Brîncoveanu de la Sfîntul Munte, cu 1500 aspri, bani cu care s-au făcut odăile de la Sfîntul Gheorghe din București, și a fost dată metoh la m-reă Hurezi. În 1712, Constantin Brîncoveanu a reparat-o din nou și a înzestrat-o cu moșii, din care cauză apare între ctitorii ei. Mănăstirea a avut și bolniță construită în anii 1736—1738 de egumenul Levrentie. La 1731 se citează ca metoașe „hanul nemțesc“ din Craiova și m-reă Sfîntul Ioan din Ocnele Mari.

Fondul arhivistic al m-rii Polovragi cuprinde 495 documente foi volante (din care 4 trecute în colecția „Secția Istorică“) și 2 dosare, dintre anii 1502—1866. După limbă documentele se împart în : românești — 481, slave — 10, grecești — 3, rusești — 1 ; după proveniență sînt : originale — 385, copii — 20, traduceri — 1, rezumate — 89.

Materiale privind mănăstirea se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

Documentele fondului cuprind informații despre *moșii* și *sate* : Polovragi, Cîrligei, Slăvești, Negoști, din jud. Gorj, Budoiu, Jigălie, Obislav, Vaideei, Băești, Otești, Șoldul, Buciumul, Corșor, Tereuja, Vălsănești, Urișica, din jud. Vîlcea, Șipot, Crăpeni, din jud. Dolj etc. ; despre *vii* : din dealul Negoștilor, din Sutești, Derghesești ; *munții* : Șoldul, Buciumul, Prislop, Pleașa, din jud. Vîlcea etc. În 1692 satul Polovragi era destul de mare pentru ca o jumătate din el să fie amanetată cu 35 000 de bani.

Cîteva documente conțin știri despre lupta țărănimii împotriva exploatării — plîngeri, judecăți, fuga de pe moșie ca și ajutorul dat de domni boierilor pentru a-și stăpîni rumânii. În 1634 Matei Basarab poruncește vătafilor de plai să ajute Stanciului postelnic să strîngă rumânii risipiți ; pricini cu unii locuitori pentru călcarea, cu vitele, a pășunilor din munți ale mănăstirii, fără a plăti suhat ; pricini cu moșnenii din Șipot (1834—1843), care, în 1731, se plîng administrației cesaro-craiești, că mănăstirea îi ia pe nedrept de pe moșiile lor pe care le stăpînesc din moși-strămoși. În ceea ce privește claca, domnul îi sprijină pe boieri pentru supunerea locuitorilor. Astfel, în 1760 Scarlat Grigore Ghica poruncește locuitorilor de pe moșiile m-rilor Hurezi și Polovragi să facă cîte 12 zile de clacă pe an. Locuitorii nu au voie să țină cîrciumi pe moșia mănăstirii fără aprobarea egumenului.

Documentele acestui fond se mai referă la hotărnicii, călcări de moșii, la pricina dintre m-rile Polovragi și Bistrița, între anii 1783—1787, pentru moșia Milostea, la abuzurile turcilor — în (1719) un cazan nu funcționează din cauză că, „înmulțindu-să răutățile cu turcii și hoții“, a stat închis ; în 1790 călugărul Ioan ajunge la Timișoara, de teama turcilor, cu un săculeț cu documente ale mănăstirii, ce-i fuseseră încredințate spre păstrare.

U. p. : 497.

Anii extremi : 1502—1866.

Instrumente de informare : Inv. nr. 30, 240, 292, 293, 436, 439, 448. *Indice cronologic* nr. 17.

Bibliografie : Ștefulescu Al., *Polovragi*, vol III, Tg. Jiu, 1906, 158 p. + 16 pl. + 1h. ; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 65—66 ; Brătulescu V., *Mănăstirea Polovragi*, în *B.C.M.I.* XXXIII, 1940, p. 5—34 și extras, Buc., 1940 ; Andreescu Șt., *Insemnări, citirii de la Polovragi*, în *Mitrop. Olt.*, XVI, 1964, nr. 3—4, p. 231—235.

MĂNĂSTIREA RADU VODĂ

Construcția m-rii Radu Vodă, din București, cunoscută și sub numele de m-rea Sfînta Troiță, după hramul său, a fost începută în domnia lui Alexandru Mircea vv., în 1568, și a fost terminată în domnia lui Mihnea Turcitul, la anul 1585, cînd italianul Franco Sivori o descrie ca fiind foarte frumoasă și așezată pe un loc înălțat, pe locul unde se pare că fusese de la începutul secolului al XVI-lea, chiar mai devreme, o biserică. Această mănăstire a fost zidită de Alexandru Mircea vv. pentru a fi mitropolia noii capitale, ceea ce a și fost în vremea domniei acestuia (1568—1577) și a lui Mihnea Turcitul (1577—1583 și 1585—1591).

În 1595, Sinan Pașa a fortificat înălțimea pe care se afla mănăstirea, cu pămînt și trunchiuri de stejar, întăririle de aici fiind cunoscute sub numele de „palanga lui Sinan Pașa”. Sinan Pașa, fiind pus pe fugă de Mihai Viteazul cu ajutorul lui Sigismund Bathori, a dat foc prafului de pușcă depozitat în mănăstire și a distrus-o din temelii, astfel că mănăstirea a rămas pustie pînă în 1613, cînd Radu Mihnea a început rezidirea ei, și a terminat-o în anul 1614. Mănăstirea își trage numele de la acest de al doilea ctitor al său. În 1658 a fost fortificată din nou de Mihnea III Radu, care locuia în încăperile ei.

În secolul al XVIII-lea i s-au mai făcut unele reparații, în 1714 a fost zugrăvită și i s-a adăugat pridvorul din față. Dar la sfîrșitul secolului era, după Sulzer, într-o stare deplorabilă, iar cutremurele din 1802 și din 1838 i-au adus și ele mari stricăciuni. În 1841, unele din clădiri, au fost reparate pentru a se instala în ele Seminarul Central, iar în 1893, pe locul clădirilor din jurul mănăstirii care au fost dărîmate în 1875, s-a ridicat clădirea fostului Internat Teologic.

M-rea Radu Vodă a fost închinată în anul 1613 ca metoh la m-rea Ivir, de la Muntele Athos, închinare întărită împreună cu metoașele sale de la acea dată, și de Matei Basarab în anul 1649. M-rea Radu Vodă a avut ca metoașe: m-rea Tutana din jud. Argeș, închinată de Radu vv. la 1621, m-rea Stelea din București (zidită de Stelea spătarul și închinată în 1630); schiturile Bălteni (zidit de Hrizea vornicul), Iezerul (al Chiajnei vorniceasa, soția Cernicăi), toate din jud. Ilfov, Izvorul de lîngă Tîrgoviște, jud. Dîm-

bovița (zidit de stolnicul Grama, închinat în 1630) și biserica Foișorului, din București (închinată în 1746, cu toată mahalaua).

Fondul arhivistic al m-rii Radu Vodă, cuprinde materiale documentare dintre anii 1497—1879. În total sînt 8662 de documente, din care 2719 sînt sub formă de foi volante, iar restul, copii în cele 35 de condici ale mănăstirii, trecute în colecția „Manuscrise” sub nr. 256—279, 319, 430, 467—475, precum și 405 dosare. După limbă documentele sînt : românești 5257, grecești 3291, slave 91, turcești 6, rusești 5, franțuzești 2, nemțești 1, bilingve 9 ; după proveniență sînt ; originale 2824, copii numai în manuscrise 5626, copii în foi volante 186, copii în manuscrise și foi volante 26. Documente cu privire la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii și al Comisiei Documentale.

Aspectele ce se desprind din documentele acestui fond sînt multiple. În majoritate documentele sînt acte de proprietate și se referă la *moșii* : Măicănești, Văcărești, Ciocănești, Broșteni, Sărulești, Florești, Mărăceni, Glina, Otopeni, Uricești, Buzești, Fundeni, Lupești, Hodovoia, Mănești, Dichisești, Murgeni, Sărata, Cioara, Mărculești, Cocioc, Căldăraru, Otopeni, din jud. Ilfov, Dărza, Săpunari, Răceni, Paraipan, Pletești, Crăceni, Mănescul, Costieni, Murgeanca, Piersica, Burdușelu, din jud. Ialomița, Grindeiu, Găstești, Dănciulești, Ogrăzeni, Zădăriciu, Mihaileasca, din jud. Vlașca, Văleni, Izvorani sau Salcia din Muscel, Tutana din Argeș etc. ; *vii* : în dealurile Văcăreștilor, Bucureștilor, în Dealul Jugurenilor, Loloeștilor, Negovanilor, Sîrbenilor, Tohanilor, Scaenilor, Urlaților, Cotrocenilor, Tîntești, la satul Presca, la Cătunul lui Laiotă, Greci, Lupești, Văleni etc. ; *mori* : la Fundeni, Bălteni, Stupeni, pe apa Topologului, la Esciori, Dîlga, pe Dîmbovița, Argeș, la Gorgani, Foișor, o moară domnească la baie ; livezi de pruni din care se vînd cîte 100—300 de pruni sau livezi întregi ; *păduri* ; *bălți* la Nenciulești și Cornățelul ; *prăvălii* în București etc.

Documentele oglindesc relațiile dintre clasele sociale. Se constată acumularea de terenuri, prin cumpărări repetate — Hrizea logofăt cumpără în 1627 părți de moșie în Voinești, iar Mihai Cantacuzino cumpără între 1686—1687, în moșia Trănșani, părțile a douăzeci de locuitori, care în 1778 sînt obligați de Alexandru Ipsilanti vv. să dea dijmă. Țăranii liberi devin rumâni. Multe documente privesc căderea în rumânie, daniile și vînzările de moșii cu rumâni cu tot, fuga rumânilor de pe moșii, legătura lui Mihai Viteazul — în 1628 Alexandru vv. întărește lui Hrizea, mare logofăt, satul Bălteni și mai mulți rumâni pe care îi apucase legătura lui Mihai în acel sat ; în 1643 Matei Basarab cere mai multor boieri tocmelnici să cerceteze dacă Gheorghe și frații săi au fost rumâni și dacă i-a apucat legătura lui Mihai în Bălteni ; în 1654 Constantin Șerban întărește m-rii Sfînta Troiță rumânii din Bălteni, unde i-a apucat legătura lui Mihai etc.

Alte documente se referă la clacă : domnii dau hrisoave prin care obligă pe locuitori să facă cîte 12 zile de clacă pe an (Scarlat Gr. Ghica vv. în 1758 și 1766), sau locuitorii se obligă a lucra cele 12 zile (locuitorii din Flămînzei în 1807, cei din Fundul Săcuiei în 1792), sau refuză să facă claca

legiuită și egumenii cer domnului să-i oblige s-o facă, ca în cazul egumenului Hrisantie în 1786 sau al arhimandritului Ignatie în 1805. Locuitorii nu se supun la plata altor dări și obligații: în 1661 Grigore Ghica vv. poruncește lui Ghioca șetrarul să cerceteze nesupunerea locuitorilor din Cîmpulung de a plăti dările mănăstirii, în 1751 Grigore Ghica vv. cere ispravnicului de Muscel să oblige pe locuitori a da vinăriciul mănăstirii, în 1764 Mihai Racoviță vv. și în 1772 Divanul Principatului cer ispravnicilor de Muscel să oblige pe locuitori să dea otașină mănăstirii Radu Vodă, în 1775 Alexandru Ipsilanti arată că egumenul m-rii Radu Vodă a dat jalbă că locuitorii din Mănești nu vor să plătească dijma etc. Este nevoie de porunca domnului pentru ca locuitorii să fie determinați să asculte de proprietari — în 1633 cînd Matei Basarab poruncește locuitorilor de pe moșia Paraipan să se supună la muncă, iar în 1671 Antonie vv. poruncește sătenilor din Dichiseni să vină cu carele să lucreze la un zăgaz de moară al m-rii.

Materialele documentare se referă de asemenea la taxa de 44—45 bani anual (1669—1759) pe care trebuiau s-o plătească embaticarii mănăstirii la opreșteea pentru locuitorii de pe moșiile mănăstirii de a vinde vin și rachiu fără învoirea egumenului. În 1735 Grigore Ghica vv. oprește pe locuitorii de pe moșia m-rii Radu Vodă de a vinde rachiu și alte lucruri fără permisiunea specială a egumenului, în 1736 Constantin Nicolae vv. dă voie mănăstirii să ia cîte un taler de la oricine va vinde vin pe moșia mănăstirii, iar în 1789, cînd locuitorii din Văleni nu țin seama de această poruncă, egumenul dă jalbă împotriva lor.

În unele documente sînt menționate importante mișcări sociale — răscoala condusă de Lupu Mehedințeanu (1617—1618), într-un document din 1619 prin care Gavril Movilă împuternicește satele Văleni, Poenari, Groșani etc. să caute din sat în sat 5 boi pierduți „de cînd răzvala Lupului“, în altele se vorbește de cei care au strîns dijma din satele Cozlogi, Scutelnici și Hotarul în timpul „răzmeriței“ din 1821. O formă a luptei țărănimii, împotriva asupririi, întîlnită în documentele acestui fond, este părăsirea loturilor și satelor, vii, în special, și siliști. O serie de materiale se referă la numărul țiganilor și birul ce au de plătit (1836) și la dezrobirea lor (1847), precum și la viața orășenească, la neguțători și meșteșugari — în 1636 vedem pe orășenii mari și mici din București că au ocine, moșii, vii și livezi spre Văcărești, iar în 1668 unii mahalagii se învoiesc cu egumenul mănăstirii cîte zile să lucreze într-un an; și un pachet de documente se ocupă de pricinile dintre orășenii din Cîmpulung și mănăstire pentru o vie etc. Numele unor persoane, care au pe lîngă ele indicația ocupației lor, ne dau lămuriri asupra meseriilor acestora. Mănăstirea aflîndu-se într-un oraș, documentele acestui fond, scot în evidență o varietate de ocupații: Teodor șalvaragiul, Nicolae cismarul, Badea croitorul, Radu găitanarul, Stoian tabacul, Filip dulgherul, mindirigiul, Ioniță plăpumarul etc., sau o uliță a lăcătușilor, indicația unei săpunării etc.

Apar și cîteva știri despre comerț: în 1823, un „senior“ Bonet, supus francez, cumpără vinul mănăstirii; în 1795 Alexandru Moruzi vv. poruncește ispravnicilor de Dîmbovia să facă tîrg pe moșia Văleni a mănăstirii. Aici se face și un han, se înființează scaune de carne, probabil pentru a funcționa în perioada tîrgului.

Multe documente se referă la danii, mili domnești pentru mănăstire și pentru metoașele sale, ca și pentru mănăstirile de la Muntele Athos. Iată câteva din milele domnești pentru m-reă Radu Vodă : vinăriciul domnesc și boieresc din Dealul Lupeștilor, din 10 vedre 1, otașina din dealurile cu vii, din 30 de vedre 1, pârparul, 150 găleți de grâu pe an, acordate de Mihnea vv. (1588) ; vama de sare de la Telega și Ghititoara, vamă de la carăle care ridicau sarea de la aceste ocne ; scutire, ca pentru toate mănăstirile din țară, de dijma albinelor, gorșina oilor și porcilor, de vinăriciu, cai împărătești, clacă, vin domnesc etc. (Leon vv. — 1632) ; scutire pentru 12 oameni (Matei Basarab — 1648) ; scutire de biruri (1649) ; scutire de bir de taleri, de miere, ceară, găleată de făină etc. (Constantin Șerban — 1656) ; 200 de bolovani de sare de la Telega (Șerban vv. — 1683) ; sare de la Slănic (Ștefan Cantacuzino vv.) ; 60 taleri pe an din visterie (1724, 1734) ; 200 de lei de la carvasara (Divanul Principatului — 1790) ; 7 scutelnici în satul Negoști, obligați să dea mănăstirii, anual, 60 de taleri și o chilă de orz (1816).

Pentru mănăstirile de la Munte Athos se înțelnesc mili acordate m-rii Ivirul, variind între 3000 și 15000 aspri pe an, de la cămărașii de ocne ; 200 taleri pe an și 100 de taleri de la carvasara, acordați de Alexandru Ghica în 1768.

O serie de materiale documentare cuprind date despre locurile de casă date de mănăstire cu embatic în mahalalele Căramidarilor, Dobrotesii, Popescului, Oltenilor, vânzările făcute de embaticari, plata embaticului — 1 oca de ceară pentru pogon pe an, iar pentru vii după ce dau în rod, otașina 1 vadră din 20, și bani pentru locurile de casă ; corespondență cu autoritățile în procesele pentru locurile cu embatic etc.

În cadrul fondului există multe contracte de arendare pentru moșii, claca acestora, venitul m-rii Stelea, iar în 1832 chiar metohul Tutana este arendat lui Ioan Hrisopolu, cărciumi, morile de la Foișor cu pua etc. Exploatarea arendașească reiese clar dintr-un document din 1838, în care clăcașii din Valea Vălenilor multumesc egumenului m-rii Radu Vodă că i-a scăpat de fostul arendaș care îi păgubea.

În materiale apar diverse alte informații : în 1695 ispravnicii de București cer să se strângă bucatele celor fugiți și să se vîndă pentru despăgubirea haraciului ; în 1795 se face evaluarea vitelor locuitorilor din Găstești, însemnându-se sumele pe care le datorau mănăstirii locuitorii satului ; diverse chitanțe indică achitarea, între 1823—1826, a diverse sume de bani către școli și casa datoriiilor țării ; o foaie din 1810 conține date referitoare la obligația mănăstirilor din județul Ilfov la cumpărarea zaherelei pentru oștile împărătești, hotarele stabilite orașului București, în afara cărora nu se mai puteau face clădiri noi (1836) ; eliberarea unora din încăperile mănăstirii pentru așezarea soldaților turci ; știri despre construcții — facerea unor poduri în mahalaua Radu Vodă (1819—1820) ; peste Dîmbovița, în dreptul podului Beilicului (1833) ; la biserica Elefterie și marginea Dîmboviței (1837) ; reparații la biserica Stelea (1839) ; reînnoirea bisericilor de pe proprietățile mănăstirii ; facerea caldarîmului în Ulița Căramidarilor, care merge la morile de la Foișor și în Ulița Sf. Iie, pînă la bis. Piscului (1850) ; date

despre înfrumusețarea satelor (1837—1838), așezarea lor la linie, corespondența cu câțiva arendași în această problemă ; construirea unui han pe moșia Găstești etc.

De asemenea, corespondență, catagrafiile locuitorilor de pe toate proprietățile mănăstirii, procese, afacerile bănești ale acesteia, strămutarea locuitorilor de pe o proprietate a mănăstirii pe alta, foloasele ce se pot trage de pe moșii și modul de a le hotărânicii ; ajutorul ce trebuie dat de mănăstire paharnicului Ioan Eliad pentru despăgubirea cheltuielilor făcute cu tipărirea de cărți (1844) ; un dosar din 1846 cuprinde cărțile tipărite trimise la mănăstire de Departamentul Credinței și de Mitropolie ; ceremonialul la suirea pe tron a domnilor ; alegerea lui Neofit ca mitropolit ; ceremonialul scoaterii de la domnie a lui Alexandru Ghica, instalarea caimacamilor, orânduirea domniului Bibescu.

În materiale se mai găsesc informații despre școli ; întocmirea școlilor de prin sate, în care să învețe copiii sătenilor (1838) ; repararea încăperilor mănăstirii pentru a se muta în ele o parte din clasele școlii de la Sfântul Sava (1847), iar în 1851, corespondența privind eliberarea unor încăperi din mănăstire pentru așezarea documentelor păstrate de Arhivele Statului.

Fondul mănăstirii conține și documentele închinării mănăstirii la m-reă Ivirul în 1613 și 1648 și documentele metoașelor sale privind închinarea la m-reă Radu Vodă cu moșiile lor.

În acest fond se găsesc și documente care privesc mănăstirile : Baia de Aramă, Cotroceni, Jitianu, Mihai Vodă, Sf. Apostoli, Slobozia lui Enache, schitul Apostolache.

U. p. : 3159.

Anii extremi : 1497—1879.

Instrumente de informare : Inv. nr. 33, 252, 292, 293, 435, 436, 439, 448, 491—495 ;

Indice cronologic, nr. 18.

Bibliografie : C. Săndulescu Verna, *Biserica Radu Vodă din București*. Buc., 1930, 26 p. + 3 pl. ; St. Nicolaescu, *Istoricul mănăstirii Sfânta Treime (Radu Vodă) din București*, Buc., 1939, 50 p. ; N. Stoicescu, *Repertoriul bibliografic*, p. 259—264 ; Il. Leonte, *Condica mănăstirii Radu Vodă din București*, în *Rev. Arh.*, XII, 1969, nr. 2, p. 87—105.

MANĂSTIREA RĂZVAN

S-a susținut că m-reă Răzvan, din București, ar fi fost ridicată de Ștefan Răzvan, domnul Moldovei (1595), în semn de înfrățire a românilor din cele două țări surori. Se presupune însă că de fapt este vorba de un alt ctitor, un căpitan Răzvan, pomenit în documente în timpul domniei lui Matei Basarab, între 1635 iulie 24—1647 iunie 15. Chiar și pomelnicele mănăstirii încep cu numele acestuia. A fost refăcută după 1705 de Bircă Cojescu fost mare logofăt, împreună cu Vlădaia, mama sa, și cu Enache Văcărescu. În jurul bisericii fiind construite clădiri și avînd și egumeni, în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, a contat drept mănăstire. A ars la incendiul din anul 1847 și a fost reparată în anii următori.

Din arhiva m-rii Răzvan s-au păstrat 30 de documente, din care 11 documente foi volante, iar restul copii în cele 2 condici, trecute în colecția „Manuscrise” sub nr. 291 și 378, și 13 dosare. Materialele cuprind perioada 1793—1865. După limbă documentele fondului sînt : românești — 26, grecești — 4 ; după proveniență : originale — 4, copii în foi volante — 9, copii în manuscris — 17.

Materiale documentare privind această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Documentele aduc informații despre hotărnicile moșiilor Culcați sau Valea Seacă, jud. Ialomița, vecină cu Obilești, jud. Ilfov, a Zoi Brîncoveanu, și Piersica și despre embaticuri, vînzări cu mezat (imobil de lîngă foișorul de foc (1839), prăvălii în Ulița Șerban Vodă), construcții și reparații la mănăstire, despre primirea de către mănăstire „a feliuri de uvraje” ieșite de sub tipar (1848), despre plata avocaților și a preoților mănăstirii.

U. p. : 26.

Anii extremi : 1793—1865.

Instrumente de informare : Inv. nr. 33, 249, 292, 293, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic*, nr. 19.

Bibliografie : Musculeanu Gr., *Calendarul antic*, 1875, p. 84—85 ; Dumitrescu M., *Ist. a 40 de bis.*, III, p. 60—61 ; Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic*, p. 264—265.

MĂNĂSTIREA RÎMNICUL SĂRAT

Ctitorie a lui Constantin Brîncoveanu, m-rea Rîmnicul Sărat a fost zidită pe locul unei biserici mici din lemn, între anii 1691—1697. La construirea ei a contribuit și unchiul domnului, marele spătar Mihai Cantacuzino. A fost făcută din piatră, mare, cu chilii împrejur și cetate, „fiind și în loc ca acela de este în calea oștilor și mai mult a tătarilor“. În 1694 sau 1700 este închinată lui Averchie arhimandrit, egumenul m-rii de la Muntele Sinai, unde dădea din venitul general două părți. Brîncoveanu și Mihai Cantacuzino au înzestrat-o cu toate cele necesare, iar domnii ce i-au urmat în scaunul țării au adăugat numeroase danii. Mănăstirea a fost reparată în anii 1784—1793, 1814. În 1860, data vizitării ei de către A. Pelimon, mănăstirea era în ruine. I s-au mai făcut reparații în 1871—1872 și 1898.

M-rea Rîmnicul Sărat a avut în jud. Rîmnicul Sărat, ca metoașe : schitul din Fundul Cocorăștilor, zidit de Radu căpitan din Cocorăști, închinat în 1689, de fiul său Mihalcea, împreună cu cumnatul acestuia Chiriță iuzbașa ; schitul Jitia, pe jumătate, închinat în 1695 de Iani Hagiul pitar, zidit de acesta împreună cu jupîneasa Marica a lui Gheorghe slugerul Dođolescu ; schitul Trestieni, numit și Gîrbovi, închinat în 1695 de Zăgan din Himești, ctitorul său ; schitul Peletic, închinat de preotul Cîrste în 1717, moștenit de acesta de la tatăl său, popa Fătu ; schitul Moara, dăruit, în 1716, de Nicolae Alexandru vv. cu moșia Vîrteșcoiu, cu vii și cramă ; biserica Sfîntul Nicolae din Focșani, făcută în 1713 din piatră pe locul alteia din lemn, de către Șteful mare armaș, cu închinarea întărită în 1729 de Nicolae vv. ; Poiana Mărului, care apare ca metoh al m-rii Rîmnicul Sărat prin 1779.

Fondul arhivistic al m-rii Rîmnicul Sărat cuprinde documente dintre anii 1519—1873. În total sînt 1496 de documente, din care 1350 foi volante (din care 6 trecute în colecția „Secția Istorică“), iar restul în cele 2 condici, trecute în colecția „Manuscrise“ sub nr. 724 și 320. Pe lângă acestea fondul

mai cuprinde și 33 dosare. După limbă documentele sînt : românești — 1416, grecești — 66, slave — 7, turcești — 1, lipsă — 5 ; după proveniență : originale — 1248, originale îndoielnice — 4, copii foi volante — 87, copii în manuscris — 51, copii în manuscris și foi volante — 37, copii îndoielnice — 3, rezumate — 54, ciorne — 5, lipsă — 5. Documente privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția : „Planuri și hotărnicii“ și în fondul Ministerului Agriculturii.

În documentele acestui fond se află diferite informații privind situația economico-socială din Țara Românească în sec. XVI—XIX.

Documentele se referă la *moșii* : Vîrteșcoiu, Orzănești, Cocorăști, Jitia, Buda, Treisteni, Herăști sau Fîntîna Turcului, Tigoi, Obidiți, Bărăști, Jideni sau Valea Cireșului, Lămotești, Bălănești, Amara, Domirești, Mucești, Bordești, Cîrstienești, Ciorăști, Corneasca, Peleticu, Tînoasele, Radomirești, din jud. Rîmnicul Sărat, Călimănești, din jud. Buzău etc. ; *vii* : la Vîrteșcoi, Treisteni, Herăști, Tigoi, Fideni ; *balta* Amara ; *muntele* Cerbul ; *mori* la Obidiți, Bărăști, Olteni etc. ; *vaduri* de cîrciumă. În legătură cu acestea întîlnim foarte multe hotărnicii, vînzări, contracte de arendări, embaticuri etc. În 1819, pentru înnoirea hrisoavelor, mănăstirea trebuie să trimită ispravnicului jud. Rîmnicul Sărat taxa legiuită. De asemenea, documentele se referă la mili și scutiri — vama de la ocna Teișani (1696), 20 de oameni scutiți (1704), parte din vama domnească din Rîmnic și Buzău și mertic de sare de la Ocna Telega (1714), 500 de taleri din visterie (1715) etc.

Dintre categoriile sociale sînt menționați : *răzeșii* din Jideni, care în 1715 erau obligați să dea vinăriciul obișnuit ; *clăcașii*, *țigani*, care se dau robi, sînt vînduți, schimbați, strînși de prin țară etc. Sînt menționate obligațiile de dijmă și clacă și nesupunerea locuitorilor. Astfel, în 1741 Constantin Mavrocordat vv. obligă la clacă pe sătenii de pe moșiile mănăstirii, în 1774 Alexandru Ipsilanti vv. dă ordin pentru claca, dijma și altele pe care să le dea locuitorii de pe moșia mănăstirii etc. ; în 1814 Ion Gheorghe Caragea vv. cere egumenului să supună pe locuitorii de pe moșia Amara și Dragomirești să facă treburile mănăstirii ; în 1815 egumenul se plînge de nesupunerea la dijmă a locuitorilor de pe moșia Peleticu sau de bătaia primită de la cei din Herești etc. Nedreptățile fac pe locuitori să se plîngă — în 1815 Mihalache Arion dă răvaș ispravnicului de nedreptățile ce suferă locuitorii de la egumenul mănăstirii, iar în 1816 ispravnicatul dă ordin zapciilor plaiului Rîmnic să facă dreptate locuitorilor. Într-un document din 1748 se arată totalul stînjenilor împărțiți clăcașilor de pe moșia Hîrjănești.

Mănăstirea are pricini și cu boierii din Focșani, care nu plătesc otaștina (1814), cu arendașii pentru neplata arenzii etc.

Alte documente conțin informații despre repararea mănăstirii în 1793, de către epitropul Melchisedec ; despre schitul Peleticu ; despre zestrea schitului Cocorăști (1740) ; despre dreptul acordat de domn unui oarecare Nicolae de a vinde mierea în țară (1779) etc.

U. p. : 1375.

Anii extremi, 1519—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 33, 251, 292, 293, 435, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 19.

Bibliografie : Pelimon A., *Memoriu*, p. 29—44 ; Grecianu St. D., *Viața lui Constantin vodă Brîncoveanu, de Radu vel logofăt Grecianu, cu note și anexe*, publicată de..., Buc., 1906, p. 76—77 ; Drăghiceanu V., *În amintirea lui C. Brîncoveanu, 1714—1914. Lăcașurile voevodului și viața lui, ochire arheologică și istorică*, Buc., 1914, p. 52 ; Bulat T. C., *O ctitorie brîncovenească închinată Sfîntului Munte Sinai, în Glasul Bisericii*, XXII, 1963, nr. 11—12, p. 1031—1049.

MĂNĂSTIREA RÎNCĂCIOV

Această mănăstire, din jud. Muscel, cunoscută uneori și sub denumirea de Rîncăciog, a fost zidită pe la jumătatea secolului al XV-lea. Nu se știe cine a fost întiiul ctitor. Prima mențiune despre ea datează din 1498, cînd Radu cel Mare îi întărește moșie în Cîrstiani, partea lui Cîrstian și a lui Albul. La 1539, mănăstirea ajunsese săracă și stricată, iar Radu Paisie o înnoiește, îi acordă întăriri și mili pentru că „a rămas de la bunicii și străbunicii săi”. În hrisovul din 1639 este trecută printre mănăstirile scoase de sub închinare. În anul 1648 este refăcută de Arsenie Șoimul, căpitan de păhărniceii, care nu reușește s-o termine și lasă 200 de galbeni pentru zidul împrejmuitor și clopotnița, care se fac în 1652. Mai este refăcută în anii 1845—1852, în vremea lui Gh. Dimitrie Bibescu și a mitropolitului Neofit, fiind egumen arhimandritul David.

Fondul arhivistic al m-rii Rîncăciog cuprinde 207 documente foi volante (din care 2 trecute în colecția „Secția Istorică”), 3 condici, înregistrate în colecția „Manuscrise” sub nr. 292, 293, 294, și 24 de dosare, cuprinzînd, în general, perioada 1498—1873. Materiale documentare pentru această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii. De asemenea, la Acad. R.S.R. există pomelnicul mănăstirii — Ms. nr. 1256.

În documentele fondului se găsesc informații despre *moșii* : Gorganul sau Piscanii, Poenari, Brătulești, Cîrstieni, Petrești, din jud. Muscel, Lucieni, Negoiești, jud. Dîmbovița, Căcaleți de Rovine, jud. Vlașca, Boldești, jud. Săcueni, Rădești, jud. Olt, Costeani, Obilești, Culcați, jud. Ialomița, Gîrbovi, Rătești, jud. Buzau etc. ; *vii* : la Brătulești, Huma, Valea Benii, dealurile Vălenilor, Gorganilor etc. ; *muntele Vaca* ; *moara* Negoiești ; scaune de carne la Gorganul etc.

Pe lîngă documente de proprietate, procese pentru împresurări de moșii, pentru neplata arenzilor etc., documentele se referă, de asemenea, la scutiri și mili — iertarea de bir și dăjdii a unor oameni ai mănăstirii (1617), milă de sare de la Ocna de lîngă Tîrgoviște (1700), eliberarea din rumânie a rumânilor din Poenari, împreună cu pămînturile lor de către Elina, soția lui

Constantin Cantacuzino fost mare postelnic (1664), dar și la supunerea locuitorilor la executarea obligațiilor — la dijma și claca cuvenită mănăstirii de la locuitorii de pe moșii (Rîncăcirov — 1691, 1795, 1823, Gorganul — 1775) ; la vinărici (Brătulești — 1762).

U. p. : 234.

Anii extremi : 1498—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 33, 252, 292, 293, 435, 436, 439, 448, 491—495 ;

Indice cronologic nr. 19.

Bibliografie : Răuțescu I., *Mănăstirea Aninoasa din județul Muscel*, Cîmpulung, 1933, p. 2—3 ; Popescu Constantin, *Mănăstirea Rîncăcirov*, Buc., 1937, 20 p., extras din *Bis. Ort., Rom.*, LV, 1937, p. 311—328.

MĂNĂSTIREA SADOVA

M-reă Sadova, din jud. Dolj, a fost zidită de Matei Basarab în 1632—1633, pe locul unei biseri cuțe de lemn, de la începutul secolului al XV-lea, care i-ar fi servit drept ascunzătoare în timpul unei lupte cu turcii, la Schela Ciobanului sau Bechetul de astăzi. Documentar prima mănăstire este atestată din 1530, cînd i se întăresc moșii dăruite de banul Pîrvu Craiovescu, care împreună cu banul Barbu Craiovescu și cu armașul Datco au fost ctitorii ei prin 1522—1529. Preda Brîncoveanu i-a făcut reparații iar Constantin Brîncoveanu a înnoit-o, zidind din temelie și o bolniță. Mănăstirea a avut de suferit din cauza războiului turco-austriac din 1716—1718 și la începutul secolului al XIX-lea din cauza cîrjăliilor de la Vidin.

M-reă Sadova a fost metoh al Mitropoliei pînă în anul 1838, cînd a fost scoasă de sub conducerea acesteia. De ea a depins schitul Murgași din jud. Dolj.

Fondul arhivistic al m-rii Sadova cuprinde documente dintre anii 1495—1872. În total sînt 527 de documente, din care 62 sînt foi volante (3 din ele trecute în colecția „Secția Istorică”), restul în cele 4 condici aflate în colecția „Manuscrise” sub nr. 295, 296, 355, 715. Pe lîngă acestea mai sînt și 22 dosare. După limbă documentele sînt : românești — 511, grecești — 1, lipsă — 15 ; după proveniență sînt : originale — 27, copii foi volante — 21, copii manuscrise — 464, lipsă — 15.

Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Plasnuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare ale fondului se referă la proprietățile mănăstirești : *moșiile* Esenovul, Gîrleni, Zavalul, Bîrca, Bîrza, Sinovul, Gaia, Sălcuța, Murgași, Dobrești, Negoii, din jud. Dolj, Vărbița de Jos, Vărbicioara, din jud. Mehedinți, Urzica, din jud. Romanați etc., *vii* la Drăgașani, Sutești, jud. Vîlcea, Seotești — Romanai, Gîrleni, seliștea Dobrești, din jud. Dolj etc. ; *mori* : pe apa Damianului, moara Beleujăi ; *păduri* la Piscu și Zavalul etc.

Fiind ctitor al mănăstirii, Matei Basarab i-a dăruit sau i-a întărit multe sate. Printre acestea, Sadova, Răchița, Frumușei, Ocolna în 1641, Zăvalul și Gîrlenii în 1646, Vărbicioara cu toți rumânii în 1646, Amărăștii, Răpciunii, Siliștea Bojeneștilor în 1651. Documentele mai conțin informații cu privire la fuga locuitorilor de pe moșii (locuitorii satului Lișteava fug în 1813 din cauza

„răzmerițelor“), la schimburile și vânzările de țigani și obligațiile acestora față de mănăstire, la plata lefurilor preoților mănăstirii (1853), la cheltuielile mănăstirii (catastife pe anii 1853—1854), la desemnarea egumenului Dionisie de la m-reă Sadova ca să cerceteze furturile din arhiva Mitropoliei (1852 febr. 21).

U. p. : 88.

Anii extremi : 1495—1859.

Instrumente de informare : Inv. nr. 34, 255, 292, 293, 435, 436, 448, 491—495 ;

Indice cronologic nr. 19.

Bibliografie : Ghenadie al Rîmnicului, *Vizite canonice*, Buc., 1892, p. 195—197 ; Drăghiceanu V., *Monumentele Olteniei*, în *B.C.M.I.*, XXVII, 1934, p. 101—103 ; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 67—68 ; Giurescu C. C., *Matei Basarab, cel mai mare ctitor bisericesc al neamului nostru*, în *Prinos închinat I.P.S.S. Nicodim Patriarhul României, cu prilejul împlinirii a 80 de ani de vîrstă, 50 ani de preoție și 7 ani de patriarh*, p. 167—176 ; Șerbănescu N., *Două știri din vremea Regulamentului Organic privitoare la m-reă Sadova*, în *Mitrop. Olt.*, VII, 1955, nr. 7—9, p. 475—482.

MĂNĂSTIREA SF. SAVA — BUCUREȘTI

M-reia Sf. Sava a fost zidită la sfârșitul secolului al XVI-lea sau începutul secolului al XVII-lea de Andronache pîrcălab, pe locul unde se află acum statuia lui Mihai Viteazul, din fața Universității. La 1656 Paul de Alep o arăta ca fiind o mănăstire mică. În 1680 era închinată metoh la Sfîntul Mormînt. Șerban Cantacuzino a reparat-o și a înființat o școală elinească. Constantin Brîncoveanu a dărîmat-o și în 1707 a început o nouă zidire, care a fost gata în 1709 și căreia i-a adăugat și case pentru școală. Lucrările la mănăstire s-au continuat pînă în 1714. În 1739 un incendiu a ars casele din jurul mănăstirii, care au fost refăcute după aceea. În 1761, egumenul mănăstirii a fost mutat la m-reia Văcărești, iar clădirile au rămas toate pentru școală. În mănăstire se găseau și niște case patriarhicești, pe locul cărora în 1799 s-a clădit noul local al școlii. La 1846 sînt semnalate unele lucrări de reparații la mănăstire, biserica fiind prea veche pentru a se mai reface.

M-reia Sf. Sava a fost un centru cultural de seamă ; aici au funcționat o școală, o bibliotecă, o tipografie. Școala elinească de la Sf. Sava n-a funcționat tot timpul în clădirile mănăstirii. Un timp a fost mutată la biserica Domnița Bălașa, iar după 1803, din cauza stricăciunilor de la cutremurul din 1802, s-a mutat la metohul Măgureanu, oferit de mitropolit. La Sf. Sava, Gheorghe Lazăr a înființat în 1818 școala românească, la care au predat și Eliade Rădulescu și Eufrosin Poteca. Între 1828—1831 școala de la Sf. Sava a fost închisă din cauza ciumei și a războiului ruso-turc și, pentru că localul era aproape ruinat, a fost deschisă în 1831, pentru scurt timp, în hanul lui Șerban Vodă și apoi a revenit la Sf. Sava.

În 1837, pe lîngă colegiul Sfîntul Sava s-a deschis o bibliotecă cu 1000 de volume, condusă de profesorul Ioanid, și un muzeu național condus de profesorul Valenștein. În 1838 s-a înființat și o tipografie. În 1847—1848, o parte din clasele școlii s-au mutat la m-reia Radu Vodă, iar între 1849—1851, școala a funcționat prea puțin. În 1859 s-a construit Academia Sfîntul Sava, numită apoi Palatul Universității, după care școala de la Sf. Sava a fost mutată din loc în loc. În 1869, cu prilejul deschiderii „noului bulevard” m-reia Sf. Sava a fost dărîmată.

Fondul arhivistic al m-rii Sf. Sava cuprinde materiale documentare din-
tre anii 1654—1870. În total sînt 405 documente, din care 45 foi volante,
restul fiind în cele 4 condici, Mss, nr. 321, 322, 323, 324 și în condica meza-
turilor pentru moșiile mai multor mănăstiri închinat, Ms. nr. 378. În afară
de acestea mai sînt și 23 de dosare. După limbă documentele sînt : româ-
nești — 271, grecești — 134 ; după proveniență sînt : originale — 23, copii
foi volante — 17, copii în manuscrise — 360.

Materiale privind m-rea Sf. Sava se mai găsesc în colecția „Planuri și
hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

În materialele acestui fond, care sînt în cea mai mare parte acte de em-
batic, se găsesc și informații referitoare la vînzări, arendări, procese, hotăr-
nicii pentru *moșii* : Grozăvești, Otopeni din jud. Ilfov, Ghergani sau Colacu,
din jud. Dîmbovița, Tîmburești, Ghizdurești, Frățulești, din jud. Ialomița,
Scăeni din jud. Prahova etc., între acestea și pentru moșia Culcați, jud. Ia-
lomița, a m-rii Răzvan ; *vii* : la Scăeni ; *mori* : la Grozăvești, la Paliciu, unde
erau și magazine de bucate (1848 ; 1851), morile Vlădichii, ale Mitropoliei ;
han pe moșia Grozăvești ; locuri cu embatic în București. Cu privire la tipog-
rafie există doar o referire despre un grajd, aproape de ferestrele tipografiei.

U. p. : 71

Anii extremi : 1654—1870.

Instrumente de informare : Inv. nr. 34, 256, 292, 293, 436, 448, 491—495 ; *Indice
cronologic*, nr. 19.

Bibliografie : Dumitrescu M., *Ist. a 40 de bis.*, vol. IV, p. 111—116 ; Giu-
rescu C. C., *Istoria Bucureștilor*, p. 84 ; Stoicescu N. *Repertoriul bibliografic*,
p. 295—296.

MĂNĂSTIREA SĂRINDAR

În documentele mai vechi, această mănăstire, situată pe locul actualei Case Centrale a Armatei, este cunoscută sub numele de Biserica Coconilor. Nu se știe de cine a fost întemeiată ; exista însă pe vremea lui Mihai Viteazul, care îi dăruiește moșia Giulești. Este rezidită în 1652, de Matei Basarab. Numele de Sărindar se crede că vine de la faptul că a fost a 40-a mănăstire construită sau reconstruită de Matei vv. A fost închinată la m-reă Paterisa din Grecia. I s-au făcut reparații pe timpul lui Brîncoveanu (1710). În primele decenii ale secolului al XVIII-lea avea un aspect foarte frumos, încît Daponte a numit-o „podoaba” sau „minunea” Bucureștilor. M. Cantacuzino o menționează în rîndul mănăstirilor cu han. Dărîmată de cutremurul din 1802, este reconstruită în 1806 de familiile Ghica, Filipescu, Cantacuzino, Cocorăscu, Crețulescu, Greceanu, Cîmpineanu și alte familii boierești din țară, încît în 1813 este menționată printre mănăstirile mari ale țării. Pînă prin 1863, cînd chiliile mănăstirii sînt stricate, aici au fost adăpostiți diverși bolnavi, dintre care bolnavii de boli nervoase au fost mutați apoi la Mărcuța. Biserica Sărindar era catedrala orașului ; aici se făceau slujbe religioase pentru oficialități și se aflau tronurile domnului și doamnei. Biserica a fost dărîmată în 1896. Tîmpla bisericii, considerată în secolul al XIX-lea ca cea mai frumoasă din București, se află la o biserică din Rucăr.

M-reă Sărindar a avut ca metoașe schiturile Balamucii, Măgureanu, Boldești, de la Iorga neguțător, și Biserica de la Fîntîna Boului din București.

Fondul arhivistic al m-rii Sărindar cuprinde 257 documente, din care 168 de documente foi volante (2 din ele trecute la „Secția Istorică”), iar restul în cele 12 condici, înregistrate în colecția „Manuscrise” sub nr. 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 476, și 192 de dosare. Toate aceste materiale sînt dintre anii 1557—1873. După limbă documentele sînt : românești — 216, grecești — 37, slave — 4 ; După proveniență sînt : originale — 181, copii în foi volante — 29, copii în manuscrise — 47.

Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Plasnuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii precum și la Academia R.S.R., Secția Manuscrise, Ms. nr. 908.

Documentele acestui fond conțin informații despre *moșii* și *sate* : Tangîru, Stănești, Strîmba, Stoenesti, Pereți, Singureni, Dușani, Albele din jud. Vlașca, Dragna, Drăgănești, Buciumeni, Milcovul din jud. Olt, Sărindăreanca, Pociovaliștea, Greci, Balamuci, Măxineni, Fîntînele, Lipa, din jud. Ilfov, Gheboiaia, Vlădeni, Cornățelu, din jud. Dîmbovița etc. ; *vii* : la Boldești, Negovani, Găgeni, Scaeni, Cernătești, Slatina ; *mori* : la Crețești, Postîrnacu, Sărindăreanca ; *munții* : Mușița, Zănoaga sau Pădurile, Cioara, piscul Leaota jud. Prahova ; *balta* Zatna etc.

În materialele documentare se mai cuprinde corespondența mănăstirii cu diferite autorități sau persoane : cu guvernul, pentru întocmirea Comisiei Documentale (1841) ; pentru bulgarii emigrați în Țara Românească și reveniți la locul lor (1842) ; cu Matache Eliad pentru reparația bisericii, pentru clădiri noi și reparații pe proprietățile mănăstirii (1843) ; pentru învoielile făcute cu locuitorii (1844) ; pentru îndepărtarea locuitorilor nesupuși la îndatoririle lor (1858) ; pentru emanciparea robilor mănăstirii.

Mai multe materiale documentare se referă la pricini pentru fuga de pe moșii a unor clăcași (1836), pentru tăierea pădurii Chitila de către clăcașii moșiei Mogoșoaia (1840), la ȝiganii mănăstirii. De asemenea, la milele domnești acordate mănăstirii (vinăriciul din dealul Greci), la hanul lui Zamfir, la un împrumut de 200 galbeni (1632).

U.p. : 372.

Anii extremi : 1557—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 34, 258, 292, 293, 435, 436, 439, 448, 491—495 ;

Indice cronologic nr. 19.

Bibliografie : Muscelanu Gr., *Calendarul antic*, 1875, p. 35 ; Dumitrescu M., *Ist. a 40 de bis.*, IV, p. 106—110 ; Nicolaescu St., *Sfînta mănăstire Sărindar din București*, în *Gazeta municipală*, 1940, nr. 424 și 425 ; Stoicescu N., *Reperatoriul bibliografic*, p. 266—268.

MĂNĂSTIREA SEGARCEA

M-reă Segarcea a fost zidită în anul 1547 în comuna cu același nume din jud. Dolj. În situația făcută de austrieci în 1731, în timpul ocupației Olteniei, sînt menționate documente referitoare la această mănăstire de la Alexandru II Mircea, din 1569—1570 și 1571—1572. În anii 1716—1718, mănăstirea a fost arsă de tătari. I s-au făcut reparații în 1862, 1903, 1925.

Azi servește ca biserică a comunei, fiind clasată între monumentele istorice. M-reă Segarcea a fost metoh al m-rii Zlătari din București, iar ea, la rîndul ei, a avut ca metoașe schiturile Stănești și Arhanghelul din jud. Vîlcea.

Din arhiva creată de m-reă Segarcea s-au păstrat un singur document foaie volantă din anul 1851 și o serie de copii în Ms. nr. 725, dintre anii 1529—1746. Pentru această mănăstire se găsesc documente în fondul m-rii Zlătari.

Documentul din 1851 este o hotărnicie a moșiei Belcinu, proprietatea pitarului Iordache Poenaru din Craiova, vecină cu moșia Segarcea, a mănăstirii, și moșia Foișoru, a maiorului Cerchez, și dinspre moșia Belcinu a lui Nae Belcineanu. Ms. nr. 725, cu toate că conține documente ce privesc și alte mănăstiri — Jitianul, Rîmnic, Bucovăț, Căluu, Hotărani, Preajba — se numește al mănăstirii Segarcea și Stănești și se referă la *moșii* : Dranovăț, Dobruja, Ciumești, Runcul, Segarcea, Dălga, Tugurești, Seaca, Obîrșie, Fîntîna Banului, Tîrnava, Giurgîța, Bărza, Hurez, Belcinul, Balomirești, Sălcuța, Vlădești, Preajba, Vărați și Ciulniți ; *prăvălii* în Craiova ; vama de la Ocele Mari, Slatina, Balta Bistrețul.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1851.

Instrumente de informare : Inv. nr. 34, 292, 293 ; *Vezi* : *Indice cronologic* nr. 23, partea privind m-reă Zlătari, pentru Ms, nr. 725.

Bibliografie : Marașescu D., *Monografia economică statistică și socială a comunei Segarcea*, Craiova 1907, 42 p. ; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 70—71.

MĂNĂSTIREA SINAIA

M-reă Sinaia, din jud. Prahova, a fost zidită în anii 1694—1695 de marele spătar Mihai Cantacuzino. Înainte de această mănăstire a fost, pe locul crucii de piatră, schitul Sf. Nicolae sau Molomăț Coșa, după denumirea de atunci a muntelui Furnica. Acest schit fusese reconstruit de Nicolae Grozea zis „Hoțul“, pe la începutul secolului al XVI-lea. Numele m-rii Sinaia vine de la m-reă Sinai din Arabia, pe care Mihai Cantacuzino o vizitase mai înainte. Ea este închinată metoh la m-reă Colțea, zidită în 1715 tot de Mihai Cantacuzino care a mai zidit în 1699 biserica din Fundenii Doamnei și schitul Titireciu din jud. Ilfov.

În cursul războiului din 1787—1792, m-reă Sinaia este distrusă din cauza luptelor ce s-au dat aici și rămîne aproape pustie, fiind refăcută în 1792. A mai fost restaurată în 1795, 1870. În 1846 se ridică o biserică nouă, mai mare și două corpuri de clădiri pentru chilii. În anii 1902—1903 are loc o nouă restaurare, iar între 1951—1957 s-au făcut ample lucrări de reparații. În 1892 s-au pus bazele bibliotecii și colecției obiectelor de valoare istorică și artistică ale mănăstirii.

Din arhiva m-rii Sinaia s-au păstrat numai 2 dosare din anii 1851 și 1853. Material documentar pentru această mănăstire se mai găsește în fondul Ministerului Agriculturii și de asemenea la Biblioteca Academiei R.S.R., Ms. nr. 569, 1055 și 1135. Materialele documentare se referă la hotărnicia moșilor Gîlmele și Fleasca din jud. Brăila, proprietari ale prințesei Ipsilanti și clucerului Scarlat Iarca, dinspre moșia Batogul a m-rii Sinaia.

U. p. : 2.

Ani extremi : 1851—1853.

Instrumente de informare : Inv. nr. 259.

Bibliografie : Nifon Arhimandritul, Mănăstirea Sinaia (1695—1895). Aniversare jubiliară, Buc., 1895, p. 64.; Dumitrescu M., Ist. a 40 de bis., II, p. 39—45; Bușe C., Mănăstirea Sinaia, Buc., 1967, 44[47] p.

MANĂSTIRILE SLOBOZIA LUI ENACHE ȘI APOSTOLACHI

M-reia Slobozia lui Enache, din județul Ialomița, numită în secolul al XVII-lea „Slobozia lui Ianache unde se chiamă Vaideei“, a fost construită de Enache postelnicul pe moșia Slobozia, dăruită de Alexandru Iliăș vv. în 1614. Mănăstirea este amintită în 1633, ca fiind existentă deja, dar Matei Basarab spunea, în 1634, că a făcut-o el, din temelie, pe moșia lui Enache postelnicul, căruia îi luase satul. Mănăstirea, fiind stricăată de cutremurul din 1838, a fost dărâmată în 1840 și rezidită în 1842—1848 cu cheltuiala egumenului Gavrilă. A fost metoh la m-reia Dohiar de la Muntele Athos și la rîndul ei a avut ca metoașe : — schitul Cuiburile, din jud. Ialomița, fondat, înzestrat și închinat în 1626 de Stana Dioceasca ; — schitul *Apostolachi*, din jud. Prahova, cunoscut și sub numele de mănăstirea de la Măstănești sau a lui Postolachi comisul. Acesta a fost construit la 1595 (7103) de comisul Apostolachi împreună cu soția sa Voichița. În anul 1652 a fost închinat la Dohiar. În 1677 a fost ars de tătari și a rămas pustiu un timp. În 1850 a fost reînnoit de ieromonahul Ghermano Ploșteanul.

Materialul documentar privitor la cele două mănăstiri formează un singur fond, care cuprinde documente dintre anii 1490—1873, sub formă de foi volante, dosare și condici. Documentele fondului sînt în număr de 948, din care 295 sînt foi volante (10 din ele trecute în colecția „Secția Istorică“), iar restul în condicile din colecția „Manuscrise“, sub nr. 314, 315, 319, 430. Pe lîngă acestea fondul mai cuprinde și 79 de dosare cu corespondență. După limbă documentele acestui fond sînt : românești — 920, slave — 24, grecești — 4. După proveniență sînt : originale — 256, copii în manuscrise — 611, copii în foi volante — 42, rezumate — 36, concepte — 1, tipări-turi — 2. Material privitor la aceste mănăstiri se mai găsește în colecția „Planuri și hotărnicii“ și în fondul Ministerului Agriculturii.

În documentele acestui fond se găsesc informații despre *moșii* : Vaideei, Murgeni, Sărățeni, Cetățuia, Deșirații, Pîrliții, Degerații, Cuiburile, Ivănești. Făcăienii sau Găița, Vlădenii, Lata, Bărbulești, Păpeni, din jud. Ialomița, Berești, Valea Boului, Glodurile. jud. Prahova, Cîrligu, Rotunda, jud. Buzău, Văleni, Fundeni, Dealul Năenilor, jud. Săcueni etc. ; *vii* în dealul Năenilor ;

cîrcimă la Piscul Ciorii, case și *locuri* în București, în mahalaua Stelea și Tîrgoviște, *scaune de carne*. În legătură cu acestea se menționează hotărnicii planuri de moșii, întăriri domnești, listă de moșii, locuri și vii cumpărate de m-reă Apostolachi, vînzări, pricini cu alte mănăstiri — Sf. Ioan din București, Antim, Căscioarele, Cozia, Tîrșoru — pentru moșii, cu biserica Sf. Ioan din Ploiești pentru un han etc., cu moșnenii Filipești, Corcești, Mîrlogești, Vaideești, care în 1803 sînt opriți să vîndă vin la tîrgul mănăstirii; învoielii ale mănăstirii cu locuitorii de pe moșii; o referire din 1869 la legea rurală.

Multe dintre documente se referă la daniile făcute de domni celor două mănăstiri, Slobozia și Apostolachi, precum și m-rii Dohiar: în 1490 Vlad vv. făgăduiește Dohiarului un ajutor în monedă pe fiecare an; în 1637 Matei Basarab îi întărește stăpînirea asupra viilor cumpărate în dealul Năienilor și milă de sare de la ocna Ghitioara, iar în 1652 apără mănăstirea Măstănești de greutățile statului; în 1679 Șerban vv. scutește m-reă Slobozia de dăjdii și alte angarale; în 1814 Gheorghe Caragea îi dă vama de la trei bîlciuri etc. Cîteva documente din 1685 și 1691 se referă la proprietățile doctorului Gheorghe Criteanul. Materialele documentare se mai referă la construirea unor biserici (1855 și 1862); la tăieri de lemne pentru oștire (1854), iar parte din ele reprezintă corespondența mănăstirii cu Mitropolia și cu diferite autorități (1840—1849).

U. p.: 378.

Anii extremi; 1490—1873.

Instrumente de informare: Inv. nr. 9, 142, 262, 292, 293, 435, 436, 447, 448, 491—495; *Indice cronologic* nr. 20.

Bibliografie: Brezoianu I., *M-rile zise închinat*, p. 40—41; *Marele dicț. geogr.*, I, p. 94, V, p. 441.

MANASTIREA SNAGOV

M-reia Snagov, despre care tradiția și cronicile spun că ar fi fost întemeiată de Vlad Țepeș, este de fapt mult mai veche, deoarece ea a existat, probabil, încă din secolul al XIV-lea și în mod sigur, din vremea lui Mircea cel Bătrîn. Pe baza mărturiilor documentare cunoscute pînă acum, nu se poate spune precis cine a fost primul său ctitor, dar în veacul al XV-lea aproape toți voievozii Țării Românești i-au dăruit și întărit multe moșii, începînd cu Mircea cel Bătrîn, în 1408, și continuînd cu Dan II în 1428, Vlad Dracul, Vlad Țepeș, considerat de tradiție ca întemeitor, Radu cel Frumos, Basarab cel Tânăr, Vlad Călugăru și Radu cel Mare. De asemenea în secolul al XVI-lea, Neagoe Basarab, Mircea Ciobanul și alți voievozi au acordat o deosebită atenție acestei mănăstiri. În 1625, călugării de la Sf. Mormînt au încercat să obțină închinarea acestei mănăstiri, dar, prin 1627—1629, Alexandru Iliș convocînd sfatul boierilor, aceștia s-au opus la închinare. Însă dat fiind faptul că în hrisovul din 1639, de la Matei Basarab pentru scoaterea de sub închinare a mănăstirilor din Țara Românească figurează și Snagovul, înseamnă că totuși mănăstirea a fost un timp închinată. În timpul lui Șerban Cantacuzino, la Snagov erau trimiși pentru a fi executați cei ce se făceau vinovați de trădare față de domn. Pe la 1694, Antim Ivireanul a instalat aici o tipografie și a tipărit o serie importantă de cărți în limba greacă, slavonă și chiar arabă. După plecarea lui Antim, în 1705, ca episcop de Rîmnice, aici nu s-a mai tipărit nimic. Tipografia arabă a și fost dăruită lui Atanasie Dabbas, patriarhul Antiohiei. În timpul domniei lui Alexandru Ipsilanti (1774—1782), mănăstirile Snagovul și Căldărușanii au fost trecute pe seama Mitropoliei București, lucru întărit ulterior și de Alexandru Const. Moruzi vv. (1794 iunie 18). În timpul războiului ruso-turc încheiat cu pacea de la Kuciuk-Kainargi, m-reia Snagov a fost ocupată de călugări și soldați ruși (cei din urmă s-au strămutat mai tîrziu la Tismana). În mănăstire ar fi trebuit să se înființeze un seminar, dar acest lucru nu s-a realizat. Regulamentul Organic a stabilit înființarea unei închisori. În 1856, Vornicia temnițelor a stabilit la mănăstire o școală pentru tinerii arestați. Mănăstirea posedă o bibliotecă cuprinzînd un număr mare de cărți vechi. Ruinată grav după 1871, biserica mănăstirii a fost mult timp închisă; în 1904 a fost repa-

rată. Pînă în 1937, biserica a fost sub îngrijirea preoților locali, iar din acest an s-a reînființat mănăstirea. Alte reparații i s-au făcut, de asemenea, după 1940. Mănăstirii Snagov i-a fost închinată de către Radu vv. (între 1542—1545), moșia și mănăstirea Fîntînele.

Fondul m-rii Snagov este format din 42 de pachete cuprinzînd 189 de documente dintre anii 1437—1872 (dintre care 37 de documente trecute la colecția „Secția Istorică” și 5 la „Peceți”), 48 de dosare dintre anii 1834—1872 și 6 condăci din colecția „Manuscrise” sub nr. 350—354 și 458. Materialele documentare pentru această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

Din materialele documentare ale fondului se pot culege informații privind proprietățile mănăstirii — *moșiile*: Grădiștea (sau Boldești), Mușcel, Tohani, Zărnești din jud. Buzău; Gîrla Lungă din jud. Dolj; Cunești (Cuneasca), Deșirați, Perieți (sau Cotorca), Rizeanca din jud. Ialomița; Dobroșești (Barboși), Drăgoești, Dridu (sau Maia „ce-i zicea în vechime Maicani”), Ghermănești, Izvorani, Piscu, Popești, Pruni, Snagov, Spanțov, Surlari, Tîncăbești, Turbați din jud. Ilfov; Băbeni (sau Lipova), Frenghești, Mușetești (sau Sicrita), Puchenii Mici, Rătești, Sărăcineasca, Trestieni, Vadul Părului (sau Darvari) din jud. Prahova; Cîrligați, Hîrsești (sau Cherești), Slobozia Ciocanului din jud. Teleorman, dar în ele sînt menționate tangențial și moșiile Cufuritu, Gherghița din jud. Buzău; Bărcănești, Blagodeasca, Borănești, Ceacul (sau Valea Plopului), Eliza, Speteni (sau Țărculeasa), Surdeasca, Urziceni din jud. Ialomița; Livedea Cațichea, Vărăști, din jud. Ilfov; Brăgăsești, Cioceni, Costeștii de Sus, Odăile (a lui Mihail Kogălniceanu), Pisculești, Puchenii Mari din jud. Prahova, Droncești, Obrejeni, Ologi din jud. Teleorman, Bîrsești, Cacomeiu, Cîrciumari, Dălbănuș, Fîntînele, Glăvnița, Jiliștea (de la Bibarse și — de la Ratine), Pestrea, Răsturnari, Șoldești, Velea etc.; *vii* la Boian, Lipia, Negovani sau valea Călugărească, la Podgorie, Sîrbeni, Stoloveni, Teșani, Tîrgoviște, la Tohani, Zărnești; *munții* Babeșul, Floreiu (Floceanul), Gîrbova, Muntele Manii, Radila, Muntele de la Radoslaviel, Trestioara, Zănoaga; *mori și vaduri de moară* la Cîrciumari, la Dridu în apa Cricovului, în Ialomița la Sărăcineasca, în Neajlov pe moșia Velea, în Vodnău pe ocina Mușeteștilor; *ban* în mahalaua Popa Cozma, pe Podul Mogoșoaei (schimb pentru moșia Sinești din jud. R. Sărat); *case și locuri de case* în București, mahalalele Batiște, Biserica David ot Boteni (schimb cu Radu Slătineanu fost mare vornic pentru un loc din mahalaua Biserica Doamnei), Popa Cozma, Sf. Dumitru, Sf. Vasile, case lîngă Sărințar, în mahalaua Bălăceanului; *prăvălii* pe Podul Tîrgului de Afară, în mahalalele Boteanu, Olari, Sf. Dumitru (schimb cu Constantin Bălăceanu contra moșiei Vadul Părului); *piuiniță* în Tîrgoviște: *cîrciuma* Gura Măii. Materialele documentare se referă de asemenea la întăriri de stăpînire pentru rumâni și țigani, la scutiri de dări, drepturi la vama Cîmpinei, a Doamnei, a Ilfovului, a Lopatnei și a Prahovei și la vama de pește de la gîrla Spanțov. Legate de proprietate, documentele sînt legate și de moșiile învecinate, precum

și de cei prin mîinile cărora au mai circulat proprietățile mănăstirii : Radu logofăt din Țigănești, Sibiiu logofăt, Nicolae Mustacov pitar, Dumitrașco postelnic, Șt. Pîrșcoveanu postelnic, Stanca Obedeanca, Matei Roset vistier, Ianache clucer, Radu Goleșcu mare agă și mare comis, Vasile și Dumitru Mutilă, Neagu Ciochinescu și Neagoe postelnic, Barbu comis, Mariica — soția lui. Stoica Merișescu paharnic, Drăgușin Merișescu vistier, Gherasim ecleziarhul, Savin căpitan, Diicu și Constantin vatafi, Gr. Ralea mare hatman, Iorga căpitan, Vîlcu fost mare vornic ș.a.

U. p. 243.

Anii extremi : 1437—1872.

Instrumente de informare : Inv. nr. 39, 263, 435, 436, 439, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 20.

Bibliografie : Iorga N., *Cîteva indicații asupra mănăstirii Snagovul*, Vălenii de Munte, 1926, 19 p. ; Brătulescu V și Remus Ilie, *M-ri și bis. din Ilfov*, p. 20—25 ; Șerbănescu N., *Istoria m-rii Snagov*, Buc. 1944, 221, p. ; Brătulescu V., *M-rea Snagov*, în *Bis. Ort. Rom.*, 2—3, 1954, p. 258—282.

MĂNĂSTIREA SPIREA DIN DEAL

M-reă Spirea din Deal a fost fondată pe la mijlocul secolului al XVIII-lea de Spiridon (Spirea) Cristofi, medic grec stabilit la București, înmormântat la ctitoria sa în 1765. La un timp oarecare după înființare, acesta a dat-o ca metoh Mitropoliei din București, care la rândul ei a închinat-o, în 1775, m-rii Gregoriu de la Muntele Athos, închinare întărită de voievozii Alexandru Ipsilanti, Nicolae Caragea și Alexandru Constantin Moruzi. Închinarea s-ar fi făcut în 1775, la cererea misionarului Ioachim de la m-reă Gregoriu, care pretindea că în cursul războiului ruso-turc, ce a precedat închinarea, ar fi răscumpărat niște locuitori ai țării, căzuți în robie la turci. În timpul războiului din 1828—1829 a fost folosită ca magazie. Mănăstirea apare sub denumirea de Spirea din Deal și Spirea Veche.

Fondul arhivistic al mănăstirii este format din cinci pachete, cuprinzând 259 de documente dintre anii 1719—1859, condica nr. 316 din colecția „Manuscrise”, cuprinzând copii de documente dintre anii 1702—1859, și un dosar din 1865.

Materialele documentare se referă la : *moșiile* Ciorogîrla și Flocoasa (ce-i zice și Tălăbești sau Tîlăpătești) din județul Ilfov, Buzești (sau Zoița) și Cremenea din județul Rm. Sărat, Prisiceni din județul Vlașca, Budișteni ; *vii* în dealul Vlădichii, dealul Bucureștilor, pe moșia Mitropoliei, în Valea Izvoranului ; *case și locuri* în București — în Dealul Spirii, Dealul Lupești, Mahai Vodă, Postăvari, Podul Calitelor și în Pitești ; *han, cârciumă, pivniță, cuptor de pîine și băcănii* în București ; *poslușnici, scutelnici și țigani* ; *vinăriciul* din județul Saac și de la Piscani județul Mușcel ; *scutiri de dări, milă de sare*. O serie de materiale privește închinarea mănăstirii Spirea din Deal la m-reă Gregoriu de la Muntele Athos, acordarea de ajutoare în bani și mile pentru aceasta din urmă, precum și pentru mănăstirea Castamonitu și Hilandar. De asemenea, planul mănăstirii, catagrafia bunurilor acesteia și a schiturilor Tătărani și Cornet (1832), instrucțiuni pentru arendarea moșiilor mănăstirești (1833), contribuția pentru șosele și pentru plata gărzilor orășenești (1833, 1836), poruncă și instrucțiuni pentru înființarea de școli pentru

famiiliile țărănești de pe moșiile mănăstirii și scutirea de dările către proprietari a învățătorilor lor (1838, 1839), corespondența de la Brașov (1829), semnalînd existența ciumei în acest oraș, negoțul și, în oarecare măsură, prelucrarea tutunului.

U. p. 261.

Anii extremi : 1702—1859.

Instrumente de informare Inv. nr. 34, 266 ; *Indice cronologic* nr. 20.

Bibliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinat* ,p. 31 ; *M-rea Spirea Vech* (*Dealul Spirii*) în *Calendarul antic*, 1862, p. 104.

MĂNĂSTIREA SF. SPIRIDON NOU

Zidirea m-rii Sf. Spiridon Nou din București a fost începută, în anul 1767, de Scarlat Ghica vv. și terminată, în 1768, de fiul acestuia, Alexandru Scarlat Ghica vv. Ea a fost considerată mănăstire domnească. A fost rezidită din temelie între 1852—1859. Pictura bisericii aparține lui Gh. Tattarescu. Reparații s-au mai făcut în anul 1885. Mănăstirea era înconjurată de clădiri, cu han, și pe la 1830 în ele funcționa un spital. M-reă Sf. Spiridon Nou a mai purtat numele de „Mănăstirea Banului Mare” și de „Biserica Ghiculeștilor din latura Bucureștilor”.

Din arhiva acestei mănăstiri nu s-au păstrat decât 13 documente dintre anii 1742—1853 și 7 dosare dintre anii 1851—1869.

Materialele documentare se referă la *moșiile* : Maxineni din jud. Brăila : Priviți din jud. Buzău ; Arțarul, Ciorasca (sau Tânciuleasca), Măneasca (sau Uleasca), Pițigaia, Slujitori, Valea Macrișului din jud. Ialomița ; Gurbănești din jud. Ilfov ; Albești sau Dulceanca, Belitori, Broșteanca, Rușii de Vede (cu o biserică zidită de serdăreasa Maria Butculescu), Vulpești din jud. Teleorman, proprietăți ale mănăstirii sau ale familiilor Butculescu, Colceac, Filipescu, Lămotescu, Strîmbeanu, Voinescu ; case la Roșiorii de Vede. Parte din moșia acestui din urmă oraș fusese dată, printr-o învoială din 1781, spre folosință la 60 de slujitori. Din inventar, în care sînt cuprinse și două dosare care nu mai există, reies și unele informații cu privire la Orașul de Floci sau Gura Ialomiței, al mănăstirii, și la moșiile Blagodeasca, Latinu, Misleanca, Piuă Petrii din jud. Ialomița, precum și Corneasca și Șchiopeni, moșii ale statului.

U.p. : 20.

Anii extremi : 1742—1869.

Instrumente de informare : Inv. nr. 34 și 266, 435, 436, 447, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 20.

Bibliografie : Musceleanu Gr., *Sf. Spiridon Nou*, în *Calendarul Antic*, 1862, p. 61—63 ; Bilciurescu Șt., *Ghidul*, p. 124 ; Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, p. 218—219 ; Dumitrescu M., *Ist. a 40 de bis.*, vol. II, p. 96—100 ; Ionașcu I., *Scurt istoric asupra trecutului bis. Sf. Spiridon Nou din București*, Buc., 1942, 6. p.

MĂNĂSTIREA SF. SPIRIDON VECHI

M-reă Sf. Spiridon Vechi din București, situată în apropierea Dîmboviței și a caselor brîncovenesti, datează dinaintea de 1680, data primului document în care este menționată. Ea cuprindea la început o biserică de lemn ridicată, se crede, de boierii Florești. În 1732, Constantin Mavrocordat a zidit biserica de piatră. În 1747, acesteia i s-au adus completări sub supravegherea patriarhului Silvestru al Antiohiei, căreia mănăstirea îi fusese închinată printr-un hrisov din 8 decembrie 1746 (7255). M-reă Sf. Spiridon Vechi a fost înzestrată de domnitor cu averea mănăstirii domnești numită Bolintin, dispărută în secolul al XVII-lea, fiind menționată pentru ultima dată la 12 septembrie 1656.

Fondul arhivistic al m-rii Sf. Spiridon Vechi este format din 20 de pachete, cuprinzînd 686 documente foi volante dintre anii 1732—1863 (dar cu extrase de documente începînd din 1640 într-o ocolnică din 1747), 3 dosare dintre anii 1863—1876 și două condici de documente trecute în colecția „Manuscrise” sub nr. 317 și 318, în care sînt transcrise acte de embatic dintre anii 1813—1862. Material documentar pentru această mănăstire se mai găsește în colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare ale fondului se referă la : *moșiile* Stăncești (Stănceasca sau Spiridoneanca) pe care se menționează facerea unui pod peste apa Strehaiei din jud. Buzău ; Bolintin (Bolintinu — Spiridon, Bolintinul din Vale), Colentina, Floreasca, Poenari, Popești, din jud. Ilfov ; Pănești din jud. Dîmbovița, aparținînd mănăstirii sau familiilor Cornescu, Florescu, Ghica, precum și la *moșia* Urzicuța din jud. Dolj, a m-rii Sadova ; *case* și *locuri* cu embatic, *prăvălii*, *scaune de carne*, din București, Ulița Franțuzească, Ulița Sf. Dimitrie, mahalalele Herăstrău, Podul Mogoșoaiei, Scaunele Vechi, Scorțari, Șerban Vodă, Sf. Vasile, Sf. Visarion, la Poarta cea mare ; *han* în afara barierei Mogoșoaiei (cumpărat de la stolnicul Petrache Pereț), la Straja ; *cîrciumă* în mahalaua Sf. Visarion ; *moară cu cai* ; *vinăriciul* și *părpărul* de la Chiliile, Cuibul, Nucetul, Măstănești, Popești, Vaideei (Vaideel), dealul Valea Dobrotei ; *milă* de bani de la Ocne ; *scutelnici* și *țigani* ; acte de vîn-

zări, închirieri, hotărnicii, procese etc., de stabilirea zilelor de lucru pe unele moșii, nesupunerea la muncă a unor locuitori, asupririle suportate de la arendași, liste de birnici, catastișe de venituri și cheltuieli pe perioada 1787—1790, 1823 ; proiect (1847) de reglementare a situației țăganilor mănăstirești dezrobiți etc. În materialele documentare, pe lângă problemele legate de bunurile imobile, apar diverse alte informații : existența holerei în 1832 ; cutremurul din 11 ianuarie 1838 ; mari incendii în Ploiești (1843) și București (1847), cu sprijinul ce trebuia dat ; ajutorarea transilvănenilor (1849) ; obligația impusă mănăstirilor de a înființa școli pe moșiile lor (1838) ; participarea la sfințirea unor biserici (la Rușii de Vede, biserică zidită de serdăreasa Butculescu (1836), la Crivina (1840) ; plata către Patriarhia din Antiohia a unei sume de bani pentru obținerea egumeniei mănăstirii (1830), precum și dania anuală de 350 lei trimisă de mănăstire ; abonamente la periodice și ziare — Jurnalul comercial (1838), Universul (1845) ; recomandări pentru achiziționarea de publicații, lucrări de artă, pentru cărțile scoase de paharnicul I. Eliade (1845), precum și pentru *Filozofia socială*, în traducerea lui I. D. Negulici *Enciclopedia bisericească* sau *Dicționarul manual biblic biserico-istoric*, a unui tablou reprezentând moartea lui Mihai Viteazul, a unei hărți administrative (1834) etc. ; predarea tuturor cărților importante din biblioteca mănăstirii la Colegiul Sf. Sava ; stabilirea contribuției mănăstirii la întreținerea Comisiei Documentale (1841), proiect pentru înscrierea în condiții a documentelor mănăstirești și stat de lefuri (în materie de lefuri în domeniul scrierii sau copierii documentelor, un document din 1 iunie 1833 atestă că înainte de această dată, răposatul Iosif Sadoveanu (desigur egumenul m-rii Sadova), declarase o datorie de lei 10.800 față de gramăticul său Gheorghe Sachelaropolu „ca simbrerie cuvenită lui”) ; măsuri de sistematizare a orașului București, cu obligația ca reparațiile și construcțiile la mănăstiri să se facă după planul serviciului arhitecturii (1847) ; întocmirea și funcționarea cutiilor satelor (1843) ; hirotonisirea de gramătici ca diaconi și preoți etc.

U.p. : 684.

Anii extremi : 1640—1876.

Instrumente de informare : Inv. nr. 34, 266, 436, 447, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 20.

Bibliografie : Brezoianu I., *M-ri zise închinare*, p. 57—58 ; Mușceleanu Gr., *M-rea Sf. Spiridon Vechi*, în *Calendarul Antic*, 1862, p. 85 ; Radu V., *M-rea Sf. Spiridon și patriarhul Silvestru al Antiohiei*, Buc., 1933, 23 p. cu ilustr. și fascimile ; Elefterescu Em., *Bis. Sf. Spiridon Vechi*, în *Glasul monahilor*, 1934, nr. 406 ; Ionașcu I., *Scurt istoric asupra trecutului bis. Sf. Spiridon Nou din București (date culese de ...)*, Buc., 1942, 6 p.

MANĂSTIREA STAVROPOLEOS

M-reia Stavropoleos a fost înființată de călugărul grec Ioanichie, originar din satul Ostașița (Epir) și călugărit la m-reia Gura, din eparhia Pogonianiei, care, venit prin 1710 în țară după mili și ajutoare, ajunge „după multă călătorie” arhimandrit la Biserica Ghiormei Banul, întemeiată de acesta în 1560, închinată ca metoh Arhiepiscopiei Pogonianiei și numită mai târziu Biserica din Hanul Grecilor sau Hanu Greci. În 1724, pe un loc cumpărat în aprilie 1722, pe care construise mai întâi un han pentru străini și o casă pentru el, cu pivniță și cârciumă, Ioanichie ridică biserica m-rii Stavropoleos, care se termină de zidit la 30 octombrie și care poartă acest nume din 1726, când Ioanichie primește titlul de mitropolit al Stavropolei (mitropolie grecească decăzută, care în mod practic nu-i oferea decât titlul), și exarh a toată Caria. În acțiunea sa, el primește ajutor de la Nicolae Mavrocordat vv. și de la serdarul Grigorie Greceanu. Biserica mănăstirii este mărită în 1733, dată când Vlădica Ioanichie își consideră cu adevărat opera terminată și își face testamentul, închinând m-reia Stavropoleos cu întreaga ei avere mănăstirii Gura de la Pogoniana și obținând pentru acest lucru și întărirea domnească din 12 aprilie 1737. Mănăstirea a trecut prin cutremurele din 26 martie 1790, 27 noiembrie 1793 și februarie 1794, suferind deteriorări mai grave ca cele din 14 octombrie 1802 și ianuarie 1838. În mai multe rânduri — în 1845, 1858 și 1897 — se ridică problema să fie reconstruită din temelie, dar scapă de fiecare dată și în august 1904 arhitectul I. Mincu începe lucrările de restaurare, care se termină după primul război mondial.¹⁾ Hanul care o înconjură a fost desființat între 1863—1871. Se pare că la m-reia Stavropoleos ar fi funcționat, sub Alexandru Ghica vv. (1834—1842) o tipografie

¹⁾ Biserica Stavropoleos este de o deosebită valoare pentru trecutul artei arhitecturale și plastice din România. Este „singurul monument din clădirile cele vechi originale din capitală”, spunea arhitectul Slater la 1858, sau „unul din monumentele vechi cele mai reușite din București, spunea arhitectul Căpușeanu în 1876, „una din cele mai importante opere de artă, inspirată, se înțelege, din aceeași sursă ca și mai toate cele ce ne-au rămas — stilul bizantin — dar care reprezintă ultima fază a evoluțiunii artistice, a transformărilor prin care a trecut acest stil, pentru a ajunge la tipul nou cu caracterul local pe care-l reprezintă monumentul în discuție”, spunea arhitectul I. Mincu în 1897.

pentru cărțile bisericești și școlare.²⁾ M-reă Stavropoleos a avut ca metoașe m-reă Valea din județul Mușcel — care mai întâi fusese închinată la m-reă Gura din eparhia Pogoniane, dar a cărei închinare se desființase prin hrisovul lui Matei Basarab din 1639, ca una ce se baza pe acte false, și schitul Roata din jud. Vlașca, închinat de Ghenea pitar la 1729.

Fondul arhivistic al m-rii Stavropoleos este format din 32 de pachete, cuprinzând 999 de documente foi volante dintre anii 1589—1859 (din care două trecute la „Sectia Istorică”), precum și documentele originale legate în condica „Mănăstiri Rumelioticești” (Ms. nr. 298, f. 359—452), o condică de venituri și cheltuieli pe anii 1786—1822 (Ms. nr. 325) și 3 dosare dintre anii 1865—1867. Între acestea se numără și o parte din materialele metoașelor sale — schitul Roata și m-reă Valea. Acesta din urmă are însă constituit și un fond arhivistic separat. Materiale legate de m-reă Stavropoleos se mai găsesc în fondul Brațu — Hanu Greci — Codreni, în colecția „Plasnuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare se referă la : *moșiile* Cepășoia și Hoștea jud. Săcueni, primite danie în 1725 de la Ilinca Cojasca, Bărcănești, primită în 1727 și 1732 de la clucerul Canstanin, Grecii jud. Vlașca, primită de la Dumitrana în 1728, Belciugul jud. Ilfov, primită de la Dimache în 1730, Cîrligul jud. Buzău, primită tot în 1730 de la paharnicul Nicolae Cojesco, Sîrbenii (1751), Grăția, Drăghinești și Pitarul jud. Vlașca, precum și la vînzări, schimburi, hotărnicii, procese pentru *moșiile* Jugureni jud. Buzău, Frățilești jud. Ialomița ; Crevedia, Popeasca, Sabarul, Simatreni, Vidra jud. Ilfov ; Caravaneti jud. Olt ; Moreni sau Stavropoleos, Glodeanu, Inotești sau Baba Sima jud. Prahova ; Răsuceni, Cartojania, Preajba, Novaci, Roata, Mîrșa, Cățunu, Purani, Prisaca, Ogrăzeni jud. Vlașca, precum și Bărcănești, Broșteni, Cărunta, Chisăreasca, Corbul, Drăgănești, Măcrești, Mihăiasca ; la *vii* din dealul Bucureștilor, primite de la Nicolae vornic în 1725 și de la Neacșa, soția lui Petre ceprazarul, în 1727, *vii* în dealul Boldeștilor jud. Săcueni, primite în 1728, în dealurile Cernăteștilor, Filineștilor, Oslei și la Topoloveni, în Valea Largă, Valea Călugărească ; la cumpărături de *locuri de casă, prăvălii, han și grădini* în București, mahalalele Șelari, Popa Dârvas (1740), Stejarului (1740) și Fîntîna Boului (1741), Grecilor, Șerban Vodă, locul lui Vilacros de la grădina Cișmigiului, precum și locuri la Cîmpina și Tîrgoviște ; la *vaduri* și *mori* pe *moșiile* Crevedia și Roata, pe apa Drîmbovniciului, moara Greceanca și moară la Filipești. Documentele fondului se mai referă la privilegiile mănăstirii : scutiri de dări, mile de sare și de bani din cămara domnească, dreptul de a lua vinăriciul și părpărul din dealul Boldeștilor și al Mălăeștilor jud.

² Fond Dim. Ghica, doc. 241 f. d. Cerere de ajutor adresată domnitorului (după 1842) de M. Hristidi, arătînd că după ce a practicat aproape 30 de ani profesia de dascăl în capitală, educînd un număr de aproximativ 3000 de elevi, fiind totodată cîntăreț de biserică timp de 16 ani, pe vremea lui Alexandru Ghica vv. și a marelui ban Mihalache, și apoi administrator al cărților bisericești și școlare ce se tipăreau în tipografia de la m-reă Stavropoleos, cărți evaluate la suma de 300.000 de groși, a rămas fără slujbă din cauza incendiilor și a altor împrejurări.

Săcueni. Unele materiale reflectă dificultatea încheierii învoielilor agricole cu țăranii de pe moșii, învoieli care „prezintă delicatețe și greutatea acestei lucrări” trebuia să se facă, după cum recomanda mitropolitul Nifon, „cu blîndețe, răbdare, cu mijloc părintesc și pacinic, dar fără zăbăvă, spre mulțumirea înaltei stăpîniri”; nesupunerea locuitorilor de pe moșii la efectuarea clăcii (1785—1851); iertarea de rumânie a unei slugi, pe care Stanca Cantacuzino a învățat-o carte și cîntări (1731); urmărirea participanților la revoluția de la 1848; intervenții pentru ajutorarea sinistraților în urma incendiului de la Ploiești (1843); a brăilenilor (1843), a locuitorilor din Brussa (1856); milă de sare acordată la Stavropighianon-Moreea (1819), sume de bani date de mănăstire pentru necesitățile armatelor rusești (1813—1829); m-rea Valea, loc de încredere pentru locuitori, care își depun acolo bunurile lor de preț (1724—1739); banii pentru școli plătiți de m-rea Codreni (1818—1829); scoaterea unui jurnal bisericesc (1860).

U.p.: 1004.

Anii extremi: 1589—1868.

Instrumente de informare: Inv. nr. 35, 267, 435, 436, 448, 491—495; *Indice cronologic* nr. 21.

Bibliografie: Mușceleanu Gr., *M-rea Stavropoleos*, în *Calendarul antic*, 1862, p. 95—96; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 241—242; Idem, *Ghidul*, p. 125; Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, p. 219—221; Popescu Sp., *Asupra bis. Stavropoleos*, în *Literatura și arta rom.*, 1904, p. 133—146; Năsturel P. V., *Bis. Stavropoleos din București după documente din Arhivele Statului, cu planuri și vederi fotografice*, Buc., 1906, 85 p. + VII pl.; Dumitrescu M., *Ist. a 40 bis.*, vol. III, p. 69—75; Iorga N., *Inscripții din bis. Rom.*, fasc. II, p. 356; Nedioglu G., *Bis. Stavropoleos în B.C.M.I.*, XVII, 1924, p. 147—168 și XX, 1927, p. 1—33; Iliescu-Palanca D., *Istoria bisericii Stavropoleos din București*, Buc., 1940, 33 p.; Teodorescu R., *Biserica Stavropoleos*, Ed. Meridiane, Buc., 1967, 28 (—32) p. + 36 pl.

MĂNĂSTIREA STREHAIA

M-reă Strehaia, situată în comuna Strehaia din jud. Mehedinți, a fost o veche fundație, de pe la anul 1500, a boierilor Craiovești. Ea a fost rezidită de Matei Basarab și doamna Elina, biserica fiind terminată la 4 august 1645, iar celelalte clădiri ale mănăstirii mai târziu, actul de fundație fiind din 6 martie 1650. Între 1673—1688, mănăstirea a devenit scaun al Episcopiei Strehăii, înființată, probabil, ca reminiscență a existenței în trecutul mai îndepărtat a Episcopiei Severinului — care după 1504 trecuse la Episcopia Râmnicului — cu scopul de a adăposti aici pe Daniil, fost mitropolit al Sofiei, fugit în Țara Românească. Această episcopie a avut ca eparhie jud. Mehedinți. Mănăstirea Strehaia se plasa, ca importanță, în fruntea mănăstirilor domnești din Oltenia. În călătoria destul de lungă făcută de patriarhul Macarie al Antiohiei și secretarul său, Paul de Alep, prin țările române, aceștia nu i-au „găsit pereche“, și totuși ea n-a reușit niciodată să devină un factor de cultură. În decursul timpului i s-au făcut reparații, adaosuri și zugrăveli în 1693 și în 1826. M-reă Strehaia a fost cuprinsă în planurile de fortificații făcute de austrieci în cursul ocupației din 1718—1739 și ea a fost folosită ca punct strategic atât în 1821 de Tudor Vladimirescu, care a lăsat aici o garnizoană condusă de Papa Vladimirescu, cât și în 1826 de către Ghiță Cuțui Olteanul și Simion Mehedințeanul. Mănăstirea a fost închinată la „Orfanotrofion“ cu actul din 8 mai 1798, reînnoit la 30 martie 1813 și 20 octombrie 1819.

Fondul arhivistic al acestei mănăstirii este format din 14 pachete, cuprinzând 156 documente foi volante dintre anii 1514—1859 (din care 12 trecute la „Secția Istorică“), 5 dosare dintre anii 1837—1870 și 2 condici cu copii de documente dintre anii 1514—1827, înregistrate în colecția „Manuscrise“, sub nr. 326 și 714. Documente privitoare la m-reă Strehaia se mai găsesc la colecția „Planuri și hotărnicii“, în fondul Ministerului Agriculturii. De asemenea, la Academia R.S.R., Secția „Manuscrise românești“, Mss. nr. 500, 2148.

Materialele documentare ale fondului se referă la *moșiile* Strehaia (căreia i s-a zis și Husnița), Stîngăceaua și Stîngăcelele din Față și din Dos, Stăncești, de lîngă Motru, Breznița de Sus și de Jos, Vlădășești, Coșcodia sau Albulești, Bîcleșul, Drăgulești sau Busu, Cotoruia, Valea Bună, Cerna, Cernaia, Leotești, Grădiștea, Salbele, Rocșoreni, Lacul Oneștilor, Samarinești, Orevița, Socolești, Bălțați, Ciorani, Bucovăț, Menții — toate din județul Mehedinți, cu acte de vînzări și de danii de moșii, rumâni și țigani (între acestea vînzarea sătenilor din Busu ca rumâni ai lui Matei Basarab), volnicii de a strînge străini pentru a le popula, scutiri de biruri etc. De asemenea, pentru *vii* în dealul Furcitură Gilganului din Breznița de Sus, la Orevița și Rocșoreni; *mori* la Samarinești și la Cernaia; *prăvălii*, *locuri de casă* la Craiova: *vama* tîrgurilor Strehaia și Cerneți (jumătate), *milă de sare* de la Ocnele Mari. Multe din documente se referă la situația averii mănăstirii, la catagrafii; altele la mutarea tîrgului Strehaia „din calea răutăților” la Cerneți (1708), la legarea de moșie a locuitorilor (1748), la înființarea unui tîrg săptămînal (1796), la prădarea odoarelor mănăstirii și volnicia de a prinde pe vinovați.

U.p.: 163.

Anii extremi: 1514—1870.

Instrumente de informare: Inv. nr. 35 și 269, 435, 436, 448, 491—495; *Indice cronologic* nr. 21.

Bibliografie: Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 165—166; Bianu I., *Episcopia Strehaiei în anii 1673—1688*, în *Anal. Acad. Rom., Mem. Sect. Ist.*, Buc., Seria II, t. XXVI, 1904; Lapedatu A.I., *Episcopia Strehaiei și tradiția Scaunului bănesc de acolo*, Buc., 1909, 30 p.; Ionescu G. M., *Istoria Mitropoliei Ungrovlahiei*, Buc., 1914, p. 644—660; Bodin D., *Episcopia Strehaiei, M-rea domnească de la Strehaia (după Paul de Alep)*, în *Secolul*, I, 1931, nr. 13; Idem, *Episcopia Strehaiei*, în *Datina*, X, 1932, nr. 7—12, p. 139—152; Davidescu M., *Mon. ist. din Olt.*, p. 43—47; Ștefănescu Șt., *Bănia în Țara Rom.*, Buc., 1965, p. 68—70.

MĂNĂSTIREA STRÎMBA

M-reia Strîmba, situată în satul Strîmba din județul Gorj, a fost o ctitorie a familiei Rîhoșanu. Ea exista încă din 1518—1519 (7027), fiind, pe la 1525, metoh al m-rii Govora și al Episcopiei Rîmnicului. În 1603, biserica mănăstirii a fost reclădită de Stoichiță Rîhoșanu, mare logofăt, dar a rămas nezugrăvită pînă în 1793, cînd a fost terminată de Constantin Rîhoșanu mare armaș. Ca pedeapsă pentru faptul că Stoichiță Rîhoșanu ar fi fost amestecat în răscoala lui Lupu Mehedințeanu, Alexandru Iliăș vv., în a doua sa domnie, a confiscat mănăstirea, vrînd s-o distrugă, dar aceasta a fost răscumpărată de m-reia Tismana, căreia i-a devenit metoh. În 1724, clădirile mănăstirești, în afară de biserică, au fost total distruse de un incendiu. La începuturile sale, Strîmba (sau Strîmbele) a fost schit, dar apoi a devenit mănăstire și astfel apare în documente de la începutul secolului al XVII-lea și pînă în secolul al XIX-lea. De-a lungul timpului, mănăstirea a fost înzestrată cu multe moșii din județul Gorj — Strîmba, Bîlteni, Copăcenii, Costeni, Crivinele, Fărcășești, Groși, Gureni, Hubavi, Izvarna, Izvorul. Murgești, Olari (sau Bălșești), Petrești, Raci, Sărdănești, Serbești, Slătioara, Stejar, Tăl-pășești, Ungureni ș.a.

De la m-reia Strîmba s-au păstrat separat doar două dosare din 1859 și 1865 privitoare la lucrări de hotărnicie legate de moșiile Strîmba și Olari (sau Bălșești), ale mănăstirii, dinspre moșiile Raci, a Domnicăi Leoveanu, și Plopșor, a lui Dumitru Curuțu. Multe documente privind mănăstirea Strîmba se află în fondurile Episcopia Rîmnicului și M-reia Tismana.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1859—1865.

Instrumente de informare : Inv. nr. 259 ; Indice cronologic nr. 4 și nr. 22.

Bibliografie : Ștefulescu Al., Gorjul ist. și pitoresc, p. 215—228 ; Idem, Strîmba, Tg. Jiu, 1906, 176 p. + 7 pl. + 1 h. ; Drăghiceanu V., M-reia Strîmba-Gorj, în B.C.M.I., XXIV, 1931, p. 109—110 ; Donat I., Fund. relig. ale Olt., p. 74.

MĂNĂSTIREA SURPATELE

M-rea de maici Surpatele, situată în satul cu același nume de pe valea Otășăului, jud. Vâlcea, a fost fondată la începutul secolului al XVI-lea și refăcută de boierii Buzești. În anul 1683 i s-au făcut reparații de către Tudor din Bărbătești și soția sa Maria. Dar între 1703—1706, doamna Maria, soția lui Constantin Brîncoveanu, a dăruit biserica, ridicînd una nouă, care a fost terminată la 1 aug. 1706, ispravnic fiind arhimandritul Ion, egumenul m-rii Hurezi, căreia m-rea Surpatele i-a fost metoh. Cu cîțiva ani înainte de 1890, maicile de la Surpatele au fost mutate la m-rea Dintr-un Lemn, iar m-rea Surpatele a rămas ca biserică de mir.

Fondul arhivistic al m-rii Surpatele cuprinde 12 pachete, totalizînd 214 documente foi volante dintre anii 1520—1867 (din care 3 documente trecute la „Secția Istorică”) și 2 dosare dintre anii 1865—1870. O serie de dosare privind m-rea Surpatele se găsesc între acelea ale m-rii Dintr-un Lemn și sînt cuprinse în inventarul nr. 615 al Așezămîntelor Brîncovenesti. De asemenea, materiale documentare privind m-rea Surpatele se mai găsesc în colecțiile de „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii. Mai multe documente din acest fond privesc m-rea Viforîta.

Materialele documentare din fondul mănăstirii se referă la întărirea stăpînirii, la dării, vînzări, împresurări, hotărnicii, zălogiri, arendări pentru *moșiile* și *satele* Drăgoiu și Urși jud. Argeș ; Bălțița jud. Dîmbovița ; Milești, Motoci și Urechești jud. Dolj ; Măneștii de Sus sau Comănac jud. Prahova ; Gropșani, Vulpeni și Gruia jud. Romanați ; Bărbătești (și Seninul din Bărbătești), Bodești, Bunești, Călinești, Cîinești, Cocorăști, Dobriceni, Ocnele Mari, Prundeni, Sohorîtu și Șerbănești jud. Vâlcea, proprietăți ale mănăstirii în cea mai mare parte ; *vii* și *livezi* la Ulm, la Titireci, în dealul Ocnelor Mari, la Suhărăt, în dealurile Călinei, Drăgășanilor, Suteștilor, Urșilor ; *vinăriciul* din dealurile Bodeștilor, Cîineștilor, Șerbăneștilor ș.a. ; *mili* — de sare (1000 —ocale pe an), de grîu ; *moară* pe moșia mănăstirii ; acte cu privire la *țigani* și *poslușnici*. În materialele documentare se mai cuprind numiri de starețe la Surpatele și la schitul Slătioarele jud. Vâlcea, catagrafii de avere

mănăstirii și instrucțiuni asupra învoielilor cu clăcașii (1835), mutări de pe o moșie pe alta.

U. p. : 216.

Anii extremi : 1520—1870.

Instrumente de informare : Inv. nr. 35, 270, 435, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 21.

Bibliografie : Bilciuresc Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 231 ; Bălășel T., *M-rea Surpatele în Cuvîntul adevărului*, IV, 1905—1906, p. 61 ; Răuțu M., *Monografia ecl. jud. Vilcea*, p. 104—105 ; Trajanescu I., *M-rea Surpatele din Vilcea*, în *B.C.M.I.*, IV, 1911, p. 95—101 ; Drăghiceanu V., *În amintirea lui C. Brincoveanu*, p. 93—98 ; Idem, *M-rea Surpatele*, în *B.C.M.I.*, XXIV, 1931, p. 122—125 ; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 76 ; Rașcu Gh., *M-rile din jud. Vilcea*, Chișinău, 1939, p. 5—6 ; Popescu-Cilieni I., *Documente privitoare la m-rea Surpatele-Vilcea*, în *Rev. de ist. bis.*, I, 1943, nr. 2, p. 94—119.

MANĂSTIREA TISMANA

M-rea Tismana, cea mai veche, cea mai bogată, odinioară, și în același timp prima mănăstire cu biserică de zid din Țara Românească, este situată în munții Gorjului, în plaiul Vulcanului, din jud. Gorj. Mai întâi — pe la 1370-1373, probabil — călugărul Nicodim, întemeietorul Voditei, a înălțat acolo o biserică din lemnul unui arbore de tisă, apoi Radu I vv. a ridicat biserică de zid, pe care au terminat-o fiii săi, Dan vv. și Mircea vv. Ruinată mai târziu, ea a stat astfel pînă în 1520, cînd s-a început refacerea. În anii 1541—1542, aceasta a fost terminată, iar în 1564 a fost zugrăvită de renumitul Dobromir ot Țîrgoviște, cu cheltuiala vornicului Nedelco Bălăceanu. În 1610—1611 a avut mult de suferit de la oștile lui Gabriel Bathory; reparațiile necesare au fost făcute în timpul domniei lui Matei Basarab. În 1698, Cornea Brăiloiu, banul Craiovei, a făcut adăosuri construcțiilor mănăstirești. Mănăstirea a avut de suferit în 1716. Biserica a fost repictată în 1732 (cu ajutorul Stancăi Glogoveanu), apoi în 1786 și 1844. S-au mai făcut restaurări în 1891 și 1954. Mănăstirea a fost pe vremuri și cetate întărită, dar ca loc de apărare ea a servit și mai târziu, datorită poziției sale naturale și a amplasamentului ei în fața trecătorii Vulcan și a Văii Jiului. Între altele, ea a servit în 1821 ca bază de rezistență pentru mișcarea pandurilor. Pe la mijlocul secolului al XV-lea, aici a fost reședința bănească. În mănăstire a funcționat prima școală din țară pentru călugări, din care se recrutau viitorii episcopi și mitropoliții, diecii pentru cancelariile domnești și pentru biserică. Aici s-au tradus cărți din grecește în slavonește și documente din slavonește în românește. Pe lângă faptul că mănăstirea a fost un focar de cultură, ea a constituit și un centru de artă, unde s-au format zugravi, cărora li se datorește ornamentația multor manuscrise, precum și meșteri în lucrul argintului și în sculptura lemnului. De asemenea, aici a funcționat un ospiciu pentru îngrijirea bolnavilor lipsiți de mijloace, care constituia, se pare, și un fel de carantină, deoarece, în două documente din 1795, din cadrul fondului arhivistic, se fac intervenții, la domn, pentru ca bolnavii îngrijiți în mănăstire să fie lăsați să se întoarcă la vetrele lor, deoarece s-au însănătoșit după boala de care suferiseră.

M-reia Tismana a avut ca metoașe mănăstirile și schiturile : Cioclovina pe Jos (fondat de Stanca Glogoveanu la 1715) și Cioclovina de Sus (fondat cu ajutorul lui Pătru Obedeau mare serdar cam la aceeași dată) ; Jupînești (1706) ; Sf. Antonie cel Mare (Scăunelul — exista la 1657) ; Sporăști (întemeiat pe la 1584 de călugărul Vasilie și popa Ion la Ploștina Drăgoeștilor) ; Văləri (1709) ; Vișina (sf. sec. XIV—înc. sec. XV) toate acestea din jud. Gorj ; Cerneți (încinată la 1663 și 1765) ; Comănești (sec. XVII) ; Gura Motrului (potrivit tradiției — ctitorie a lui Nicodim ; zidit de Harvat logofăt, strămoș al boierilor Brîncoveni, înainte de 1515 ; aici și-a încheiat viața Eufrosin Poteca) ; Mociorlița (sec. XVII) ; Teiuș (1798) ; Topolnița (fondat pe timpul lui Radu I, fiul lui Vladislav Vlaicu, ajuns în ruină, „fiind rămas fără rumăni” în timpul lui Mihai Viteazul și rezidit din temelie de Lupu Buliga, căpitan al lui Marei Basarab, la 1646) ; Vodița (ctitorie a lui Vladislav Vlaicu, dintre 1370—1375, desființată între 1532—1535).

Fondul arhivistic al m-rii Tismana este format din 97 de pachete, cuprinzînd 2043 documente foi volante dintre anii 1369—1880 (din care 189 trecute la „Secția Istorică”, 9 la colecția „Peceti” și 1 la colecția „Suluri”), 79 de dosare dintre anii 1837—1873 și 13 condici — nr. 329—338, 711, 1177, și 1218 — din colecția „Manuscrise”. De la această mănăstire mai provin, de asemenea, o serie de planuri și de hotărnicii, din colecția cu același nume, precum și diverse alte materiale din fondul Ministerului Agriculturii. Materialele documentare aparțin atît m-rii Tismana, cît și metoașelor ei, cu excepția m-rii Gura-Motrului.

Materialele documentare se referă la danii, întăriri, vînzări, hotărnicii, pentru părți din *moșiile* : Balta Verde, Hrisomuînți, Mălăești, Obedinul, Stăncești, Toporna, Vărbița de Jos, Vărbița de Sus, Vișina din jud. Dolj ; Tismana, Aninișul, Bălănești, Bălești de la Jiu, Berești, Bobu (în vechime Dîrmoxa), Broșteni sau Borăști, Ceauro, Cîlcești, Cîlnicul de Sus, Cîrbești, Comănești, Copăceni, Corbi, Costeni, Dușești, Frătești, Godinești, Hobîța, Homorîciu, Izverna, Jupînești, Moii, Nășipul, Ohaba, Orbi, Pîrîul sau Crivinele, Pocruia, Roșia, Sohodol, Topești, Trestenicu, Turceni, Turcinești, Ungurei, Vaideei, Văləri din jud. Gorj : Bahna, Batoti, Bistretu, Bistrița, Boca, Breznița, Bucina, Călugăreni, Cerneți, Comana, Danciu, Deveselu, Erghevița, Gîrlești, Gogoși, Gornovița, Grozești, Hlăești, Ialovița, Iliești, Izvorul Bîrsei sau Țărovățul, Jiana, Jidovștița, Merișul, Miluța sau Menții, Negoști, Nenciulești, Ohaba, Pesticetul, Petrești, Piatra, Ploștina, Podeni, Racovățul, Rogova, Roșița, Severin, Stăncești, Șaghevățul, Șogoina, Știubeiul, Toplița, Topolnița, Vadu Cumanilor, Văjulești, Vîrful lui Vlad, Vlădaia, Vodița Mare, Vrabeți, Vranița din jud. Mehedinți ; de asemenea Arsurile, Arși, Călugărul, Ciremoșnicul, Ciurilești, Curiacea, Groșanii, Gura Imoroșii, Jarcovăț, Masloș, Mihăilești, Pietreni, Potocețul, Prisaca, Răcița, Sălcioara, Sîrbșori, Știuca, Țîntava, Țîrgoveți, Trufești, Valea, Vîlcoiu etc., precum și moșiile Tri-Brodi, Hanovți, Drajevți, Crușevița cu Duhovți, Izvortți, Borci, Bichini, Panieva și Poporate din Serbia ; *vii la* Sohodol, în

Dealul Gurănilor, la Borăști, în dealul Poroinei, la Bolovănești, la Șușița, Racoți, Cîlcești, Comănești, în dealul Bobului pe moșia Dîrmoxa, la Măgură, pe moșia Văləri, în dealul Bălăneștilor, Fîstîcilor, în dealul Ciorii, dealul Cornetul, dealul Negoiești, la Orevița, la Papova ; *livezi* la Săuca, în hotarul Bereștilor, pe moșia Groșani *balta* Bistreț (de la Toplița pînă la Gîrla Repede, mai sus de Covacița) ; *munții* Fețele, Măneasa, Paringul, Oslea, Soarbele, Sturul jud. Mehedinți, Boul jud. Gorj, Gropile, Plăseala ; *pive*, *mori* sau *vaduri de mori* : pe Bistrița, pe Blahnița, la Comănești și la Curiacea, *case și locuri, prăvălii, pivnițe* în Cerneț, Craiova și Tg. Jiu.

Materialele documentare ale fondului se referă, de asemenea, la tot felul de privilegii acordate mănăstirii : vinăriciul din dealurile Bistriței, Brezniței, Cernețului, Grindului, Hobiceanilor, Jidovștei, Pîrfianilor, Rogovei, Șușiței, Tismanei, vinăriciul județelor Gorj și Mehedinți ; mertic de sare de la Ocna ; vama de la Bahna, Bucina, Calafat, Călugăreni, Clicevățul, Dunărea din Padina Oreavii pînă în Vadul de Sus, Elhovița, Groșani, Jarcovățu, Olteț, Petrovița, Ploștina, Potocetul, Precestia, Prilepeț, Rîul lui Marco, Stăncețioara, Țarovățul, Varovnicele, Vărbița, Vodița Mare, vama din peștele bălților Bistreț, Măceșul și Plosca, precum și scutiri de vamă, de diverse dări către domnie sau către vistierie a satelor Mihăilești, Ohaba, Pietreni, Tismana, Topești.

Documentele mai conțin informații potrivit cărora satelor Tismana și Topești le revenea atît apărarea plaiului cît și paza mănăstirii de răufăcători, că mănăstirea deținea arme în acest scop, că egumenul mănăstirii a mijlocit la 1809 ca satul Pocruia să ia asupra sa o jumătate de liude pentru ca Petru Lasco să le fie dascăl la biserică și să le învețe copiii. De asemenea, se găsesc informații foarte diverse referitoare la scoaterea de sub închinare a mănăstirii (1638 iul. 3) ; jefuirea, din mănăstire, a unor sume de bani depuse spre păstrare de cîțiva boieri ; intervenția episcopului Sevasti, Dionisie ca m-reă Tismana să nu fie impusă la dările stabilite altor mănăstiri, urmînd ca pentru aceasta să fie plătită lui Constantin Bălăceanu suma de 3000 taleri (1817) ; bani dați de mănăstire prin sate pentru procurarea de lemn pentru cherestea, pentru varnițe și praștilă ; neînțelegeri cu locuitorii și apelul la plăieși pentru a-i liniști ; vînzări de rumâni și țigani, cu prețurile respective ; neexecutarea zilelor de clacă și stabilirea clăcii la 6 zile pe an pentru locuitorii de pe raza mănăstirii, facerea foilor de dijmă, învoieli (sf. sec. XVIII—înc. sec. XIX) ; interdicția de a primi călugări pămînteni sau străini și de a-i lăsa să se mute pe cei din mănăstire (1792) ; listă de cărți primite de la Nicodim ; reținerea în mănăstire a unor bolnavi tratați aici și intervenția către domn pentru a fi lăsați să se întoarcă la casele lor ; cărți patriarhale și hotărîri domnești privind ordinea interioară în mănăstiri ; decretul imperial al lui Carol VI (1719) privind administrația civilă și bisericească în Oltenia în timpul ocupației austriece ; greutăți în procurarea zaharelelor și abuzurile armatelor de ocupație în ce privește aprovizionarea ; plata taxei de portărit la hotărnicirea moșiilor ; fixarea termenelor de judecată în raport de urgența anumitor munci agricole ș.a.

Pe lîngă materialele privind direct mănăstirea, se mai găsesc altele de interes mai general, ca : stabilirea hotarelor munților dintre Țara

Românească și Transilvania (1520, 1792), a hotarului schelei Cladovei (1781, 1786).

U.p.: 2122.

Anii extremi: 1369—1880.

Instrumente de informare: Inv. nr. 36 și 273, 435, 436, 439, 448, 491—495. *Indice cronologic* nr. 22.

Bibliografie: Tocilescu Gr., *Raporturi asupra câtorva m-ri*, p. 59—76; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 95—98; Ștefulescu Al., *M-rea Tismana*, ed. III, Buc., 1909, 448 p.+40 pl.; Drăghici P., *M-rea Tismana — Gorj*, în *Arhivele Olteniei*, II, 1923, p. 11—16; Bulat T., *Inscripții de la Tismana*, în *Revista istorică*, 1924, p. 66—67; Glogoveanu N., *Contribuțiuni la istoria Tismenei*, în *Revista istorică*, 1927, p. 337—378; Drăghiceanu V., *Considerațiuni asupra vechimii bis. m-rii Tismana în B.C.M.*, XXVII, 1934, p. 1—16 și *M-rea Tismana*, *ibidem*, p. 116—117; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 77—79; Civitu C., *M-rea Tismana*, în *Bis. Ort. Rom.*, 2—3, 1954, p. 306—312; Davidescu M., *Mon. ist. din Olt.*, p. 30—34 pentru Vodița și Topolnița, p. 41—43 pentru Gura Motrului, p. 54—58 pentru Tismana; Teodoru Rada, *M-rea Tismana*, Buc., Ed. Meridiane 1966, 34 p.+11 f. ilustr.

MĂNĂSTIREA TÎRĞȘOR

Mănăstirea Tîrğșor, situată în com. Tîrğșorul Vechi din jud. Prahova, a fost ctitorie a lui Antonie Vodă din Popești și a fiului său Neagoe, înălțată pe la anul 1662 pe temeliiile unei biserici vechi, de la Vlad Țepeș, terminată, după cum reiese din pisanie, la 24 ianuarie 1461. Zidirea, începută înainte ca Antonie din Popești să fie domn, a rămas neterminată din cauza mazilirii, astfel că domnul nu a avut timp să-și înzestreze ctitoria decît cu venitul vămii tîrgurilor Tîrğșor și Ploiești și al celor 12 sate din jurul lor, precum și cu mila de sare de la ocna Telega. Cu timpul, mănăstirea primește însă danii și face cumpărături, ajungînd la o situație destul de importantă. Biserica este zugrăvită de-abia în timpul lui Constantin Brîncoveanu. În 1759 m-reă Tîrğșor este închinată spitalului Sf. Pantelimon. Deteriorîndu-se grav din cauza cutremurului din 1838, mănăstirea este părăsită în 1851, dar în același an, cu aprobarea Eforiei Spitalelor, egumenul mănăstirii începe construcția unei alte biserici, pe moșia Crîngul Teiului (parte din moșia Tîrğșor, dăruită de Neagoe, fiul lui Antonie vv.), sub numele de m-reă Tîrğșorul Nou. M-reă Tîrğșor, care apare foarte des în documente sub forma de Tîrșor și mai ales de „Biserica Tîrșor“, deși are egumen, a mai fost cunoscută de pe la mijlocul secolului al XVII-lea și în prima jumătate a secolului al XVIII-lea sub numele de m-reă Turnu. A avut ca metoh schitul Tulburea, închinat în 1672 de Iosif monahul(fost popa Ion din Brăneșu). Pe lîngă mănăstire a funcționat o școală pentru copii din Tîrğșor.

Documentele originale din arhiva m-rii Tîrğșor nu s-au păstrat. Pentru această mănăstire există doar 97 de copii și un rezumat de document, dintre anii 1497—1743, transcrise în *Condica mănăstirilor Brîncoveni și Tîrğșor*, Ms. nr. 718, filele 731—796, precum și 38 de dosare dintre anii 1842—1865. Material privitor la această mănăstire se mai găsește în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare se referă la vânzări, întăriri, împresurări și hotărnicii pentru: *moșiile* Rătunda jud. Buzău, Hăbudul (sau Scutași), Scăiani jud. Dîmbovița ; Balaca, Blejoiu, Cătiașu, Chiojdu, Cîrnitura, Crîngu

Teiului, Dîmbu, Foişoreanca, Gonţaţi, Orăşanca, Scîrnavi, Strîmbeni, Tîrgsor, Urziceasca, Vaideel, Valea lui Dobrotă jud. Prahova ; Orboeşti, Stoenasca ş.a. ; *vii* în dealurile Cernăteştilor, Păuleştilor şi Scaianilor ; *muntele* Pitica ; *case* şi *piuniţe* în Tîrgsor ; *venitul vămii* târgurilor Ploieşti şi Tîrgsor şi a celor 12 sate din jur ; *milă de sare* de la Ocna Teleaga. Materialele documentare se mai referă la scutiri de dări, de vamă, schimburi de Țigani, la rînduirea de oameni pentru paza hotarelor, la danii pentru spitalul de pe moşia Dudeşti şi cuprind şi unele informaţii privind proprietăţile schiturilor Blejoiu, Podeni şi Grăjdana.

U. p. : 39.

Anii extremi : 1497—1861.

Instrumente de informare : Inv. nr. 274, 435 ; *Indice cronologic* nr. 21.

Bibliografie : Muşceleanu Gr., *M-reă Tîrşor*, în *Calendarul antic*, 1862, p. 63—70 ; Drăghiceanu V., *Cîteva note asupra bis. din Tîrşor*, în *BCMI*, 1924, p. 75 ; Giurescu C. C., *O biserică a lui Vlad Ţepeş la Tîrşor*, în *BCMI*, 1924, p. 74—75 şi 1930, p. 21, 34 ; Ionaşcu I., *M-reă Tîrşor, un fost metoh al spitalului Pantelimon*, Buc., 1938, 73 p. (extras din *Bis. Ort. Rom.*, 1938, p. 356—420).

MANĂSTIREA TUTANA

Situată în comuna Tutana din județul Argeș, Tutana este una din puținele mănăstiri din perioada dintre domnia lui Mircea cel Bătrîn (1386—1418) și aceea a lui Radu cel Mare (1495—1508). Deși pisania îl indică pe Mihnea cel Rău ca întemeietor al mănăstirii, documentele dovedesc că ea exista încă din a doua jumătate a secolului al XV-lea și desigur că acest domnitor i-a făcut doar reparații, după cum i s-au făcut și mai târziu, între 1774 și 1777, la 1838 și 1860. În 1621, Radu Mihnea a închinat-o la m-reă Radu Vodă din București. În anul 1887, la mănăstirea Tutana funcționa o școală primară.

Fondul arhivistic al mănăstirii este format din 28 de dosare din perioada 1834—1871. Documentele foi volante privitoare la m-reă Tutana se află în fondul m-rii Radu Vodă, căreia aceasta i-a fost închinată din 1621, și sînt tratate în cadrul fondului respectiv. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

Dosarele fondului se referă la procesele purtate de mănăstire pentru moșiile sale, la plata arenzilor și asupririle și stricăciunile făcute de arendași, la hotărnicii pentru *moșiile* : Tutana (Tutănești), Brăteasca și Alimănești, jud. Argeș, ale m-rii Tutana, precum și Albota și Alboteni, Cocioac (ale m-rii Radu Vodă), Stănceasca (a m-rii Cotmeana), Alimănești sau Poenari și Ciofrîngeni (ale m-rii Berislăvești), Potcoava, Găvana și Budești sau Budeasa (ale lui Gh. Budișteanu) ; Bunești (a moșnenilor Bunești), Poenarii de Sus sau Cojocăreanca (a pitarului Alecu Gheorgulescu), Păpușari și Merișani (ale paharnicului Tache Zisu), Mărăcineni și Valea Rea (ale m-rii Vieroș), Mangi (a lui Dumitru Manga), Vișa sau Băiculești (a lui Alecu Steriu și a Joitei Urlățeanu), Mareșul, Grădiștea (ale moșnenilor), Uiasca sau Gura Bascovului (a cluceresei Safta Prejbeasca).

U. p. : 28.

Anii extremi : 1834—1871.

Instrumente de informare : Inv. nr. 277. V. și Inv. nr. 32, *Indice cronologic* nr. 18.

Bibliografie : Odobescu Al., *Mănăstirea Tutana*, în *Columna lui Traian*, 1873, p. 181—182; Tocilescu Gr., *Raporturi asupra citorva m-ri*, p. 80—81; Ionescu Gr., *Byzance et l'architecture religieuse en Roumanie*, [Buc.], p. 323; Andreescu Șt., *Contribuții cu privire la trecutul mănăstirii Tutana*, în *Mitrop. Olt.*, 1966, nr. 3—4, p. 251—288.

MĂNĂSTIREA ȚIGĂNEȘTI

Situată pe malul lacului Bălteni, în comuna Ciolpani, județul Ilfov, m-reă Țigănești a fost la început mănăstire de călugări (prima atestare documentară este din 5 iulie 1780), iar apoi de maici, apărînd ca atare într-un document din 7 iunie 1805, an în care îi sînt date ca metoașe schiturile Turbați din județul Ilfov (considerat ctitorie a lui Mihai Viteazul, dar, după cît se pare, mai vechi, fiind menționat într-un document din 1561), și Hagi Dina din orașul București (întemeiată în 1726), cu toate averile lor. În 1812, banul Radu Golescu, împreună cu egumenul Dositei de la Căldărușani și cu marele logofăt Gh. Florescu, ridică o biserică mare și întregul așezămînt este pus sub conducerea mănăstirii Căldărușani. În 1817 i se adaugă o bolniță de către logofătul Nicolae Bîțcoveanu, pentru întreținerea căreia acesta dăruiește moșia Zădăriciu din județul Vlașca. În toamna anului 1864, la mănăstire se înființează o școală primară pentru surorile tinere și pentru copiii din sat. În anul 1885, mănăstirea are de suferit din cauza unui incendiu. Pe lîngă numele actual, a mai purtat și numele de Schitul Țigănești-Izvorani. Maicile de la mănăstire au contribuit la îngrijirea răniților în cursul războiului balcanic din 1913 și a primului război mondial.

Fondul arhivistic al mănăstirii este format din 32 pachete, cuprinzînd 407 documente dintre anii 1576—1876 (din care 3 documente trecute la colecția „Secția Istorică” și 1 la „Peceti”), din 2 condici înregistrate sub nr. 327 și 328 în colecția „Manuscrise” și din 13 dosare dintre anii 1836—1872. Materiale pentru m-reă Țigănești se mai găsesc în colecția „Plănuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare ale fondului se referă la : *moșiile* : Șcheia, Tătărăi, Tohani din jud. Buzău ; Bălteni, Ciolpani, Cocioac, Fundeni, Hagi Dina din București (de la capul Podului Calicilor), Piscu, Sărulești, Snagov, Sulimanul, Tîncăbești, Turbați, Țigănești din jud. Ilfov ; Leleasca, Leloaica din jud. Olt ; Bărcănești, Bătești, Conduratu, Gherghița, Pucheni din jud. Prahova ; Bonțești, Obidiți. Rogoz din jud. R. Sărat ; Băbiciu, Preajba, Scărișoara din jud. Romanați ; Polidreanca din jud. Teleorman ; Cîrmești,

Gălăteni, Gurgueți, Zădăriciu din jud. Vlașca, precum și Aninoasa, Bașcoveni, Băbeni, Birnicii de Sus, Bîrsești, Breaza de Jos, Buholești, Codreni, Cornu, Dedulești, Defini, Frînghișești, Mîndra, Peonu, Scovîrdeni etc. ; *vii* la Bucov, Lipia, Cernătești, Toplicea, dealul Gîlmeelor, Valea Largă și Valea Poienei jud. Săcueni, dealul Trestienilor, Bighilinu, Negovani, dealul Bozienilor, Valea Călugărească, Dealul Mare, Gura Văii Zidului ; *mori* și *piuă* la Vădinău, pe moșia Bătești, la Brăgărești, Ghergani : *balta* Srelea, *lacul* Livedea ; *case*, delnițe de casă, *prăvălii* și *hanuri* în București, Ploiești, Botești. Documentele se mai referă la alegerea starețelor ; evidența lucrurilor din biserica mănăstirii și de la metoașe, inclusiv listă de documente pentru Hagi Dina ; vânzări de chilii ; obligarea sătenilor de pe moșia Bătești să facă clacă la schitul Turbați — 6 zile pe an în 1752 și 12 zile în 1809 ; trecerea unor locuitori în rîndul breslașilor ; cererea de ajutor pentru rezidirea mănăstirii Zahint din Insulele Ionice (1818) ; acordarea titlului de clucer lui Constantin Iatropulo, profesor de matematici la „Liceul Național” din București (1820), diploma de doctor în drept acordată acestuia de Universitatea din Pisa (1827) și carte patriarhală de recunoaștere de divorț (1825) ; reprimirea la mănăstire a surorii Elena Basarabescu (1851) și adăpostirea temporară a unor călugărițe fugite din Turcia din cauza tulburărilor de acolo (1855), corespondență particulară a pitarului Gh. Anghel (1842), a familiei Iatropol, Alex. Scarlat Ghica, Haleploglu, Anghelleanu ș.a.

U. p. : 512.

Anii extremi : 1576—1876.

Instrumente de informare : Inv. nr. 37, 278, 436, 439, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 21.

Bibliografie : *Monumente naționale*, p. 141—145 ; Bilciurescu St., *M-rile și bis. din Rom.* p. 151—152 ; Eftimiu E., *O notiță istorică asupra m-rîi Țigănești în Albina*, 1905—1906, p. 1164—1165 ; Stănoiu D., *Intemeierea sf. m-ri Țigănești-Ilfov*, în *Glasul monahilor*, 1924, nr. 22 ; Idem, *M-rea Țigănești*, Buc., 1926, 32 p. ; Brătulescu V. și Remus Ilic, *M-ri și bis. din Ilfov*, p. 25.

MĂNĂSTIREA ȚINȚĂRENI

M-reă Țințăreni a existat ca mănăstire în județul Dolj încă de la începutul domniei lui Matei voievod. Ctitor se pare că a fost Mihai Coțofeanu, care deținea sub acest domnitor dregătoria de mare spătar. După moartea spătarului, soția lui, împreună cu Dumitrașco Spineanu, a închinat-o Patriarhiei de la Ierusalim. În 1778, generalul von Bauer menționa aici o mănăstire de piatră, nelocuită însă. Ea este refăcută de familia Pea din Filiași lângă satul Țințăreni (menționat ca oraș într-o însemnare din 13 sept. 1820, de pe o carte de cult), și „în preajma Filiașului“, în anul 1805, după cum arată data pusă în frontispiciul bisericii. În prezent aceasta este biserică de mir.

Din arhiva creată de această mănăstire s-au păstrat numai 5 dosare dintre anii 1837—1853.

Materialele cuprinse în aceste dosare se referă la proprietatea asupra unui loc de casă din Craiova și la hotărnicia moșiilor Țințăreni și Arpadia dinspre Colibași a mănăstirii Curșețu, Motru și respectiv Mierea și Crușarul ale lui Nicolae Careda ș.a., toate din județul Dolj.

U. p. : 5.

Anii extremi : 1837—1853.

Instrumente de informare : Inv. nr. 279.

Bibliografie : *Anuarul Ep. Râmnicului*, 1900, p. 43 ; Ciuceanu St., *Raport — Bis. Țințăreni* în *A.C.M.I.*, 1915, p. 133, 152—154 ; Drăghiceanu V., *M-reă Țințăreni* în *B.C.M.I.*, 1934, p. 115—116 ; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 81.

MĂNĂSTIREA VALEA

M-reia Valea, situată în satul Valea Mănăstirii, jud. Muşcel, a fost zidită din porunca şi cu cheltuiala lui Radu Paisie vv., probabil la anul 1544, deşi în pisană bisericii este trecut văleatul 7042, adică anul 1534. Zugrăvirea s-a făcut în timpul lui Mircea Ciobanul, în anul 1548 (7056). Ispravnic a fost Vlaicu Piscan mare logofăt, împreună cu fraţii săi Mihail pîrcălab şi Badea. Denumirea mănăstirii a fost întotdeauna — Valea¹), iar în unele acte dintre 1774—1777, făcîndu-se deosebire de ctitoria tatălui lui Radu Paisie vv. — Mănăstirea din Deal — aceasta este numită Mănăstirea din Vale. Ea a fost închinată la Mănăstirea Gura, din Eparhia Pogoniane, dar la 1639, sub Matei Basarab, cercetîndu-se actele mănăstirilor închinăte şi constatîndu-se că cele ale Mănăstirii Valea erau false, închinarea a fost desfiinţată. Totuşi, mai tîrziu, devenind metoh al m-rii Stavropoleos, ea a fost implicit supusă din nou la Pogoniana. Astăzi mănăstirea nu mai există ; ea a rămas doar ca biserică de mir.

Fondul arhivistic al m-rii Valea se compune din 21 de pachete cuprinzînd 283 de documente foi volante dintre anii 1506—1870 (dintre acestea 42 de documente trecute la „Secţia istorică” şi 1 la „Peceti”), şi 5 dosare dintre anii 1864—1867. Pentru această mănăstire se mai găsesc documente şi în trei condici incluse în colecţia „Manuscrise”, sub nr. 298 (documentele pentru m-reia Valea la f. 453—528) şi nr. 478, 730, cu transcrieri de documente, precum şi înregistrări de venituri şi cheltuieli, catagrafii de zestrea mănăstirii, rapoarte etc. din perioada 1549—1833. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecţia „Planuri şi hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

¹ Virgil Brătulescu, în art. *Mănăstirea Valea din judeţul Muscel. O ctitorie necunoscută a lui Radu Paisie*, Vălenii de Munte, 1931, pe baza inscripţiilor din naos şi de la clopotniţă, care îl menţionează pe „Ioanichios Polidoros Valeanos, proigumenul sfintei mănăstiri Gura” conchide că mănăstirea s-a numit, probabil, Gura Văii, cînd în realitate această inscripţie arată că Ioanichie, înainte de a deveni egumen la m-reia Valea, a fost egumen la m-reia Gura de lîngă Ostaniţa, din Eparhia Pogoniane.

Marea majoritate a materialelor documentare se referă la proprietățile mănăstirii — *moșiile* : Hulubești sau Lăzărești, Mărgineni și Suduleni din jud. Dâmbovița ; Cetățeni, Golești, Hîrtiești, Mihăilești, Racovița, Rădești, Țițești, Valea Popii și Vrănești din jud. Mușcel, precum și la moși ce nu se stăpîneau de mănăstire, între care Calopăru, Comoșteni, Negreni din jud. Dolj, Vițești din jud. Mușcel, Agești, Gîrbovi, Mălureni, Năpîrteni, Seliște de la Desnățui, Spinișor, Stănești, moșie în hotarul Groșilor. De asemenea, documentele se referă la *vii* din dealurile Țițeștilor, Vițeștilor, Țigăneștilor, Piscanilor jud. Ilfov, de la Poiana Piscului ; la *munții* Plaiul sau Piscul Mircii jud. Dâmbovița, Piciorușul (alături de muntele Rîiosul) ; la *livezi* de la Piscani ; la *locuri de casă* din București, Cîmpulung și Țîrgoviște ; la *mori* și *țigani*. Dar, de asemenea, mai rar apar documente pentru diverse privilegii acordate mănăstirii : milă de sare de la Ocna Mică de lîngă Țîrgoviște, acordare de poslușnici, scutiri de dări, precum și cu informații din cele mai diverse domenii — îndatorirea mănăstirii de a plăti havaetul școlilor, obligația locuitorilor de a măcina numai la moara mănăstirii, angajamentul lor de a apăra de răufăcători bunurile mănăstirești, supunerea rudarilor la executarea zilelor de clacă, traficul cu libertatea individuală — răscumpărarea din rumânie sau dimpotrivă : recunoașterea robiei, vînzările de robi (țigancă furată și apoi vîndută pe o baniță de mălai), asupririle exercitate de arendași, necesitatea susținerii cu documente a dreptului de proprietate asupra moșiilor și susținerea cu acte false a acestui drept.

U. p. : 288.

Anii extremi : 1506—1867.

Instrumente de informare : Inv. nr. 37, 280, 436, 447, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 23.

Bibliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinat*, p. 5—6 ; Brătulescu V., *M-rea Valea din jud. Mușcel. O ctitorie necunoscută a lui Radu Paisie*, Vălenii de Munte, 1931 (extras din *B.C.M.I.*, fasc. 67, ian. — mart., 1931) ; Filitti I.C., *Biserici și ctitori*, p. 48 ; Răuțescu I., *M-rea Aninoasa din jud. Mușcel*, Cîmpulung, 1933, p. 3.

MANĂSTIREA VĂCĂREȘTI

M-reă Văcărești, situată în orașul București, a fost construită în anul 1716 de Nicolae Mavrocordat. Din cauza războiului austro-turc din 1716—1718, construcția s-a terminat de-abia în 1722 și a avut de ispravnici pe Manolache Lambrino fost mare clucer, ginerele lui Constantin Brîncoveanu, pe Matei Mogoș mare agă și Iane mare cupar. Dar încă din iunie 1721 mănăstirea a fost închinată la Sf. Mormînt, apoi din nou în 1767 la Patriarhia din Constantinopol, însă cu condiția ca averea ei să fie administrată de o epitropie, formată din logofătul credinței, spătarul și vistierul țării, oricine ar fi fost ei. Acestei epitropii îi reveneau o serie de obligații: să ajute pe săraci, să mărite în fiecare an două fete de boier, să răscumpere robi, să trimită un ajutor la Sf. Mormînt. M-reă Văcărești a fost întărită cu ziduri puternice, sub care în cursul războiului ruso-turc din 1769—1774, precum și în 1796, s-au dat puternice lupte. După cutremurul din 1802, care a adus stricăciuni curții domnești, mănăstirea a servit mult timp de locuință domnitorului. Mai târziu, ea a fost folosită drept închisoare. Tot aici s-a aflat renumita bibliotecă a Mavrocordaților. Biserica mănăstirii este o capodoperă a stilului brîncovenesc.

Fondul arhivistic al m-rii Văcărești se compune din 38 de pachete cuprinzînd 313 documente foi volante, dintre anii 1655—1886, și din 195 de dosare dintre anii 1837—1875. Pentru această mănăstire mai există 10 condici de documente înregistrate sub nr. 339—346, 378 și 820 în Colecția „Manuscrise”. Materiale privitoare la mănăstire se mai găsesc în Colecția „Planuri și hotărnicii” în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare provenite de la m-reă Văcărești sînt legate în cea mai mare parte de hotărnicile moșiilor și de darea cu embatic a unor părți din Vatra mănăstirii, pentru vii în special, precum și de transmiterea acestora între particulari. În mai mică măsură s-au păstrat și acte de arendare. Materialele se referă la *moșiile*: Vatra m-rii Văcărești; Broșteni și Ungheni din jud. Argeș; Berlești, Bertești sau Giurmănești, Rușetul, Vadu Șaicei din jud. Brăila; Bădeni, Bugheni, Cîrligu, Găgeni, Glodeanu, Miluiți,

Rîiosu, Salcia (sau Mogoșeasca) din jud. Buzău, Brebu, Cioranca, Comișani, Coțaianca, Jugureni, Poroinica sau Sălceanca, Turbați din jud. Dîmbovița ; Dîlga, Piersica din jud. Ialomița ; Custureni, Dudești, Fundulea sau Gostilele, Goșinari (sau Coeni), Stănești, Tînganu din jud. Ilfov ; Micești (sau Miceasca) din jud. Mușcel ; Dălhăuțu, Faraoanele, Golești, Malcazoaia din jud. R. Sărat ; Adamești (sau Șovărești), Ciuperceni, Dragănești, Dușești, Foașca, Lița, Măgura, Pîrlita (sau Cioroica sau Vîrfulești) Plosca, Segarcea, Spătărei, Suroaia din jud. Teleorman ; Colfeasca, Ghimpați (sau Crețoiul), Gurgueți, Găujani, Glaveșul sau Limpezișul, Lipia, Luciu, Mirea, Miroși, Orbești, Popești, Șopîrliga, Ursești, Văleni, Voinești ; *vii* în dealul Cîrlomăneștilor și la Zorești ; (ale metohului său — Schitul Barbu din jud. Buzău, înființat în 1668—1669), via Toma Spătarul din jud. Prahova ; un *loc* cu *vad de moară* ; o *casă* peste Dobrișești ; *hanurile* Filipescu și Constantin Vodă din București ; *țigani* și dezrobirea lor ; În materiale apar informații despre împotrivirea locuitorilor de pe moșiile mănăstirii la plata obligațiilor, învoieli, strămutări de pe moșii, izlazuri, cutiile satelor și magazinele de rezervă, abuzurile arendașilor, recensăminte ; ajutorarea sinistraților de la incendiul din martie 1847 ; faceri de biserici pe moșiile mănăstirii (între acestea și una construită în Rîmnic de Asanache Niculescu și închinată Sf. Mormînt, 1781—1786), apoi lucrări făcute de arhitectul Vilacros la hanul Constantin Vodă, iar mai tîrziu dărîmarea acestuia, numiri și îndepărtări de egumeni etc.

În materialele documentare sînt reprezentate foarte bine toate seriile timpului. Printre embaticarii de pe moșia Vatra m-rii Văcărești apar atît doctori, spițeri, argintari, abagii, tăbăcari, jocari, dulgheri, cîrciumari, basmangii etc., cît și grădinari și chiar plugari, iar naționalitățile se individualizează prin nume.

Pe lîngă informațiile legate de proprietatea asupra diferitelor bunuri, mai apar și unele știri cu privire la : alegerea de deputați din partea egumenilor mănăstirilor închinăte pentru Divanul ad-hoc ; regulile pentru orînduirea egumenilor la mănăstirile foste închinăte ; producția tiparului („primirea de uvrajuri ieșite din tipar”) ; desemnarea sumei de 19.448 lei pentru Comisia documentală ; ajutor dat pentru îmbunătățirea armatei.

U. p. : 408.

Anii extremi : 1655—1886.

Instrumente de informare : Inv. nr. 38, 282, 436, 447, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 23.

Bibliografie : Mușceleanu Gr., *M-re Văcărești*, în *Calendarul Antic*, 1862, p. 119—124 ; Brezoianu I., *M-rile zise închinăte*, p. 47 ; Brătulescu V., Remus Ilie, *M-ri și bis. din Ilfov*, p. 25—30.

MĂNĂSTIREA VĂRBILA

M-reă Vărbila, situată în satul Vărbila din jud. Prahova, a fost ctitoria fraților Toma și Dragomir mare spătar, din prima jumătate a secolului al XVI-lea, dar nu mai târziu de 1527, când mănăstirii i se întărește un munte din matca Vărbilei și pînă în Predeal, dăruit de Dragomir spătar. Bisericii i s-au făcut reparații de Radu Șerban, la 1670, și i s-au adus transformări mari de către Matei Basarab. A fost făcută din nou în 1805 de către egumenul Paisie de la Sinaia din Ianina, în urma distrugerilor de la cutremurul din 1802, cu care ocazie s-au făcut diverse ascunzători în contraforții bisericii. Metoh al m-rii Mărgineni, în 1731 Vărbila a fost închinată la Muntele Sinai. La 1689 îi este închinat schitul Slănic. De la 1884 a rămas ca biserică de mir.

Pentru această mănăstire s-a păstrat un singur dosar din 1888, reprezentînd hotărnicia moșiei Mărunțișu, a fraților Jitianu, dinspre moșia Benga sau Vărbila, a mănăstirii, și Valea Seacă a Episcopiei Buzău, documentele foi volante fiind încorporate în fondul mănăstirii Mărgineni, al cărei metoh a fost.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1888.

Instrumente de informare : Inv. nr. 285 ; V, și Inv. nr. 28, 219 ; *Indice cronologic* nr. 15.

Bibliografie : Mușceleanu Gr., *Monastirea Vărbila*, în *Calendarul Antic*, 1875, p. 64 ; Tocilescu Gr., *Inscripțiunile de la Sch. Vărbila*, Buc., 1878, 20 p ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 200 ; Drăghiceanu V., *Biserica fostului schit Vărbila — Prahova*, în *A.C.M.I.*, Buc., 1915, p. 107—110.

MĂNĂSTIREA VIEROȘ

M-reă Vieroș, situată în satul Vieroși, pe valea Rîului Doamnei, jud. Mușcel, a fost înființată de frații Golești, Ivașcu mare vornic și Albu clucer, la 1573. Îmbunătățiri substanțiale i s-au adus în anul 1645 de Stroe Leurdeanu mare vistier și jupîneasă Vișa ; a fost refăcută în 1780, în urma unui incendiu, apoi din nou în 1832—1834, de către egumenul mănăstirii, Samuil Tărtășescu, ca urmare a surpării ei în anul 1825. După 1862, din cauza unui cutremur și a unui incendiu, totul a ajuns la ruină, în afară de biserică, care din 1884 a devenit biserică de mir. Pînă în 1716, m-reă Vieroș a fost metoh al m-rii Iezerul, apoi al Episcopiei Rîmnice. În cadrul mănăstirii a funcționat și o școală, care după un timp a fost desființată. Cu actele din 22 iunie 1687 și 27 ianuarie 1688, Ancuța Ghimnescu a închinat m-rii Vieroș schitul făcut în Valea Mare de ea împreună cu soțul ei, Nicolae neguțătorul, închinare întărită de Patriarhia Constantinopolului la 14 noiembrie a aceluiași an.

Din arhiva m-rii Vieroș, s-au păstrat 100 de documente foi volante dintre anii 1515—1878 (din care 58 trecute la „Secția Istorică”), grupate în 27 de pachete, și 46 de dosare dintre anii 1838—1873, precum și condicile nr. 347, 348, 349, 479, 480, 481, 482, 484, 485, 710, cuprinzînd documente dintre anii 1512—1860, trecute în Colecția „Manuscrise”. În acest fond sînt cuprinse și documentele Schitului Valea Mare din județul Mușcel, metoh al Vieroșului. Parte din materiale au fost pierdute în 1602, în timpul lui Radu Șerban, cînd hrisoavele mănăstirii au fost luate de unguri și după pace doar puține din ele au putut fi regăsite. În timpul ocupației austriece în Oltenia, documentele m-rii Vieroșul au fost din nou pierdute și, mai tîrziu, Radu Goleșcu, ctitor al mănăstirii, le-a regăsit, repunînd mănăstirea în drepturile sale. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în Colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

Documentele se referă la dobîndirea și administrarea *moșiilor* : Vieroșul, Bratia, Buneasca, Căpățineni, Găvana, Mălurenii, Toxobești, Vulpești din jud. Argeș ; Aninii de Jos, Bălteni, Bezdead, Buciumeni, Cornățelul, Dobrușa,

Dragodănești, Ghimpați, Iacobeni, Măzărei, Morteni, Sturzeni, Știubeile din jud. Dîmbovița ; Crăcenii, Trîmșani din jud. Ialomița ; Bădești, Ciumești, Colibași, Golești, Hîrtiestii (Cotlomuzului), Izvorani, Jupînești, Măracineni, Micești, Năpîrteni sau Teișu, Poenari, Purcăreni, Românești, Slănic, Ștefănești, Vișichești, Vrănești din jud. Mușcel, precum și Băbîinți, Bădicești, Bărcuța, Berceni, Bora, Boziani, Broșteni, Cheieni, Cireșani, Crețești, Dealul Teiului, Dobroești, Grîndurile, Hălmăjescu, Măceșani, Măgureanca, Mihoveni, Orăști, Podu Broșteni, Priseceni, Sărata, Stîrcovești, Trestenic, Ulitești, Ungheni, Unteni, Urîți, Urzica, Uscata, Trudești, Vlădeni ș.a. ; a *viilor* de la Golești, Izvorani, Valea Popii jud. Mușcel, Teiu (sau Valea Teiului sau Valea Mare) ; a *munților* Căpățineni, Coastele Argeșului, Hotnogul, Iezerul, Jepi, Moldoveanul, Piscani, Rîușorul, Valea Argeșului, Valea Giurgiuului, Valea Vladului ; a unei jumătăți din *balta* Bistrețul ; a unor *mori* (sau roți de moară) de pe Argeș, de pe Rîul Doamnei, de la Golești, Măracineni, Pitești (la Pravilă), Tîrgoviște și Urzica ; de asemenea documente pentru scutiri de dări, milă de sare de la Ocnele Mari și de la Telega, parte din vinăriciul domnesc din județul Mușcel. În cadrul fondului se mai găsesc dosarele multor procese pentru hotărârile moșiiilor mănăstirii, pentru înneccare de mori, abateri de la regulile de exploatare a pădurilor, sau documente atestînd închinarea schitului Valea Mare, oprirea închinării mănăstirii la Muntele Athos (1794 febr. 22), venirea în țară a unor călugări din Rusia ș.a.

U.p. : 157.

Anii extremi : 1512—1878.

Instrumente de informare : Inv. nr. 38, 286, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 23.

Bibliografie : Tocilescu Gr., *Raporturi asupra citorva m-ri*, p. 7—9 ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.* p. 163—164 ; Nicolescu Elic, *O vizită la m-re Vieroșul...* în *Lit. și arta rom.*, 1904, p. 121—129 ; Răușescu I., *M-re Aminoasa din jud. Mușcel*, Cîmpulung, 1933, p. 2 ; Nicolaescu Șt., *M-re Vieroș din jud. Mușcel, cîtorva marilor și vitejilor boieri din Golești*, în *Rev. Soc. Tin. Rom.*, Buc., 1936, nr. 6

MĂNĂSTIREA VIFORÎTA

Mănăstirea de maici Viforîta este situată în apropiere de Țîrgoviște, în satul Viforăști din județul Dîmbovița. În vechime ea se numea m-reă Vihorăști sau Viforăști. A fost întemeiată de Vladislav vv. (1447—1456). La început trebuie să fi existat o biserică de lemn refăcută, mai târziu, de Radu cel Mare (1495—1508), apoi de Constantin Brîncoveanu, care i-a adăugat chilii și ziduri. La cutremurul din 1802, mănăstirea s-a dărîmat și a fost reparată de marele ban Grigore Brîncoveanu. Reparații s-au mai făcut de Safta Brîncoveanu în 1849. La 10 ianuarie 1646, Matei Basarab i-a închinat ca metoh ctitoria sa, schitul Lăculețele (sau Bărbătești — Păroaia) din Jud. Dîmbovița, refăcut ulterior de Constantin Brîncoveanu. (Un act de închinare mai există din 1806 (7314) ian. 10). De asemenea, a mai avut ca metcașe schiturile Țîța și Pietroșița din același județ.

Fondul arhivistic al mănăstirii se compune din 10 pachete cuprinzînd 158 de documente foi volante, dintre anii 1557—1864 (din care 2 documente trecute la „Secția Istorică”), și 24 de dosare dintre anii 1843—1881. De asemenea, materiale interesînd această mănăstire se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare ce constituie fondul sînt în cea mai mare parte întăriri domnești, dar în proporție mai mică apar și acte de vînzare-cumpărare (cumpărăturile cele mai multe sînt făcute de preotul Răducanu și de Radu sluger), împuterniciri, acte legate de executarea unor hotărnicii. Ele se referă la *moșiile* : Aninoasa, Călinoaia, Cornățel (sau Coconi), Doicești, Lăculețe, Olteni, Priboiul (lîngă Brănești), Starița (sau Bălțița), Șotîngeni, Țîța, Vihorăști din jud. Dîmbovița ; Broșteni sau Grîndu jud. Ialomița ; Gurguiți și Vărăști jud. Ilfov. De asemenea, sînt documente legate de proprietatea asupra unor *bălți* de la Gurguiți, Vărăști, Sticleanul de lîngă Cornățel ; *vii* la Viforîta și Loloiești, la Pipoaia pe moșia Lăculețe ; *livezi* la Călinoaia și la Poiana Mircii ; *mori*, roți sau vaduri de moară în apa Dîmboviței, a Ialomiței și a Viforîtei, la Gurguiți, Mal, Săvești și Vărăști ;

locuri și case în Țîrgoviște. Documentele acordă scutiri și venituri : vama din ~~pește~~, din stupi, mila de vinăriciu din dealul Țîrgoviștei, de sare de la Ocna Mică ș.a.

U.p. : 182.

Anii extremi : 1557—1881.

Instrumente de informare : Inv. nr. 38, 161, 285, 436, 448, 491—495 ; *Indice crono-*
logic nr. 23.

Bibliografie : Drăghiceanu V., *Călăuza mon. ist. jud. Dimbovița*, p. 31 ; Idem, *Mon. ist. jud. Dimbovița*, p. 15 ; Idem, *În amintirea lui Constantin Brincoveanu 1714—1914...*, Buc., 1914, p. 104—105.

MĂNĂSTIREA VINTILĂ VODĂ

M-rea Vintilă Vodă, situată în comuna cu același nume, din jud. Buzău, a fost zidită la anul 1532 de Vintilă vv., sub numele de m-rea Menedic sau Meledic și este una din cele mai vechi mănăstiri din județul respectiv. Ea a fost construită în interiorul cetății, după dealul Răghinari, și a servit mult timp ca reședință pentru Episcopia Buzăului. În 1748 ea a fost reconstruită de episcopul Metodie. Ruinându-se, a fost reconstruită din nou de episcopul Chesarie, în 1846. Mănăstirea a purtat până prin 1655 numele de Menedic, Meledic sau Benedic, apoi Vintilă Vodă. La secularizare a devenit biserică de mir. Avea metohul „de la mori de la Buzău” iar ea la rîndul ei a fost metoh al Episcopiei Buzău. Cu acte false de închinare, ea a intrat în mîinile călugărilor greci și a fost scoasă de sub închinare prin hrisovul lui Radu Leon din 1667.

Fiind metoh al Episcopiei Buzăului și mai ales reședință episcopală, întregul fond documentar al m-rii Vintilă Vodă, cu excepția a două dosare din 1852, unul pentru hotărnicia moșiei Goicelul, a lui Nicolae Gherman, dinspre moșia Sărulești a m-rii Vintilă Vodă și celălalt într-un proces cu frații Manolache și Scarlat Forfecatu pentru pămînt și păduri din județul Buzău — sînt cuprinse în fondul acestei episcopii.

U.p. : 2.

Anii extremi : 1852.

Instrumente de informare : Inv. nr. 285 ; *Indice cronologic* nr. 3.

Bibliografie : Mușceleanu Gr., *M-rea Vintilă Vodă*, în *Calendarul antic*, 1875, p. 63 ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 62—63 ; Drăghiceanu V., *M-rea Vintilă Vodă (Buzău)*, în *B.C.M.I.*, XXVI, 1933, p. 167—171 ; Iorga N., *M-rea Vintilă Vodă. Observații și note istorice*, *ibidem*, p. 178—181 ; Filitti I. C., *Inventarul Ep. de Buzău, metoașelor sale și bis. Sf. Dumitru din Buc. la 1819 și 1825*, în *Bis. Ort. Rom.* 1935, p. 28—29 ; Secreșeanu C., *Un hrisov dat pentru m-rea Menedicu*, în *Ingerul*, 1937, p. 217—221 ; Constatinescu N. A., *M-rea Vintilă Vodă — Menedic*, *ibidem*, 1941, p. 379—380.

MĂNĂSTIREA ZLĂTARI

M-reca Zlătari își trage numele de la zlătarii domnești care odinioară își aveau așezate corturile pe locul pe care s-a înălțat mănăstirea și unde pe la sfârșitul secolului al XVI-lea se afia și bariera denumită cu același nume — bariera Zlătarilor. În secolul al XIX-lea, aici își aveau sediul zarafii și bijutierii. Biserica a fost ridicată din lemn în timpul domniei lui Matei Basarab, dar nici un document necontestabil nu-l indică pe fondator. La 1705, ea a fost refăcută de zid, din temelie, pe cheltuiala unor particulari și în special a spătarului Mihai Cantacuzino. Avariata la cutremurul din 1802 și la cel din 1838 și ajungând în ruină, biserica a fost rezidită în 1850—1852 din fondurile mănăstirești, sub îngrijirea arhiereului Calistrat (Chiril) Livis, egumenul de atunci al mănăstirii, iar după moartea acestuia a fost terminată, împreună cu hanul din jur, de fratele său Atanasie Livis, succesorul la egumenie. Cu timpul, hanul s-a ruinat și a rămas numai biserica, care a devenit biserică de mir. Pictura ei aparține lui Gh. Tattarescu.

M-reca Zlătari a fost închinată Patriarhiei din Alexandria — Egipt. Nu se poate preciza cu exactitate data, deoarece actul de închinare nu s-a păstrat, dar în orice caz acest lucru a avut loc înainte de 1715, când, Patriarhia Alexandriei plîngîndu-se de sărăcie, spătarul Mihai Cantacuzino a dăruit mănăstirii niște prăvălii și pivnițe din apropiere, dănie întărită și de Nicolae Mavrocordat la 28 aprilie 1716. M-reca Zlătari a avut ca metoașe schiturile Arhanghelul și Stănești (ctitorie a boierilor Buzești și Catargiești), din jud. Vâlcea, și Dîlga, Preajba și Segarcea din jud. Dolj. Acestea au fost închinare Patriarhiei Alexandriei după cum urmează: schitul Stănești — înainte de 19 mai 1615, când mitropolitul Luca întărește închinarea m-rii Stănești către Patriarhia Alexandriei, închinare întărită și la 1692 de Constantin Brîncoveanu vv. și la 1716 de Nicolae Alexandru vv.; schitul Dîlga — la 20 decembrie 1695; schitul Preajba — la 17 martie 1716; schitul Arhanghelul — la 28 septembrie 1717; iar schitul Segarcea la 11 august 1718).

Fondul arhivistic al m-rii Zlătari este format din 36 de pachete, cuprinzînd 1734 de documente dintre anii 1535—1864, organizate pe moșii (dintre acestea 36 trecute la „Secția Istorică”), 1 condică cuprinzînd 192 de

copii de documente dintre anii 1529—1746, trecută în Colecția „Manuscrise“ sub nr. 725, și 8 dosare dintre anii 1851—1873. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în Colecția „Planuri și hotărnicii“ și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele fondului se referă în special la obținerea și la administrarea diverselor bunuri imobile ale m-rii Zlătari și a metoașelor sale, legate și de proprietățile înconjurătoare. Astfel apar întăriri domnești, acte de vânzări și cumpărări, schimburi, zalogiri, arendări, hotărnicii pentru *moșiile* : Drăgoiești din jud. Dîmbovița ; Băldălui, Belcinul, Bratovoiești, Calopăru, Curmătura sau Vîlcovia, Dîlga, Drănic, Drăvești, Giurgîța, Lipovul de Jos și de Sus, Panaghia, Sălcuța, Stănești, Șegarcea, Tămași, Teascu, Tîrnava, Țugurești, Urzicuța din jud. Dolj ; Drăgoianii de Jos, Prigoria din jud. Gorj ; Ogrezeni din jud. Ilfov ; Fîntîna Banului, Punghina, Șupărești din jud. Mehedinți ; Ciulnița, Ciulnița de Jos, Ciumești din jud. Mușcel ; Striharețu din jud. Olt ; Bălănești din jud. Rm. Sărat ; Dranovețu din jud. Romanat ; Bîrzeni, Bunești, Făureștii de Jos, Groșani, Milești, Rîmești, Vlădești din jud. Vîlcea ; Curmătura din jud. Vlașca, Arși, Balomirești, Bezdina și Roșia Bezdina, Bujoreni, Căpățîna, Căzănești, Chicioara, Dăngeni, Dealul Mare, Florești, Hurezi, Junghiați, Măleți, Obârșia, Runcu, Seaca, Urluești, Vlădeni etc., pentru *vii* din București, din Dealul Cotrocenilor, Dealul Mitropoliei, Fîntîna Boului precum și din Dealul Bucovului, Dealul Piteștilor, Dealul Robului, Dealul Scăenilor și Dealul Șcheilor la Săcuieni, Dealul Slatinei, Dealul Verneștilor, de la Segarcea, Vlădești etc. ; pentru *mciri* pe Beica, pe Dălcăuț, în gura Dîlgii, la Drăgoești și Drăgoești—Ungureni, la Dranovăț pe Jiu, la Milești, Tîrnava și Țugurești ; pentru *locuri de casă, prăvălii, pivnițe, circiuni* la București, în mahalalele Bărbătescu, Sf. Gheorghe, Podu Mogoșcaei, Podu Serban Vodă, Salvaragii, Zăbunari, Zlătari, în Craiova, Rîmnice, Segarcea și Tîrgoviște ; pentru *hanurile* Zlătari și Filipescu ; pentru înființarea unui *tîrg* săptămînal la Segarcea și a unui *bîlcu* la Slatina ; pentru acordarea de *mili* și diferite *scutiri* — milă de sare de la Ocna Telega, vama de la Ocna cea Mare (sau vama roții de la Ocna), *vinăriciul* din jud. Dolj și Vîlcea, precum și de la Negovani jud. Săcuieni, scutiri de dădii a bucatelor mănăstirii, a morarilor și călugărilor de la Segarcea, a poslușnicilor, a unui număr anumit de liude, a preoților și diaconilor, pentru luarea dijmei de la locuitorii și pentru executarea clăcii ; pentru plata taxei fonciare și pentru poduri și șosele la diverse moșii — Dîlga, Dranovețu, Drăgoești, Făureștii de Jos, Panaghia, Rîmești, Șegarcea, Stănești, Tămași, Teascu, Țugurești.

Un număr apreciabil de materiale din perioada 1659—1837 se referă la exploatarea intensă a locuitorilor de pe moșiile mănăstirești și la lupta acestora. Din documente reies îndatoririle rumânilor, împuternicirea mănăstirii de către autoritatea supremă sau locală pentru a percepe claca și dijma, pentru a supune pe locuitori la executarea îndatoririlor către proprietari pe moșiile : Lipovul—Ungureni, Panaghia, Segarcea, Țugurești ; fuga de pe moșie a unor săteni și așezarea în alte locuri (la Calafat) ; opoziția față de învoielile agricole ; ordine pentru a sili pe locuitori să lucreze cîmpul în plășile Snagov,

Șipot, Jiu și raportul subcîrmuirii plășii Cîmpului că, deși s-au trimis doro-banți, locuitorii nu se supun ; rămînerea nelucrată timp de doi ani a moșiei Șegarcea și protestele locuitorilor împotriva arendașilor ciocoi pe care nu vor să-i primească pe moșie (Arhanghelul, Stănești, Segarcea, Dîlga, Dranovăț) ; însușirea de lucruri de la robii și din averea mănăstirii de către arendași și intervenția supraveghetorului mănăstirii către Kiselev pentru ordonarea unei anchete în privința devastărilor făcute de arendașii moșiilor schiturilor Stănești, Arhimandritu și Segarcea.

În fond se mai găsesc documente cu conținut divers : construirea unui pod lîngă m-reă Clocociov (1669) ; acordarea unui ajutor domnesc pentru două școli din Alexandria — Egipt (1768) ; facerea unor biserici la Pana-ghia (1815) și Teascu (1860) ; transportarea argintăriei mănăstirii la Brașov (1832) ; tipărirea de evanghelii (1858).

U.p. : 1882.

Anii extremi : 1529—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 39, 191, 436, 448, 491—495 ; *Indice cronolo-gic* nr. 23.

Bibliografie : Mușceleanu Gr., *M-reă Zlătari*, în *Calendarul antic*, 1862, p. 98—99 ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 147—149 ; Dumitrecu M., *Ist. a 40 de bis.*, I, p. 138—139 ; Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, p. 226—227 ; Greceanu O. N., *București*, p. 96—97 ; Florescu G. D., *Din vechiul Buc.*, p. 32 ; Popescu-Lumină, *Buc. din trecut*, p. 288 ; Ionescu Gr., *Ghidul*, p. 21—22.

SCHITUL ALUNIȘU

Schitul Alunișu, din jud. Buzău, este unul din puținele lăcașuri săpate în stîncă din țara noastră. Vechimea lui nu se cunoaște ; după legendă ar fi fost făcut de niște ciobani în timpurile străvechi. Pisania nouă, pusă la reparația din 1903, arată că a fost întemeiat de doi ciobani, Vlad și Simion, dînd ca an al întemeierii anul 1277, afirmație ce nu este susținută cu nimic. Documentar schitul apare menționat pentru prima oară la 1586—1587. A fost reparat și mărit în 1849—1850 și în 1903.

Schitul Alunișu a fost metoh al Episcopiei Buzău.

Din arhiva schitului Alunișu s-a păstrat un singur dosar din anul 1842, care cuprinde executarea sentinței Tribunalului Buzău, în procesul dintre stat și moșnenii Scăeni, pentru hotărnicia moșiei Bălănești.

U.p. : 1.

Anii extremi : 1842.

Instrumente de informare : Inv. nr. 140 ; *Indice cronologic* nr. 3

Bibliografie : *Marele dict. geogr.*, I, p. 65 ; Constantinescu N. A., *Biserici și mănăstiri din județul Buzău*, în *B.C.M.I.*, XVII, 1924, p. 188 ; Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. J. Rom.*, p. 14.

SCHITUL BASCOVUL

Schitul Bascovul, denumit și Bascovele din satul Ursoaia, com. Bascovele, jud. Argeș, a fost zidit între anii 1694—1695. Dintr-un document din 1696 mai 15 rezultă că a fost ridicat „de curînd” de Șerban Cantacuzino mare comis între anii 1686—1695. În pisania care s-a păstrat se menționează ctitorul „vel comis Șerban Cantacuzino feciorul lui Drăghici Cantacuzino și al Păunii”, în zilele lui Constantin Brîncoveanu. Se arată că a fost „început la 17 iun. de săpat și s-a săvîrșit la 28 aug. leat 7203 (1695). Ispravnic Partenie de Cotmeana”. A doua pisanie arată că a fost refăcut din temelie de Ștefan Nicolau. Partenie Nica, egumenul schitului Buliga, a avut în grijă și schitul Bascovul, păstrîndu-i și arhiva de valoare. În 1815, cu ocazia furtului banilor și documentelor schitului Buliga, au fost arse și documentele schitului Bascov. Azi este biserică de mir.

Din arhiva acestui schit s-a păstrat un singur dosar din anul 1876, referitor la procesul lui Polimeridis, cumpărătorul moșiei Silișteanca din jud. Teleorman.

U.p. : 1.

Anii extremi : 1876.

Instrumente de informare : Inv. nr. 150.

Bibliografie : Ionescu Dominic, *Schitul Bascoavele*, în *Adevărul bisericesc*, VI, 1923, nr. 2 p. 64—74 ; Ionescu D., *Schituri și biserici*, p. 5—13 ; Dana F. Marian, *Schitul Bascoavele din jud. Argeș*, Teză de licență, Inst. Teologic, Buc., 1933—1934.

SCHITUL BERIVOEȘTI

Schitul Berivoești sau Bîndea din com. Berivoești jud. Muscel, a fost înființat în 1756. A fost metoh al Mitropoliei București. Astăzi este complet ruinat.

Cu privire la acest schit s-a păstrat un singur dosar din anul 1886, care se referă la hotărnicia moșiei Berivoești din jud. Muscel, fostă proprietate a schitului, dar trecută la m-reă Vieroș, în urma desființării acestuia.

U.p. : 1.

Anii extremi : 1886.

Instrumente de informare : Inv. nr. 150 ; *Indice cronologic* nr. 1.

Bibliografie : Rădulescu Codin, *Muscelul*, în *A.C.M.I.*, 1943, p. 71 ; Rădulescu I., *M-reă Aninoasa*, C. I. ung, 1933, p. 162—166 și 243—246.

SCHITUL BEȘTELEI

Schitul Beștelei din jud. Argeș, a fost înființat se pare, în 1732, de familia Beșteleiu, care se află înmormântată aici. În anul 1862, biserica a fost reparată de arhimandritul Policarp, egumenul m-rii Mihai Vodă, întrucât schitul era metohul acestei mănăstiri, care era închinată la m-reă Simopetra de la Athos. La secularizarea averilor mănăstirești, schitul era biserică de mir, iar casele erau ruinate.

Din arhiva schitului Beștelei s-a păstrat un singur dosar din anul 1885, care se referă la procesul intentat de preotul Petrache Georgescu și alții, pentru moșia Beștelei, din jud. Argeș. Documente referitoare la schitul Beștelei se mai găsesc în fondul m-rii Mihai Vodă.

U.p. : 1.

Ani extremi : 1885.

Instrumente de informare : Inv. nr. 150, *Indice cronologic* nr. 1.

Bibliografie : Odobescu Al., *Beșteleiu*, în *Columna lui Traian*, 1873, p. 182 ; Ionașcu I., *Catagrafia eparhiei Argeș*, p. 34 ; *Monumente istorice*, II, p. 194—199.

SCHITUL BULIGA

Schitul Buliga din Pitești Jud. Argeș, a fost întemeiat în 1745 de Martin Buliga un negustor înstărit care este înmormântat la schit cu alți membri ai familiei sale. Între anii 1786—1827, timp de 41 de ani, la schit a fost egumen Partenie Nica, care a înființat aici un local de școală. La această școală a învățat și Gheorghe Negulescu, participant la revoluția de la 1848. În anul 1815 schitul a fost jefuit de o bandă de hoți, care o dată cu banii au luat și toate hrisoavele, cărțile, zapisurile și sineturile schitului pe care le-au ars. Unele cărți și o catagrafie care scăpaseră au fost trimise, în 1821, spre păstrare la Sibiu, dar s-au pierdut și acestea. Arzînd din temelie în 1834, schitul a fost refăcut în 1839, iar în 1900 a fost dăruit, în locul lui construindu-se localul Prefecturii. A fost metoh al Mitropoliei București din 7 febr. 1751, cînd a fost închinat de ctitorul său Martin Buliga.

Din arhiva schitului Buliga s-a păstrat un singur dosar din 1860, care se referă la cererea inginerului hotarnic Toma Rădulescu, angajat pentru definitivarea hotărniciei dintre moșia Micești, proprietatea schitului Buliga și moșia Văcăreasca de a i se plăti conform învoielii sale făcută cu egumenul schitului Buliga. Documente referitoare la schitul Buliga se găsesc și în fondul Mitropoliei București.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1850.

Instrumente de informare : Inv. nr. 159 ; Indice cronologic nr. 1.

Bibliografie : Rădulescu I., Metoasele Mitropoliei sub mitropolitul Dionisie Lupu în Raze de lumină, III, 1931, nr. 3, p. 179—180 ; Ionașcu I., Catagrafia Argeș, p. 34 ; Braniște M., pr., Partenie Nica Buligeanu (1786—1827), în Mitrop. Olt., XV, 1963, nr. 9—10, p. 735—760.

SCHITUL CIOCANUL

Schitul de călugări Ciocanul, din com. Bughea de Jos, jud. Mușcel, își are începutul în secolul al XVI-lea. Se pare că a fost construit de sătenii din satul Malu. Schitul a ars în mai multe rânduri. La 1600 a fost reparat și a devenit schit de călugărițe. În urma unui nou incendiu, care l-a distrus, a fost refăcut în 1610 și a redevenit schit de călugări. Cutremurul din 1802 l-a dărâmat și în 1835 a suferit o nouă restaurare, iar în 1865, când probabil s-au terminat reparațiile după cutremurul din 1802, i s-a pus o pișanie. În 1932 i s-au făcut reparații capitale. Din unele documente reiese că schitul a avut și școală.

Din arhiva schitului Ciocanul s-au păstrat 31 de documente foi volante și 2 dosare, dintre anii 1662—1888.

Materialele documentare aduc informații despre danii, vânzări, împrumuturi, hotărnicii pentru *moșiile* : Ciocanul, Hălăciugile, Baba, moșie în Cîmpulung, în Valea Rumâneștilor jud. Mușcel ; despre o *vie* în Valea Ștefăneștilor ; *livezi* în fața Malului, în Bătiești, Bîndea ; *scutiri* de dări (1677—1827) ; embatic pentru casă (1842). Materialele se mai referă la o danie de loc făcută schitului pentru învățătura unui copil (1834) și la moștenirea averii ieromonahului Neofit (1865).

U. p. : 33.

Anii extremi : 1662—1888.

Instrumente de informare : Inv. nr. 17, 172, 436 ; *Indice cronologic* nr. 9.

Bibliografie : Simionescu D., *Schitul Ciocanul, jud. Mușcel*, în *Bis. Ort. Rom.*, XLV, 1927, p. 22 ; Sacerdoșeanu A., *Schitul Ciocanul-Mușcel în Glasul bisericii*, 1963, nr. 5—6, p. 502—514.

SCHITUL CIOLANU

Schitul Ciolanu, din jud. Buzău, cunoscut și sub numele de „Mănăstirea din Bădeni“, a fost întemeiat de Dumitru Ciolan din Buzău și boiernașii Sorești din Vernești, probabil în perioada 1568—1577. Deoarece era sărac, ctitorii l-au închinat la m-reă Dușca din Rumelia, închinare întărită în 1625 și de Alexandru Coconul vv. Între anii 1679—1763 a stat pustiu, iar documentele lui au fost date m-rii Banu, închinată și ea la m-reă Dușca. În 1763 aici au fost trimiși doisprezece călugări schimnici, de către starețul Vasile din Poiana Mărului și schitul și-a reluat activitatea. Prin 1781—1782 a ajuns stareț arhimandritul Paisie, om învățat, care a reușit să-l scoată de sub ascultarea m-rii Dușca și pe la 1782—1784 schitul a fost închinat la m-reă Banu. Între anii 1822—1828 s-a ridicat încă o biserică, care a fost terminată în 1834. În anul 1855 a ars, iar refacerea a durat pînă la 1862. În anul 1921, cele două biserici ale schitului Ciolanu au fost declarate monumente istorice.

Din arhiva schitului Ciolanu s-au păstrat 45 documente foi volante și 5 dosare, dintre anii 1644—1888.

În materialele documentare se găsesc informații despre *moșii* : Bădeni sau Ciolanu, Bugheni, Știubeiu, Băncești, Vernești, Miluiți, Șăinoaica, Săpoca, Matești, Tomșani, din jud. Buzău (în cea mai mare parte despre hotărnicii) ; *vii* la Vernești ; *mori și pive* pe moșiile Băncești, Săpoca, pe apa Cîndeștilor, Buzăului — în 1837 schitul Ciolanu plătea Episcopiei Buzău un embatic de 300 de taleri pe an, pentru a stăpîni un vad de moară. Sînt importante materiale din anul 1863 conținînd inventarele averii mobile și imobile a schiturilor : Ciolanu, Nifon, Găvanul, Cîrnul, Fundăturile, Rătești, Sf. Gheorghe.

U. p. : 50.

Anii extremi : 1644—1888.

Instrumente de informare : Inv. nr. 19, 173, 436, 448 ; *Indice cronologic* nr. 9.

Bibliografie : Georgian P. și Dobre Chiril, *Mănăstirea Ciolanu din județul Buzău, monografie istorică*, Buc., 1930, 116 p.+1 h. ; Ionașcu I., *Știri nouă despre mănăstirea Ciolanu*, Buzău, 1936, 47 p.

SCHITUL COTEȘTI

Schitul Cotești, din satul cu același nume, jud. Rm. Sărat, a fost întemeiat de niște călugări ruși de la schitul Poiana Mărului în anul 1779, prin clădirea bisericii actuale de zid și a mai multor chilii și prin strămutarea unor călugări de la schitul Bonțești, care era mai vechi, datînd de prin 1625. S-ar putea ca zidirea călugărilor de la Poiana Mărului să se fi făcut în locul unui lăcaș mai vechi și tradiția pomeneste un schit înființat de căpitanul Stan Cotea la 1470. În anul 1819 călugării de la Cotești s-au mutat la Poiana Mărului, iar aici s-au mutat maicile de la Dălhăuți, schitul devenind de maici. (V. Ms. nr. 729, p. 12—14 — istoricul schitului Poiana Mărului, făcut de maiorul Papazoglu). Schitul Cotești a fost metoh al m-rii Poiana Mărului, iar prin 1877 apare ca metoh al Episcopiei Buzău.

Din arhiva schitului Cotești s-au păstrat doar 3 dosare dintre anii 1877—1883, în care este vorba de hotărniciiile moșiilor Obilești, Cotești, din jud. Rîmnicul Sărat, dinspre moșiile moșnenilor și ale altor proprietari. Documente cu privire la schiturile Bonțești și Cotești se află în fondul Episcopiei Buzău.

U. p. : 3.

Anii extremi : 1877—1883.

Instrumente de informare : Inv. nr. 175 ; *Indice cronologic* nr. 3.

Bibliografie : *Marele dict. geogr.*, I, p. 523, II p. 698.

SCHITUL CRASNA

În ce privește vechimea acestui schit, din com. Izvoarele, jud. Prahova, cunoscut și sub numele de Izvoarele sau Izvoranu, s-a crezut un timp că el a fost întemeiat în anul 1828 de Constantin zis și Dinu, fiul preotului Radu Porlogescu, care călugărindu-se a luat numele de Chesarie, și de fiul său Nicolae, călugărit și el sub numele de Nil. Ulterior s-a constatat, însă, că schitul este mult mai vechi. În anul 1745, Stăna, fata Badului, soția lui State cupețul, lăsa bani mai multor rude și mănăstirilor Cîmpina, Văleni și Izvoarele, deci schitul este anterior anului 1745. În 1828, a fost refăcut, iar în 1834 a fost zugrăvit din nou pentru că o zugrăveală i se mai făcuse în 1801 de zugravii Costache Eliade și fiul său Toma. Schitul Crasna a fost înzestrat de moșnenii Gaftoiu, din Izvoare, cu vatră largă, pășune și pădure. A fost metoh al episcopiei Buzău.

Fondul arhivistic al schitului Crasna cuprinde 302 documente foi volante și 3 dosare, dintre anii 1648—1874. Material documentar privitor la acest schit se mai găsește în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

În documentele acestui fond se găsesc informații despre *moșii* : Parepa sau Inoteasca, Izvoarele, Măneciu, Teișani, Valea Largă, Valea Orliei, Be-revoieștii de Jos, Vălenii de Sus, jud. Prahova ; *vii* : în „fundul văii Orliei”, pe moșia Bucov, la Valea Călugărească, Mălăești, Pliașa, Valea Săracă, Dealul Gîlmele, Dealul Cernăteștilor, Valea Grecii (Valea Grăției) ; *livezi* : la Izvoarele ; *munții* : Izvoarele, Bobu, Ursoaia, Babeș ; *mori* : la Crasna, în Gura Rîpei, în satul Plopi, la Bucovețu ; *beleșten* la Parepa ; *han* în „drumul cel mare” ; un loc de casă în București, ce se mai numește și „metohul din București al schitului Izvoarele”, cîrciumă la Parepa ; *păduri* ; țigani etc. În legătură cu acestea întîlnim hotărnicii, acte de embatic dar și de reglementare a dării cu embatic a locurilor mănăstirești (1843), procese pentru moșii, pentru bani (între altele procesele familiei lui Macovei Mutu, care a lăsat schitului moșia Parepa), contracte de arendare, zalogiri (în 1718 Lupu zălogește lui Radu cămăraș moșia sa pentru 4 taleri și jumătate, în

1754 Iane își zălogește moșia pentru 10 taleri, în 1755 Stan Pădure zălogește o curătoare), vânzări (în 1839 se vînd 2 case cu 5500 lei.)

În ce privește aspectele sociale, documentele menționează pe moșnenii Izvorani, din Văleni, Valea Largă (cu o foaie din 1754 în care se arată cîtă moșie a avut fiecare din moșnenii din Izvoară la hotărnicie), pe clăcași (cu o însemnare din 1836 și o foaie din 1837 de clăcașii schitului Izvoarele, căruia îi revin cîte 10 de sat).

Există de asemenea situații de avere a schitului (1847 și 1857), o scrisoare a lui Panea polcovnic către egumenul schitului Izvoarele cerîndu-i să mijlocească la episcopia Buzău pentru a i se da încuviințarea să ridice un schit pe moșia Izvoarele (1828), o adresă privind însărcinarea maiorului Papazoglu cu cercetarea monumentelor vechi (1860).

U. p. : 304.

Anii extremi : 1648—1874.

Instrumente de informare : Inv. nr. 21, 182, 214, 436, 447 ; *Indice cronologic* nr. 11.

Bibliografie : Pavlov P., *Călăuza istorică*, Ploiești, 1925, p. 52—55, Brătulescu V., *Biserici din Prabova* în *B.C.M.I.*, XXXII, 1939, p. 49—63.

SCHITUL DĂLHĂUȚI

Nu se cunosc lucruri precise în privința vechimii schitului Dălhăuți din fostul jud. Râmnicul Sărat. Se presupune că Radu Mihnea (1620—1623) ar fi înnoit biserica de lemn, existentă aici, probabil, cu una de zid. În 1779, biserica a fost prefăcută de starețul Eftimie, cu ajutor de la mai mulți locuitori, iar în 1810 starețul Teocist a reclădit-o cu bani din veniturile proprietăților schitului. În 1827 biserica a fost zugrăvită de arhimandritul Dionisie. În anul 1811 la schitul Dălhăuți s-a mai făcut o biserică, iar în 1844 s-a construit și a treia. În anii 1899—1900 s-au făcut din nou reparații. Schitul Dălhăuți a fost metoh al m-rii Poiana Mărului (V. Ms. nr. 729, f. 21, istoricul făcut de maiorul Papazoglu).

Fondul arhivistic al schitului Dălhăuți este format din 148 documente foi volante și 9 dosare, dintre anii 1619—1882. După limbă, toate documentele sînt românești; după proveniență sînt: originale — 129, originale îndoelnice — 1, copii — 19. Materiale privitoare la acest schit se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

În materialele documentare ale fondului se găsesc informații despre danii, vânzări, pricini pentru moșiile: Dălhăuți, Smedeasca, Hânguleasca, Priporul Hunilor, Sîrbii de Sus, Malu Corbului, Petroaia, Bicești, Cîrligele, din jud. Rm. Sărat; *vii* din dealurile Dălhăuților. Cîrligilor, Blidarilor, de la Chirițoiu; case și prăvălii în Focșani, Brăila (mahalaua Sf. Spiridon); Galați (Ulița Bogasierilor); *mori* pe apa Putnei, la Vîrteșcoi.

U. p. : 157.

Anii extremi : 1619—1882.

Instrumente de informare : Inv. nr. 22, 182, 436, 491—495; *Indice cronologic* nr. 11.

Bibliografie : *Marele dicț. geogr.*, vol III, p. 65.

SCHITUL FEDELESCIORI

Schitul Fedeleesciori sau Fedeleșoiu din com. Dăești, satul Fedeleșoiu, jud. Argeș „a fost zidit din temelie, împodobit cu zugrăveală” cu cheltuiala lui Grigore Ghica vv. în 1673 și a fost terminat de mitropolitul Varlaam în timpul domniei lui Constantin Brîncoveanu vv., în anul 1700. În 1836 au fost construite chilii noi. A fost metoh al m-rii Pantelimon, care în secolul al XIX-lea a aparținut Eforiei Spitalelor Civile. În prezent este biserică de mir.

Din arhiva schitului Fedeleesciori s-au păstrat numai 131 de documente sub formă de copii și traduceri transcrise în Ms. nr. 721, f. 802—885 și un singur dosar.

Materiale referitoare la acest schit se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare se referă la proprietățile schitului, *moșiile* : Fedeleșoi, Golești, Rîmnicul, Ruda, Sîmbotin, Ulmet și Znamăna din jud. Argeș : Băldalinul Buei, Întorsătura de Sus, Întorsătura de Jos și Întorsătura cea Mare din jud. Dolj : precum și *moșiile* : Valea Cetații, Tocsobeni, Ticveni, Voinești (Goinești), Voinigești etc, precum și *moșiile* din Moldova ; Șoldești din jud. Putna și Muncelul Durăi din jud. Roman. Documentele mai cuprind informații referitoare la dijme și dări, răscumpărări din rumânie (1636, 1676), așezări de oameni străini (1677, 1722) etc.

U. p. : 2.

Anii extremi : <1425—1732> ; 1864.

Instrumente de informare : Inv. nr. 193 ; *Indice cronologic* nr. 11.

Bibliografie : Iorga N., *Schitul Fedeleescioiu*, în *B.C.M.I.*, V, 1912, p. 30—35 ; Drăghiceanu V., *Mon. ist. din Olt.*, în *B.C.M.I.*, XXIV, 1931, p. 127—128 ; Iorga N., *Studii și doc.*, V, p. 484—487, 500.

SCHITUL FLĂMÎNDA

Schitul Flămînda, aşezat lângă satul Flămînda în jud. Argeş, a fost înfiinţat la sfîrşitul secolului al XVI-lea. Din documentele din 14 sept. 1651 şi 11 sept. 1654, rezultă că schitul a fost construit în timpul domniei lui Mihnea Turcitul vv. Documentele menţionează că în 1595, cînd boierii Vlădeni şi Slăviteşti se întorseseră din pribegia în care plecaseră de frica lui Mihnea vv., au găsit schitul construit de Teodosie Rudeanu, mare logofăt sub Mihai Viteazul. Piatra din 1583—1584 de pe mormîntul Stancăi, fiica lui Radu ban, soţia lui Teodosie Rudeanu, mare spătar între 28 apr.—24 sept. 1584, confirmă afirmaţia că schitul a fost întemeiat de boierii Rudeni în sec. XVI. De altfel, documentele din sec. XVII, relatează că schitul se găsea în grija boierilor Rudeni, care în 1698 l-au închinat Episcopiei Rîmniciului. Biserica schitului a fost reparată în 1857, 1864, 1877 şi zugrăvită din nou de pictorul Trenk. Pe tîmpla de zid se mai păstrează fragmente din pictura sec. XVI. După secularizare a fost transformată în biserică de mir.

Din arhiva schitului Flămînda s-a păstrat un singur dosar din 1850, care se referă la hotărnicia moşiei Vatra satului Flămînda dinspre moşia Pleşoiu, proprietatea lui Balotă. Documente referitoare la acest schit se mai găsesc în fondul Episcopiei Rîmnici.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1850.

Instrumente de informare : Inv. nr. 193 ; Indice cronologic nr. 4.

Bibliografie : Iorga N., Studii şi doc., vol. V, p. 680—681 ; Ionaşcu I., Catalografia Argeş, p. 30 ; Brătulescu V., Bis, din Argeş şi Vilcea, în B.C.M.I., XXVII, 1934, p. 39.

SCHITUL FRĂSINEI

Schitul Frăsinei sau Frăsinet din jud. Vâlcea, a fost înființat după 1710 de doi călugări, Ilarion și Ștefan, cu sprijinul episcopului Inochentie. În timpul domniei lui Ștefan Racoviță, în 1764, vechea biserică din lemn, a fost dărîmată, construindu-se alta de zid de boierii Cîrstea Iovipali și fratele său, Damian, cu aprobarea episcopului Climent. După cîțiva ani, în vremea domniei lui Nicolae Mavrogheni, locuitorii satului Muireasca s-au răscurat, vrînd să pună stăpînire pe moșia schitului. Cu acest prilej s-a hotărît ca moșia să fie cumpărată cu 200 de lei. După 1780, schitul a rămas pustiu pînă în 1845, cînd s-a așezat aici călugărul Iovipali, care a refăcut biserica. În 1860 episcopul Calinic al Rîmnicului a construit o nouă biserică care a fost pictată de Mișu Popp. Potrivit testamentului lui Calinic, schitul Frăsinei primea anual 150 de lei din venitul Tipografiei Episcopiei din Rîmnic.

De la Schitul Frăsinei s-a păstrat un singur dosar din anul 1862, care se referă la hotărnicia moșiei Slătioarele din jud. Vâlcea, proprietatea schitului.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1862.

Instrumente de informare : Inv. nr. 195.

Bibliografie : Răuțu M., *Monografia ecleziastică a jud. Vâlcea*, 1908, p. 53—56 ; Brătulescu V., *M-reă Frăsinetul — Vâlcea*, în *B.C.M.I.*, XXVI, 1933, p. 84—87 ; *Insemnări despre documente istorice din jud. Vâlcea*, în *Convorbiri literare*, Iași, 1934, p. 666 (descriere de A. I. Odorescu din 1860) ; Brătulescu V., *Călimănești*, p. 35—40.

SCHITUL FUNDĂTURA

Schitul Fundătura din com. Boziorul jud. Buzău, a fost înființat la mijlocul secolului al XVII-lea. Biserica săpată în piatră, într-o singură stîncă, a fost mărită în 1812 și zugrăvită în 1846.

Nu s-a păstrat nici o inscripție. În 1890 s-a găsit o icoană mai veche, adusă probabil de la m-rea Agaton.

Din arhiva schitului Fundătura s-a păstrat un singur dosar din 1864, care se referă la proprietățile pe care le avea în jud. Buzău. Materiale referitoare la acest schit se mai găsesc în arhiva Episcopiei Buzău.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1864.

Instrumente de informare : Inv. nr. 195 ; *Indice cronologic* nr. 3.

Bibliografie : Constantinescu N. A., *Bis. și m-ri din jud. Buzău*, în *B.C.M.I.*, XVII, 1924, p. 189 ; Constantinescu N. A., *Colții, Aluniș și Fundătura*, în *Muguri*, 1925, p. 110—111 ; Filitti I. C., *Bis. și ctitori*, Buc., 1932, p. 12—13.

SCHITUL FUSEA

Schitul Fusea, din jud. Dîmbovița, numit așa după numele ctitorului — Negoiaș Fusea —, s-a mai numit și Valea Neagră — după locul unde a fost așezat. Construcția lui a fost începută în 1779 de Negoiaș, cupeș din Tîrgoviște, fiul lui Șerban Fusea, care prin diata sa de la 1782 îl închină Mitropoliei. La această dată schitul se numea Valea Neagră. În anul 1832 i s-au făcut reparații și a fost zugrăvit în 1838—1844, de ieromonahul Dionisie, starețul schitului Bunea, care i-a fost metoh. Schitul Bunea a fost făcut de Bunea Grădișteanul, drept mulțumire că a scăpat cu viață într-o peșteră din apropiere cu ocazia unei invazii turcești. Schitul Fusea a fost metoh al Mitropoliei. (V. istoricul făcut de maiorul Papazoglu, Arh. St. Buc., Ms. 730, f. 39 v. — 40 și Mitropolia București, LI/9—11).

Din arhiva schitului Fusea s-au păstrat 4 dosare dintre anii 1886—1890, ce conțin hotărnicile moșiei Valea Tății, jud. Dîmbovița și ale munților Lespezile, Orzea, Rătuneiu, Cufuritu, Brîndușa, Zănoaga, Măgurele. Apar menționate comunele Petroșița și Bezdead.

U. p. : 4.

Anii extremi : 1886—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr 195.

Bibliografie : Stoicescu N., Bibliografia mon. feud. Ț. Rom., p. 164.

MĂNĂSTIREA GĂISENI

M-reă Găiseni din jud. Dâmbovița, a fost ridicată la mijlocul sec. al XVI-lea de Toma banul. Printre cele 17 inscripții aflate pe morminte se numără și cea din 1544 de pe mormântul lui Stroe mare ban. M-reă Găiseni a fost închinată la m-reă Pantelimon.

Din arhiva m-rii Găiseni s-au păstrat numai 2 dosare din anii 1852—1868, care se referă la hotărnicia moșiei Clinciu—Surlari din jud. Ilfov și a Malului cu vii din Plasa Dealului jud. Dâmbovița.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1852—1868.

Instrumente de informare : inv. nr. 196.

Bibliografie : Drăghiceanu V., *Călăuza Mon. Ist. din jud. Dimbovița*, Tîrgoviște, 1899, p. 31; Filitti. C. I. Craioveștii, în *Convorbiri literare*, nr. 4, 1922, p. 216; Iorga N., *Inscripții*, p. 48—50; Nicolaescu St., *Domnia lui Radu Vodă Paisie și a fiului său Marcu vv.* în *Arhivele Olteniei*, 1938, p. 213—214.

SCHITUL GĂVANUL

Așezat în com. Mînzălești, jud. Buzău, Schitul Găvanul, a fost înființat în prima jumătate a secolului al XVII-lea. În 1821 a fost ars de turcii veniți în țară pentru înăbușirea mișcării eteriste. După aceasta biserica a fost dărîmată, ridicîndu-se alta nouă în 1828, care a fost zugrăvită în 1855. Donații de moșii sau alte averi se întîlnesc în documente începînd din 1795 și pînă în 1863, la secularizarea averilor mănăstirești. Pe la 1793 la schit se afla un copist de cărți, ieromonahul Visarion.

Din arhiva schitului Găvanul s-au păstrat 62 de documente foi volante, dintre care 54 originale și 8 copii dintre anii 1764—1864 și 15 dosare dintre anii 1863—1878. Acestea se referă la danii, vînzări, cumpărări și hotărnicii ale *moșiilor* : Lopătari, Bălosul sau Cîlnău, Poiana Ascunsă, Poiana Vîlcului, din jud. Buzău ; Brebu din jud. Prahova ; Cotești și Botești din jud. Rm. Sărat ; *munții* : Cireșul, Dealul Epei ; *viile* : din Cotești, Zăplaz, Blidariul ; *case, cîrciumi, mori*, etc.

Materiale documentare privitoare la schit se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

U. p. : 77

Anii extremi : 1764—1878.

Instrumente de informare : Inv. nr. 24, 198, 436, 448 ; *Indice cronologic* nr. 12.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-ri și bis. din Rom.*, p. 59 ; Popescu — Ciocănel G., *M-rea Găvanul, Comunele Cîmpulunganca, Corbi, Jitia, Odobeasca, Ploiești*, 1898 ; Ionescu I., *M-rea Găvanul din jud. Buzău*, în *Glasul Adevărului*, Buzău, 5 august 1928, p. 1—2.

SCHITUL SF. GHEORGHE — BUZĂU

Schitul Sf. Gheorghe — Buzău, din satul Nucul, jud. Buzău, a fost ridicat în 1587 de Mihnea vv. Mai târziu, prima biserică din lemn distrugându-se, schitul a fost refăcut de doi călugări. Biserica a fost refăcută înainte de 1825, iar în 1844 în timpul episcopului Chesarie a fost mărită și zugrăvită, zidindu-se și mai multe chilii în jur. În 1925 biserica era în stare de ruină.

Din arhiva schitului Sf. Gheorghe — Buzău, s-a păstrat un singur document din anul 1855 referitor la hotărnicirea moșiei Scăeni din jud. Buzău. Fiind metoh al Episcopiei Buzău, documentele acestui schit se găsesc în arhiva episcopiei. De asemenea, materiale referitoare la schitul Sf. Gheorghe — Buzău se mai găsesc în Colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

U.p. : 1.

Anii extremi : 1855.

Instrumente de informare : Inv. nr. 24, 436, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 12.

Bibliografie : Constantinescu N. A., *Bis. și m-ri din jud. Buzău*, în *B.C.M.I.*, 1824, p. 188—189.

SCHITUL IORDĂCHEANU

Schitul Iordăcheanu din jud. Prahova, a fost zidit înainte de anul 1641, numindu-se și m-rea de pe Cricov, Brădet, Suhăreț sau m-rea lui Iordache vornicul.

Din documentele din 23 (mai) 1641, rezultă că schitul a fost zidit de Iordache vornic din Botești — Prahova, pentru pomenirea lui Cerchez, vătaf de aprozi, ucis de tătari. Numele de Iordăcheanu vine de la numele ctitorului său care lasă schitului întreaga sa avere, iertînd de rumânie pe rumânii de pe moșiile sale, care urmau, în schimb, să facă schitului un slon de piatră și să-l îngrădească. În 1656 fiica acestuia închină schitul la m-rea Castamonit. A fost și metoh al Mitropoliei.

Fondul arhivistic al schitului se compune din 49 copii de documente cuprinse în Ms. nr. 361, toate în limba română, din anii 1624—1714 și două dosare din anii 1854 și 1876. La prima pagină a manuscrisului se arată că actele au fost transcrise în 1758 (7265) febr. 25, după zapisele adevărate ale m-rii Iordăcheanu din jud. Saac, ce este închinat la Sf. Mitropolie. Documente referitoare la acest schit se mai găsesc în fondul Mitropoliei Țării Românești.

Documentele, cărți de judecată, zapise de vînzare, mărturii, porunci domnești, acte pentru procese și hotărnicii se referă la *moșiile* : Vatra schitului Iordăcheanu, încălcată de moșnenii Mocești, Șicoapsa din jud. Prahova ; Țășarligele și Cucul din jud. Săcueni, precum și Dealul Cernei, Botești, Brădeiu, Suhăreț, Grozești, Grozăvești, Drăgești, Ceptura, Brebul, Voroveni, Străoști și Văleni.

U.p. : 3.

Anii extremi : 1624—1715 ; 1854 și 1876.

Instrumente de informare : Inv. nr. 214, *Indice cronologic* nr. 1 și nr. 14.

Bibliografie : Răuțescu I., *Metoașe ale mitropoliei sub mitropolitul Dionisie Lupu*, în *Raze de lumină*, III, 1931, nr. 3, 180.

SCHITUL JGHEABU

Schitul Jgheabu, din jud. Vâlcea, după legendă ar fi fost înființat în timpul lui Radu Negru vv. Potrivit pisaniei, schitul a fost refăcut din temelie de Matei Basarab în 1640, apoi din nou în 1827, în timpul lui Grigore Ghica vv.

Din arhiva acestui schit s-au păstrat 2 documente originale în limba română, din anul 1785, și un dosar de corespondență din 1867. Materiale privitoare la Schitul Jgheabul se mai găsesc în Colecția „Planuri și hotărânicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare existente se referă la moșia Cacova, din jud. Vâlcea, proprietate a schitului.

U.p.: 2.

Anii extremi: 1785—1867.

Instrumente de informare: Inv. nr. 28, 214, 448, 491—495; *Indice cronologic* nr. 15.

Bibliografie: *Schitul Jgheabu* în *B.C.M.I.*, 1933, XXVI, p. 136; *Insemnări despre documente istorice din jud. Argeș și Vâlcea*, în *Convorbiri literare*, 1934, p. 667 (descriere de A.I. Odobescu din 1860).

SCHITUL LAINICI

Schitul Lainici, din com. Sîmbotinu, jud. Gorj, după un istoric din anul 1824, care arată că a fost făcut cu 40 de ani în urmă, datează de prin 1784 și a fost ctitorie a logofătului Cornea ș.a. din Tîrgu Jiu, fiind făcut la îndemnul schimnicului Atanasie. La început a fost o bisericuță de lemn în jurul căreia s-au strîns vreo 30 de călugări. Văzînd aceasta, Stanca Poenăreasa a hotărît să-l facă din zid, dar moartea împiedicînd-o să-l termine, a lăsat pe medelnicerul Răducan Sărdărescu să-l continue. La terminarea schitului au contribuit și logofătul Vasile Mongescu, vistierul Șerban Magheriu ș.a. (V. Ep. Rîmnic, CV/42). Biserica actuală din zid datează de pe la 1817. A mai fost refăcută în 1859 și reparată radical în 1935. Schitul Lainici a avut ca metoh schitul Locurile Rele, iar el a fost metoh al Episcopiei Rîmnicului Noului Severin.

Din arhiva schitului Lainici s-a păstrat un singur dosar, din anul 1875, cu privire la procesele statului cu Enache Cartianu și cu moșnenii învecinați pentru călcarea pădurii de pe moșia Perceni, fostă a schitului Lainici, și la hotărnicia acestei moșii, cu munți, stăpînită în devălmășie de stat și de moșnenii vecini, pentru ieșirea din indiviziune. Pentru acest schit mai există și o condică — Ms. nr. 362 — în care sînt 66 copii după originalele găsite în 1863 la schit și 2 acte originale dintre anii 1784—1860, privind proprietățile și pricinile schitului, indexată împreună cu documentele Episcopiei Rîmnic, precum și alte documente în fondul acestei episcopii. De asemenea la Biblioteca Academiei R.S.R., Ms. nr. 2083.

U.p. : 1.

Anii extremi : 1875.

Instrumente de informare : Inv. nr. 216, 292, 293 ; *Indice cronologic*, nr. 4.

Bibliografie : Ștefulescu Al., *Gorjul ist. și pitoresc*, p. 87—90 ; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 57.

SCHITUL LOGREȘTI

Este situat în comuna Logrești — Birnici, jud. Gorj, pe Amaradia. Trebuie să fi existat dinainte de 1718, când este menționat în documente. La început trebuie să fi avut o biserică din lemn, apoi ieromonahul Ioan Tăndălescu a ridicat una de zid. Schitul a fost închinat Episcopiei Râmnicului la 11 august 1769. La 9 febr. 1785, Costache Pandia, cu soția sa Ilinca Obedeanu, au înzestrat schitul cu loc din Logrești și parte din Ivănești. Potrivit pisaniei, schitul a fost gata în 1808.

Pentru schit există un singur dosar din 1881, referitor la delimitarea moșiei sale, parte ținând de comuna Logrești de Sus și parte de comuna Scrada, cătunul Gîlcești, ambele cotate de locuitori.

U.p. : 1.

Anii extremi : 1881.

Instrumente de informare : Inv. nr. 261.

Bibliografie : Ștefulescu Al., *Gorjul ist. și pitoresc*, p. 387—390 ; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 58.

SCHITUL MĂGUREANU

Schitul Măgureanu, din București, a fost zidit de Constantin Văcărescu mare logofăt, împreună cu ginerele său Mihai Cantacuzino mare vistier, în anul 1756. Între 1778—1780 i se fac case noi și se repară cele vechi. Vechea biserică a fost dărâmată în 1881 și reclădită. În 1883 a fost pictată de G. Ioanide. A mai fost reparată în 1908, iar în 1955—1957 i s-a renovat pictura. Prin 1780 schitul era metoh al Mitropoliei.

Din arhiva schitului Măgureanu s-au păstrat 21 documente foi volante dintre anii 1777—1822. După limbă sînt : românești — 13, grecești — 8 ; după proveniență : originale — 20, copii — 1.

Documentele fondului se referă la banii cheltuiți pentru facerea caselor în 1778 și în 1780 și la diverse alte cheltuieli și lucrări ale schitului.

U.p. : 21.

Anii extremi : 1777—1822.

Instrumente de informare : Inv. nr. 28 ; *Indice cronologic* nr. 15.

Bibilografie : Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic* p. 223.

SCHITUL MĂRCULEȘTI-FLĂMÎNDA

Schitul Mărculești-Flămînda sau Biserica Mărculești-Rosetti, cum se mai numea, situat în orașul Cîmpulung-Muscel, a fost construit în anii 1764—1765, de Dimitrachi Hagi Marcu, fost mare paharnic ispravnic al județului în vremea lui Ștefan Racoviță vv., pe dealul Coasta Vlaicului, care din secolul al XIX-lea se va numi Flămînda. În anii 1788—1790 oștile austriace producîndu-i unele stricăciuni, a fost refăcut în 1792 de Dimitrie Rosetti. Între anii 1798—1860 schitul s-a aflat în grija familiei Filipescu. Încă din 1861 era foarte stricat și a fost reparat de municipalitatea orașului Cîmpulung în anii 1873—1890. Schitul Mărculești-Flămînda a fost dărîmat în anul 1943.

Din arhiva schitului Mărculești-Flămînda s-a păstrat un singur dosar, din anul 1864, care cuprinde corespondența privitoare la administrarea averii schitului.

U.p. : 1.

Anii extremi : 1864.

Instrumente de informare : Inv. nr. 218.

Bibliografie : [Procopiu Em.], *Istoria fundațiunei santei biserici Mărculești-Rosetti, ce-i zice și Flămînda din C. Lung, de un cîmpulungean*, Buc., 1888, 31 p.; Simonescu Dan, *Biserica Flămînda din Cîmpulung-Muscel. Studiu istoric*, în *B.C.M.I.*, an. XXXV, 1942, p. 173—177; Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. T. Rom.*, p. 81—82.

SCHITUL NĂMĂEȘTI

Schitul de maici Nămăești, din oom. Valea Mare, satul Nămăești, jud. Argeș, săpat într-o colină de piatră, nu se știe exact de cînd datează. Potrivit legendei, schitul ar avea la origine catacombele creștine din timpul dominației romane, înainte de venirea lui Constantin cel Mare. Biserica schitului ar fi o catacombă din această epocă, așezată lângă drumul vechi ce lega Dacia Superioară de cea Inferioară.

Din arhiva schitului Nămăești s-au păstrat 149 de documente din care 129 sînt foi volante, 2 din ele trecute la „Secția Istorică”, iar restul sînt în cele 3 condici trecute în colecția „Manuscrise”, sub numerele : 363, 364, 365. Fondul mai cuprinde și 7 dosare. Anii extremi ai fondului 1495—1870. După limbă documentele sînt : românești — 142, slave — 5, grecești — 2. După proveniență sînt : originale — 602, copii numai în manuscrise — 73, copii în foi volante — 66, copii în manuscrise și foi volante — 4. Parte din arhiva acestui schit, care se păstra în niște dulapuri din biserică, a ars în cursul primului război mondial, cînd biserica a fost bombardată. Materiale cu privire la schitul Nămăești se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

În documentele fondului se găsesc informații cu privire la impresurări, hotărnicii, embaticuri pentru *moșii* : Nămăești, Valea Mare, Țigănești, Dobrești, Birăul sau Călugărul, Lunca Morii, Mateiașul, Cîrstienești, Bănești, Iacovești, Vaideești, Găești, Stroești etc., jud. Muscel ; *vii* : în Dealul Țigăneștilor, jud. Argeș, lângă schitul Valea Mare, Lescioara, Valea Izvoranilor, Cricovului, Vălenilor, la Ștefănești, Budișteni etc., jud. Muscel ; *livezi* : la Piscul Cornii, în marginea Cîmpulungului ; *muntele* Pădurețul ; *mori* lângă Țigănești ; *ferăstrău* pe apa Argeșului, la Nămăești, cu învoială din 1855 și proces în 1870. Materialele documentare se referă și la obligațiile feudale, la îndatorirea sătenilor din Valea Mare pentru dijmă, clacă și altele către schitul Valea Mare (1577) ; la mile și scuturi acordate de domnii Alexandru Ipsilanti și Grigore Dim. Ghica ; la pricini cu m-reă Vieroșu și cu vecinii moșiei Valea Mare, pentru morile schitului (1852 și 1864).

În acest fond se găsesc informații referitoare și la mănăstirile Rîncăciiov, Dobrești, Mărculești (Flămînda), Vieroșu.

U.p. : 139.

Anii extremi : 1495—1870.

Instrumente de informare : Inv. nr. 29, 225, 292, 293, 436 ; *Indice cronologic* nr. 16.

Bibliografie : Frunzescu D., *Dicț. topografic*, p. 308 ; Popescu M., *Mănăstirea Nămăești*, în *Adev. lit. și art.*, S. II, an. IX, nr. 485, 23 mart. 1930, p. 4 ; Ulieș G., *Mănăstirea Nămăești*, [Cîmpulung-Muscel], 1931, 31 p.

SCHITUL NEGOEȘTI

Fostul schit de călugărițe Negoești, situat în satul cu același nume din județul Ilfov, este în prezent biserică de mir, trecută în 1884 de la stat la comună. Schitul a fost fondat în 1648 de doamna Elina, soția lui Matei Basarab. Construcția a avut drept ispravnic pe Manta postelnic. În 1915 cerînd să fie declarat monument istoric, V. Drăghiceanu arăta că așezarea este importantă, deoarece ruinele chiliilor lăsau să se întrevadă vechea înfățișare pe care o avea o mănăstire în secolul al XVII-lea. Este pomenită de Daponte în legătură cu întâlnirea dintre Constantin Mavrocordat vv. cu Ibrahim Pașa în 1737. Schitul era închinat la Patriarhia din Ierusalim.

Din arhiva creată de schitul Negoești nu s-au păstrat decît 18 documente foi volante dintre anii 1699—1863, grupate în 3 pachete (din care doc. 3 din pach. I și 4 din pach. III au fost trecute la colecția „Planuri și hotărnicii”) și 5 dosare dintre 1855—1863.

Conținutul materialelor păstrate de la acest schit se referă la hotărnicirea moșiilor Negoești, Tatinele sau Valea lui Soare, Suhana sau Mitreni și Potcoava ale m-rii Negoești dinspre Belciugovu a lui Manolache Lambrino, Herăști, Budești a lui Ion Manu, Ulmeni a Mariei Bibescu, Gorbănești, Cărățești și Tăriceni ale Mitropoliei.

U.p. : 23.

Anii extremi : 1699—1863.

Instrumente de informare : Inv. nr. 29, 223, 491—495.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 157; Drăghiceanu V., *Biserica fostei m-ri Negoești-Ilfov*, în *A.C.M.I.*, 1915, p. 102—106 și *B.C.M.I.*, 1915, p. 46—48; Brătulescu V. și Remus I., *M-ri și bis. din Ilfov*, p. 56; Ionescu G. M., *Istoria Mitropoliei Ungrovlăbiei*, II, 1708—1787, Buc., 1914, p. 71.

SCHITUL NIFON

Schitul de călugări Nifon, situat în comuna Măgura din județul Buzău, a fost fondat în prima jumătate a secolului al XIX-lea. În anul 1842, din inițiativa ierodiaconului Nifon și cu cheltuiala marelui clucer Pîcleanu s-a zidit biserica schitului, dar el exista încă din 1837, când logofătul Stratonie Sorescu a dăruit moșia Cîlnău, cu condiția ca din venit să dea schitului Rătești cîte 200 de lei pe an. În 1890, aici funcționa un spital, pe care N. Iorga l-a mai găsit în ființă la 1906, în călătoriile sale pe la sate și mănăstiri. Schitul era metoh al Episcopiei Buzău.

Din arhiva schitului Nifon s-au păstrat 132 de documente foi volante dintre anii 1545—1864 (din care 1 document trecut la Secția Istorică, 4 la Colecția „Planuri”), și 4 dosare dintre anii 1855—1879. Unele documente privitoare la schit au fost cuprinse în fondul Episcopiei Buzăului.

Materialele documentare din arhiva schitului se referă la vînzări, danii, întăriri, hotărnicii pentru *moșia* Cîlnău, sau Gîrbovi sau Sorești, moșiile Măgura și Bleoca, jud. Buzău, la procese dintre Straton Deduleșteanu, moșnenii Potîrnichești, Maria Rînciog, Dumitru Ursoianu și schitul Nifon (sau satul — după secularizare); pentru *vii* la Cîrlomănești, în Gura Nișcovului (proces cu Ion Ionescu), și la Robești; *livezi* și *păduri* pe moșiile Huidănești și Măgura; *mori* în Pîrscov și Pîrscovel; *han* la Sorești.

U.p. : 136.

Anii extremi : 1545—1879.

Instrumente de informare : Inv. nr. 29, 436, 491—495; *Indice cronologic*, nr. 16.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 65; Iorga N., *Sate și m-ri*, p. 178.

SCHITUL OSTROVUL

Situat în Ostrovul Oltului, în dreptul Călimăneștilor, din jud. Vâlcea, schitul Ostrov este o ctitorie veche, datînd încă din sec. al XV-lea, căreia la 26 aprilie 1500 (7008), constatînd că este sărăcită, Radu cel Mare îi acorda ajutoare în bani. El a fost rezidit de Neagoe Basarab și de doamna Despina, fiind terminat însă după moartea acestuia, deoarece pisania indică data 30 iulie 1522 (7030). Schitul a mai fost rezidit în 1706, zugrăvit în 1752, 1760, 1791 și i s-au făcut reparații în 1927. Unele icoane din biserică, înțepate și zgîrțiate de sulite, mărturisesc despre trecerea pe aici a turcilor în 1821. Chiliile au fost distruse de un incendiu în 1939, dar au fost refăcute. Pînă în 1810, Ostrovul a fost neînterupt schit de călugărițe, iar în acest an călugărițele au fost mutate la schitul Văleni din jud. Argeș. El a servit de asemenea ca loc de surghiun și, într-un fel, de ospiciu. Este foarte mic, dar remarcabil prin frumoasa pictură a bisericii sale.

Fondul arhivistic al schitului Ostrov nu cuprinde decît 3 dosare dintre anii 1834—1884, privitoare la trimiterea în surghiun la acest schit a unor femei vinovate de crime, de beție, de tentative de sinucidere, a unor „femei fără căpătîi și fără minte” găsite prin orașe. Materialele se referă, de asemenea, și la hotărnicirea moșiei Piatra sau Stareța, proprietate a schitului înainte de secularizare, dinspre moșiile înconjurătoare aparținînd familiilor Racotă, Butculescu, Gigîrtu, maior Mișa Anastasievici, Buhlea, Catargiu ș.a.

Materiale referitoare la acest schit se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

U.p. : 3.

Ani extremi : 1834—1884.

Instrumente de informare : Inv. nr. 233.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 53; Drăghiceanu V., *Inscripții*, în *B.C.M.I.*, 1916, p. 95—96; *Anuarul Episcopiei Rîmnîcului*, 1921—1925, p. 618—621; Drăghiceanu V., *Schitul Ostrovul-Vâlcea* în *B.C.M.I.*, 1933, p. 69—70; Donat I., *Fund. relig. ale Olt.*, p. 63—64; Georgescu I. B., *Biserica Ostrovul*, în *Arhivele Olteniei*, XIX, 1940, Craiova, p. 25—31; Brătulescu V., *Călimănești*, p. 13—15.

SCHITUL PĂTROAIA

Potrivit pisaniei, schitul Pătroaia, din com. Pătroaia din Vale, jud. Dîmbovița, a fost înființat de Pîrvu Cantacuzino, fost mare stolnic și de gine-rele său Barbu Greceanu, mare agă. A fost înfrumusețat de Barbu Greceanu, care l-a terminat în anul 1715 (V. Ms. 729, f. 84 și Ms. 730, f. 42 v. — 43, pisania transcrisă de maiorul Papazoglu). Schitul a fost reparat în 1802, cînd i s-au făcut și niște case de zid ; în 1930 a fost restaurat în exterior, iar în 1958 a fost pictat. Schitul Pătroaia a fost metoh al Mitropoliei. În prezent, este biserica a comunei.

Din arhiva schitului Pătroaia s-a păstrat un singur dosar, din anul 1881, care cuprinde hotărnicia moșiei Ciupa — Lagăru, din comuna Teiul, jud. Argeș, proprietatea Ecaterinei Vasiescu, dinspre moșia statului — Vatra m-rii Pătroaia. Documente despre acest schit se găsesc în fondul Mitropoliei București.

U.p. : 1.

Anii extremi : 1881.

Instrumente de informare : Inv. nr. 235 ; V. și *Indice cronologic* nr. 1.

Bibliografie : Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. T. Rom.*, p. 247.

SCHITUL PREDEAL

Este situat la poalele muntelui Clăbucetului Taurului, în județul Prahova. A fost fondat în 1774 de ieromonahul Ioanichie, care, cerînd de la marele paharnic Gr. Hrisoscoleu un loc, a ridicat pe el un schit de biserică de lemn și cîteva chilii, schit ce a durat pînă la 1788, cînd a fost ars de turci. Același Ioanichie a refăcut din nou biserica cu ajutorul lui Ion Buzatu din Săcele. În 1819, s-a început construcția unei biserici de zid cu ajutorul lui Ion Manole, din familia lui Ion Buzatu, a lui Niță Gîlă ș.a. Între 1833—1836 s-a mai zidit la schit o altă biserică cu sprijinul Saftei Castrîșoia din București, a Savetei Bujoreanu din Cîmpina, a lui Gr. Boureanu ș.a. Mai tîrziu s-a construit, de asemenea, un local special pentru școală. În cursul războiului din 1916—1918, schitul a fost ocupat de trupele germane, fiind folosit pentru spital.

Din arhiva acestui schit s-a păstrat un pachet cuprinzînd 3 documente foi volante dintre anii 1812—1847 și două dosare dintre anii 1852—1869. Arhiva schitului a fost distrusă în timpul ocupației din 1916—1918. Material pentru schitul Predeal se află în fondul Episcopiei Buzău și la Ministerul Agriculturii.

Materialele documentare existente în fond se referă la danii de la familia Filipescu în moșia Bobolia sau Vorniceasca jud. Prahova ; de asemenea la munții Clăbucetului Taurului, Lungul, Piscul Cumpătului, Dutca, Valea Cerbului și a Roznovei și la hotărnicia, dinspre Bobolia, a moșiei Cocorăștii Caplii a familiei Filipescu și C. Caribolu.

U.p.: 5.

Anii extremi: 1812—1869.

Instrumente de informare: Inv. nr. 30, 242, 435, 436, 439, 448 ; *Indice cronologic* nr. 3.

Bibliografie: Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 201 ; Georgescu, arhim. Serafim, *Monografia sf. m-ri Predeal*, Bușteni, 1924 ; Pavlov P., *Călăuza istorică*, p. 25—26 ; Tacu I., *Predealul*, Buc., 1927.

SCHITUL RĂTEȘTI

Schitul Rătești este situat în comuna Gura Aninoasei din județul Buzău. A fost fondat de familia Greceanu în sec. al XVII-lea, înainte de 1634 când este menționat. În 1714—1715, schitul este reparat de Nicolae Pîcleanu și de Bălăceanu fost vornic. I se fac din nou reparații în 1734 și după această dată se pare că schitul n-a mai durat mult și călugării s-au mutat la Poiana Mărului sau la Berca. În această perioadă era metoh al m-rii Poiana Mărului. După 1755, schitul, care fusese părăsit a fost refăcut de niște călugărițe venite din Moldova, devenind metoh al Ep. Buzău. În 1826 el a fost înzestrat cu bunurile schitului Valea Caprei, care fiind devastat de turci în 1821 (cu care ocazie s-au pierdut multe acte și odoare) călugărițele se mutaseră de acolo. În 1838, el este destinat prin Regulamentul de organizare a mănăstirilor, ca loc de surghiun pentru femei (clădirea arestului se zidește în 1851). În locul bisericii vechi de lemn, care ființa din 1794, a fost făcută de episcopul Chesarie, în 1844, o biserică de zid, pictată de renumitul zugrav Nicolae Teodorescu pitarul, creatorul unei școli de pictură la Buzău, lucrare la care s-a distins și nepotul său Gh. Tattarescu. În 1861, la schit s-a înființat o școală pentru fetele lipsite de mijloace.

Fondul arhivistic al schitului este format din două pachete, cuprinzând 75 de documente foi volante dintre anii 1584—1861 (din care două sînt trecute la S. I.) și 3 dosare dintre anii 1864—1865. Materiale privitoare la schit se mai găsesc în fondul Episcopiei Buzău, în colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare se referă la dani, vânzări în *moșiile* Rătești, Frasinul, Furești, Gomoești, Ojești, Pîrscov, Tîrcov, din jud. Buzău, Șchiaul ; *vaduri de moară* în apa Buzăului pe moșia Rătești și la Cozieni, *vii* — Cristieneasca din dealul Verneștilor și la Zorești, jud. Buzău ; *prăvălii, circiumă, locuri, case* în București, mahalaua Scaunelor, în Ploiești și Buzău ; un *venit* de 200 de lei pe an de la moșia Cîlnău, dăruită de Stratonie Sorescu, în 1837, schitului Nifon, cu condiția ca să dea schitului Rătești această

sumă ; *țigani*. Materialele se mai referă la moșia Gîrbovi, jud. Buzău închinată schitului Nifon, la un proces cu Nicolae Antonini și la stabilirea hotarelor moșiei schitului dinspre Burdeanca jud. Argeș, a lui N. Constantinescu. Între cumpărătorii de pămînturi apare mai des numele Giurgin.

U.p. : 78.

Anii extremi : 1584—1865.

Instrumente de informare : Inv. nr. 33, 248, 436, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 19. V. și *Indice cronologic* nr. 3.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 70 ; Beșchea G. I., *M-rea Rătești-Buzău*, în *Ingerul*, X, 1938, p. 785—807, 925—924, XI, 1939, p. 85—100, 337—359.

SCHITUL RECEA

Schitul Recea din com. Cîndești, jud. Buzău, a fost înființat înainte de 16 oct. 1685, cînd ieromonahul Leontie de la acest schit apare ca martor într-un document din fondul Episcopiei Buzău. A fost refăcut în primul pătrar al secolului al XIX-lea.

Din arhiva schitului s-au păstrat 23 de documente grupate în 3 pachete, iar altele 15, care sînt consemnate în inventar, au fost trimise la Ministerul Domeniilor în 1894. Documentele rămase sînt dintre anii 1753—1864. De asemenea, s-au mai păstrat 3 dosare dintre anii 1864—1877. Materiale referitoare la schit se mai găsesc în Colecția „Planuri și hotărnicii“, în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare se referă la vînzări, danii, hotărnicii, judecăți pentru *moșiile* Recea, Cotești sau Plopii Vechi, Cotofiștea, Șchiopeni din jud. Prahova și Cîndești, Nicolești, Puiești, Scutași din jud. R. Sărat ; *vii* la Bordești și Dragosloveni, în același județ.

U.p. : 26.

Anii extremi : 1753—1877.

Instrumente de informare : Inv. nr. 33, 250, 436, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 19.

Bibliografie : Frunzescu D., *Dicț. topografic*, p. 396 ; Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. T. Rom.*, p. 328.

SCHITUL ROGOZU

Schitul Rogozu, situat în satul Rogozu din județul Buzău, a fost zidit în 1820 (1825) de Constantin și Gheorghe Robescu, cu soția sa Maria, numiți când Ghimba-Robescu când Ghimulea. Schitul s-a zidit pe moșia Vîrîții, care în 1827 i-a și fost dăruită. Pe locul schitului a fost se pare, unul mai vechi, ridicat de Matei Basarab la 1647, populat mai târziu după cum se presupune, de călugări ruși, după care ar fi purtat și numele de Poiana Rusului. Pe la 1760, schitul ajungînd în ruină, călugării s-au mutat probabil la Vărzărești sau la Poiana Mărului și tot pe atunci el a fost refăcut, din lemn, de preotul Manea și soția sa Armanda (Armeanca ?), dar aici nu s-au mai adunat de data aceasta călugări, ci călugărițe. În 1820, biserica de lemn a fost mutată la Amara și s-a construit cea de zid de către frații Robescu. Biserica a fost zugrăvită în 1867 de Ghiță Stoenescu, elev al lui Tattarescu.

Din arhiva acestui schit s-au păstrat 11 documente foi volante dintre anii 1820—1856 și două dosare din 1878 și 1885.

Materialele documentare se referă la vânzări și danii de părți de moșie, moară, vii, pe moșiile Căpoteasca și Vîrîți, la hotărnicia Poienei Neruja, a livezii Dealul Dumbrăvița din com. Slobozia, precum și a hotarului moșiei schitului dinspre Slobozia și Coroteni ale lui Const. D. Șuțu.

U.p. : 13.

Anii extremi : 1820—1885.

Instrumente de informare : Inv. nr. 33, 250.

Bibliografie : Bilciurescu St., *M-rile și bis. d'n Rom.*, p. 211; Moșescu O., *Rîmnicul Sărat. Călăuză*, Buc., 1931, p. 77; Potlogea I., *Despre schitul Rogozu*, în *Ingerul*, XII, 1940, p. 353—358.

SCHITUL SCĂUENI

Schitul Scăueni a fost zidit în 1796, în satul Scăueni din județul Argeș, pe drumul dintre Cozia și Argeș, spre a servi de conac episcopului de Argeș și egumenului Teodosie al m-rii Cozia, căreia numitul schit i-a fost metoh. Biserica a fost sfințită în 1803, fără să fie terminată. De-abia în 1813 a fost pictată de David zugravul. O vreme chiliile schitului au fost folosite pentru școală. În prezent este biserică de sat.

Din arhiva schitului s-a păstrat un singur dosar din 1842, în pricina dintre fostul îngrijitor al schitului, Costache Popescu, și Anton Șuiceanu, arendașul moșiei schitului.

U.p. : 1.

Anii extremi : 1842.

Instrumente de informare : Inv. nr. 259.

Bibliografie : Ionescu D. N., *Schituri și biserici de sat*, Buc. ,1931, p. 27—34

SCHITUL SEACA — MUȘETEȘTI

Schitul Seaca Mușetești, situat în satul Seaca, din com. Cornățel, jud. Olt, a fost zidit între anii 1509—1518 și în anul 1519 se constată deja din documente existența unei vieți monahale organizate. Critori au fost Manea Perişanu mare clucer și soția lui Vlădaia din Drăgășani. Biserica a fost reînnoită în 1854 și apoi din nou în 1910. Acesta a fost mănăstire la început, apoi schit, iar sub Al. I. Cuza a devenit biserică de mir. La 8 ian. 1664 a fost închinat ca metoh la m-reă Cozia. La rîndul lui acesta a avut un metoh pe Topolog. De-a lungul timpului a purtat numele de Seaca, Mușetescu, Seaca — Mușetești sau Seaca de la Mușetești.

Din arhiva schitului s-au păstrat 26 de documente foi volante dintre anii 1509—1841 (din care 6 documente trecute la „Secția Istorică”) și 3 condici cu documente dintre anii 1509—1847, trecute la Colecția „Manu-scrise”, sub nr. 367, 368 și 369.

Materialele documentare ale fondului se referă la întăriri de proprietăți, acordări de privilegii, neînțelegeri cu locuitorii pentru executarea obligațiilor lor, scutiri de dări ș.a. în ce privește *moșiile* : Seaca, Mușetești, Bălteni, Cornățelu, Ibănești, Verguleasa din jud. Olt, Coțofești, Micești și Prădești : *viii* la Corbuleț, *moară* la Căzănești, *venitul* unei părți din Balta Doamnei, întăriri pentru *țigani*. Un document se referă la obligația pe care și-o ia Gheorghe, fiu de ceauș, de a lăsa după moarte mănăstirii în care se călugărește toate bunurile sale.

U. p. : 26.

Anii extremi : 1509—1847.

Instrumente de informare : Inv. nr. 34, 435, 436 ; *Indice cronologic* nr. 19.

Bibliografie : Tomescu M., *Un vechi lăcaș de închinăciune : Schitul Seaca-Mușetescu — Olt*, Buc., 1942 (și *Arhiva rom.*, VII, 1941, p. 133—136) ; Ionașcu I., *M-reă Seaca-Mușetești-Olt*, Buc., 1943 (și *ACMI*, 1942, p. 137—154) ; Mircea I. R., *Un neam de ctitori olteni. Boierii Drăgoești*, în *Rev. ist. bis.*, 1943, nr. 3, p. 56.

SCHITUL SUZANA

Este situat pe valea Teleajenului, sub poalele muntelui Bobu, la miază-noapte de Vălenii de Munte, jud. Prahova, într-o poiană numită Valea Stanciului de pe moșia Măneciușii a m-rii Sinaia. A fost fondat în 1740 de o văduvă din Săcele, călugărită la m-rea Sinaia, cu numele de Suzana Arșicu. Aceasta a primit ajutor de la Filip Treti. În 1840, în locul bisericii de lemn a schitului, s-a zidit o biserică de piatră de către stareța Suzana Albuleț, cu ajutorul episcopului Chesarie al Buzăului. Ruinându-se, la 1880 s-a construit o biserică nouă de către stareța Natalia Perlea, cu ajutorul guvernului, a Eforiei Spitalelor și a lui I. Filip, D. Frangulea, Duțu Petiș ș.a. În unele documente din secolul al XIX-lea i se mai spune Schitul Valea Caprei sau Schitul Maicilor de pe Teleajen. Pe lângă schit a funcționat o școală primară. Schitul întreținea un număr de orfane de război.

În ce privește documentele schitului există informații că acestea au fost furate de hoți. La Arhivele Statului se găsesc doar 10 documente foi volante dintre anii 1842—1861, un dosar din 1867, precum și un plan în colecția „Planuri“, la județul Prahova.

Materialele documentare ale fondului se referă la danii, arendări, ceretări pentru încălcare la : *moșiile* Izvoarele și Măneciu, jud. Prahova ; la *vii* în dealul Gornetului și dealul Măgurenilor ; la jefuirea de către tâlhari a stareței schitului în vremea Eteriei.

U. p. : 11.

Anii extremi : 1842—1867.

Instrumente de informare : Inv. nr. 35, 259 ; *Indice cronologic* nr. 21.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 192—193 ; A. r. N., *Istoricul Monastirei Susana*, Ploiești, 1901, 36 p. ; Iorga N., *Inscripții la m-rea Suzana în Studii și doc.*, XV, p. 246—247 ; Pavlov P., *Călăuza istorică*, p. 42—47.

SCHITUL TRIVALEA

Este situat în orașul Pitești și exista, probabil, încă de la începutul secolului al XV-lea, deși el se leagă, în general, de numele mitropolitului Varlaam, care a zidit aici, în 1677, o biserică de piatră. Tot lui i se datorește închinarea schitului la m-reă Cozia, în anul 1702. În Catagrafia Eparhiei Argeș din 1825, schitul Trivalea este menționat ca fiind făcut din temelie de Matei Basarab, deci în secolul al XVII-lea. În 1718, Cozia devenind punct fortificat de către austrieci și viața călugărească dezorganizându-se, Trivalea este închinată m-rii Cotmeana, iar apoi schitului Fedeleșoiu din județul Argeș. Pe la începutul secolului al XIX-lea, Trivalea apare din nou ca metoh al Coziei, care pînă la sfîrșitul primului deceniu al secolului respectiv a fost administrată de Eforia Spitalelor. Catagrafia Eparhiei Argeș din 1808 îl menționează ca aflîndu-se sub supravegherea egumenului Partenie de la Buliga. După secularizare a trecut sub supravegherea Episcopiei Argeșului. Din documentul din 8 iulie 1685, reiese că schitul a purtat și numele de Măguricea. A avut ca metohuri schiturile : Slătioarele și Poiana Lacului, înființate de mitropolitul Varlaam, Gurguiul din Valea Mare, de lîngă Pitești, închinat de Marta monahia, Rușciori-Olt, Stănilăvești, Lipia, biserică din Pitești zidită de familia Ungureanu în gura văii Stănceștilor.

Fondul arhivistice al schitului Trivalea cuprinde 20 de pachete, totalizînd 161 de documente dintre anii 1617—1858, 3 condici cu copii de documente purtînd nr. 370, 371, și 477 din colecția „Manuscrise” și 8 dosare dintre anii 1837—1872. O serie de materiale privind schitul se mai află la colecția de „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare ale fondului se referă la : *moșiile* Vatra Schitului Trivalea, Groși, Slătioare, Samara, Unghiul Banului, Urși, Uești (Uiasca), toate din județul Argeș ; Obislavu sau Uleasca, Păiușești, Stănilăvești jud. Vlașca ; Micești jud. Mușcel ; Băduleasca și Netoți jud. Teleorman ; Bărbătești, Măldărești, Băseni, Grozești, Budișteni, Drăgănești, Căzănești, Rușciori și Flești ; *viile* din Valea Stancii, de la Bădești, Samara, Izvorani și Ștefănești ; *morile* de la Pitești (din Vadul Pităreștilor) ; *beleșteul* de la Sa-

mara ; locurile din Pitești, întărite pentru dijma moșiilor Căzănești, Rușciori ș.a.

U. p. : 169.

Anii extremi : 1617—1872.

Instrumente de informare : Inv. nr. 37, 276, 436, 439, 448, 491—495 ; *Indice cronologic* nr. 22.

Bibliografie : Tocilescu Gr., *Raporturi asupra câtorva m-ri*, p. 4—7 ; Apostollescu I. N., *Schitul Trivalea*, în *R.I.A.F.*, VIII, 1902, p. 110—116 ; Năsturel P. V., *Schitul Trivalea — Argeș*, în *R.I.A.F.*, XII, p. II, 1911, p. 285—289 ; *A.E.A.*, 1929, p. 39 ; Iorga N., *Acte ale schitului Trivalea*, în *Studii și doc.* XIV, p. 207—208 ; Ionașcu I., *Catagrafia Argeș*, p. 35 ; Gr. U., *Schitul Trivalea din Pitești*, în *Mitrop. Ol.*, 1965, nr. 3—4, p. 186—267.

SCHITUL VĂLENI

Schitul Văleni, situat pe apa Topologului, lângă satul cu același nume, din județul Argeș, a fost fondat în a doua jumătate a secolului al XVII-lea de călugărul Zaharia (devenit mai târziu Zosima) Grădișteanu, plecat cu alți câțiva călugări de la m-reă Cozia, cu scopul de a înființa acest schit pe un loc de pe moșia Văleni, cumpărat de la verii săi în 1665. Într-un document din 1668, mitropolitul Teodosie menționează existența schitului încă de pe vremea mitropolitului Ștefan (1659 — apr. 1668). Schitului i s-au făcut reparații radicale în 1810—1829, 1868—1869 și 1883—1885. Până la 1810 el a servit ca schit de călugări, dar în acel an au fost mutate aici călugărițele de la schitul Ostrov, din Călimănești, jud. Vâlcea, iar în 1818 și cele de la schitul Prosia (Costești) din județul Argeș, care s-a dăruit. Schitul Văleni a fost metoh al Episcopiei Argeș, apoi al Mitropoliei București.

Din arhiva schitului s-au păstrat doar 3 dosare dintre anii 1854—1874, documentele foi volante fiind cuprinse în fondul Episcopiei Argeș. Materiale documentare interesând acest schit se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare se referă la hotărnicia moșiei Văleni, a schitului, dinspre Sălătrucul, a mitropoliei, la o livadă și un loc de vie din Golești, jud. Argeș.

U. p. : 3.

Anii extremi : 1854—1874.

Instrumente de informare : Inv. nr. 283 ; *Indice cronologic* nr. 2.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 46—47 ; Neda M. I., *Știri mărunte din trecutul bisericii Flămînda-București și a schiturilor Robaia și Văleni-Argeș în Rev. ist. rom.*, 1938, p. 248—251 ; Ionașcu I., *Catagrafia Argeș*, p. 44 ; Bălașa D., *Schitul Văleni — Plaiul Loviștei, Argeș, în Mitrop. Olt.*, 1957, nr. 7—8, p. 519—521 ; Nedelcu N., *Pomelnicul Sfintei mănăstiri Văleni-Argeș, ibidem*, nr. 11—12, p. 831—844.

SCHITUL VĂRZĂREȘTI

Schitul Vărzărești, situat în podgoria Rîmnicului Sărat, în apropiere de satul Cotești, a fost fondat în anul 1644 de Radu Vărzaru, mare armaș sub Matei Basarab și închinat în 1680 la m-reă Aninoasa de către nepoții acestuia. În 1794, mitropolitul Dositei Filitis l-a trecut la mitropolie. Pe timpul mitropolitului Grigorie (1760—1787), biserica schitului fusese refăcută din temelie deoarece se surpase, iar în 1837 a fost rezidită pentru a treia oară. În preajma anului 1760, aici se putea constata o intensă viață monahală și culturală. Schitul a fost vizitat de Paisie Velicicovschi, care în 1763 se afla la m-reă Dragomirna. Schitul a mai purtat și numele de Urechești.

Din arhiva schitului Vărzărești nu s-au păstrat decît două dosare din 1858 și 1878, referitoare la încălcarea și hotărnicia moșiilor Podu Lacului și Urechești din județul R. Sărat, dinspre moșnenii Urechești.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1858—1878.

Instrumente de informare : Inv. nr. 283.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., M-rile și bis. din Rom., p. 212 ; Moșescu O., Rîmnicul Sărat, 1931, p. 41—45, 77 ; Popescu P. Șt., Schitul Vărzărești, fost metoh al Mitropoliei din București, în Analele Rîmnicului, R. Sărat, 1924, nr. 12, p. 131—136 ; Tărilă Zosima, Istoricul m-rîi Vărzărești și al com. Urechești din jud. Rm. Sărat, Buc., 1934. 88p.

SCHITUL ZAMFIRA

Schitul de maici Zamfira, situat în satul cu același nume, din comuna Lipănești, jud. Prahova, se pare că a fost la început doar o biserică de mir, întemeiată de Zamfira, soția lui Manuil Apostol, omul de încredere al lui Constantin Brîncoveanu. Biserica a fost terminată în 1743, după moartea cîtorei, de nora acesteia Smaranda, fiica lui Ioan Bălăceanu. Schitul era închinat mitropoliei din București, dar avea egumen. Între 1855—1857, cu cheltuiala mitropolitului Nifon, s-a zidit o biserică nouă, importantă prin faptul că a fost pictată de N. Grigorescu, ajutat de fratele său Gheorghe. Aceasta urma să se numească schitul Nifon. Aici au fost aduse în 1857 maicile de la schitul Roșioara, care a rămas ca metoh al Nifonului.

Din arhiva creată de schit s-a păstrat un singur pachet cu 4 documente dintre anii 1811—1842 și 2 dosare din 1855 și 1867. Materiale privitoare la schit se mai găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare se referă la învoieli pentru dijmă și clacă și la hotărnicii pentru *moșiile* Sărari, Frejuren, Ștefești, Călinești și Roșioara din jud. Prahova, proprietate a schitului, dinspre *moșiile* Măgurele a logofătului Nicolae Suțu, Protosinghelul a m-rii Cotroceni, Lipănești a boierilor Lipănești, Scăioși a marelui ban Gr. Filipescu, Ștefești a lui Niță Anghelescu, Călinești, a Mariei Cantacuzino și Pođeni și Cuiburi ale moșnenilor.

U. p. : 6.

Anii extremi : 1811—1867.

Instrumente de informare : Inv. nr. 38, 289, 436, 448 ; *Indice cronologic* nr. 23.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 196 ; Pavlov P., *Călăuza ist.*, p. 38—41 ; Popescu N., *M-rea Zamfira*, în *Boabe de grîu*, IV, 1933, p. 98—101 ; Brătulescu V., *M-rea Zamfira-Prahova*, în *B.C.M.I.*, XXXII, 1939, p. 175—185 ; Moisescu Gh., *M-rea Zamfira*, în *Bis. Ort. Rom.*, 2—3 1954, p. 333—342.

BISERICA CREȚULESCU

Biserica Crețulescu din București ctitorie a marelui vornic Iordache Crețulescu, fiul lui Pîrvu Crețulescu și al Vișei, căsătorit cu Safta, fiica lui Constantin Brîncoveanu, a fost construită pe locul dăruit de Nicolae Mavrocordat pe Podul Mogoșoaiei, lângă „puțul cu zale”, între anii 1720—1722.

A fost reparată în anul 1815, apoi în 1859—1860, pentru stricăciunile făcute de cutremurul din 1838. Pictura a fost executată de G. Tattarescu. Comisia Monumentelor Istorice a restaurat-o în 1935—1936 în forma inițială. A mai fost restaurată și după cutremurul din 1940.

Din arhiva bisericii Crețulescu s-au păstrat 3 dosare din anii 1850—1851, referitoare la împresurarea și hotărnicia moșiilor Tobolești și Plăviceni din jud. Romanți, ale bisericii, dinspre moșiile Comani și Bîrsăști, din jud. Olt, ale Schitului Comani, metoh al Mitropoliei și dinspre moșiile Studina a m-rii Bistrița, Studinița a schitului Dintr-un Lemn, Frăsinetul, jud. Romanți, a m-rii Cozia.

U. p. : 3.

Anii extremi : 1850—1851.

Instrumente de informare : Inv. nr. 175.

Bibliografie : Dumitrescu M., *Ist. a 40 bis*, II, p. 108—114; Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, p. 183—184; Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic*, p. 192—193; Giurescu C. C., *Istoria Bucureștilor*, p. 87.

BISERICA CURTEA VECHĂ

Bis. Domnească de la Curtea Veche a fost zidită de Mircea Ciobanul în a doua sa domnie (1558—1559), probabil, și se păstrează și astăzi în forma ei originală, fiind cel mai vechi monument feudal din București. Biserica a fost ridicată în locul alteia care se șubreziase. În biserică erau pictate trei chipuri cu numele de Mircea, ceea ce duce la concluzia că unul ar fi fost Mircea cel Bătrîn, care ar fi făcut prima curte domnească în București. Biserica a avut mult de suferit de-a lungul vremii din cauza incendiilor și incursiunilor turcilor și tătarilor, dar de fiecare dată a fost refăcută. În 1595 turcii lui Sinan Pașa au devastat orașul și biserica, în 1611 același lucru l-au făcut oștile lui Gabriel Bathori, principele Transilvaniei, iar în 1659 „fost-au perit curțile bisericii domnești de răotăți“, când au venit oștile turco-tătărești să alunge pe Mihnea al III-lea. A urmat apoi o perioadă de liniște, când s-a refăcut curtea domnească și biserica. Alte reparații și transformări s-au mai făcut în anii 1714—1716, sub Ștefan Cantacuzino, în 1753 sub C. Mavrocordat. În 1775 Alexandru Ipsilanti a părăsit Curtea, Veche definitiv, construind o nouă curte domnească în Dealul Spirei, lângă m-reă Mihai Vodă. Dar Bis. Domnească a dăinuit. Cutremurele din 1802 și 1838, incendiile din 1804 și 1847 (în cursul celui din urmă au fost distruse 13 biserici din București), i-au cauzat stricăciuni. I s-au mai făcut reparații în anii 1847—1851, 1914—1928 (Comisia Monumentelor Istorice).

Din arhiva bis. Curtea Veche s-au păstrat 68 de documente foi volante și 1 dosar, dintre anii 1781—1865.

Materialele documentare se referă la împresurarea terenului din jurul bisericii, la închirierea unei porțiuni pentru negoțul cu rogojini și cu ghiață, la vânzarea caselor din curtea bisericii către preoții deservenți. De asemenea, la alegerea ca domn a lui Gheorghe Bibescu și la formarea alaiurilor domnești sau ale conducătorilor clerului, în diverse ocazii.

U. p. : 69.

Anii extremi : 1781—1865.

Instrumente de informare : Inv. nr. 21, 179.

Bibliografie : Giurescu C. C., *Istoria Bucureștilor*, p. 49, 55 ; Moisesescu Cristian, *Biserica Curtea Veche*, Buc., 1967, 52 p.

BISERICA SF. DUMITRU DIN CRAIOVA

Bis. Sf. Dumitru din Craiova, avînd în vedere și faptul că s-a numit și „Biserica bănească“, a fost, probabil, zidită de Barbu Craiovescu, primul ban al Craiovei. În 1651, ea a fost rezidită de Matei Basarab, dar pe la 1690 ajunsese din nou în stare rea și i s-au făcut reparații de către Petre Obedeianu, iar în 1724 de fiul său, Constantin. Prin 1774 ajunge sub îngrijirea boierilor Argetoieni, care o repară din nou. După N. Iorga, pe lângă biserica Sf. Dumitru a funcționat cea mai veche școală din Oltenia. De asemenea, aici a mai fost și o școală pentru preoți. Fiind distrusă de cutremurul din 1838, în 1849 a fost închisă, rămînînd astfel pînă în 1889, cînd a fost reconstruită de arhitectul francez Lecomte de Noüy.

Din arhiva bisericii Sf. Dumitru din Craiova s-au păstrat 2 documente foi volante din anii 1839 și 1840, referitoare la moșia Punghina din jud. Mehedinți împresurată de moșnenii Răceni.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1839, 1840.

Instrumente de informare : Inv. nr. 24.

Bibliografie : Hașdeu B. P., *Originile Craiovei, Biserica Sfîntul Dumitru...*, Buc., 1878, p. 3—5; Dumitrescu M., *Ist. a 40 bis.*, IV, p. 50—56; N. Iorga, *Orașele oltene și mai ales Craiova pe pragul vremilor nouă (1760—1830)*, Craiova [1925], p. 13—15; Drăghiceanu V., *Monumentele Olteniei*, în *B.C.M.I.*, XXVII, 1934, p. 99; Popescu-Cilieni I., *Biserica Sf. Dumitru, catedrală metropolitană din Craiova*, Craiova, 1941, 16 p.; Davidescu M., *Mon. ist. din Olt.*, p. 50—51.

BISERICA SFÎNTUL GHEORGHE DIN GIURGIU

Această biserică a fost construită în anii 1838—1840 de locuitorii din oraşul Giurgiu, care au cerut învoire încă din 1834 pentru construirea ei. În 1838 era ridicată pînă la acoperiş (Arh. St. Buc., M.A.I., Vornicia din Lăuntru, dos 2626/1835 şi 3122/1838).

Din arhiva bisericii s-a păstrat un singur dosar, din anul 1853, care se referă la cererea lui Crăciun Şişu de a i se da cu embatic un loc al bisericii, dăruit de clucerul Clinceanu.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1853.

Instrumente de informare : Inv. nr. 200.

Bibliografie : Stănescu, Scarlat A., *Din trecutul oraşului Giurgiu*, Buc., 1935.

BISERICA GHENOAIA

Biserica Ghenoaia, numită și Ghenoaica sau Valea Scheilor, jud. Prahova, datează din secolul XVIII, dar nu se știe de cine a fost construită. În anii 1802—1804, în locul bisericii de lemn, a fost făcută o biserică de zid de către Ghinea Speteanu, cu ajutorul bănesc lăsat la moarte de către diaconul Costea Florescu (Arh. St. Buc., A. N., LXXI/105 și 109). La 1858 i se spunea schitul Ghenoaica.

Din arhiva bisericii s-a păstrat un singur dosar, din anul 1877, referitor la călcarea moșiei sale Deduleasca din jud. Prahova.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1877.

Instrumente de informare : Inv. nr. 201.

Bibliografie : Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Ț. Rom.*, p. 168 (pentru Ghenoaica) și p. 397 (pentru Valea Scheilor).

BISERICA MADONA DUDU-CRAIOVA

Biserica Madona Dudu din Craiova a fost zidită la 1758 de Hagi Gheorghe Ion, cu ajutorul fostului logofăt de vistierie Constantin Fotescu, pe locul uneia din lemn, existentă aici de la 1700. Era situată în fruntea bisericilor craiovene, se mai numea și „Maica Precista din Dud“, probabil de la un dud bătrîn aflat acolo sau după numele mahalalei.

În anul 1801 a fost distrusă de un incendiu, iar cutremurul din 1838 a stricat-o din nou. Între anii 1841—1843, biserica a fost prefăcută din temelie, iar în 1913 s-a dărîmat și în 1929—1930 s-a zidit alta de dimensiuni mai mari. Biserica Madona Dudu din Craiova a fost închinată ca metoh Episcopiei Rîmnîcului de către urmașii lui Constantin Fotescu.

Fondul arhivistic al Bisericii Madona Dudu cuprinde 139 documente foi volante, dintre anii 1731—1858. Documente provenind de la această biserică se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“. La filiala Arhivelor Statului din Craiova se găsesc 4145 u.p., dintre anii 1776—1942.

În anul 1798 documentele moșiilor bisericii se aflau spre păstrare în Austria, ceea ce ar explica numărul mic al celor rămase.

Documentele păstrate conțin informații despre *moșiile* : Mălăești, Mărăcinu, Stejaru, Comani, Potrojeni, Hunia, Bechet sau Siliștea Plopului, Ostroveni, Murta sau Cîmpul, Rojiștea din jud. Dolj ; Maglavitu, Apele Vii, din jud. Romanați ; Cioroc, Colacu, Dobrești, Licurici, Gabru etc ; *bălți* la Comana ; *mori* la Salcia de pe Cioroc. Acestea apar în documente care se referă la daniile, vânzări sau procese, hotărnicii, arendări de moșii — în 1763 Barbu Portărescu dăruiește bisericii moșia Mărăcinu cu case și vie, case în Craiova și vite, pentru că ctitorii i-au plătit o datorie către turci, scoțîndu-l din închisoare, și altele ; mai multe documente vorbesc de pricina bisericii cu schitul Roaba pentru moșia Bechet sau Siliștea Plopului. Documentele conțin, de asemenea, informații cu privire la veniturile și cheltuielile bisericii pe anii 1827—1832, socoteli ținute de clucerul Băluță, apoi de Grigore Hurmuz ; în anul 1793, preoții Ioan Stancu uncheșul, Gheorghe Popîrțan și alți locuitori din Maglavit și Hunia, dau mărturie lui Zamfirache, fost al treilea

logofăt, că din balta de pește din Comani nu s-a luat de peste 30 de ani „întreiala“ din pește, iar peștele ce se prindea era pentru trebuința bisericii. Documentele menționează și pe moșnenii din Apele Vii, Mîrșa, Căcaleți etc. și conțin unele știri despre școli : în 1768 este menționată o Maria Dăscălița în Craiova, iar în 1858 apare pensionatul de fete Lazaro — Otetelișanu.

U. p. : 139.

Anii extremi : 1731—1858.

Instrumente de informare : Inv. nr. 852, 491—495.

Bibliografie : Constantinescu Ion, *Istoricul bisericii Maica-Precista de la Dudu din Craiova*, vol. I, Văleni de Munte, 1914, 5+152 p. +53 pl., vol. II, Craiova, 1928, 740 p

BISERICA SFÎNTUL NICOLAE DIN PITEȘTI

Biserica Sfîntul Nicolae din Pitești, căreia i s-a spus și „Biserica din Tîrg“ sau „Biserica din Tîrg-Coastă“, a fost construită în secolul al XVIII-lea. După cum arată pisania, cutremurul din 1802 a dărîmat-o, dar locuitorii au refăcut-o, mărind-o, în 1812. La 1848 arde împreună cu bisericile Sfîntul Gheorghe și Maica Precista și a fost refăcută și zugrăvită în 1864.

Din arhiva bisericii Sfîntul Nicolae din Pitești s-au păstrat 2 dosare din anii 1756 și 1857, care cuprind referiri la darea unor locuințe din Pitești, ale bisericii, cu embatic.

U. p. : 2 dosare.

Anii extremi : 1856—1857.

Instrumente de informare : Inv. nr. 229.

Bibliografie : Brătulescu V., *Biserici din județul Argeș*, în *B.C.M.I.*, XXVI, 1933, p. 41 ; *Mitr. Olt.*, 1961, nr. 1—4, p. 196, 200 — *Insemnări*.

BISERICA UDRICANI

Biserica Udricani, din București — mănăstire la origine, căci în documente ea apare, până în anul 1819, ca mănăstire cu egumen și de-abia de la această dată încolo ca biserică — a fost zidită în timpul lui Grigore II Ghica, la anul 1734, de Udrican clucerul. Cutremurul din 1802 îi provoacă stricăciuni și în anul 1810 ea a trebuit să fie „legată” de paharnicul Nicolae. Alte reparații i s-au mai făcut în 1834 și după cutremurul din 1838. A ars la incendiul din 1847 fiind apoi reparată de Timotei Troados. A mai fost reparată de câteva ori în secolul al XIX-lea și apoi după cutremurul din 1940. Pe lângă biserică a funcționat o școală românească și un azil pentru femei sărace, făcut de protopopul Tudor. Biserica Udricani a fost metoh al m-rii Sf. Ioan din Focșani.

Din arhiva bisericii Udricani s-au păstrat 44 de documente foi volante dintre anii 1677—1864. Materiale privitoare la această biserică se găsesc și în fondul m-rii Sf. Ioan din Focșani.

Documentele se referă la proprietățile bisericii: *moșia* din Dealul Cernăteștilor; *vii* în Valea Hotarului, în Dealul Cernăteștilor, Dealul Bucureștilor și Valea Poenii din jud. Ilfov și Prahova; *moară* pe apa Neajlovului; locuri din București date cu embatic sau vânzări între particulari.

U. p. : 44.

Anii extremi : 1677—1864.

Instrumente de informare : Inv. nr. 37, V. și M-rea Sf. Ioan-Focșani în *Indice cronologic* nr. 15.

Bibliografie : Dumitrescu M., *Ist. a 40 bis.*, III, p. 88—90; Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic*, p. 316—317.

BISERICA SF. VINERI — BUCUREȘTI

Biserica Sf. Vineri din București a fost zidită în anii 1644—1645 de Niță fost mare agă. În secolul al XVII-lea atât biserica cât și mahalaua apar în documente sub denumirea de Aga Niță. Numele de Sf. Vineri îl întâlnim începând din secolul al XVIII-lea. Biserica s-a mai numit și Sf. Paraschiva. În secolul respectiv ea a trecut sub îngrijirea familiei Năsturel-Herăscu de la care a căpătat și numele de „Herasca“. Această familie a reclădit-o pe un plan mai mare, întrucât în 1713 arse, construindu-i și chilii, în care erau primiți bolnavi pentru îngrijire. I s-au făcut reparații în anii 1827—1828, 1838, 1896 și 1950. Avariate la cutremurul din 1838, chiliile au fost dărâmate complet în anul 1890.

Fondul arhivistic al bisericii Sf. Vineri conține 74 de documente foi volante din perioada 1729—1844.

Documentele se referă, în majoritate, la administrarea *moșiilor* Pupezeni, Gîrbovi și Larga din jud. Ialomița ; la scutiri de dări acordate de domni preoților acestei biserici ; vânzări și cumpărări de case. Multe documente cuprind informații referitoare la procesele dintre biserica Sf. Vineri și locuitorii satului Pupezeni, pentru refuzul de a plăti dijmă și neefectuarea zilelor de clacă. În 1824 întâlnim genealogiile unor moșneni din Pisculești întocmite de Teodor diacul.

U. p. : 74.

Anii extremi : 1729—1844.

Instrumente de informare : Inv. nr. 1055.

Bibliografie : *Monografia bisericii Sf. Vineri-Herasca*, Buc., 1906, 43 p. + 8 pl. ; Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic*, p. 302.

BISERICA VITANUL

Biserica Vitanul sau Tîrca, din Bucureşti, a fost zidită înainte de 1820 iulie 3 — data pisaniei — de către serdarul Radu Poenaru şi soţia sa, Natalia, cu ajutorul lui Andrei Cociu, polcovnic. Prin 1912, fiind ruinată, proprietarul terenului pe care era construită voia s-o dărîme, însă în 1914—1915 a fost reparată, iar în 1915 s-a şi redeschis. O ultimă reparaţie i s-a făcut în 1924—1925.

Din arhiva bisericii s-a păstrat un singur dosar, din anul 1860, care conţine procesul intentat de Eufrosina Filitis Ministerului Cultelor pentru luarea unei părţi din proprietatea bisericii, pe care s-a înfiinţat fabrica de praf de puşcă.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1860.

Instrumente de informare : Inv. nr. 285.

Bibliografie : Stoicescu N., *Repertoriul bibliografic*, p. 315—316.

MITROPOLIA MOLDOVEI

Mitropolia Moldovei ia ființă în anul 1401, în timpul lui Alexandru cel Bun, având reședința la Suceava. În letopisețul lui Ioan Neculce se arată că „Alexandru cel Bun a trimis la Patriarhia de la Răsărit de au luat blagoslovenie și au făcut înția dată mitropolit și i-au dat scaun o sfântă mănăstire în orașul Sucevei, să fie mitropolie lângă orașul Sucevei, să fie mitropolie lângă curtea domnească, dându-i multe sate și ocini să fie de poslușanie Sfintei Mitropolii“. Din 1401 și pînă în 1564, aproape un secol și jumătate, Mitropolia și-a avut sediul la Suceava. În 1564, în timpul lui Alexandru Lăpușneanu, scaunul mitropoliei s-a mutat odată cu stabilirea capitalei în acest oraș de la Suceava la Iași. Materiale documentare cu privire la timpul cît mitropolia a fost la Suceava nu s-au păstrat. În copia unui document din condica Mitropoliei nr. 856 (de la Acad. R.S.R.) se spune că actele au fost luate de Dositei cînd s-a dus în țara leșească — pentru siguranță și păstrare și că acolo s-au pierdut“. S-a păstrat numai inventarul actelor duse de Dosoftei în Polonia, inventar publicat în revista „*Candela*“. Mutată de la Suceava la Iași, mitropolia a folosit la început, drept catedrală, Biserica Sf. Nicolae Domnesc, ctitorie a lui Ștefan cel Mare, apoi Biserica Albă, sediu pe care și l-a păstrat și în timpul lui Vasile Lupu. Prima biserică a Mitropoliei a fost zidită de Anastasia, doamna lui Duca Vodă, în 1682, pe locul Bisericii Albe. În 1820, din cauza unui cutremur bolțile bisericii slăbindu-se, mitropolitul Veniamin Costache a început, în 1833, clădirea actualei catedrale, cu ajutorul episcopilor, al mănăstirilor și cu contribuția populației. Biserica a fost terminată de abia în 1840. A fost refăcută din nou și terminată în 1904. Mitropolia Iași își exercita direct autoritatea bisericească asupra județelor Iași, Neamț, Botoșani, Dorohoi și Suceava.

Fondul arhivistic al Mitropoliei Moldovei se compune din 971 de documente dintre anii 1427—1889, 395 de dosare dintre anii 1833—1885, 20 de condici Mss. nr. 522—533, 535—542. Aceasta este o mică parte din arhiva creată de mitropolie, partea ridicată, la secularizare, de Ministerul Agriculturii și Domeniilor și depusă în urmă la Arhivele Statului București. Partea cea mai mare din fond se află la Filiala Arhivelor Statului Iași, iar

o altă serie de materiale se află în păstrarea Bibliotecii Academiei R.S.R., fiind donată de fostul mitropolit Iosif Naniescu.

Materialul documentar conține informații cu privire la vânzări, cumpărări, danii și hotărnicii, precum și corespondență în legătură cu *moșiile*: Penișoara, Lipova-Ciobănești, Odăile Grozii, Filipești, Posadnici, Luceni, Potcăești, Uscăți, Borcești, Totoești, Negoști, Movila Turcului, Bosancea, Horincea, Bucșeni, Floreni, Mihoae, Țuțcani, Spineni, Drăgomănești, Ciorani, Floreni, Zăbrăuți, Soldești, Țifești, Burdujești, Săcăleni, Mărmureni, Pietrești, Boziani, Budești — Vaslui; Giurgeni, Mîndrești, Buda, Bojeni, poiana Dumbăvița-Tecuci, Linești, Sinești — Tecuci, Dimăceni, Țigănei, Scăunei, Bătineși-Putna, Sasul, Sămești, poiana Mladinului, Umbrărești, Lacurile, siliștea Sineasca, Covasna-Iași, siliștea Custuleni, Căuești, Rugurile — Iași, Rotari, Moreni, Prisăcani, Valea Cosmoaei, Vlădiceni, Totorca, Corbeasca de la Tecuci, Iugani de la Tutova, Văcotești, Turbătești, Voinești, Durnești — Iași, Măciucașeni, Glăvănești, Ungureni-Hîrlău, Cotomănești, Nimirceni, Podeni, Gîrlele — Suceava, Pauri, Liești, Boiceni, Rediul Grozăvoaei, Bătrești, Țipeni, Buculei, Urzici, Bahna, Cornești-Neamț, Lăslăoani, Ciorăști, Arămești, Filipești-Neamț, Herlești-Roman, Aldești-Neamț, Stornești, Cîrligătura, Piscul din Goești, Piscani, Popeștii de sus sau Veleșeni, Onișcani, Voroboești, Țircovicești, Căcăina, Leveni, Hotari, Bohotinul sau Cozia, Șiragurile, Șoldana; *vii* în Dealul Copoului, Dealul Vlădicenilor și la Iorgulești; *balta* Brateșul, *case* și *prăvălii*, în Iași, Focșani și Galați.

Numeroase documente se referă la dările și obligațiile țăranilor față de cler și față de domnie (1751, 1756, 1793 etc.).

Din conținutul multor documente se desprind informații despre situația claselor sociale și unele aspecte ale luptei de clasă, fuga țăranilor de pe moșii și împrutnicirile date de domni pentru a-i aduce înapoi; de exemplu în 1620 împrutnicirea dată de Gaspar vv. m-rii Putna pentru vecinii fugiți din satul Sinești. Procesele mănăstirilor cu Mitropolia sau cu mănăstirile închinete acestuia pentru împresurări de moșii sînt nenumărate, unele durînd zeci și chiar sute de ani, reluîndu-se sub fiecare domnitor; în 1655, 1806, procese cu razeșii din Bahna „ce au rămas de legea țării”; în 1671 cu razeșii din Aldești, în 1740, 1749, 1797, 1829, 1838, cu cei din Țuțcani; în 1797 cu razeșii din Urziceni, în 1812 cu cei din Urzici, Filipești, Cornești Munteni, în 1776 cu razeșii din Tămășenă pentru satul Cornești, iar în 1803 cu megieșii din Durnești. Din cuprinsul fondului se pot culege date cu privire la: dezvoltarea meșteșugurilor și negoțului (1636, 1747, 1766 etc.); la împrumuturi de bani cu dobîndă sau prin zalogire de moșii (1714); la dreptul de preemțiune, care nu era respectat întotdeauna (1663); la istoria unor familii (printre spițele genealogice, există și aceea a Kogălnicenilor) etc. Materialul mai cuprinde și informații asupra unor evenimente cum ar fi: „foametea cea mare (1662, 1685), incursiunea oastei „leșești” în Moldova (1692).

Fondul de documente cuprinde și informații pentru diverse mănăstiri: Dragomirna, Neamț, Dumbăvița, despre închinarea m-rii Runcu în 1701 la Episcopia Roman de către Ionașcu Isăcescu și despre închinarea schitului

Ghereasca la Mitropolie de către Solomon Farcaș în 1680 ; despre repararea unor mănăstiri sau biserici, între care și m-reă Bogdana, care în 1755 vinde Episcopiei Roman satul Stornești, Batirești și Pleșești, pentru reparații în urma cutremurului.

U. p. : 1386.

Anii extremi : 1627—1889.

Instrumente de informare : Inv. nr. 40, 41, 130.

Bibliografie : Erbiceanu C., *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei și a Catedralei Mitropolitane din Iași*, Buc., 1888, XCVII+548 p.+LV+6 pl.; Marinescu C., *Înființarea Mitropoliilor în Țara Rom. și în Moldova*, Buc., 1924, 22 p.; Carp Gh., *Cîteva cuvinte despre întemeierea Mitropoliei Moldovei*, Iași, 1888, 44 p.; Bogdan N. A., *Orașul Iași. Monografie istorică și socială ilustrată*. Ed. II, Iași, 1913; *Indrumător Iași*, I, p. 1—19, III, p. 131—132.

EPISCOPIA HUȘI

Episcopia Hușilor a fost întemeiată, se pare, între anii 1597—1600, în vremea lui Ieremia Movilă vv., dându-i-se biserica Sf. Apostoli Petru și Pavel, construită la Huși de Ștefan cel Mare în 1494. Cutremurul din 1692 produce stricăciuni bisericii episcopiei, căreia îi cad turnurile și îi crapă zidurile. În anul 1711 tătarii pradă Hușii și ard episcopia, căreia i se fac reparații între 1711—1714, în timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat vv. Între anii 1753—1756, episcopul Inochentie, cu ajutor din partea domnitorului Matei Ghica, a dărîmat vechea biserică construită de Ștefan cel Mare și a făcut una nouă. Palatul episcopal s-a construit între anii 1782—1792. Biserica episcopală a mai suferit stricăciuni la cutremurul din 1802. Pentru a fi refăcută este dărîmată pînă la ferestre în 1803; cu această ocazie i se desființează un turn. A fost zugrăvită de G. Tattarescu. Alte reparații și construcții i s-au făcut în 1849, 1863, 1865—1879 și ultima în 1941—1945. Din 1892 a funcționat pe lângă episcopie o școală de cîntăreți. Episcopia Huși a avut ca metoașe, în jud. Fălciu: — *Schitul Averești* din satul Averești, plasa Crasna. A fost înființat în anul 1765 de un răzeș, Sava, din satul Averești, care, călugărindu-se, l-a înălțat pe partea lui de moșie. A fost sfîrșit de Sofronie. În anul 1789 a fost închinat Episcopiei, iar după secularizare a devenit biserică de mir. *Schitul Brădicești*, plasa Crasna a fost înființat în anul 1692 de Varlaam, episcopul Hușilor. Inițial s-a numit Bradul și numai după ce toată moșia satului Brădicești a trecut în proprietatea sa a luat numele acestuia. În anul 1713 mitropolitul îl face metoh episcopiei. În anul 1740 schitul a fost pradat de tătari, care au luat hrisoavele sale și ale episcopiei, aflate aici spre păstrare. În 1729 Grigore Ghica vv. îl închină episcopului Ghedeon al Hușilor pentru că în urma decedării episcopului Varlaam i s-au risipit lucrurile și averile. În 1756 este reparat și mai în urmă a fost desființat. În anul 1776 ierodiaconul Vasile, fiul preotului Gavril Cirta (Hirta), împreună cu soția sa Safta, dăruiește episcopului Inochentie al Hușilor „biserica sa cu toate moșiile ce are de danie și cumpărătură din Cîrligați”. *Schitul de la Crețești*, a fost închinat episcopiei înainte de anul 1748. *Schitul de la Pojoreni* a fost închinat, în anul 1702, de către preotul Silic cu soția sa Nastasia și cu fiii Sandu și Andrei, mănăstirii

Brădiceștilor. Din anul 1713, cu ocazia închinării schitului Brădicești la episcopie, va deveni metoh al acesteia.

Fondul arhivistic al episcopiei Huși conține 1906 documente foi volante, 86 dosare și 5 condici, cuprinse în colecția „Manuscrise” sub nr. 543—545, 652, toate acestea dintre anii 1427—1889. Materiale privitoare la această episcopie se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”.

Documentele conțin o multitudine de informații de natură economică, socială și politică. Se menționează *moșii* : Rînzești, Horjești, Bunești, Măxinești, Căbicești, Plopeni, Hubeni, Crețești, Cozieci sau Oțatoaia, Stîrpeni, Giurgești, Dolhești, Cioriceni, Crăsnășeni, Harbuji, Jegălia, Stăniilești, Măicani, Nicorești, Mogoșăști, Virîți, Găleşești sau Tătărani, din jud. Fălciu ; Căpotești în jud. Putna ; Ungureni sau Todirești, Toporul, Tălpigeni, Mîndrești, Leoști, Rășpopi, din jud. Vaslui etc. ; *vii* la Huși, în Dricul, Horje, la Ochiu, la Socola pe dealul Cornicului. În a doua jumătate a secolului al XVIII episcopia cumpără numeroase *vii* la Huși. Documentele vorbesc și de *vii* nelucrate. Se mai găsesc informații despre *mori* : la Măicani pe Prut, la Stăniilești, Giurgeni, în satul Rășpopi, o morișcă pe Sărata, vad de moară în Crasna ; despre *cîrciumi* — ale episcopiei, boierești sau răzășești ; — *dugheni* în Iași ; despre un *han* în Huși ; despre prisăci sau *stupine*. În anul 1700, Iorga Picul dăruiește lui Constantin, feciorul Mierăului, un loc din pădurea sa de la Armășeni, „cît va putea arunca cu toporul”, ca să-și facă prisacă.

Informații interesante se găsesc în documentele ce conțin *hotărnicii* : în 1666 Antiohie Luți, vornic de poartă, arată că s-au cheltuit 40 de lei cu hotărnicia cu pietre a moșiei Rînzeștilor, cu băutul și mîncatul ; hotarul dintre moșiile Averești și Roșiori, a fost măsurat, în 1763, cu o funie de 30 de stîneni, iar stînjenul de 8 palme ; contracte de arendare. Documentele ce se referă la vînzări aduc informații în privința schimbului în natură și vînzării prin mezat. În 1655 Gheorghe Roșca, fost mare vistier, a vîndut satul Stîrpeni, cu vecini, marelui comis Darie Carăbaș, pentru 180 de oi de Lăpușna și 100 cîrlani tot de Lăpușna ; în 1668, patru părți de moșie din Brădicești se vînd pentru un boloboc de miere de Camenița, un bou de negoț și 12 lei ; în 1691, mai multe părți de moșie din Rășpopi sînt vîndute pentru doi boi, o vacă cu vițel și o iapă cu mînz, prețuite 45 de lei ; iar în 1707 părți de moșie din Dolhești și Botneni se vînd pentru 26 vedre de miere etc.

Documentele fondului conțin foarte multe danii, făcute episcopiei de diferite persoane. Episcopia a avut multe pricini de judecată cu răzeșii pentru moșii : pentru moșia Rînzești, o lungă pricină cu răzeșii Crăsnășeni, pentru călcarea de episcopie a moșiilor lor Crăsnășeni și Drăgoești. În aceste cazuri se întocmesc și planuri ale moșiilor în care sînt părți ale episcopiei și ale răzeșilor.

Unele documente oferă informații cu privire la situația socială. Se menționează în documente răzeșii : Crăsnășeni, Tătărani ; spițe de neam ale răzeșilor. Se poate urmări fenomenul împărțirii pămîntului pe bătrîni. Ală-

turi de răzeși se întâlnesc : rumânii, țigani, poslușnicii și scutelnicii episcopiei. În anul 1666 aceștia din urmă erau scutiți de a lucra la teslărie, ghiață și la fîn. În 1666 între meseriașii, episcopiei se menționează următorii : blănarii, horștinarii, jococarii, bărbierii, butnarii. În 1777 episcopul de Roman scrie celui de Huși despre un legător de cărți bisericești, venit de la episcopia din Râmnic.

În ceea ce privește situația țăranilor, fondul episcopiei Huși aduce unele informații în privința dijmii ; în 1792 Vasile Rogojanu ia dijmă „nedreaptă” de pe moșiile Ivănești, Scheia și Tabăra, ale vornicului Gheorghe Beldiman, iar în 1811 se raportează episcopului Meletie situația dijmii de pe moșia Paiului, din satul Doljești. Documentele conțin informații și în ceea ce privește varietatea și multitudinea obligațiilor feudale ; în 1676 oamenii străini așezați în siliștea din Crețești, pe Lohana, erau scutiți de : dajdie, zloți, lei, taleri, galbeni, orți, iliș, sulgiu, de unt, ceară, ialoviță, de siliște, braniște, car de jold, bile, șaiici și alte dări. Pentru a scăpa de impunerile statului locuitorii, chiar în 1765, se mutau din loc în loc. Grigore Alexandru Ghica vv., reamintește celor din jud. Fălciu de un hrisov de așezare și le cere să stea acolo unde i-a apucat acesta. În 1826 locuitorii satului Bunești duceau lipsă de fînațe. Visteria dă instrucțiuni pentru a li se da acestea în funcție de numărul vitelor, învoindu-se și cu stăpînul moșiei. La numărul mare de dări și la lipsuri, care înrăutățesc situația țăranilor, se adaugă și exploatarea arendașilor. Aceștia obișduiesc pe locuitori, ca de exemplu în 1831 Gavril Meloș pe țîrgoveții din Huși și pe locuitorii din satul Cornii. Toate acestea duc la nemulțumiri care se manifestă în diferite chipuri. Pentru a scăpa de dări, mai mulți locuitori, în 1692, au cerut postelnicului Ramandi să le radă numele de la visterie, treabă pentru care i-au dat părțile lor de moșii din Folești. În 1815, cu ocazia unei cercetări în privința unei împrejurări, răzeșii Căpotești sînt gata să-l bată pe postelnicul Constantin Penisoară, așa cum au făcut cu vechilul și un fecior al episcopiei, iar în 1820, la cercetarea venitului moșiei, un lamandache Peteul a sărit cu securea la vechilul episcopiei. La acestea se adaugă fuga țăranilor de prin sate.

În documentele fondului se găsesc informații și în ceea ce îi privește pe tătari. Aceștia apar fie ca devastatori ai țării, fie așezați pe diferite locuri, date pentru hrana lor, făcînd arături, pentru care achitau darea ușurului.

Alte documente aduc informații în privința raporturilor dintre unii domni și boieri : — în 1623 Ștefan Tomșa îi dăruiește vornicului de poartă, Ionașcu Cehan, satul Voloșcani pentru slujbă credincioasă și pentru că a dat domniei 6 cai buni și 200 galbeni ungurești pentru trebuința țării. În legătură cu înălăturarea lui Vasile Lupu de la tronul Moldovei, de către Gheorghe Ștefan, în 1653, un document menționează că reîntors în scaun Vasile vodă dăruiește lui Racoviță Cehan satul Voloșcani, luat de la „acel cine neertat, Ștefan sărdarul, care s-a ridicat asupra domniei mele”. În 1674 Dumitrașco Cantacuzino vv. reînnoiește scutirea de dări a preoților și diaconilor de la Episcopia Huși căci au dat, odată, doi galbeni la mucarer. Se pot urmări și raporturile episcopiei cu țîrgoveții : în 1814 țîrgoveții din

Huși se împotrivesc să-i dea venitul târgului, așa cum era hotărât prin hrisov domnesc, iar în 1931 se plîng de asuprelile din partea acesteia.

Sînt cîteva documente care dau informații despre școli : în 1771 și 1776 se strîng banii școlilor pentru a fi dați la Epitropia Școlilor ; o tipografie — în 1762 mitropolitul Gavril trimite episcopului de Huși 115 evanghelii, tipărite în tipografia de la Mitropolie, înființată de fostul mitropolit Iacov. În anul 1851 Elena Panu vinde Departamentului Cultelor și Instrucției casele sale din Huși, cu 1000 de galbeni, pentru a se deschide în ele un seminar eparhial. În 1846 și 1847 se vorbește despre spitalele din Focșani și Bîrlad.

Și în sfîrșit, documentele acestui fond aduc informații asupra metoaselor episcopiei și asupra unor mănăstiri : Florești, Frumoasa, Fîstîci, Golia, Dobrovăț, Biserica din Dolhești, Fălciu etc.

U. p. : 1997.

Anii extremi : 1427—1889.

Instrumente de informare : Inv. nr. 42, 75, 133, 292, 293, 491—495.

Bibliografie : Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 140 ; *Istoricul eparhiei Hușilor*, în *Anuarul eparhiei Hușilor pe anul 1934*, p. 5—7 ; *Restaurarea și redeschiderea bisericii catedrale a Sfintei Episcopii*, *ibidem*, 1935, p. 24.

EPISCOPIA ROMAN

Episcopia de Roman a existat încă din timpul domniei lui Alexandru cel Bun (1400—1432). În cronica lui Ureche se arată că acest voievod „mai făcut-au și al doilea episcop după mitropolie, la sfânta mănăstire în oraș la Roman și-i dăte eparhie o parte din ținuturi pe sub munte jos”. Melchisedek menționează că episcopia de Roman a existat înainte de Alexandru cel Bun, sub numele de Mitropolia Țării de Jos, purtând această denumire până la mijlocul secolului al XVII-lea. Alexandru cel Bun a stabilit Mitropolia și cele două episcopii — Roman și Rădăuți, iar episcopia Romanului cuprindea ținuturile Roman, Bacău, Putna, Tecuci, Tutova și Vaslui.

Organizarea episcopiei se aseamăna cu cea a mănăstirilor ; avînd o cancelarie unde la început se folosea limba slavă. Melchisedek spune că scriitorii erau călugări români, întrucît construcția frazei era cea română. Episcopia avea drept de judecată. Numeroase documente arată că domnii împun-terniceau pe episcopi să judece. Tot în sarcina Episcopiei cădeau căsătoriile și despărțirile.

Printre episcopii mai însemnați amintim pe Macarie (1416—1426) despre care vorbește și scriitorul rus Golubinski, Dositei (1659—1671), care a fost unul dintre cei mai însemnați, în timpul său publicîndu-se mai multe opere ; Veniamin Costache (1796—1803), Melchisedek (1879—1892) care a publicat scrieri cu caracter istoric, printre care *Cronica Hușilor* și *Cronica Romanului*.

Fondul arhivistic al Episcopiei Roman se compune din 251 de documente foi volante dintre anii 1471—1880 și 127 de dosare dintre anii 1838—1888.

Documentele, hrisoave, porunci domnești, cărți de judecată, zapise de vînzare și cumpărare etc. sînt în legătură cu *moșiile* episcopiei, și anume : Dărnănești, Dragomirești, Gherăești, Silistea Staveștilor, Vernești în jud. Bacău ; Spineni, Braniștea, Țipești, Albești, Rîpa, Mojnești, Blăjeni, Cinci Ciini sau Munteni în jud. Covurlui ; Cordeni, Brăhășești, Pădurea Văleni, Pelohan,

Vîltorești în jud. Fălciu, Frătăsești, Păncești, Dragomirești, Arămești, Cîrligați în jud. Neamț; Odobești, Vânăsești, Anghelești, Grozești în jud. Puna; Misăhănești, Bădești, Bătrînești, Drăgești, Iocșești, Siria, Godinești, Sălivestri, Trifești, Gădîniți în jud. Roman; Brahna, Gălăsești, Crîngeni, Răflești, Tomuzeani, Rărăsani, Sîrbi, Tîrgul Nicoreștilor în jud. Tecuci; Orzești, Vilcovicești, Brăboșești, Murgeni, Poenari sau Poeni, Craești în jud. Vaslui, precum și la: Valea Crasnei, Bogzești, Nisiporicești, Gugești, Sănișești, Drulești, Negoști pe pîrîul Negru, Birăești, Azăpeni, Pildești, Floreni, Mihoaie, Moreni, Valea Dămășiței, Hrajdăoia, Rușinești, Odaia, Rîpa lui Manolache, Iceștii pe Bîrlad, Flămînda, Sofrîncești la Tulbuc, Săcăleni, Vovrăești, Moșești, Dealul Măgla, Cîntușani, Damienești, Plopești, Anișoară, Roșiori, Comănești, Leorda, Vătăștină, Bircu.

Ca probleme mai importante ce se desprind din documente menționăm tendința extinderii domeniului mănăstirii prin acapararea de moșii prin toate mijloacele, prin dani, cumpărări sau luarea cu forța de la răzeși. Numărul mare de procese dintre țărani și episcopie (1765, 1819, 1841, 1844, 1846, 1850 etc.) dovedește această situație. Uneori țărani erau nevoiți să-și vîndă moșiile cu prețuri derizorii pentru plata datoriilor (1765). În unele cazuri țărani încercau să-și facă singuri dreptate. De exemplu: în 1681 și 1682 Duca vv. poruncește pîrcălabilor de Piscu să oblige pe sătenii din Braniștea să dea înapoi grîul luat de pe moșie. Multe documente se referă și la fuga țăranilor de pe moșii, care rămîneau nelucrate, la scutiri de dări sau alte avantaje acordate de domni pentru a determina pe țărani să se reîntorcă în sate. Astfel, în 1626 Miron Barnovschi vv. poruncește dregătorilor și vatafilor din Scheai să nu ridice bucatele celor fugiți, iar dacă se întorc să fie lăsați în pace. Din numeroase documente reies dările ce se percepeau în produse, bani, obligații de muncă și care se înmulțeau în mod continuu, — în 1636, de exemplu Vasile vv. poruncește să se plătească o dajdie nouă pentru haraciul către Poarta Otomană.

Dezvoltarea economică a moșiilor episcopiei este reflectată în multe documente de la începutul secolului al XIX-lea. Astfel, se găsesc documente referitoare la arendări de moșii, închirieri de prăvălii etc. în Iași, Roman și Neamț. Sînt și documente statistice cum ar fi: Catagrafia moșiei Gherăești cu cătunele ei din 1850, a moșiei Grozăvești din jud. Putna, din 1853, și a schitului Bradu din același an.

În această arhivă se găsesc și documente referitoare la schiturile: Dealul Mare, Florești, Bradu, Anghelești, Dărmănești, Tazlău, Sf. Troiță precum și corespondența privind Epitropia Sfîntului Mormînt.

U. p.: 648.

Anii extremi: 1471--1888.

Instrumente de informare: Inv. nr. 43, 135

Bibliografie: Melchisedek, *Cronica Romanului și a Episcopiei de Roman*, vol. I, Buc., 1874, IV + 353 p. + 2 pl., vol. II, Buc., 1875, VIII + 239 + p pl.; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 206—210; Cristea Alexandru, pr., *Episcopia Roman*, Buc., 1901 (teză de licență); Testiban I., *Catedrala Romanului*, 1939, 21[—23] p.

MĂNĂSTIREA ADAM

Mănăstirea Adam din fostul județ Tutova, a fost ridicată pe locul unui schit mai vechi de căpitanul Adam, de la care și-a luat numele și mănăstirea și satul, fiind terminată în 1653. Este amintită în numeroase documente din secolul XVII sub denumirea de m-reă Adam din Codrul Gheanghei (3 sept. 1662, 12 iun. 1653, 22 ian., 13 febr. și 25 aug. 1676, 22 noiembr. 1677). În 1696 Costea Adam, fiul căpitanului, i-a dăruit zece sate, la care adăugându-se nenumărate alte danii, mănăstirea ajunge la o situație foarte bună. În secolul al XIX-lea a fost transformată în mănăstire de maici, care în urmă au fost mutate la m-reă Florești. Biserica mănăstirii a suferit mai multe prefaceri, cea actuală datînd din 1803—1813. I s-au făcut reparații între anii 1869—1870, cînd a fost zugrăvită din nou. M-reă Adam a fost închinată în 1695 la m-reă Sinai, iar din 1759 la Mitropolia Moldovei. Încă din vechime a existat la această mănăstire o școală unde învățau călugărițele. Documente despre existența acestei școli s-au păstrat foarte puține și destul de tîrziu.

Fondul arhivistic al acestei mănăstiri se compune din 889 de documente foi volante dintre anii 1463—1871, 22 de dosare din anii 1857—1889 și o condică de documente, Ms. nr. 1225.

Documentele, hrisoave, cărți de judecată și de hotărnicie, sentințe date de tribunale, zapise de vînzare și cumpărare, corespondență etc. se referă în primul rînd la *moșiile* mănăstirii, și anume : Cernătești, Năvarini, Sărmătești, Mătăsești, Răspopi, Gherghești, Crămetești, Deocheați, Răcăilești, Lebegii, Fundeanul, Vitejești, Vadu Roșca, Osieci, Negoești, Pupezeni, Morătești, Ohăcanii, Slobona, Sarliciu, Dănceni, Rosana, Grădinari, Liești, Măcenii, Socii, Oncești, Sînești, Brăești, Crăciuna, Tarabutencii, Brosunceani, Onceani, Fiftici, Milești, Zmulți, Goești, Cleani, Ferășăști, Sirbi, Hobolna, Nicorești.

Pe lîngă date de ordin economic, documentele cuprind și numeroase informații în legătură cu dezvoltarea socială, culturală și chiar unele informații externe. Astfel, multe documente înfățișează lupta țăranilor împotriva mănăstirii care le acapara pămînturile, mărindu-și domeniile : procesele cu răzeși Dămăcenii (1634—1653), care au durat încă două secole, întrucît la

30 ian. 1736 mitropolitul Antonie dădea o carte de blestem cu privire la împresurarea moșiei Dămăceni, iar în 1820 erau din nou în proces; procesele cu răzeșii de pe moșiile Bucești (1723), Cănești (1802), Pupezeni 1797, 1803, 1851, Grădinari (1796, 1802, 1825, 1831), Vitezești și Cernătești 1813, 1827), etc.; reducerea răzeșilor, la situația de a-și vinde sau zălogi moșiile pentru ca să-și plătească datoriile (1708 ian. 20). În documente există informații despre unele înfrățiri pe moșii (1753). De asemenea, sînt și informații cu privire la armatele ruse conduse de Rumeanțev (1771), sau cele conduse de Suvorov (1789), sau privind armatele otomane (1738 și 1848).

U p. : 912.

Anii extremi : 1463—1889.

Instrumente de informare : Inv. nr. 44, 45, 136.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 214; Gîrboviceanu P., *Actul de închinare a m-rii Adam către m-rea Sinaiului*, 1695, în *Bis. Ort. Rom.* 1915, p. 646—650; Iorga N., *Sate și m-ri*, p. 47—50; Pocitan V., *M-rea Adam, jud. Tutova*, Buc., 1947, 7 p.

MANĂSTIREA AGAFTON

M-reă Agafton, din satul cu același nume, com. Mănăstirea Doamnei, jud. Botoșani, a fost înființată înainte de 1 oct. 1729 — dată la care ea este menționată într-un document — de către călugărul Agafton, care a înălțat o bisericuță din stejar pe care a denumit-o m-reă Agafton. În timpul celor patru domnii ale lui Grigore II Ghica vv. dintre anii 1726—1748 și apoi a lui Matei Ghica (1753—1756), el a obținut pentru mănăstire unele cărți de proprietate și privilegii. Mai târziu, mănăstirea a fost parțial distrusă de un incendiu.

Începînd din 1829 se strîng bani iar între anii 1834—1844 s-a construit o biserică nouă care a ars în 1921 și a fost restaurată în 1957. Nu era o mănăstire mare, dar avea moșii.

Mănăstirea a fost desființată în 1862, rămînînd ca biserică de mir.

Din arhiva m-rii Agafton s-au păstrat 461 de documente dintre anii 1607—1858 și 6 dosare dintre anii 1862—1873.

Documentele mănăstirii sînt cu mult mai vechi decît mănăstirea, foarte multe aparținînd familiei Volcinski și au intrat desigur la m-reă Agafton odată cu proprietățile la care se referă. Majoritatea lor sînt acte de danie și întărire de moșii, de vînzări și cumpărări, de scutiri de dări și obligații, de hotărnicii, precum și corespondență în legătură cu *moșiile* : Mănăstirea Doamnei, Stăncești, Livada, Heleșteu, Costești din jud. Botoșani ; Zaluceni din jud. Iași ; Petriceni din jud. Suceava precum și Lucovița, Noua Suliță, Jugastri, Rohazna, Raluceni, Vlădeni, Culiceni, Țigănești, Lacul Prisăcii, Poiana lui Șepilici, Vacșița, Ropci, Lahaceni ; *viile* de la Popăuți.

U. p. : 467.

Anii extremi : 1607—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 45 și 137.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 74 ; Simionescu Al., *M-reă Agafton din jud. Botoșani*, 1928, 50 p. + 4 pl. ; Iorga N., *Din tezaurul de artă botoșănean*, în *B.C.M.I.*, 1938, p. 11—12 ; Cădere V., *Însemnări despre m-ri Mold.*, p. 513.

MĂNĂSTIREA AGAPIA

M-reă Agapia din Deal, situată în jud. Neamț, a existat probabil încă din secolul al XV-lea, dar în pomelnicul mănăstirii este trecut ca prim ctitor Petru Rareș cu doamna Elena, care au zidit-o în 1544—1546. Terenul fiind subred, mănăstirea s-a dărîmat, astfel că Petru Șchiopul, în a treia sa domnie (1582—1591), a refăcut biserica de la Petru Rareș. În anii 1680—1683, doamna Anastasia, soția lui Gheorghe Duca, a construit o nouă biserică din lemn, cu chilii și beciuri din piatră. Biserica a fost reparată între anii 1761, 1793 și a fost refăcută în 1820. Arzînd în 1821, în 1831 s-a construit o biserică din piatră, care a fost reparată în 1873. În 1893 s-a construit aici un paraclis care a existat pînă în 1938. Pierzîndu-și din importanță a ajuns în cele din urmă schit.

M-reă Agapia din Vale, sau cea nouă, a fost ridicată de hatmanul Gavriil, fratele lui Vasile Lupu, în anii 1642—1647. Fiind foarte bogată, a fost jefuită și incendiată de turci în 1671—1672, iar în vremea lui Dumitrașcu Cantacuzino vv. tătarii s-au instalat pentru un timp la mănăstire (1674). Neculce povestește că în anii 1689—1693 Ioan Sobieschi, regele Poloniei, a lăsat aici o garnizoană, ceea ce dovedește că mănăstirea era fortificată. Mănăstirea a fost din nou pusă în de turci, călugării fiind nevoiți să treacă în Transilvania, după cum reiese dintr-un hrisov al lui Antioh Cantemir din 1700 ; de asemenea a mai fost arsă de turci în 1821 și refăcută în 1823. În anul 1903 au ars chiliile, pierzîndu-se întreaga bibliotecă, cu manuscrise foarte importante din punct de vedere istoric și artistic. Pictura veche a fost aproape complet distrusă, dar cea actuală este de o mare valoare artistică, fiind opera lui Nicolae Grigorescu.

M-reă Agapia are și unele tradiții cultural-artistice. În 1452 a lucrat la Agapia din Deal copistul de manuscrise Teoctist, care a copiat un Apostol ; în 1663 au fost legate manuscrisele mănăstirii ; aceasta dispunea de o colecție de minee manuscrise dăruită în 1686—1691 de domnița Ruxandra, care locuia la Neamț, dar toate au dispărut în incendiul din 1903. Aici s-au copiat, în secolul al XVII-lea, texte bisericești pentru schiturile Toplița și Coșula. Pe la 1775 călugări bătrîni ca Ghenadie, Galaction, cazacul Miftodie

etc., ucenici ai lui Paisie Velicicovschi, veniți de la Dragomirna, se ocupau de viețile sfinților. La m-rea Agapia s-au lucrat obiecte în metale prețioase, sculpturi în lemn și s-au executat broderii cu fir, covoare, mățasuri fine, iar după 1803 a existat o școală pentru fetele boierilor moldoveni. Aici și-a făcut ucenicia și viitorul domn Aron vv., pe lângă starețul Silvan (1580), unchiul său, care se ocupa de sculptură în lemn.

Fondul arhivistic al m-rii Agapia se compune din 267 de documente foi volante dintre anii 1546—1866 și 53 de dosare dintre anii 1807—1889.

Majoritatea materialelor sînt în legătură cu vânzări, cumpărări, danii, hotărnicii și corespondență privind *moșiile* : Balotești, Bătești, Mircești, Sîrbii, Albotești, Chiperești, Broșteni, Fărcășani, Ieșeni, Stăiești, Negrești, Călugărița, Pîldești, Simionești, Adjudei, Răchiteni, Tămășani, Vicoleni ; *viile* de la Odobești, Focșani, Cotnari ; *locul și prăvăliile* din Iași și Focșani.

Menționăm, de asemenea, documentele referitoare la biserica Sf. Dumitru, metoh al mănăstirii, procese pentru împresurări de moșii (1807) cu orașenii din Focșani (1820), existența unor meșteșugari pe moșiile mănăstirii (sec. XIX) ; cheltuieli pentru reparații etc.

U. p. : 320.

Anii extremi : 1546—1889.

Instrumente de informare : Inv. nr. 55, 138.

Bibliografie : Melchisedek, *Cronica Romanului*, I, p. 211—212 II p. 233—234, 237—238 ; Idem, *Notițe ist. și arheologice*, p. 28—59 ; *Monumente Naționale*, p. 103—118 ; Erbiceanu V., *Mitropolia Moldovei*, p. 198 ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 177—181 ; Dăringă N., pr. *Istoria Sf. M-ri Agapia, Iași*, 1908, 124 p. ; Popescu Mihai, *Contractul pictorului Grigorescu cu M-rea Agapia*, în *Convorbiri literare* 1934, p. 274—277 ; Lupan Petre *M-rea Agapia*, Ed. Meridiane, Buc., 1957, 56 p. ; Ignătescu Vasile, *M-rea Agapia*, în *Mitrop. Mold.* 1965, nr. 9—10, p. 524—537.

MANĂSTIREA ARON VODĂ

M-reia Aron Vodă din Iași, este amintită pentru prima dată în documente la 12 dec. 1594 ca „m-reia din Țarină” care este „din nou zidită” și căreia i se fac unele danii. Probabil că pe locul ei a existat o alta mai veche deoarece într-un suret al unui document din 25 mai 1606 se afirmă că Petru vodă cel Bătrîn (Petru Șchiopul) a închinat mănăstirea din țarina târgului Iași la m-reia Zografu de la Athos „pentru că această mănăstire a Sf. Nicolae ajunsese la pustiire și la încetarea pomenirii binefăcătorilor și celor dintâi ctitori din pricina lipsei de grijă a locuitorilor acelei mănăstiri și a cinstiților egumeni care s-au schimbat”. Al doilea domn numit este Alexandru Lăpușneanu care poate fi socotit întemeietorul mănăstirii. În același document se arată că Aron Tiranul a rezidit mănăstirea tatălui său „din pietre gata ce au fost pregătite pe banii lui Petru voievod”, confirmându-i și vechile danii începînd din secolul XVII (1601) și pînă în secolul XIX, mănăstirea este pomenită în foarte multe documente, toți domnitorii făcîndu-i daruri sau întărindu-i pe cele de mai înainte. Ieremia Movilă a închinat-o pentru a doua oară, întărindu-i și satele din jud. Neamț, iar fratele său Simion și fiul său Constantin i-au întărit o vie la Copou și un mertic de pește de la Galați. În timpul lui Vasile Lupu vv. la această mănăstire se adăpostesc călugări de la m-reia Halchi, iar cu timpul m-reia Aron Vodă devine metohul acesteia. Mănăstirea a fost reparată în 1787 pe baza uni raport din 1784, la porunca lui Alexandru Mavrocordat vv. În prezent este biserică de mir.

Fondul arhivistic al m-rii Aron Vodă cuprinde 159 de documente dintre anii 1477—1890, 10 dosare dintre anii 1863—1884 și o condică de documente, Ms. nr. 644. Mult material este scris în limba greacă.

Materialele documentare conțin informații cu privire la danii, vînzări, cumpărări, împresurări, hotărnicii, procese pentru *moșiile* : Sălciani din jud. Dorohei, Coropceni, Feționești, Coțmănești din jud. Iași ; Mierăști din jud. Tecuci, Ochintești, Pîrliți, Girovul, Nicorești, Dănești, Tăiseni, Buciumești, Nănești, Copăeni, Bertești, Berești,, Rădești, Hănăseni, Mărăzești precum și la

vii în Curtești, Cotnari, Șomogori, Zlodea, dealul Vucota ; case și prăvălii în Iași.

Multe documente se referă la întărirea de mili — de sare între altele — și scutiri de dajdii — de văcărit, desetină din stupi, gorștină, pogonărit, vădrărit —, de vămi etc.

Există documente conținând informații despre ajutorarea cu bani a m-rii Halchi de lângă Constantinopol (există și un hrisov de la Matei Basarab în această privință) ; despre încartărirea armatelor rusești în Moldova (1788) și apărarea mănăstirii de stricăciuni ; despre „materialuri și medicamente de spițerie“ cumpărate de mănăstire (începutul secolului al XIX-lea).

U. p. : 170.

Ani extremi : 1477—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 45, 145.

Bibliografie : Ureche Gr., *Letopisețul*, p. 225 ; Hurmuzaki, *Doc.*, XIV/11, p. 117—122 ; Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 285—287 ; Bogdan N. A. *Împrejurimile Iașului, M-rea Aron Vodă*, în *Lupta pentru viață*, 1905, p. 71—72 ; Lapedatu Al. și Ghika-Budești N., *M-rea Aron Vodă din Țarina Iașilor* în *B.C.M.I.*, 1909, p. 5—22 ; Iorga N. *Neamul lui Petru Șchiopul și vechi documente de limbă mai nouă*, Buc., 1936, p. 6—7.

MĂNĂSTIREA BARNOVSCI

M-reă Barnovschi din Iași a fost zidită de Miron Barnovschi și mama sa Elena, în fața curților domnești, în anii 1626—1628, consemnându-se într-un document din 9 dec. 1627, că : „am început și am zidit această mănăstire”. A fost refăcută înainte de 1787, când casele au fost făcute „de iznoavă”. A fost metoh la Sfântul Mormînt. În epoca fanariotă, aici a funcționat o școală în limba greacă.

Fondul arhivistic al m-rii Barnovschi conține 247 de documente dintre anii 1629—1846, 19 dosare dintre anii 1828—1878 și o condică de documente Ms. nr. 645.

Materialul documentar cuprinde informații referitoare la danii, vânzări și cumpărări, călcare de hotare, hotărnicii și corespondență în legătură cu moșiile : Ivăncăuți din jud. Dorohoi ; Șipotele Pașcani, Rînseni din jud. Iași ; Muntenii de Jos din jud. Neamț ; Bîrzeștii din jud. Vaslui, precum și Dobriceni, Plopi, Bilcești, Teișori, Tămășani, Carlău, Volcinetul, Topărauți și Băloșeni ; *locuri și prăvălii* în Iași și Bacău.

Se găsesc, de asemenea, materiale documentare privitoare la scutiri de dajdii și privilegii acordate de domni (1657, 1680, 1705, 1732), la procesele mănăstirii pentru călcări de hotare, cu diverse persoane, răzeși etc.

Multe documente se referă la m-rile Galata, Bistrița, Cetățuia, Sf. Sava și Bîrnova.

U. p. : 267.

Anii extremi 1629—1878.

Instrumente de informare : Inv. nr. 47, 149.

Bibliografie : *Monumente Naționale*, p. I-a, p. 38—39 ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 115—116 ; Ghibănescu Gh., *Inscripții de la biserica Barnovschi*, în T. Codrescu, *Uricariul*, I, 1916, nr. 4, p. 57 ; Iorga N., *Studii și doc.*, VI, p. 446 ; *Idem*, *Istoria bisericii*, I, p. 265—266.

MĂNĂSTIREA BERZUNȚI

M-reă Berzunți din com. Berzunți, jud. Bacău, a fost întemeiată de Bogdan Lăpușneanu vv. (1568—1572), care i-a dăruit jumătate din satul Ciofrești, jud. Tecuci, iar la 20 apr. 1570 un loc la Fundătura Nadișei. A fost reparată în anii 1774, 1837, 1888, 1893, 1897 și 1932—1934. A fost metoh la m-reă Lavra Mare de la Muntele Athos. În prezent este biserică de mir.

Din arhiva m-rii Berzunți s-au păstrat 10 dosare dintre anii 1865—1887, care se referă la hotărnicii, călcări de moșii și procesele mănăstirii pentru *moșiile* : Bercești, Cetățuia sau Năsoești, Berești, Comana, Nadișa, Luncani și Sîrbi din jud. Bacău. Un interes deosebit prezintă dosarul procesului din 1865 cu răzeșii din Verești pentru stabilirea hotarelor.

U. p. : 10.

Anii extremi : 1865—1887.

Instrumente de informare : Inv. nr. 152.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 177 ; Balș Ș., *Bis. din sec. XVII—XVIII*, în *B.C.M.I.*, 1909, p. 266—268.

MĂNĂSTIREA BISERICANI

M-reă Bisericiani, fostă Schitul lui Iosif din jud. Neamț, este considerată de mulți cercetători ca o ctitorie a lui Ștefan cel Mare și ar fi fost ridicată în ultimii săi ani de domnie. Inscripția pusă foarte târziu „la restaurarea cea mare” în 1786, arată în mod greșit că vechea biserică a fost zidită de „Ștefan Vodă sin Bogdan vodă în anul 7020 (1511—1512)”, când domnea încă Bogdan vv. III, fiul lui Ștefan cel Mare. Un istoric al mănăstirii întocmit în anii 1821—1822 menționează ca fondator pe ieromonahul Iosif. Documente contemporane ale ctitorului Iosif nu s-au păstrat, dar o mărturie de la Ștefan, pîrcălab de Neamț, către Miron Barnovschi vv. (1626—1629) pomeneste de niște zapise ale mănăstirii încredințate de Iosif ce ar fi fost stareț între 1540—1550, spre păstrare unor poslușnici, zapise care însă s-au pierdut. Primele acte păstrate referitoare la m-reă Bisericiani sînt, unul de la Ștefan cel Tânăr din apr. 1520, iar al doilea de la Petru Rareș din 9 mart. 1535. Primul menționează că zidirea a început sub Ștefan cel Mare și s-a terminat sub Ștefăniță, iar al doilea arată că Petru Rareș a zidit și înfrumusețat mănăstirea ținîndu-și făgăduiala de fugăr, fapt întîmplat în anul 1538, deci posterior datei pe care o poartă hrisovul, astfel că autenticitatea ambelor acte este contestabilă și desigur, contestată de istorici. Cel mai vechi document autentic este din 2 oct. 1586 de la Petru șchiopul vv. care întărește schitului lui Iosif hotarele din jur. Pomelnicul mănăstirii, care datează din anul 1661 și care, după cel de la Bistrița, este considerat ca unul dintre cele mai vechi ce s-au păstrat pînă în prezent, începe cu Alexandru cel Bun și se încheie cu Alexandru Lăpușneanu. Începutul s-ar datora deci lui Alexandru cel Bun, iar ceilalți voievozi următori, Ștefan cel Mare, Bogdan vv., Ștefăniță vv., Petru Rareș și alții, care au urmat după ei, au ajutat mănăstirea să se dezvolte, devenind astfel ctitori. În tot cazul, cu mărturiile care se cunosc pînă acum este imposibil să se stabilească data precisă a înființării acestei mănăstiri. Mănăstirea a fost refăcută în timpul lui Miron Barnovschi (1626—1629), înălțîndu-se zidul exterior, pridvorul și trapezăria iar biserica a fost prefăcută în 1786. După Nicolae Iorga, m-reă Bisericiani a fost o mănăstire de cărturari, întrucît Mitrofan care făcuse „pecetea psaltirii slavo-

române din 1680“ și Pahomie „care ajunge mitropolit de Voronej“, amândoi proveneau de la Bisericiani.

Fondul arhivistic al m-rii Bisericiani cuprinde 602 documente foi volante dintre anii 1491—1890, 83 de dosare dintre anii 1832—1877 și 2 condicti Mss. nr. 548 și 549.

Materialele documentare ale fondului — hrisoave și cărți domnești, zapise de vânzare și cumpărare, cărți de hotărnicie, planuri de moșii, jalbe, mărturii, anaforale, sentințe judecătorești, corespundență — se referă la proprietățile mănăstirii, *moșiile* : Călugărul, Pocșești, Poiana din jud. Bacău ; Jădești și Troița din jud. Iași ; Porcești, Hîrliești, Vinători, Călugăra, Turturești, Izvoarele, Săvinești, Calul, Buhalnița, Vadurile, Popești, Orlicuț, Gura Văii, Mărăței, Braniștea, Rusciori din jud. Neamț ; Fitinghești din jud. Putna ; *viile* de la Cotnari, Poiana, Vadurile, Mogoșești Cîrligești, Pădurești, Bolăcești, Berești, Belcești, Lehnești, Berlești ; *morile* de pe apa Cracăului și a Cuiajdului și *cîrciumile* de la Averești.

Documentele conțin și informații referitoare la scutiri de dări și obligații (1744—1802 etc.), și la procese cu răzeși de pe moșia Berești (1797), cu vecinii din satele Turturești și Popești pentru împresurări de moșii (1805) ; la confiscarea moșiilor boierilor învinuiți de „viclenie“ ; un mijloc de extindere a domeniului domnesc de care domnitorii dispuneau după voia lor — astfel în 1617 satul Vinători este dăruit m-rii Bisericiani, fiind pierdut prin „viclenie“ față de Constantin vv. În multe cazuri țaranii își făceau singuri dreptate, ceea ce determina luarea unor măsuri din partea mănăstirilor sau chiar a domnilor ca în 1638, cînd Vasile vv. poruncește locuitorilor moșiei Dărmănești să înapoieze mănăstirii fînul cosit. Se mai păstrează un decret al lui Grigore Ghica vv. pentru înființarea unei *poliții* pe moșia Bicaz (1855), spițe de neam ale unor răzeși etc.

Multe dintre materialele fondului cuprind și informații privitoare la m-rile Berzunți, Buhalnița Văratec, Bistrița, Rîșca, Probota, Galata și Vorona.

U. p. : 687.

Anii extremi : 1491—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 47, 154.

Bibliografie : Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 76—98 ; Iorga N., *Inscripții*, f. I, p. 42—43 ; Idem, *Studii și doc.*, XVI, p. 231—249 ; Mironescu Vl., *Mănăstirile și bisericile înființate de Ștefan cel Mare*, în *Junimea literară*, V, 1908, p. 114—115 ; Chiriac N. D., *Ctitorii lui Ștefan cel Mare*, p. 64—65 ; Stoide C. A., *Contribuții la istoricul m-rii Bisericiani*, Iași, 1935, 23 p. ; Giurescu C. Dinu, *Bisericiani, ctitorie a epocii lui Ștefan cel Mare*, în *S.C.I.A.*, 1, 1961, p. 222—228.

MĂNĂSTIREA BISTRIȚA

M-reă Bistrița din jud. Neamț, a fost întemeiată în a doua jumătate a secolului al XIV-lea. În 1350, pe locul mănăstirii exista o biserică mică de lemn. Din pomelnicul mănăstirii, reiese că adevăratul ctitor al mănăstirii a fost Alexandru cel Bun, care a zidit-o din temelii, lucrările fiind încheiate în 7 ian. 1407 când m-reă Bistrița este unită cu m-reă Neamț sub aceeași administrație. Acest fapt este confirmat și de cronica lui Grigore Ureche, care vorbind de Alexandru cel Bun, arată că a construit două mănăstiri: Bistrița și Moldovița. Alexandru cel Bun a construit aici și case domnești, mănăstirea fiind considerată ca domnească. Construită în stil bizantin, frumos și bogat ornată, biserica lui Alexandru cel Bun nu ni s-a păstrat. Alexandru cel Bun a înzestrat-o cu obiecte de cult și manuscrise, care în parte au dispărut, precum și cu sate, moșii și cu vama Bacăului, vama Bîrladului, a Tazlăului spre Transilvania etc. După victoria de la Codrîi Cosminului din 26 oct. 1497, Ștefan cel Mare a construit la m-reă Bistrița un turn clopotniță și o capelă. Se spune că Petru Rareș s-a adăpostit la m-reă Bistrița în 1538, de aceea în a doua sa domnie (1541—1546), el ar fi refăcut-o din temelie, în forma sub care se păstrează pînă astăzi. Mănăstirea a fost reconstruită în 1554 de Alexandru Lăpușneanu, fiind distrusă de un cutremur sau un incendiu. Domnitorul este trecut drept ctitor.

Legată de numele cîtorva dintre cei mai de seamă domni ai Moldovei, m-reă Bistrița a beneficiat de multe privilegii și donații în cursul secolelor XVI și XVII.

M-reă Bistrița a fost unul dintre cele mai însemnate centre de cultură din Moldova ale secolului al XV-lea, fără a atinge însă nivelul m-rilor Neamț și Putna. Aici s-a copiat *Letopisețul de la Bistrița*. Începînd din anul 1407, mănăstirea a ținut un pomelnic cu numele tuturor domnilor de la Bogdan I și urmașii săi pînă la Petru Rareș inclusiv. Pomelnicul care se află la Biblioteca Academiei R.S.R. mai cuprinde numele rudelor domnești din Țara Românească, Mangop și Rusia, precum și nume de episcopi, arhieriei, arhimandriți, călugări, boieri, numele boierilor căzuți în luptele cu turcii din 10 ian. 1475. În a doua jumătate a secolului al XVII-lea, viața mănăstirii a suferit unele schimbări, astfel că, doamna Safta, văduva lui Gheorghe Ște-

fan, văzînd-o în stare de ruină a închinat-o Patriarhiei de la Ierusalim. Un document din 1677 menționează acest fapt. Înainte de secularizare, mănăstirea avea 16 metoașe în județele Bacău, Roman, Covurlui și Suceava, care apoi s-au desființat.

Fondul arhivistic al m-rii Bistrița cuprinde 1323 de documente foi volante dintre anii 1491—1885, 82 de dosare dintre anii 1836—1890 și o condică de documente, Ms. nr. 549.

Conținutul documentelor este în primul rînd legat de întăriri și danii de moșii, vînzări și cumpărări, hotărnicii, arendări, scutiri de dări și slujbe, procese, corespondență cu diverse instituții privind proprietățile mănăstirii, *moșiile* : Călugăra, Măcăcești, Comănești, Văsești, Lăteni sau Bucova, Slugani, Blejasca, Costești, Călinești din jud. Roman, Chiciurești, Sîrbi, Bădești, Nădăseni, Țigănești, Săvinești, Calu și Iapa, Garcina, Brăscăuți, Tătarășii, Tortureștii, Bogdănești, Mascinești, Motești, Peneni, Totești, Suhănești, Mînjești, Burmăr, Osoiu, Iliești, Dragomirești.

În materiale există informații privind extragerea păcurii — la 27 aug. 1733 Constantin Mavrocordat vv. întărește m-rii Bistrița groapa de păcură de la Lucăcești, iar în 1744 Ioan Mavrocordat vv. reînnoiește întărirea. Se găsesc de asemenea documente privind organizarea statului feudal, instituțiile și atribuțiile lor, vămile, dregătorii, razeșii, megieșii, negustorii etc.

Numeroase documente reflectă, pe de o parte tendința de îmbogățire a mănăstirilor și boierilor, de mărire a domeniilor, iar pe de altă parte lupta de apărare a țăranilor care se plîngeau la domnie împotriva nedreptăților ce îndurau din partea egumenilor mănăstirii și care începeau procese ce nu se mai sfîrșeau și în care rareori dreptatea era de partea lor. Așa de exemplu, este pricina pentru moșie cu razeșii din Tărtoșești (1660, 1800, 1803, 1806), cu razeșii din Moinești (1803), cu ungurenii din satul Călugăra (1815) etc.

U. p. : 1406.

Anii extremi : 1491—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 47, 155.

Bibliografie : Ureche, *Letopisețul*, p. 75, 109, 154, 169; Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 59—74; Iorga N., *Două inscripții nouă găsite la m-rea Bistrița-Neamț*, Buc., 1913, 5 p.; Codrescu Th., *Uricariul*, XXII, p. 375—377; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 185—187; Crețulescu Narcis, *Monastirea Bistrița din jud. Neamț*, *Schițe istorico-biografice*, P. Neamț, 1900, 16 p.; Balș G., *Inceputurile arhitecturii bisericești din Moldova*, Buc., 1925; Balș G., *M-rea Bistrița*, în *B.C.M.I.* XXI, 1928, p. 120—130; Teodorescu Răzvan, *M-rea Bistrița* Ed. Meridiane, Buc., 1966 33[—36] + 10 pl.; Grigoraș N., Caproșu I., *Biserici și mănăstiri vechi din Moldova*, Ed. Meridiane, 1968, p. 43—49.

MĂNĂSTIREA BÎRNOVA

M-reă Bîrnova, aşezată în satul Bîrnova, com. Buciumi, jud. Iaşi, încorporată în prezent la Iaşi, a fost începută în anii 1626—1629 de Miron Barnovschi, care nu a reuşit s-o termine. Lucrările au fost reluate în timpul lui Eustratie Dabija vv. (1661—1665). După Miron Costin, Eustratie Dabija a fost îngropat la această mănăstire. Dintr-un document din 30 ian. 1667, reiese că, la această dată, mănăstirea încă nu era complet terminată, deoarece călugării erau nevoiţi să vîndă un sat cu 500 lei pentru acoperirea mănăstirii, tocmirea beciurilor şi a altor lucruri ce mai trebuia să fie făcute. Clopotul datat cu anul 1614, făcut de Ştefan Tomşa vv., a fost probabil adus de la o altă biserică mai veche. Mănăstirea a fost construită în stilul m-rilor Galata şi Cetăţuia, dar de o execuţie inferioară celorlalte două. Casele şi zidul mănăstirii au fost făcute de Grigore Chica vv. cînd „bîntuind frigurile în toată Moldova a venit două săptămîni, aici la mănăstire, pentru a se îngriji”.

Într-un document din 27 mart. 1660, se menţionează jefuirea mănăstirii de către oştile aduse în ţară de Constantin Şerban. Mănăstirea a fost reparată în 1875 şi 1902. A fost metoh la Sfîntul Mormînt.

Din arhiva m-rii Bîrnova s-au păstrat 298 de documente foi volante dintre anii 1618—1861 şi 73 dosare dintre anii 1830—1890, precum şi două condici, Mss. nr. 547 şi 646.

Materialele documentare conţin informaţii cu privire la danii, vînzări şi cumpărări de moşii, împresurări, procese, hotărnicii, legate de *moşiile* : Buhaiu, Paşcanii, Puţureni, Filozofi, Sîrbi din jud. Dorohoi ; Bîlca, Păuneşti din jud. Putna ; Petreşti sau Sosova, Muntenii de Jos, Căpăteşti, Valea Satului, Tatomireşti, Scînteia din jud. Vaslui, precum şi la *viile* din Deleni şi Sîrbi, din Valea Cosmoaei, Nicoreşti ; *case* şi *prăvălii* din Iaşi, Hămăseni, Vitolţii, Zărneşti.

Multe documente se referă la procesele mănăstirii cu răzeşii din Sîrbi şi Filozofi (1833), la cheltuielile pentru repararea mănăstirii (1842), la situaţia bisericilor din jurul m-rii Bîrnova. Din documente se constată că mănăstirea s-a bucurat de multă atenţie din partea unor domni ai Moldovei care i-au

acordat scutiri de dări și slujbe (1692—1693) etc. Numeroase documente reflectă situația țăranimii și lupta împotriva asupririi feudale, refuzând de a da dijmă sau de a lucra pentru mănăstire. Astfel în 1660 Ștefan vv. dă carte mănăstiri pentru supunerea la lucru a locuitorilor din Cerbești și obligarea lor la răspunderea dijmei : în 1677 Antonie vv. dă poruncă pentru executarea zilelor de clacă, iar în 1690 poruncește supunerea către mănăstire. Refuzul de a da dijmă îl întâlnim în multe documente : unul din cazuri este al locuitorilor din satele Bîlca și Păunești, împotriva cărora egumenul mănăstirii se plînge în 1793.

U. p. : 373.

Anii extremi : 1618—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 47, 153.

Bibliografie : Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 228—285 ; Iorga N. *Studii și doc.*, XV, p. 213—215 ; Idem, *Istoria bisericii*, I, p. 267 ; Balș G., *Bis. mold.*, sec. XVII—XVIII, p. 96—102

MĂNĂSTIREA BOGDANA

M-reă Bogdana din jud. Bacău, a fost zidită de Solomon Bîrlădeanu mare logofăt și de soția sa Ana în anul 1670, după cum reiese din testamentul ctitorului din 5 aug. 1670, prin care a înzestrat-o cu proprietățile : Secătura, Blidărești, satul Bogdana cu vecini, Storcești la Cîrligătura, părți din Botorești și Codrești, din Pleșești, Obrijeni și Mădărești, satul Pătrușeni în țin. Iași, vie la Cotnari. Se pare că inițial pe locul mănăstirii a fost un schit cu biserica de lemn. Mănăstirea a fost zidită după modelul m-rii Putna. Al doilea ctitor este socotit mitropolitul Teodosie (1674—1677) înrudit cu familia Bîrlădenilor. Mănăstirea a avut de suferit de pe urma tătarilor în 1717 și apoi a cutremurului din 1739. Lucrările de rezidire au început în 1755, cînd egumenul mănăstirii a vîndut Episcopiei Roman unele ocine de la Pleșești, ca să repare mănăstirea, care era „risipită și foarte rău stricată, avînd multă trebuință a să dregă”. Biserica a mai fost reparată în anii 1932—1933. A fost metoh al Mitropoliei Moldovei.

Fondul arhivistic al m-rii Bogdana cuprinde 1113 documente foi volante dintre anii 1489—1863, 83 de dosare dintre anii 1838—1882, precum și o cîndică de documente Ms. nr. 550.

În marea lor majoritate, materialele cuprind informații despre danii, vînzări și cumpărări, hotărnicii, arendări și corespondență privind proprietățile mănăstirii, *moșiile* : Peletuci din jud. Neamț ; Crucea de Jos și de Sus, Cornești, Țifești, Zăbrăuți, Șicani, Onești din jud. Putna ; Hălucești din jud. Suceava ; Sîrbii de Jos, Movilița, Șoldești, Burdujești, Ciolănești, Cățelești, Stăncești, Palotești, Porușești, Podul Frumos, Ursorii de la Dumbrava, Bogdana, Găureana, Negoiești, Valea Seacă, Heltin, Pașcani, Pătrășcani Jăvrani, Fiționești, Crăcina lîngă Tîrgu-Ocna, Bădeaua, Răzacești, Secătura, Costești Buciumi, Răcăuți, Onești, Malul, Borzești, Petruceni, Lucăceni, Rădeana, Carpeni, Ederu, Maticii, Mînzați, Comaca, Petrimănești, Cîmpurile, Dealul Drăguțiului ; *vii* la Urliacu ; *mori* și *vii* pe Trotuș ; *locuri* și *prăvălii* în Tîrgu Ocna și Panciu.

Multe documente din cadrul fondului sînt în legătură cu schitul Brazi, metohul m-rii Bogdana, m-rile Berzunți, Cașin, Agaton, Bradu, Buciumi sau Runcu. S-a păstrat testamentul lui Solomon Bîrlădeanu în favoarea ctitoriei sale m-rea Bogdana sau „m-rea de la Secătură”, actul de înființare a bisericii din satul Gotinașu, din 1817 și cel de închinare a acestei biserici la m-rea Bogdana în 1832. De asemenea, într-un document din 1824 se menționează că ctitorul bisericii Sf. Nicolae din satul Seaca a fost polcovnicul Toader și că în 1831 aceasta a fost închinată m-rii Bogdana.

Numeroase documente se referă la scutiri de dări și de alte obligații acordate de diferiți domnitori acestei mănăstiri în 1739, 1754, 1757, 1765, 1786, 1817, 1823. Situația social-economică a țărănimii și lupta împotriva asupririi feudale este reflectată în multe documente care ne arată numeroasele procese pe care le-a avut mănăstirea cu locuitorii satelor, jalbele acestora către domn împotriva nedreptăților și a împresurărilor moșiilor lor — procesul răzeșilor din Crucea cu mănăstirea pentru care, încă din 1765 Grigore Ghica vv. porunca lui Grigore Leon fost mare paharnic să facă cercetări, a durat aproape 100 de ani, încît și prin 1814, 1834, 1850 etc. se mai întîlnesc documente în aceeași pricină. Asemenea pricini a mai avut mănăstirea și cu răzeșii din Buciumi (1734), Onești (1765), Negrești (1780), Heltiu (1815), Recăuți (1845), cu tîrgoveți din Panciu, care reclamau împotriva împresurării locurilor din tîrg (1808, 1834 etc.). În documente se găsesc informații cu privire la plata embaticului, la poslușnici, robi (1624), la catagrafia schitului Buciumi (1857), inventare de documentele moșiilor Bogdana (1734) și Răcăuți (1853), hărți de moșii etc.

U. p. : 1197.

Anii extremi : 1489—1882.

Instrumente de informare : Inv. nr. 157.

Bibliografie : Melchisedek, *Notițe istorice*, p. 116—123; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 77—78; Lovin Glicherie, protosinghel, *M-rea Bogdana din jud. Bacău*, Chișinău, 1926, 98 p.; Cădere V., *Insemnări despre m-ri Mold.*, p. 520—522.

MĂNĂSTIREA BUHALNIȚA

M-reă Buhalnița, din jud. Neamț, s-a numit la început Hangu și este una din cele mai vechi mănăstiri din Moldova. Denumirea de Buhalnița apare pentru prima oară într-un document din 16 iulie 1813, pentru moșia pe care se afla m-reă Hangului, de la care această veche mănăstire, a Hangului, a luat numirea de Buhalnița. Ulterior i s-a zis Hangu m-rii Pionului sau Schitul lui Silvestru, care era așezată pe moșia Hangu. Deci m-reă Buhalnița este vechea m-reă a Hangului.

S-a afirmat că ar fi fost construită de Miron Barnovschi vv. în 1627, dar, documentar, existența ei se poate urmări din vremea lui Ștefan cel Mare. În 1458 Ștefan cel Mare întărește m-rii Neamțului stăpînirea peste cea de la Hangu. Miron Barnovschi a restaurat-o în 1627, iar în 1715 a fost închinată la Patriarhia din Alexandria, de Neculai Mavrocordat vv., închinare întărită în 1724 ca și de Constantin Mavrocordat vv. pentru că între timp mănăstirea se rupsesse de Patriarhie rămînînd liberă. În 1863 a fost făcută biserică de mir, moșiile i s-au secularizat. În 1865 s-a înființat aici o școală primară.

Din arhiva m-rii Buhalnița s-a păstrat un singur dosar, din anul 1873, referitor la împresurarea unei părți din moșia statului, Buhalnița, de către moșia Hangu, proprietatea prinților Mihail și Smaranda Sturza, și la stabilirea adevăratului hotar dintre cele două moșii.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 159.

Bibliografie : Ungureanu Gh., Mănăstirea Hangului sau Buhalnița, schiță istorică în Arhiva, XXXI, 1929, p. 322—357.

MANASTIREA CAȘIN

M-reă Cașin a fost înființată de Gheorghe Ștefan vv. între anii 1654—1657, pe moșia cu același nume, din apropierea Țîrgului Ocnei și a Băilor Slănicului, din jud. Bacău. În ograda mănăstirii domnul a construit curți domnești, apărate de ziduri și turnuri puternice. Din ordinul sultanului, în 1717, Mihai Racoviță vv., a stricat zidurile înconjurătoare, dar între 1820—1830, acestea au fost reconstruite de egumenul Isaia Țarigrădeanul. Pe o inscripție se spune că „S-au început la anul 1820 și din întâmplarea zăverei, ce-au fost la anul 1821, au rămas pînă la 1828 și s-au săvîrșit la 1830“. În anul 1742 m-reă Cașin a fost închinată de Constantin Mavrocordat vv. la Sfîntul Mormînt, unde fusese închinată și mai înainte, dar patriarhul Ierusalimului o dăduse înapoi călugărilor moldoveni. Reparații i s-au mai făcut și între 1835—1839. Pe la anul 1890 mănăstirea și casele sale erau în stare proastă, cu excepția celor în care era instalată școala comună. Biserica a ars în 1920 și a fost reparată în 1926 și 1959. Acum este biserică de mir.

Fondul arhivistic al m-rii Cașin cuprinde 224 de documente foi volante și 3 dosare dintre anii 1581—1884. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“.

În materialele documentare ale fondului se găsesc informații referitoare la *moșiile* : Filipești, Dănăsești, Mihăiești sau Păltinata, Stănești sau Cașinul și Andreești, Buciumeni, Onești, Boiștea Nicorești, Hîlțeu, din jud. Bacău, Rădăcinești-Tecuci, Cărbunești sau Mîndrișca, din jud. Putna, Băițeni din jud. Tutova, Poeni, Braniște, Curița, Bogdănești etc ; *vii* la Filipești, Dănăsești, Hîlțeu, Panciu, Crucea, Vitănești ; *munții* ; Scursurile și Nemira ; un *iaz* la Cașin ; *vad de moară* la Onești ; *păduri* pe moșiile Cărbunești sau Mîndrișca, Hîlțeu, Păltinata, Buda, Șerbănești, Rădăcinești. În legătură cu aceasta apar întăriri de moșii, hotărnicii, vînzări — între 1791—1800 Ioniță Negură cumpără de la diferiți locuitori, pe porțiuni, aproape toată moșia Filipești, cu livezile de pomi, case, etc. ; reînființarea iarmarocului de pe moșia Cașin (1843). În 1797 Alexandru Callimachi vv. rînduiește administrarea averii mănăstirii, iar un dosar din 1864 se referă la averea imobilă a mănăs-

tirii și la felul ei de exploatare. În anul 1837 revărsarea Trotușului distruge bunurile locuitorilor și li se dau locuri de pădure ca să facă curățură.

Se găsesc informații privitoare la viața socială : apar răzeșii din Andreești, Filipești, cu listă nominală a celor ce au părți în această din urmă moșie etc. ; în anul 1800, Constantin Ipsilanti vv. reglementează îndatoririle locuitorilor de pe moșia Cașin către mănăstire ; în 1808 Divanul Moldovei oprește pe locuitorii moșiei Hîlteiu și Cașin să vîndă vin și rachiou pe moșie. În anul 1825 Ion Sandu Sturza vv. poruncește să se cerceteze plîngerea egumenului m-rii Cașin în legătură cu furturile de la mănăstire din vremea „răzvrătirii” de la 1821, din partea locuitorilor și megieșilor. Sînt numeroase plîngerile locuitorilor împotriva abuzurilor arendașilor — în 1835 tulburările sătenilor din Cașin, cînd este nevoie de intervenția egumenului și Epitropiei Sfîntului Mormînt pentru împăcare ; în 1838 se pune în vedere arendașului moșiei Hîlteiu să nu mai asuprească pe locuitorii birnici, pe preoți și pe feciorii de boieri ; în 1834 și 1839 se agită locuitorii din satele Cașin (care nu se supun la „legiunile îndatoriri”) și Cărbunești, împotriva arendașilor etc. Documentele conțin și numeroase chitanțe ale Epitropiei Sfîntului Mormînt de primirea arenzii, pe cîștiguri, pentru diferite moșii. De asemenea, egumenul m-rii Nicorița arăta în 1784 domnului, dijma ce avea să ia de la locuitorii de pe moșia Rădăcinești.

Materialele fondului se mai referă la mili și scutiri acordate de domni mănăstirii — dijma din diferite produse, scutirea de vinăriciu etc. ; rînduiri de egumeni și reparații la mănăstire (1835) ; zidirea unor biserici prin sate — în 1777 preotul Nicolae vrea să facă o biserică la Curița, în 1840 se zidește biserica din satul Cărbunești ; inițierea de către patriarhie a unei acțiuni de editare de cărți bisericești (1838), după cum cuprind și informații pentru alte mănăstiri, ca Bogdana, Frumușica, Nicorița, Soveja (care în jurul anilor 1833—1834 se afla sub îngrijirea egumenului de la m-rea Cașin).

U. p. : 247.

Anii extremi : 1581—1884.

Instrumente de informare : Inv. nr. 52, 167, 491—495.

Bibliografie : Atanasie Th., protoiereu, *Memoriu de starea bisericilor și parohiilor ortodoxe din județul Bacău*, în *Bis. ort. rom.*, XIV, 1890, nr. 1, Buc., p. 461—462 ; Dumitrescu M., preot, *Ist. a 40 de bis.*, IV, p. 48—50 ; Sacerdoțeanu A., *Acte și scrisori referitoare la m-rea Cașinul*, în *Rev. ist.*, XIV, 1928, p. 178—190.

MĂNĂSTIREA CETĂȚUIA

M-reă Cetățuia din Iași, ctitoria lui Gheorghe Duca vv. (1668—1672), a fost construită între anii 1669—1672. Încă neterminată, în 1669, a fost închinată Patriarhiei de la Ierusalim, închinare care a durat pînă în 1863. Avînd ziduri puternice, domnii au folosit-o ca adăpost, unde se retrăgeau în vremuri tulburi.

Mănăstirea a ars în 1821—1822, ajungînd în ruină și a fost restaurată în anii 1827—1837, în 1844 și în 1910—1913. În 1944 a suferit mari distrugerii din cauza bombardamentelor, după care a fost nevoie de o nouă restaurare.

În incinta mănăstirii s-au mai construit un palat domnesc, o baie și o tipografie grecească. Înființată în 1680 de patriarhul Dositei al Ierusalimului, cu ajutorul ieromonahului moldovean Mitrofan, tipografia și-a încetat activitatea în 1695. M-reă Cetățuia a avut ca metoh m-reă Hlincea, închinată de Duca vv. în 1672.

Fondul arhivistic al m-rii Cetățuia cuprinde 285 de documente foi volante și 54 de dosare, dintre anii 1552—1825.

Materiale privitoare la această mănăstire se găsesc și în colecția „Planuri și hotărnicii”.

În materialele documentare ale fondului se reflectă aspecte interesante ale situației economico-sociale a Moldovei în secolele XVI-XIX. Din punct de vedere economic, documentele conțin informații despre proprietate — *moșiile* : Tulucești, Stoicani, Șendreni, Ghinduşeni, Tătarca, Vorniceni, Pașcani, Călienii, Oarba, Stoiana, din jud. Covurlui, Hlincea, Andrieșeni, Tabăra, Piperesti, Tomești, Holboca, Frasuleni, Moreni, din jud. Iași, Belcești din jud. Neamț etc. ; *vii* în Valea Cozmoaei, Dealul Buciumeni ; *păduri* pe moșiile Moreni, Reișanii, Tulucești, Tătarca, Tabăra ; *mori* pe Nicolina, pe vatra mănăstirii ; *case* și *locuri* în orașele Iași și Botoșani ; un *han*. În materialele documentare există și schițe de planuri pentru mai multe moșii, hotărnicii, acte de vînzare sau arendare — în 1630—1640 călugării m-rii Tazlău vînd lui Lupu Prăjescul mare medelnicer, o ocină din satul Tulucești pe Prut cu

15 ughi ; în 1658 sînt vîndute m-rii Galata 2 vii în Valea Cozmoaei cu 150 de lei, iar în 1671 jupîneasă Todosca, a răposatului Stamatie, fost mare postelnic, vinde lui Gheorghe Duca vv. 12 dughene gata, cu o pivniță de piatră și cu loc pe Ulița Nouă în Iași, cu 850 de lei bătuți ; în 1776 Ștefan Roman și Onul, fiul lui Anghel din Rogojini, vînd lui Fotache comis 570 de stînjeni din moșia Stoeneasca pentru plata pagubelor și a gloabei uciderii unui jidov, iar în 1804 patru pogoane de vie cu livezi sînt vîndute cu 500 de lei. În 1789 o prăvălie de la Podul Vechi este închinată cu 100 de lei pe an.

Documentele conțin și informații despre clasele sociale, raporturile dintre ele ; despre unele forme ale luptei de clasă — în 1660 Ana, femeia lui Iane, vinde preotului Gavril pe copiii săi, Lepădat și Cristina, cu 20 de ughi ; în 1673 Postolache, mare spătar și alți mari boieri învoiesc pe un aprod să gonească pe locuitorii stabiliți cu colibele pe moșia Holboca, a m-rii Cetățuia ; în 1704 Dositei, patriarhul Ierusalimului, dă carte de blestem lui Tănase și alții să jure că n-au fost vecini ai m-rii Cetățuia ; Matei Cantacuzino, fost mare vistier, face schimb cu Gheorghe Șerban, mare căpitan de Covurlui, dînd un sălaș de țigani pentru 12 pogoane de vie ; mulți țărani fug de prin sate, rămînînd pămîntul nelucrat — în 1660, Ștefan vv, împuternicește pe egumenul m-rii Hlincea să strîngă pe toți vecinii fugiți. Egumenii primesc învoirea să înființeze slobozii cu oameni străini pe moșiile mănăstirești, cu scutirile de bir respective — scutire pe trei ani de la Ștefan Petriceicu vv. în (1673—1674), scutire pe un an pentru slobozia de la Săliștea Tătarci, în 1681, de la Gheorghe Duca vv., sau în 1740 de la Grigore Ghica vv. pentru a se forma un sat în silistea Tulucești. În 1805 Gheorghe Șerban, căminar, reclamă domnului neajunsurile ce întîmpină oamenii din satul făcut de el, pe moșia sa, Odaia lui Șerban, iar în 1820 egumenul m-rii Cetățuia se plînge domnului împotriva locuitorilor de pe moșiile Tulucești și Tătarca, ale Cetățuii, și Linița, a m-rii Galata, că nu vor să muncească după hotărîrile domnești.

O serie de documente se referă la milile acordate de domni m-rilor Cetățuia și Hlincea ; la diverse pricini între m-rile Hlincea și Bîrnova pentru niște mori, între Cetățuia și m-rile Balica și Aron Vodă pentru un loc și respectiv o prisacă ; de asemenea pricini pentru podul de peste Prut, la moșia Tabăra, întărit mănăstirii în 1742 de Constantin Mavrocordat vv. Se mai pot menționa informațiile cu privire la spitalul de ciумаți de la Hlincea, pentru întrebuințarea căruia toate mănăstirile din Moldova, închinat la Sfîntul Mormînt, trebuiau să dea bani Epitropiei Sfîntului Mormînt ; la reparațiile făcute la mănăstire în 1839 ; la starea bisericilor de pe moșiile Frăsulenii, Tulucești, Stoicani.

Interesante sînt și unele documente în care persoanele se individualizează prin porecle care indică profesia, originea etc. ; Dimitrie Vutcari, zis englezul, Gașpar franțuzul, Gligore Traistă, Stratulat Căldărușă, Ion Pitic, Vasilachi venețianul etc.

Destul de multe documente se referă la altă mănăstiri : Galata — în 1616—1620 Maria, fiica lui Petru Șchiopul vv., cu copiii ei, dăruiește m-rii Galata, ctitoria tatălui său, un sat cu vad de moară — ; Bîrnova, Tazlău,

Cașin, schitul Babele și Nașterea Domnului de la Soveja, Bisericiani, Agapia, Socola, Sfântul Sava din Iași, Golia, Dancu, Barnovschi etc. Cum era și fi-resc, întâlnim documente referitoare la m-rea Hlincea, metohul m-rii Cetățuia.

U. p. : 339.

Anii extremi : 1552—1885.

Instrumente de informare : Inv. nr. 52. 53. 169.

Bibliografie : Dumitrescu M., *Ist. a 40 de bis.*, I, p. 174 ; Drăghiceanu V. și N. Lupu, *Cetățuia din Iași*, în *B.C.M.I.*, 1913, p. 145—184 ; 1914, p. 48 și 1915, p. 97—121 ; Grigoraș N., *Mănăstirea Cetățuia*, ed. II-a, Buc., 1968, 56 p.

MANĂSTIREA COȘULA

M-reă Coșula, din jud. Botoșani, a fost construită la anul 1535 de marele vistier Matei Coșulvei. În anii 1536—1538 a fost pictată. Unele reparații i s-au făcut în 1856—1858, iar în anul 1908 a fost desființată. M-reă Coșula a avut ca metoh schitul Horodiștea, de la Cotnari, jud. Iași, zidit la anul 1702, care a devenit, la secularizare, biserică de mir.

Fondul arhivistic al m-rii Coșula cuprinde 371 de documente foi volante (din care 1 trecut în colecția „Peceți”), 30 de dosare și 2 condici trecute în colecția „Manuscrise” sub nr. 551 și 552, toate acestea din perioada 1399—1859.

Materiale documentare privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii” și în fondul Ministerului Agriculturii.

În materialele fondului se găsesc informații despre *moșiile* : Zaiceni (sau Coșutenii), Iacobenii (sau Slobozienii sau Slobozia lui Sculești), Coșula Flămânzi (sau Uriceni), Poenile Cornaciului, Copălău, Cîrstești, din jud. Botoșani ; Măgura, Miculinți din jud. Dorohoi ; Trestioara, Horodiștea, Storești, Itești, Plîșești, din jud. Hîrlău ; Ciorani (sau Drăcșani), Jolcuzeni, Baloșeni, Epureni, din jud. Iași ; Cracauani din jud. Neamț ; Sucevița, Horodnicul de Sus și de Jos, din jud. Suceava ; Mitcăul, Pilipăuți, Stăniliești etc. ; *vii* la Coșula, Cotnari, Cîrstești etc. ; *muntele* Gemălăul ; *bălți* în Gura Bîcului ; *mori* pe Jijia, Miletin etc. ; *prisăci* ; *case* în Botoșani, Mîndrești, Sucevița. Se înțîlnesc hotărnicii, împresurări de moșii, arendări (în 1836 se arendează niște mori, o pîuă și dijmele mănăstirii) ; procese cu vornicul Teodor Balș pentru moșii, cu m-reă Sfîntul Spiridon pentru *vii* la Cotnari ; vînzări cu plata în bani sau diverse produse — în 1662 Dumitrașco Varlam vindea stolnicului Nacu partea sa de ocină din satul Plești pentru 7 galbeni, o iapă, un bogasiu albastru, un sac de grîu și o cergă de Brașov ; în 1838 Gh. Sachelarie vindea lui Daniil Stroescu o fîrtă de vie pentru 15 oi cu miei și lîna lor, în 1849, o vie cu livadă, crămă și mai multe lucruri se vindeau cu 3000 lei etc. Se găsesc, de asemenea, planurile moșiilor Iacobenii și Strahotinul făcute la hotărnicile din 1847, hotărnicia locului schitului Horodiștea făcută în

1843 etc. Informații bogate aduc catagrafiile de avere a mișcătoare și nemișcătoare a mănăstirii (1850 și 1854).

Apar, de asemenea, informații cu privire la seceta din 1795, când locuitorilor, pentru că nu aveau nutreț de iarnă pentru vite, li se dă voie să taie crengi din pădure pentru frunză, dar să nu taie și copacii. Documentele fondului m-rii Coșula aduc și unele informații de natură socială. Se menționează răzeșii Coșuteni, „ponturile lucrului” din 1814, pentru cei ce șed pe moșiile străine, abuzurile boierilor, scoaterea forțată la lucru a unor țărani și folosirea animalelor acestora de către vornicul Teodor Balș (1815); în 1820 locuitorii de pe moșia mănăstirii sînt „răzvrățitori și tulburători”; din cauza revoluției din 1821 mănăstirea nu poate intra în stăpînirea unei vii.

Se găsesc și informații privind diferite construcții; 300 de lei dați egumenului m-rii Coșula, de un oarecare Antioh pentru ridicarea unei biserici în satul Copălău, deschiderea drumului de la moșia Storeștii, a logofătului Al. Mavrocordat, prin pădurea mănăstirii, pînă la drumul spre Botoșani (1847).

Documentele mai conțin milile acordate de domni mănăstirii precum și o listă de domnii Moldovei de după 1757; corespondență cu privire la moșia Iacobenii, vilele de la Cotnari, schitul Horodiștea pentru care sînt foarte multe documente, ca și despre alte mănăstiri de altfel — Sucevița, cu proprietățile ei, închinată înainte de 1660 la mănăstirea Schitul cel Mare (sau Schimu) din Galiția, asupra căruia documentele dau informații destul de ample; despre m-rile Neamțu, Dragomirna, Voroneț.

U. p. : 403.

Anii extremi : 1399—1859.

Instrumente de informare : Inv. nr. 52, 53, 178.

Bibliografie : *Marele Dicț. Geogr.*, III, p. 694 și p. 737 (pentru schitul Horodiștea); Iorga N., *De la m-rea Coșula*, în *Revista Istorică*, XI, 1925, p. 252; Idem, *Mănăstirea Coșula*, în *B.C.M.I.*, XIX, 1926, p. 70—73; Stoicesu N., *Bibliografia mon. feud. Mold.*, în *Mitrop. Olt.*, XIX, 1967, nr. 3—4, p. 347—348.

MĂNĂSTIREA DANCU

Biserica Dancu din Iași, zidită în anul 1541 de Iurie Dancul, a fost transformată în mănăstire, în anii 1700—1702, de Constantin Duca vv., care a înzestrat-o și a închinat-o ca metoh la m-reă „40 de mucenici“ din Rume-lia. În anul 1766 mănăstirea a ars, în 1795 a fost avariata de cutremur, iar în 1903 a fost dărîmată pentru construirea Teatrului Național din Iași.

Din arhiva creată de m-reă Dancu s-au păstrat 6 documente foi vo-lante și 12 dosare, dintre anii 1703—1881.

Materialele documentare se referă la impresurări, hotărnicii și procese pentru *moșiile* : Borcea, Buciumeni, din jud. Tecuci, Șorogari din jud. Iași, Răușeni, Călmățui, Codrești, Reditu, Comăndărești, Mălăești, Costești, Cărpi-neni, Ușurești etc. ; *beleșten* lîngă Iași și *iaz de moară*.

U. p. : 18.

Anii extremi : 1702—1881.

Instrumente de informare : Inv. nr. 52, 182.

Bibliografie : Melchisedek, *Notițe istorice și arheologice*, p. 256—258 ; Dumi-trescu M., *Ist. a 40 de bis.*, I, p. 172—173.

MĂNĂSTIREA DOBROVĂȚ

M-reă Dobrovăț, din satul cu același nume din jud. Vaslui, este una dintre vechile mănăstiri din Moldova. Zidirea sa a început în 1503 și s-a terminat în 1504, iar zugrăvirea s-a făcut în vremea lui Petru Rareș, în 1529. Vasile Lupu a închinat-o la m-reă Zografu de la Muntele Athos. După secularizare a fost făcută biserică parohială pentru satul Dobrovăț-Ruși. În 1864 s-a înființat aici un penitenciar. În 1913 s-a încercat reînființarea mănăstirii dar, „chiliile și biserica fiind ocupate“, mănăstirea s-a redeschis de-abia în 1930, iar în 1949 s-a desființat din nou.

Din arhiva m-rii Dobrovăț s-au păstrat 5 documente foi volante și 21 de dosare, dintre anii 1843—1844 ce conțin informații despre vânzări și hotărnicii pentru *moșiile*: Vădeni din jud. Covurlui; Cîndești din jud. Dorohoi; Covasna din jud. Fălciu; Dobrovăț, Protopopeștii-Ducăi (numită și Buleni sau Chișculești), Lipovăț, Orgoești, din jud. Vaslui etc.; despre un proces cu Hristea Geavit pentru un loc (1843); vânzări de stupi de la mănăstire (1864) etc.

U. p. : 26.

Anii extremi : 1843—1884.

Instrumente de informare : Inv. nr. 52. 187.

Bibliografie : *Marele dict. geogr.*, III, p. 158; Mihoci Gh., *Mănăstirea Dobrovăț*, în *Mürop. Mold.*, 1955, nr. 10—11, p. 719—728.

MĂNĂSTIREA DOLJEȘTI

M-reă Doljești, din jud. Roman, a fost construită, între anii 1759—1764, de către boiernașul Dimitrie Hudici-Bejan, împreună cu hatmanul de Roman, Vasile Roset. Pe locul unde s-a construit aceasta, exista înainte de 1754 un schit de lemn. Mănăstirii i s-au făcut reparații în anii 1856, 1884, 1910, 1928. După 1864 ea a rămas doar ca biserică a satului. Pe lângă mănăstire a funcționat un ospiciu pentru bătrâni și bolnavi, precum și o școală. A fost metoh al Epitropiei Roman. La rîndul ei, m-reă Doljești a avut ca metoașe ; schitul de la Sîrbi, din Vrancea, închinat în 1763 de Gavril, egumenul m-rii Răchitoasa, iar apoi dat mitropoliei, și schitul Tisa, făcut de Neculai Iorașcu pe moșia Silvestru din Bacău, dăruit mănăstirii de către Nicolae Cogălniceanu.

Fondul arhivistic al m-rii Doljești cuprinde 1834 de documente foi volante, 54 de dosare și 12 condici, cuprinse în colecția „Manuscrise“, sub nr. 596—604, 648—650, toate acestea dintre anii 1481—1880. Materiale referitoare la această mănăstire se găsesc și în colecția „Planuri și hotărnicii“ și în fondul Ministerului Agriculturii. De asemenea, la Acad. R.S.R., Ms. nr. 529.

Materialele documentare se referă la *moșiile* : Silvestri, Ciuturești, Fîntînele, din jud. Bacău ; Ivoești (sau Butulucu pe Bahlui), Popișcani (sau Baltești), Cosești, din jud. Cîrligătura ; Cordăreni, Șipoteni (Săpoteni), Furcenii pe Jijia, Dumeni, din jud. Dorohoi ; Oțeleni, din jud. Fălciu ; Petrești, Boghicea, Poenile Boghicii, Lețcani, Doljești, Balomirești, Petrești-Icușeni, Drulești, Fărtești, Măcsinești, Volintirești, Șirățai, Hîrlicești, din jud. Roman ; Fruntești, din jud. Tecuci ; Rășpopi, din jud. Vaslui ; Mogoșești etc. ; *vii* la Cîrjești, Dumbravă, Făurești, Crucea de Sus, la Sîrbi, în Nicorești, Odobești ; *heleșteie*, *iazuri*, *bălți de pește* în satul Drulești (în 1770 schitul Horecea a făcut o baltă de pește prin vărsarea apei Prutului), *mori* pe Lățcoae, pe Siret, la Cerepcăuți, Scheia, pe moșia Fărțătești, pe apa Iubănesii ; *cîrciumă* la drumul mare ce merge la Iași ; *locuri de dugheni* în Botoșani, pe Ulița Cailor ; *han* în Tîrgul Frumos ; *milă*, 60 de bolovani de sare pe an. O schemă indică podurile de peste apa Lățcoae, pe care se situau satele Lățcani, Doljești, Hărnicești, Tămșani. Foarte des în documente apar stupii și mierea — în 1708 Toderășco Stîrce vindea 79 de vedre de miere lui Suleiman turcul, în 1709

dădea iarăși 128, iar în 1710 îi plasa lui Hasan turcul alte 15 vedre. Se întâlnesc referiri la paza dumbrăvilor, rediurilor, luncilor și oodrilor mănăstirii, la felul cum se taie lemnele de ars și cherestea, la dijma ce trebuiau să plătească cei ce luau lemn pentru cherestea, la extinderea terenurilor agricole prin curături. Mai multe documente se referă la hotărnicii — în 1766, Iordache al doilea logofăt cerea, drept avat al logofătului la hotărnicii, un cal ca de 30 de lei sau 30 de lei, iar G. Cogălniceanu cerea, pentru a hotărnicii niște moșii și niște heleștee, 50 de lei; în 1836 răzeșii din Todireni tăiau „bourii”, copacii însemnați cu bourul, ce serveau ca semne de hotar; apare marcarea cu grămezi de cărbune a hotarelor (1787) precum și protestul, răzvrătirea locuitorilor din Cordăreni împotriva încercării de a face o hotărnicie (1846).

O serie de documente se referă la vânzări și arendări și atestă schimbarea prețurilor — în 1756 doi boi se vînd cu 30 de lei, două vaci cu 12 lei, o casă cu 14 lei; în 1795 se vînd 3 pămînturi și 10 pășuni din Ștefănești Vechi și 1 pămînt și 10 pași din Petrești cu 50 de lei; în 1767 moșia Șipoteni este arendată pe 3 ani, cu cîte 250 de lei pe an, către locuitorii Cordăreni, iar în 1796 moșiile Cordăreni și Șipoteni sînt arendate pe 6 ani cu cîte 500 lei pe an etc.; în 1785 este menționată o silitărie; în 1788 contrabanda cu vite.

Documentele menționează pe țărani clăcași, țigani, pe răzeșii din Doljești, Dăiceni, Silvestru, Oțelari, Lețcani, Miclăușeni, Cordăreni etc., cu spîte de neam ale acestora, pentru justificarea stăpînirii unor moșii. Se găsesc informații despre ocupațiile țăganilor mănăstirești, boierești sau domnești, care sînt fierari, potcovari, lăutari, cobzari, bucătari, pietrari. Se dau liste de țigani fugiți în țară. Există documente conținînd diverse învoieli: în 1753 sătenii din Cordăreni și Șipoteni se angajează să lucreze lui Danil Hudici cîte 4 zile fiecare, pentru paguba făcută la un heleșteu de pește și la un iaz cu moară; aceiași locuitori se învoiesc, în 1802, cu mănăstirea să lucreze cîte 20 de zile pe an, să-i care pîinea de pe cîmp, să-i păzească și să-i dreață iazurile, să dea dijma din bucate după obicei, iar mănăstirea să nu mai vîndă moșiile la alții și să stea ei liniștiți pe ele; în același an, pentru pășcutul vitelor pe moșia mănăstirii, sătenii din Hăsnășeni se învoiesc să facă fiecare cîte o zi de clacă; în 1822 locuitorii care datorau mănăstirii 12 zile de boieresc se învoiesc cu egumenul ca pentru 10 zile să dea cîte 6 lei de cap, iar 2 zile să facă clacă și să mai dea mănăstirii și dijmă din toate produsele pămîntului lor, învoială nerespectată de altfel și urmată de un proces la Isprăvnicia Romanului. Referitor la obligațiile de bază ale locuitorilor există liste de sumele de bani reprezentînd dijma și zeciuiala pădurii pentru răzeșii din Hîndrești și Dăiceni (1764); de bucatele luate dijmă de pe locul mănăstirii (1822); dreptul de boieresc, în 1754, întărit de Matei Ghica vv. lui Hudici, pentru moșiile Cordăreni și Șipoteni, drept la 12 zile de lucru pe an sau 2 lei de fiecare gospodăru. De asemenea, există foi de zestre, din care reies aspecte ale situației economice.

Din materialele proceselor mănăstirii cu țărani apar asupririle suportate de aceștia și formele de proces: reclamația împotriva insuficienței locurilor de hrană; nesupunerea la obligații — țărani se ascund pentru a nu face zilele de muncă (1767), nu-și fac zilele de boieresc și nu-și plătesc dijmele (în 1808 locuitorii de pe toate moșiile, în 1816 și 1818 cei din Odobești,

în 1822 cei din Silvestru, care continuă să vîndă și băuturi); fuga de pe moșii — în 1646 Vasile vv. împruternicește pe Iordache Goia să ridice din oricare sat sau loc pe vecinii săi, fugiți de pe moșia Doljești, iar în 1749 se dau porunci pentru adunarea fugarilor de pe moșia Cordăreni, a medelnice-rului Dumitrache Hudici, și pentru ducerea celor 34 de oameni ce stau în colibe, la marginea țarinei, pe moșie, unde să-și facă case. În 1811 egumenul Paisie cere Divanului să dispună mutarea satelor de unguri din mijlocul moșiei mănăstirii lîngă celelalte sate din vecinătatea ei. Se mai găsesc referiri și la faceri de sate noi: în 1608 Constantin Movilă vv. dăruiește mănăstirii, printre altele, și o parte de loc să-și facă sat, cît va ajunge de hrană pentru 30 de case, iar în 1760 Ioan Teodor Callimachi vv. volnicește pe Ianachi Milo fost mare paharnic să strîngă oamenii străini, fără bir, la siliștile lui Lănțești și Rohozno, așezîndu-i acolo să facă sat, cu scutire pentru 6 luni, iar după aceea să-i pună la bir mai ușor.

Alte documente conțin informații de natură juridică: despre ferte, pelepse, gloabă; într-un document din (1615—1633) apare o gloabă de 50 de boi; în 1749, negustorul Osmache este trimis la ocnă pentru violenție și înșelăciune cu 250 de lei; în 1760—1770 i se scrie lui Teofilact, dichiul m-rii Doljești, că ȕiganii care l-au bătut nu pot fi judecați după pravilă, adică să li se taie mîna, căci și-au luat pedeapsa sînd la închisoare.

În documente există informații asupra multor evenimente istorice: în 1596 se vorbește de prădarea țării „cînd a venit hanul la Țuțora”; în 1634, Moise Movilă dăruiește unui agă, care i-a adus caftan de la împărație, satul Dumeni pe Iubăneasa; în 1654 se amintește de prădăciunea făcută de cazacii lui Timuș Hmelnițchi; în 1739, se vorbește despre o „vreme tulburată”, în 1748 m-reă Putna este jefuită de cazaci. Alte documente se referă la robirea unor locuitori de către tătari: în 1706 Pavel, feciorul lui Nicolai Roșca, din Șipoteni, dă ocina sa Ursului, ca s-o vîndă sau s-o zălogească pentru a scăpa de robie, iar în 1710 Ursul, feciorul lui Gheorghită Roșca, dă 130 de lei ca răscumpărare din robia tătarilor.

Un document se referă la dania de 30 de lei, anual, făcută în 1761 de Lascarache Roset, pentru a se înființa o școală la m-reă Doljești, danie care să fie continuată de copiii și nepoții lui; la căsătoria lui Miron Costin, cu Ileana, fiica lui Ion Movilă, nepoata lui Balica hatmanul; la ctitorul mănăstirii, Dionisie Hudici, cu familia sa, care i-a dăruit în 1768 satul Lețcani, vii la Odobești, vite, cărți românești și slavonești, odoare, veșminte. Documentele fondului conțin informații și pentru alte așezăminte în afară de m-reă Doljești și metoașele sale, ca: Bisericiani, biserica de la Corați, Bărboiu, Bîr-nova, Putna, Mănăstirea Ocnei, Humorul, Episcopia Rădăuți, Horecea, Secul, Sucevița, Deleni, Tazlău, biserica din satul Cordăreni (arsă în 1859).

U. p.: 1900.

Anii extremi: 1481—1880.

Instrumente de informare: Inv. nr. 54, 75, 188, 292, 293, 491—595, 1053.

Bibliografie: Vasilescu Ath., preot., *Mănăstirea Doljești*, în *Bis. Ort. Rom.*, XXIV, 1901, nr. 11, p. 994—1000; Bulat T. G., *O ctitorie tîrzie: mănăstirea Doljăști-Roman*, în *Mitrop. Mold.*, 1965, nr. 11—12, p. 611—630; Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Mold.*, în *Mitrop. Olt.*, XIX, 1967, nr. 9—10, p. 156.

MĂNĂSTIREA FÎȘȚICI

M-reă Fîșțici a fost construită în secolul al XVII-lea în satul cu același nume, din plaiul Sternicului, județul Vaslui. Se pare că este ctitoria lui Mihai Racoviță vv. din 1721, zidită pe locul alteia mai vechi și închinată la Muntele Sinai. În anul 1834 arhimandritul Iosif Gîndul a zidit casele și zidul dimprejurul bisericii, iar la 1850 egumenul Strichide a reparat-o și i-a adus unele îmbunătățiri. M-reă Fîșțici a fost metoh al m-rii Frumoasa din Iași și al m-rii Sf. Ecaterina de la muntele Sinai. Din anul 1894 a rămas ca biserică parohială.

Din arhiva m-rii Fîșțici s-au păstrat un singur document foaie volantă și 21 de dosare, dintre anii 1834—1890. Acestea se referă la *moșiile* : Novaci, Ghermănești, din jud. Fălciu, Brodocu, Coșești, Buda-Rafailă, Laza, Mănășeni, Bălteni, Todireni, din jud. Vaslui, în legătură cu hotărnicii, arendări și procese cu schitul Rafailă, al m-rii Socola, pentru călcare de hotare ; cu G. Stamatini pentru 80.000 de galbeni preținși de acesta și din suma ce urma să fie acordată de guvern mănăstirilor secularizate, pentru pagubele suferite din arenda unor moșii ale m-rilor Frumoasa și Fîșțici (1864) ; înproprietărireă locuitorilor de pe moșia mănăstirii (1864).

U. p. : 22.

Anii extremi : 1834—1890.

Instrumente de informare : Inv. nr. 55, 192.

Bibliografie : *Marele Dicț. Geogr.*, III, p. 381 ; Manoilescu P., icon., *Biserica din Fîșțici (Vaslui)*, în *Albina*, XIX, 1915—1916, p. 1063.

MANASTIREA FLOREȘTI

Potrivit tradiției, m-reă Florești, din jud. Vaslui, ar fi fost înființată de Ștefan cel Mare sau, mai târziu, de o călugăriță cu numele de Floarea. Documentar însă ea apare ca fiind întemeiată la 1590 de fostul mare vornic al Țării de sus, Cristea Ghenovici, și de jupîneasa lui, Anghelina. La început mănăstirea s-a numit Smila — care în limba slavă înseamnă Floare — și Florentina, numiri sub care apărea pînă la jumătatea secolului al XVII-lea. Între anii 1686—1694, nepotul ctitorului, Gavriliță Costache, vornicul Țării de Jos, împreună cu fiii săi au construit o altă biserică în locul celei vechi. Cutremurele din 1738 și 1802 i-au produs stricăciuni. În anul 1806 m-reă Florești a fost închinată de mitropolitul Veniamin Costache la m-reă Esfigmen de la Athos. În 1840 același mitropolit a încercat să scoată m-reă Florești de sub închinarea la m-reă Esfigmen, dar retragerea din scaun în 1842 și moartea în 1846 nu i-au dat răgazul necesar. În 1849, însă, mănăstirea apărea ca depinzînd de Episcopia Roman. În anul 1826, la cererea mitropolitului Veniamin Costachi, călugării de la Florești au fost strămutați la m-reă Adam, de unde au fost aduse maicile, deoarece călugării ar fi dat sprijin Eteriei. Această situație a durat pînă în 1835, cînd fiecare a revenit la locul său. Între anii 1852—1883, în locul bisericii lui Gavriliță Costache a fost ridicată alta începută de egumenul Nil și terminată de episcopul Hușilor, Iosif Gheorghian. În 1881 s-a înființat aici un spital. Reparații i s-au mai făcut în 1915.

M-reă Florești a avut ca metoașe bis. Badiul din Galați și m-reă Bursuci din jud. Vaslui, fost metoh la m-rile Golia și Esfigmen.

Fondul arhivistic al m-rii Florești cuprinde 108 documente foi volante și 20 dosare, dintre anii 1546—1887.

În documentele fondului se găsesc informații cu privire la vînzări, împrumuturi, hotărnicii pentru *moșiile*: Lucești, Pătrășcani, Pleșeni, Martinești, Dobromirești, Corodești sau Corodeni, Studenești, Băilești, Vlădeni, Poenești, Broșteni, Ivănești, Florești, Stoenesti, Stîngacii, Băboșeni, Dejugați, Toporești, Micești, Leța, Grindul (sau Cîrligile), Tămășești, Odaia, Baloșeni, Stîngaci, Grosăști, din jud. Tutova etc; *mori*; *beleșteee* și *piuă* de cioareci în satul

Pătrășcani ; *stupi* și *florării* ale mănăstirii, aflate peste Milcov. Apar și prețuri de vânzări în Lucești — 50 de lei pentru o moșie, în 1680, și 20 de lei pentru o jumătate, în 1727 ; o însemnare din (1820—1840), de numărul stînjenilor din Vlădești, dă și numele oamenilor care urmau să ia pămînt în acea moșie.

Sînt menționați vecinii și răzeșii din Pleșeni, Stîngaci, Corodești, Ne-grușești, Lucești, Micești. În privința comerțului, sînt amintite cele șase iarmaroace de pe moșia Laza, hotărîte, la 14 iunie 1818, de Scarlat Al. Callimachi vv.

O serie de documente se referă la milile și privilegiile acordate m-rii Florești și metoașele sale, Badiul din Galați și Bursuci : în 1775 Grigore Ghica vv. scutește m-rea Florești de deseatină pentru 50 de stupi, de goștină pentru 50 de oi, de vădrărit pentru 200 vedre de vin ; în 1801 Constantin Alexandru Ipsilanti vv. îi dăruiește 24 oca untdelemn, 24 oca ceară, 12 oca tămîie, sau în bani 132 lei, după prețul de 60 de parale oca de untdelemn, 2 lei oca de tămîie și 3 lei cea de ceară ; în 1804 Alexandru Constantin Moruzi vv. scutește m-rea Badiul de deseatină pentru 100 de stupi, de vădrărit pentru 500 vedre de vin și alte dări pentru o crîsmă a ei, pentru că nu are alt ajutor ; în 1813 Scarlat Alexandru Callimachi vv. îi dă 100 de lei pe an din vama Galaților, de la hambare, iar în 1813, scutește 600 oi de goștină, 500 stupi de deseatină, tot vinul de vădrărit, dă m-rii Florești și metoașelor sale cîte 2 oca de untdelemn, 1 oca tămîie și 2 oca lumînări pe fiecare lună, apoi 2000 oca sare și 10 liude, oameni străini, scutiți de bir. În legătură cu preocuparea de a aproviziona Iașii cu apă — în 1803 Alexandru Moruzi vv. porunceă să se facă pentru locuitorii orașului niște cișmele la școala domnească, cișmele făcute în același an.

U. p. : 128.

Anii extremi : 1546—1887.

Instrumente de informare : Inv. nr. 55, 57, 194.

Bibliografie : Antonovici I., preot, *Mănăstirea Florești, din plasa Simila, județul Tutova*, Buc., 1916, 139 p., Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Mold. în Mitrop. Olt.*, XX, 1968, nr. 1—2, p. 177.

MĂNĂSTIREA FRUMOASA

M-reă Frumoasă din Iași a fost construită inițial de Isac Balica hatmanul și de Nestor și Mitrofana Ureche, pe la 1568—1587. La început i s-a spus „Mănăstirea răposatului pan Balica hatman” și apoi — „Mănăstirea Balica”. Grigore II Ghica (1726—1733) a refăcut-o, a înfrumusețat-o și a înzestrat-o cu case domnești, cu zid împrejmuitor și cu turn la poartă. De atunci i s-a spus „Frumoasă”. La 1836—1839 arhimandritul Iosif Anastasie, numit Voinescu, a refăcut-o din nou. Încă de la început a fost închinată la mănăstirea de la Muntele Sinai.

Din fondul arhivistic al m-rii Frumoasă s-au păstrat 56 de documente foi volante, 10 dosare și 2 condicii, dintre anii 1752—1884, cuprinse în colecția „Manuscrise” sub nr. 553, 554.

Documentele conțin în general informații despre hotărnicii și arendări pentru *moșiile* Găunoasă, Mogoșeni, Golăești, din jud. Iași, Răușeni, Ciornohalu, Stolniceni sau Pogorești, din jud. Botoșani, Cursești, Rafailă, Grajdurile, din jud. Vaslui, Iepureni, Novaci, din jud. Fălciu, Punișeni din jud. Tutova etc. Se mai păstrează catagrafia satului Moșna și catagrafia parțială a satului Podoleni din 1834; chitanțe de plată boerescului pentru satele Cozmești, Arsura, Ghermănești, Podoleni, Moșna, din 1840—1841, în care satul Arsura apare cu 36 galbeni, Ghermănești cu 148, Podoleni cu 108 etc. De asemenea, pentru împrumuturile din timpul foametei din Moldova din 1833, satele care au luat bani sau porumb de la mănăstire (Ghermănești, Podoleni, Cozmești, Moșna), se obligă, în 1835—1836, să se achite prin muncă.

Alte documente se referă la o sumă de 1000 florini pe care arhimandritul Chiril Sinaitul scria în 1847 patriarhului Alexandriei că trebuie să o ia de la m-reă Aron Vodă pentru trebuințele școlii naționale; la un volum din *Psaltirea* lucrată de mitropolitul Veniamin, pe care în 1856 Ministerul Cultelor din Moldova îl trimitea m-rii Fîstîci. Condica nr. 553 cuprinde concepte de scrisori trimise de egumeni patriarhilor și episcopilor de la Muntele Sinai.

În documentele acestui fond se găsesc informații și pentru m-reă Po-păuți și, mai ales, pentru bis. Sf. Paraschiva din Botoșani.

U. p. : 68.

Anii extremi : 1752—1884.

Instrumente de informare : Inv. nr. 55, 57, 195.

Bibliografie : *Monumente naționale*, p. 21—26 ; Pocitan V., *Schitul de maici Gol-gota (Vaslui)*, în *Buletinul Episcopiei Huși*, IX, 1933, nr. 12, p. 90—93 ; Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Mold.*, în *Mitrop Olt.* XVIII, 1966, nr. 5—6, p. 583—584.

MĂNĂSTIREA GALATA

M-reă Galata, din Iași, numită astfel după suburbia Galata din Constantinopol, unde Petru Șchiopul petrecuse mulți ani, a fost construită de acesta la anul 1578 sub numele de Galata din Vale. Din cauza terenului, mănăstirea s-a surpat și, în 1582—1583, același domnitor a ridicat m-reă Galata din Deal. Această mănăstire a fost cea mai impunătoare construcție din vremea lui Petru Șchiopul. De-a lungul anilor, ea le-a servit domnitorilor și ca refugiu, deoarece avea formă de cetate. În incinta mănăstirii domnul a pus să se zidească case domnești, unde a locuit o vreme. Aceste case au fost dărîmate în 1765 din împuternicirea lui Grigore Alexandru Ghica vv. Incendiul din 1761 a provocat mari distrugerii mănăstirii. În prima jumătate a secolului al XVII-lea, ea a fost închinată la Sfîntul Mormînt, pentru prima oară, probabil de Ștefan Tomșa în 1622. M-reă Galata a avut ca metoh schitul Hadîmbu, închinat după 1660 de Meletie patriarhul Ierusalimului, închinare întărită în 1780 și de patriarhul Chesarie. Schitul Hadîmbu numit astfel după ctitorul său, postelnicul Iane Hadîmbu, s-a mai numit și M-reă din Dealul Mare sau M-reă din Poiana Mare. În 1828, el era închiriat pe 3 ani preotului Vasile, împreună cu moșia Crăsnășeni.

Fondul arhivistic al m-rii Galata cuprinde 383 de documente foi volante, 91 de dosare și 4 condici de copii trecute în colecția „Manuscrise” sub numerile : 555, 556, 557, 558 ; toate aceste materiale sînt din perioada 1589—1889. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărînicii” și în *Condicile Asaki*, Mss. nr. 628—630.

M-reă Galata a fost una din mănăstirile bogate din Moldova, domnii înzestrînd-o cu moșii, sate, poslușnici etc. Materialele documentare conțin informații despre *moșiile* : Teișoara din jud. Botoșani ; Crăsnășeni din jud. Fălciu ; Belcești sau Plopi, Bărsani Turbatești, Voincești, Budești, Mănjești, Hadîmbu, Vorovești, Mironeasa, Mîrzătești din jud. Iași ; Tămășani, Sagna, Ciuturești, din jud. Roman ; Dumitrești din jud. Vaslui ; Călugăreni, Mogoșești, Crăstești sau Pizdeni, Petricani, Bălteni, Șivița, Fîntîna, Bohatinu etc. ; despre *păduri* pe moșiile : Budești, Mînjești, Petrești, Sagna, Belcești ; *vii* la

Galata, Cotnari, Mirosłava, Piscop, Dobrinești, Nicorești ; *mori* la Bucece, pe apa Silitra, pe Bahlui, Siret, Sagna, Jijia, Prut : *prisăci* la Trestioara de la Bohotin, Tămășani, Petrești ; un *beleșteu* al lui Mihai ; *case* și *locuri* cu *embatic* în Ulița Cismării, Ulița Tîrgului Vechi, Ulița Mare, Ulița Sîrbească, Ulița Sărăriei ; un loc cu *teasc de ceară* din Iași, pe Ulița Sărăriei ; *piuvițe* cu băuturi etc.

Într-o serie de documente există informații asupra situației sociale. Astfel se găsesc menționați moșneni — neamurile Grigoriștești, Budești ; răzeși — Popești, Mogoșești ; meșteșugari — cizmari, săbieri, bărbieri. În anul 1704 Mihai Racoviță vv. poruncește slujitorilor ținutului Roman să dea pace ungurenilor ce au fost mutați din satul Belcești la satul Tămășani, „căci au rupta deosebită la visterie”. Tărănimea lupta împotriva exploatarei, fugind din sate — în 1623 Radu vv. poruncește lui Costin și Toma, aprozi, să aducă înapoi pe cei fugiți din satele mănăstirii ; în 1661 Eustratie Dabija vv. hotărăște ca toți vecinii ce și-au ars casele și au fugit din satul Budești, în satul Mogoșești, să se întoarcă la satul lor : Conea și cumnații săi, Bosie Gheorghe și Ion din Grălești sînt scoși din călărășie și pedepsiți de domnie să fie vecini m-rii Galata pentru că, fiind de strajă, au lăsat să treacă în Țara Românească pe cumnații lor, Mihail și Socol, vecini ai mănăstirii, ei sînt iertați de egumen, dar cu obligația de a plăti toate bucatele trecute peste hotar de cei doi ; în 1670 Gheorghe Duca vv. împuternicește mănăstirea să aducă cu forța oamenii fugiți din satul Fîntîna, iar în 1691, Constantin Căntemir vv. dă ordin ca toți cei care au vii pe moșia mănăstirii, la Mirosłava, să nu le lase nelucrate ; în 1648 este menționat Vasile haiducu, care luase probabil drumul codrilor pentru a fugi de exploatare. Pentru popularea satelor părăsite se aduc oameni străini, din alte țări. În anul 1618 Radu Vodă volnicește m-rea Galata să cheme în satul Plopi oricîți oameni ar dori din alte țări, ruși, cehi, unguri sau valahi, scutiți de dări pe 3 ani ; în 1623 se dă aceeași volnicie pentru satul Vorovești ; în 1673 Ștefan Petriceicu vv. dă voie egumenului să aducă oameni străini — turci polonezi sau din alte părți, scutiți pe 6 ani de orice sarcini și dajdii. Mai multe documente au același conținut, ceea ce arată că părăsirea satelor și lipsa mîinii de lucru devenise o problemă.

Alte documente se referă la diferite construcții : în 1858 Epitropia Sfîntului Mormînt din Iași începe construirea bisericilor din satele Mînzălești și Fălfăești și cîteva documente privesc cheltuielile făcute cu zidirea lor ; pentru varul adus în mai multe rînduri de Burech vărul, pentru cărămida adusă de Gheorghe Nicolau, 78 de galbeni plătiți arhitectului, 150 de galbeni pentru lemnăria și fierăria celor două biserici. Există destul de multe documente referitoare la milele acordate mănăstirii, căci mai toți domnii au scutit cîteva sate ale mănăstirii (Belcești, Plopi, Călugăreni) de dări — în 1674 Dumitrașco Cantacuzino vv. îi scutește 12 case ; în 1749 i se dă să strîngă mortasipia tîrgurilor de la Tîrgușor (care se plătea jumătate de vînzător și jumătate de cumpărător), pe care o mai strîngea încă și în 1832. În 1760 Ioan Teodor Callimachi vv. împuternicește pe egumenul Procopie de la Galata să ia dijma din toate de la moșia Vorovești și de fiecare casă cîte 1 leu sau 12 zile de lucru pe an.

În materialele acestui fond se găsesc informații și pentru alte mănăstiri ca : Bistrița, Tazlău, Probata, Bîrnova, Aron-Vodă, Golia și desigur pentru schiturile, metoașele sale, Hadîmbul și Duca. Se menționează că în 1851 o serie de odăi din m-rea Galata sînt închiriate pentru păstrarea unei părți din actele Arhivelor Statului.

U. p. : 478.

Anii extremi : 1589—1889.

Instrumente de informare : Inv. nr. 55, 57, 75, 197, 292, 293, 491—495.

Bibliografie : *Marele Dicț. Geogr.*, III, p. 455 ; Grigoraș N., *Mănăstirea Galata*, în *Studii și cercetări istorice*, *Buletin al Inst. de Ist. Naț. „A. D. Xenopol”*, Iași, an I, 1943, nr. 1, p. 216—217 și extras, Iași, 1953, 85 p.

MĂNĂSTIREA GOLIA

Denumirea m-rii Golia din Iași, vine de la primul ei ctitor, Ioan Golii. Acesta, stolnic la 1546 și mare logofăt la 1572—1578, omorât de Iancu Sasul (1579—1582), se pare că a construit mănăstirea prin 1564, pe locul uneia mai vechi, care ar fi existat de pe la 1515. În anul 1606 mănăstirea a fost închinată de Ana, văduva lui Golii, și fiul său Mihail, la m-reă Vatoped de la Muntele Athos. Biserica a fost rezidită între anii 1652—1660, dar se pare că și mai înainte ea fusese refăcută de Ieremia Movilă. În a doua domnie a lui Duca vodă (1668—1672) i s-au zidit cele patru turnuri circulare de la colțurile zidului de incintă. În 1687 a fost incendiată de armata lui Sobieski, în 1733 a suferit un nou incendiu, iar cutremurul din 1738 a dărâmat biserica. Reparațiile începute de egumenul de atunci, Gherasim, s-au terminat 1754. Între 1769—1774, trupele rusești, aflate la Iași cu prilejul războiului ruso-turc, i-au întărit fortificațiile.

La m-reă Golia a funcționat din vechime un ospiciu, apoi o școală secundară de fete, un sanatoriu pentru invalizii războiului din 1916—1918, un muzeu și o bibliotecă. Comisia Monumentelor Istorice a restaurat mănăstirea între anii 1943—1947. Din 1911, în clădirea fostei stăreții a mănăstirii s-au instalat Arhivele Statului de la Iași.

Din fondul arhivistic al m-rii Golia s-au păstrat 17 documente foi volante și 6 dosare, dintre anii 1840—1887. Documente din anii 1845—1912 se găsesc la filiala Arhivelor Statului din Iași.

În documentele acestui fond se găsesc informații despre *moșiile* : Gurbănești din jud. Botoșani, Vlădiceni, Movileni din jud. Iași, Roșieni, Scînteia sau Filosofi, Tomești din jud. Vaslui; Stîngăceni sau Pohribeni, Trifăuți, Vasiliță etc.; despre *vii* : la Gorun, Cotnari, Piscu, Dealul Șorogarilor; *beleștee* la Iași, în hotarul târgului, și în satul Movileni. Documentele menționează vânzări de vii și livezi cu prețurile respective — 2 pogoane de vie vîndute în 1798 cu 300 de lei, o jumătate de pogon de vie vîndută în 1843

cu 350 lei. Din (1574) s-a păstrat o listă de vecinii din Golăești. Se mai întâlnesc procese și hotărnicii de moșii.

U. p. 23.

Anii extremi : 1840—1887.

Instrumente de informare : Inv. nr. 59, 205.

Bibliografie : Zotta Sever, *Mănăstirea Golia, schiță istorică*, în *B.C.M.I.*, XVII, 1924, p. 107—127, 185, 186; *Indrumător în Arhivele Statului din Iași*, III, Buc., 1959, p. 141—143; Popa Radu, *Mănăstirea Golia*, Buc., 1966, 40 p. + 11 f. ilustr.

MĂNĂSTIREA GOROVEI

M-reă Gorovei, din jud. Botoșani, a fost ridicată din lemn pe moșia Saucenița, în anul 1739, de către Ioan Gorovei, căpitanul din Dorohoi din acea vreme și s-a numit la început „Sihăstria lui Ioan Gorovei ot moșia Saucenița“. Între anii 1828—1834, sub egumenia lui Macarie Jora și a lui Ierotei Lemnea s-a zidit o biserică mare din piatră, căreia i s-au făcut reparații în 1890—1892.

Între anii 1740—1775, m-reă Gorovei a fost metoh al m-rii Dragomirna, pe a cărei moșie fusese zidită, după care a trecut la Mitropolia din Iași, Dragomirna intrând în teritoriul cedat Austriei. Pe lângă mănăstire a funcționat o casă pentru bolnavi și o școală bisericească.

Fondul arhivistic al m-rii Gorovei cuprinde 161 de documente foi volante și 10 dosare, dintre anii 1665—1875. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“.

Materialele documentare se referă la vânzări, hotărnicii, arendări și judecăți pentru moșile Ipotești, Zvorești, din jud. Botoșani; Ionășeni, Dobronăuțul, Văculești, Mitocul Călugărului, Domoșenii pe Volovăț, Miclăușani, Saucenița, din jud. Dorohoi; Pleșești din jud. Suceava; *vii* în Botoșani; *prăvălii* și *locuri* în Iași, pe Ulița Podului Lung, în Dorohoi și Botoșani; precum și la scutiri de goștină, de stupi de deseatină, 8 oameni străini de bir și milă de 2000 oca sare pe an din ocna domnească (1819).

Materialele mai conțin informații despre răzeșii de la Domoșeni și familiile Stîrce, Hermeziu și Crupenschi și despre m-rile Popăuți și Moldovița.

U. p. : 171.

Anii extremi : 1665—1875.

Bibliografie : Crețulescu Narcis, *Istoria sfintei mănăstirii Gorovei, din jud. Dorohoi*, schițată de Dorohoi, 1898, 66 p.; Munteanu C., *Mănăstirea Gorovei*, în *Mitrop. Mold.*, 9, 1936, p. 323—327; Gorovei A., *Despre mănăstirea Gorovei*, *ibidem*, p. 421—426.

MĂNĂSTIREA MAVROMOLU

M-reia Mavromolu sau Mavrodolu din Galați, a fost construită pe la 1669, în a doua domnie a lui Gheorghe Duca vv. dîndu-i-se o formă identică cu a m-rii Cetățuia din Iași, ctitorie a aceluiași domnitor. Între anii 1700—1703, Constantin Duca vv., fiul lui Gheorghe Duca, a reconstruit ctitoria tatălui său din Galați și a închinat-o la m-reia Mavrodol din Muntele Athos, al cărei nume l-a purtat, luînd-o din stăpînirea mitropoliei. Prin anii 1829—1833, mănăstirea ajunsese în stare proastă.

Fondul arhivistic al m-rii Mavromol cuprinde 245 de documente foi volante, o condică trecută la colecția „Manuscrise” sub nr. 1521 și 32 dosare dintre anii 1656—1870. Materiale documentare privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”.

Materialele documentare ale fondului se referă la împresurări de moșii și locuri, hotărnicii, vînzări pentru moșiile Cuca, Țiglina, Șerbești, Filești, Comănești, Vădeni, Fîrțanești, Mănești, Rogojeni, Movila Turcului, Lumineni, Butra, Milești, Cara, Pătești, Horincea, Costanda, Scîndureni, Valea lui Manolache, din județul Covurlui; *vii* la Odobești una pe malul Brateșului; *locuri* cu embatic în Galați. Apar, de asemenea însemnări de documentele unor moșii, de locurile mănăstirii, de hrisoavele de milă ale acesteia; cererea de milostenie a egumenului m-ri Hilandar de la Muntele Athos, pentru reparația unui paraclis; catagrafie de starea mănăstirii din 1828; procese cu banul Sion pentru moșia Scîndureni între anii 1833—1839 ș.a.; contracte de arendare din anii 1837—1840; referiri la răzeșii din Fîrțanești, Rogojeni, Butura, Cara.

U. p. : 268.

Anii extremi : 1656—1870.

Instrumente de informare : Inv. nr. 60, 220, 491—495.

Bibliografie : *Monumente naționale*, p. 61—63; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 83—85.

MĂNĂSTIREA MIRA

Construirea m-rii Mira, de pe apa Milcovului, din jud. Vrancea, a fost începută înainte de anul 1685, de către Ursa, cu soțul ei Moțoc, din Odobești, și de episcopul Ioan al Romanului. Murind episcopul Ioan, mănăstirea a fost terminată de Constantin Cantemir vv. în anul 1686 și a fost făcută mănăstire domnească. Inițial biserica mănăstirii a fost din lemn, dar în 1705 Antioh Cantemir a ridicat alta din piatră, păstrînd-o și pe cea de lemn, care a ars, în 1716, cînd Mihai Racoviță vv. i-a dat foc, cu ocazia izgonirii tătarilor, ce se întăriseră aici. În 1718 Mihai Racoviță vv., din porunca turcilor, i-a distrus zidurile, deoarece mănăstirea era socotită printre cetăți, împreună cu m-rile Neamț și Cașin. În anul 1689 m-rea Mira (Miera sau Mera) a fost închinată la m-rea Vatoped de la Muntele Athos.

Din fondul arhivistic al m-rii Mira s-au păstrat doar 3 documente foi volante și 14 dosare, dintre anii 1832—1865.

Materialele documentare cuprind informații cu privire la *moșia* Todirești din jud. Vaslui, la besmenul unor *locuri* din Focșani și Odobești, la diverse alte *locuri* și *case*; la o *moară* în satul Șindrilarii de Sus, numit și Bourești; la două prăvălii pe moșia mănăstirii etc.

U. p. : 17.

Anii extremi : 1832—1865.

Instrumente de informare : *Inv.* nr. 60, 222.

Bibliografie : Coliu Emil, *Contribuții la un istoric al mănăstirii Mira*, Constanța, 1932, 22 p.

MĂNĂSTIREA NEAMȚ

M-reă Neamț, din jud. Neamț, se numără printre cele mai vechi mănăstiri din Moldova. Tradițiile locale și inscripția păstrată pe un clopot dovedesc că mănăstirea exista în anul 1393, ea fiind, probabil anterioară acestei date, adică din timpul domniei lui Petru Mușat (c 1374—c 1391). Primul document în care se vorbește despre m-reă Neamț avînd data de 7 ian. 1407, este dat de mitropolitul Moldovei Iosif care hotărăște ca m-reă Neamț și Bistrița să fie nedespărțite una de alta, fiind ale Mitropoliei. Mănăstirii i se dau două sate la gura Neamțului, cu două mori și două vii, una dăruită de Petru vv. și alta de către mitropolit. Alături de biserica veche, Ștefan cel Mare a ridicat o biserică nouă, care a fost sfințită după bătălia de la Codrîi Cosminului, așa după cum scrie gramăticul Dimitrie în 1512 și care s-a păstrat pînă astăzi.

Documente privind situația mănăstirii în secolele XVI și XVII sînt puține. Este cunoscut faptul că în 1510, 1663 și 1671 mănăstirea a fost devastată de tătari, iar în 1696 a fost incendiată. Cu această ocazie s-a distrus și parte din documentele mănăstirii. În 1823 s-a executat repararea bisericii, dar cu această ocazie s-a alterat în oarecare măsură înfățișarea sa originală, ștergîndu-se și urmele ctitorilor. În 1862, după un incendiu, s-au făcut noi transformări, fără a se ține seama de forma originală. Ca monument istoric, care înfățișează stilul arhitectonic al secolului al XV-lea, din Moldova, a rămas biserica Sf. Ștefan, care se aseamănă cu cele de la Borzești, Războieni și Piatra Neamț, toate construite în acest secol. S-a păstrat, de asemenea, și pisania de la Ștefan cel Mare, din 1498, așezată deasupra intrării. Pictura păstrată și ea în parte, aparține perioadei lui Ștefan cel Mare și Petru Rareș. Mănăstirea a fost restaurată după 1944. Mănăstirea Neamț este cunoscută ca un important focar de cultură.

Aici și-au desfășurat activitatea *Gavril Uricarul*, caligraf și miniaturist, autorul exemplarului *Evangheliei greco-slavone* din 1429 aflat la biblioteca Bodleyană din Oxford; Teoctist, mitropolit în 1451; Visarion; Teodor Merișescu care a executat în 1453 o *Evanghelie*, aflată astăzi la biblioteca din München; gramăticul Dimitrie, scriitorul *Evangheliei* din 1512. Amintim de asemenea, pe cronicarii Macarie și Eftimie care au fost și

egumenii m-rii Neamț. O epocă de înflorire este cunoscută în sec. XVIII în timpul egumenului Paisie unul dintre cei mai buni copişti, traducători, izvoitori şi tilcuitori, cum îi numeşte Nicolae Iorga. La m-rea Neamț apar multe cărți teologice, literare, autori traduşi de Paisie. Multe traduceri au fost făcute de asemenea, de Isac, Dositei Calmoțki, Ilarion dascălul, Clement ieromonah şi Gheorghe. În această perioadă se copiază texte de literatură populară, producții hagiografice, cărți cu conținut istoric, filologic. Se traduc clasici greci, se întocmesc gramatici şi lexicoane. A treia perioadă se deosebeşte prin înființarea unei tipografii la începutul secolului al XIX-lea. Acum reînvie arta ornamentală a cărții, gravura în lemn.

Stilul propriu moldovenesc al miniaturilor artistice şi ornamentelor creat de caligrafii şi miniaturişti de la Neamț a depăşit granițele țării. La m-rea Neamț se află una din cele mai vechi biblioteci din țară cu manuscrise şi cărți rare. Despre cărțile aflate în această mănăstire se face mențiune în documentul din 7 ian. 1407. Dar multe dintre manuscrisele valoroase ale mănăstirii s-au pierdut în special la incendiul din 1862.

Fondul de arhivă al m-rii Neamț, se compune din 8187 de documente dintre anii 1409—1879 şi 286 dosare dintre anii 1814—1873 precum şi 14 condici ; Mss. nr. 559—571 şi 1297.

Arhiva m-rii Neamț nu s-a păstrat în întregime. În multe documente se vorbeşte despre distrugeri în timpul calamităților şi nenorocirilor ce s-au abătut asupra țării. Astfel, într-un act din 1689 se arată că toate actele mănăstirii au fost luate de cazaci, când a fost omorîta domnița Ruxandra, încît mănăstirea a trebuit să-şi reconstituie lista moşiiilor cu martori.

Materiale referitoare la m-rea Neamț se mai găsesc la Filialele Arhivelor Statului Iaşi şi Bacău şi la Biblioteca Academiei R.S.R.

Majoritatea documentelor sînt acte de danie, întărire, cărți de judecată, hotărnicii, zăpise de vînzare şi cumpărare, în legătură cu proprietățile mănăstirii, *moşiiile* : Lipova sau Lunca Dragomireştilor, Andrieşti, Pătrăşcani, Negrileşti, Ioneşti, Cudreşti, Gugia, Frăteni, Bălțați, Prigoreni, Rusciori, Jideştii, Stănişesti, Baloseşti, Giuleşti, Băraşti, Ciumuleşti, Bălăceni, Sănauţi, Seleşti, Pleşeşti, Vîrtopul, Petricani, Urichiani, Vînători, Lieşti, Graşii, Ungureşti, Bereşti, Svozăneşti, Lăslăuani, Ciripcău, Nicoreşti, Unguraşi, Grumăzeşti, Stăneni, Drăgăneşti, Jigoreni, Glodeni, Bîrgăuani, Dragomireşti, Urzici, Cîrligi, Buzăți, Timişeşti, Petricani, Răteşti, Berceşti, Cîrnari, Duraşti, Crăsteşti, Ilieşti, Bosînceşti, Epurenii, Băiceni, Coarba, Țăpeleşti, Ciocîrlanul, Doroşcani, Stupea, Şerbana, Movila Turcului, Cucuteni, Izvoarele, Larga, Tîmpeşti pe Valea Albă, Mărăşeşti, Soci, Uscăți, Mogoşeşti, Buzăți, Ciofresţi, Piscul Sueşti, Răfleşti, Ghioldum, Furceni, Hulubeşti, Steţcani, Mirceşti, Bulăşeşti, Crăeşti, Brăteşti, Hîrleşti, Bohotin, Doljeşti, Chiţcani, Brătaşani, Scheia, Giurgeni, Avereşti, Covasna, Doroşcani, Bucureşti, Buscăteni, Soldana, Feredeeni, Cîrcăuţi, Netezi, Huhurezi, Scorţani, Căfoteşti, Tîrgoveţi, Oglindeşti, Borceşti.

Numeroase documente dau informații despre mănăstiri, schituri şi biserică închinată m-rii Neamț şi despre averile acestora. Astfel, un document

din 1570 arată că m-reă Berzunți a fost zidită de Bogdan vv., la m-reă Secul care este zidită din temelie de Nestor Ureche, despre schitul Scînteia metoh al mănăstirii (1734), despre schitul Lipova (1764), Neagomirești sau Orgo-ești (1749), schiturile Vovidenia, Pocrovul, Bogoslovul (1793), schitul Varnița 1791, 1806, schit la Tifești (1827), despre mănăstirile : Secul, Agapia, Dragomirna, Brătești, Bisericiani, Văratec, Răfăilă, Răchitoasa, Gîrcina, Golia, Turbatul sau Brusturii, Florești, Rîșca, Probota, m-reă din „Loiște“ de călugărițe (1446) ; despre biserica din Galați orînduită de Sișman (1806), unde se făcea slujbă în românește și grecește ; biserica Sf. Spiridon din Galați clădită de Safta Sturza în 1822 și închinată m-rii Neamț în 1827, rezidirea bisericii Mitropoliei 1833, bisericile din Teleboncînți, Bașoteni, Dragomirești, Băloșești, Gura Cracăului, Trestiana etc.

Situația social-economică și dezvoltarea relațiilor de producție de-a lungul secolelor este reflectată în multe materiale documentare. De exemplu : perceperea dărilor în bani, produse și obligațiile de muncă (1679, 1702, 1757, 1819 etc.) ; împotrivirea țăranilor și fuga de pe moșii — în 1659 egumenul mănăstirii se plînge că sătenii din Grumezești, vecini ai mănăstirii, au fugit, rămînînd curățiturile făcute de ei pe seama m-rii Neamț iar în 1810 vornicul Balș anunță că nu mai poate ține în arendă moșia Săbăoani, pentru că locuitorii acesteia au fugit. Informații despre nesupunerea la muncă, refuzul de a plăti dijma sau a face zilele de clacă găsim în 1746 cînd razeșii din Furceni, Durăști nu vor să dea dijmă, în 1761 pentru cei din Dragomirești în 1799 și 1814 cei din Giulești iar în 1829 din Ionășești. În 1756 Matei Ghica vv. poruncește ispravnicilor din țin. Neamț să ia măsuri împotriva oamenilor de pe moșia Cracău care se împotrivesc stăpînirii mănăstirii iar în 1815 și 1820 se arată că razeșii de pe moșia Craești au atacat pe hotarnici, sfărîmînd pietrele de hotar și bătînd pe oamenii mănăstirilor. Asemenea exemple se întîlnesc mereu, mănăstirea avînd sute de procese cu locuitorii satelor pentru împresurări de moșii și călcări de hotare.

Multe documente din cadrul fondului oglindesc înființarea și dezvoltarea țărgurilor. M-reă Neamț avea case, prăvălii, hanuri și locuri în Vaslui, Iași, Neamț, Galați, Țîrgu Frumos, Cotnari etc. În 1814 Scarlat Callimachi vv. stabilește raporturile țărgurilor cu m-reă Neamț, care avea neîntelegeri cu negustorii și locuitorii pentru nerespectarea regulilor de percepere a bezmenului, pentru locuri, velnițe, prăvălii etc. de la țărgoveți.

Printre informațiile economice mai amintim problema satinelor (1665), vînzarea de sare și legat de aceasta căraușia, construirea de poduri umblătoare pe Siret, la Vorunțărești și Băiceni (1671), construcția de plute simple sau catarguri (1842, 1843), metrologia (Eforia Cîntarului — 1843), despre o fabrică de postav pe moșia Țîrgului Neamț, cumpărată de la Mihail Kogălniceanu. Documentele se mai referă la împrumuturi de bani cu zalogiri de moșii sau cu dobîndă, la cheltuielile pentru întreținerea armatelor străine în timpul războiului Crimeii în 1854—1855.

Problema dezvoltării culturale, a învățămîntului, este de asemenea, oglindită în multe materiale. Subliniem numai cîteva documente mai semnificative : confirmarea de către Gheorghe Ștefan vv., în 1656, a numirii lui Petru Movilă, arhiepiscop de Kiev, ca „învățător al copiilor din Moldova“ cu care

ocazie îi întărește și trei sate; despre școala moldovenească de la Socola (1810), despre angajări de profesori particulari pentru predarea muzicii sau a limbilor străine (1820), școala comunității evreiești (1824), școala de limba greacă și elină la care predă prof. Constantin Atanasiadi, care mai cunoștea și franceza și italiana (1829—1833), școala de la Tg. Neamț (1857), tipografia și biblioteca mănăstirii, despre Casa școalelor publice (1858) etc. Documentele se referă și la evenimente istorice petrecute pe teritoriul Moldovei: incursiunile turcilor, tătarilor, cazacilor, polonilor (1689, 1691, 1773 etc.).

În arhivă se găsesc multe inventare de documente pe moșii sau schituri printre care și o catagrafie a satului Humulești după o condică din 1820.

U. p. : 8487.

Anii extremi : 1409—1879.

Instrumente de informare : Inv. nr. 61, 62, 63, 226.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 168—173; Iorga N., *M-rea Neamțului, Viața călugărească și munca pentru cultură*, Ed. M-rii Neamț, 1925, IV+104 u.; Simionescu Dan, *M-rea Neamțului ca focar de cultură*, Iași, 1934; Grigoraș N. și Caproșu I., *Biserici și mănăstiri vechi din Moldova*, Ed. Meridiane, Buc., 1958, p. 29—30; Prisnea Constantin, *M-rea Neamț*, ed. II-a, Ed. Meridiane, 1969, 34 p.+12.

MANĂSTIREA SF. NICOLAE DOMNESC

Ctitorie a lui Ștefan cel Mare, în orașul Iași, biserica Sf. Nicolae Domnesc — numită „Gospod“, „cel Mare“, „cel Bogat“ sau „Biserica domnească din Curte“ — a fost începută la 1 iunie 1491 (6999) și terminată la 10 august a anului următor 1492 (7000). Este prima biserică de zid din Iași. Din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, această biserică este aleasă drept catedrală metropolitană și rămîne astfel pînă în 1682, cînd îi ia locul Biserica Albă, rezidită de Anastasia, doamna lui Duca vv. Pînă în secolul al XIX-lea, la această biserică se făcea ungerea domnilor. A fost rezidită în 1677 de Antonie Ruset vv., care i-a adăugat două altare cu hramuri diferite, la care se oficia în limba greacă și română, și împrejurul bisericii — chilii, devenind astfel mănăstire, iar pînă în 1695 și scaun metropolitan. În 1673, cînd turcii au cucerit Camenița, ea a fost prefăcută pentru cîteva zile în moschee. Biserica este lăcașul istoric în care boierii moldoveni au jurat credință lui Mihai Viteazul, pecetluind unirea. Ea a ars în 1753 și a fost reparată în 1790, a suferit stricăciuni în 1814, de la un cutremur, și în 1821 și 1827, de la incendii. În mănăstire a funcționat o școală cu rol de seminar, iar pe la sfîrșitul secolului al XVIII-lea aici funcționa o școală românească, al cărei dascăl, paharnicul Enache Alboteanu, a introdus pentru prima dată băncile și împărțirea școlarilor în clase. La m-rea Sf. Nicolae a funcționat și o tipografie în care mitropolitul Dosoftei a tipărit, în 1679, *Liturghierul*, precum și alte cărți cu conținut religios. Biserica a fost dărîmată din temelie și refăcută între anii 1886—1904 de arhitectul André Lecomte de Noüy, trecînd ca filială la Mitropolia Moldovei. A avut ca metoh Biserica Sf. Constantin și Elena.

Din arhiva acestei mănăstiri s-au păstrat doar două documente din 1869 și 7 dosare dintre anii 1855—1869 cu privire la niște prăvălii din Iași, din străzile Sf. Vineri și Căldărari, la delimitări de locuri și vînzări de case.

De asemenea, la Arh. St. Iași se păstrează un volum cu mitrici dintre 1835—1865.

U. p. : 9.

Anii extremi : 1855—1869.

Instrumente de informare : Inv. nr. 64 și 229.

Bibliografie : Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 250—256; Bilciu-rescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 111—112; Ghibănescu Gh., *Din trecutul bis. rom.*, p. 12 și *Biserica Sf. Nicolae Domnesc*, Iași, 1934, 50 p.; Administrația Casei Bisericii, *Cîteva cuvinte asupra bisericii Sf. Nicolae Domnesc și Trei Ierarhi din Iași*, Buc., 1904, 61 p. + 6 pl. + 2 portr.; *Indrumător în Arhivele Statului din Iași*, III, Buc., 1959, p. 144—145; Grigoraș N., *Bis. Sf. Nicolae Domnesc din Iași*, în *Mitrop. Mold.*, 3—4, 1961, p. 213—234; Idem, *Știri noi despre Bis. Sf. Nicolae Domnesc din Iași*, *ibidem*, 3—4, 1967, p. 308—310.

MANĂSTIREA NICORIȚA

M-reă Nicorița sau M-reă lui Nicoriță, sau a lui Nicoară hatmanul, numită și biserica Sf. Ioan cel Nou din Iași, a fost construită între anii 1626—1629, în vremea domniei lui Miron Barnovschi Movilă vv., de Nicoară sau Nicoriță, hatman al Moldovei între anii 1627—1629. A fost închinată la Biserica Sfântul Ioan cel Nou din Suceava și la Sfântul Mormînt. Era biserică a breslei săhăidăcarilor și teslarilor.

Fondul arhivistic al m-rii Nicorița cuprinde 176 de documente foi volante, 6 dosare și 2 condici, dintre anii 1546—1865 ; condicile sînt cuprinse în colecția Manuscrise“ sub nr. 637 și 638. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“.

În materialele documentare ale fondului se găsesc informații despre *moșiile* : Vladnicu, Cuca, din jud. Covurlui ; Nicorița sau Muntenii din jud. Roman ; Lehcenii, Galbeni, Vicoleni sau Valea Rea, Vrăjitori, Rîcești, Hănțești, din jud. Tecuci ; Vitejești din jud. Tutova ; Fîntînelile, Surdeștii, Tălpigi, Mireni, Crețeni, Zîrcani ; despre *vii* la Rîcești, Nicorești, Hănțești, Vicoleni, Cotnari ; *mori* la Surdești și Fîntînelile, vad de moară pe Bîrlad ; *iaz* la Ciricu — pentru care avea pricină cu m-reă Aron Vodă ; *beleșteu* la Strîmptura ; *cîrciumă* pe moșia Cuca, actele referindu-se în general la vînzări, arendări, însemnări de banii primiți de la arendași, pricini cu răzeșii din Rîcești, Cuca, Galbeni, Vicoleni etc., lefurile plătite personalului din cadrul mănăstirii, veniturile m-rii Nicorița și ale altor mănăstiri, dintre anii 1809—1823, bezmenul luat de pe moșia Tătărașii, diverse socoteli, din 1841 ; o listă din 1865 indică numărul pogoanelor împărțite clăcașilor de pe moșia Vicoleni.

U. p. : 184.

Anii extremi : 1546—1865.

Instrumente de informare : Inv. nr. 64, 230, 292, 293, 491—495.

Bibliografie : *Calendarul antic*, 1863, p. 153—154 ; Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Mold.*, în *Mitrop. Olt.*, XVIII, 1966, nr. 5—6, p. 594.

MĂNĂSTIREA PÎNGĂRAȚI

Potrivit unui istoric ce se găsea, în anul 1857, la mănăstire și care fusese alcătuit de Anastasie, egumenul Moldovei, la puțin timp după 1560, data cînd s-a terminat zidirea bisericii de piatră a m-rii Pîngărați datorită lui Alexandru Lăpușneanu, istoric ce a fost completat și de Amfilohie, fostul stareț al mănăstirii pe timpul aceluiași domnitor, m-rea Pîngărați ar fi fost înființată, sub forma unei sihăstrie la început, de către monahul Simeon. Aceasta a fost situată în codrii muntelui Păru, în apropierea satului Pîngărați din județul Neamț. În anul 1461, cu cheltuiala lui Ștefan cel Mare, s-a ridicat aici o biserică de lemn, care în 1476, în timpul războiului de la Valea Albă, a fost prădată și arsă de turci. Mănăstirea a mai fost refăcută în 1632 de Dumitru Șoldan vistiernic și în 1857 de arhimandritul Varnava. La începutul secolului al XX-lea, în mănăstire funcționa un penitenciar. M-rea Pîngărați a purtat succesiv numele de Sihăstria lui Simeon (1432—1461), Schitul lui Simeon (1461—1560), Mănăstirea lui Amfilohie (după zidirea bisericii de piatră de către Alexandru Lăpușneanu — 1560—1587) și M-rea Pîngărați, după numele pîrîului pe care este situată (de la 1587 și pînă la desființare). De m-rea Pîngărați depindea m-rea Vizantea, care în anul 1664 a fost cedată m-rii Bistrița în schimbul unei poieni de la Straja, schitul Tarcău, înființat între 1832—1833 de Avramie ieromonahul de la Durău, și un metoh din Tg. Piatra.

Fondul arhivistic al mănăstirii este format din 3 pachete cuprinzînd 239 de documente foi volante dintre anii 1575—1873 și 14 dosare dintre anii 1842—1871. Pe lîngă documentele care trebuie să se fi distrus cu ocazia incendierii mănăstirii de către turci în 1476, dintr-o mărturie dată egumenului mănăstirii de niște săteni din Mircești și Vătămănuș reiese că o serie de urice ale mănăstirii s-au pierdut „înecate în Moldova”, iar altele probabil că se vor fi împrăștiat, deoarece, la 15 iunie 1632, Alexandru Iliaș vv. porunca pîrcălabului de Neamț să oblige pe șoltuzul din Piatra să restituie mănăstirii un uric pe care îl găsisse. Materiale interesînd m-rea Pîngărați se mai găsesc în fondurile M-rea Sf. Sava-Iași și Ministerul Agriculturii.

Materialele documentare ale fondului arhivistic al mănăstirii sînt legate de vînzări, danii, întăriri, hotărnicii, procese privind *moșiile* Băloșești, Bălăești, Ciocîrlia, Dărmănești, Fundătura, Gîrcina, Ivănești, Opișani, Sărata (sau Săliște), Verșești din jud. Neamț, Ivănești din jud. Putna, Lăzești din jud. Roman, Dănceni din jud. Tecuci, Avrămești din jud. Tutova, precum și Bătrîni, Brăicău, Burdujani, Horoițaști, Luncani, Roșcani și Sîrbi, aparținînd m-rii Pingărați sau m-rilor Bistrița, Sf Sava și Roșcani, precum și la diverse persoane, dintre care se pot menționa: Constantin Balș, Safta Bălăneasa, Iancu Cantacuzino, spătareasa Maria Cracti, Frangole pitar, Simion Gheuca medelnicer, Ghelasie Hudici ieromonah, Ioanichie episcopul Romanului, Necoară logofăt, Teofan fost mitropolit al Sucevei ș.a.; *vii* la Bogdănești, în țarina Cîrjeștilor, la Cotnari în Ulița Înfundată, pe dealul Tundeii; *locuri de moară* și *piuă* în Chiojd, la satul Dărmănești, în Cracău, în Putna, la Ivănești și în Tarcău; *beleșteu* în mijlocul satului Băloșești; *văi cu pește* — Valea Bolovanului, a Brateșului, Tarcăului, Frăsinetului ș.a.; *metoh* și *han* în Tg. Piatra; *case* și *locuri* de casă (cu bezman) în Dărmănești, Iași și Tg. Piatra. Materialele documentare se referă, de asemenea, la mila anuală de bani și untdelemn din vama domnească; la dania unei *vii* cu prisacă de către Mirăuță din Lăzești pentru a fi socotit între ctitorii mănăstirii (1629); la scutiri de dări și obligații a satelor mănăstirii, a morilor de la Dărmănești, a poslușnicilor, a vierilor, a produselor viilor mănăstirii, scutirea de plăieșie pentru 29 de oameni; la împuterniciri pentru a aduce înapoi pe vecinii fugiți din satele mănăstirii (1706, 1734); la porunci ale divanului de trecere între Iude și de strămutare pe alte moșii a oamenilor „răi și nesupuși” (1774), la obligațiile locuitorilor față de proprietarul de moșie (1799); reglementarea relațiilor dintre proprietar și săteni (1801); folosirea documentelor de proprietate pentru stabilirea hotarelor țării — poruncă domnească din anul 1766, către egumenul mănăstirii, ca să trimită la logofeție ispisoacele slavonești și românești ale moșiilor de margine.

U. p. : 253.

Anii extremi : 1575—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 63, 236.

Bibliografie: Musceleanu Gr., *M-reă Pingărați*, în *Calendarul antic*, 1863, p. 70; Mironescu Vl. S.T.M., *M-rile și bis. întem. de Ștefan cel Mare*, p. 10—11; *Însemnări despre unele m-ri și sch. din Mold. după cronica Mitrop. Mold. și Suc.*, din anul 1857, în *Mitrop. Mold.*, 9—10, 1964, p. 504—522.

MĂNĂSTIREA PRECISTA — BACĂU

M-reă Precista din orașul Bacău, cunoscută și sub numele de Bis. Domnească sau Bis. Adormirea, a fost fondată de Alexandru, fiul lui Ștefan cel Mare, în anul 1491. I s-au făcut reparații de Vasile Lupu, apoi la 1854, sub supravegherea egumenului Nilos de la m-reă Esfigmenon de la Athos, din nou în 1890 și a fost restaurată în 1930—1934. A fost metoh la m-reă Trei Ierarhi și împreună cu aceasta era închinată la Muntele Athos. A rămas biserică de mir.

Din arhiva creată de mănăstire s-a păstrat un singur dosar, din 1869, cu privire la procesul intentat preotului Ion Climescu pentru cotropirea locului bisericii Precista din orașul Bacău. După relația dată de îngrijitorul bisericii la o adresă a Ministerului Cultelor din 1874, în arhiva bisericii nu exista nici un document, hotărnicie, condici și acte relative la proprietățile ce depindeau de biserică, deoarece acestea erau adunate de foștii egumeni greci la bis. Trei Ierarhi din Iași.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1869.

Instrumente de informare : Inv. nr. 243.

Bibliografie : Calendarul antic, 1875, p. 43 ; Zota, Sachelarul Teodor, Istoricul Bisericii Precista din or. Bacău, Buc., 1911, 44 p.+3 pl. ; Mironescu V., M-rile și bis. întem. de Ștefan cel Mare, p. 10—11 ; Melchisedek, Notițe ist. și arheologice, p. 128.

MANĂSTIREA PRECISTA — GALAȚI

Această mănăstire datează de la începutul secolului al XVII-lea și își datorează înființarea neguțătorilor Die și Șerbu, fiii lui Coman, din Brăila, care dorind să ridice o mănăstire și neputînd s-o facă în orașul Brăila, care era raia turcească, s-au învoit cu Constantin Theodor și au făcut-o în Galați. În anul 1647 m-rea Precista a fost închinată la m-rea Vatoped de la Muntele Athos. În mai multe rînduri mănăstirea a fost incendiată și devastată de turci sau prefăcută în carvasara pentru depozitarea produselor strînse din țară pentru Constantinopol.

Din arhiva creată de mănăstire s-au păstrat numai 5 dosare dintre anii 1863—1885, referitoare la împresurarea moșiei Vămășeni dinspre moșia Serdaru, jud. Covurlui, a lui Șt. Mareș, precum și hotărnicia dinspre Cișmelele, moșie a Zulniei Sturza, și Șerbești (sau Șipești), jud. Covurlui, apoi a moșiei Țiglina, proprietatea comunei Galați, dinspre Hliza a m-rii Precista și localul Arsenalului Flotilei Române. Materialele documentare se referă, de asemenea, la locuri din Galați, la vii, livezi și grădini.

U. p. : 5.

Anii extremi : 1863—1885.

Instrumente de informare : Inv. nr. 243.

Bibliografie : Melchisedek. *Notițe ist. și arheologice*, p. 311—316; Bilciurescu Șt., *M-ri și bis. din Rom.*, p. 82—83.

MĂNĂSTIREA PRECISTA-MARE DIN ROMAN

M-reă Precista-Mare din orașul Roman a fost zidită de doamna Ruxandra, soția lui Alexandru Lăpușneanu, la anul 1569 și a fost refăcută în întregime în anul 1753 de Ioanichie, episcopul Romanului, cu ajutorul lui Constantin Racoviță vv. A fost din nou rezidită în 1787, apoi în 1826, iar în 1838 i s-au făcut reparații mari, în urma stricăciunilor aduse de cutremur. M-reă Precista-Mare a fost închinată Spitalului Sf. Spiridon din Iași, iar sub epitropia m-rii Precista-Mare s-au aflat bisericile din Bodești și Români, spitalul din Roman și cel din Focșani și a avut ca metoh biserica Profetul Samuil din Focșani, zidită de Constantin Racoviță vv. pe un loc dăruit de Ioniță zugravul și închinată m-rii Precista-Mare cu hrisovul din 20 ianuarie 1757 (7265).

Dir arhiva creată de această mănăstire s-au păstrat doar 3 dosare din anii 1869 și 1875, primul în procesul Epitropiei Spitalului Sf. Spiridon pentru succesiunea fostului egumen Ioanichie, decedat fără a lăsa testament, iar al doilea pentru hotărnicia moșiei Maxutu, jud. Botoșani, a fraților Grigore și Constantin Ghica, dinspre niște locuri din Hîrlău, depinzînd de Epitropia m-rii Precista-Mare din Roman.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1868—1875.

Instrumente de informare : Inv. nr. 243.

Bibliografie : *Actele relative la Bis. Precista Mare din Roman, Bis. de piatră de la Bodești, Bis. de la Români și Bis. Prof. Samuil din Focșani cu spitalurile din Roman și Focșani. Metoace ale Cassei Sf. Spiridon din Iassy, Iași, 1870, 48 p.*

MĂNĂSTIRILE PRECISTA ȘI RĂDUCANU

M-rile Precista și Răducanu din Tg. Ocna, închinat amândouă la m-rea Ivir de la Athos, au avut încă de la întemeiere și pînă la secularizare o conducere unică, de aceea materialul arhivistic care s-a păstrat de la ele s-a contopit într-un singur fond și, prin urmare, cele două așezăminte sînt tratate împreună.

M-rea Precista a fost zidită în 1683 de vistierul G. Ursache, iar *m-rea Răducanu* în 1664 de marele logofăt Buhuș. M-rea Răducanu a fost refăcută la 1762 de marele logofăt Radu (Răducu) Racoviță, de la care și-a luat numele. În 1821, această mănăstire a fost folosită ca adăpost al eteriștilor împotriva turcilor, iar în cursul primului război mondial a servit ca depozit de explozive. Ea se număra printre așezămintele în care se pregăteau tineri pentru cariera preotească, dar acest lucru se făcea în limba greacă. După 1890, m-rile Precista și Răducanu au rămas doar ca biserici de mir. M-rea Precista era trecută uneori și sub numele de Precista de la Ocna sau, mai simplu, m-rea Ocna. A avut ca metoh schitul din satul Ruscalu, din Gura Răcătau-lui, dăruit de preotul Bosie la 8 ianuarie 1701.

Fondul arhivistic al celor două mănăstiri se compune din 622 de documente foi volante dintre anii 1489—1868 și 43 de dosare dintre anii 1831—1869. La secularizare, o mare parte din documentele acestor mănăstiri au fost duse la m-rea Ivir de egumenul Damaschin.

Materialele documentare ale fondului se referă la vînzări, arendări, împrășurări, mărturii pentru hotare, adunarea dijmii etc. pentru *moșiile* Bîrsănești, Bogdănești, Brătîla, Buhociul, Bunești, Dealul Nou, Deleni, Găleşești, Hertzoana, Horgești, Itești, Joseni, Păncești, Prăjești, Radomirești, Silvestri din jud. Bacău ; Huzun, Ijdileni din jud. Covurlui, Bumbotești, Caratonești, Ezăreni, Pașcani, Vlădiceni din jud. Iași ; Bodești, Dobreni, Dumbrăveni, Rușciori din jud. Neamț ; Ocneanca sau Simioancele din jud. Putna, Liteni din jud. Suceava ; Dobrinești, Gereni, Huruiesti, Muncelu, Piscu, Popeni, Popi, Privalul sau Răflești, Tomcești din jud. Tecuci ; Drăgușeni, Șchei din jud. Vaslui, precum și Barboși, Cișmelele, Bolești, Bontesti, Călinești, Ciu-

mălești, Cîrligu, Căzășești, Funduri, Gizereni sau Cezureni, Lăzeanu, Morloveni, Preutești, Ungurași etc. ; *vii* pe moșiile Grozești și Ocna ; *mori* pe apa Slănicului și Trotușului ; *case* sau *locuri* cu embatic ; *han*, *prăvălii* în Bacău și Tg. Ocna ; *vînzări* și *schimburi de țigani* ; *scutiri de dări* ; *milă* de bani din vama domnească.

În pricinile pentru moșii sînt implicați Costache Conachi, banul Manolache Coroi, Iacovache Gorovei, Lascăr uricariul, Radu Manoliu, Elena și Pavel Morțun, banul Petrache Negri, fiii banului Iordache Roset etc.

U. p. : 665.

Anii extremi : 1489—1869.

Instrumente de informare : Inv. nr. 66, 244.

Bibliografie : *Calendarul antic*, 1863, p. 51—53 ; Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 127—128 ; Vasilescu C., *Istoricul bisericii Mănăstirea Răducanu*, Buc., 1935, 33 o.

MANASTIREA PROBOTA

M-reia Probota, situată în satul Probota, jud. Suceava, a fost una din cele mai vechi mănăstiri din țară. Ctitorie a lui Ștefan cel Mare din 1495 (7003), m-reia Probota sau Pobrata, cum i se zicea pe vremuri, este continuatoarea m-rii Sf. Nicolae din Poiana Siretului, înălțată încă din 1391 ca mănăstire de călugări și „stinsă” apoi timp de zeci de ani de zile. Biserica de piatră, actuală, în stilul moldovenesc al secolului al XVI-lea, aparține lui Petru Rareș, care a zidit-o la 1530. Pe la 1622, mănăstirea a ars, rămânând descoperită pînă cînd i s-au făcut reparații de către Vasile Lupu, care i-a refăcut în 1646 și zidurile de cetate. Mănăstirea a fost din nou reparată de mitropolitul Dosoftei, care împreună cu sfatul țării a închinat-o, în 1677 la Sf. Mormînt.¹⁾ I s-au mai făcut reparații în 1844 și a fost restaurată în 1939.

Fondul arhivistic al m-rii Probota este format din 404 documente foi volante dintre anii 1404—1861 (7 documente au fost trecute în colecția „Peceti”), și 12 dosare dintre anii 1838—1865. Cu prilejul secularizării, călugării greci au făcut să dispară multe documente, manuscrise și cărți vechi. Multe documente privitoare la m-reia Probota se află în fondul m-rii Sf. Sava din Iași și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare ale fondului se referă la vînzări, întăriri, împrumuturi, procese pentru *moșiile* : Brusturii din jud. Bacău ; Vicoleni pe Jîjia din jud. Botoșani ; Ijdeleni, Uriești, Văleni din jud. Covurlui ; Hudești din jud. Dorohoi ; Ciocănești, Ciulinești sau Verujăni din jud. Iași ; Săvești din jud. Neamț ; Bodești, Bodinți, Crivești, Dobrocin, Dolhești, Gulia, Hirișești, Hîrtoapele sau Negoești, Iurcani, Juliți, Liești sau Buda, Leucușești, Mirceni, Nănașești, Ninoșani, Părtănoși, Platonești sau Manolea, Prisaca sau Dolhasca, Probota sau Heciu, Protopeni, Răsunete, Răpicieni, Săcueni, Șerbănești, Tă-

¹⁾ Vasilescu Coman, în *Istoricul bisericii mănăstirea Răducanu*, Buc., 1935, p. 27, afirmă că m-reia Probota ar fi fost închinată la Sf. Mormînt încă de Ștefan cel Mare, închinare întărită și de Petru Rareș.

tari, Turbata, Vîrtopul, Vlădești sau Arghiru din jud. Suceava ; Rădeni din jud. Tutova și altele, ca Fundu, Galbena, Nilipești, Șetrăreni etc., precum și Nicșeni și Teișoara (ale Epitropiei Sf. Mormînt) ; Dvorașeni pe Moldova și Fîntărele pe Pobrata (ale m-rii Neamț) ; Hărmănești (a m-rii Rîșca) ; Borcești (a m-rii Secu) ; Stănilești (a m-rii Slatina) ; Mîrceni, Ostopcani, Parcelovul, Pașcani, Pitești, Stanciulova, Stupeni, Tătarani, Zavadeuți (ale m-rii Tazlău) ; Arjișani pe Prut (a lui Vlasina) ; Brăteni, Buciumeni, Cotești, Hudești, Huhurezu, Lespezi, Negotești (ale lui C. Bașotă ban, Vasile și Gh. Bol-dișor. C. Bosie, I. Ganea fost mare clucer, C. Negrea postelnic, I. Pătrașcu ban) ; Cernătești, Dăbești, Frăzilești, Gorunești, Milești, Pitcăești de la Corod (ale fraților Șteful și Cernat ploscarul) ; Chetrea, Cîtești, Ionești, Selevestreni, Virișești (ale lui Dan Mesehnea) ; Conțești (a vistierului N. Roset Roznovanu) ; Huși ; Joldești (a clucerului Gavrilă Adam) ; Liteni ; Mitești și Sarafinești (a fostului mare vistier Iordache Balș) ; Muncelul Lung și Muncelul Rotund (ale lui Roman Iesurescu) ; Niplieni (a serdarului Const. Hurmuzaki) ; Preutești și Vlădești (ale postelnicului Alecu Botez) ; Răucești (a lui Gh. Boțul) ; Toplița (a lui Mihăilescu uricar, fiul lui Vartic postelnic) ; Vorona (a fostului medelnicer Const. Vîrnav și Ioniță Pancu) ; *livezi* la Săcueni ; *prisacă* la Protopopeni ; *vii* în Dealul Porcului și Dealul lui Vodă de la Cotnari, în Dealul Mascurului, Dealul lui Mihai Vodă de la Miros-lava, în Dealul lui Ștefan Vodă, Dealul Urșulei, la Grozești, Odobești, Pelincasa, Turculece etc. ; *morii* pe Păltinosu, pe Rîșca la Săvești, pe Șomuz la Dolhești, pe Telița și la Șerbănești, între altele, o învoială (1819) pentru loc de moară : 3 ani fără plată, 3 cu 50 lei anual, iar după aceea să se facă o nouă învoială ; *beleșten* la Poiana Siretului ; *iezerul* Bilăul cu gîrlele Bursucul, Chicița, Gîrla Neagră, Gîrla Petresei, Mlăjetul, Scărișoara „unde sînt sălașele năvodarilor“, Topileana, Vidra, Vlaca — din care mănăstirea avea mertic de pește ; *pive* de sumane la Bădălița, Gulia, Între Gîrle, Platonești, Valea Poienei ; *loc de casă* la Unghiul Lupului ; *prăvălii* în Botoșani etc.

Materialele documentare se referă de asemenea la scutiri de dări și gloabe pentru satele mănăstirii, locuitorii satului Prisaca lăsați să dea numai birul mare împărătesc „pentru că sînt la drumul mare și sînt mîncăți de toți“ — (1606), pentru poslușnici, preoți, țigani, pentru locuitorii străini ; la obligația țăranilor de a face claca ; la dreptul mănăstirii de a lua dijmă din toate, inclusiv din lemnul din care se lucrează linguri, coveți, dar cu excepția grădinilor de zarzavat ; la termenul acordat locuitorilor pentru a-și lucra viile părăsite, urmînd ca în caz contrar acestea să fie lucrate de mănăstiri pe seama lor (Miros-lava 1685, 1687) ; asupririle suferite de locuitori din partea arendașilor (Hîrtoapele — 1826) ; arendarea pe viață, de către patriarhul Ierusalimului, a moșiei Săvești către Ioan Cantacuzino fost mare vistier, cu 100 lei pe an ; lipsă mare de pîine îndurată de locuitorii satului Tătaruși în anul 1834 ; opoziția mănăstirii la facerea unui pod peste Siret de către spătarul Const. Negrea și banul Ioniță Pătrașcu, proprietarii moșiei Brătenii. În

documente există și unele referiri la anul 1821, la schingiuirile suferite de egumenul Antim, apoi paragrafe de legi privind depunerea mărturiilor la pierderi de acte, testamente etc.

U. p. : 416

Anii extremi : 1404—1865.

Instrumente de informare : Inv. nr. 65, 238.

Bibliografie : Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 150—168; Mironescu Vl., *M-rile și bis. întemeiate de Ștefan cel Mare*, p. 12—13; Tzigara-Samurcaș Al., *Primele m-ri și bis. mold.*, în *Studii și cerc. ist.*, Iași, 1946, p. 127—128; Nicolescu Corina și Florentina Jipescu, *Din trecutul m-rii Frobota*, în *Studii și cerc. de ist. artei*, 1—2, 1956, p. 292—298; Buzatu Gh., *Mănăstirea Probota*, Ed. Meridiane, Buc., 1968, 30[—32] p. + 14 f. pl.

MANĂSTIREA RĂCHITOASA

M-reă Răchitoasa, situată în fostul județ Tecuci, a fost fondată de Ilie Enache (Țifescu) mare spătar, fiul lui Enache mare clucer, și de soția lui Tofana, sora lui Mihail Racoviță, la 24 octombrie 1697. Dar încă înainte de această dată, marele clucer Enache, fondatorul m-rii Pocrov, ridicase o bisericuță mică din lemn în apropierea celei fondate mai târziu de fiul său. Inscripția din 1505 de pe un clopot indică faptul că mănăstirea trebuie să fie cu mult mai veche și s-ar putea ca să fi fost rezidită pe un loc dăruit lui Enache la 19 iunie 1677 de Andonie ș.a., pentru zidirea unei biserici. În 1729, episcopul mănăstirii — Iordache Cantacuzino mare spătar și Theodor Paladi mare ban — au închinat-o la mănăstirea Vatoped de la Muntele Athos. În 1739, ea a fost dărîmată de un cutremur. În secolul al XIX-lea a fost refăcută de egumenul Daniil. În 1872, a fost transformată în ospiciu pentru săraci și infirmi, care de la secularizare și pînă în 1871 fuseseră sălășluiți la schitul Lipova din județul Vaslui. Mănăstirea a avut ca metoh schitul Fătăciuni, ridicat de părinții vornicului Lascăr Bogdan pe moșia cu același nume din jud. Tutova, și schitul de la Codrul Sîrbilor, din jud. Putna. Egumenul m-rii Răchitoasa avea în grijă și m-reă Precista de la Galați.

Fondul arhivistic creat de m-reă Răchitoasa se compune din 596 de documente dintre anii 1542—1864, grupate în 28 de pachete, 31 de dosare dintre anii 1833—1873 și 4 condici de documente înregistrate în Colecția „Manuscrise” sub nr. 572, 573, 574 și 575 și cuprinzînd copii sau traduceri de documente dintre anii 1428—1833. Materiale referitoare la această mănăstire se mai găsesc în Colecția „Planuri și hotărnicii”, în fondul Ministerului Agriculturii. Pe linia importanței ce s-a acordat de-a lungul secolelor actelor de proprietate, este interesant de notat forma unui act din 12 mai 1787 prin care Nastasia, soția lui Vîrlan, vinde popii Ursu de la Ursa, prin intermediul episcopului Inochentie al Romanului, nu o bucată de moșie din Drăgoești, ci uricul sîrbesc din 1452 (6960) de la Alexandru vv.

Materialele documentare ale fondului se referă la vînzări, schimburi, procese, hotărnicii etc. pentru : *moșiile și satele* Blăgești, Faraoani, Moinești,

Movileni jud. Bacău ; Dănceni, jud. Covurlui ; Dimăcheni, Zahareni jud. Dorohoi ; Hrăniceni, Huși jud. Fălciu ; Balasinești (sau Tîmpești), Ciocănești (sau Chiricești), Cîrligi, Oțeleni, Sîngereni, Slobozia jud. Iași ; Bătinești, Bîrsești, Cărbunești, Dobrotești, Drăgoești, Făureni, Fiținghești, Goidăsești, Gligorești, Igești, Joldești, Jugastri, Răzimești, Stoești (sau Cătinu), Șendreni, Țighești jud. Putna ; Misihănești, Onișcani, Ruși jud. Roman ; Băicani, Băloaiești, Bănești, Benești, Bunești, Boșcani, Brătoaia, Buciumeni, Căptălani, Cărbunești, Cîrna, Codrul, Colonești, Copăcești, (sau Ionașești), Cozmești, Crăești, Curmezișani, Curtișoara, Drăgoești (sau Muștești), Frumușelu, Fundeni, Furceni, Gerul, Gheunoaia, Glăvănești, Grădești, Hăntăști, Hulubești, Ireasca, Lichitișeni, Luțani, Mărășești, Meleșcani, Mustești, Nănești, Negrești, Neguri, Odaia, Oncani, Oniceni, Onișcani, Oprișești, Oțelești, Petrești, Plăcînteni, Poaiana Șandrului, Răchitoasa, Săliștea, Scutași, Sănătești (cu Stăniliești și Drăgoești numite împreună Țăpoaia), Sinești (sau Mohorîți), Stănișești, Țigănei (parte din Frățileni), Țigănești, Valea Sohodolului, Vicoleni, Vladnic, Vlamnic, Vultureni jud. Tecuci ; Avramești, Băhnari, Băiceni, Bălănești, Bălițești, Bănceni, Bărcana, Călimănești, Certăști, Ceucani, Chetreni, Chilieni, Ciurilești, Cîrlomănești, Cociuba, Corodești, Costești, Cotula, Coțmănești, (sau Pogana), Crețeni, Dărăști, Divițeni (Diviceni), Dragsini, Dragomănești, Dragomirești, Dumești, Fătăciuni, Fîntînele, Frasini, Galbeni, Gălățești, Gărcini, Gherghești, Greci, Gura lezerului, Gura-Strîmbii, Hălărești, Ionașești, Liești, Lupoia, Mănoiu, Micești, Minzați, Mînzătești, Oarga, Onești, Pleșești, Polițeni, Popi, Rotărie, Seaca, Stănigești, Stănuești, Stîncăseni, Stîngaci, Strîmba, Șerpeni, Tălpigi, Tomești, Ursești jud. Tutova, precum și alte moșii ca Bălănești, Ciușlea, Forcești, Gîstești, Lupoia, Lopatnița, Matosești, Măgura, Orașești, Petrimănești, Pleșeni, Prăjești, Vorniceni, toate acestea fiind proprietăți ale m-rii Răchitoasa și schitul Fătăciune sau ale m-rilor Bisericieni, Nicorița, Mira, Neamț, Păunești, ale răzeșilor din diverse sate sau ale familiilor Albu, Arapu, Balș, Beldiman, Boul, Bogdan, Boteanu, Bujoreanu, Buzdugan, Cazimir, Cerchez, Ciambalovici, Cîndescu, Cîrjeu, Cîrstian, Conachi-Vogoride, Costandache, Cuza, Dudescu, Enache clucer, Gheuca, Hărăbor, Istrate, Jora, Leon, Liciu, Manu, Nicoară, Oprișan, Paladi, Petriceico, Razu, Sturza, Țintilă, Vartic, Văcărescu, Vidrașcu ș.a. ; *vii* la Căpotești, în Belciog, la Năfurdești, la Benești, Cotnari, Crucea de Sus, de Jos, Cucuiu, Fiținghești, Furceni, la Slobozia și în dealul Grecilor, la Ionașești, Liești, Odobești, Paunești, Tecucel, Vitănești, Zăvoianu, dealul Zenceștilor ; *mori*, *vaduri de mori și iazuri* pe Putna, pe Zeletin sau pe Bîrlad, la Bălotești, Cernuești Certăști, Ciurilești, Fiținghești, Găgești, Gîlțești, Gligorești, Igești, Itești, Măgura, Pitici, Răzimești, Șendrești, Tălpigi, Țifești, Țigănești ; *prisăci* la Bălițăști, Crăești, Crucea de Jos, Dragomirești, Gherghești, Răchitoasa, Secătura și Valea Sării ; *loc de casă și prăvălii* în Bîrlad, Tecuci, Iași (prăvălii care au ars o dată cu Tîrgul de Sus, în timpul lui Scarlat Ghica vv.). Materialele documentare se mai referă la scutiri de dări și de havalce (între altele de vinărie, de gîrdurărit, de camănă, de cepărit, de pecete, de „buor“, de loc agiesc, de braniște, de conite ș.a.), la scoaterea de la slovă și raderea dajdiei, precum și la diverse mili acordate mănăstirii (bani din mortasipia

tîrgului Galați, untdelemn din vama de la Galați, tămîie ș.a.). Din multe documente reiese trecerea proprietății mici dintr-o mină în alta în împrejurări neobișnuite : pentru bani luați ca „să-și scoată capetele din foamete“ (doc. din 1657), pentru a scăpa de la vecinie, pentru stricăciuni aduse m-rii Răchitoasa, „cînd a fost cu cătanele nemțești în vremea răzmiritei“ (doc. din 1719), pentru aprinderea de clăi, de cereale și neputința de a plăti paguba, pentru a obține iertarea unor fapte de jaf, spre a scăpa de la spînzurătoare, pentru furtul unui bou, pentru raderea de la dajdia călărășească ș.a., precum și cumpărături făcute de domni de la particulari și danii — Iliaș Alex. vv. dăruiește în 1667 fiului lui Enache al 2-lea spătar, pe care l-a botezat, un loc de casă în Bîrlad, pe Ulița Mare, fostă proprietate a lui Ivan ceasornicarul francez, sau dania unor țigani domnești fugiți în Țara Muntenască, pe care i-a scos Mihai Racoviță vv. cînd a fost în pribegie acolo (doc. din 1704), precum și concentrarea bunurilor funciare în patrimoniul unor anumite persoane. Astfel, în acest fond există multe acte pentru cumpărături făcute de clucerul Enache și urmașii săi în Bălănești, Bătinești, Ceucani, Copăcești, Cociuba, Divițeni, Dumești, Frășini, Gălțești, Gura Strîmbii, Ireasca, Liești, Mănoi, Tălpigi, Stănighești, Plăcînteni, Totoești, Zămești (și dreptul de a face pod peste Siret la Văcărești, Mărcești și Ilcești) ; de Constantin mare postelnic în Curmezișani și Negura ; de Zaharia cămăraș în Găgești, Gherghești, Măgura, Putnești de Sus, Sîrbi ; de Ieremia Cîrstian în Cîmpuri ; de Tarsîța Vardalah stolniceasa (vorniceasa) în Drăgoești sau Mustești, Sănătești și Stăniliești ; de Stamatie postelnic în Benesti ș.a. Se mai pot culege informații cu privire la unele calamități provocate de forțele naturii (1862) ; la măsuri pentru apărarea bunurilor și a veniturilor mănăstirești de exploatarea excesivă a arendașilor și a egumenilor străini (1828 1862) ; la mănăstiri ca locuri de încredere și ca adăpost în timpuri de restriște (Golia, în doc. din 1790 mai 25) ; la cheltuielile făcute de m-rea Răchitoasa cu procesele (1858 și 1859), la răzvrătirea călugărilor m-rii Sf. Pavel de la Muntele Athos împotriva egumenului Ignatie ș.a.

U. p. : 631.

Anii extremi : 1528—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 67, 247, 436, 448, 491—495.

Bibliografie : Melchisdek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 296—308.

MANĂSTIREA RÎȘCA

M-reia Rîșca, situată pe apa Rîșcăi, în com. Bogdănești, jud. Suceava, este ctitorie din anul 1359 a lui Bogdan I, după al cărui nume a și purtat, o lungă perioadă de timp, denumirea de m-reia Bogdănești. Ea suferă multe invazii din partea tătarilor, turcilor, cazacilor, polonilor, ungurilor (în 1510, 1538, 1574, 1633, 1671, 1674, 1686, 1691, 1697, 1716, 1821), care o ruinează. La 6 iunie 1512, mănăstirea lui Bogdan I este strămutată și rezidită de Bogdan III (cel orb), sub numele de m-reia Bogdăneștii-Noi, pe niște locuri ale fostei cetăți Neamț și în 1518 este închinată, de către mitropolitul Teoclist, la m-reia Neamț. În 1542, mănăstirea este din nou rezidită de Petru Rareș, Elena Doamna și Macarie, episcopul Romanului, care o strămută pe apa Rîșcăi și o închină la m-reia Probota, sub numele de m-reia Rîșca. Această situație se menține pînă la 1677, cînd Probota este închinată la Ierusalim de către mitropolitul Dosoftei, iar m-reia Rîșca, nerecunoscînd închinarea, devine independentă. După pustiirea de către turci și tătari în 1574, mănăstirea a rămas în ruină pînă în 1611, cînd Costea Bucioc, mare vornic al Țării de Jos, a început refacerea ei, refacere care s-a terminat în 1618. La 16 februarie 1749, mitropolitul Sucevei făcea apel către toți preoții și călugării din țară ca să dea ajutor pentru refacerea mănăstirii. I s-au făcut adăugiri și reparații în 1766, 1798 și a fost refăcută între 1823—1837, apoi din nou între 1923—1931, în urma unui incendiu din 1921. Potrivit unei inscripții săpate în piatră în 1931, din dispoziția mitropolitului Pimen, mănăstirea fiind mai retrasă i s-a dat destinația a fi închisoare pentru călugării vagabonzi și îndeosebi pentru boierii răzvrățiți împotriva domnitorului. Din ordinul vv. Mihail Sturza a fost închis aici în 1844 pe 6 luni, în celula din zidul clopotniței, care se vede și azi, Mihai Kogălniceanu, marele om de stat, pentru ideile sale politice prea înaintate. Aici a scris M. Kogălniceanu *Fragmente scoase din cronicile Moldovei și Vlahiei*. M-reia Rîșca se număra printre mănăstirile importante ale țării; egumenul ei făcea parte din Obșteasca Adunare. Pînă în anul 1950, m-reia Rîșca a fost mănăstire de călugări, iar după această dată — de maici. În cursul primului război mondial a servit de spital militar.

Fondul arhivistic al m-rii Rîșca se compune din 1074 de documente foi volante dintre anii 1488—1859, 5 condici cu originale și copii de acte, inclusiv catagrafii, dintre anii 1522—1842, înscrise în Colecția de „Manuscrise” sub nr. 576, 1220, 1223, 1224, 1266, și 92 de dosare dintre anii 1832—1870. Din materialele fondului reiese că multe documente ale m-rii Rîșca s-au pierdut în diverse împrejurări și că acestea au fost căutate prin Țara Ungurească de pe la 1787 și pînă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, că scrisori ale moșiilor se aflau în 1812 la Liov, la Ioan de Budai sfetnicul de apelație, iar în 1816 la baronul Neculai Herăscu, vechilul mănăstirii. La 26 ianuarie 1817 se consemna faptul că egumenul Sofronie cheltuisese suma importantă de 24.440 lei pentru reînnoirea hrisoavelor de țigani și mile și pentru diferite răscumpărări de acareturi. Din arhiva rămasă la mănăstire, într-un incendiu din 1921, s-a pierdut cea mai mare parte a manuscriselor și documentelor și inclusiv a cărților ce formau biblioteca. De altfel și în cursul lui 1821, multe lucruri trebuie să fi fost luate de ascherlii turci, care au călcat în trei rinduri mănăstirea. Materiale privitoare la m-reă Rîșca se găsesc și în fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare păstrate de la m-reă Rîșca se referă mai puțin la daniile, întăriri etc. ci în special la împresurarea proprietăților sale și, în consecință, la procese și hotărnicii pentru *moșiile* : Barboși, Borbești, jud. Covurlui ; Lihnești, Zamostie, Zvorești, jud. Dorohoi ; Păuleni (Poleni) jud. Iași ; Bistrița, Bogești, Bogoslov (Poiana Bogoslov), Botești, (Boțăști), Mărășești, Munteni, Petrițești, Potlogeni, Răciuleni, Rocșani, Sîrbi, Spiești, Tîbucani, Zmeești jud. Neamț ; Baia, Bărăști, Bărlești sau Hărmanești, Bogdănești, Boroaia, Drăgănești, Orțești, Plopu, Pocoleani, Tîrzia jud. Suceava. Între documente există totuși și unele daniile — pentru moșia Maxineni din jud. R. Sărat, dăruită m-rii Rîșca de monahul Tihon Brăescu ; moșia Popești, cu m-reă Trestiana, cu moară, prisăci și poiene, luată de Alexandru Lăpușneanu de la Lupu fost mare paharnic, pentru trădare, și dăruită mănăstirii (1560) ; Uidești, danie de la fiii paharnicului Dumitrașco ; Botești.

Materialele documentare se referă, de asemenea la : *munții* : Sabasa, Pîrîul Pantii, Fărcașa, Stejarul, Rusu, Grințieșu, Ceahlăul, Măgura ; *vii* în Cruci (uneori Crucea de Jos), la Tîfești, în seliștea Vernișeștilor ; *case* și *locuri* în Iași, în mahalalele Cherestegii, Muntenimea de Sus, Păcurari ; *moși* pe moșiile Rîșca, Zamostie ; la *iezerul* Cahov (*Cabul*) și *balta* Mălina ; la o *velniță* de pe moșia Neamț (fostă a lui Nicolae Grosu).

Pe lîngă interesele m-rii Rîșca, materialele documentare privesc și alte mănăstiri sau persoane particulare, proprietare în aceleași moșii sau cu moșii învecinate : m-reă Agapia cu moșiile Bălușeni, Brătășeni sau Grosăe și Făgețelul ; Aron Vodă cu Avereștii ; Frumoasa cu Ulmii ; Hangu cu Mușcelul de Jos ; Moldovița cu Dvoreștii ; Neamț cu Orțeștii, Poiana și Preoteștii ; Pîngărați cu Ivăneștii ; Probota cu Săveștii ; Precista cu Vămășanii ; Secu cu Măneștii și Răuceștii ; Sf. Mormînt cu moșiile Osoiul și Plopul sau Belceștii, precum și medelnicerul C. Bașotă cu moșia Ungheni, banul Gr. Bașotă cu Păstrăvenii și Oțelenii ; prințul Alex. Cantacuzino cu Baia ; comisul Șt. Feștilă cu Vascanii și Bodeștii ; clucerul Ioan Gane cu Ciumuleștii ; hatmanul Nic.

Mavrocordat cu Stînca sau Slobozia; prințul Alex. Moruzi cu Zbereștii; postelnicul Const. Pătrașco cu Dumbrăvița și Bărăștii; Alecu Roset cu Roznovul; N. Roset cu Pașcanii; logofătul P. Roset cu Laleștii; Const. Sturza cu Ruginoasa; El. Sturza cu Păstrăvenii etc.

În legătură cu unele practici la hotărnicii, apare bătaia pentru ținare de mîntre: — pentru hotarele moșiei Bărlești se dă mărturie în 1786 pe bază relatării unui om bătrîn, care fiind copil de 12 ani a fost purtat, la o hotărnicie anterioară, de jur împrejurul moșiei și bătut în trei locuri; angajarea hotarnicilor se exprimă prin „vînduți hotarnici” (Spiești 1800), apar „inginerii geografi, care fac cercetare și alcătuiesc hărți (Boroaia, Bogdănești, Petrițești și Bogoslovul — 1843), iar pentru sistemul de presiune, în general, asupra celor care judecau apare reclamația pentru semnătura în jurnal a unor membri absenți de la cercetări sau semnătura cu forța în cazul opiniei separate.

Din documente reies desele neînțelegeri între locuitorii de pe moșii și egumenii mănăstirii pentru clacă și dijmă; neputința sătenilor de a se hrăni și încercările de strămutări de pe o moșie pe alta (Bogdănești, Bogoslovul, Boroaia, Moșiș, Plopul, Saca, Tărzeni — 1795); asuprirea locuitorilor și sporirea obligațiilor în sate întemeiate de strămoșii lor „din curătură făcută cu toporul în codru mare” și constatarea autorităților că unii egumeni au mereu judecăți cu sătenii (1796—1804); abuzurile egumenilor în administrarea mănăstirilor (în 1821, soborul m-rii Rîșca cere să i se ia egumenului Agapie pecetea și toate actele semnate de el să fie anulate). De asemenea, neînțelegeri urmate de stabilirea dijmei pentru lemnul folosit din păduri de locuitori și de negustorii turci care se ocupă de tăierea cherestelei pentru comerț, din pădurile Cotunul, Crăpăturile, Fărcașa, Galul, Largul, Pîrîul Pantii, Stejarul (1805) ale m-rilor Rîșca și Neamț; pricina cu Mardiros corăbierul pentru neplata venitului bălții Mălina.

Mai multe documente sînt legate de mili și scutiri acordate de o serie întreagă de domni, de grija m-rii Rîșca pentru o biserică de pe moșia m-rii Bistrița, de schitul Bogoslov, schitul lui Neagu, m-rea Cîrligi. Clatiea, de schitul de pe moșia Rîșca, de paraclisul de pe aceeași moșie, care urma să fie zugrăvit în 1815 cu prețul de 1200 lei, în termen de 20 de zile, de pregătirea preoților, care trebuiau să meargă la mitropolie sau episcopie pentru a învăța rosturile slujbei bisericești (1742). Un document din 1551 atestă recunoașterea lui Ștefan vv., care dăruiește episcopului Mitrofan al Rădăuților satul Oniceni-Suceava „pentru că i-a fost ca un părinte cu bună învățatură din tinerețe”.

U. p.: 1171.

Anii extremi: 1488—1870.

Instrumente de informare: Inv. nr. 68, 253.

Bibliografie: Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 236—237; Crețulescu, Arhierul Narcis, *Istoria sfintei mănăstiri Rîșca din județul Suceava*, Fălăceni, 1901, 151 p.; Gavrilăscu, Pr. Leonida, *Mănăstirea Rîșca, în Mitrop. Mold.*, 1—2, 1960, p. 70—78.

MĂNĂSTIREA SF. SAVA — IAȘI

M-reia Sf. Sava din Iași a fost înființată după 4 august 1583, când voievodul Petru Schiopul a dăruit m-rii Sf. Sava de la Ierusalim niște case din Iași, cu locul lor, pentru ca să facă o biserică. Totuși, după Gh. Ghi-bănescu, care pleca de la inscripția datată de pe unul din clopotele bisericii, aceasta era în ființă în 1570. De asemenea, după arhiereul Narcis Crețulescu, mănăstirea ar fi dinainte de anul 1545, an în care a fost înnoită de Petru Rareș, și ea ar fi purtat numele de *Uspenia*, pe care și l-a schimbat cu prilejul închinării, de către Petru Schiopul, la m-reia Sf. Sava de la Ierusalim, la anul 1583. Potrivit însă tradiției, care situa „capiștea armenească” pe locul Sf. Sava, ea ar fi existat încă de la 1395. M-reia Sf. Sava a fost refăcută de marele postelnic Ianache Caragea în 1625 și a fost înconjurată cu zid în 1676—1678, de Antonie Ruset vv. În 1714—1718 i s-au adăugat chiliile patriarhicești, deoarece această mănăstire găzduia pe reprezentanții clerului înalt veniți cu diverse ocazii, în Moldova din Imperiul Otoman. (Aici fuseseră găzduiți și membrii Sinodului din 1642). În 1820, mănăstirea a fost rezidită din temelie, iar în 1844 a fost „înnoită”.

În 1714, la m-reia Sf. Sava a fost instalată o școală cu dascăli de elină, de „grecească de obște”, de slavonească și de moldovenească „pe înțeles”, precum și o tipografie, dar acestea au funcționat puțină vreme. Din cărțile tipărite în tipografie, se cunoaște doar un *liturghier* și o *carte de rugăciuni* (*Synopsis*). Despre școală se vorbește la 19 iunie 1743 (7251), când Constantin Mavrocordat îngăduia egumenului să oprească pe străini să se așeze în chiliile mănăstirii deoarece aici erau așezate școlile de elinească și slavonească și mănăstirea mai era și gazdă patriarhicească.

M-reia Sf. Sava a avut ca metoașe o biserică din Cotnari, zidită și închinată de Enache cel Bătrîn, cu întărire din 12 iul. 1617 (7125), și Schitul de la Dealul Mare, de pe moșia Ciuturești (cu o mărturie din 15 mart. 1804).

Fondul arhivistic al m-rii Sf. Sava se compune din 6630 de documente foi volante dintre anii 1392—1863 (din care 8 documente trecute la Colecția „Peceti” și un număr mare la „Secția istorică”), 26 de dosare dintre anii

1832—1873 și o condică cu documente dintre anii 1852—1861, aflată în Colecția „Manuscrise”, sub nr. 639. În acest fond se găsește cel mai vechi document moldovenesc din depozit, hrisovul din 1392 martie 30 prin care Roman vv. dăruiește lui Ionaș Viteazul satele Bucurăuți, Ciorsaceuți și Vladimirași pentru slujbă credincioasă. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în fondurile Epitropia Sf. Mormînt și Ministerul Agriculturii, dar în același timp, în fondul arhivistice al m-rii Sf. Sava din Iași, pe lângă documentele care o privesc direct, se găsesc multe alte documente referitoare la diverse mănăstiri închinare din Moldova: Berzunți, Cașin, Dealu-Mare, jud. Roman; Precista din jud. Bacău; Barnovschi, Bîrnova, Cetățuia, Galata, Golia, Nicorița, Trei-Ierarhi, din jud. Iași; Agapia, Bisericieni, Bistrița, Hangu, Neamț, Pîngărați, Poienile, Secu, Tazlău, Voroneț din jud. Neam; Soveja din jud. Putna; Dragomirna, Moldovița, Probota, Putna, Rîșca din jud. Suceava; Dobrovăț din jud. Vaslui; Sf. Ioan, Schitul din Ismail etc. De asemenea, există documente privitoare la diverșii proprietari avînd moșii învecinate cu cele ale mănăstirilor închinare Sf. Mormînt (cu lista acestora).

Materialele documentare ale fondului se referă la arendări, vînzări și cumpărări, schimburi, hotărînicii pentru *moșiile*: Boșoteni, Bunești, Cîmpeni (sau Pîrjolu), Helteu, Lucăcești, Milești, Sîrbi, Șerbănești din jud. Bacău; Buhaiu, Călinești, Costinești, Frijeni, Julinți, Micșeni, Vlăsinești din jud. Botoșani; Cotrăș (Cotrosu), Ijdileni, Peneu, Suhuleni, Uriești, Zagancea din jud. Covurlui; Drăgușeni (sau Vetrișoiaia), Lunca Banului, Păucești, Răciulești din jud. Fălciu; Băiceni, Belcești, Bîrnova, Ciulinești (sau Verujani), Drăgănești, Golăești, Hadîmbu, Lițcani, Mironeasa, Osoiu, Scînteia, Scumpia, Tabăra, Tîmpești sau Balasinești din jud. Iași; Bolcești, Borlești, Petricani, Rogojeni, Rusești, Slujani, Tătaruși, Zănești din jud. Neamț, Căpotești, Cărbunești (sau Mîndrișca), Colacul, Fierbînti (Hervinți) Găgești, Gîrlești, Harret, Odobești, Sasul, Străoani, Văleni din jud. Putna; Caraulești, Călinești, Ciurești, Galbeni, Pîtițești, Strîmba, Umbrărești din jud. Roman; Bahrinești, Dolhești, Hîrtoapele, Manolea, Stroești, Suceava din jud. Suceava; Dănceni, Lătureșeni, Rădăcinești Tătarăști din jud. Tecuci; Bicani, Drujești, Măzărești, Medeleni, Plopana din jud. Tutova; Brădocol, Ciocîrlești, Ciofeni, Jigorenii, Mărașeni, Olășei din jud. Vaslui, precum și Bălan, Bălsu-nești, Balănești, Bălăurești, Bărsani, Becheni, Blojani, Borcești, Brăițești, Budești, Cahov, Caraula, Caraulești, Călugăreni, Căpotești, Chicusești, Cioacănești, Ciurbești, Colțești, Costești Cricovul, Dracinești, Fălești, Fîntîna, Frăsinești, Furtești, Galbăna, Ghimpeni, Goianu, Gurbănești, Ionașești, Iurceni, Malitinți, Mălăceni, Mihnești, Mircești, Mogoșești, Nimișești, Oasele, Parcova, Părcani, Pipărcani, Podul lui Gherman, Poiana, Sărata, Scoposeni, Stănești, Străjești, Strășineasca, Șendreni, Șerbănești, Șerpești, Șiscani, Șurinești, Tanga, Trifăuți, Turbătești, Țombricu, Ursești, Vășiani, Vitolți, Vovcani, Vrăbiuca, Zberoaia etc.; *vii* la Boșoteni, pe Dealul Cetățuei, la Copou, Cornari — în Dealul Mîndru, Rădiul lui Vodă, Valea Irimiei, la Hîrlău, Horodiște, Huși — în Dealul Lupului, Ursula, Vacota, la Odobești, pe moșia Nebuna, pe Valea Cozmoaei; *bălți* la Gușești, Vetrișoiaia, *lacul*

Cahul, *beleșten* în hotarul târgului Iași ; *mori* pe Jijia, pe Zberoaie, la Protopopeni ; *locuri de prisacă* la Bărboși, Ciofeni, Dereneu, Fundoi, Itchil, Lopatna, Miroslava, Tomești ; *case, prăvălii, locuri* în Iași pe Ulișele — Cizmărească, a Hangioaei, Mare, Podul Vechi, Târbujenească, în Tg. Vechi, lângă Sf. Sava sau lângă Biserica Ungurească ; *povarnă* ; hanuri la Belcești și Iași, lângă bis. Sf. Vineri ; *cuptor de piine* (dat de mănăstire cu chirie).

Pe lângă actele obișnuite de vânzări, întăriri, hotărnicii etc, apar și unele care sînt mai puțin obișnuite : parte din moșia Ursești este vîndută de Ursu Vartic lui Matei Basarab pentru m-rea Soveja ; o jumătate din moșia Trifăuți, împreună cu o cușmă cu mărgăritar și împodobită cu aur, în valoare de 300 lei, este cedată pentru o datorie de 500 lei ; moșiile razeșilor din Cotrășul, Ghimpeni, Rădăcineasca, Zagancea tin. Covurlui, sînt scoase la mezat și aceștia își trimit patru delegați care să-i reprezinte la Iași (1817) ; satul Umbrărești dăruiește hatmanului Neculai Racoviță un vad de moară din acel sat pentru scutirile obținute pentru ei.

Materialele documentare privesc, de asemenea, milile și privilegiile acordate unor mănăstiri — *vama* de la Bacău acordată m-rii Sf. Sava, iar vama mică — m-rii Bistrița ; *dreptul de judecată* pe moșiile respective — cu excepția dușegubinelor și a furturilor, care erau numai de competența divanului domnesc — acordat m-rilor Sf. Sava și Probota, gloabele și plata dușegubinelor din satele m-rii Sf. Sava aparținîndu-i, însă, acesteia ; *scutiri de dări* a satelor m-rilor Galata și Sf. Sava, inclusiv a carvasaralei acesteia din urmă ; sumele de bani trimise la Patriarhia Ierusalimului și mili la m-rea Sumela din eparhia Trapezuntului.

Foarte multe documente se ocupă de ȧiganii m-rii Sf. Sava, ai altor mănăstiri sau ai familiilor boier_ești Bogdan, Canta, Cazimir, Ciogole, Cîrjeu, Coroteanu, Costin, Hadîmbu, Nădăbaico, Prăjescu, Racoviță, Sturza, ai doamnei lui Duca vv. sau ai lui Matei Basarab : porunci pentru strîngerea ȧiganilor fugiți pe alte moșii sau în Ȧara Românească și Ȧara Ungurească ; apărarea fața de slujitorii domnești a ȧiganilor meșteșugari ; răscumpărarea pe bani a condamnaților la moarte sau schimburi pentru ȧigani omoriți ; închinări de robi.

Materialele documentare se mai referă la diverse alte chestiuni, ca reparații și construcții de biserici de pe moșiile Arama, Belcești, Frăsuleni, Hadîmbu, Moreni, Ruseni, Șipotele și Vorovești ; închinarea la Sf. Mormînt a m-rii Bistrița de către Safta, doamna răposatului Gheoghe Ștefan vv. (1677 (7185) mai 4) ; întărirea închinării schitului Drăgușani sau Frumoasa (1795 noiembr. 15) ; împilările suferite de locuitorii moșiei Bălan de la egumenul m-rii Tazlău (1793) și lista egumenilor ei de la închinarea la Patriarhia Ierusalimului ; nesupunerea locuitorilor de pe moșia Oasele a spătarului Alex. Greceanu la executarea zilelor de boieresc și deschiderea de cîrciumi, fără aprobarea acestuia (1810) ; plata lefilor și diverse socoteli bănești ale acestei epitropii ; veniturile m-rii Sf. Sava (1827) ; înființarea cutiei de milostenie pentru ajutorarea cerșetorilor (1851) ; contribuții pentru întreținerea drumurilor ; cererea Epitropiei Sf. Mormînt de a se opri așezarea polonezilor catolici pe moșia Galata (1854) ; legea pentru alegerea Adunării Generale a țării (în trad. grec. — 1862). În documente există de asemenea, referiri la

urmărirea și răscumpărarea unor documente pierdute ale m-rii Proboța, ajunse în Țara Ungurească (1801), și ale m-rii Bîrnova (1838); rolurile multiple ale slujitorilor domnești, în virtutea cărora un vînător domnesc era chemat să sorocească pricini la judecată (1714 (7223) sept. 23) etc.

U. p. : 6657.

Anii extremi : 1392—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 69, 191, 435, 436, 439, 448, 491—195.

Bibliografie : Melchisedek episcopul, *Notițe ist. și arheologice*, p. 85—90 ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 116—120 ; Crețulescu, arhieru Narcis, *Istoria sf. m-ri Rișca din jud. Suceava, Fălticeni*, 1901, p. 48 ; Ghibănescu Gh., *Din trecutul bis. rom.*, p. 18 ; Balș G., *Biserici sec. XVII—XVIII*, p. 86—90.

MANĂSTIREA SECU

În anul 1560, starețul Zosima (sau Zosin), cu niște ucenici de ai săi, a înființat pe valea pîrîului Secul din jud. Neamțului un schit cu o mică biserică de lemn, care s-a numit schitul lui Zosima. În anul 1595, vornicul Nestor Ureche cu soția sa Mitrofana au ridicat acolo o biserică de piatră, pe care au înzestrat-o cu odoare de preț ce au fost prădate de tătari. Biserica a fost înconjurată cu chilii, întărită cu ziduri și turnuri și transformată în mănăstire. În timpul mișcării revoluționare din 1821, mănăstirea a fost distrusă de turci, dar a fost refăcută; la fel după incendiile din 1825 și 1844. Împreună cu bunurile mănăstirii, în 1821 s-au pierdut și multe lucruri de preț depuse aici în siguranță de diverse familii boierești. Ca și la m-reă Neamț, copierea manuscriselor a constituit o îndeletnicire de seamă pentru călugării de la m-reă Secu. Aceasta a avut ca metoașe m-reă Sf. Nicolae, dăruită de Eustratie Dabija vv, în 1665, împreună cu Cetatea Neamțului; Sihăstria Secului, închinată de Ghedeon, episcopul Hușului; schitul Lipova, închinat de Despa Cozma șetrăreasa la 1764; schitul Orgoești, închinat de Safta Bogdan spătăreasă la 1816 și Sihăstria Sihla, întemeiată de călugărul Benedict la 1840.

Din arhiva m-rii Secu s-au păstrat la fondul separat 268 de documente foi volante dintre anii 1455—1823. Pentru metohul Lipova există o condică — Ms. nr. 1262. Cea mai mare parte din arhivă trebuie să se fi distrus în împrejurările grele prin care a trecut mănăstirea. Parte din documente s-au păstrat însă în fondul arhivistic al m-rii Neamț. De asemenea, materiale privitoare la m-reă Secu se găsesc în fondul Ministerului Agriculturii.

Documentele existente se referă la moșia Topolnița și Brănești, dăruite amîndouă m-rii Neamț, prima de Alexandru vv. în 1455 și a doua de Maria, soția fostului mare clucer Șt. Catargiu; la împuternicirea m-rii Secu pentru a lua dijma de pe moșia Vorovești de la Cîrligătura, dar mai ales la împărțeli, schimburi și chiar împrumuturi de țigani, folosire la munca în varniță, urmărirea fugarilor, drepturile moldovenilor și moldovencelor căsătorite cu țigani, în conformitate cu obiceiul pămîntului, scutiri de dări a

m-rilor Neamț și Secu și a metoașelor lor, împuternicirea egumenului să întemeieze o slobozie, cu scutire de toate obligațiile pe timp de doi ani (1622).

U. p. : 268.

Anii extremi : 1455—1823.

Instrumente de informare : Inv. nr. 70.

Bibliografie : *Monumente naționale*, p. 94—97; Bianu I., *Note dintr-o excursie în Moldova*, în *Columna lui Traian*, Buc., 1882, p. 110; Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 12—28; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 173—176; Ghi-bănescu Gh., *Din trecutul bis. rom.*, p. 21; Udișteanu D. I., *M-rea Secu. Mărturii documentare culese de la Arhivele Statului București*, Tip. Cernica-Ilfov, 1941, 32 p.; Bobulescu C., *Sibăstria Secului și Sibla din județul Neamț*, P. Neamț, 1942, 15 p.

MĂNASTIREA SLATINA

Situată în satul Găinești, comuna Slatina din județul Suceava, m-reă Slatina a fost construită de Alexandru Lăpușneanu și este cea mai reprezentativă operă de arhitectură moldovenească de la mijlocul secolului al XVI-lea, „testamentul artei moldovenești” — după cum spunea Iorga. Data din pisania bisericii este 1582, indicându-se anul 1561 ca dată când s-a început construcția, dar cronicarul oficial al lui Alexandru Lăpușneanu, Eftimie egumenul m-rii Căpriană, arată că locul a fost ales în anul 1554, iar Gr. Ureche arată că mănăstirea a fost sfințită la 14 octombrie 1558; broderiile și argintăriile au fost executate în 1556—1557. M-reă Slatina a suferit distrugeri în cursul diferitelor războaie, dar mai ales în timpul mișcării revoluționare din 1821. Pe lângă distrugeri, ea și-a pierdut mare parte din odore și documente. Alexandru Lăpușneanu a stabilit la m-reă Slatina o școală de caligrafi și persoane care să se ocupe cu strângerea izvoarelor istorice vechi. Aici s-a retras la 1842 mitropolitul Moldovei, Veniamin Costache, care demisionase din scaunul Mitropoliei Moldovei, continuându-și munca intensă dusă pe țărîmul culturii. M-reă Slatina a avut ca metoh m-reă Unsa.

Fondul m-rii Slatina este format din 8 pachete cuprinzînd 153 de documente dintre anii 1671—1849 și 55 de dosare dintre anii 1840—1872.

Materialele documentare se referă la împresurări și executarea de ho-tărnicii pentru *moșiile* Braniștea pe Bistrița, Horjești jud. Botoșani; Sultanul (Sultana sau Cinci Cîini) jud. Covurlui; Cioara jud. Iași; Borca, Găinești, Lămășani (luată schimb pentru părți din Broșteni și Șoimănești sau Păcu-reți), Mălini, Preutești, Rădășeni, Slatina, Soci (Poiana Socii), Stăniliești sau Cornu Luncii (împresurată de vama austriacă), Valea Seacă, Verejeni jud. Suceava, Colincăuți, Corlățelele, Oprișani, Răchitna, Răvcăuți, Vasilcăuți și Vorniceni, ale mănăstirii și metohului său, precum și la *moșiile* Baia a fami-liei Cantacuzino, cu danii domnești făcute lui Ioan Sturza mare paharnic și lui Constantin Gînscă, Brădățelu și Sasca a banului Sturza, a stolnicului Enache Canta și a moșnenilor, Belcești a m-rii Galata, Lămășani a paharni-cului Ioniță Secară, Onești a vornicului Teodor Ghica, Preutești și Vlădești

ale maioresei Elena Gheorghiu, Rîșca a m-rii Rîșca, Coțofănești a postelnicului N. Istrate, Scîndurenii, Șendrenii a lui N. Sion, Valea lui Mandache a m-rii Mavromolu; *vii* la Cotnari, în Valea Rîșcanei, și la Galați; *livezi* la Rădășeni făcute de străini veniți din „Țara Căzăcească și Țara Leșească”; *munții* Păltinișul, Grințieșul, Băeșescul și Dealul Omului; *locuri de casă* în hotarul târgului Baia și pe moșia Slatina. Materialele documentare se mai referă, de asemenea, la nesupunerea la îndatoriri a locuitorilor de pe moșiile Braniștea de la munte, Găinești, Mălini și Rădășeni; la datoriile mănăstirii Slatina către fostul arendaș al moșiilor de la munte, aga Gh. Hartulari, la învoiri date de mănăstire pentru a se face fierăstraie pe moșia Mălini, pe apa Suha Mare, și pe moșia Slatina.

U. p. : 208.

Anii extremi : 1671—1872.

Instrumente de informare. Inv. nr. 70, 161.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 235; Vasiliu V. I., *Legenda sfintei mănăstiri Slatina*, Tip. M-rii Neamț, 1939; Turcu C., *Știri noi despre m-rea Slatina și despre mitropolitul Veniamin Costache*, în *Mitrop. Mold.*, 3—4, 1964, p. 152—155; Nicolescu Corina, *Mănăstirea Slatina*, Buc., 1966, 60 p. cu ilustr.; Hrițcu Adrian, *Mitropolitul Veniamin Costachi la M-rea Slatina*, în *Mitrop. Mold.*, 1—2, 1967, p. 98—104.

MĂNĂSTIREA SOCOLA

M-reia Socola din Iași a fost fondată pe la mijlocul secolului al XVI-lea. În primul document ce s-a păstrat din 1583, ea este menționată ca avînd privilegiu de danie de la Alexandru Lăpușneanu. La început ea a fost mănăstire de maici și se pare că Sultana, fiica lui Alexandru Lăpușneanu, i-a fost stareță pe la 1565. Dar după înființarea, în 1803, a Seminarului de la Socola, maicile au fost mutate la m-reia Agapia. M-reia Socola a fost refăcută în anul 1808. A avut ca metoașe schitul Duca din codrii Iașului și schitul Rafailă din jud. Vaslui, făcut de Băisan înainte de 9 iul. 1636 (7144) și dăruit în 1841 de mitropolitul Veniamin ieromonahului Aristarh. Schitul Duca, la rîndul lui, a avut ca metoh schitul Vărzărești făcut de Toderăș Măcăreșul.

Din arhiva creată de m-reia Socola s-au păstrat 656 de documente foi volante dintre anii 1583—1856, 29 de dosare dintre anii 1843—1870 și o condică de embaticuri a Seminarului central de la m-reia Socola, trecută în Colecția „Manuscrise” sub nr. 577 și cuprinzînd acte dintre anii 1775—1858. Un număr mare de documente din cadrul acestui fond arhivistic privește schiturile Duca și Rafailă. Pentru acesta din urmă, dintr-o poruncă din 18 mai 1778 a lui Constantin Moruzi vv., către ispravnicii de Vaslui, prin care se cere să se cerceteze dacă moșiile cuprinse într-o listă întocmită, cu martori, de egumenul schitului Rafaila aparțineau într-adevăr schitului, pentru a i se face carte domnească, deoarece cărțile schitului fuseseră distruse de tîlhari, reiese că o mare parte din documentele schitului s-au pierdut.

Materialele documentare se referă la danii, vînzări, întăriri, împrumuturi, procese și hotărnicii pentru *moșiile* : Băcioaia, Bucium, Comarna, Datca, Ezăreni — între altele și împrumutarea acestei moșii, arendată lui Nicolae Singurof, de moșia Miroslava a vornicului Beldiman, precum și o arendare pe termen lung, de 15 ani, către Șerban Negel spătar — Găureni, Rediul lui Tătar, Socola, Valea Babei, Valea Lupului din jud. Iași, cu poienile Mițele și Vămășoaia din același județ; Iurcești, Oșești, Poiana Cîrnului, cu trupurile Chiticești și Dăriești, Poienile, Răcești (sau Toderești), Săcă-

lușa din jud. Vaslui; *vii* la Băcioaia, Dealul Coroiului, Dealul Gorunii, la Parați, Repedea (arendată lui „Monsiu Arad”), Socola (una provenind de la postelnicul Gogolniceanu), Tomești, Valea Lupului; *beleșteie* și *mori* la Ezăreni, Găureni, în pîrîul Socolei; *velniță* (pentru care, la niște împrumuturi de bani, se prevedea pentru debitorii condiția să curățe mîlul de la iazul de la velniță); *cîrciumi* la Gura Buciumului (luată cu embatic de Dimitrie Florescu postelnic), pe dealul Vămășoaei, la Valea Lupului, la drumul cel mare; *prisăci* pe Vaslui, pe valea Comarnei; *țigani*; *mili* de bani din vama mare domnească, de untdelemn și tămîie; *scutiri* de dări pentru mănăstire, preot, ȋrcovnice, pentru 30 de oameni străini, pentru căsăpiile mănăstirii; rînduire de poslușnici pentru a păzi mănăstirea de ȋlhari. De asemenea, mănăstirea avea dreptul la 12 zile de lucru pe an de la toți locuitorii de pe moșiile sale și dreptul de a pune paznici la moșii (1748); dreptul de dijmă din toate produsele și la 3 lei de casă sau 12 zile de lucru anual de la locuitorii de pe moșia Socola (1754); dreptul la 3 zile de clacă și dijma din porumb, care să fie adus în coșarele mănăstirii de locuitorii de pe moșia Băcioaia (1807); se păstrează ȋnțelegerea schitului Rafaila cu bulugbașii lingurarilor ce se așezau pe moșia schitului ca în schimb să-i lucreze pămîntul, fiind împărțiți în trei clase — frunțași, mijlocași și codași — atît la muncă cît și la hrană (1842); mai există o învoială ȋntre Petre Roșniță, Luca Butnariu și alți locuitori ai satului Rafaila cu egumenul schitului ca, drept dobîndă pentru un împrumut de 718,20 lei, pe un termen scurt, să-i facă 100 de zile de clacă „peste adetul moșiei (1844); menționăm și reclamația răzeșilor de pe moșia Oșești a aceluiași schiț, căruia sînt obligați să-i lucreze prea mult, ȋncît nu le mai rămîne timp să-și muncească pămînturile lor.

În materialele documentare mai apar informații cu caracter divers: mărturii pentru schimbarea cursului Vasluiului; „danii” în Valea Babei primite de logofătul Racoviță pentru a-l șterge pe preotul Iordache din slujba curții; cōtropirea de către m-reă Dancu a unei bucăți de loc din moșia domnească din codrul Iașului, dăruită de Mihai Racoviță vv. lui Andrei, pisarul unguresc, și vîndută de fiul acestuia lui Duca tipograful (1777); cumpărarea caselor din Iași ale armașului Nicolae Bosie, de către orășeni, pentru a servi de locuință „consulului Galiei” (1817); învoiala cu Ioan Locman spițer pentru embaticul unui loc de pe moșia mănăstirii pentru ȋnființarea unei grădini botanice.

O serie de documente din prima jumătate a secolului al XIX-lea se referă la diverse chestiuni legate de Seminarul central de la Socola și de școala pentru copii de pe lîngă mănăstire: la învoiala egumenului m-rii Socola cu postelniceasa Ileana pentru plata unui anumit embatic în locul dijmei de 1 din 10 pentru cheltuiala ȋntreținerii școlii moldovenesti (1806); la o vie cumpărată de la Seminar de logofătul Vîrnav, la primirea lefurilor și a altor sume de bani — subvențiile școlii de la m-reă Socola și lista cărților scrise pentru mănăstire și a banilor primiți (1815—1817); 4000 groși pentru slujba de descăl la copii, primiți de preotul Anastase Kavaliotis (anul școlar 1816/1817); 600 lei, leafa pe două luni, primită de Enache Nicolae „pentru ȋnvățătura clericilor de la seminar” (1820); 1200 lei primiți de

Ch. Flechtenmacher (1820) ; 3000 lei, leafa pe 6 luni și 400 lei pentru strămutarea la mănăstire primiți de Vasile Pop doctor și inspector al școlilor (1820) ; 800 lei, leafa pe 7 luni, pentru Ion Coste (1820) ; 700 lei, pe 6 luni, pentru Iosif Manfild (1820), apoi Dimitrie Sachelarie etc. ; de asemenea, la redeschiderea Seminarului (1830) ; la cheltuielile mănăstirii pentru cărți luate de la mitropolie etc. și pentru repararea caselor în care stătuseră oștirile împărătești, care au ars (1833), pentru construcția unei florării la seminar (1840) ; la două moșii lăsate de logofătul Constantin Balșucă și la niște case de lângă Sf. Sava lăsate de stolnicul Gheuca mitropoliei pentru sprijinirea seminarului.

Pe lângă m-reă Socola și schiturile Duca și Rafailă, în materialele fondului există referiri și pentru m-rile Agapia, Bogdana, Dancu, Galata, Mera și Schitul lui Tărbâță.

U. p. : 686.

Anii extremi : 1583—1870.

Instrumente de informare : Inv. nr. 70, 264.

Bibliografie : *Monumente naționali*, p. 8—14 ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 127—128 ; Ghibănescu Gh., *Din trecutul bisericii române*, p. 17—18.

MĂNĂSTIREA SOVEJA

Mănăstirea Soveja a fost zidită de Matei Basarab, domnul Țării Românești, pe teritoriul Moldovei, în 1645, în urma păcii cu Vasile Lupu. Pentru a compensa stricăciunile făcute de ostașii săi schitului Babele, înțemeiat de călugărul Partenie de la Bisericanii, Matei Basarab l-ar fi ajutat pe acesta ca, împreună cu Negre din Vrancea, să construiască, pe la 1640, un alt schit sub muntele Zboinei, pe apa Dobromirului, numit schitul sau m-reala lui Partenie, iar alteori schitul Ioan Bogoslov. În 1645, Matei Basarab a zidit mănăstirea nouă — Soveja —, pe același loc de sub munte, în semn de împăcare cu Vasile Lupu, care a zidit în Țara Românească m-reala Stelea din Tîrgoviște. Biserica mănăstirii stricându-se din cauza unui cutremur, egumenii greci au făcut una nouă, dar au păstrat inscripția de la 1645. Fiind mai retrasă, această mănăstire a servit ca loc de exil pentru boierii moldoveni. Mănăstirea a mai purtat și numele de Dobromira sau Dobromirna de la Soveja. De mănăstire ținea schitul Cîrligi sau Frasinul. După secularizare, biserica mănăstirii a devenit biserică de mir.

Fondul arhivistic al m-rii Soveja se compune din 136 de documente foi volante, dintre anii 1546—1875, 2 dosare din 1834 și 1863 și Ms. nr. 656, cuprinzînd documente dintre anii 1609—1794.

Materialele documentare se referă la vînzări, întăriri, hotărnicii pentru părți din *moșiile* : Soveja, Cîmpuri, Străoani de Sus, Țifești din jud. Putna, Dănceni, Galbeni, Rădăcinești, Șerbănești (sau Buda, cu trupul Corbița), din jud. Tecuci ; Bălănești, Ciorăști, Costești, Gefu, Liești, Măzărești, Pogonești, Ruptura din jud. Tutova ; Lăzorești, Poiana cea Mare, Tîmpești, Tîrzi, Todirești ; *munții* Clăbuciu, Lepșa, Răchitișul, Zboina ; *vaduri de moară*, *mori* sau *pive* la Cîmpurile, la Pogonești, pe Sușița la Tăbăcești (la Tăpălan), la Țifești (în partea Pravulceștilor) ; *vii* în dealul Clipiceștilor, la Scurtești, la Sîrbi, Străoani, Țifești, la Vitănești ; *țigani*. S-au păstrat, de asemenea, documente privitoare la dania satelor Șipotele pe Miletin, jud. Hîrlău, cu heleșteu, moară și vii, și Muntenii pe Bîrlad, jud. Vaslui, cu moară, făcută de Miron Barnovschi vv. către Biserica Adormirea Maicii

Domnului din Iași. Materialele documentare se mai referă la : scutirea de dări a mănăstirii pentru oamenii străini folosiți ca păstori ; dreptul mănăstirii de a încasa venituri pe vin, dughene și colibele cu marfă“ de la târgurile ce se țin pe moșia mănăstirii ; pricini cu locuitorii de pe moșii pentru clacă, pentru învoieli și opoziția acestora la intrarea arendașilor pe moșii, cerându-le ei cu drept de protimisis. În afară de mănăstire și de schitul Babe, al lui Partenie sau Ioan Bogoslov, documentele mai conțin informații cu privire la Matei Basarab, care a făcut diverse cumpărături pentru m-reă Soveja, precum și la Manolache Avram fost mare căpitan, Stratul Bolea, Ioan Cantacuzino vornic, Bejan Gheuca pitar, Ion Mogoș, Petre căpitan, D. D. Schina, proprietarul moșiei Vladnicul, Simion vornic de la Muncel, Ștefan vameș, Iamandi Tirocomul arendaș, Toader fost ciohodar, Vartic vornic etc.

U. p. : 139.

Anii extremi : 1546—1863.

Instrumente de informare : Inv. nr. 70, 265.

Bibliografie : Iorga N., *Istoria bisericii române*, I, Vălenii de Munte, 1908, p. 286—287 ; Dobrescu N., *Istoria bisericii române, sec., XVI—XIX*, p. 60—62 (multiplicat) ; Bilciurescu Șt., *Mănăstirile și bisericile din România*, p. 203—204 ; Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 93 ; Turcu C., *Știri despre mănăstirea Soveja sau Dobromira*, în *Mitrop. Mold.*, 5—7, 1957, p. 480—484.

MĂNĂSTIREA SF. SPIRIDON

M-rea Sf. Spiridon este situată în oraşul Iaşi. A fost zidită în 1704, dar a fost total refăcută în 1758 de Ştefan Bosie jîtnicer, Vasile Roset hatman şi Anastasie lipcan din Corfu, care au început zidirea în anul 1747. În prezent este biserică de mir. În anul 1755, Ştefan Bosie a închinat m-rii Sf. Spiridon Schitul lui Tăriţă, făcut de el în codrii Iaşului. De această mănăstire era legat cel mai mare spital din Moldova, Spitalul Sf. Spiridon, fondat de Constantin Racoviţă în 1757.

De la m-rea Sf. Spiridon s-au păstrat doar 31 de documente dintre anii 1799—1886.

Acestea se referă la sumele de bani donate de căpitanul Petrino pentru mănăstire, pentru înfiinţarea unei şcoli de meşerii, pentru Orfelinatul gregorian ; la împresurarea moşiei Cotnari a mănăstirii şi Păuşeşti a agăi Alecu Ghica şi plata impozitului funciar pentru moşia Ruşii ; la orînduirea vornicului Alecu Sturza ca epitrop al Spitalului Sf. Spiridon ; la stabilirea taxelor cîntarului la târgurile din afara oraşului Iaşi.

U. p. : 31.

Anii extremi : 1799—1886.

Instrumente de informare : Inv. nr. 64.

Bibliografie : Ghibănescu Gh., *Din trecutul bis. rom.*, p. 44—46.

MANĂSTIREA TAZLAU

M-reă Tazlău, ctitorie a lui Ștefan cel Mare, a fost situată pe Valea Tazlăului, în com. Tazlău, din jud. Neamț. Deși pisană bisericii indică anul 1496, ca an de început, și anul 1497, ca an în care s-au încheiat lucrările, mănăstirea este totuși mult mai veche, ea fiind atestată documentar încă din 30 octombrie 1458. A fost, probabil, zidită între 8 septembrie 1457 și 30 octombrie 1458 și refăcută la anii de mai sus. A fost rezidită la 1812. Era închinată Patriarhiei Ierusalimului. La mănăstire a fost surghiunit, între anii 1823—1824, Alecu Beldiman, care a scris aici „*Tragodia sau mai bine a zice Jalnica Moldovei întâmplare după răzvrătirea grecilor, 1821*”. La 8 februarie 1879, mănăstirea a avut de suferit din cauza unui mare incendiu. În prezent este biserică de mir.

Fondul arhivistic al m-rii Tazlău se compune din 8 pachete, cuprinzând 171 de documente foi volante, dintre anii 1419—1874, și 14 dosare dintre anii 1835—1873. Materiale privitoare la această mănăstire se mai găsesc în fondul m-rii Sf. Sava-Iași, colecția „Planuri și hotărnicii” și fondul Ministerului Agriculturii.

Materialele documentare ale fondului se referă la procese, danii, porunci de alegere de hotare, întăriri, scutiri de dări pentru *moșiile* : Borlești, Braniștea, Bunești, Grozești din jud. Bacău ; Ostropceni din jud. Botoșani ; Conțești, Fauri, Geamăna, Măstacăn, Pîngărați, Tazlău, Zănești din jud. Neamț ; Balotești, Drăgotești din jud. Putna ; Belzeni, Bungeni, Plopana din jud. Tutova ; Poiana Rușilor, Tutești etc., precum și Blăjani, Măgești, Pîngărați (făcute schimb cu m-reă Pîngărați) și Chicoșești, Călienești. Lițcani și Slugani (schimb cu m-reă Bistrița) ; *vii* în dealul Bacăului, Cotnărilor, la Balotești, Drăgotești, Purcelești ; *muntele* Cucu (ierbăritul muntelui) ; *mori* și *vaduri de moară* pe *moșiile* : Bistrița, Braniștea, Drăgotești, Ostropceni, Plopu, Purcelești ; *prisăci* pe moșia Borlești, Braniștea și Măstacăn. Materialele documentare se mai referă, de asemenea, la învoiala cu locuitorii din Conțești pentru munca pămîntului, la dajdia ce se lua pentru episcopi de la ungurii din satul Lucăcești, la schimbul important de sate cu

m-rile Bistrița și Pîngărați, la scutirea de vamă a poverilor m-rii Bistrița, la scutiri pentru o fîntînă de păcură de la Tîtești și la alegerea terenurilor petrolifere, la închinarea m-rii Măstacăn ca metoh al m-rii Cetățuia de către Grigorașcu Hăbășescu, la încălcări de moșii dinspre proprietățile Anei Bogdan (Borlești dinspre Măstacăn); a lui Eugen Alcaz (Podoleni dinspre Borlești a statului), a lui Gheorghe Mățasaru (Soci dinspre Tazlău a statului) ș.a.

U. p. : 185.

Anii extremi : 1419—1873.

Instrumente de informare : Inv. nr. 64, 69, 271, 448, 491—495.

Bibliografie : *Calendarul antic*, 1875, p. 48; Mironescu V., *M-rile și bis. întem. de Ștefan cel Mare*, p. 12—13; Melchisedek, *Notițe istorice și arheologice*, p. 89—93; Vasilescu C., *Istoricul bisericii mănăstirii Răducanu*, Buc., 1935, p. 19; Vîrtolas Gh., *Bis. din Tazlău*, în *Mitrop. Mold.*, 1958, p. 903—909.

MĂNĂSTIREA TEODORENI

M-reă Teodoreni a fost zidită lângă Burdujeni, jud. Botoșani, la 1587, de Teodor Movilă mare postelnic (?), fratele lui Ieremia Movilă vv. Mănăstirea a purtat numele Teodoreni, Teodoroaia, Todireni, Tudoreni sau Burdujeni. A fost închinată la Muntele Athos.

Din arhiva mănăstirii s-au păstrat doar 8 dosare dintre anii 1849—1869. În ele sînt reamintite însă acte ale mănăstirii începînd cu anii 1642—1643 (7151), probabil și acte mai vechi, dar nedatate, care însă n-au intrat la Arhivele Statului deoarece la o cerere ce li se adresează la 9 august 1874 cu privire la documentele pentru moșia Suhărau, răspunsul, semnat de Dem. G. Peșiacov, atunci subdirector general al Arhivelor Statului, este că „Dacă au existat asemenea acte... urmează să se fi luat de egumenii greci cu ocaziunea secularizării mănăstirilor foste închinăte” (Dos. 8, f. 117).

Materialele cuprinse în aceste dosare se referă la procesele mănăstirii pentru hotărele *moșiilor* sale Suhărau sau Bașău, cu *beleșteie și mori* (dinspre Comănești a lui V. Miclescu și Dămileni a Saftei, soția răposatului vornic Dumitrașco Șoldan), Sfărcăuți (dinspre Lișna a banului Șt. Sturza, Liveni a șetrarului Petre Cheșco și dinspre o proprietate a lui Anastasie Bașotă), pentru o parte din Burdujani, stăpînită în 1865 de către bucovineni; pentru o parte din Teodoreni alipită la Metohu, moșie arendată de Hara-lambie Antipa, pentru neplata bezmenului unor *case* din Burdujani de către Ioan Mătăsaru.

U. p. : 8.

Anii extremi : 1849—1869.

Instrumente de informare : Inv. nr. 272.

Bibliografie : Frunzescu D., *Dict. topografic*, p. 80; *Marele dict. geogr.*, V, p. 593; Lecca O. G., *Dict. ist. arheologic și geogr.*, p. 102.

MĂNĂSTIREA TREI IERARHI

Fosta m-re Trei Ierarhi din Iași, rămasă în prezent numai biserică de mir, este și astăzi, așa cum a fost și în trecut, „un monument de artă sculptat în piatră”. Ctitorie a lui Vasile Lupu, construcția s-a început la sfârșitul anului 1634 sau începutul lui 1635 și s-a terminat în anul 1639. Mănăstirea a suferit multe stricăciuni, fiind incendiată de tătari, în 1650 și de oștile polone ale lui Ioan Sobieski, în 1686, precum și din cauza cutremurelor din 1711, 1781, 1795, 1802, 1821 și a incendiului de la Iași din anul 1827. Mănăstirea a fost închinată la Muntele Athos în 1646 și pînă la secularizare a fost administrată de călugări greci. A fost restaurată între anii 1882—1890 de Lecomte de Noüy, iar pictura s-a executat mai târziu. Ea a constituit un important focar de cultură : aici s-a înființat în anul 1640 o tipografie în care s-au tipărit, în perioada 1643—1646 cărți cu conținut religios pentru uzul poporului (nu pentru biserică, unde se oficia în limba slavonă) ; aici a funcționat un colegiu, mutat din mănăstire în 1641, cînd i s-a construit un local special, o școală preparandală, școala de inginerie a lui Gheorghe Asachi, Școala Vasiliană.

M-re Trei Ierarhi mai era cunoscută sub aceeași denumire, dar în forma slavă — Tri Sfetitele. Au avut ca metoașe m-re de la Copou, închinată de Vasile Lupu în 1641, dar pe care Constantin Duca vv. a scos-o în 1702 de sub închinarea m-rii Trei Ierarhi, o biserică și un schitișor de lîngă Bacău, în Dealul Nou, închinat de monahul Antonie, împreună cu cantaragiul de la vamă și cu Pavel gramaticul în 1742.

Din arhiva creată de m-re Trei Ierarhi, în jurul căreia s-a defășurat o activitate atît de bogată, nu s-au păstrat decît 12 documente foi volante dintre anii 1650—1798, copiile documentelor de proprietate, privilegii etc. cuprinse în 6 condici, înregistrate în Colecția „Manuscrise” sub nr. 578, 579, 640, 641, 642, 643, cu documente dintre anii 1547—1863, și 12 dosare dintre anii 1846—1872. Materialele privitoare la această mănăstire se găsesc și în fondul Ministerului Agriculturi.

Materialele documentare se referă la vânzări, danii, întăriri, procese și hotărnicii, ieșiri din devălmășie, legate de *moșiile* : Cineni, Deleni, Letea, Poporul, Ruși din jud. Bacău ; Costești, Socrujeni, Trușești din jud. Botoșani ; Munteni de lângă Brateș din jud. Covurlui ; Mateiani din jud. Dorohoi ; Avrămeni, Botoșani, Braniștea, Buhăieni, Bursuceni, Cîrniceni, Coiceni, Cositeni, Frîncești, Lițcani, Piatra, Pițcani, Rediul Breazului, Rediul lui Tătar, Rufeni, Vasileuți din jud. Iași ; Boziani, Giurgești, Moșetești din jud. Neamț ; Agiudeni, Ciolpani, Ciumălești, Dămienesti, Fărcășeni, Fedeleșeni, Iugani, Oboroceni, Răchiteni, Săbăoani (a m-rii Neamț), Tămășeni, Tețcani (a vornicului Răducan Prăjescu) din jud. Roman ; Muncel din jud. Suceava ; Bălănești pe Jeravăț din jud. Tutova ; Ruleni din jud. Vaslui ; Bădiceni, Cerepcăuți, Fălcești, Petrușica ș.a. ; *vii* la Ceplintî, Cotnari, pe Dealul Mare de la Hîrlău, la Huși în Dealul Dricul, la Iași pe Dealul Cetățuei, Copoului, la Găureni, Miroslava, în dealul Ștefan Vodă, Vămășoia, în Valea Eremiei, la Odobești, la Urșoale ; *livadă* deasupra Văii Nebunului ; locuri de *prisacă* la Nadișa, în hotarul Poporului, lângă Vaslui ; *heleșteie*, *vaduri* și *mori* pe Bistrița la Bacău și Poporul, pe Ciuhur la Piatra, pe Jijia la Braniștea și la Trușești pe Prut (cu scutire de dijma morilor, 12 ughi pentru marele comis și 2 ughi de roată), pe Siret la Cerepcău, la Fărcășeni, pe Tazlău, precum și la Agiudeni, Buhăieni, Bursumeni, Costești, Lițcani, între Bălănești și Crăciunești etc. ; *poduri umblătoare* pe Bistrița pe moșia Holtești și pe Siret, la Agiudeni ; *feredea* cel mare din Iași, cu argați butucari și „teleaci“, scutiți în 1716 de toate obligațiile în schimbul serviciului pe care îl fac la baia aceasta publică ; *circiumă* și *teasc de ceară* pe moșia Letea și Poporul, moșie pe care neguțătorii turci, ce au locuri închiriate, sînt obligați ca, pe lângă chirie, să dea și zeciuală din grădinile de legume ; *case*, *locuri* și *prăvălii* în Iași, pentru care intervin acte între mănăstiri și diverse persoane — Ionașcu Pîrvu colivarul, Mihalache cofetar, Grigore ceasornicar, fost mare paharnic (!), Constantin Sevastos grămatic, Stanislav pisar leșesc, Andrei pisar unguresc, Niculai Carachizel și Gh. Șendrian, dieci de cancelarie ș.a. ; *velniță* scutită de camănă, danie de la Gheorghe Duca vv. (1670). Documentele se referă, de asemenea, la *scutiri de dări*, acordare de *poslușnici* și *mili* — 100 oca ceară de la Vama cea mare și 200 lei din aceeași vamă dania anuală la Sf. Mormînt, 200 oca de la vama Focșanilor, vădăritul din toate viile de pe Dealul Copoului, vama carelor ce intră și ies din Iași ; la dreptul m-rii Copou de a avea 2 iarmaroace pe an cu toată mortasipia și pîrcălăbia lor ; la dreptul de judecată al egumenului m-rii Trei Ierarhi asupra locuitorilor satelor Răchiteni și Fărcășeni, la unele condiții în care locuitorii se despărteau de pămînturile lor — pămînt cedat pentru salvarea de la foamete (1649), pentru a plăti capul unui fecior de la pierzare pentru furt, sau bunuri primite drept răsplată pentru anumite servicii. cum este cazul, în 1668, cu Stanislav pisariul leșesc, căruia i se iartă o parte din prețul unei răscumpărări pentru slujba făcută cînd a fost trimis cu solie de la Ghica vv. la craiul Poloniei ; sau oameni dați mănăstirii ca poslușnici (1703) pentru că au fost scoși de domn „de suptu sabie leșilor“ ; sau la schimburi care dovedesc cît de nemăsurată era dorința de lux a familiilor boierești — în 1699, văduva hatmanului Buhuș dădea satul Lețcani

de pe Jijia, cu vad de moară, jumătate de heleşteu, cu toţi vecinii, precum şi un ţigan, pentru un rădvan cu 6 cai.

În documente apare o învoială între Vasile Lupu şi m-reă Slatina, care îi ceda satul Truşeşti pe Jijia, cu loc de heleşteu şi moară, în schimbul reparaţiilor necesare la mănăstire (1640), iar cu ocazia unei împuterniciri pentru hotărnicirea moşiei Frînceşti, a lui Andrei pisarul unguresc, sînt menţionate „răscoalele cele mari“, de cînd moşia ar fi fost încălcată de satul Tîlhăreşti. Pe lîrgă mănăstire şi metoaşele sale, materialele documentare privesc şi familiile Balş, Beldiman, Buhuş, Caracaş, Ciute, Costache, Gherghel, Ghica, Hăbăşescu, Hîra, Huru, Jora, Lupaşcu, Manoliu, Prăjescu, Ruset, Sturza, Ureche etc.

U. p. : 30.

Anii extremi : 1547—1872.

Instrumente de informare : Inv. nr. 72, 257.

Bibliografie : *Calendarul antic*, 1875, p. 91 ; *Monumente naţionale*, p. 32—35 ; Melchisedek *Notiţe istorice şi arheologice* p. 169—229 ; Adm. Casei Bisericii, *Cîteva cuvinte asupra bisericilor Sfîntul Nicolae Domnesc şi Trei Ierarhi din Iaşi*, Buc., 1904, p. 29—59 ; Ghibănescu Gh., *Din trecutul bis. rom.*, p. 28 ; Mănuică Dan, *Cînd a început să fie construită Bis. Trei ierarhi din Iaşi*, în *Mitrop. Mold.*, 3—4, 1958, p. 346—347 ; Grigoraş N., *Biserica Trei Ierarhi*, Ed. Merid., Buc., 1965 33[—60] p. cu ilustr.

MANĂSTIREA VĂRATEC

M-reă Văratec, situată în comuna Filioara din județul Neamț, este cea mai mare mănăstire de maici din țară. Încă din 1857, ea număra 300 de chilii și 700 de călugărițe. Mănăstirea a fost fondată prin anul 1787 de stareța Olimpiada, care în 1785 a cumpărat un loc pe care a ridicat o mică biserică de lemn. Devenită în scurt timp neîncapătoare, în 1794 se construiește o a doua biserică de lemn. În 1808 se începe zidirea bisericii de piatră, cu trapeza și chiliile din jur. Pe lângă schimonahia Olimpiada, mănăstirea a fost ajutată mult de Evghenia Canta, Ilinca Paladi, Elisabeta Balș și Safta Brîncoveanu, care i-au făcut danii importante, precum și de starețul Paisie de la m-reă Neamț, de Iosif ieromonahul și de mitropolitul Veniamin. În 1845, la mănăstire se zidește o a patra biserică de către Efrosina Lazu. În 1900, mănăstirea a suferit din cauza unui incendiu, dar a fost refăcută în anii următori. În 1856 s-a înființat la mănăstire o bolniță cu 8 încăperi. La începutul secolului al XX-lea aici funcționa și o școală de fete. M-reă Văratec a avut ca metoașe schiturile: Topolița, ctitorie a lui Ieremia Movilă vv., din 1598, unde s-a călugărit maica Olimpiada și care i-a fost dată m-rii Văratec în ajutor încă de la înființarea ei în 1787; Vinătorii de pe Bistrița (sau M-reă de pe Vale) și Gîrcina, ambele în județul Neamț care au fost închinate la 8 august 1803; Buciumeni jud. Tecuci, închinat la 25 august 1817; Hangu (numit și schitul lui Silvestru sau Pionul) și Durăul din jud. Neamț, închinat la 7 februarie 1840 de mitropolitul Veniamin. În anul 1803, m-rii Văratec i s-a dat și m-reă Agapia, dar după puțin timp ele s-au despărțit, rămînînd fiecare independentă.

Fondul arhivistic al m-rii Văratec cuprinde 569 de documente foi volante dintre anii 1422—1880 (din care 1 document trecut la „Secția Istorică”, 3 la Colecția „Peceți” și 1 la Colecția „Planuri”) și 48 de dosare dintre anii 1813—1872.

Materialele documentare ale fondului m-rii Văratec se referă la: *moșiile și satele* Cleja jud. Bacău, Zărnești jud. Cahul, Zinești și Hliza, jud. Covurlui; Bălilești, Domoșeni, Hrițeni (Manoleasca sau Manolești), Zah-

reni jud. Dorohoi; Puhoiul, Brătulețul, Netezi cu Poiana Țolici, Sărata, Dănești, Topolița sau Săcălușești, Rugi jud. Neamț; Buciumeni (sau Groșii), Vladnicu jud. Tecuci; Vulturești jud. Vaslui; Osica și Vlădeni jud. Romanai (Ț. Rom.); la *vii* de la Băiceni și Scobinți jud. Iași, la Nicorești (în dealul Dobrinești) jud. Tecuci; *mori* în jud. Neamț — la Dănești pe Cracău, Netezi și Sărata — și în jud. Vaslui, proprietăți ale m-rii Văratec și metohurilor sale. Materialele se referă, de asemenea, la multe alte moșii, ca — Faraoni jud. Bacău; Perșani jud. Covurlui; Verpolea, Volovăț, Zamostiea jud. Dorohoi; Averești jud. Fălciu; Golăești, Hrișcani jud. Iași; Bălțătești, Buzești, Gemenesti (sau Nanovice), Giurcani, Grumăzești, Judești, Jirov, Rușciori, Șendrești, Troița și moșia târgului Piatra-Neamț jud. Neamț; Purcești, Stavăr (sau Dealul Mare) jud. Putna; Calafindești jud. Rădăuți; Șerbăuți jud. Suceava; Bălănești, Brăhăsești și Brăhăseștii de Jos, Nicorești, Oncești, Podu-Turcului, Țigănești, jud. Tecuci, Băloșești, Bucșani, Cotîrlești, Fintest, Hănțești, Negrești, Osești jud. Vaslui, precum și Chihăești, Cuhnești, Lucești, Grosăști, Socolești, Zagănești ș.a., aparținând Mitropoliei, Ep. Huși sau mănăstirilor Aron Vodă, Bisericești, Bistrița, Neamț și Secu, Rîșca, Sf. Nicolae din Țarină, Sf. Sava, Schitului lui Gheorghe Hatmanul, schitului Gorovei, Spitalului Sf. Spiridon sau la diverse familii — Arapu, Balș, Berza, Botezatu, Brîncoveanu, Bușilă Cantacuzino, Cantemir, Călinescu, Clapa, Clejan, Conachi, Crupenschi, Cuza, Docipală, Giurgiu, Gîndu, Hagi Dima, Iamandi, Ispas, Jianu, Lazu, Moscu, Neculce, Paladi, Pașcanu, Potîrcă, Pruncu, Racoviță, Rohat, Ruset, Stamati, Sturza, Tăutu, Voinescu ș.a. În afară de cumpărăturile, vânzările, daniile, scutirile de dări, hotărnicile și în general materialele documentare legate de proprietatea și administrarea diverselor moșii, fondul mai cuprinde informații cu privire la: obligația stabilită m-rii Văratec, la donarea moșiilor Osica și Vlădueni, din județul Romanai, de a zidi un spital purtînd numele Saftei Brîncoveanu; pentru înființarea unui spital în Tecuci, purtînd numele lui Costache Conachi, sub epitropia Spitalului Sf. Spiridon; hotărîrea mitropolitului Veniamin ca o parte din călugărițele de la Văratec să se mute la schiturile Hangu și Durău; testarea de către soții Ecaterina și Petru Asachi mare postelnic a întregii lor averi către mănăstire; informații asupra numărului clăcașilor de pe diverse moșii; planuri ale proprietăților Osica și Vlădueni jud. Romanai; preluarea moșiei Pleșești pentru o dușegubină; schimburi în natură (bucată de loc din Gemenesti vîndută pentru cîteva poloboace de miere); arendarea podului de la Vlădueni ș.a.

U. p. : 617.

Anii extremi : 1422—1880.

Instrumente de informare : Inv. nr. 73 și 284.

Bibliografie : Hagiu, Maica Epistimia, *Istoria formării monastirii Varaticul*, Iași 1863, 22 p.; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis, din Rom.*, p. 182—185; *Monumente naționale*, p. 118—128; *Istoria m-rii Văratec*, culeasă de arhim. Evghenie Ungureanu și arhim. Zenaïda Racliș în anul mîntuirii 1932, Tip. M-rii Neamț, 1932, 88 p.; Bulat, T. G., *Documentele M-rii Văratec (1497—1836)*, Chișinău, 1939, 242 p.; Chișper Dinograncea Gh., *M-rea Văratec*, în *Mitrop. Mold.* 7—8, 1958, p. 611—616.

MĂNĂSTIREA VIZANTEA

M-reia Vizantea este situată pe malul Vizăuțului, în satul Vizantea, din comuna Zăbrăuțul, județul Putna. Ea datează probabil, din ultimii cinci ani ai secolului al XVI-lea. Ieremia Movilă vv. apare în fruntea ctitorilor săi. Biserica mănăstirii a fost refăcută între anii 1850—1858. După 1864, în stărostia mănăstirii a funcționat o școală satească. Datorită cărților de literatură și de știință aflate, pe lângă cele de ritual, în bibliotecă, s-a putut trage concluzia că la mănăstire ar fi funcționat o școală catihetică. M-reia Vizantea a fost metoh la m-reia Pîngărați și în anul 1664 ea a fost cedată m-rii Bistrița în schimbul unei poieni de la Straja. În anul 1777, ea a fost închinată la m-reia Gregoriu, de la muntele Athos, de mitropolitul Gavril și de Grigore Ghica vv., la cererea călugărului Ioachim de la acea mănăstire, care ar fi răscumpărat cu banii săi niște moldoveni căzuți în robie la turci. Mănăstirea a avut ca metoh schitul Valea Neagră. În 1890, Bilciurescu Șt. o menționa ca biserică de mir.

Din arhiva creată de mănăstire s-a păstrat un pachet cu 5 documente foi volante dintre anii 1610—1829, 8 dosare dintre anii 1832—1876 și un manuscris, înregistrat în Colecția „Manuscrise” sub nr. 580, cuprinzând documente dintre anii 1552—1795.

Materialele documentare reprezintă danii, vânzări, acte în procese și hotărnicii pentru *moșiile* Vatra m-rii Vizantea, Clipicești, Scorțești sau Cucueți, Morțești, Răcoasa, Valea Ursului și Vițănești, din județul Putna și pentru *munții* Gherghelu și Tojanu.

U. p. : 14.

Anii extremi : 1552—1876.

Instrumente de informare : Inv. nr. 64, 285.

Bibliografie : Melchisedek, *Notițe ist. și arheologice*, p. 101—108 ; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 202—203 ; Grosu I. T., *Monografia Monastirii Vizantea*, Focșani, 1940, 63 p. cu ilustr.

MĂNĂSTIREA VORONA

M-reia Vorona este situată pe moșia Vorona, depinzând de comuna Poiana Lungă din județul Botoșani. După tradiție, ea ar fi fost fondată de niște călugări veniți din Rusia, cu ajutorul hatmanului Ilie Jora, la începutul secolului al XVII-lea. Prima bisericuță de lemn a fost ridicată la 1600. Pentru întreținerea mănăstirii, călugării au cumpărat și ei o parte din moșia Icușeni. În 1835, în locul bisericii de lemn s-a construit, alături, o altă biserică de zid, căreia i s-au adus în 1869 îmbunătățiri însemnate de către vornicul Grigore Vîrnav-Liteanu. În cadrul acestei mănăstiri s-au construit de-a lungul anilor patru biserici de zid, una din ele în cimitir iar alta ținând de Săhăstria Voronei“. De această mănăstire și-au legat numele multe familii importante din Moldova: Jora și Vîrnav, Bașotă, Beldiman, Botez, Brîncoveanu, Cananău, Cantacuzino, Catargi, Ciolac, Costea, Crupenschi, Donici, Holban, Mavrocordat, Miclescu, Mustață, Panaite, Suțu ș.a. În unele documente, m-reia este numită m-reia Icușenii de pe pîrîul Vorona sau Schitul de la Poiană. În cadrul mănăstirii funcționa o școală, cu dascăl plătit de mănăstire, care exista cu mult înainte de 1856. A avut ca metoh bis. Stratenia din Botoșani.

Fondul m-rii Vorona este format din 15 pachete cuprinzând 221 de documente dintre anii 1602—1865. Fondul mai cuprinde, de asemenea, 2 condici, înregistrate în Colecția „Manuscrise“ sub nr. 1184 și 1185, cuprinzând 186 de copii de documente dintre anii 1598—1848 și 4 dosare dintre anii 1860—1871. Într-un document din 15 aprilie 1793 (Ms. 1184, f. 16 v.) este menționat faptul că documentele mănăstirii Vorona au fost îngropate în pămînt din cauza oștirilor și astfel au mucegăit și s-au stricat.

Materialele documentare reprezintă întăriri, acte de vînzare, de em-batic, dani, foi de împărțea, alegeri de hotare etc. pentru *moșiile* Icușeni (Icușești sau Valea (Poiana) Lungă, moșie ce înconjoară mănăstirea), Păr-tești și Tomești (Vîrnăvoaia sau Vîrnăveni) danie primită de bis. Stratenia din Botoșani de la C. Rosetti, toate din jud. Botoșani, precum și pentru moșii neapartînînd mănăstirii, ca Protopopenii a m-rii Probota, Miletinul a lui T. Cristescu, parte din Vorona a lui V. Musteață, Uriceni ș.a. ; *vii* la Cotnari

jud. Iași, Crucea de jos, Jud. Putna, Nicorești, jud. Tecuci, și Giurgești ; *prăvălii, cârciumi și locuri de biserică și de case* în orașele Botoșani și Iași, cumpărări și danii de la C. Rosetti, baronul T. Musteață, Dima Ursache clucer ș.a. În cadrul fondului există, de asemenea, acte de scutiri de dări și acordări de poslușnici.

U. p. : 227.

Anii extremi : 1602—1871.

Instrumente de informare : Inv. 64, 287.

Bibliografie : Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 74—75 ; Simionescu Al. H., *Mănăstirea Vorona*, Botoșani, 1922, 68 p.

MANĂSTIREA ZAGAVIA

M-reă Zagavia a fost situată în satul cu același nume din județul Iași. Primul document ce s-a păstrat, în care este menționată, datează, din 1785. Ea a avut ca metoh m-reă Zbereni, care datează din 1772. În 1820, aceste două mănăstiri se aflau sub o conducere unică. În 1830 s-a făcut la mănăstire o biserică de zid, care există și astăzi ca biserică de mir. După 1780, la Zagavia s-a așezat episcopul Amfilochie, care a tradus acolo câteva manuale didactice.

Din materialele documentare create de mănăstirea Zagavia s-au păstrat doar 27 de documente dintre anii 1731—1857, grupate în patru pachete, și 24 de dosare dintre anii 1843—1869.

Acestea se referă la danii, porunci de cercetare în diverse pricini, dar mai ales hotărnicii pentru *moșiile* Vatra m-rii Zagavia, Zbereni și Cîrjoaia (Cîrjești) jud. Iași, Brișcani și Cîrligi jud. Roman, Boldești, Sîrbi și Todirești jud. Suceava, ale m-rii Zagavia, dinspre *moșiile* Hîrlău, Cotnari a m-rii Sf. Spiridon, Ceplenița (sau Fetești) a spătarului Mihai Cantacuzino, Deleni și Maxutul a vistierului Gh. Ghica, Dulcești a lui Gr. Sturza, Băiceni a m-rii Buhalnița, Hărmanești a m-rii Rîșca, Ruginoasa, Vascani și Stroești jud. Suceava, Cîrjoaia, Zbereni și Horodiștea ale spătarului T. Aslan și Luxandrei Balș-Rășcanu ș.a.

U. p. : 51.

Anii extremi : 1731—1869.

Instrumente de informare : Inv. nr. 64, 228.

Bibliografie : Gașpar Iustin, *Schituri și biserici de lemn din raionul Hîrlău*, în *Mitrop. Mold.*, 11—12, 1958, p. 917.

SCHITUL ALMAȘU

Schitul Almașu din satul Almaș, com. Gîrcina, jud. Neamț, a fost zidit în secolul al XVIII-lea, dar „de cîtă sumă de ani nu se știe“, spune episcopul Melchisedek, de către Lupu Balș și monahul Rafail. După inscripție biserica a fost construită în 1715, refăcută din zid în 1821 și mărită în 1840. Schitul este amintit în documentele din 29 aug. 1789 și 10 dec. 1808 cu ocazia unui schimb de moșii. Se presupune că schitul ar fi existat încă din anul 1747.

Din arhiva acestui schit s-au păstrat 15 documente dintre anii 1805—1841 și 3 dosare dintre anii 1840—1847, care se referă la hotărnicii și procese ale schitului pentru moșiile Negrești și Habia din jud. Neamț.

U. p. : 18.

Anii extremi : 1805—1847.

Instrumente de informare : Inv. nr. 45, 139.

Bibliografie : Anuar, 1909, p. 357 Cădere V., *Insemnări despre m-ri, în Mitrop. Mold.*, 1964, nr. 9—10, p. 511.

SCHITUL BRADU

Schitul Bradu sau Drăgești din com. Dămieniști, jud. Roman, a fost înființat în secolul XVII de mai mulți locuitori din Drăgești. Într-un document din ian. 1697, se menționează că mai mulți locuitori dau părintelui Vîlsan Gafencu ocină la Drăgești, în jud. Roman, ca să facă mănăstire. Mănăstirea este amintită în numeroase documente : în 8 noiembr. 1697, 26 dec. 1712, 14 iul. 1774, 15 oct. 1783, 9 iun. 1768, 1779 etc. sub denumirea de schitul Drăgeștii de Jos, începînd din 2 febr. 1813 schitul este denumit Bradu din Drăgești.

Fondul arhivistic al schitului Bradu se compune din 7 documente foi volante dintre anii 1779—1857, care se referă la danii, hotărnicii, angajare de vechil pentru *moșiile* : Galbini, Tinlești și Drăgeștii de Jos din jud. Roman ; Bozăeni și Săcăleni din jud. Vaslui. Multe documente referitoare la acest schit se găsesc în fondul Episcopiei Roman, fiind metohul acesteia, și la Biblioteca Academiei R.S.R.

U. p. : 7.

Anii extremi : 1779—1857.

Instrumente de informare : Inv. nr. 90.,

Bibliografie : *Anuar bisericesc* 1909 ; A.E.R., 1936, p. 89.

SCHITUL BRAZI

Schitul Brazi din Valea Brazilor, de lângă Panciu, ar fi fost, după Gheorghe Asachi, ridicat în 1654 de un boier moldovean. Schitul a durat pînă în 1807, cînd ieromonahul Dimitrie a dus în deal toată lemnăria schitului, întemeind schitul de maici Sf. Ioan. În 1834 s-a clădit la Brazi actuala biserică de zid. S-au păstrat documente referitoare la construcția schitului din prima jumătate a secolului al XIX-lea — o carte de milostenie din 1 oct. 1808 a ieromonahului Dositei pentru strîngerea de ajutoare în vederea sfințirii schitului; învoirea dată la 4 dec. 1826 de episcopul de Roman, Meletie egumenului de la Brazi pentru mutarea bisericii vechi a schitului pe moșia Răpedea sau pe Tăbăcești, pentru a se ridica în loc o biserică nouă și aprobarea mitropolitului Veniamin Costache din 1 iun. 1827.

Există informații despre reconstituirea bisericii în contractul încheiat la 2 iul. 1833, cu meșterii, și în contractul încheiat cu arhitectul Ion Craus. În anul 1838, schitul a suferit o serie de stricăciuni din cauza cutremurului, de aceea în 1840, ieromonahul Dimitrie cerea mitropolitului Veniamin Costache aprobare să clădească o biserică nouă. Schitul Brazi a fost metoh al m-rii Bogdana și implicit al mitropoliei. În 1816, Dositei l-a închinat Episcopiei Roman, dar mitropolitul Moldovei nu a admis acest lucru.

Catagrafia din 1860 menționează desființarea schitului Brazi.

Fondul arhivistic al schitului Brazi se compune din 1649 de documente dintre anii 1644—1868, 25 de dosare dintre anii 1829—1866, precum și 16 condici, Ms. nr. 581—595, 597.

Majoritatea materialelor documentare se referă la vînzări, cumpărări, danii, hotărnicii, arendări și corespondență privind *moșiile*: Crucea de Jos și de sus, Zăbrăuți, Fiționești, Movilița, Străoani, Pripovul din jud. Putna; Șendreni din jud. Iași; Runteștii și Sușița în jud. Rm. Sărat; Soldănești în jud. Botoșani, Dănceni în jud. Tecuci; *viile* de la Spărieți, Deocheți, Cucueti, Budila și Bodgoria; Dealul Neicului, Dealul Roșu; *vaduri de moară* la Godin, Cotnari; *case* la Focșani; *prăvălii* în Țîrgul Panceiului.

Se mai găsesc informații referitoare la scutiri de dări (1696, 1819, 1820, 1826, etc.) ; la procese pentru împresurări de moșii cu răzeșii din Butești (1827) din Soldănești (1828), Burgusești (1828), din Crucea de Jos (1831), precum și liste de averea bisericii Sf. Ioan, de zapisele satului Butești, catagrafiile din 1830 și 1833. Din unele materiale reiese preocuparea pentru păstrarea patrimoniului cultural, grija pentru legarea cărților schitului și procurarea instrumentelor necesare (1841), pentru obținerea și păstrarea cernelei.

Multe documente dau informații despre legăturile schitului cu Episcopia Roman, m-rile Doljești, Bogdana, Neamț, schitul Mărul și Părul, Recea, despre hirotonisiri, căsătorii și divorțuri, despre contracte cu monahii prin care se angajează să slujească toată viața la mănăstire, numiri de stareți, preoți, cheltuieli pentru repararea și întreținerea schitului, despre împrumuturi de bani acordate la diverse persoane.

U. p. : 1710.

Anii extremi : 1644—1868.

Instrumente de informare : Inv. nr. 50, 51, 158.

Bibliografie : Căpățînă Ad., *Istoricul schitului Brazi*, Buc., 1921, 13 p.; Lovin Glicerie, *M-re Bogdana din jud. Bacău, Chișinău*, 1926, p. 14—15; Brătulescu V., *Acte, note și însemnări despre biserica fostului schit Brazi de lângă Panciu*, în *Glasul Bisericii*, 1965, nr. 3—4, p. 319—330.

SCHITUL BRĂTEȘTI

Schitul Brătești, din jud. Bacău, a fost ridicat înainte de anul 1734, întrucît la această dată Dumitru Vîrgolici, Vasile grămătic și alți răzeși din Brătești, îi dăruiesc un trup de moșie din Brătești. În septembrie 1754, ieromonahul Varlaam fiul preotului Echim Ciurbă de la Brătești, nota pe o evanghelie că a cumpărat-o „pe optu lei ca să fie slujitoare sfîntului schitu”, iar din 1795 există o însemnare că s-a procurat un clopot pentru biserică. Din anul 1814, schitul a devenit biserică de mir.

Din arhiva schitului Brătești s-a păstrat un singur dosar referitor la moșia Brătești ce a aparținut schitului care era desființat de multă vreme, iar moșia se cuvenea statului. În dosar există o notă din 1814 în care se menționează că din porunca lui Veniamin, episcop la Roman, schitul Brătești a fost făcut biserică de mir.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1888.

Instrumente de informare : Inv. nr. 159.

Bibliografie : Codrescu Th., *Uricariul*, VIII. 1834, p. 230; Bobulescu, *Stăstării și schituri de pe Valea Trotușului*, Buc., 1946, p. 40-44.

SCHITUL BUCIUMENI

Schitul Buciumeni, din jud. Tecuci, a fost înființat înainte de anul 1809, când îl găsim atestat documentar. După inscripția care s-a păstrat, o biserică de lemn ar fi fost ridicată în anul 1700 de serdarul Manolache Radovici. Fost metoh al Episcopiei Roman, schitul este desființat în 1860, devenind biserică de mir.

Din arhiva schitului Buciumeni s-au păstrat două dosare, din anii 1861 și 1881, referitoare la recolta viilor din anul 1860 și hotărnicia moșiei Brăhășești ce aparținuse schitului.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1860—1881.

Instrumente de informare : Inv. nr. 159.

Bibliografie : Codrescu Th., *Uricariul*, VIII, Iași, 1886, p. 231 (1834); *Anuar* 1909, p. 406.

SCHITUL CETATEA MICĂ

Schitul Cetatea Mică, din jud. Vaslui, a fost făcut de David ieromonahul, călugăr de la Sfântul Munte, după 18 mai 1801, pe moșia Brudurești, a răzeșilor din satul Țansa (A. N. MMDCLXXXIII/20 și 22), cu indicația de a nu fi închinat nicăieri. Totuși în 1814, schitul era metoh al Episcopiei Romanului. În anul 1860 a fost desființat.

Din arhiva schitului Cetatea Mică s-au păstrat 95 documente foi volante, dintre anii 1800—1857. Acestea aduc informații despre *moșiile* Poenari, Crăești, Troița, Gîrbești din jud. Vaslui ; o *vie*, o *moară* și o *cîrciumă* în Poenari ; o *casă* în Crăești. Ele se referă la hotărnicii, procese, arendări, danii — în 1843 Maria și Ruxandra Șeverdianu, din Poenile-Roman, dăruiesc schitului locuri de sare pe moșia Gîrbești ; mili — în 1820 Mihai Șuțu vv. scutește schitul de dijmă, de plata goștinei pentru 150 de oi, de desetină pentru 150 de stupi și de vădrărit pentru 150 de vedre de vin. Alte documente se referă la Nicolai Capșa, starețul schitului, și la corespondența cu Episcopia Huși în chestiuni de bani, administrative și canonice, la corespondența privitoare la călugărirea diferitelor persoane.

U. p. : 95.

Anii extremi : 1800—1857.

Instrumente de informare : Inv. nr. 52, 53.

Bibliografie : Stoicescu N., *Bibliografi mon. feud. Mold.*, în *Mitrop. Olt.*, XIX, 1967, nr. 3—4, p. 333—334.

SCHITUL COTUMBA

Schitul Cotumba, din jud. Bacău, al cărui nume vine de la muntele Cotumba sau Cotumbița, din apropiere, a fost zidit în 1766 de Grigore Crupenschi, mare paharnic. Înainte de 1832 schitul ajunge chinovie de maici, iar după 1864 este desființat. Biserica fostului schit a fost stricăță în timpul războiului din 1916—1918 și reclădită în 1929.

Din arhiva schitului Cotumba s-au păstrat 8 documente foi volante, dintre anii 1757—1812, privitoare la danii și hotărnicii pentru *moșiile* : Mihăieni, Gura Leurzii, Lunca de la Comănești, jud. Bacău.

U. p. : 8.

Anii extremi : 1757—1812.

Instrumente de informare : Inv. nr. 52 și 53.

Bibliografie : Bobulescu C., *Schitul Cotumba*, în *Bis. ort. rom.*, an LXV, 1947 nr. 1—3, p. 77—80; Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Mold.*, în *Mitrop. Olt.*, XIX, 1967, nr. 3—4, p. 350.

SCHITUL COZANCEA

Schitul Cozancea, din comuna Sulița, jud. Botoșani, se presupune că a fost fondat în anul 1784 de marele paharnic Constantin Balș, pe locul altuia mai vechi din lemn, datînd, după cum reiese din dosarul ce s-a păstrat de la schit, de prin 1718—1720. În anul 1847 i s-au făcut reparații de către egumenul Iosaf Baban. Alte reparații i s-au mai făcut în 1873, 1895, 1899, 1912, iar în 1931 i s-a reînnoit pictura.

Din arhiva schitului Cozancea s-a păstrat un singur dosar, din anul 1881, referitor la procesul pentru uzurparea proprietății schitului, din moșia Ionășeni, de către Israel Daniel.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1881.

Instrumente de informare : Inv. nr. 175.

Bibliografie : Botoșani în 1932, schiță monografică, p. 50—51 ; Covuliuc Vasian, Istoricul schitului Cozancea, Botoșani, 1935, 29 p.

SCHITUL CRUCEANU SAU PÎRVEȘTI

Schitul Cruceanu sau Pîrvești, numit uneori Crucea, din fostul județ Tutova, a fost întemeiat în a doua jumătate a secolului al XVII-lea de Apostol Talpeș, vornic de poartă, și de nepoții săi „Ioan și Simeon Popești, stolnici ot Bilahoi“. Potrivit afirmației lui Ștefan Popescu, din anul 1868 (dosar nr. 7) reiese că aceștia l-ar fi făcut pe la anul 1666. S-ar putea însă să fie vorba de o refacere a unui schit mai vechi. În pomelnicul schitului sînt amintiți „domnii ce au dat hrisoave la schit“, printre care Ioan vv., Mihai vv., Grigore vv., Ioan vv. s-ar putea să fie Ion Vodă Viteazul, dar documentar încă nu se poate stabili nimic cu precizie, ba chiar s-ar putea ca acești domni să fie trecuți din memorie, mai târziu. În anul 1698 Antioh Cantemir dădea schitului 40 de cumpene de sare de la ocnă. Între 1816 și 1820, în locul bisericii vechi s-a construit alta nouă, în 1858 i s-au făcut unele reparații, iar în 1860 schitul era desființat.

Din arhiva schitului Cruceanu s-au păstrat 65 de documente foi volante și 11 dosare, dintre anii 1717—1884. Materiale referitoare la acest schit se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii“. Dintr-o înștiințare din 1827 a mitropolitului Veniamin, reiese că schitul și-a depus documentele spre păstrare la mitropolie și că hotărnicia moșiei Rădești arsesese împreună cu alte hîrtii la incendiul din dicasterie.

Documentele fondului conțin informații despre danii, vânzări, hotărnicii pentru moșiile Crucea, Roșia, Hărmănești, Rădești, Ivești, Bogdănești, Foltești, Buda, din jud. Tutova; *livezi* de pomi lângă schit; *moară de vînt* la Rădești; *păduri*. Sînt menționați în documente răzeșii de la Roșia, Rădești, Tălpișești, moșnenii Ghidulești. Două catagrafii din 1852 și 1856, conțin situația averii mișcătoare și nemișcătoare a schitului. În 1823 Chirica căpitan încearcă să facă o hartă a schitului.

U. p. : 67.

Anii extremi : 1717—1884.

Instrumente de informare : Inv. nr. 52, 53, 179.

Bibliografie : Antonovici Iacov, episcop. Hușilor, *Documente de ale fostelor schituri Orgoeștii, Bogdănița, Pîrveștii, Cîrțibașii și Minzații, din jud. Tutova*, Huși, 1929, p. VIII.

SCHITUL DELENI

Schitul Deleni, cunoscut și sub numele de Ghilahoiu, a fost construit în prima jumătate a secolului al XVI-lea, cu câțiva ani înainte de 1546, de către Lupan Buznea, în Codrul Delenilor, jud. Vaslui. Unele îmbunătățiri i-a adus Grigore, fiul lui Lupan, iar în 1650 i s-au făcut reparații și a fost mărit. În 1770 schitul a fost dărâmat și s-a construit altul nou tot din lemn. După 1894 schitul a fost folosit ca biserică a satului Ghilahoiu. I s-au făcut reparații în 1906.

Din arhiva schitului Deleni s-au păstrat 5 dosare dintre anii 1836—1893. Materiale privitoare la acest schit se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”.

Cele 5 dosare ale fondului se referă la moșia Vatra a schitului Deleni, împresurată de către vecini, și la hotărnicirea ei.

U. p. : 5.

Anii extremi : 1836—1893.

Instrumente de informare : Inv. nr. 185.

Bibliografie : Ursăcescu V., Istoria fostului schit Deleni, din jud. Vaslui, Iași, 1911, 40 p.

SCHITUL DRĂGUȘANI

Schitul Drăgușani sau Frumoasa, din jud. Bacău, numit și Schitul lui Drăgușan sau Drăgușeni, a fost construit în secolul al XVI-lea. El este amintit la 1636, când se spune că avea ocine de la Petru Șchiopul și Simion Movilă. Anterior anului 1740, în vremea ieromonahului Nectarie Ugrina, schitul a fost reînnoit „de iznoavă”, de către Maria Ilișoia Cantacuzino, vistihereasa, aflându-se stricat de „pustiiri” (doc. I/5). Schitul mai fusese refăcut de Miron Costin.

Din arhiva schitului Drăgușani, care în mod greșit a fost numit Frumușani-Drăgușani, s-au păstrat 68 de documente foi volante, dintre anii 1634—1825, din care un document din 1795 este o listă „de toate scrisorile” schitului și cuprinde 67 de rezumate sau mențiuni.

Documentele acestui fond conțin informații despre *moșii*: Băsești, Folești, Ungheni, Dumitrești din jud. Bacău ; *muntele* Geamănu din jud. Bacău, pentru care schitul a avut proces cu m-reă Tazlău ; *vaduri de moară* : în satul Dumitrești pe Tazlău, în pîrîul Solontului ; *piuă* pe moșia mănăstirii ; *fierăstrău* pe apa Frumoasa ; *prisăci* pe moșia Dumitrești. Se menționează hotărnicii, o catagrafie a averii schitului din 1795. Există referiri la ungerii așezați pe moșia Băsești, care sînt obligați, în 1768, să dea dijmă, în 1791, o adresă a Isprăvnicatului de Bacău, punînd în vedere schitului ca să „protimisească” a vinde porumb locuitorilor din satul Pîrjolu ; informații despre strămutarea unor locuitori de pe moșia schitului în anul 1796 ; despre răzeșii din Băsești, Dumitrești, Cîrstești. Din 1769 s-a păstrat o listă de odăjdii și alte lucruri ale schitului.

Din documentele schitului se pot culege date și pentru m-rile Tazlău, Hangu, Agapia.

U. p. : 68.

Anii extremi : 1634—1825.

Instrumente de informare : Inv. nr. 55, 57.

Bibliografie : Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Mold.*, în *Mitrop. Olt.*, XIX. 1967, nr. 9—70, p. 853.

SCHITUL DUMBRĂVIȚA

Schitul Dumbrăvița, din Vrancea, numit și m-rea de la Izvorul Dima-ciului, a fost construit, probabil, încă din 1668, de către căpitanul Ștefan. În 1675, când acesta își împărțea averea, fiind bătrîn, a lăsat schitul pe seama nepotul său, Mihai. Înainte de 18 august 1686, Drăgan călugărul a închinat schitul Dumbrăvița la Sfîntul Mormînt. El a mai fost închinat și la Mitropolia din Iași.

Din arhiva schitului s-a păstrat numai un document foaie volantă, din anul 1844, și un dosar din anul 1845. Documentul conține contractul de arendare a moșiei schitului, de către „desființatul comitet al Mitropoliei“, pe timp de 3 ani, către Manuc Carabel, iar dosarul cuprinde de fapt copia hotărîrii Divanului domnesc în pricina dintre Mihalache Cantacuzino, proprietarul moșiei Țigăeni, jud. Tecuci, schitul Dumbrăvița, proprietarul moșiei Sănești și răzeșii de pe moșia Umbrărești, din același județ. Materiale documentare referitoare la acest schit se găsesc și la Filiala Arhivelor Statului din Iași.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1844—1845.

Instrumente de informare : Inv. nr. 55, 188.

Bibliografie : Stoida C. A., Căpitanul Ștefan, neamul său și Mănăstirea Dumbrăvița (știri din trecutul ținutului Tecuci), în Arhiva Iași, XLIII, 1936, nr. 3—4, p. 200—216.

SCHITUL FRUMUȘICA

Data înființării schitului Frumușica, din jud. Bacău, căruia i se mai zicea și „Schitul Frumoasă”, nu se cunoaște. Dacă se ia în considerare faptul că, în 1837, egumenul schitului, Metodie, cerea voie Epitropiei Sfântului Mormînt, căreia îi era închinat, să aducă de la pădure lemnul necesar pentru reparații, căci pardoseala odăilor era ruptă și acoperișul putred, „fiind vechi”, s-ar putea presupune că a fost înființat în secolul al XVIII-lea. Cutremurul din 11 ianuarie 1838 i-a provocat unele stricăciuni, pentru îndreptarea cărora s-a cerut ajutor de la Epitropie.

Din arhiva schitului Frumușica s-au păstrat 5 dosare dintre anii 1835—1857, care se referă la reparațiile schitului, la starea acareturilor de pe moșia Pîrjolu sau Cîmpenii, jud. Bacău, proprietatea schitului, la starea pădurii de pe aceeași moșie etc. Materiale privitoare la acest schit se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”.

U. p. : 5.

Anii extremi : 1835—1857.

Instrumente de informare : Inv. nr. 195.

Bibliografie : Stoicescu N., Bibliografia mon. feud. Mold., în Mitrop. Olt., an. XX, 1968, nr. 1—2, p. 179.

SCHITUL GHEREASCA

Schitul Ghierasca a fost zidit pe moșia satului cu același nume, din fostul județ Covurlui, de către stolnicul Solomon Farcaș înainte de 1680, data închinării la Mitropolia Sucevei. Se pare că pe locul schitului ar fi fost altul mai vechi, construit de către Mihul medelnicer, stăpînul moșiei Ghierasca, care apare în documente în epoca lui Ștefan cel Mare și care este menționat într-un pomelnic al schitului, din 1816. De altfel și tradiția locală îl face pe Mihul ctitor al unei mănăstiri. Biserica schitului a fost refăcută în 1808. Schitul Ghierasca a fost metoh al mitropoliei și al Episcopiei Romanului și a fost desființat în anul 1860.

Din arhiva schitului Ghierasca s-a păstrat un singur dosar, din anul 1844, care cuprinde arendarea moșiei schitului, pe timp de 5 ani, începînd de la 23 aprilie 1845. Documente referitoare la schit se găsesc și în colecția „Planuri și hotărnicii”.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1844.

Instrumente de informare : Inv. nr. 201, 491—495.

Bibliografie : Bujoreanu Șt., Schitul Ghierasca (Covurlui) în Revista Arhivelor, VI, 1944, I, p. 136—139.

SCHITUL GIURGENI

Schitul de călugărițe Giurgeni, din județul Roman, a fost făcut după 1738 de către Ghedeon, episcopul Romanului, pe pământ răzeșesc. În anul 1831, când episcop al Romanului era Meletie, schitul fiind neîncăpător pentru numărul maicilor de aici, Ruxandra Tâmpovici, împreună cu cumnatul său Alexandru Tâmpovici, au hotărât să-l rezidească din piatră, dînd fiecare suma de 10.000 și respectiv 2500 de lei și devenind astfel, ctitori cu dreptul de a face pe lîngă el orice acaret. Schitul Giurgeni a fost metoh al Episcopiei Romanului. În anul 1860 era desființat.

Fondul arhivistic al schitului Giurgeni cuprinde 260 de documente foi volante și 1 dosar, dintre anii 1422—1871. Materiale privitoare la acest schit se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”.

Documentele fondului conțin informații cu privire la hotărnicii, vînzări, procese pentru *moșiile* Giurgeni, Muncelu, Averești, Roșianu, Soholetu, Tudora, Oprișeni, Fătești (sau Cucueți), Oniceni, Poiana Lungă din județul Roman.

De asemenea, există referiri la pustiirea Tîrgului Frumos și a satelor înconjurătoare, din care cauză Eustratie Dabija vv. porunceă, în 1662, să fie aduși, pentru lucru la beciul său, locuitorii tîrgului Roman și ai satelor din jur; spițe de neam ale răzeșilor din Giurgeni, care pot fi urmăriți cu ajutorul unor documente din anii 1701, 1782 și 1817; mila de 1500 oca sare și scutirea a 100 de oi de goștină, 70 de stupi de deseatină și 10 oameni străini, acordate de Ioan Sandu Sturza vv. în 1822; aprobarea episcopului de Roman de a strînge ajutoare pentru repararea bisericii (1838); mărirea zeciuiei plătită de schit pentru proprietățile sale și ordinul ispravnicului de Roman de a se trimite banii (1849).

U. p. : 261.

Anii extremi : 1612—1871.

Instrumente de informare : Inv. nr. 53, 58, 201.

Bibliografie : *Marele dicț. geogr.*, III, p. 538.

SCHITUL GOLGOTA

Schitul Golgota, din jud. Vaslui, căruia i s-a zis și Hușanii, de la numele lui Ioniță Hușanul, care l-a restaurat, sau Schitul Balicăi, de la hatmanul Melinte Balica, întemeietorul m-rii Balica de lângă Iași, unde a fost închinat, a fost înființat în secolul al XVII-lea. Numele de Golgota, Golgofta sau Gologofta, care vine de la muntele Golgota de la Ierusalim, a fost împrumutat și de satul din jurul schitului. Biserica actuală a fost ridicată în anul 1774 de Gavril Cazimir, călugărit sub numele de Ghenadie, pe locul celei de lemn, anterioare. Schitul a mai fost închinat ca metoh și la Episcopia Roman și la Esfigmen. Din anul 1829 schitul s-a transformat în schit de călugărițe, iar prin 1851 servea și ca loc de ispășire pentru greșelile săvârșite de către soțiile boierilor. Schitul s-a desființat înainte de anul 1864, biserica devenind filială a parohiei Ivănești.

Fondul arhivistic al schitului Golgota cuprinde 608 documente foi volante, 15 dosare și 2 condici, dintre anii 1596—1872. Cele două condici sînt cuprinse în colecția „Manuscrite”, sub nr. 651 și 1345. Documente privitoare la acest schit se mai găsesc în colecția „Planuri și hotărnicii”.

Materialele documentare ale fondului conțin informații de natură economică și socială. Ele se referă la procese, hotărnicii, arendări, danii, dar mai ales vînzări pentru *moșii*: Mogoșești sau Ipatele din jud. Iași, Stîngași sau Pîrlita, Broșteni, Fundu Racovei, Lipova, Lucești din jud. Tutova, Ivănești, Vlădești, Stoenesti, Poiana Chilii, Dejugați, Coșești, Luzești, Grozești, Hușani, Hîrșova, Obîrșeni din jud. Vaslui etc.; *păduri* pe moșia Broșteni; vîlnețe la Ivănești; *cîrciumi* — din care 3 pe moșia Tîrzii, luate, în 1844, în arendă de Marin Drăghici; *han*; *dugheni*; *case* și *locuri* în Bîrlad; *vite* — o listă din 1858, pe lângă vitele pe care are să le dea stareța schitului Golgota, indică și prețurile lor; de dările către stat pentru schit și pentru 10 oameni ai săi (1826); catagrafia averii schitului (1837); liste de documente pentru diferite moșii sau documente cu caracter mai special, ca de exemplu rețeta pentru pregătirea cașcavalului de Penteleu (1864). Tot în ceea ce privește situația economică a Moldovei, se menționează, în se-

colul al XIX-lea, curăturile de codri pentru mărirea suprafeței agricole. La secularizare, proprietățile schitului intrînd în stăpînirea statului, epitropii schitului au încercat să-i facă istoricul pentru a dovedi că acesta era proprietate particulară și deci nu intră în categoria proprietăților mănăstirești secularizate.

Documentele conțin informații cu privire la unele proprietăți răzășaști : Trohanei, Voinești, Mircești, Obîrșeni, Hușani, Toporăști ; cu privire la suma de 36 de lei pe an plătită în 1852 de Dumitru, fiul lui Constantin Marin, din satul Golgota, către Vistierie ca „om fără căpăți” ; la răzvrătirea locuitorilor de pe moșia schitului, provocată de un supus străin (1847). Din punct de vedere social sînt interesante și spițele de neam — a răzeșilor din Ivănești și a familiei Naciu —, foile de zestre — a Saftei, fiica lui Iordache Caracaș (1807). Documentele mai conțin informații și despre m-rile Florești și Văratec.

U. p. : 625.

Anii extremi : 1596—1872.

Instrumente de informare : Inv. nr. 57, 59, 204, 292, 293, 491—495.

Bibliografie : Pocitan V., *Schitul de maici Golgota (Vaslui)*, în *Buletinul Episcopiei Huși*, IX, 1933, nr. 12, p. 90—93.

SCHITUL GRĂJDENI

Schitul Grăjdeni a fost zidit pe locul domnesc al târgului Bîrlad de ctitorii săi, Vasile Costache mare vornic, Ștefan Cerchez mare comis, Costachi mare medelnicer ș.a., înainte de anul 1689, dată la care el a fost închinat la m-rea Mira. Ulterior, el a devenit metoh al m-rii Vatoped, iar în 1863 era metoh al m-rii Golia din Iași. În 1862 i s-a construit o biserică nouă. La cutremurul din 1940 a fost aproape ruinat.

Din arhiva schitului s-au păstrat doar 2 dosare din 1848 și 1863, privitoare la procesele cu spătarul Iorgu Radu pentru un loc din capul târgului Bîrlad și altul numit Dumbrăvița.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1848, 1863.

Instrumente de informare : Inv. nr. 208.

Bibliografie : Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Mold., în Mitrop. Olt.*, 5—6, 1968, p. 508—509.

SCHITUL GRUMĂZOAIA

Schitul Grumăzoaia, din fostul jud. Fălciu, a fost construit, probabil, la sfârșitul secolului al XVIII-lea. În 1802, răzeșii din satul Grumăzoaia, ctitori ai schitului „nostru din Fundul Văii”, cum era cunoscut, consimt la așezarea la schit a maicii Elisaveta, care să stăpânească schitul cu tot ceea ce era înăuntru și în afara lui. Era deci schit de maici și la 1802 exista deja. S-ar putea însă ca la 1802 el să fi devenit schit de maici, iar înainte să fi servit ca schit pentru călugării ruși. După 1864 s-a transformat în biserică, fiind cunoscută sub numele de Biserica Mănăstirea.

Din arhiva schitului Grumăzoaia s-au păstrat numai 2 documente foi volante, din anii 1802 și 1832, primul, al răzeșilor din Grumăzoaia către maica Elisaveta pentru așezarea ei la schit, iar al doilea o carte de hotărnicie pentru alegerea moșiei porucicului Alexandru Tutoveanu dinspre aceea a răzeșilor.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1802—1832.

Instrumente de informare : Inv. nr. 59.

Bibliografie : Marele Dicț. Geogr., III, p. 658—659

SCHITUL HÎRȘOVA

Schitul Hîrșova sau Hîrșovița, din jud. Vaslui, a fost înființat în secolul al XVII-lea, înainte de anul 1669, data unei însemnări de pe o Evanghelie a schitului Hîrșovița. Pe la anul 1772 schitul a fost reconstruit de Ștefan Caracaș sau Gălușcă, după care i s-a mai zis și Schitul lui Gălușcă. A fost închinat la m-reă Esfigmen de la Athos și la Mitropolia Moldovei, care într-un proces din 1840 l-a pierdut în favoarea nepoților ctitorului. Se pare că a mai existat un schit Hîrșova închinat la m-reă Florești. După 1863 schitul a fost desființat și transformat în biserică de mir.

Din arhiva schitului Hîrșova s-au păstrat 50 de documente foi volante și 2 dosare, dintre anii 1532—1864, în care găsim informații despre danii, vânzări, hotărnicii, procese pentru moșiile : Florintești din jud. Iu-tova, Delești, Bolda, Boboșeni. Este amintită o biserică la Florintești, numită și schit.

U. p. : 52.

Anii extremi : 1532—1864.

Instrumente de informare : Inv. nr. 59, 210.

Bibliografie : Papiu Ilarian A., *Memoriu dat d-lui ministru de culte de d. G. Sion în anul 1863 febr. 25, asupra schitului Hîrșova*, în *Buciumul*, 8 iun. 1863 ; *Marele dicț. geogr.*, III, p. 717—718.

SCHITUL LIPOVA

Schitul Lipova din fostul jud. Tutova (sau Tecuci) a fost înființat în secolul al XVIII-lea. Este amintit într-un document din 1753 sub denumirea de „Mănăstirea din fundul Lipovei“. La 10 iun. 1764, Despa serdăreasa, soția lui Cozma, l-a închinat m-rii Neamț și Secu. Biserica a fost refăcută în 1815. În 1861 schitul a fost desființat, devenind biserică de mir.

Din arhiva schitului Lipova s-a păstrat un singur dosar din anul 1861, care cuprinde corespondența în legătură cu arendarea acareturilor, viilor și livezilor fostului schit Lipova.

Materiale referitoare la acest schit se mai găsesc în fondul m-rii Neamț și la Academia R.S.R.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1861.

Instrumente de informare : Inv. nr. 216.

Bibliografie : Codrescu Th., Uricariul, VIII, p. 231 ; Anuarul bis., 1931.

SCHITUL MĂLINEȘTI

Schitul de călugări Mălinești, din satul Gîrceni, jud. Vaslui, a fost ridicat din lemn de stejar, pe culmea dealului Cucu, de către locuitorii răzeși, în anul 1826. Aceștia l-au înzestrat cu pămînturi. La secularizare a fost desființat, rămînînd ca biserică de mir. În anul 1925 a fost însă reînființat ca schit de maici de către episcopul Iacov Antonovici.

Din arhiva schitului s-au păstrat 17 documente dintre anii 1810—1857 privitoare la vînzări și danii în moșia Mărmureni, din jud. Roman, și Gîrceni, din jud. Vaslui, precum și 1 dosar din 1875 care privește împresurarea moșiei Băbușa-Bozieni sau Bozianca din jud. Roman, a schitului, dinspre moșia Crucii, a lui Chiril Comarnischi, învecinată și cu Scînteiasca a lui Iorgu Arghiropol.

U. p. : 18.

Anii extremi : 1810—1875.

Instrumente de informare : Inv. nr. 60, 217.

Bibliografie : *Marele dicț. geogr.* III, p. 555 ; *A.E.H.*, 1934, p. 41 ; 1935, p. 52 ; 1936, p. 49 ; 1938, p. 56—57.

SCHITUL NECHITUL

Schitul Nechitul sau Nechidul sau schitul Măstăcanului, din com. Măstăcanul, din fostul jud. Neamț, a fost înființat după 9 mai 1804, când răzeșii din satele Măstăcanul, Stîlpul Portăreștilor și Punga îi dăruiesc o bucată de moșie, cu condiția să nu fie închinat nimănui.

Din arhiva schitului s-au păstrat 53 de documente foi volante dintre anii 1793—1843 și 3 dosare dintre anii 1862—1886.

Materialele documentare ale schitului se referă la danii, vânzări, procese cu răzeșii și hotărnicii pentru părți din *moșiile* : Bălanul, Ciunți-Chirițoi, Măstăcani și Stîlpul Portăreștilor din jud. Neamț ; *vii* pe moșia Barați din jud. Bacău și Bărcești ; *mori* primite danie de la Elena Moroșoaia postelniceasa și de la Pascal Munteanu ; *curăturile* Mlaștina, Paltinu și Runcu-Boiului.

U. p. : 56

Anii extremi : 1793—1886.

Instrumente de informare : Inv. nr. 60, 227.

Bibliografie : *Marele dict. geogr.*, IV, p. 474 ; Stoide C. A., *Contribuții la ist. bis. mold. sub St. Petriceicu Vodă (1672—1673)*, în *Analele Mold.*, 1942, p. 51 ; Stoicescu N., *Bibliografia mon. feud. Mold.*, 1—6, 1969, p. 344

SCHITUL POPĂUȚI

Schitul Popăuți a fost la început doar o biserică de piatră, zidită de Ștefan cel Mare, în 1496, la marginea orașului Botoșani. Pe la mijlocul sec. al XVIII-lea, Constantin Racoviță a înzestrat-o cu moșii, făcând-o mănăstire cu egumen și sobor și a închinat-o Patriarhiei Antiohiei. I s-au făcut reparații pe la 1843.

Din arhiva schitului s-au păstrat 16 dosare dintre anii 1852—1882.

Materialele documentare se referă la procese pentru arenda moșiei Popăuți, pentru împresurarea ei de către Ioan Gherghel cu moșia Costești, jud. Botoșani și de către m-reă Doamna (care este o altă mănăstire și nu o altă denumire pentru schitul Popăuți); la procesul cu N. Mavrocordat pentru parte din Băloșești, jud. Vaslui, parte din hotarul moșiei Negrești, jud. Iași; la hotărnicii — a moșiei Uriceni a lui Gh. Hermeziu și a fraților Bărcilă dinspre Popăuți și Tătărași foste ale schitului, precum și dinspre Gorbănești sau Bozieni a m-rii Golia, Ferești a lui N. Pauli dinspre Boțoaia, jud. Vaslui, fostă a schitului, trecută la stat, precum și la moșiile Bungeni, Tabăra și Moreni. Materialele documentare se referă, de asemenea, la *vii* și la *locuri* cu embatic de pe moșia Popăuți; la *milile* pe care schitul trebuia să le împartă la săraci potrivit testamentului lui Scarlat Paladi, la unele taxe pe venit ce avea de plătit către județ.

U. p. : 16.

Anii extremi : 1852—1882.

Instrumente de informare : Inv. nr. 241.

Bibliografie : Iorga N., *Inscripții din bis. Rom.*, f. 1, p. 3, 222—223; Idem, *Bis. Popăuți*, în „Moldova”, Botoșani, I, 1905, nr. 11; Mironescu V., *M-rile și bis. întem. de Ștefan cel Mare*, p. 12—13; Simionescu Al., *M-reă Popăuți, în prezent biserica parohială Sf. Nicolae-Popăuți din or. Botoșani*, Botoșani, 1912, III+65 p.+2 pl.

SCHITUL RAFAILA

Schitul de călugări Rafaila, din satul Rafaila, jud. Vaslui, a fost făcut de călugărul Rafailă, de la care și-au luat amîndouă numele. Biserica a fost refăcută în 1834 de călugărul Dorotei. În 1851, schitul se constată că era metoh la Seminarul Central. Pe lîngă schit a fost înființată, în 1859, o școală.

Din arhiva creată de schitul Rafaila s-au păstrat doar 3 dosare din perioada 1849—1852.

Materialele documentare se referă la averea rămasă de la ieromonahul Alistarh și de la arhimandritul Iorest, fost egumen al schitului, precum și la schimbul unei bucăți de loc din moșia Răcești-Todirești, contra unei alte bucăți din trupul Oșești, jud. Vaslui, moșia Rafailei, propus de căminarul Șt. Handoca în 1851.

U. p. : 3.

Anii extremi : 1849—1852.

Instrumente de informare : Inv. nr. 246.

Bibliografie : Marele dict. geogr., V, p. 158 ; I e c c a O. G., Dict. ist., arheol. și geogr., p. 431.

SCHITUL RUNCU

Schitul Runcu din jud. Bacău, metoh al Mitropoliei Moldovei, întemeiat de preotul Bosie cu fiii săi, a fost închinat de ctitori la m-reă Precista și Răducănu din Ocna.

Din arhiva schitului s-au păstrat doar 3 dosare din 1846, 1851 și 1883, privitoare la arendarea și apoi alegerea moșiei Runcu din jud. Bacău, dăruită schitului de preotul Bosie, și la procesul pentru hotarele moșiei Tutulești (jud. Tutova) dinspre Cornești, jud. Roman.

U. p. : 3.

Anii extremi : 1846—1883.

Instrumente de informare : Inv. nr. 250.

Bibliografie : Cădere V., *Insemnări despre unele m-ri și schituri din Moldova, după Cronica Mitrop. Mold. și Suc., din anul 1857*, în *Mitrop. Mold.*, 1964, nr. 9—10, p. 504—522.

SCHITUL SCÎNTEIA

Schitul de maici Scînteia a fost situat în com. Balotești, jud. Vrancea. Devenit proprietate a statului, el este menționat în 1861 ca „desființatul schit Scînteia”.

Din arhiva schitului s-au păstrat 44 de documente foi volante dintre anii 1790—1861 și 4 dosare dintre anii 1861—1865.

Acestea se referă la vânzări, danii, împresurări și hotărnicii pentru *moșiile* : Scînteia, Balotești (și Balotești de Jos), Budești, Căpotești, Chicuşoaia, Chițigoiu, Drăgotești, Oleșești, Siliștea, Valea-Șoimu din jud. Putna ; Dăbești și Urlești din jud. Covurlui ; *vii* la Odobești ; *vad de moară* la Oleșești ; *loc de casă* în Focșani.

U. p. : 48.

Anii extremi : 1790—1865.

Instrumente de informare : Inv. nr. 64, 260.

Bibliografie : Frunzescu D., *Dicționar topografic*, p. 424 ; *Marele dict. geogr.*, V, p. 357.

SCHITUL ȘTIOBORENI

Schitul Știoboreni din satul cu același nume, jud. Vaslui, a fost înființat, se presupune, în anul 1752 de un călugăr numit Isaia. Schitul a fost metoh al Mitropoliei Moldovei, iar el a avut în grijă biserica din Valea Siliștei.

Fondul arhivistic al schitului Știoboreni cuprinde 1318 documente foi volante dintre anii 1609—1848, 4 dosare dintre anii 1848—1858 și o condică trecută în Colecția „Manuscrise” sub nr. 605, cuprinzând un singur document din anul 1835. În cadrul fondului există foarte multe ordine, chitanțe, mărturii, opise pentru predare sau primire de acte relative la Știoboreni, Gugești, Călugăreni, Martinești, referiri pentru „sfeterisire”, „hrăpire” sau zălogiri de documente, referiri asupra autenticității, cu aprecierea — act „bun adevărat”, iar, ca sistem de protecție, trimiterea „unui *săculeț de pînză* plin cu hîrtii atingătoare de Martinești”, ceea ce explică în general plicirea documentelor pe segmente mici și starea în care se găsesc multe din cele care au supraviețuit totuși datorită rezistenței hîrtiei.

Materialele documentare ale fondului arhivistic al schitului Știoboreni se referă la dani, zălogiri, arendări, împresurări, procese și hotărnicii pentru *moșiile* : Budești, Gugești, Ivinețești, Niculești, Stuhulețu, Tăbălăiești din jud. Fălciu ; Blăjești, Ghițești, Liești din jud. Tutova ; Băița, Benești, Botești, Boușori, Călugăreni, Pașcani, Martinești, Mărășeni, Petrești, Popești, Porcișeni, Răduеști, Schiopărații Siliștei, Șerbotеști, Știoboreni, Valea Siliștei din jud. Vaslui ; Anghеlești, Ciurilești, Cоcoșari etc. ; *iaz* pe moșia Știoboreni ; *case*, *locuri* și *cîrciumi* în Iași, suburbia Broșteni lîngă Sf. Lazăr și lîngă iaz, precum și pe moșia Știoboreni, închiriate la diverși telalbași, calpaccibași, chitari, ciobotari, staroști de ciocli etc. ; *țigani* etc. Materialele privesc proprietăți ale schitului, răzeșești sau moșnenești, precum și proprietăți luate în arendă sau aparținînd unor persoane particulare, între care Pascal Babici, Grigorașcu Bodescu, Apostolache Boghici, Elena și Manolache Bosie, Ion Casul spătar, Nicolae Cocuz polcovnic, Ion Coroiu sluger.

Plohariza Dimachi vornic, Smaranda Filatova maioreasă, Iordache Gaiță, Constantin Gheorghiu, Constantin Macarie polcovnic, Matei, Mihai și Nicolae Mardarie, Vasile Negel spătar, Constantin Oprișan polcovnic, Alecu Papazisu, Ana Popa, Anica Racoviță polcovniceasă, Gheorghe Popovici, Grigore Rizu spătar, Răducanu Roset hatman, Iordache Solec (?) postelnic etc.

Pentru susținerea drepturilor de proprietate asupra unor părți din moșiile Știoboreni și Martinești, în cadrul fondului se găsește mult material genealogic — spițe de neam ale Anghelineștilor, Boghiceștilor, Cireșeștilor, Pivnicereștilor, neamul Saftei, al Stoenestilor, precum și hărți, planuri etc.

Din materialele documentare reiese asupra locuitorilor de pe moșii, protestele și nesupunerea acestora la obligații, încercările egumenilor de a se debarasa de nemulțumiți, de a izgoni de pe moșii pe unii săteni ; de asemenea, venitul moșiei Știoboreni (1801), cuantumul zilelor de lucru ce revin răzeșilor de pe moșiile schitului (1809), legământul moșnenilor Știoboreni de a nu-și vinde părțile lor de moșie ; repartizarea unor chilii ale schitului la slujbași.

Pe lângă schitul Știoboreni, câteva documente se referă și la m-reă Boldești și schitul Doamnei Anița sau Ancuței Doamna (pus o dată sub semnul egalității cu Știoboreni), schitul Liești și Martinești sau Mocsănești (?).

U. p. : 1323.

Anii extremi : 1609—1858.

Instrumente de informare : Inv. nr. 71, 268.

Bibliografie : Frunzescu D., *Dicț. topografic*, p. 459 ; *Marele dicț. geogr.*, V, p. 533.

SCHITUL UNSA

Schitul Unsa, situat în cătunul Unsa, satul Feredeeni, jud. Botoșani, datează, probabil, de prin anul 1491. Schit de călugări, la început, el apare ca schit de maici în anul 1825. După secularizare a devenit biserică parohială.

Din arhiva creată de schit s-a păstrat un singur pachet cuprinzând 24 de documente foi volante dintre anii 1704—1855, dar cu însemnări de documente mai vechi, începând cu anul 1590.

Documentele se referă la vânzări și procese cu membri ai familiilor Balș, Carp, Krupenschi, Lupescu, Raneti, Sturza pentru *moșiile* Buscăteni și Feredeeni, jud. Botoșani, și hotărnicire dinspre moșia Roșia, precum și la întărirea către Lupu Krupenschi a stăpînirii heleșteului Leahul, din același județ Botoșani.

U. p. : 24.

Anii extremi : 1704—1855.

Instrumente de informare : Inv. nr. 64.

Bibliografie : Gașpar, Pr. Iustin, *Schituri și biserici de lemn din raionul Hir-lău*, în *Mitrop. Mold.*, 11—12, 1958, p. 915.

SCHITUL VALEA NEAGRĂ

Schitul de călugări Valea Neagră din Vrancea, com. Herăstrăul, a fost înființat în anul 1755 de comunitatea locuitorilor răzeși ai ocolului Vrancei, prin act de danie subscris de cîte trei oameni fruntași din fiecare sat. A fost metoh al Episcopiei Romanului, iar schitul a avut un metoh în Clipicești, înființat din daniile răzeșilor din Odobești, Clipicești și Cucuieți.

Din arhiva schitului s-a păstrat un singur dosar început în anul 1852 și încheiat cu o catagrafie din 8 iulie 1858, în care ca avere se menționează o pădure, loc de fînaț în Clipicești și vii în Clipicești și în podgoria Odobeștilor. Din actele dosarului reiese că 80 de documente privitoare la schit au fost depuse la Episcopia Roman.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1852.

Instrumente de informare : Inv. nr. 281.

Bibliografie : Marele dicț. geogr., III, p. 702 ; Lecca O. G., Dicț. ist., arheol. și geogr. al Rom., p. 562.

BISERICA SF. GHEORGHE — GALAȚI

Biserica Sf. Gheorghe din Galați a fost zidită în anii 1664—1665, în timpul domniei lui Eustratie Dabija vv., de către un oarecare Mihalache, care a dăruit-o ca metoh la Sf. Mormînt. Biserica a fost arsă și prădată de mai multe ori. După distrugerea ei, în anul 1821, a rămas în ruină pînă în anul 1838, cînd a fost refăcută. La biserică slujeau călugări și ea avea egumen.

Din arhiva creată de biserica Sf. Gheorghe s-au păstrat doar 2 dosare din anii 1837 și 1838. Documentele mai vechi ale bisericii s-au pierdut, fiind luate de egumenii greci.

Materialele celor două dosare se referă la procesul început în 1837 și susținut de Epitropia Sf. Mormînt împotriva Bisericii Armenești din Galați, pentru ocuparea „încă din timpul răzvrătirii” din 1821, cînd egumenii greci și documentele lipseau, a unui loc din Galați „rămas sterp la arderea Galațiului”. Al doilea dosar se referă la procesul cu Zmaranda Zmirnoaia pentru o casă din curtea bisericii, ocupată de fiul acesteia, supus britanic.

U. p. : 2.

Anii extremi : 1837—1838.

Instrumente de informare : Inv. nr. 200.

Bibliografie : *Monumente naționale*, p. 47—55 ; Bilciurescu Gr., *M-rile și bis. din Rom.*, p. 80 ; Velichi N., *Inscripția bisericii Sf. Gheorghe din Galați*, în *B.C.M.I.*, VII, 1914, p. 33—34 ; Beldie I. C., *Schite istorice asupra județului Covurlui*, Galați, 1925, p. 5 ; Balș G., *Bis. mold. sec XVII—XVIII*, p. 192—195.

BISERICA SF. GHEORGHE LOZONSCHI

Numită și biserica Domniței Marioara sau Sf. Gheorghe din Feredeie, biserica Sf. Gheorghe Lozonschi din Iași a fost, potrivit tradiției, construită la începutul secolului al XVI-lea, de Maria de Lozonț, doamnă a lui Ștefan cel Mare. Inscriptia o arată ca fiind zidită în 1820 de Iordache Lozonschi, însă „Biserica Sfetii Gheorghie” apare în 1707 ca avînd nevoie de reparații, fiind „slabă de acoperămînt”. O biserică Sf. Gheorghe din Iași este amintită la 1669 mart. 27.

În 1895—1898 i se fac reparații radicale. Prin 1910—1915 avea ca metoh biserica Sf. Dimitrie Balș, zidită de familia marelui vornic Ionașcu Balș pe la 1690.

Din arhiva bisericii Sf. Gheorghe Lozonschi se păstrează la Arhivele Statului un dosar din anul 1863 referitor la procesul intentat bisericii de răzeșii Pleșeni și Hănășeni, pentru împresurarea moșiei lor, în hotarul cu moșia dăruită bisericii de către Tănase Giosan. Materiale referitoare la această biserică se mai găsesc la Filiala Arhivelor Statului Iași.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1863.

Instrumente de informare : Inv. nr. 200.

Bibliografie : Vereanu N., econom, *Istoricul Bisericii Sf. Gheorghe, pronumit Lozonschi din Iași*, Iași, 1900, 10 p. ; *Indrumător* — Iași, III, p. 141.

BISERICA SF. IOAN ZLATAUST

Biserica Sf. Ioan Zlataust din Iași, cunoscută în documente sub numele de „biserica lui Ștefan vodă ce se zice Zlataust“ sau „biserica Sfântul Ioan Zlataust din Beilic“, a fost construită de Ștefan Tomșa între august 1563 și martie 1564, din lemn. În 1682, a fost reconstruită din temelie de Gheorghe Duca vv., cu soția și fiul său Constantin, care, ajungând domn al Moldovei în 1693, o va reface din nou. Biserica a fost închinată de Gheorghe Duca vv. la m-reă Arghirocastro, din Rumelia, în schimbul m-rii Hlincea, pe care a scos-o de aici și a făcut-o, pentru bogățiile cu care au înzestrat-o citorii ei, metoh la m-reă Cetățuia, zidită tot de el.

Fondul arhivistic al Bis. Sf. Ioan Zlataust cuprinde 721 documente foi volante și 5 dosare, dintre anii 1469—1871. Materiale privitoare la această biserică se găsesc și în colecția „Planuri și hotărnicii“.

În documentele fondului sînt informații despre *moșiile* : Broștenii, Iacobeni, Murgăcenii, Jijiea, Șoldana, Bălițeni, Șapte Oameni, Andrieșeni, Miroslava, Tătăraști, din jud. Iași ; Delești, Albești, Dumești, Bălești, din jud. Vaslui ; Buciumu, Stemnicul, Șiscani, Deleni, Chițivoești, Popești, Crasnașeni, Pomești, Ciocîrlești, Priseci, Scripceni, Mărginenii etc. Un document, fără dată, dă numele moșiilor bisericii și în ce district sînt. Se mai întîlnesc informații despre *vii* : în dealul Odobeștilor, la Putna, la Vămășoaia, Delești și Albești, via de la Copou a m-rii Sfântul Sava ; *mori* și *vaduri de moară* pe Bahlui, pe Bîrnova, la Șapte Oameni ; *dughene* și *locuri cu dughene* pe Ulița Ruscască, „ce-i zice și Fierbinți“, lîngă m-reă Barnovschi și alături de ulița Fînăriei, un loc pe ulița Carvasaralii ; locuri cu case lîngă m-reă Curelari și în ulița Podului Vechi. În legătură cu acestea întîlnim vînzări, hotărnicii, întăriri de moșii, contracte de închiriere de prăvălii, arendări de moșii, embaticuri. Din 1799 se găsește o însemnare de oamenii din mahalaua Broșteni care au case pe locul mănăstirii, plătind embatic, iar dintre anii 1814—1851 sînt 28 de chitanțe de plata bezmenului. În 1818 Scarlat Callimah vv. dă voie lui Grigore Hrisoverghi să facă tîrg pe moșia Delești,

avînd în vedere importanța acestuia pentru comerț și „alișverișul” locuitorilor.

O serie de documente se referă la milile acordate de domni bisericii : în 1702 este scutită de toate dările de peste an și i se scutesc de dări și 10 oameni ; în 1739 Grigore Ghica vv. îi scutește 200 de stupi, 300 de oi de deseatină și goștină, 50 de vaci de vâcărît, precum și scutire pentru 20 de cai și iepe, de poganăritul și vâdrăritul de pe 15 pogoane de vie, iar în 1756 Constantin Racoviță vv. adaugă alte scutiri și milă 100 de lei din vama domnească. În 1853—1855 mai multe documente se referă la mierțe și dimirlii de porumb, grîu, orz, trimise de posesorii moșiei Hadîmbul m-rii Sf. Sava.

Un pachet de documente cuprinde informații despre ȣigani robii ai mănăstirii, iar din 1844 este o adresă către mănăstire pentru dezrobirea acestora. Mai multe documente dintre anii 1853—1860 dau informații despre familia arhimandritului Atanasie Campani — Ioan Campani scrie lui Atanasie de la școala secundară din Atena despre materiile ce s-au predat în acel an, iar Atanasie îl sfătuiește să dea o atenție deosebită limbii franceze ; în 1856 Papadopoulos îl face pe Ion Campani corespondent la ziarul „Hios” ; în 1859 Ion Campani comunică lui Atanasie condițiile de intrare la *Ecole centrale* din Paris, iar în 1860 comunică că a fost ales membru la Societatea Arheologică greacă.

În 1757 Scarlat Ghica vv. scutește pe orășenii din Iași de a mai găzdui pe oaspeții turci, făcînd o casă comună de găzduire pe niște locuri ale m-rii Sf. Ioan Zlataust. În 1785 Alexandru Mavrocordat vv. întărește orînduielele hotărîte de mitropolit, cu episcopii și boierii mari, ca cei săraci să fie opriți să facă danii celor avuți și din clasele de sus, pentru că se dădea posibilitatea să se facă abuzuri.

Din anii 1663 și 1683 sînt mai multe hrisoave de la împărații ruși : Alexei Mihailovici, Ivan Alexeievici și Petre Alexeievici pentru ajutorul ce trebuie dat de autoritățile rusești arhimandritului Neofit de la m-rea Arghirocastro și altor călugări din Macedonia, ce vor merge pentru milostenii prin Rusia, la Moscova. Pe lîngă acestea mai sînt și altele de la împărații ruși și domnii moldoveni pentru călugării de la mănăstirile din Macedonia.

Mai multe documente conțin informații despre alte mănăstiri : Hîlincea, Driniani la Arghirocastro, Nicorița, Tazlău, Cetățuia, Galata, Bîrnova, Sfîntul Sava.

U. p. : 726.

Anii extremi : 1469—1871.

Instrumente de informare : Inv. nr. 60, 75, 76, 213, 491—495.

Bibliografie : Grigoraș N., *Biserica Sfîntul Ioan Zlataust din Iași*, în *Mitrop. Mold.*, XXXIX, 1963, nr. 5—6, p. 277—287, Stoicescu N., *Bibliografia mon. jeud. Mold.*, în *Mitrop. Olt.*, XVIII, 1966, nr. 5—6, p. 594.

BISERICA SF. LAZĂR DIN IAȘI

Această biserică a fost construită, din lemn, de Mihai Racoviță vv. în vara anului 1704, probabil, „îndată după luarea domniei“ (23 sept. 1703), menționează cronicile vremii. Construcția a fost ridicată în curtea carvasaralei „lângă casele sale părintești“. Biserica a ars în mai multe rînduri. În anul 1822 a fost arsă de turci, iar în 1826 încă nu se refăcuse. A fost reconstruită din zid de Grigore Luca după această dată. În 1844 biserica Sf. Lazăr depindea de Mitropolia din Iași, care numea o epitropie pentru conducerea ei. Ulterior a devenit filială a bisericii Barnovschi iar apoi, biserică parohială.

Din arhiva creată de biserică s-a păstrat un singur dosar din 1844. Documentele mai vechi au ars în cursul incendiilor care au distrus în mai multe rînduri și biserica.

La Arhivele Statului din Iași se mai găsește un registru de mitrici pe anii 1845—1865. Alte cîteva documente referitoare la această biserică se găsesc la Biblioteca Academiei R.S.R., în colecția de documente. Arhiva dintre anii 1942—1953 se află în păstrarea parohiei, cuprinzînd dosare de corespondență și conturi de giuine.

Materialele din dosar se referă la darea cu bezmen a unor locuri din Iași, din mahalaua Vama Veche și din dosul Tîrgului de Jos.

U. p. : 1.

Anii extremi : 1844.

Instrumente de informare : Inv. nr. 200.

Bibliografie : Ghibănescu Gh., *Biserica Sf. Lazăr*, în *Vîitorul*, revistă bisericească și didactică, ian. 1902, p. 2—5; Neculce I., *Letopisețul țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ed. Iorgu Iordan, ed. a II-a, Buc., 1959, p. 172; *Cronica Ghiculeștilor. Istoria Moldovei între anii 1695—1754*, ed. A. Camariano-Cioran și N. Camariano, Buc., 1965, p. 21; *Îndrumător — Iași*, III, p. 143—144.

BISERICA SF. NICOLAE -- GALAȚI

Biserica Sf. Nicolae din Galați datează ca mănăstire din secolul al XVII-lea, dinainte de 1678 (7187) oct. 16, când egumenul Sava îi dăruia partea lui din moșia Colunești ș.a. A fost refăcută în anul 1738. Era metoh la m-reă Neamț.

Din arhiva creată de mănăstire și apoi biserică s-au păstrat 77 de documente foi volante dintre anii 1678—1858 și 1 dosar din 1864.

Materialele documentare se referă la danii și hotărnicirea unor părți din moșiile Bunești, Colunești, Liteni, Sîrbi și Țigănești; *vie* pe moșia Fultanu (?); *vaduri de mori* pe moșiile Liteni și Țigănești; *case* în Galați; *magazie* în port pe loc cumpărat de la serdăreasa Smaranda Chicuş; *prăvăliu* pe Ulița Brașovenilor. Între documente există mai multe învoieli și primiri de bezmen de la diverse persoane — postelnic I. Foti, șetrar G. Dumitriu, preot Ene Bănică, Ariton Giosep, spătar T. Ioan, căminar Antonie Ambelicopolu, Mantu Rufu, diverși cojocari, colpaccii, rachieri, frigători etc., precum și testamentul lui Costache Panu din 1 mai 1849.

U. p. : 78.

Anii extremi : 1678—1864.

Instrumente de informare : Inv. nr. 64, 229.

Bibliografie : *Monumente naționali*, p. 55—58; Papadopol-Calimah Al., *Bis. Sf. Nicolae din Galați*, în *Conv. lit.*, 1889, p.1015—1041; Bilciurescu Șt., *M-rile și bis. din Rom.*, v. 81—82.

EPITROPIILE SFÎNTULUI MORMÎNT DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ ȘI MOLDOVA

Cînd domnii și boierii români își închinau ctitoriile lor la mănăstiri străine, nu se putea prevedea că, spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea pînă la 1864, acestea vor ajunge într-o stare deplorabilă, ba încă, începînd cu anul 1823, anul înlăturării călugărilor greci din țară, vor da naștere unei vii dispute, între comunitățile mănăstirești din Turcia și țările române, pentru rezolvarea căreia se va apela și la puterile protectoare, Rusia și Turcia, și chiar la puterile participante la Conferința de la Paris. Un rol important în această dispută l-au jucat Epitropiile Sfîntului Mormînt din Țara Românească și Moldova, instituții administrative, create abuziv în vremea lui Kiselev, pentru a supraveghea mănăstirile și moșiile închinete comunităților grecești. Raportul ministrului cultelor nr. 2856, din 6 sept. 1857, către Alexandru Ghica, arată că epitropia avea menirea „să supravegheze interesele mănăstirilor închinete la Sf. Mormînt“. Epitropia se interpunea în rezolvarea problemelor legate de mănăstiri, între guvernul țării și acestea, căutînd să scoată mănăstirile închinete Sfîntului Mormînt de sub controlul statului. Oameni de stat și publiciști au luat atitudine împotriva acestui organism care se vroia stat în stat. „Nu știu cum, pentru ce, și chemată de cine au fost acea vestită epitropie a monastirilor închinete, ce figurează în țară de odată cu Regulamentul. Cine a numit-o și cine a recunoscut-o ; cine a fost în drept s-o recunoască ? Nici într-un hrisov ctitoricesc nu se vorbește de o asemenea epitropie și niciodată aceste monastiri, închinete fiecare la cîte-o monas:ire în parte din muntele Athos sau din altă parte, n-au fost închinete împreună comunității mănăstirilor grecești ca să aibă cuvîntul acele mănăstiri să se unească în comun spre a se amesteca împreună la trebile tuturor monastirilor închinete“, spune Bolliac în lucrarea sa *Monastirile din România*.

În anul 1823 călugării greci sînt alungați din țară, prin firman, sub învinuirea de participare la mișcarea lui Ipsilanti, dar în 1827 revin la mănăstirile de unde fuseseră alungați, iar în 1828 se creează un comitet pentru administrarea averilor mănăstirilor închinete, în care intrau : generalul N. Mavros, secretarul de stat Barbu Știrbei, doi arhierei din partea mitro-

politului și trei exarhi ai Locurilor Sfinte — de la Athos, Ierusalim și Muntele Sinai. Sub Alexandru Ghica vv. exarhii constituiră o epitropie recunoscută. Gheorghe Bibescu vv. în memoriul său către Aristarhi, capichehaia sa de la Constantinopol, spune că „Epitropia s-a statornicit din timpul prințului Ghica, cu consimțământul și adeziunea sa” (Bolliac, o.c., p. 121). Și arată că aproape se dizolvase de la sine înainte de venirea sa la tronul țării. Gheorghe Bibescu vv., fiind nevoit să facă un proiect cu condiții de arendare, pe baza Regulamentului Organic, care să explice și cazurile neprevăzute de acesta și să aducă și o îndulcire situației țăranilor, se lovește de opunerea membrilor epitropiei. Atunci, prin decretul nr. 4 din anul 1845, a desființat această epitropie, „ce-și însușise drepturi de cîrmuire asupra mănăstirilor închinat la Sfîntul Mormînt”, și a trimis pe doi din membrii ei la locurile lor.

Alexandru Ghica, domnul din 1834—1842, caimacam în 1856—1858, din primul an de caimacamie, a recunoscut epitropia, reînființată din călugări greci trimiși în Țara Românească de toate comunitățile grecești care aveau metoașe aici. Prin ofisul domnului, cu nr. 484, din 27 noiembrie 1856, egumenul de la m-reă Văcărești era și epitrop al Sfîntului Mormînt. Totodată sediul epitropiei din Țara Românească se afla la m-reă Văcărești. În Moldova, sediul epitropiei era la m-reă Sfîntul Sava. Proprietățile Locurilor Sfinte, în Moldova, erau în număr de 215, din care 101 erau închinat la Sfîntul Mormînt, 87 la Athos, 12 la Sinai etc.

Într-un memoriu al Ministerului Cultelor, din 1857 se arată că „Epitropia este tolerată numai în țara noastră și cînd ea atacă stabilimentele mănăstirești, convențiile și regulile cele vechi, guvernul are dreptul a o desființa...”. Conferințele de la Paris din 1858 și 1859, prin protocolul XIII, întăresc pozițiile epitropiei. După aceea, în timpul cînd la Ministerul Cultelor, în guvernul efemer condus de Nicolae Golescu în 1860, a fost C. A. Rosetti, activitatea epitropiei este îngădită și se autodesființează după un an. O nouă perioadă de activizare a epitropiei are loc sub guvernul lui Barbu Catargiu. Mihail Kogălniceanu, ca președinte al guvernului, arată domnului că problema mănăstirilor închinat va trebui să fie rezolvată de către țară. În ziua de 30 aprilie 1860, printr-o dispoziție luată de către guvernul prezidat de M. Kogălniceanu, se suspendă epitropia și prin aceasta se ridică dreptul egumenilor greci de a arenda moșile mănăstirești pe viitor. Prin această măsură și prin secularizarea averilor mănăstirești, prin legea din decembrie 1863, reintră sub directul control al statului o bună parte din pămîntul țării.

În acest scurt istoric a fost tratată în special Epitropia Sf. Mormînt din Țara Românească. Cea din Moldova are aceeași durată de viață, apare în vremea lui Kiselev și dispăre la 1860, are aceleași atribuții și provoacă aceleași dificultăți guvernului din Moldova ca și cea din Țara Românească.

Fondul arhivistic al Epitropiilor Sf. Mormînt din Moldova și Țara Românească este format din 229 documente foi volante, dintre anii 1700—1864, 154 dosare. dintre anii 1828—1870 și 52 de condici, aflate în colecția

„Manuscrise“ sub nr. 395—419, 421—428 pentru Țara Românească și sub nr. 319, 320, 610—626 pentru Moldova.

Materialele documentare ale acestui fond conțin informații despre moșii din Țara Românească și Moldova, ca : Tătăreni, jud. Covurlui ; Bu-haiu, Pescaru, jud. Dorohoi ; Budești, Mînjești, Petrești, jud. Iași ; Sivești, Valea lui Soare, Fundulea, jud. Ilfov ; Aricești, Prahova ; Vîrtina — Romanai ; Hîrtoapele, Hărmanești, jud. Suceava ; Ciolănești din Deal — Teleorman ; Iroslăvești — Vlașca ; Holercani, Ustia etc. Apar informații despre condițiile de arendare a moșilor, despre dughene și case din Iași, din Ulița Tîrgului de Afară, despre pădurile de pe moșiile mănăstirești — în 1843 se dă o lege în legătură cu administrarea pădurilor mitropoliei, episcopilor, mănăstirilor închinat și neînchinat —, precum și situații de cantitatea lemnului tăiat de prin pădurile mănăstirești în diferite ocazii și îndeosebi pentru oștiri. În 1848—1856 se taie din pădurile mănăstirilor închinat la Sfîntul Mormînt, pentru nevoile armatei otomane, 70528 bucăți de copaci, în valoare de 107.976 groși, pentru armatele rusești în valoare de 358.323 groși, iar pentru nevoile locale în valoare de 179.740,20 groși. Sînt numeroase cereri ale arendașilor pentru exploatarea sistematică a pădurilor de pe moșiile arendate. În 1835 locuitorii de pe moșii mănăstirești primesc locuri împădurite pentru a se face curături.

Date interesante de natură socială conțin listele de starea locuitorilor din satele Gura Călmățuiului, Berteștii de Sus, jud. Brăila, pe anul 1851 ; din Podu Bărbierului, Crevedia, Iroslăvești, de pe moșia schitului Ungurei, pe anul 1854 etc. Mai multe dosare din 1834 se referă la „starea“ diferitelor moșii, la însemnări din 1852 în legătură cu pogoanele de pămînt legale ale clăcașilor din satele Plătărești și Podu Pitarului. De asemenea, informații cu privire la aspirările din partea arendașilor (1840, 1845, 1855), din care cauză „se va împrăștiia poporul“, precum și cu privire la nesupunerea locuitorilor la obligațiile către proprietari și arendași și îndepărtarea lor de pe moșii (1832), lipsa de pîine îndurată de aceștia (1833), învoielile Epitropiei Sf. Mormînt cu locuitorii satelor din diferite județe (1864), cîștiurile din arendă datorate epitropiilor. Materialele se mai referă la dezrobirea țăganilor mănăstirilor din Moldova, închinat la Sfîntul Mormînt, cu corespondența cu ocîrmuirea locală în această privință (1844), la trimiterea vinovaților de drept comun pe la mănăstirile închinat la Sf. Mormînt, de către ocîrmuirea „politicească și duhovnicească“ (1849) ; la încartiruirea oștilor rusești (mai multe mănăstiri sînt luate de ocîrmuire pentru armată și pentru spitale — 1834) ; la diferite construcții (Dumitru Iordan din București primește 110.000 de lei pentru refacerea podului mare de peste Ialomița, la Gruiu, și pentru alte două podețe — 1855) ; la obiecte de cult date de epitropie pe la biserici din diferite comune ; la plata pentru tipărirea unor contracte, primită de Teodor Biberi (1842) ; la sumele datorate de unele mănăstiri gazetei „Vestitorul“, condusă de serdarul Zaharia Carcalechi, pentru publicații (1851) ; la arhivele primite de la diferite mănăstiri la cancelaria Comisiei Documentele din Muntenia (1841—1860).

Foarte multe materiale cuprind registrele de intrare și ieșire ale cancelariei Epitropiei Sfântului Mormînt sau registrele de procese, care conțin datele și instanțele la care sînt fixate a se judeca procesele epitropiei ; de asemenea, corespondența epitropiei cu diferite autorități în chestiunea arenzilor, a veniturilor mănăstirești.

Și, în sfîrșit, destul de multe documente conțin informații despre zidirea sau repararea unor biserici și mănăstiri — în anul 1851 se construiește o biserică în satul Gura Călmățuiului ; în 1852 locuitorii satului Budeni, jud. Vlașca, se obligă să dea 4 zile ajutor cu mîinile și o zi cu carul pentru refacerea bisericii din sat ; în anul 1858 se fac cărămizi pentru a se clădi biserica din satul Fundulea și se pictează biserica din Valea lui Soare. Se mai repară biserica m-rii Căluu (1860), bisericile din satele Goștinari și Falaștoaca, ale m-rii Comana, biserica din Gruiu (1862) etc.

U. p. : 435.

Anii extremi : 1700—1870.

Instrumente de informare : Inv. nr. 190, 191, 292, 1070.

Bibliografie : Brezoianu I., *M-rile zise închinat*, Buc., 1861, p. 116 și 163 ; Bolliac C., *Monastirile din România (monastirile închinat)* ; Vasilescu C., *Istoricul monastirilor închinat din epoca domniei lui Cuza-Vodă, în legătură cu evenimentele politice, de la 1859 și pînă la 1866, inclusiv*, fasc. 1, Buc., 1929, p. 11 ; *idem*, *Istoricul monastirilor închinat și secularizarea averilor lor*, Buc., 1932, p. 49 ; Moisescu Gh., Lupșa Șt., Filipescu Alex., *Istoria bisericii române*, vol. II, Buc., 1957, p. 287—437

INDICE GENERAL

LISTA PRESCURTĂRILOR

arh.	= arhiepiscop	m-re.	= mănăstire
arhim.	= arhimandrit	nep.	= nepot
bis.	= biserică	or.	= oraș
Buc.	= București	pah.	= paharnic
cpt.	= căpitan	pit.	= pitar
doc.	= document	pîrclb.	= pîrcălab
eg.	= egumen	post.	= postelnic, postelriceasă
ep.	= episcop, —ie	pr.	= preot
f.	= fiu	serd.	= serdar
fam.	= familie	spat.	= spătar
fc.	= fiică	stol.	= stolnic
fr.	= frate	sț.	= soț,-ie
g-ral.	= general	șetr.	= șetrar
gram.	= grămătic	tg.	= tîrg
ierom.	= ieromonah	Ț. Rom.	= Țara Românească
jud.	= județ	v.	= vezi
log.	= logofăt	vat.	= vâtaf
m.	= mare	vist.	= vistier
med.	= medelnicer	vor.	= vornic
mitrop.	= mitropolit	vv.	= voievod
Mold.	= Moldova		

A

- Academia Sf. Sava 161.
 Adam. cõt. 273; — Costea 273; — Gavrilă, clucer 331.
 Adam, m-re jud. Tutova 273, 304.
 Adamești (sau Șovărești), jud. Teleorman 199.
 Adîncata, schit 27.
 Adjudei, moșie 277.
 administrația, austriacă (în Oltenia) 31, 51, 59, 147, 187.
 Adormirea, bis. Bacău, v. Precista m-re; — Maicii Domnului, bis. Slatina 141.
 Adrianopol, pacea de la 44.
 Afumați, jud. Ilfov 142.
 Aga Niță v. Buc., Sf. Vineri.
 Agafton, călugăr 275.
 Agafton (Agaton), m-re, jud. Botoșani 275, 289.
 Agapia, m-re, jud. Neamț 276, 295, 318, 337, 340, 347, 349, 359, 376; — din Deal, m-re 276; — din Vale, m-re 276.
 Agapie, eg. m-rii Rîșca 338.
 Agatanghel, eg. m-rii Mihai Vodă 127.
 Agaton, m-re, schit jud. Buzău 27, 223.
 Agești 197; — (sau Drăcești), jud. Ilfov 138.
 Ajiudei, jud. Roman 357.
 ajutoare (în bani), din cămara domnească 178; — locuitorilor din Brăila 179; — locuitorilor din Brussa 179; — m-rilor din afara granițelor 21; — m-rii Grigoriu de la Athos 172; — Patriarhiei Ierusalimului 341; — schitului Ostrov 238; — Rătești 237; — pentru transilvăneni (1849) 176.
 Albele, jud. Vlașca 164.
 Albești, 19; — jud. Argeș 24; — jud. Buzău 28, 43, 54, 101, 104; — jud. Covurlui 271; — jud. Muscel 24; — jud. Rm. Sărat 124; — jud. Teleorman 174; — jud. Vaslui 399; — jud. Vâlcea 97.
 Albi, moșneni 40.
 Albinari, moșneni 66.
 Albota 191; — jud. Argeș 126.
 Alboteanu Enache pah., dascăl la Școala de la bis. Sf. Nicolae Domnesc din Iași 320.
 Alboteni 191.
 Albotești 277.
 Albu, fam. 344; — clucer 140.
 Albulești v. Coșcodia.
 Albuleț Suzana, stareța m-rii Suzana 247.
 Alcaz Eugen 354.
 Aldeni sau Rîpa Genții, jud. Buzău 28.
 Aldești, jud. Neamț 265.
 Alexandria (Egipt), ajutor domnesc pentru două școli din 208; patriarhia din — 290; patriarhul — 303.
 Alexandru, islicarul 73.
 Alexandru vv. 69, 73, 129, 149, 333, 343; — f. lui Ștefan cel Mare 325; — Aldea vv. 92; — cel Bun vv. 264, 271, 282, 284; — Callimachi vv. 291; — Coconul vv. 70, 80, 103, 215; — Constantin Moruzi vv. 51, 132, 150, 169, 172, 305 — Ghica caimacam 102, vv. 75, 151, 152, 177, 403, 404; — Iliaș vv. 167, 169, 182, 323; — Ipsilanti vv. 21, 31, 51, 52, 65, 75, 121, 126, 149, 150, 155, 169, 172, 234, 254; — Lăpușneanu vv. 264, 278, 284, 323, 337, 345, 347; — Mavrocordat vv. 278, 400; — Mircea vv. 82, 98, 100, 141, 148, 165; — Scarlat Ghica vv. 174; — Suțu vv. 52.
 Alexeni, jud. Ialomița 92, 94.
 Alimănești, jud. Argeș 24, 25, 85 (sau Poenari) 191.
 365.

* Explicații pentru denumirile de moșii și sate s-au dat numai atunci cînd a fost nevoie de o precizare.

- Alistarh ierom. 390.
 Almașu, schit jud. Neamț (com. Gîrcina) 365.
 Alunișu, jud. Argeș 24; — jud. Buzău 28;
 — jud. Olt 91; — jud. Muscel 78; —
 m-re 55; — schit jud. Buzău 27, 209; v.
 Strîmbeni — Alunișu.
 Amara, balră, jud. Rm. Sărat 155, 244.
 Amaradia, apă 231.
 Amaru 66; — jud. Săcueni 29.
 Amărăști 58, 59, 159; — (sau Rădulești).
 jud. Ilfov 66.
 Ambelîcopolu Antonie, căminar 402.
 Ambești, jud. Ilfov 142.
 Amfilochie, ep. 364: — eg. m-rii Pîngărați
 323.
 Amlaș 17.
 Ana, st. lui Golii 311; — st. lui Solomon
 Bîrlădeanu 238.
 Anastasia, doamna lui Duca vv. 264, 276,
 320.
 Anastasie, eg. 137; — eg. m-rii Moldovița
 323; — ierom. 136; — lipcan din Corfu
 352; — Iosif numit Voinescu arhim. 306.
 Anastasievici Mișa, maior 238.
 Anca, st. lui Vlad cel Tînăr 92.
 Ancauța, Doamna, 394, v. Schitul; —
 st. lui Ianache rachierul 138.
 Andonie, ctitor m-rii Răchitoasa 333.
 Andreșeni, jud. Teleorman 88.
 Andrești, 292; — jud. Bacău 291.
 Andrei, pisar unguresc 348, 357, 358; —
 m. vist. 115.
 Andriana, văduva lui Șerban Cantacuzino
 m. vor. 42.
 Andrieșeni, jud. Iași 293. 399.
 Andriești, 317.
 Andronache, pîrcb. 161.
 Anghel Gh., pit. 194.
 Anghelleanu, fam. 194.
 Anghelescu Niță, 252.
 Anghelști, 393; — jud. Putna 272; —
 schit 272.
 Anghelina, st. lui Cristea Ghenovici 304.
 Anghelinești, neam 394.
 Anineni, jud. Dîmbovița 106.
 Aninii de Jos, jud. Dîmbovița 201.
 Anișul, jud. Gorj 186.
 Aninoasa, 19, 194; — jud. Buzău 18, 28;
 — jud. Dîmbovița 24, 94, 203; — jud.
 Muscel 34, 35; — m-re 34, 35. 251; —
 (sau Cislău) schit 27.
 Anișoară, moșie 272.
 Antim, eg. 119; — eg. m-rii Probota 332;
 — mitrop. Severinului, fr. lui Hiacint
 mitrop. Ț. Rom. 17; — Ivireanul ep.
 31.
 Antim, m-re din Buc. 24, 25, 168.
 Antioh Cantemir vv. 276, 315, 374.
 Antiohia, 169, 175, 180; — patriarhie 29,
 176, 389.
 Antonie, mitrop. 274; — monah, ctitor schi-
 tului Dealul Nou de lingă Bacău 356;
 — vv. Țării Românești 78, 89 100, 150,
 189, 287; — Ruset vv. Moldovei 320,
 339.
 Antonini Nicolae, 242.
 Antonovici Iacov, ep. 387.
 Apa Neagră, jud. Mehedinți, v. Negoesti.
 Apele Vii, jud. Romanai 24, 258, 259.
 Apostol Manuil, omul de încredere al lui
 Constantin Brîncoveanu 252; Zamfira, st.
 lui — fondatoarea schitului Zamfira 252.
 Apostolache, ceasornicar 143; — (Postola-
 chi) comis 167.
 Apostolache schit 152; — schit jud. Pra-
 hova (sau M-re de la Măstănești, sau
 M-re lui Postolachi comis) 167.
 Arabia, 166.
 Arama, bis, pe moșia — 341.
 Arapu, fam. 334, 360.
 Arămești, 265; — jud. Neamț 272.
 Arcani, jud. Romanai 50.
 Arefu, jud. Argeș 24.
 arendă (arendări, arendași, arendășie) 43, 46,
 51, 59, 69, 76, 80, 88, 125, 127, 133,
 135, 136, 137, 142, 151, 155, 162, 172,
 199, 208, 217, 258, 268, 269, 292, 293,
 296, 301, 303, 306, 313, 322, 331, 335,
 351, 371, 379, 386, 399, 405.
 Argeș, apă (ferăstrău, mori, pive pe —) 19,
 25, 122, 149, 202, 234; — jud. 23; —
 or. 17, 25; ep. de — 245; preoți și
 orașeni din — 51; v. și vămi.
 Argetoianu Constantin, med. 114.
 Argetoieni, boierii 255.
 Arghirocastro, m-re (în Albania) 399, 400.
 Arghiropol Iorgu, 387.
 Arghiru, jud. Suceava, v. Vlădești.
 Argoaia, jud. Ilfov 78.
 Arhanghelul, 208; — schit jud. Vlăcea 165,
 206.
 Arhimandritul, m-re, v. Sf. Apostoli; — mo-
 sie v. Broșteni; — schit. 208.
 arhitect, arhitectură 47, 81, 92, 309.
 arhive, distruse în timpul ocupației germ.
 (1916—1918), schitul Predeal 240; —
 doc., pierderi în 1821 de la schitul Valea
 Caprei 241. — mănăstirești 405; — m-rii
 Bucovăț 62; — Mitropoliei, furturi din
 160.
 Arhivele Starului, 18, 152, 310, 311, 355.
 Aricești, jud. Prahova 102, 405; — jud.
 Săcueni 66.
 Arion Mihaelache, 155.
 Aristarh, capucheiaic la Constantinopol 404;
 — ierom. 347.
 Arișani pe Prut 331.

Armănda, șt. pr. Manea 244.
armate, (oștiri) 21; — ajutor pentru îmbunătățire 199; — austriace 77, 90, 96; — lui Gabriel Bathory 105; — lui Kutuzov de la Brăila 21; — otomană 274, 405; — rusești 83, 179, 274, în Moldova 278, 311; — străine 318; — turcești 21, 77, 90, 98, 405; v. și incursiuni.
Armășeni 268.
Armășești (sau Nișiori) jud. Ialomița 75, 101.
Armega, banul 61.
Anota, m-re, munți jud. Vâlcea 38, 39.
Aron Vodă (Tiranul) vv. 277, 278.
Aron Vodă, m-re în Iași (sau m-rea din Țarină) 278, 294, 306, 310, 337, 360.
Arseniile, schit. 27.
Arsura, 306.
Arsurile, 186.
Arși, 186, 207.
Arșicu Suzana, 247.
Arpadia, jud. Dolj 101, 195.
Arva, jud. Prahova 158.
Arzoaia, jud. Ilfov, v. Creața.
Asan-Aga (sau Costieni) jud. Vlaşca 25.
Asachi Gheorghe, 356, 367.
Asachi Petru, m. post. 360.
Asănicioaia, schit 30.
Ascunsa, jud. Mehedinți 32.

Aslan, T. spat. 364; — vor. 58.
asupriri (de către arendași) 135, 176, 191, 197, 301, 338.
Așezămintele Brîncovenști, 183.
așezămint filantropic pentru bătrîni, 89.
Atanasiadi Constantin, profesor 319.
Atanasie, schimnic 230.
atelier, de covoare 144; — de țesătorie 76
Atena, școală secundară din — 400.
Athanasie, eg. m-rii Radu Vodă, 103.
Athos, v. Muntele —
Atonul, schit 27.
Austria (austrieci) 59, 90, 96, 258, 313. v. și armate, trupe.
avaet al log. la hotărnicii 301.
Averchie, arhim., eg. la Muntele Sinai 154.
Averești, 268, 283, 317, 337; — jud. Fălciu 360; — jud. Roman 380; — schit jud. Fălciu 267.
Avram Manolache, fost m. cpt. 351.
Avramic, ierom, de la Durău 323.
Avrămeni, jud. Iași 357.
Avrămești, jud. Tutova 324, 334.
Axintie, mitrop. Sofiei 36.
Azăpeni 272.
azil pentru femei 261.

B

Baba, jud. Mușcel 214; — jud. Vlaşca 78; — Sima v. Inotești, jud. Prahova.
Baban Iosif, eg. schitul Cozancea 373.
Babele, schit în Vrancea 295, 350, 351.
Babeș, munte 75, 170, 217.
Babici Pascal 393.
Bacău, jud. 271; — oraș 271, 280, 284, 285, 325, 329, 353, 356, 357.
Badăluu, jud. Vâlcea 108.
Badiul, bis. în Galați 304, 305.
Bahlui, apa 300, 309, 399.
Bahna, jud. Mehedinți 186, 187, 265.
Bahne'e, jud. Rm. Sărat 45, 46.
Bahrinești, jud. Suceava 340.
Baia, jud. Suceava 345, 346; — de Aramă, m-re jud. Mehedinți, 40, 152, — de Fier, jud. Gorj 113.
baie în București 142, 149; — în Tîrgoviște 66.
Baisan, ctitor schitului Rafailă 347.
Bacsici, călător străin 57.
Balaban, munte 75.
Balaca, jud. Prahova 189.
Balaciu, jud. Teleorman 25.

Balamuci, jud. Ilfov 164; — schit, 66, 163.
Balasinești v. Timpești, jud. Iași.
Balboci, munte, 19.
Baldovinești (sau Ciolănești), jud. Teleorman; — moșnenii 69.
Balica Isac, hatman 302, 306 — Melinte hatman 381.
Balica, m-re v. Frumoasa — Iași.
Balomirești 165, 207; — jud. Dîmbovița 78, 82; — jud. Dolj 61.
Balosești 317.
Baloyeni, jud. Iași 296; — jud. Tutova 304.
Balota, jud. Dolj 91; cîmpul — jud. Mehedinți 108.
Baloteasca, jud. Mușcel 70.
Baloteascu Gîndea, ctitor la m-rea Căscioarele 70.
Balotești 277, 353; — jud. Mehedinți 108; jud. Putna 353, 392; — de Jos, jud. Putna 392.
Balta Albă 50, 52.
balta (baltă, bălți) 80, 88, 134, 142, 296; — Amara 155, 244; — Balta Albă 50; — Balta Doamnei 246; — Balta Verde,

- jud. Dolj 186; — Bistrețul jud. Mehedinți 38, 110, 165, 187, 202; — Bistriciorul 38; — Bondrea 38; — Brateșul 265, 314; — Cahov (Cahul) 337; — Cămești 92; — Comana 258; — Comani 259; — Greaca 19; — Gura Bicului 296; — Gurguiași 203; — Gușetei 340; — Mamina 108; — Măceșul 38, 187; — Mălina 337; — Nenciulești 149; — Plosca 187; — Popa 38; — Potelu 50; — Saltava jud. Ialomița 19, 25, 134; — Srelea 194; — Sticleanul 203; — Vărăști 203; — Verișoia 340; — Zlatna 164; — de pește 300.
- Baltă, jud. Gorj 32.
- Baltele, jud. Argeș 24.
- Bălțeti, jud. Cîrligăturii 300.
- Bălș, fam. 334, 358, 360, 395; — Constantin 324; — mare pah. 373; — Elisabeta, ctitoră la m-reă Văratec 359; — Ionașcu, m. vor. 398; — Iordache, fost m. vist. 331, — Lupu, vor. 318, 365; — Răscănu Luxandra 364; — Tudor, vor. 296, 297.
- Bălș, jud. Romanați 32.
- Bălșucă Constantin, log. 349.
- Banatul Severinului 17.
- Banu, m-re jud. Buzău 42, 54, 215.
- Barași, jud. Bacău 388.
- Băboși 328; — jud. Covurlui 337; — jud. Ilfov v. Dobroșești; — de Jos jud. Ilfov 66.
- Barbu, comis 171.
- Barbu, m-re, schit jud. Buzău 27, 54, 55, 199.
- Barbu Știrbei vv. 38, 132.
- Barlăboiul, jud. Muscel 25.
- Barnovschi, bis., m-re în Iași 280, 295, 340, 399, 401.
- Basa, jud. Muscel 25.
- Basarab vv. 77; — cel Tânăr vv. 169.
- Bășcu v. Suhărău.
- Bascovul (Bascoavele) jud. Argeș, 139, 210; — schit jud. Argeș 24, 210.
- Bășcoveni 194.
- Bășotă, fam. 362; — Anastasie 355; — C. ban. 331; — med. 337; — Gr. ban 337.
- Bășoteni 316.
- Báthory Gabriel principe al Transilvaniei 23, 93, 98, 105, 185, 254; — Sigismund, idem. 148.
- Bătrești 265, 266.
- Bătrni, 268.
- Batogul 166; — jud. Brăila 28; — jud. Rm. Sărat 28.
- Bator Ianăș 38.
- Batoși, jud. Mehedinți 186.
- Bauer, von — general austriac 195.
- Baza, jud. Ilfov 101.
- Băbeni 45, 51, 194; — jud. Prahova 179; — jud. Rm. Sărat 38; — Vîlcea 50; ungureni din — 51; m-re, jud. Rm. Sărat 45; — schit jud. Buzău 27, 50.
- Băbiciu, jud. Romanați 193.
- Băbiniș 202.
- Băboșeni, jud. Tutova 304.
- Băbuești, jud. Argeș 78; — de Jos 24.
- Băbuești, jud. Teleorman 37.
- Băcele 75.
- Răcești (sau Ștoborășm) jud. Teleorman 126.
- Băcioaia, jud. Iași, 347, 348.
- Bădeana 288.
- Bădeni 29; — jud. Buzău 28, 47, 54, 198; — v. și Ciolanul jud. Buzău; — (sau Pietroasa), jud. Buzău 47, 54; — jud. Dîmbovița 94; — jud. Muscel 24, 78.
- Bădești 77, 248, 285; — (sau Sărdanu), jud. Dîmbovița 134; — jud. Muscel 73, 202; — jud. Roman 272; — Romanați 113.
- Bădiceni 357; — moșie, schit, jud. Argeș 24, 25.
- Bădicești 202; — (sau Gura Babei), jud. Rm. Sărat 95.
- Băduleasca, jud. Teleorman 248.
- Băeșescu, munte 346.
- Băești, bis. din — 27; — (sau Olanu), jud. Argeș 85; — jud. Vîlcea 147.
- Băhnari, jud. Tutova 337.
- Băicani, jud. Tecuci 334.
- Băiceni 317, 318, 364; — jud. Iași, 340, 360; — jud. Tutova 334.
- Băiculești (sau Vișa) 191; — jud. Argeș 24
- Băile Slănicului 291.
- Băilești, jud. Tutova 304.
- Băița, jud. Vaslui 393.
- Băițeni, jud. Tutova 291.
- Băjăști (Băjești) 19, 92; — jud. Dîmbovița 94.
- Băjenesti, jud. Argeș 120.
- Băjescu Mareș, m. ban. 115.
- Bălan 340, 341.
- Bălani, Piscul — p. 124.
- Bălănel, jud. Neamț 388.
- Bălășa — Bozieni (sau Bozianca), jud. Roman 387.
- Bălășa Doamna 119.
- Bălăceanu 97; — fost vor. 241; — Ancuța pit. 21; — Constantin 170, 187; — agă. 20; — Ioan 252; — Nedelcu vor. 185.
- Bălăceni 317.
- Bălăneasa Safta 324.
- Bălănești 187, 209, 334, 335, 340, 357; — (Bălunești, Bălonești) jud. Buzău 28; — jud. Borj 186; — jud. Rm. Sărat 155, 207; — jud. Romanați 58; — jud. Tecuci 360; — jud. Tutova 334, 350; — pe Jeravăț, jud. Tutova 357.

- Bălăurești 340.
 Bălcescu, fam. 36; — Anton cpt. 36; — Nicolae 123.
 Bălcești, fam. 30.
 Băldalinul Buci, jud. Dolj 220.
 Băldăul, jud. Dolj 207.
 Băleanca, jud. Ilfov 138.
 Băleanu, fam. 37; — Emanoil 89; — Gri-gore log. 20; — Ivașcu vor. 70.
 Băleni 134.
 Bălescu, munte 19, 113.
 Bălești, jud. Vaslui 399; — de la Jiu 186.
 Băligăși, jud. Buzău 28.
 Băliilești, jud. Dorohoi 359.
 Bălițeni, jud. Iași 399.
 Bălițești, jud. Tutova 334.
 Bălonești v. Bălănești.
 Bălosul v. Cîlnău, jud. Buzău.
 Băloșeni 280.
 Băloșești 318; — jud. Buzău 28; — jud. Neamț 324; — jud. Vaslui 360, 389.
 Bălotrești, jud. Tecuci 334.
 Bălsunești 340.
 Bălsani, moșneni 69.
 Bălșești, v. Olari jud. Gorj.
 Bălteni 308; — jud. Buzău 28; jud. Dîmbovița 201; — jud. Ilfov 149, 193; — jud. Mehedinți 133; — jud. Olt 246; — jud. Vaslui 303; — schit jud. Ilfov 148.
 Bălțița v. Starița, jud. Dîmbovița.
 Bălțata (sau Slobozia sau Mărginenii de Jos), jud. Olt 24.
 Bălțați 317; — jud. Mehedinți 181; — jud. Olt 24.
 Bălțătești, jud. Neamț 360.
 Bălțeni, jud. Olt 24.
 Bălușeni 337.
 Bălușă, clucer 258.
 Bălunești, v. Bălănești.
 Bănceni, jud. Tutova 334.
 Băncești jud. Argeș 78, 83; — jud. Buzău 28, 215.
 Băneasa 19; — de la Baltă 25; — v. Plopul.
 Bănescu, fam. 37.
 Bănești 19; — jud. Muscel 234; — jud. Prahova 56; — jud. Tecuci 334; — jud. Vlaşca 138.
 Bănică Ene, pr. 402.
 Băniceni 25.
 Bănuilești, jud. Buzău 28.
 Bărgănul, jud. Ialomița 104.
 Bărăști 317, 338; — (Beresti), jud. Argeș 24, 85; — jud. Rm. Sărat 28, 117, 155; — jud. Suceava 337; — Vîlcea 50.
 Bărbătești 19, 25; — jud. Argeș 85, 248; — jud. Teleorman 88; — jud. Vîlcea 38, 39, 183; v. Lăculețele schit.
 Bărboiu, m-re 302.
 Bărboși, prisăci la — 341.
 Bărbulești 25; — jud. Ialomița 167; — jud. Rm. Sărat 28, 117.
 Bărcana, jud. Tutova 334.
 Bărcănești jud. Ialomița 170; — jud. Prahova 193; — jud. (Vlaşca) 178.
 Bărccești 388.
 Bărcilă, frații — 389.
 Bărcineasca, jud. Ilfov 94.
 Bărcuța 202.
 Bărlăești (sau Hărmănești), jud. Suceava 331, 337, 338, 364, 374, 405.
 Bărluiul, jud. Romanai 50.
 Bărsani, jud. Iași 308, 340.
 Bărescul Nițul 51.
 Bărza 165.
 Bărzești 19.
 Băscenii de Sus, jud. Buzău 37.
 Băseni, jud. Teleorman 248.
 Băsești 80; — jud. Bacău 376; — Mușcel 35.
 bătaia 269; — egumenului 155.
 Bătești 277; — jud. Prahova 193, 194.
 Bătiești 214.
 Bătinești, jud. Putna 265, 334, 335.
 Bătrînești, jud. Roman 272.
 Bătrini 324.
 Bătrînul (sau Pîclele) v. Ghreasca jud. Rm. Sărat.
 Băzdana, jud. Dolj 61.
 Beceni (sau Nisipeni), jud. Buzău 28, 43.
 Beceni 340.
 Bechet (sau Siliștea Plopului), jud. Dolj 120, 159, 258.
 Begul, schit 27.
 Beică, apă 207.
 bejenari, de peste Dunăre 21.
 Belcești 283, 345; — (sau Plopi), jud. Iași 280, 308, 309, 337, 338, 340; — bis. din 341; — jud. Neamț 293.
 Belcineanu Nae 165.
 Belcinu 165; — jud. Dolj 207.
 Belciog 334.
 Belciugata 81; — jud. Ilfov 73; — jud. Olt 85.
 Belciugovu, jud. Ilfov 236.
 Belciugul, jud. Ilfov 178.
 Beldiman, fam. 334, 358, 362; — Alecu 353; — Gheorghe vor. 269, 347.
 Beleujăi, moara 159.
 Belișoara, jud. Brăila 123.
 Belitori, jud. Teleorman 91, 174.
 Belizarie, Dimitrie, pictor 65.
 Beloblat 50.
 Beloții, jud. Mehedinți 133.
 Belzeni, jud. Tutova 353.
 Benedic v. Vintilă Vodă m-re.
 Benedict, călugăr 343.

- Benești, jud. Tecuci 334, 335; — jud. Vaslui 393.
 Benga v. Vărbila.
 Bengescu Tache, serd. 58.
 Berca (sau Cetățuia), m-re, schit jud. Buzău, 27, 43, 47, 54, 241; — v. Bîrca jud. Olt.
 Bercești 202.
 Bercești 317; — jud. Bacău 281; — jud. Roman 158.
 Bereci, jud. Olt 24.
 Bereni, jud. Vâlcea 32.
 Berești 40, 283, 317; — jud. Argeș v. Bărașu; — jud. Bacău 281; — jud. Gorj 186, 187; — jud. Prahova 167.
 Berevoiești de Jos, jud. Prahova 217.
 Berindeasca v. Berindești jud. Buzău.
 Berindei (Berindeiu), jud. Argeș 19, 24.
 Berindești, jud. Argeș 24; — (Berindeasca) jud. Buzău 28, 29.
 Berislăvești, jud. Argeș 91; — jud. Vâlcea 25, 48; — m-re jud. Vâlcea 24, 48, 191; — schit jud. Argeș 136.
 Berivoiești, jud. Mușcel 34, 73, 78, 211; — v. și Bîndea.
 Berlești 283; — jud. Brăila 198; — jud. Ilfov 88.
 Bertestii 278; — v. Giurmănești, jud. Brăila 198; — de Sus jud. Brăila 405.
 Berza, fam 360.
 Berzunți, m-re jud. Bacău 281, 283, 289, 340.
 Beștelei, schit jud. Argeș 126, 212.
 Beșteleiu, fam. 212.
 Betejani — Moldoveni jud. Roman 25.
 Bezdead 224; — jud. Dimbovița 201.
 Bezdina (sau Roșia Bezdina) 207.
 bezmen v. embatic.
 Bibarsa v. Jilișteș.
 Bibartul, jud. Buzău 123.
 Biberi Teodor 405.
 Bibescu Maria 236.
 Bibescu Ștefănică, căminar 132.
 Biblioteca, Bodleyană din Oxford 316; — de la München 316.
 biblioteci m-rești 18, 46, 69, 73, 124, 128, 143, 161, 166, 169, 198, 311, 319.
 Bicani, jud. Tutova 340.
 Bicaz 283.
 Bicești, jud. Rm. Sărat 219.
 Bichini (în Serbia) 186.
 Bicioaia 348.
 Bighilinu 194.
 Bilahoi 374.
 Bîlăești, jud. Neamț 324.
 Bîlăul, iezar 331.
 Bîlcești 280.
 Bimbașa Sava 141.
 bir v. dări.
 Bîrăești 272.
 Bîrău v. Călugăruș jud. Mușcel.
 Bircii, jud. Mușcel 24, 78.
 birniori, liste de — 176.
 Birnicii de Sus 194.
 Bisăuca (Bisăuci, Biseaca, Bisoca) jud. Buzău 28.
 Biserica Albă din Buc. 126; — din Iași 264, 320; — Armenească din Buc. 21; — Bănească v. Sf. Dumitru din Craiova; — Coconilor v. Sărindar; — Domnească din Bacău v. Precista — Bacău; — Domnească din Rm. Sărat 27; — Ghiculeștilor din Buc. v. Sf. Spiridon Nou; — Grecilor v. Hanul Greci; — Piscului 151; — cu Sfinții 73; — din Țîrg — Coastă v. Sf. Nicolaie — Pitești.
 Biserica (fostă Schitul lui Iosif), m-re jud. Neamț 282, 295, 302, 318, 334, 340, 350, 360.
 Bistrețul, jud. Mehedinți 186; — baltă jud. Mehedinți v. bălți.
 Bistrișciul v. balta.
 Bistrița, apa 187, 357, 359; — moșie 110; — jud. Mehedinți, 186, 187; — jud. Neamț 353, 357; — m-re jud. Neamț 280, 282, 283, 284, 310, 316, 323, 324, 338, 340, 341, 353, 354, 360; — m-re jud. Vâlcea 23, 49, 60, 147, 253.
 Bișina, jud. Ilfov 101.
 Bivolița v. Copăceni jud. Teleorman.
 Bîcleșul, jud. Mehedinți 181.
 Bîlca, jud. Putna 286, 287.
 bîlciuri (iarmaroace) 29, 32, 168, 291, 305, 357; — la Craiova 113; — la Slatina 207.
 Bîlcuștii, jud. Buzău 28.
 Bîlteni, jud. Gorj 182.
 Bîndea, jud. Mușcel 25, 78, 211, 214; — schit 34, 211.
 Bîrca, jud. Dolj 159; — jud. Olt 24, 142.
 Bîrcu 272.
 Bîrgăuani, jud. (Neamț) 317.
 Bîrlad, apa 322, 350, 372; — Țîrgul 270, 284, 334, 381, 383.
 Bîrlădeanu Solomon 288, 289.
 Bîrlădeni, fam. 288.
 Bîrlugul de Sus, jud. Argeș 24.
 Bîrnova, apa 399; — jud. Iași, 286, 340; — m-re jud. Iași 280, 286, 294, 302, 310, 340, 342, 400.
 Bîrsănești, jud. Bacău 328.
 Bîrsăști, jud. Olt 253.
 Bîrsesul Vlad, iuzbașa 50.
 Bîrsești 18, 19, 108, 170, 194; — jud. Argeș 78; — jud. Ilfov 73; — jud. Putna 334.
 Bîrza, jud. Dolj 159.
 Bîrzeni, jud. Vâlcea 207.
 Bîrzești 50, 117; — jud. Argeș 24; —

- jud. Vaslui 280; — jud. Vâlcea 49.
 Bîrzoteni, jud. Vâlcea 113.
 Bîsca, jud. Buzău 37; — jud. Săcueni 29
 Bîţcoveanu Nicolae, log. 193.
 Blagodeasca 75; — jud. Ialomiţa 170, 174.
 Blagodeşti 116.
 Blahniţa, apă 187.
 Blana, munte 88.
 Blaremburg, Vl, ing. 20.
 Blădeasca 25.
 Blăgeşti, jud. Bacău 333.
 Blăjani (Blăjeni) jud. Covurlui 271, 340, 353.
 Blăjeşti, jud. Tutova 393; — jud. Vlaşca
 25.
 Blejasca, jud. Roman.
 Blejoiu, jud. Prahova 189; — schit jud.
 Prahova 190.
 Blendescu, jud. Săcueni 25.
 Bleoca, jud. Buzău 237.
 Blestematele, jud. Buzău 43; — (sau Țigă-
 neşti) jud. Săcueni 29.
 Blidari, dealul — lor, 29, 219, 226.
 Blidăreşti 288.
 Boaba, dealul 37.
 Boanta, jud. Romanai 32.
 Boari (sau Bohari) jud. Argeş 24.
 Bobiceşti, jud. Romanai 58.
 Boboci 29; — schit 27.
 Bobo'eni, moşneni 62.
 Bobolia, jud. Prahova 240.
 Boboşeni 385.
 Bobu (Dîrmoxa) 186, 187; — deal v. Urlei; —
 munte 217.
 Boca, jud. Mehedinţi 186.
 Bodescu Grigoraşcu 393.
 Bodeşti, jud. Neamţ 327, 328; — jud. Su-
 ceava 330; — jud. Vâlcea 183.
 Bodinţi, jud. Suceava 330.
 boerescul v. dări.
 Boeşti 37.
 Bogata v. Cureşti.
 Bogaţi, jud. Dîmboviţa 113.
 Bogaţeşti, jud. Muscel 78.
 Bogdan vv. 318 — I 284, 336; — III (cel
 Orb) 282, 336; — Lăpuşneanu 281; —
 fam. 334, 341; — Ana 354; — Lascăr
 vor. 333; — Safta spat. 343.
 Bogdana, jud. Bacău 25, 288, 289; — (sau
 m-re de la Secătură) m-re jud. Bacău
 266, 288, 292, 349, 367, 368.
 Bogdănei, jud. Rm. Sărat 45, 46.
 Bogdăneşti 285, 291, 324; — jud. Bacău
 328; — jud. Olt 91; — jud. Suceava
 336, 337; — jud. Tutova 374; — jud.
 Vâlcea 32, 38, 50, 113; — m-re v. Rîşca.
 Boghiceşti, neam 394.
 Boghici Apostolache 393.
 Bogoslov (Poiana Bogoslov) jud. Neamţ 337,
 338; — schit 27, 318, 338
 Bogzeşti 272.
 Bohanul 32.
 Bohari v. Boari.
 Bohatinul (Bohotinul) 308, 317; — (sau Co-
 zia) 265.
 Boian 170.
 Boiceni 265.
 Boileşti v. vii.
 Boişoara, jud. Argeş, 24.
 Boiştea, jud. Bacău 291.
 Bojeneşti, siliştea — lor 159.
 Bojeni 265.
 Bo'ăceşti v. vii.
 Bolborosul, munte 19.
 Bolboşani, v. vii.
 Bolboşii, jud. Mehedinţi 133.
 Bolceşti, jud. Neamţ 340.
 Boldea 385.
 Boldeşti, jud. Buzău 28, 164, 170, 178, 179;
 — jud. Săcueni 157; — jud. Suceava
 364; — m-re (jud. Buzău) 163; — m-re
 (jud. Suceava) 394.
 Boldişor Gh. 331; — Vasile 331.
 Boldorogheşti, jud. Ilfov 142.
 Bolea Stratul 351.
 Boleasca, jud. Ilfov 88, 122, 142.
 Boleşti 328.
 Bolintin v. bis.; — (Bolintinul) jud. Dîm-
 boviţa 70; — (Bolintinul — Spiridon, Bo-
 lintinul din Vale) jud. Ilfov 88, 89, 175;
 — m-re jud. Ilfov 126, 175.
 Bolintineanu Dimătrie 90.
 Bolişteanu Paraschiv, log. 53, 65.
 bolniţă 193, 359.
 Boloşin de la Cobia, m-re v. Cobia.
 Boloşin Badea, stol. 82.
 Bolovăneşti 187.
 Bondrea v. bălţi.
 Bonet, senior, supus francez 150.
 Bonţeşti 328; — jud. Rm. Sărat 28, 29,
 193, 226; — moşneni 51, — schit jud.
 Rm. Sărat 27, 216.
 Bora 202.
 Borăneşti, jud. Ialomiţa 170.
 Borăşti v. Broşteni jud. Gorj.
 Borbeşti, jud. Covurlui 337.
 Borbueşti, jud. Argeş 83.
 Borca, jud. Suceava 345.
 Borceanele, jud. Vâlcea 97.
 Borcea, log. 109.
 Borcea, jud. Tecuci 298.
 Borceşti 265, 317, 331, 340.
 Bordeasa (Bordeasca sau Martineşti) jud. Rm.
 Sărat 45.
 Bordeşti — de Sus jud. Rm. Sărat 29, 46,
 155, 243; — schit jud. Rm. Sărat 27, 45.
 Boreşiu (Boreşu), munte jud. Muscel 25.
 Borici (în Serbia) 186.

- Borlești, jud. Bacău 353, 354; — jud. Neamț 340.
- Boroaia, jud. Suceava 337, 338.
- Borzești 288, 316.
- Bosancea 265.
- Bosie, pr. ctitor 328, 391; — C. 331; — Elena 393; — Manolache 393; — Nicolae, armăș 348; — Ștefan jîtnicer 352.
- Bosîncești 317.
- Boșaga (Bușaga), jud. Argeș 24.
- Boșcani, jud. Tecuci 334.
- Boșotenii, jud. Bacău 340.
- Botăști v. Boțești (Boțăști).
- Boteanu, fam. 334.
- Boteni, jud. Mușcel 78.
- Boțești 194, 228; — jud. Iași, 357; — jud. Vaslui 393.
- Botez, fam. 362; — Alecu post. 331.
- Botezatu, fam. 360.
- Botnău, apa 19.
- Botorești 288.
- Botoșani, județ 264; — oraș 293, 296, 297, 300, 307, 313, 331, 362, 363, 389; Sf. Paraschiva, bis. din — 307; Ulița Cai'or din — 300.
- Boțești (Botăști, Boțăști) jud. Neamț 337.
- Boținești, jud. Dolj 120.
- Boțoaia, jud. Vaslui 389.
- Boțul Gh. 331.
- Boul, fam. 334; — munte, jud. Gorj 187.
- Boureanu Gr. 240.
- Bourenii, moșneni 69.
- Bourești v. Șindrilarii de Sus.
- Boușori, jud. Vaslui 393.
- Bozăeni, jud. Vaslui 366.
- Bozianca v. Bălașa — Bozieni.
- Boziani 202, 265; — jud. Neamț 357.
- Bozieni 194; — v. Gorbănești.
- Bozioru, jud. Buzău v. Fundătura schit.
- Bradău, m-re, schit 272, 289; — m-re jud. Buzău 53, 65; — schit, jud. Fălciu v. Brădicești; — (sau Drăgești), schit jud. Roman 366.
- Brahna, jud. Tecuci 272.
- Braniștea 70; — jud. Bacău 353; — jud. Covurlui 271; — jud. Dîmbovița 94; — jud. Iași 357; — jud. Neamț 283; — pe Bistrița, jud. Botoșani 345.
- Brateș, apa 357; — v. balta.
- Bratia, jud. Argeș 201.
- Bratovoiești, jud. Argeș 91; — (Bratovoiești) jud. Dolj 113, 207.
- Bratocea, munte (și pasul) 19, 75.
- Brașov 173, 208, 296.
- Brazi, bis. schit, jud. Vrancea 289, 367, 368.
- Brăboșești, jud. Vaslui 272.
- Brăcacea 29.
- Brădărești (sau Brătășești), jud. Argeș 24; — schit jud. Argeș 10, 24.
- Brădărețu 345.
- Brădeii 228.
- Brădești 134; — jud. Mușcel 78.
- Brădet, schit jud. Argeș 24.
- Brădicești, jud. Fălciu 268; — (Bradău), schit jud. Fălciu 267, 268.
- Brădișeri, jud. Argeș 24.
- Brădocul, jud. Vaslui 340.
- Brădulețu, munte 113.
- Brăescu Tihon, monah 337.
- Brăești 273; — (Brăeasca sau Timoiu), jud. Buzău 28, 29; — (sau Stupina), jud. Buzău 145.
- Brăgăreasa (Brăgărești și Meteleu) jud. Buzău 28, 66, 194.
- Brăgăsești, jud. Prahova 170.
- Brăhăsești 369; — jud. Fălciu 271; — de Jos jud. Tecuci 360.
- Brăicău 324.
- Brăila, județul 27, raiaua 28; — munte jud. Mușcel 78; — orașul 21, 30, 76, 124, 128, 145, 326; mahalaua Sf. Spiridon din — 219.
- Brăiloiu Constantin pit. 114; — Cornea ban 40, 138, 185; — log. 230.
- Brăițăști 340.
- Brănești 19, 343; — jud. Dîmbovița 203; — jud. Ilfov 73, 142; — v. Ionești — jud. Mehedinți; la Poeni, jud. Ilfov 76.
- Brăscăuți 285.
- Brăștinari (sau Comana) jud. Prahova 116.
- Brătășanca v. Hiria jud. Ilfov.
- Brătășani 317.
- Brătășeni (sau Grosăe) 337.
- Brătășești v. Brădăsești.
- Brăteasca, jud. Argeș 191.
- Brăteiu, munte 94.
- Brăteni 331.
- Brătești 25; — jud. Bacău 317, 369; — jud. Dîmbovița 101; — m-re 318; — schit jud. Bacău 369.
- Brătiani (— de la Brădet, Brătieni de Jos și de Sus) jud. Argeș 24, 91.
- Brătila, munte 78; — jud. Bacău 328.
- Brătoaia, jud. Tecuci 334.
- Brădulești, jud.-Mușcel 157, 158.
- Brădulețu, jud. Neamț 360.
- Breasta v. Crețești, jud. Dolj.
- Breaza de Jos 194.
- Breazul, v. Rediul — lui jud. Iași.
- Brebina, jud. Mehedinți 40.
- Brebu 228; — jud. Dîmbovița 199; — jud. Prahova 56, 104, 130, 226; — m-re (schit) jud. Prahova 56, 136.
- Bresle (breslași) 194, 322.
- Breznița (de Jos și de Sus) jud. Mehedinți 181, 186, 187.
- Brezoianu C. 123; — I. 70, 83, 140.
- Briiu, jud. Argeș 24.

- Brîșcani, jud. Roman 364.
 Brînceni, jud. Ialomița 94.
 Brîncoveanu, fam., boieri 102, 186, 360, 362 ;
 — Grigore, eg. 103 ; — Grigore, m. ban
 203 ; — Preda 58, 59, 96, 159 ; — m.
 clucer, 59 ; — m. vor. 132 ; — Safta
 59, 203, 359, 360 ; — Zoe 21, 153.
 Brîncoveni, jud. Roman 50, 58, 59, 60,
 104 ; — m-re jud. Roman 57, 189.
 Brîndușă, munte 19, 224.
 Broasca, jud. Dîmbovița 63.
 Brodocu, jud. Vaslui 303.
 Brosunceanii 273.
 Broșteanca, jud. Teleorman 174.
 Broșteanu, v. Broșteni.
 Broșteneasca (sau Ingusta), jud. Bacău 28
 Broșteni 29, 178, 277 ; — jud. Argeș 198 ;
 — jud. Buzău 54 ; — (sau Borăști) jud.
 Gorj 186, 187 ; — jud. Iași 399 ; —
 (Broșteanu sau Dudeasca sau Arhimandritu,
 sau Grîndul, — Vechi) jud. Ialomița 37,
 101, 202, 203 ; — Ilfov 149 ; — jud.
 Roman 68 ; — jud. Suceava 345 ; —
 jud. Tutova 304, 381 ; — jud. Vlaşca
 99 ; — schit jud. Buzău 42, 43.
 Brudurești, jud. Vaslui 322.
 Brusturi 40 ; — jud. Bacău 330 ; — v. Tur-
 batul.
 Bucăți, jud. Mușcel 78.
 Bucece 309.
 Bucegi, munți 19, 88.
 Bucești 274.
 Bucioc Costea, m. vor. Tării de Jos 336.
 Bucina, jud. Mehedinți 186, 187.
 Bucinișul (sau Bucșenești) jud. Roman 32.
 Bucium, jud. Iași 347.
 Buciumeni 278, 331 ; — jud. Bacău 291 ; —
 jud. Dîmbovița 201 ; — jud. Olt 164 ; —
 (sau Groși), jud. Tecuci 298, 334, 360 ;
 — jud. Vlaşca 84 ; — schit, jud. Tecuci
 359, 369.
 Buciumi 286, 288, 289 ; — m-re 289.
 Buciumu (Buciumul) 399 ; — munte, jud. Vîl-
 cea 147.
 Bucov (Bucovul), jud. Prahova 19, 51, 123,
 194, 207, 217.
 Bucova v. Lăteni.
 Bucovăț, jud. Dolj 61, 108 ; — jud. Mehe-
 dinți 181 ; — m-re, jud. Dolj 61, 165.
 Bucoveșu 217.
 Bucoviciorul, jud. Dolj 61.
 Bucșă, jud. Ialomița 142.
 Bucșani, jud. Vaslui 360 ; — jud. Vlaşca 104.
 Bucșănescu Sandu m. clucer, pah. 48, 136.
 Bucșenești v. Bucinișul.
 Bucșani 265.
 Bucșeni 265.
 Bucurățuți 340.
 București 17, 25, 29, 32, 36, 41, 48, 50, 53,
 54, 55, 66, 73, 88, 100, 116, 121, 124, 127,
 135, 136, 141, 145, 148, 149, 150, 151, 153,
 162, 163, 165, 168, 169, 170, 172, 174, 175,
 176, 178, 193, 194, 197, 198, 207, 211, 217,
 232, 240, 253, 254, 261, 263, 405 ; *biserici*
și m-ri în — : Curtea Veche 254 ; Fîntîna
 Boului 163 ; Sf. Apostoli (M-re Tîrnovului,
 Arhimandritului) 36, 37, 66, 112, 152 ; Sf.
 Dumitru 27 ; Sf. Ecaterina 98 ; Sf. Gheor-
 ghe Nou 100 ; Sf. Gheorghe Vechi 17, 146 ;
 Sf. Ioan Grecesc 115, 168, Sf. Nicolae
 126 ; Sf. Paraschiva v. Sf. Vineri ; Sf. Sava
 143, 161, 162 ; Sf. Spiridon Nou (M-re
 Bașului, M-re sau Bis. Ghiculeștilor din
 lăturea Bureștilor) 174 ; Sf. Spiridon Vechi
 175 ; Sf. Vineri (sau Aga Niță sau Sf.
 Paraschiva sau Hereasca) 262 ; Vitanul (sau
 Tîrcă) 263 ; *construcții* în — 19, 20, 172 176 ;
dealuri în — 19, 88, 134, 142, 149, 172,
 178, 207 ; Fîntîna Boului 207, Miahî Vodă
 37, Mitropoliei 207, Vlădichii 172 ; — v.
hanuri în ; — *botarele* 151 ; *mahalale* în — :
 Amza 73, Cărmădarii 151, Dobrotesii 66,
 151, Dudescului 76, Jignița 73, Olari 66,
 73, Olteni 151, Popescului 151, Radu Vodă
 151, Scaunele 66, 241, Scortari 73, Sf.
 Elefterie 88, Sf. Gheorghe Nou 73, Sf.
 Gheorghe Vechi 66, Sf. Ilie 73, Sf. Visarion
 66, Stelea 168 ; *pivnițe* în — 27, 116, 135,
 142, 149, 170, 172, 175, 241 ; — *Sfatul*
orășenesc (și Consiliul Municipal) 128 ; spi-
 talul Ducești din — v. spitale ; străzi în — :
 Bariera Zlătarilor 206, Beilicului 151 ; —
 Calicilor 193, Curtea Veche 66 ; Mogoșoai
 115, 253, Tîrgului de Afară 66, 73, 127,
 Pușcăria Veche 66, Șepcarilor 66, Cărmă-
 darilor 151, Sf. Ilie 151, Șerban Vodă 153 ;
Școala domnească din — 20 ; *Liceul Național*
 din — 194 ; — *Teatrul Național*
 din — 124 ; — moșie 317, — jud. Brăila
 117.
 Buda, 265, 291 ; — jud. Argeș 91 ; — jud.
 Rm. Sărat 155 ; — v. Liești jud. Su-
 ceava ; — jud. Tutova 374 ; — v. Șerbă-
 nești jud. Tecuci ; — v. Rafailă jud. Vaslui.
 Budai, Ioan de, [Deleanul] sfetnic de apelație
 la Liov 337.
 Budeasa v. Budești ; — jud. Argeș 24 ; — jud.
 Mușcel 24.
 Budeni, jud. Vlaşca 83, 406.
 Budești (Budeasa) 84, 135, 191, 340 ; — jud.
 Fălciu 393 ; — jud. Iași 308, 309, 405 ;
 jud. Rm. Sărat 117 ; — jud. Vaslui 265
 — jud. Ilfov 236 ; — jud. Putna 392 ; —
 Rm. Sărat 117 ; — jud. Vaslui 265.
 Budița 367.
 Budișteanu Gh. 191.
 Budișteni 18, 172, 234 ; — jud. Argeș 248 ; —
 jud. Mușcel 88.

- Budoiu, jud. Vâlcea 147.
 Buești, jud. Iași 73.
 Bughea (și — de Jos) jud. Mușcel 78, 214.
 Bugheni, jud. Buzău 43, 198, 215.
 Buhaiu, jud. Botoșani 340; — jud. Dolj 32; — jud. Dorohoi 285, 405.
 Buhănița, jud. Neamț 283, 290; — (și Hangu) m-re jud. Neamț 283, 290, 364.
 Buhăneni, jud. Iași 357.
 Buhlea, fam. 238.
 Buhociul jud. Bacău 328.
 Buhulești 194.
 Buhuș, fam. 358; — hatman 357; — m. log. 328.
 Buiceasca, jud. Mehedinți 133.
 Buicescu Diicu, m. spat. 80.
 Buicești 113; — jud. Olt 142.
 Bujoreanu, fam. 334; — Sevastia din Cîmpina 240.
 Bujoreni 97, 122, 207.
 Bulăești 317.
 Buleni, jud. Vaslui 299.
 Bulgaria, bulgari 107, 164.
 Bulga, Lupu cpt., ctitor 186; — Martin, negustor 213; — Neacșa șt. lui Petru Buliga 34; — Petru, ctitor 34.
 Buliga, schit din Pitești jud. Argeș 20, 34, 210, 213, 248.
 Buligeasca, v. Uești jud. Argeș.
 Bulzu, munte jud. Mehedinți 40.
 Bumbotești, jud. Iași 328.
 Bumbuești, jud. Argeș 24.
 Bunea, schit jud. [Dîmbovița] 224.
 Buneasca, jud. Argeș 201.
 Bunești 191, 269, 402; — jud. Argeș 24; — jud. Bacău 328, 340, 353; — jud. Fălciu 268, — jud. Prahova 102; — jud. Tecuci 334; — jud. Vâlcea 32, 183, 207; — de Fier jud. Argeș 24.
 Bungeni 389; — jud. Tutova 353.
 Burdeanca, jud. Argeș 242.
 Burdești 368.
 Burdujani 324.
 Burdujeni 288; — v. Tendăreni jud. Botoșani.
- Burdujești 265.
 Burdușelu, jud. Ialomița 149.
 Burech, vărarul 309.
 Burești, jud. Vâlcea 108.
 Burgusești 368.
 Burila, jud. Mehedinți 32.
 Burmăr 285.
 Bursuci, m-re jud. Vaslui 304, 305.
 Bursuceni, jud. Iași 357.
 Bursucul, gîrlă 331.
 Bursumeni 357.
 Buscăteni 317; — jud. Botoșani 395.
 Busu v. Drăgulești.
 Bușaga v. Boșaga.
 Bușilă, fam. 360.
 Butculescu, fam. 174, 238; — serdăreasa 176; — Maria ctitoră 174.
 Buteni, clăcași 135.
 Butești 368; — jud. Vlașca 84; — Bălăceanca 25.
 Butnariu Luca 348.
 Butoieni, moșneni 64.
 Butoiul, m-re jud. Dîmbovița 63.
 Butuțu pe Bahlui v. Ivoești jud. Cîrligătura.
 Butura, jud. Covurului 314.
 Buțoiești, moșneni 51.
 Buzatu Ion din Săcele 240.
 Buzăți 317.
 Buzău, apa 29, 43, 54, 215; — județul 27, 223; — orașul 19, 20, 27, 28, 29, 31, 42, 43, 47, 122, 127, 155, 215, 223, 227, 237, 241.
 Buzdugan, fam. 334.
 Buzescă Caplea 69.
 Buzescu Preda, m. stol. 69; — m. ban 115, — Preda, șt. lui Radu Buzescu 93; — Radu clucer 69, 93, 109; — Stroe m. ban, m. stolnic 69, 225.
 Buzesți boieri 183, 206; — frații 57, 68.
 Buzesți jud. Ilfov 149; — jud. Neamț 360; — (sau Zoița) jud. Rm. Sărat 172.
 Buzoeneasca 117.
 Buzoiani, jud. Buzău 43.

C

- Cacaleți, 18, 258; — jud. Argeș 24; — jud. Vlașca 82, 99 (v. și Racovița); — de Rovine 157.
 Cacomeiu (Cacămei) jud. Ialomița 37, 170.
 Căcoți 50.
 Cacova, jud. Vâlcea 38, 50, 113, 137, 229.
 Cacoveni, jud. Vlașca 51, 98.
 Cahul (Cahov) lac 337, 340, 341.
 cai, împărătești 60, 130; — de olac 142.
 Calafat 187, 207.
- Calafindești, jud. Rădăuți 360.
 Calea, nep. lui Harvar log. 132.
 Calea Crăcii 40.
 calendare brîncovenești 112.
 caldarîm 127, 151.
 caligrafi, la m-re Cîmpulung 78.
 Calinic, arhim. de la Cernica 138; — ep. 31, ep. de Rîmnic 222.
 Calmoșki Dositei 317.
 Caloain Iane, cpt., ctitor schit Broșteni 42.

- Calopăru, jud. Dolj 197, 207.
 Calul și Iapa, jud. Neamț 283, 285.
 Camenița 268, 320; — baltă 92.
 Campani, Atanasie arhim. 400; — Ioan 400.
 Cananău, fam. 362.
 Canta, fam. 341; — Enache, stol. 345; —
 Evghenia, ctitoră a m-rii Varatec 359.
 Cantacuzino, fam. 37, 43, 163, 345, 360,
 362; — Alexandrina 47; — Alexandru,
 prinț 337; — Andronic, m. vist. 42; —
 Constantin 123, fost m. post. 158; — Dră-
 ghici 112, 210; — Iancu 324; — Ioan,
 fost m. vist. 331; — vornic 351; — Ior-
 dache, m. spat., episcop la m-reă Răchitoasa
 333; — Maria 252; — Ilișoiaia, vist.
 376; — Matei, banul Craiovei 69; — fost
 m. vist. 294; — Mihai 149, 163, spat. 206,
 364, m. spat. 166, m. vist. 232; — Miha-
 lache 377; — Nicolae 21; — Pirvu 123,
 m. stol. 112, fost m. stol. 239; — Stanca
 179; — Șerban, m. comis 210, m. spat.
 100, m. vorn. 42; — Uța — Corneanca
 102.
 cantargiul de la vamă, ctitor al schitului
 Dealul Nou de lângă Bacău 356.
 Cantemir, fam. 360.
 Cantopulo Teodosie, arhim. 126.
 capan, negoțul — lui 18.
 Caplea, st. lui Ghiorma m. post. 126.
 Capra, munte jud. Mușcel 78.
 Capșa Nicolae, eg. schit Cetatea Mică 371.
 Cara, jud. Covurlui 314.
 Cara Iani 56.
 Caracal, 58, 110.
 Caracaș, fam. 358; — Iordache 382; — (Gă-
 lușcă) Ștefan, ctitor la Hirșova 385.
 Carachizel Neculai, diac de cancelarie 357.
 Caragea Ianache, m. post. 339; — Vucașin,
 pietrar 100.
 Caragiale I. L. (sau Haimanale) com. jud.
 Prahova 123, 124.
 Caragiale Luca 124.
 Caratonești, jud. Iași 328.
 Caraula (Caraușești) jud. Roman 340.
 Caravaneti (sau Cirilgași) jud. Olt. 80, 178
 Carcadulea, jud. Buzău 123.
 Carcalechi Zaharia, serdar 405.
 Careda Nicolae 195.
 Caribolu C. 240.
 cariere de piatră de var 124.
 Carlău 280.
 Carp, fam. 395.
 Carpeniu 288.
 Cartianu Enache, 230.
 Cartojani, jud. Vlașca 178.
 carvasara 151; — la m-reă Precista — Ga-
 lași 326; — la m-reă Sf. Sava 341.
 Casa Milosteniilor 133.
 Casa Școalelor 122, 319.
 Casa de Depuneri și Consemnațiuni 115.
 casa datoriiilor țării 151
 casă de bolnavi 313.
 Casiana, stareța m-rii Mamul 58.
 Castamonitu, m-re 172, 228.
 Castnișoia Safta din Buc. 240.
 Casul Ioan, spat. 393.
 Cașin, m-re jud. Bacău, 289, 291, 295, 315,
 340; — (sau Stănești), moșie 291, 292.
 catagrafiu 28, 43, 46, 58, 62, 75, 127, 142,
 145, 146, 152, 172, 181, 184, 199, 297,
 306, 314, 374, 376, 381, 396.
 Catalina băneasa 69.
 Catargiești, boierii — 206.
 Catargiu, ban. 238, 362; — Barbu 404; —
 Maria, st. lui Ștefan — fost m. clucer
 345; — Ștefan — fost m. clucer 343.
 catastife, al călărașilor 32; — de zestrea
 m-rilor Bradu și Codreni 54, de venituri și
 cheltuieli 127, 160, 176.
 Catinca, ctitoră la schitul Dălhăuți 144
 Cațica, m-re din Ianina 95.
 Cațichea 127.
 Cazimir, fam. 334, 314; — Gavril (sau Ghe-
 nadie călugăr) 381.
 Căbicești, jud. Fălciu 268.
 Căcaina 265.
 Căciulărești jud. Dolj 120.
 Călărași, sat nou 67.
 călărași, rumâni scoși din catastihul — 32.
 Călcești, jud. Mușcel 24.
 Căldăraru, jud. Ilfov 149.
 Căldăreasca, (sau Corneasca) jud. Buzău 116;
 — jud. Teleorman 35.
 Căldărești, jud. Buzău 28, 37, 43.
 Căldărușani, m-re jud. Ilfov 20, 30, 53, 65,
 72, 169, 193.
 Călienii, jud. Covurlui 293.
 Călimănești, jud. Buzău 155; — jud. Tutova
 334; — jud. Vlcea 91, 238, 250.
 Călienesti 353.
 Călina 19, 183; — jud. Vlcea 32.
 Călinescu, fam. 360.
 Călinești 19, 92, 328; — jud. Botoșani
 340; — jud. Ilfov 101; — jud. Prahova
 252; — jud. Roman 285, 340; — jud.
 Vlcea 183.
 Călinioaia, jud. Dîmbovița 203.
 Călmățui. apă 43, 85; — moșie 298.
 Călugăra, jud. Neamț 283; — jud. Roman
 285 v. și Ungureni.
 Călugăreni 17, 19, 53, 81, 94 (v. și Valea
 Lungă); — jud. Mehedinți 186, 187; —
 jud. Olt 80; — jud. Vaslui 308, 309, 340,
 393; — jud. Vlașca 83, 84, 103, 126; —
 schit 36.
 călugări, franciscani 107; — străini 20, 187.
 Călugărița 277; — jud. Mușcel 78.

Călugărul 186; — jud. Bacău 283; — (sau Birăul) jud. Mușcel 234.
 Căluu, (sau Cepturoaia) m-re jud. Romanai 68, 69, 165, 406, moșie 68.
 cămara domnească 53.
 cămărașii de ocne 151.
 Căpătești, jud. Vaslui 286.
 Căpățina, munte jud. Mușcel 25, 207.
 Căpățineni, jud. Argeș 201, 202.
 Căpoteasca, jud. Rm. Sărat 244.
 Căpotești, jud. Putna 268, răzeși 269, 317, 334, 340, 392.
 Căpreni, jud. Dolj 58.
 Căprești, jud. Buzău 28, 37.
 Căpriorul, jud. Dîmbovița 78, 83, 123.
 Căptălni, jud. Tecuci 334.
 Căpuțeanu, arhitect 177.
 Cărbăf Darie, m. comis 268.
 Căramidari, jud. Ilfov 88.
 Căramidești, jud. Dîmbovița 24.
 Cărăreni sau Hagieni, jud. Mehedinți 91.
 Cărbunești, (sau Mindrișca) jud. Putna 291, 292, 334, 340; — jud. Săcueni 66; — jud. Tecuci 334.
 Cărpenișul, jud. Dîmbovița 24.
 Cărpineni 298.
 cărți, bisericesti 292 (editare), 124 (catalog de —), 20 (interzicere import), 77 (slav și rom.), 169 (tipărite la m-re Snagov, în lb. rom., greacă, slavă și arabă).
 Cărstinești, jud. Vî. cea 113.
 Cărunta 178.
 căsăpii, scutite de dări 348.
 Căscioarele, (sau Pojărești sau Cotul lui Epure) jud. Ialomița 130; — jud. Ilfov, moșie 88, schit 87; — jud. Vlașca, m-re 70, 168, moșie 70.
 cășaria, jud. Pădureț, venitul — 25.
 Cătanele sau Strîmba, jud. Dolj 108.
 Cătăluul, moșie, schit, jud. Ilfov 87, 88
 Cătiășu, jud. Prahova 189.
 Cătina, moșie, schit, jud. Buzău 28, 30.
 Cătinu (sau Stoești), jud. Putna 334.
 Cătrunești, jud. Ilfov 161.
 Cătunu (Cătunul) 116; — jud. Ialomița 73; — jud. Vlașca 178; — lui Laiotă 149; — din Prahovița jud. Prahova 123.
 Cătelești 288.
 Căuești 265.
 Căuțișani 272.
 Căzănești 73, 207; — jud. Buzău 101; — (sau Răghiga) jud. Ialomița 66, 109; — jud. Mehedinți 108; — jud. Olt 248, 249; — jud. Romanai 113; — jud. Vaslui 329;
 Ceacu (sau Valea Plopului), jud. Ialomița 37, 170.
 Ceah'ău, munte 337.
 ceaprazari v. meserii.
 ceasornicari v. meserii.

Ceauru, jud. Dolj 186.
 Cehan Ionașcu, vor. 269.
 Celei, jud. Romanai 50, 51.
 Cepășoia 178.
 Ceplenița (sau Fetești) 364.
 Ceplinița 357.
 Cepturi, jud. Prahova 19, 66, 88, 138, 228.
 Cepturoaia, v. Căluu.
 Cerbești 287.
 Cerbul, munte 155.
 Cerbuluț 246.
 Cerbureni, jud. Argeș moșie 24, munte 25.
 Cercez, fam. 334; — maior 165; — Ștefan m. comis 383; — vat. de aprozi 228.
 ceremonialuri (alaiuri), 44, 152, 254.
 Cerepcău 357.
 Cerepcăuți 300, 357.
 Cerna, jud. Mehedinți 181.
 Cernaia, jud. Mehedinți 133, 181
 Cernat, f. lui Dragomir cpt., din Călugăreni 53; — ploscarul 331.
 Cernatul, jud. Muscel, munte 25.
 Cernătești 18, 37, 104, 164, 178, 190, 194, 217, 273, 274, 331; — Cernătești jud. Buzău 28; — jud. Prahova 138; — jud. Romanai 113; — jud. Vlașca 102.
 Cernelo'e, jud. Argeș 24; — jud. Vîlcea 97.
 Cernet (Cerneți, Cernețul) jud. Mehedinți 40, 108, 181, (mutarea țg. Strehaia la —), 186, 187, — schit 186.
 Cernica, rumân eliberat 73; — vor. 148; — Știrbei 72.
 Cernica, m-re jud. Ilfov 65, 72, 76, 138, 139.
 Cernuești 334.
 Certăști, jud. Tutova 334.
 Cervenia (sau Copuzu) jud. Ialomița 66.
 Cetate 18; — port 25.
 Cetatea Albă 125; — Mică, schit jud. Vaslui 371; — Neamțului 336, 343.
 Cetățuia, m-re în Iași 280, 286, 293, 314, 340, 354, 399, 400; — (sau Năsoești) jud. Bacău 281; — jud. Buzău 27 (v. și Berca); — jud. Ialomița 167; — Fetei (sau Sasca) jud. Ilfov 54.
 Ceucani, jud. Tutova 334, 335.
 Cezureni 329 (Gizereni sau —).
 Cheia, jud. Prahova 75.
 Cheieni 202.
 Cherba 19.
 chereștea, producție m-re Tismana 187; — achiziționată de neguțatori turci 338.
 Cherești (sau Hîrsești) 170.
 Chesarie, călugăr 217; eg. Măxineni 125; — ep. 205, 227; — ep. de Buzău 241, 247; — patriarh Ierusalim 308.
 Cheșco Petre, șetrar 355.
 Chetrea 331.
 Chetreni, jud. Tutova 334.

- Chiajna, vorniceasa 148; — şt. vor. Cernica
Ştirbei 72.
Chiceni 50, 51.
Chichineţul, jud. Brăila 28.
Chiciora 207.
Chiciţa, gîrlă 331.
Chiciureşti 285.
Chicuş Smaranda, serdăreasa 402.
Chicuşoia, jud. Putna 392.
Chicuşeşti (Chicoşeşti) 340, 353.
Chihăeşti 360.
Chi'ele 199.
Chilieni, jud. Tutova 334.
chilii, vinzări de — 194.
Chilule, vinăriciul şi părpărul din — 175;
— jud. Romanai 25; — schit jud.
Buzău 27.
Chiojd, apă 324.
Chiojdeni, jud. Rm. Sărat 28.
Chiojdu, jud. Prahova 189.
Chiorul, jud. Ilfov 101.
Chipereşti 277.
Chirica, cpt. 374.
Chiriceşti v. Ciocăneşti.
Chiril Sinaitul, arhim. 306.
Chiriţă, iuzbaşa 154.
Chiriţoiu 219.
Chisăreanca 178.
Chişculeşti (sau Buleni) jud. Vaslui 299.
Chiticeşti, jud. Vaslui 347.
Chitila, pădure 164.
Chiţcani 317.
Chiţgoiu, jud. Putna 392.
Chiţvoeşti 399.
Ciambalovici, fam. 334.
Cilibia, jud. Buzău 43.
Cinci Căini (sau Sultanul) jud. Covurlui 271,
345.
Cioara 187; — jud. Iaşi 345; — jud. Ilfov
73, 149; — jud. Teleorman 91; — munte
jud. Prahova 164.
Ciobăneşti 19, 265.
Ciobănoaia 37.
Ciobotari, jud. Buzău 28.
Ciocanul, jud. Muşcel, moşie, schit 214.
Ciocănari, moşneni din — 59.
ciocănaşi v. meserii.
Ciocănaşii, jud. Mehedinţi 58.
Ciocăneşti, jud. Argeş 85; — (sau Chiriceşti)
jud. Iaşi 330, 334, 340; — jud. Ilfov 66,
123, 127, 149; — jud. Vlaşca 25.
Cioceni, jud. Prahova 170.
Ciocchina, jud. Ialomiţa 37.
Cioclinescu Neagu, post. 171.
Ciocirlanul 317.
Ciocîrleşti 399.
Ciocirlia, jud. Neamţ 324.
Cioclovina de Jos, — de Sus, schituri jud.
Gorj 186.
Ciocoveni, jud. Ilfov 24.
Ciofeni, jud. Vaslui 340, 341.
Cioflani 25.
Ciofliceni, jud. Ilfov 109.
Ciofrefşti 317; — jud. Tecuci 281.
Ciofrîngeni, jud. Argeş 24, 191.
Ciogole, fam. 341.
Ciocac, fam. 362.
Ciolan Dumitru din Buzău, căutor la schitul
Ciolanul 215.
Ciolanul, schit, jud. Buzău 42, 43, 44, 215
Ciolăneşti 54, 83, 288. V. şi Baldovineşti; —
Deal jud. Teleorman 405.
Ciolpani, jud. Ilfov 193; — jud. Roman 357.
Ciomăgeşti (sau Sorocul) jud. Argeş 85; —
jud. Olt 24, 91; — jud. Rm. Sărat 28.
Ciopeşti 58.
Cioplea 99.
Cioranca 199.
Ciorani 66, 265; — jud. Brăila 28, 101; —
jud. Buzău 125; — jud. Ialomiţa 66, 78; —
jud. Iaşi 296; — jud. Mehedinţi 181; —
(Ciorasca sau Scorţari) jud. Rm. Sărat 28,
117; — jud. Vîlcea 108.
Cioranul, balta 66; — moşie 32.
Ciorasca (sau Tânciuleasca), jud. Ialomiţa 174.
Ciorăeşti, jud. Tutova 350.
Ciorăşti 97, 265; — (Ciorasca) jud. Buzău
28; — jud. Rm. Sărat 155.
Ciorecu, munte jud. Argeş 25.
Cioreşti, schitul din — 67.
Cioriceni, jud. Fălciu 268.
Cioroiaica (sau Pirlita), jud. Teleorman 199.
Ciorogariul Oprea, arendaş 137; — Teodor,
arendaş 137.
Ciorogîrla (— Darvari), jud. Ilfov, m-re, mo-
şie 19, 60, 76, 172.
Cioroiaşu, jud. Dolj 61.
Cioroiul, jud. Dolj 32, 61, 68; — (sau Cîr-
pani sau Fălcoiu) jud. Romanai 58, 59.
Ciornoha'u, jud. Botoşani 306.
Ciorsaceuţi 340.
Ciovica 19.
Ciremoşnicul 186.
Cireşani 92, 94, 202.
Cireşeşti, neamul — 394.
Cireşoiul din Deal, jud. Olt 24.
Cireşov (sau Pîrlîţi) jud. Olt, 80, 81.
Cireşul, munte 226; — schit 27.
Circu, iaz 322.
Ciripcău 317.
Cirta (Hirta) Gavril, pr. 267.
Cislău, jud. Buzău 27, 28, 29, 37.
Cişăreni, jud. Ialomiţa 75.
Cişmeaua Mavrogheni, v. topografii.
Cişmelele, jud. Covurlui 326, 328.
Ciubeova, jud. Vîlcea 113.
Ciucaş, munte 75.
Ciuhur, apă 357.

- Ciulinești (sau Verujani) jud. Iași 330, 340.
 Ciulnița, jud. Muscel 78, 207; — de Jos 207.
 Ciurliți 165.
 Ciurălești, jud. Roman 328, 329, 357.
 Ciurmești 165; — jud. Muscel 202, 207.
 Ciurulești 317, 337.
 Ciungetu, jud. Vâlcea 25.
 Ciunți — Chirițoi, jud. Neamț 388.
 Ciupa — Lagăru, jud. Argeș 239.
 Ciuperceni, jud. Dolj 113; — jud. Teleorman 83, 199.
 Ciura (sau Lespezencea) 199.
 Ciurbă Echim, preot 369.
 Ciurbestri 340.
 Ciureu, — Grozăvești jud. Ilfov 127.
 Ciurilești 186, 393; — 334.
 Ciuşlea 334.
 Ciute, fam. 358.
 Ciutești, jud. Argeș 24.
 Ciutorești, jud. Bacău 300; — jud. Roman 308, 339, 340.
 Cîneni 38.
 Cînești, jud. Roman 50; — jud. Vâlcea 183; — de Sus, jud. Buzău 101.
 Cîneni, jud. Bacău 357.
 Cîlcești, jud. Gorj 186, 187; — jud. Muscel 78.
 Cîlnău, jud. Buzău 28, 237, 241. V. și Bălosul.
 Cînicul de Sus, jud. Gorj 186.
 Cîlniștea, apă 19, 83.
 Cîmpeni (sau Pîrjolul) jud. Bacău 340, 376, 378.
 Cîmpina, jud. Prahova 73, 104, 124, 170, 240; — m-re 217.
 Cîmpineanu, fam. 163; — I. 30.
 Cîmpineni, jud. Prahova 102.
 Cîmpul (sau Murta) jud. Dolj 258.
 Cîmpulung, jud. Muscel, m-re 20, 34, 77, 82, 83, 88, 107, moșie 78, 214, 233, oraș 20, 89, 150, 197, 234, vamă 78.
 Cîmpulunganca, jud. Buzău 28.
 Cîmpurile 288.
 Cîmpuri, jud. Putna 335, 350.
 Cîndescu, fam. 334; — Mihalcea m. stol. 47.
 Cîndești, apă, 215; — jud. Buzău și Rm. Sărat 28, 29, 43, 54, 243; — jud. Dorohei 299.
 Cîndoi, jud. Vâlcea 50, 52.
 Cîrbești, jud. Gorj 186.
 Cîrcei, jud. Rm. Sărat 95.
 Cîrcăuți 317.
 Cîrcinov 19.
 Cîrciumari 170.
 cîrjalii, răzvrătire în Buc. din cauza — 21, 61, 159.
 Cîrjeu, fam. 334, 341.
 Cîrjoaia (Cîrjești), jud. Iași 300, 364.
 Cîrligați, jud. Fălciu 267; — jud. Neamț 272; — (sau Caravaneti) jud. Olt 80; — jud. Teleorman 106, 170.
 Cîrligătura 265.
 Cîrligei, jud. Gorj 147.
 Cîrligele 117; — jud. Rm. Sărat 219; — (sau Grindu), jud. Tutova 304.
 Cîrligești 283.
 Cîrligi 29, 114 (răscoala de la —), 219, 317; — m-re 338; — jud. Iași 334; — jud. Roman 364.
 Cîrligu 329; — jud. Buzău 167, 178, 198.
 Cîrlomănești, jud. Buzău 29, 54, 199, 237; — jud. Tutova 334.
 Cîrlovești, jud. Buzău 28.
 Cîrmești, jud. Vlașca 193.
 Cîrna, jud. Dolj 38, 61, 120 (V. și Goicea, Măceșu); — jud. Tecuci 334.
 Cîrnicieni, jud. Iași 357.
 Cîrmitura, jud. Prahova 189.
 Cîrnu, schit jud. Buzău 53, 65, 66, 215.
 Cîrpani v. Cîrșoiu.
 Cîrstănești, jud. Vâlcea 38.
 Cîrste, preot, ctitor al schitului Peletic 154.
 Cîrstești, jud. Botoșani 296, 376.
 Cîrșian, fam. 334; — Ieremia 335.
 Cîrstienesti, jud. Dîmbovița 10, 24, 25, 29; — jud. Muscel 234; — jud. Rm. Sărat 155.
 Cîrstieni, jud. Muscel 157.
 Cîrșocleasca, jud. Teleorman 19.
 Cîrșești 331.
 clacă, clăcași 29, 32, 37, 46, 51, 58, 59, 66, 69, 81, 94, 104, 110, 127, 130, 135, 137, 142, 145, 147, 149, 151, 155, 158, 176, 194, 197, 207, 208, 217, 234, 262, 287, 297, 301, 318, 322, 331, 338, 348, 351, 360, 405; — peste ader 348; — în bani 40; — quantum (stabilire) 187, 394, o zi pe săptămînă 39, 3 zile pe an 348, 6 zile pe an 187, 12 zile pe an 348; hrisov pentru — 51; învoieli pentru — 184; nesupunere la — 19, 25, 39, 43, 50, 51, 59, 81, 104, 135, 137, 145, 150, 155, 176, 179, 208, 294, 341, 346, 394; supunerea forțată la — 13; supunerea rudarilor la — 197.
 Cladova 40; — schelă 188.
 Clapa, fam. 360.
 Clara Doamna, sf. lui Nicolae Alexandru vv. 107.
 Clatiea, m-re 338.
 Clăbucet, munte 113; — jud. Argeș 25, 113, 240; — jud. Muscel 78.
 Clăbucetul Taurului, munte jud. Prahova 240.
 Clăbuciul, munte 350.
 Cleani 273.
 Cloja, jud. Bacău 359.
 Clejan, fam. 360.
 Clement, ierom. 317.
 Clicevățul 187.
 Climent, ep. 222; — ep. de Rîmnic 60.

- Climescu Ioan, preot 325.
 Clinceanu, clucer 256; — propr. tipografie 20.
 Clinciu, jud. Buzău 28, 29; — Surlari, jud. Ilfov 225.
 Clipicești, jud. Putna 350, 361, 396; — schit 396.
 Clociți, jud. Buzău 28.
 Clocociov, jud. Olt 58, 80; — m-re 60, 80, 208.
 Clocoticeni, jud. Argeș 91.
 Clocotici 25.
 Cloșani, jud. Mehedinți, moșnenii din — 40.
 Coanda, jud. Argeș 24.
 Coarba 317.
 Coasta Vlaicului, la Cîmpulung 233.
 Coastele, Argeșului, munte 202; — Roșului moșie jud. Mușcel 78.
 Cobia, m-re jud. Dîmbovița 82, 99.
 Coca, jud. Buzău 28.
 Cochirleni (Cochirleanca) jud. Rm. Sărat 28.
 Coci, munte, jud. Argeș 25.
 Cocloc, jud. Ilfov 65, 149, 191, 193.
 Cocu Andrei, po'covnic 263.
 Coiuba, jud. Tutova 334, 335.
 Cocirlești, jud. Vaslui 340.
 Coconi v. Cornățel.
 Cocora, jud. Ialomița 109.
 Cocorășcu, fam. 163.
 Cocorăști, m-re, schit 30, 155; — moșie jud. Prahova 130; — jud. Rm. Sărat 154, 155; — jud. Vîlcea 183.
 Cocorăștii Caplei, jud. Prahova 240.
 Cocoșari 393.
 Cocuz Nicolae, po'covnic 393.
 Codreanu, haiducul 54.
 Codreni (sau Mărculești) m-re, moșie jud. Ilfov 53, 54, 179, 194.
 Codrești 288, 298.
 Codrii Cosminului 284, 316.
 Codrișești, jud. Vlașca 25.
 Codrul, jud. Tecuci 334; — Delenilor jud. Vaslui 375; — Gheanghei 273; — din Marmure jud. Romanai 97; — Sîrbilor, schit, jud. Putna 333.
 Coeni v. Goștinari.
 cofetar v. meserii
 Coșăniceanu Nicolae, ctitor la schitul Tisa 300.
 Coiceni, jud. Iași 357.
 cojocari v. meserii.
 Cojocariul, jud. Argeș 24.
 Cojocăreanca v. Poenarii de Sus.
 Cojescu Bircă, fost. m. log. 153; — Ilinca 178; — Nicolae pah. 178.
 Cojești, jud. Ilfov 138.
 Colacu 258; — sau Ghergani jud. Dîmbovița 162; — jud. Putna 340.
 Colceac, fam. 174; — Costache 29.
 colegii, la Sf. Sava — Buc. 124, 176, la Trei Ierarhi — Iași 356.
 Colentina, jud. Ilfov, m-re 141 v. și Plumbuita; — moșie 37, 122, 141, 175.
 Colfeasca, jud. Vlașca 199.
 Colibași 97; — jud. Dolj 195; — jud. Mehedinți 133; — jud. Mușcel 202.
 colibași 80; — de la Plumbuita 142.
 colibe cu marfă 351.
 Colincăuți 345.
 Colnice, jud. Buzău 28.
 Colonești (Colunești) jud. Tecuci 334, 402.
 Colțea, m-re în Buc., 166; — moșie jud. Brăila 28; — jud. Rm. Sărat; — tipografie 20.
 Colțești 340.
 Coman din Brăila, Die și Șerbu fiii lui — 326.
 Comana, baltă 258, 259 (Comani); — m-re jud. Argeș 83, 88, 406; — moșie jud. Bacău 281; — jud. Mehedinți 186; v. și Brăstinar.
 Comanca 80, 288; — (sau Dorobanțu), jud. Olt 80, 81; — de Cîmp jud. Romanai 32, — de Munte jud. Vîlcea 32.
 Comani, jud. Dolj 258; — jud. Olt 19, 253, schit 253.
 Comanița, jud. Romanai 113.
 Comarna, jud. Iași 347, 348.
 Comarnischi Chiril 387.
 Comănac (sau Mănești de Sus), jud. Prahova 183.
 Comăndărești 298.
 Comănești 272, 355; — jud. Bacău 372; — jud. Covurlui 314; — jud. Dolj 104; — jud. Gorj 186, 187; — jud. Mehedinți 186; — jud. Roman 285.
 comerț 30, 73, 150, 268, 305.
 Comisia Documentală 62, 89, 95, 164, 176, 199, 405; — forestieră 46, 130; — Monumentelor Istorice 34, 61, 126, 141, 253, 254, 311.
 Comșani, jud. Dîmbovița 199.
 Comori 25.
 Comoșteni, jud. Dolj 197.
 Conachi, fam. 360; — Costache 329, 360; — Văgărești fam. 334.
 Conduratu, jud. Prahova 193.
 Conferința de la Paris 403, 404.
 confiscare de proprietăți pentru trădare 20, 29.
 Constant, arh. Constantinopol 43.
 Constantin, din Chicheni 50; — clucer 178; — f. Mărculești 268; legător de cărți v. meserii; — m. post. 335; — nep. călugărului Ștefan 110; — preot 73; — vâtaf 171.
 Constantin, Brîncoveanu, vv. T. Rom. 36, 40, 42, 52, 53, 57, 59, 60, 90, 93, 100, 103, 107, 111, 112, 115, 119, 127, 130, 132, 146, 154, 159, 161, 163, 183, 189, 203.

- 206, 210, 220, 252; — Cantemir vv. Moldovei 309, 315; — Duca vv. Mold. 298, 314, 356, 399; — Ipsilanti, vv. Mold. 292, 305; — Mavrocordat vv. T. Rom. 44, 104, 150, 155, 175, 236, 254, vv. Mold. 285, 290, 291, 294, 339; — Moruzi vv. Mold. 347; — Movilă vv. Mold. 278, 283, 302; — Racoviță, vv. Mold. 327, 352, 389, 400; — Șerban, vv. T. Rom. 17, 50, 149, 151, 186.
- Constantin cel Mare 234.
- Constantinopol 17, 36, 43, 122, 146, 308, 326, 404.
- Constantinescu N. 242.
- Consularul „Galiei” 348; — Rusiei 21.
- contrabandă cu vite 301.
- Conțescu, ispravnic 130.
- Conțești 331; — jud. Dîmbovița 24; — jud. Mușcel 24; jud. Neamț 353.
- Copăcel, jud. Vîlcea 32, 38.
- Copăceni 137; — jud. Gorj 182, 186; — sau Bivolița jud. Teleorman 66; — jud. Vlașca 73.
- Copăcești sau Ionăsești, jud. Tecuci 334, 335.
- Copăcioasa 38, 50.
- Copăeni 278.
- Copăluș, jud. Botoșani 296, 297.
- copiști, la m-reă Cîmpulung 78; — de cărți vezi Visarion.
- Copou, m-re în Iași 356, 357, V. și vii.
- Copuzu v. Cervenia.
- Corabia, jud. Romanați, moșie 50, — oraș cu port 52.
- Corăți 302.
- Corbeasca, jud. Tecuci 265.
- Corbeni, jud. Argeș 24; — jud. Romanați, 58, 59, 68.
- Corbii, jud. Gorj 186; — de Piatră v. Merișul.
- Corbița, trup din moșia Șerbănești jud. Tecuci 350.
- Corbișori, jud. Mușcel 24.
- Corbul 178; — jud. Mușcel 35.
- Corcești, moșneni din — 168.
- Cordăreni, jud. Dorohoi 300, 301, 302.
- Cordeni, jud. Fălciu 271.
- Corfu 352.
- Corlățele 345.
- Cornățel (Cornățelul), baltă 149; — moșie jud. Dîmbovița 134, 164, 201, 203 (sau Coconi); — jud. Dolj 61; — jud. Ilfov 88, — jud. Olt 246.
- Corneanca v. Cantacuzino Uța.
- Corneasca 174; — jud. Rm. Sărat 155.
- Cornescu fam. 175.
- Corneșul, jud. Romanați, moșie și schit 32, 68, 69.
- Cornești, jud. Neamț 265; — jud. Putna 288; — jud. Roman 391.
- Cornetul, moșie 25, 187; — munte 137; — schit jud. Vîlcea 136, 137, 172.
- Cornii 269.
- Cornu 29, 194; — jud. Prahova 104, 130; — Luncii jud. Suceava 345.
- Corod, apă 331.
- Corodești (Corodeni) jud. Tutova 304, 305, 334.
- Coroi Manolache, ban 329.
- Coroiu Ion, sluger 393.
- Coropcenii, 278.
- Coroteanu, fam. 341.
- Coroteni, jud. Rm. Sărat 244.
- Corșor, jud. Vîlcea 147.
- Corșori, munte 19.
- Cortijul 40.
- Cosești de la Cîrligătura 300.
- Cosițeni, jud. Iași 357.
- Cosma Dimitrie, dicheofilax 30.
- Costache, fam. 358; — m. med. 383; — Gavriliță vor. de Țara de Jos 304; — Vasile m. vor. 283; — Veniamin 264, ep. 271, mitrop. 304, 306, 345, 367.
- Costanda, jud. Covurlui 314.
- Costandache, fam. 334.
- Costandie, ep. Buzău 28.
- Costandin, polcovnic, vat. de plai 91.
- Coste Ion 349.
- Costea, fam. 362.
- Costeni, jud. Gorj 40, 182, 186; — jud. Prahova 75.
- Costești, 288, 298, 340; — jud. Argeș 24, 250; — jud. Buzău 28; — jud. Botoșani 275, 357, 389; — jud. Dîmbovița 78; — jud. Roman 285; — jud. Tutova 334, 350; — jud. Vîlcea 38, 49, 50; — de Sus jud. Prahova 170.
- Costiani (Costeani) jud. Iași 149; — jud. Vlașca v. Asan Aga.
- Costin, aprod 309; — fam. 341.
- Costin Miron 302, 376.
- Costinescu Ioan 46.
- Costinești, jud. Botoșani 340.
- Costomiru v. Modreni.
- Coșcodia (sau Albulești) 181.
- Coșești, jud. Vaslui 303, 381.
- Coșovățu, jud. Mehedinți 133.
- Coșoveni, jud. Vlașca 84.
- Coșula, jud. Botoșani, m-re, moșie 276, 296.
- Coșulvea Matei, m. vist. 296.
- Coșuna v. Bucovăț.
- Coșuteni v. Zăiceni.
- Costea Stan, cpt. 216.
- Coteni (sau Ilfovățul sau Rîndul de Arini) jud. Vlașca 127.
- Cotenești, jud. Mușcel 24, 78.
- Cotești, jud. Mușcel 35, 78; — jud. Rm. Sărat, moșie 28, 29, 216, 226, 251; — sau

- Plopii Vechi 243 ; — schit 27, 144, 216 ;
— jud. Tutova 331.
Cotirlești, jud. Vaslui 360.
Cotlomez, m-re de la Muntele Athos 80, 81.
Cotmeana, m-re jud. Argeș 85, 191, 210 248 ;
moșie — Groși 85.
Cotnari, jud. Iași 277, 278, 283, 288, 296,
297, 309, 311, 317, 318, 322, 324, 331,
334, 339, 340, 346, 352, 353, 357, 362,
364, 367.
Cotofitea 243.
Cotorca, jud. Ialomița 170 ; — Mică 83,
122, v. și Perieți.
Cotoruia, jud. Mehedinți 181.
Cotrăș (Cotrosu), jud. Covurlui 340, 341.
Cotroceni m-re în Buc. 87—89, 152, 252 ; —
moșie jud. Ilfov 18, 88, 149.
Cotul lui Epure v. Căscioarele.
Cotula, jud. Tutova 334.
Cotumba (Cotumbița) munte, schit, jud. Ba-
cău 372.
Cotunul 338.
Cotmănești 265 ; — (sau Pogana), jud. Tu-
tova 334.
Coțolanca v. Uliești.
Cozia, m-re 90, 91.
Cozici v. Oțătoia.
Cracău, apă 283, 324, 360 ; — moșie jud.
Neamț 318.
Cracovița, jud. Dolj 113.
Cracti Maria, spătareasă 324.
Cracul, Cacovei, jud. Dîmbovița 78, 83 ; —
lui Mihoc, munte jud. Mehedinți 40.
Craiova or. 20, 24, 31, 50, 51, 52, 62, 68,
113, 146, 165, 181, 187, 207, 255 (bis. Sf.
Dumitru), 258, 259.
Craioveanul Vlad, vameș 132.
Craiovescu Barbu ban și m. ban 49, 50, 119,
159, 255 ; — Pîrva ban 159 ; boierii Craio-
vești 180.
Crasna, apă 217, 268 ; — moșie jud. Gorj
32 ; — sau Izvoarele schit jud. Prahova
217 ; — Valea — 272.
Crașu Ioan, arhitect 367.
Crăcăuani, jud. Neamț 296.
Crăcanca, jud. Ilfov 122.
Crăceni, jud. Ialomița 149, 202.
Crăcești, jud. Teleorman 88.
Crăciun (sau Sărata) jud. Buzău 123.
Crăciuna 273 ; — de lingă Tg. Ocna 288.
Crăciunea, jud. Olt. 24.
Crăciunești 357.
Crăești 317, 318 ; — jud. Tecuci 334 ; —
jud. Vaslui 272, 317.
Crășani, jud. Dolj 58.
Crămetești 273.
Crăpături'e 338.
Crăpeni, jud. Dolj 147.
Crăpești, jud. Buzău 28.
Crăsnășeni, jud. Fălciu 268, 308, 399.
Crăstești (sau Pizdeni) 308, 317.
Crășani, (Fundu Crășani) jud. Ialomița 37 ;
— jud. Ilfov 73.
Creața (sau Arzoaia), jud. Ilfov 73, 122.
Cremenari, jud. Argeș 97.
Cremenea, jud. Rm. Sărat 172 ; — munte 19.
Creșeni 19, 113 ; — jud. Tutova 322, 334 ;
— de Jos 116.
Creșești 25, 164, 202 ; — jud. Buzău 83 ; —
(sau Breasta) jud. Dolj 32, 61 ; — jud.
Fălciu 267, 268, 269 ; — jud. Ilfov 116.
Crețoiul v. Ghimpați.
Crețul, jud. Buzău 123.
Crețulescu, fam. 37, 163 ; — Iordache 73.
m. vor. 253 ; — Narcis arhiereu 339 ; —
Pîrva, tatăl lui Iordache — 253, Vișa și
lui 253.
Crețulescu, Bis. — 58, 253.
Crețulești, jud. Mușcel — 34 ; — jud. Vlașca
78.
Crevedia, jud. Ilfov 178, 405.
Cricov, apă 88, 123, 170 ; M-re de la — v.
Mărgineni, m-re și Iordăcheanu schit ; Va-
lea — lui 234.
Cricovul 340.
Crimeea 318.
Cristescu T. 362.
Cristian, moșnean 434.
Cristieneasca din dealul Verneștilor 241.
Cristofi Spiridon (Spirea), doctor 172.
Cristopol Cristodor, spat. 138.
Criteanul Gheorghe, doctor 168.
Criva, jud. Romanai 50.
Crivea'a, jud. Buzău 28.
Crivești, jud. Suceava 330.
Crivina 176 ; — jud. Dîmbovița 101 ; — jud.
Mehedinți 40.
Crivinele (sau Pîrîul) jud. Gorj 182, 186.
Crîngeni, jud. Tecuci 272.
Crîngul 19, 142 ; — Teiu'ui 189, 190 ; —
Ursului jud. Rm. Sărat 95.
Crîngureni 18, 64, 88.
Crîngurești, jud. Mușcel 88.
oroitori v. meserii.
Crucea (— Lupeștilor) jud. Argeș 24 ; — (de
Jos. de Sus, Cruci) jud. Putna 289, 291,
387 ; — de Jos 288, 300, 334, 337, 367,
368 ; — lui Berbece jud. Mușcel 78 ;
Cruceanu (Crucea sau Pîrvești), moșie, schit
374.
Crucișoara 25, 49, 116 ; — jud. Buzău 28.
Crupenschi fam. 313, 360, 362 ; — Grigore
m. pah. 372.
Crușarul, jud. Dolj 195.
Crușevița (în Serbia) 186.
Cucu, munte 353.
Cufuritu, munte 224.
Culcați (sau Valea Scăă), jud. Ialomița 153.

Curățești, jud. Ilfov 236; — jud. Vlașca 138.
 Curătura 25.
 Curcumazu, munte 66.
 Cureaia, jud. Argeș 113; — din Dobrun sau
 Roșieni jud. Romanai 58.
 Curelari, m-re 399.
 Curdecine, jud. Ialomița 37.
 Curești (sau Bogata) jud. Ilfov 24, 123.
 Curiacea, jud. Mehedinți 108, 186, 187.
 Curița, jud. Bacău 291, 292.
 Curmătura (sau Vilcovia) jud. Dolj 207; —

jud. Vlașca 207; — munte 19, 50, 113; —
 Budeanului, munte 50.
 Curmezișani, jud. Tecuci 334, 335.
 Cursești, jud. Vaslui 306.
 Curșetu, m-re 195.
 Curtea de Argeș, m-re 17, 23, 24, 72, 92.
 Curteni 199.
 Curtești 278.
 Curtișoara 19, 25; — jud. Tecuci 334.
 Curul — Roșu, munte jud. Prahova 75.
 Curuțu Dumitru 182.

D

Dabbas Atanasie, patriarh Antiohiei 169.
 Dadilovul 83.
 Daia 71, v. și Dăița.
 Damaschin, eg. m-rii Precista-Răducanu 328;
 — ierom. 75.
 Damian, apa — lui 159; — fr. lui Cîrstea
 Iovipali 222.
 Dan, m. log. 121; — vv. (f. lui Radu Negru
 vv.) 169, 185.
 Danciul, f. lui Ion, rumân slobozit 59.
 Danciu, jud. Mehedinți 186.
 Dancu, m-re (în Iași) 295, 298, 348, 349.
 danie 138, 145, 151, 268, 302, 371.
 Daniel, eg. 61.
 Daniil, eg. m-rii Răchitoasa 333; — fost mi-
 trop. al Sofiei, ep. al Strehaii 180.
 Danul, jud. Argeș 24.
 Daponte, călător 163, 236.
 Dara, munte jud. Mușcel 25.
 Darvari, jud. Prahova 170, v. și Vadul Pă-
 rului.
 dascăli din Craiova 52.
 Dascălu 137.
 Dascălul Grigore, mitrop. 53.
 Dașova (sau Siliștioara) jud. Romanai 50.
 Datca, jud. Iași 347.
 Datco, armaș ctitor la Sadova 159.
 Dăcoveni, jud. Teleorman 37.
 David, arhim. 157; — ierom. ctitor la Ce-
 tatea Mică 371; — zugrav de biserici 245.
 Davidești, moșneni 64.
 Davila Carol 136.
 Dăbeshi 331; — jud. Covurlui 392.
 Dăești, jud. Argeș 24; — jud. Vilcea 32, (sau
 Moeni) 97.
 Dăiceni, răzeși din — 301.
 Dăieni, jud. Ilfov 122.
 Dăița, jud. Vlașca 70.
 Dăibanul 170.
 Dălcăuț, apă 207.
 Dălga 165.
 Dălhui, schit jud. Rm. Sărat 144, 216, 219.
 Dălhăuțu, jud. Rm. Sărat 199.
 Dămăceni 273.

Dămășiței 272, v. Valea.
 Dămieniști 272; — jud. Roman 257, 366.
 Dămileni 355.
 Dămărești, jud. Bacău 291.
 Dănceni, 273; — jud. Covurlui 334; — jud.
 Tecuci 324, 340, 350, 367.
 Dănculești, jud. Vlașca 149.
 Dănești 278; — jud. Dîmbovița 63; — jud.
 Neamț 360; — jud. Olt. 80.
 Dăngeni 207.
 Dănulești, jud. Rm. Sărat 45.
 Dărăști jud. Tutova 334; — jud. Vlașca
 37, 122.
 dări (obligații) 55, 104, 108, 113, 116, 112,
 151, 220, 269, 283; — în bani 318; —
 față de cler și domnie 78, 265; — în pro-
 duse 318; scutiri de — 19, 52, 66, 75, 91,
 116, 120, 142, 151, 155, 157, 178, 187, 197,
 214, 262, 272, 287, 289, 334, 341, 343, 344;
 bir 37, 108; — locuitorilor (capitație) 127;
 — mărunț 135; scutirea preoților de —
 32; străini scutiți de — 78; — țigani-
 lor 150;
 boieresc 306;
 braniște, scutire 334;
 bour, scutire 334;
 cepărit, scutire 334;
 comit, scutire 334;
 dajde (dăjdii) 279, 280; — călărășească
 335; — morilor 357; — pentru ep. de
 la ungurii din Lucărești 353; — pentru
 tăierea din stupi 32;
 desetină din stupi 279;
 deșugubină 341, 360;
 dijmă 32, 43, 51, 54, 59, 66, 81, 104, 117,
 127, 130, 135, 149, 150, 155, 158, 220,
 234, 262, 269, 292, 301, 371, 373; —
 exceptare pentru grădinile de zarzavat
 331; — lemnul pentru cherestea 338;
 — din lemul pentru linguri, coveți 331;
 refuz de plata — 91; — sării 94; scu-
 tire de — 52; — din vin 97;
 gărdurărit, scutire 334;
 gloabe, scutire 334;

- havaetul (banii) școlii 20, 197 ;
 havalale, scutire 334 ;
 loc agiesc, scutire 334 ;
 ierbărit 353 ;
 întruială din paște 259 ;
 mortasipie 309, 357 ;
 mucarer 269 ;
 naamele și imenii 19 ;
 oierit și dijmărit, anafora pentru dublare 21 ;
 scutire de — 32, 52 ;
 otaștină 88, 150, 151, 155 ;
 pecete, scutire 334 ;
 pogonărit 279 ;
 slovă scoaterea de la 334 ;
 ușurul, darea tătarilor 269 ;
 văcărit 279 ; hrîsov de desființare 21 ;
 vinăriciu (și pârșăr) 29, 32, 37, 38, 52, 60, 71, 85, 88, 104, 142, 150, 151, 155, 158, 164, 172, 175, 179, 183, 187, 202, 204, 207 ;
 zeciuală 380 ; — peștelui 81, 92 ; — din stupi 92 ; — în locul zilelor la drumuri și șosele 130 ;
 zlotul de fiecare cap 51.
- Dăriești, jud. Vaslui 347.
- Dărmănești 283 ; — jud. Bacău 271 ; — jud. Neamț 324 ; — schit 272.
- Dârza, jud. Ialomița 149.
- Dăscălești, jud. Bacău 43.
- Dărcoi v. Detcoiu.
- dealuri : Bobului 116 ; — Buciumeni 293 ; — Bucureștilor 261 ; — Cepturilor, jud. Vlasca 102 ; — Cernăteștilor 261 ; — Cernei 228 ; — Cetățuei 340, 357 ; — Cîrloganilor 60 ; — Cocorăștilor 60 ; — Co'entinei 122 ; — Coșoului 357 ; — Cornicului 268 ; — Coșoiului 348 ; — Crîngului 116, 122 ; — Domnescului 19 ; — Drăgușului 288 ; — Dricului 357 ; — Epei, munte 226 ; — Gorunii 348 ; — Grecii 54 ; — Loloștilor 116 ; — Lupului 340 ; — Maicilor 97 ; — Mare 194, 202, (v. Teiu), 207, 357 ; — Măgla 272 ; — Măruntșului 116 ; lui Mihai Vodă 331 ; — Nănilor, jud. Săcueni 167 ; — Nămoiuului 113 ; — Ne'cului 367 ; — Nou, jud. Bacău 328 ; — Om'ui 346 ; — Orlii, jud. Săcueni 73 ; — Piteștilor, jud. Mușcel 78 ; — Robului 207 ; — Roșu 367 ; — Sfîntăștilor 116 ; — Spirei 88, 254 ; — Șorogariilor 311 ; — lui Ștefan Vodă 331, 357 ; — Teiului 202 ; — Terchești 117 ; — Tîrgoviște 94 ; — Tg. Ocenei 97 ; — Viforitei 113 ; — Vispeștilor 116 ; — lui Vodă 331, — Cotnari.
- Dealul (sau Sf. Nicolae din Vii), m-re jud. Dimbovița 23, 92 ; — Mare, m-re, jud. Roman 272, 340 ; — Nou, schit lângă Bacău 356.
- Dedi'lovul, jud. Mehedinți 108.
- Dediu, post. din Zgîrciți 95.
- Deduleasca, jud. Prahova 257.
- Dedulescu, Dedul 45 ; — Diicu 45 ; — Negoiaș, ctitor la Băbeni 45 ; — Nicolae 95.
- Deduleșteanu, Iacov, arhim. 95 ; — Straton 237 ; — Stratonice 95.
- Dedulești, 46, 194 ; — jud. Rm. Sărat 28 ; — m-re (jud. Buzău) 55, 95.
- Defini 194.
- Degerași, jud. Buzău 123.
- Degerași, jud. Ialomița 167.
- Dejugați, jud. Tutova 304 ; — jud. Vaslui 381.
- Deleni 286, 364, 399 ; — jud. Bacău 328, 357 ; — m-re 302 ; — schit jud. Vaslui 375.
- Delești 385 ; jud. Vaslui 399.
- Demiani, jud. Vlasca 25.
- Deocheați 273 ; — Deocheți 367.
- Departamentul Credinței 46, 54, 103, 152 ; — Culețelor și Instrucției 270 ; — Logofetei Trebilor bisericești 55.
- Dereneu 341.
- Dergheșești 147.
- Derigny, pictor francez 93.
- Desnățui, apă 197.
- Despa, serdăreasa st. lui Cozma 386.
- Despina doamna 32, 238.
- Deșirați, jud. Brăila 117 ; — jud. Ialomița 167, 170 ; — jud. Rm. Sărat 117.
- Detcoiu (Dătcoi) 29, 88 ; — schit 27.
- Deveselu, jud. Mehedinți 186.
- dezrobirea ȝiganilor m-rești 54, 62, 88, 124, 127, 150, 164, 176, 199, 400, 405.
- diac de cancelarie v. Carachizel Neculai, Șendrin Gh.
- Diaconasca, jud. Ilfov 138, v. Teodoreasca.
- Diaconescu Vasile 138.
- Diamand, arendaș și vechil m-rii Brîncoveni 58.
- Dichiseni 150 ; — jud. Ia'omița 28, 94.
- Dichisești, jud. Ilfov 149.
- Didești 19.
- Die, neguțător f. lui Coman din Brăila, ctitor m-rii Precista — Galați 326.
- Diicu, m. agă 142 ; — vat. 171.
- Diul, vama 50.
- Dimăceni 265.
- Dimăceni, jud. Dorohoi 334.
- Dimitrie, gram. 316 ; — ierom. 367.
- Dinești, moșnenii 64.
- Dintr-un Lemn, m-re (satul Mănăstireni jud. Vîlcea) 96, 112, 183, schit 253.
- Diștești, jud. Ilfov 88.
- Dioceasca Stana, ctitor schitului Cuiburile 167.
- Dionisie, arhim. 219 ; — călugăr din Ianina 141 ; — eg. la Aninoasa 34 ; — eg. la Mihai Vodă 127 ; — eg. la Sadova 160 ; — ierom. la Baia de Aramă 40 ; — ierom., stareț schitului Bunca 224 ; — Ecclesiarhul 31 ; — m-re la Muntele Athos 110.

Divanul 302; — ad-hoc, deputați în 124, 199; — Craiovei 51; — domnesc 324, 341, 377; — Moldovei 292; — Principatului 150, 151; — T. Rom. 90 116, 135.

Divițeni (Diviceni) jud. Tutova 334, 335.

divorțuri 21, 194.

Divul, jud. Mușcel 78.

Dîlbanul, jud. Rm. Sărat 37.

Dîlga, apă 149, 207; — jud. Dolj 207; — jud. Iași 199; — jud. Vîlcea 113; — schit jud. Dolj 206.

Dîmbovița 19, 20, 37, 73, 88, 89, 115, 126, 127, 134, 142, 149, 150, 151, 175, 203.

Dîmbroca, jud. Buzău 28.

Dîmbu, jud. Prahova 190.

Dîrmoxa 186, 187, v. și Bobu.

Dîrsești, jud. Argeș 108.

Doamnei, apă 25; — m-re 389; — vama 170; — Maria bis. Buc. 87; — Anița, schitul 394.

dobindă 114.

Dobra, jud. Mehedinți 133.

Dobreni, jud. Neamț 328.

Dobrești 25, 258; — jud. Argeș 113; — jud. Dolj 159; — jud. Ilfov 78; — jud. Mușcel 88, 234; — m-re 285.

Dobriceni 39, 280; — jud. Vîlcea 38, 183; — schit 38.

Dobrinești 309; — jud. Tecuci 328.

Dobrișești 199.

Dobrocin, jud. Suceava 330.

Dobroești 202; — jud. Mușcel 78, 88.

Dobromir, f. Radului, se vinde român 142; — din Tîrgoviște zugrav de biserici 23, 185; — apă 350; — moșie 116.

Dobromira, m-re la Soveja 350.

Dobromirești, jud. Tutova 304.

Dobronăușul, jud. Dorohoi 313.

Dobrosloveanca Ilinca, ctitoră schitului Roșca 40.

Dobrosloveni, jud. Roman 25.

Dobreșți, jud. Ilfov 73, 78 (sau Barboși) 170.

Dobroreni 19, 142; — jud. Săcueni 66.

Dobrotești 120; — jud. Putna 334; — schit 27 v. Tărtășești.

Dobrovăț, m-re (jud. Vaslui) 270, 299, 340; — Ruși, jud. Vaslui 299.

Dobruja 165.

Dobruș, ban 100.

Dobrușa jud. Dîmbovița 201; — jud. Vîlcea 32.

Docipală, fam. 360.

documente (acte, cărți, hrisoave, ispoave, manuscrise, urice, arse 144, 210, 213; — în Austria 258; — cheltuieli făcute de m-re Socola 349; — de danii, m-re Baia de Aramă) 40; — distruse la incendiul din 1821 la m-re Rîșca 337; — false 178, 197; — furate, de hoți 213, 247; — fu-

rate de la m-re 39; — „încate” în Moldova, pierdute 323; — îngropate din cauza oștirilor și stricate 362; — de judecări 40, 138; — legalizarea — în lb. rom. 142; — liste de — 43, 194, 381; — luate de călugări greci, bis. Sf. Gheorghe — Galați 397; — luate de eg. greci, m-re Teodorenii 355; — luate de tătari 267; — luate de unguri în 1602, m-re Vieroși 201; — pierdute, ale m-rii Probota, răscumpărate 342; — pierdute, distruse de tâlhari 347; — pierdute ale m-rii Slatina 345; — pierdute în timpul ocupației austriece în Oltenia, m-re Vieroși 201; — răscumpărate de m-re Cozia 21; — „sfetirise”, „hrăpite”, „zălăgite”, „adevărate” 393; — slavonești și rom. 324; — sume cheltuite pentru reînnoirea — 337; — la Timișoara 147; — de vînzare 293.

Dodolescu Gheorghe, sluger 154.

Dohiar, m-re la Muntele Athos 167, 168.

Doicești 19; — jud. Dîmbovița 203.

Doihasca (sau Prisaca) jud. Suceava 330.

Dolhești, jud. Fălciu 268, 270; — jud. Suceava 330, 331, 340.

Doljești, jud. Roman 300, 301, 302, 317; — m-re 300, 368.

Domirești, jud. Rm. Sărat 117, 155.

Domnești, jud. Mușcel 24, 25.

Domnița (Doamna) Bălașa, bis. Buc. 73, 161; — școală 20.

Domșeni, jud. Dorohoi 359; — pe Volovă 313.

Donca, jupîn 54.

Donici, fam. 362.

Dorobanți 115; — moșnenii — 64.

Dorobanțu (sau Comanța) jud. Olt 80, 81.

Dorohoi, or. 313; — jud. 264.

Doroșcani 317.

Dorotei, călugăr 390.

Dositei 367; — eg. la Căldărușani 193; — ep. 271; — ierom. 367; — mitrop. 23, 264; — patriarh de Ierusalim 293, 294; — Filitis mitrop. T. Rom. 251.

Dosoftei, mitrop. Mold. 320, 330, 336.

Dosul, jud. Vîlcea v. Iaroslăvești; — Gîlmeiului, jud. Săcueni 73; — Pietrii 38, v. munții Groșii.

Dracea, jud. Teleorman 25.

Dracinești 340.

Dragna, jud. Olt 164.

Dragodănești, jud. Dîmbovița 202.

Dragomănești, jud. Tutova 334.

Dragomir, cpt. 53; — m. spat. 200; — Udriște cîtor la Butoiul 63.

Dragomirești 155, 285, 317, 318; — jud. Bacău 271; — jud. Neamț 272; — jud. Tutova 334.

Dragomirna, m-re jud. Suceava 251, 265, 277, 297, 313, 318, 340.
 Dragoslavele, jud. Muşcel 24, 78, 89, 117.
 Dragosloveni, dealul 29, 243.
 Dragoteni, moşneni 54.
 Dragsini, jud. Tutova 334.
 Drajevţi, Serbia 186.
 Drajna, jud. Prahova 75.
 Dranovăţ, jud. Roman 25, 50, 58, 165, 207.
 Drăceşti v. Ageşti.
 Drăcşani, jud. Iaşi 296, v. şi Ciorani.
 Drăcuşeni, jud. Teleorman 83.
 Drăgan, călugăr 377.
 Drăgănescu moşie jud. Argeş 24.
 Drăgăneşti 19, 178, 248, 317; — jud. Dîmboviţa 130; — jud. Iaşi 340; — jud. Olh 80, 164; — jud. Suceava 337; — jud. Teleorman 199.
 Drăgăşani, jud. Vîlcea 32, 34, 38, 50, 58, 68, 97, 108, 159, 183, 246.
 Drăgeşti 228, 366; — jud. Roman 272.
 Drăghici vor. din Mărgineni 123; — Marin arendaş 381.
 Drăghineasa, jud. Dîmboviţa 101.
 Drăghineşti, jud. Vlaşca 178.
 Drăgoaia 25.
 Drăgoeşti 19, 268; — jud. Ilfov 170; — jud. Dîmboviţa 207; — jud. Putna 333, 334; (sau Musteşti sau Tăpoaia) jud. Tecuci 334 335; — Ungureni 207.
 Drăgodăneasca, jud. Prahova 102.
 Drăgoianii de Jos, jud. Gorj 207.
 Drăgoiu(l) jud. Argeş 183; — jud. Ilfov 88.
 Drăgomăneşti 265.
 Drăgotasca 43.
 Drăgotişti 25; — jud. Putna 353, 392.
 Drăguleşti (sau Busu) 181.
 Drăguşani, (sau Frumoasa) schit 341; — (Drăguşeni) schit jud. Bacău 376.
 Drăguşeni (sau Vetrişoaia) jud. Fălciu 340, V. şi bălţi; — jud. Vaslui 328.
 Drăjneni, moşneni 75.
 Drănic, jud. Dolj 207.
 Dricul, vii în — 268.
 Dridu (Dridov) jud. Ilfov 92, 93, 101, (sau Maia „ce-i zicea în vechime Maicani“) 170
 Driniani, m-re 400.
 Drîmbovnic, apă 178.
 Dronceşti, jud. Teleorman 170.
 Drosu, post., f. lui Armega banul 61.
 Drugani, jud. Rm. Sărat 95, v. Pleseşti.
 Drujeşti, jud. Tutova 340.
 Druleşti 272; — jud. Roman 300.

drumuri 297, 300; contribuţie pentru întreţinerea — 341; — mare, scutiri de birul împărătesc a locuitorilor de la 331.
 Duca, cpt. de haiduci 113; — tipograf 348; — Gheorghe vv. 311, 320, 341; — schit 310, 347, 349.
 Dudeasca 37; — v. Broşteni; — jud. Muşcel 78.
 Dudele Mari, munţi 19; — Mici, munţi 19.
 Dudeşcu, fam. 37, 334; — C. 123; — Radu log. ispravnic bis. Mitrop. Ţ. Rom. 17.
 Dudeşti 73; — jud. Buzău 134; — jud. Ilfov 199.
 Dudu, jud. Ilfov 142.
 dughene (locuri cu —) 399, 405.
 Duhovţi, Serbia 186.
 Dulceanca, jud. Teleorman 174, v. şi Albeşti.
 Dulcenii, jud. Teleorman 134.
 Dulceşti 364.
 Dumbravă 288, 300.
 Dumbrăveni, jud. Neamţ 328.
 Dumbrăveşti, jud. Vîlcea 113.
 Dumbrăviţa, 244, 265, 338; 383; — m-re 265; — schit în Vrancea 377.
 Dumeni, jud. Dorohoi (pe Iubăneasa) 300, 302.
 Dumeşti, jud. Tutova 334, 335; — jud. Vaslui 399.
 Dumitrache, meşter 55.
 Dumitrana st. lui Paraschiv log. (ctitori la Cîrnu) 53.
 Dumitraşcu (Dumitraşco), cpt. 50; — pah. 337; — post. 171; — post. f. lui Dumitraşco cpt. din Spineni 50; — Cantacuzino vv. 269, 276, 309.
 Dumitreşti, jud. Bacău (pe Tazlău) 376; — jud. Vaslui 308.
 Dumitriu G. şetr. 402.
 Dumitru, dascăl de şcoală 132; — f. lui Constantin Marin 382; — pîrelb. 68; — popa, ctitor schitului Călugăreni 36.
 Dunăre 71; vama — 187.
 Durăşti 317, 318.
 Durău, schit (jud. Neamţ) 323, 359, 360.
 Durneşti, jud. Iaşi 265.
 Duşani jud. Vlaşca 161.
 Duşa, m-re (la Rumelia) 42, 43, 44, 134, 135, 215.
 Duşescu Ghîţă, vechil m-rii Bradu 54.
 Duşeşti 19; — jud. Gorj 186; — jud. Teleorman 199.
 Dutca, munte 240.
 Dvoreşti 337.
 Dvorăneşti pe Moldova 331.

E

Ecaterina, doamna lui Alexandru Ipsilanti vv. 98; — doamna lui Alexandru Mircea vv. 141.

Ealeru 228.
 Edicule 111.
 Eforia, cîntarului 318; — Spitalelor Civile

48, 56, 82, 138, 189, 220, 247, 248; — Școalelor Naționale 21, 103.
 Eftimie, arh. de Pogoniana 53; — eg. 102
 — eg. de Căpriana, cronicarul oficial al
 lui Alexandru Lăpușneanu 345; — eg. și
 cronicar 316; — ep. 31; — stareț 219.
 egumeni, orînduire de — la m-rile închinat
 199; — străini 335; — Tazlău 341.
 Eladie Costache, zugrav 217; — Toma, zu-
 grav 217.
 Elefterie, bis. în Buc. 151.
 Elena, doamna lui Petru Rareș vv. 276, 336;
 — mama lui Miron Barnovschi vv. 280.
 Elhovița, vamă 187.
 Eliad Marache 164.
 Elina, doamna lui Matei Basarab 56, 59, 140,
 180; — ctitoră la Negoști 236; — soția
 lui Constantin Cantacuzino fost m. post. 157.
 Elisaveta, călugăriță. 384.
 Eliza, jud. Ialomița 170.
 embatic (bezmen) 34, 40, 46, 58, 62, 81, 101,
 127, 142, 150, 151, 153, 155, 162, 214,
 217, 234, 260, 261, 281, 309, 314, 318,
 329, 399, 401.
 Enache, cel Bătrîn, ctitor al bis. din Cotnari
 339; — clucer 334, 335; — post. 167; —
 spat. 2; — Nicolae, dascăl la Seminarul
 de la Socola 348; — Ghenadie 70.
 Epir, Episcopia Vela din — 45.
 Episcopia Argeș (m-rea de la Argeș sau de
 lângă Argeș, Episcopia Argeșului, m-rea
 Curtea de Argeș) 23—26, 248, 250; —

Buzău 24, 26, 27—30, 47, 55, 93, 122, 125,
 144, 200, 205, 209, 215, 216, 217, 218,
 223, 227, 237, 240, 241, 243; — Huși
 267—268, 360, 371; — Rădăuți 302; —
 Rîmnic 23, 31, 50, 62, 122, 165, 180, 182,
 201, 221, 230, 231, 258, 269; — Roman
 265, 271, 288, 300, 304, 366, 367, 368, 369,
 371, 379, 380, 381, 396; — Severinului 27,
 180; — Srehaiei 180; — Vela din Epir 45.
 Epitropia Sf. Mormint 43, 88, 272, 292, 294,
 309, 331, 341, 378, 397, 403; — spitahu-
 lui pentru ciumați, înființare 20, spita-
 lui Sf. Spiridon — Iași 327; — școale-
 lor 270.
 Epureni 117; — jud. Iași 296, 317.
 Epurești, jud. Vîlcea 138.
 Erculești (Erculeasca sau Poiana) jud. Ialo-
 mița 24, 73.
 Erghevița, jud. Mehedinți 186.
 Esoiori, — 149.
 Esenovul, jud. Dolj 159.
 Esfigmen (Esfigmenon), m-re la Athos 304,
 325, 381, 385.
 Esteu 29.
 Eterie 225, 247, 304, 328.
 Eustratie Dabija vv. 285, 309, 380, 397.
 Evanghelia (1429) 316; — (1453) 316; —
 (1512) 316, 385; — învătătoare (1644) 93.
 Evanghelierul (1512) 92.
 Ezăreni, jud. Iași 328, 347, 348.
 Ezerul, jud. Vîlcea 32.

F

fabrică (manufactură), de, hîrtie 18, 19, 91; —
 de postav 318; — de praf de pușcă 263;
 — de testemele 19, 121.
 Faraonele, jud. Rm. Sărat 199.
 Faraoni, jud. Bacău 333, 360.
 Farcaș Solomon, stolnic 266, 379.
 Fati I., post. 402.
 Fața, munte, jud. Mușcol 25; — Rîului, jud.
 Prahova 85.
 Fauri, jud. Neamț 353.
 Făcăienii (sau Găița), jud. Ialomița 167.
 Făcăilor, dealul — 38.
 Făgăraș 17.
 Făgețel (Făgețelul) 19, 337.
 Fălcăști 357.
 Fălcui, județ 269.
 Fălcioianu Barbu, vâtaf de copii 110.
 Fălcioiu, jud. Romanai 25; — (sau Ci-
 roiu) 59.
 Fălești 340.
 Fălfăești 309.
 Făcașa munte 337, 338.
 Fărcașu 110; — jud. Romanai 32.
 Fărcășani 277; — boieri 110.

Fărcășești, jud. Gorj 182.
 Fărtășești, 300.
 Fărtești, jud. Roman 300.
 Fătăciune (Fătăciuni) jud. Tutova 333, 334; —
 schit jud. Tutova 333, 334.
 Fătu, preot, ctitor 154
 Făurei, jud. Ilfov 88.
 Făureni, jud. Putna 334.
 Făurești 300; — de Jos jud. Vîlcea 207.
 Fedeleșciori (sau Fedeleșoiu) j. Argeș 220;
 — schit jud. Argeș 136, 248.
 Fedeleșeni, jud. Roman 357.
 Fefelei (Fofeleasca) 25.
 Felești, jud. Ialomița 24.
 Ferășăști 273.
 ferăstraie, pe apa Argeșului 234; — pe riui
 Doamnei 25; — pe apa Frumoasa 376; —
 pe moșia Mălini 346; — pe moșia Slatina
 346; — pe apa Suha Mare 346.
 Feredeeni, jud. Botoșani 317, 395.
 feredeuł cel mare din Iași 357.
 Ferăști 389.
 ferie 302.
 Feștilă Șt., comis 337.

Fetești (sau Fotești), jud. Ialomița 24; — v. Ceplenița 364.
 Fețele, munte jud. Mehedinți 187; — Fețele Tîrgului 18.
 Feționești, jud. Iași 278.
 Fideni 155.
 Fieni, jud. Dîmbovița 66.
 fier, prelucrare 19.
 Fierbinți, jud. Ilfov 109; — (Hervinți) jud. Putna 340; — jud. Vlașca 104.
 Filantropia, spital 20.
 Filaret, ep. Rîmnicului 51; — mitrop. 20, 54, 65.
 Filatova Smaranda, maioreasă 394.
 Fîlești, jud. Covurului 314.
 Fîliași 195.
 Filioara, jud. Neamț 359.
 Filip I. 247.
 Filipescu, fam. 37, 163, 174, 233, 240; — hanuri 199, 207; — Gr. m. ban 252; — Pană 123.
 Filipești 168, 178, 292; — jud. Bacău 291; — jud. Neamț 265; — jud. Prahova 18.
 Filipopul, munte jud. Mușcel 25.
 Filitis Dositei, mitrop. T. R. 34; — Eufrosina 263.
 Filozofii, jud. Dorohoi 286; — jud. Vaslui v. Știința.
 Fintestești, jud. Vaslui 360.
 Fîtinghești, jud. Neamț 283; — jud. Putna 334.
 Fiționești 288; — jud. Putna 367.
 Fîntîna 19, 308, 309, 340; — Banului 165; — Banului jud. Ilfov 133; — Banului jud. Mehedinți 133, 207; — Boului, bis. în Buc. 163; — Turcului v. Herăști jud. Rm. Sărat.
 Fîntîneasca, jud. Mușcel 78.
 Fîntînele, jud. Bacău 300; — jud. Ilfov 164; — jud. Prahova 109; — jud. Tutova 334; — m-re 170.
 Fîntînelile 80, 81, 322.
 Fîntînele pe Pobrată 331.
 Fîrtănești, jud. Covurului 314.
 Fișiani (Fișienii), jud. Ilfov 106, 188.
 Fistic, jud. Vaslui 187, 273; — m-re jud. Vaslui 279, 303, 306.
 Fiscani, jud. Vaslui 393.
 Flămînda 25, 272; — jud. Argeș 221; — jud. Ilfov 123; — jud. Mușcel 233; — schit jud. Argeș 221.
 Flămînzani 149; — (sau Mănești) jud. Ilfov 98.
 Flămînzesti, jud. Argeș 23, 24.
 Flămînzii (sau Uriceni), jud. Botoșani 296.
 Pleasca, jud. Brăila 166.
 Flechtenmacher Ch., dascăl 349.
 Plești 19; — jud. Argeș 138, 248.
 Floarea, călugăriță ctitoră 304.
 Flocoasa (sau Tălăbești sau Tîlăpătești), jud.

Ilfov 172.
 Flocoșeni v. Pasărea jud. Ilfov.
 Flocoși 138.
 florării 305, 349.
 Floreanca v. Floreni.
 Floreasca v. Floreni; — jud. Ilfov 175.
 Floreiu (Florenul), munte 170.
 Floreni 265, 272; — (Floreasca sau Floreasca) jud. Teleorman 38.
 Florentina v. Florești, m-re jud. Vaslui.
 Florescu, fam. 175; — comis 93; — Costea, diacon, ctitor 257; — Dimitrie, post, 348; — Gh. m. log. ctitor 193.
 Florești 207; — boieri 175.
 Florești — (de Jos și de Sus) jud. Ilfov 73, 78, 149; — jud. Tutova 304; — v. Rîmești jud. Vîlcea; — (sau Florentina sau Smila) m-re jud. Vaslui 270, 272, 273, 304, 318, 382, 385.
 Floriile, jud. Vlașca 102.
 Florile Albe, munte 113.
 Florintești, jud. Tutova 385; schit la — jud. Tutova 385.
 foamele 21, 29, 118, 265, 306, 331, 335, 357, 405.
 Focșani 19, 29, 117, 118, 124, 155, 219, 265, 277, 315, 357, 367; — Sf. Arhangheli, bis. 27; Sf. Ioan din —, m-re 117, 125, 261; — Sf. Nicolae, bis. 27, 154; spitalul din — 270.
 Focșeneasca 117.
 foi de zestre 301, 382.
 Foiasca, jud. Teleorman 199.
 Foișoreanca, jud. Prahova 190.
 Foișor 165; bis. — lui din Buc. 149; mori la — 149, 151.
 Fo'esti 269; — jud. Bacău 376; — jud. Vîlcea 49, 113.
 Falaștoaca 406.
 Foltești, jud. Tutova 374.
 Fometești 113.
 Forcești 334.
 Forfecatu, Manolache 205; — Scarlat 205.
 Fotache, comis 294.
 Fotescu Constantin, fost log. de vist. 258.
 Fotești v. Fetești.
 Fotoaia 19.
 Frangole pit. 324.
 Frangulea D. 247.
 Frasin 19.
 Frasini, jud. Tutova 334, 335.
 Frasinul, jud. Buzău 28, 241; — v. și Groșani.
 Fratoștița, jud. Mehedinți 32.
 Frăsinei, schit jud. Vîlcea 222.
 Frăsineni 340.
 Frășinet, jud. Ilfov 18, 19, 25; — schit 27.
 Frășinetul, jud. Romanați 91, 253; — jud. Vîlcea 108.

Frăsuleni, jud. Iași 293 ; bis. pe moșia — jud. Iași 294, 341.
 Frătășești, jud. Neamț 272.
 Frăteni 317.
 Frătești, jud. Gorj 186 ; — (sau Cucușești), jud. Roman 380.
 Frățilești 331.
 Frățileni (Țigănei, parte din —), jud. Tecuci 334.
 Frățilești (Frățulești), jud. Ialomița 162, 178.
 Frejurenii, jud. Prahova 252.
 Frenghești, jud. Prahova 170.
 friguri în toată Moldova 286.
 Frijeni, jud. Botoșani 340.
 Frințești, jud. Iași 357, 358 ; — jud. Vilcea 50, 97.
 Frînghești 194.
 Frumoasa, apă 376 ; — jud. Teleorman 101 ; — (sau M-re răposatului pan Balica hatman), m-re în Iași 270, 303, 306, 337 ; — v. Drăgușani schit jud. Bacău.
 Frumușani — Drăgușani v. Drăgușani schit jud. Bacău.
 Frumușei 159.
 Frumușelu, jud. Tecuci 334.
 Frumușica, m-re 292 ; — schit jud. Bacău 378.
 Fruntea lui Vășii, munte 19.
 Fruntești, jud. Tecuci 300.
 Frunzănești, jud. Ilfov 140.
 fuga de pe moșii (fugari) 19, 25, 29, 32, 50, 59, 62, 78, 91, 94, 108, 113, 116, 118, 124, 149, 151, 159, 164, 207, 265, 269, 272, 302, 309, 318, 341, 343, 405.

Gabrova 25.
 Gabru 258.
 Gafenco Vîlsan pr. 366.
 Gaftoiu, moșneni din Izvoarele 217.
 Gaia, jud. Dolj 159.
 Gaicu Costache 394.
 Galaction, călugăr 276.
 Galata, m-re în Iași 280, 283, 286, 294, 308, 309, 340, 345, 349, 400, moșie 341 ; — suburbie în Constantinopol 308.
 Galați or. 265, 278, 304, 305, 314, 318, 326, 346, 402 ; — Bis. Armenească din — 397 ; Bis. Sf. Gheorghe 397 ; — Bis. Sf. Nicolae 402 ; — Ulița Bogasierilor 219 ; — port. 402.
 Galbena 331 ; — jud. Roman 340, 366.
 Galbenii, jud. Tecuci 322, 350 ; — jud. Tutova 334.
 Galbenile (Galbenu, Gălbeneasa, Gălbeneasca Gălbenești, Gălbenași), jud. Rm. Sărat 28, 45, 101.
 Galia (Franța) 348.

Fumureni, jud. Vilcea 58.
 Fundătura, jud. Neamț 324 ; — (Fundăturile, Bozioru) schit jud. Buzău 27, 215, 223 ; — Nadișei, 281.
 Fundeanul 273.
 Fundeni 29, 92 ; — jud. Ilfov 94, 101, 127, 142, 149, 193 ; — jud. Săcueni 167 ; — Jud. Tecuci 334 ; — schit 27.
 Fundenii Doamnei, bis. 166.
 Fundoi 341.
 Fundu 331.
 Fundulea (sau Gostilele), jud. Ilfov 199, 405, 406.
 Fundul, Cocorăștilor schit., jud. Rm. Sărat 154 ; — Crășani v. Crășani ; — Racovei jud. Tutova 381 ; — Săcueni 149 ; — Văii schit v. Grumăzoaia ; — Văii Orliei 217 ; — Vorniculii jud. Roman 110.
 Funduri 329.
 Furceni 317, 318 ; — jud. Tecuci 334 ; — pe Jijia jud. Dorohoi 300.
 Furcitură Gilganului 181.
 Furești (sau Izvorul Dulce) 28 ; — jud. Buzău 241.
 Furnica, munte 166.
 Furnicari, jud. Mușcel 78.
 Furnichea 25.
 furt (plata capului ptr. —) 357.
 Furtești 340.
 Fusea Negoiță ctitor 224 ; — Șerban, tatăl lui Negoiță 224.
 Fusea, schit. jud. Dîmbovița 224.

G

Galiția (Polonia) 297.
 Galu 338.
 Gane Ioan, clucer 337, fost m. clucer 331.
 Gardul v. Valea — lui.
 Gaspar Grațiani vv. 265.
 Gavril (Gavril, Gavrilă), călugăr 53 ; — eg. Răchitoasa 300 ; — eg. Slobozia lui Enache 167 ; — mitrop. Ț. Rom. 28 ; — mitrop. Mold. 270, 371 ; — pr. 294 ; — Movilă vv. 150 ; — Protul 23 ; — rumân 54 ; — Uricarul, caligraf și miniaturist 316.
 Gădiniș, jud. Roman 272.
 Găești, jud. Mușcel 234 ; — jud. V'asca 25.
 Găgeni, jud. Buzău 198 ; — jud. Prahova 102, 130.
 Găgești 334, 335 ; — jud. Putna 340.
 Găinești, jud. Suceava 345.
 Găisenii, m-re, schit jud. Dîmbovița 136, 225.
 Găița (sau Făcăieni), jud. Ialomița 167.
 Gălădoșani 117.
 Gălășești (Găleşești) jud. Argeș 105, 134 ; — jud. Bacău 328 ; — (sau Tătărani), jud.

- Fălciu 268 ; — jud. Tecuci 272.
 Gălăteni, jud. Vlașca 194.
 Gălbinești (Gălbeneasca sau Păcăleasca), jud. Buzău 28, 29.
 Gălășești, jud. Tutova 334, 335.
 Gălușcă v. Caracăș Șt.
 Găneasa, jud. Romanai 25, 97.
 Gănescu, jud. Dolj 32.
 Gănești, moșie 274, schit 27.
 Gărcini, jud. Tutova 334
 Gărdanul, jud. Mehedinți 91.
 Gărdesti 50 ; — jud. Vâlcea 32, 91.
 gărzile orășenești, contribuție pentru plata lor 172.
 Gășești, jud. Vlașca 127, 149, 151, 152.
 Găujani (Găojani), jud. Ilfov 88, 199 ; — jud. Vlașca 37.
 Găunoasa, jud. Iași 306
 Găunoși, jud. Ilfov 123.
 Găureana, 288.
 Găureni, jud. Iași 347, 348, 357.
 Găvana, jud. Argeș 191, 201.
 Găvanele, schit jud. Buzău 27.
 Găvanul, schit jud. Buzău 144, 215, 226.
 Găvănești, jud. Buzău 28.
 Geamăna 104 ; — jud. Argeș 24 ; — jud. Neamț 353.
 Geamănu, munte jud. Bacău 376.
 Geavit Hristea 299.
 Gefu, jud. Tutova 350.
 Gemălău', munte 396.
 Gemenele, jud. Mușcel 101.
 Gemenești (sau Nanovice), jud. Neamț 360.
 Genuneni, jud. Vâlcea 113.
 Georgescu Petrache 212.
 Gereni, jud. Tecuci 328.
 Gerul, jud. Tecuci 334.
 Gheanghei v. Codrul.
 Gheboiaia, jud. Dîmbovița 25, 164.
 Gheleon. ep. Huși 267, 343 ; — ep. Roman 380.
 Ghenadie, călugăr 276 ; — călugăr, ctitor m-reă Golgota 381 ; — mitrop. Ardeal 107.
 Ghelea, p't., ctitor schit Roata 178.
 Ghenghești 273.
 Ghenoaia (Ghenoaica sau Valea Scheilor), jud. Prahova. bis. 257.
 Ghenovici Cristea m. vor. de Țara de Sus 304
 Gheorghe, arhim. eg. Căldărușani 65 ; — m. ban al Craiovei 50 ; — m. cpt. de doro-banți 115 ; — eg. Cernica 65, 72 ; — post., fr. lui Radu m. comis 53 ; — pr. 73 ; — șufar din Țirgoviste 17 ; — tipograf 114 ; — traducător 317 ; — vor. 59 ; — Bibescu vv. Ț. Rom. 54, 101, 152, 157, 254, 404 ; — Criteanu doctor 168 ; — Duca, vv. Ț. Rom. 55, 276, 293, 294, 309, 314, 357, 399 ; — Ghica, vv. Ț. Rom. 55 87 ; — Rákóczi I 125, II 17 ; — Ștefan vv. Mold. 269, 291, 318, 341.
 Gheorghian Iosif, ep. Huși 304.
 Gheorghiu Constantin 394 ; — Elena maio-reasă 346.
 Gheorgulescu Alecu, pit. 191.
 Gherasim, eg. Go'ia 311 ; — ecleziaih 171 ; — Patriarh Alexandria 135.
 Gherăești, jud. Bacău 271, 272.
 Ghereasca (Gherasca), moșie, schit jud. Covurului 266, 379 ; — (Bătrînul sau Piclele), jud. Rm. Sărat 45.
 Ghergani 194 ; — (sau Colacu) jud. Dîmbo-vița 162.
 Gherghel, fam. 358 ; — Ioan 389.
 Gherghelu, munte 361.
 Gheorghesi, jud. Tutova 334, 335.
 Gherghii, conducător de răscoală 113.
 Gherghiasa 45, 46.
 Gherghina, pîrcib. de Poenari 134.
 Gherghița 19 ; — (sau Ruptura), schit 87 ; — jud. Buzău 170 ; — jud. Prahova 193.
 Gherman Nicolae 205.
 Ghermano Ploesteanul, ierom. 167.
 Ghermănești 306 ; — jud. Fălciu 303 ; — jud. Ilfov 170.
 Gheuca, fam. 334 ; — stol. 349 ; — Bejan, pit. 351 ; — Simeon med. 324.
 Gheunoia, jud. Tecuci 334.
 Ghibănescu Gh. 339.
 Ghica, fam. 163, 175, 358 ; — Alecu, agă 352 ; — Alex. Scarlat 194 ; — Catrina, băneasă 75 ; — Constantin 327 ; — Gh., vist., 364 ; — Gr. 327 ; — M. C. 66 ; — Miha'ache, vist. 18, vor. 75 ; — Teodor vor. 345 v. și Grigore Ghica.
 Ghidulești, răzeși 374.
 Ghighiu, apă 102 ; — m-re, sat jud. Pra-hova 102.
 Ghilahoii, jud. Vaslui 375 ; — schit v. De-leni.
 Ghimba v. Robescu.
 Ghimpați (sau Crețoiul), jud. Vlașca 199.
 Ghimpeni, jud. Covorului 340, 341 ; — jud. Ialomița 130.
 Ghimnescu, Ancuța 201 ; — Nicolae neguș-tor, ctitor al schitu'ui Valea Mare 201.
 Ghimulea v. Robescu.
 Ghinduşeni, jud. Covur'ui 293.
 Ghioca, cpt. 87 ; — șetrar 150.
 Ghiocelul (sau Oana), schit 30.
 Ghioldum, jud. Tecuci 317.
 Ghiorma, ban și Neacșa șt. lui 65 ; — post. 53 ; — m. post 126 ; — Banul (Hanul Greci sau Bis. din Hanul Greci), bis. în București 53, 177.
 Ghiormănești, jud. Ilfov 109.
 Ghitioara, moșie, jud. Săcueni 130 ; — ocnă de sare 55, 66, 151, 168.
 Ghițești, jud. Tutova 393.

- Ghițu, munte jud. Argeș 25.
 Ghiudeni 50.
 Gigîrtu, fam. 238.
 Gioroc, jud. Dolj 113, 258.
 Giosan Tănase 398.
 Giosepe Ariton 402.
 Girov 278.
 Giulești 163, 317, 318.
 Giurcani, jud. Neamț.
 Giurgeni, schit, jud. Roman 380; — moșie jud. Tecuci 265.
 Giurgești 362; — jud. Fălciu 268; — jud. Neamț 357.
 Giurgin 242; — fam. 360.
 Giurgița, jud. Dolj 113, 165, 207.
 Giurgiu, jud. Vlașca 70, 84, 256; bis. Sf. Gheorghe din — 256.
 Giurgiuveni, jud. Argeș 24, 25.
 Giurmănești 37; — (sau Bertești), jud. Brăila 123, 198.
 Gizereni (sau Cezureni) 329.
 Gilă Niță 240.
 Gîlcești, jud. Gorj 231.
 Gîlmăie 19, 194, 217; — jud. Brăila 166; — (sau Fleașca), jud. Buzău 28.
 Gîlțesti 334.
 Gîndu, fam. 360; — Iosif arhim. 303.
 Gîncă Constatin 345.
 Gîrbea, conducător de „revoluție” 113.
 Gîrbești, jud. Vaslui 371.
 Gîrbova, munte 170.
 Gîrbovi, (Cîlnău sau Sorești) jud. Buzău 157, 237, 242; — jud. Iași 262; — jud. Rm. Sărat 95; — schit v. Trestieni.
 Gîrceni, jud. Vaslui 387.
 Gîrcina 285; — jud. Neamț, m-re, moșie 324, 359.
 Gîrcov, jud. Roman 97.
 Gîră 60; — Celeiului 50; — Lungă jud. Dolj 170; — Petresei 331; — Neagră 331; — Repede 187.
 Gîrlăle, jud. Suceava 265.
 Gîrleni, jud. Dolj 159.
 Gîrlești, jud. Mehedinți 186; — jud. Putna 340.
 Gîștești 334.
 Glavacioc, m-re jud. Dîmbovița 66, 103, 104.
 Glaveșul (sau Limpezișul), jud. Buzău 123, 199.
 Glăvănești, jud. Tecuci 265, 334.
 Glăvnița, 334.
 Glogorești, jud. Putna 334.
 Glina, jud. Ilfov 116, 149.
 Glimbocata, jud. Mușcel 88.
 Glimbocelu, jud. Mușcel 134.
 gloabe 294, 302, 341.
 Glodeanu, jud. Buzău 198; — jud. Prahova 178.
 Glodeni 317.
 Glodul, jud. Dolj, 108.
 Glodurile, jud. Prahova 167.
 Glogoveanu, Stanca 185, 186.
 Godin 367.
 Godinești, jud. Gorj 40, 186; — jud. Roman 272.
 Goesti 273; — v. Piscul.
 Gogoșniceanu, post. 348.
 Gogoșarii Noi, jud. Vlașca 99.
 Gogoși, jud. Mehedinți 133, 186.
 Goguleasca, jud. Teleorman 83.
 Goia Iordache 302.
 Goianul 340.
 Goicea 112, 120 v. și Cîrna.
 Goicelul, jud. Buzău 205.
 Goidărești, jud. Putna 334.
 Golăești, jud. Iași 306, 312, 340, 360.
 Golăsei (sau Fundu Dancului) 109.
 Goleșcu, fam. 37, 72; — Albu clucer 201; — Ivașco m. vor. 98, 201; — Nicolae ban 72, prim ministru 404; — Radu 201, fost m. comis 115, m. agă și m. comis 171, ban 193.
 Golești 29; — jud. Argeș 24, 25, 220, 250; — jud. Mușcel 18, 197, 202, schit 78; — jud. Rm. Sărat 117, 199.
 Golgota, m-re jud. Dîmbovița 105; — (Golgofta, Go'ogofta sau Schitul Balicăi), jud. Vaslui 381, 382.
 Golgota, munte la Ierusalim 381.
 Golă, m-re în Iași 270, 295, 304, 310, 311, 318, 335, 340, 383, 389.
 Golfi Ioan 311.
 Gomocești, jud. Buzău 241.
 Goniți, jud. Buzău 28, 29.
 Gonțați, jud. Prahova 190.
 Gorgani 149.
 Gorganul 19; — (sau Piscani) jud. Mușcel 157, 158.
 Gornetu 247.
 Gornovița, jud. Mehedinți 186.
 Gorovei Iacovache 329.
 Gorovei (ban Sihăstria lui Ioan — ot moșia Saucenița) m-re, schit jud. Botoșani 313, 360.
 Gorun 311.
 Gorunești 331.
 Gostavățu, jud. Olt 24; — jud. Roman 97.
 Gostilele, jud. Ilfov 37, 199 (sau Fundulea).
 Gostinari (sau Coeni), jud. Ilfov 84, 199, 406.
 Gotinași 289.
 Gottereau Paul, arhitect 87.
 Govora, m-re jud. Vîlcea 23, 46, 107, 182; — munte 38, 50, 108.
 Grabicina, jud. Buzău 145.
 Grajdurile, jud. Vaslui 306.
 Grama, sto' 149.
 Gramatica lui Enăchiță Văcărescu 31.
 Grașu 317.

- Gratia, jud. Vlaşca p. 178.
 Grădești, jud. Tecuci 334.
 Grădinari 273, 274.
 Grădini, moșia de la — 60.
 grădini, botanice, în Buc. 89, în Iași 348; —
 la Șoseaua Kiselev 128; — și livezi, la
 Cacova, Ciineni, Cozia, Dobriceni, Piscul
 Pupezei 38; — de legume pe moșia Letea
 și Poporul, ale neguțătorilor turci 357.
 Grădinile v. Studina.
 grădiniță de copii 56.
 Grădiștea 18, 66, 191; — (sau Boldești) jud.
 Buzău 170; — jud. Mehedinți 181; — jud.
 Mușcel 78; — jud. Olt 24; — jud. Ro-
 manați 50; — de lângă Săcueni 73; — jud.
 Teleorman 38; — jud. Vlaşca 84.
 Grădișteanu, Bunea 224; — Zaharia (Zosima)
 250.
 Grăjdana, schit jud. Buzău 136, 190.
 Grăjdeni, schit la Birlad 383.
 Grămădișele, jud. Brăila 123.
 grămăticii 55, 176. v. și Sachelaropolu
 Gheorghe.
 Greabănu, moșie, schit, jud. Ilfov 28, 30.
 Greaca, baltă 19; — moșie jud. Ilfov 24,
 73; — jud. Vlaşca 130.
 Grecea, jud. Olt 24; — jud. Romanati 25.
 Greceanca, moară 178.
 Greceanu, fam. 163, 241; — Alexandru spat.
 341; — Barbu m. agă 239; — Grigore
 serdar 177; — Maria 21; — Nicodim 72;
 73; — Radu cronicar 93, 100.
 Greci 217; — jud. Ilfov 19, 54, 149, 164; —
 jud. Olt 24; — jud. Tutova 334; — jud.
 Vlaşca 178.
 Grecia 30.
 Greșori, jud. Vâlcea 50, 52.
 Grigore, ceasornicar din Iași 357; — ctitor
 (împreună cu Ivașcu) la Nucet și Panaghia
 134, 135; — f. lui Lupan ?75; — mitrop.
 T. Rom. 251.
 Grigore Ghica vv. Mold. 286, 374; —
 I. Ghica, vv. T. Rom. 44, 117, 150, 220;
 — II Ghica, vv. T. Rom. 51, 59, 70, 72,
 82, 117, 121, 127, 135, 136, 150, 261;
 II — Ghica, vv. Mold. 267, 275, 294, 306,
 400; — III Ghica, vv. Mold. 289, 305,
 308, 361; — IV Ghica, vv. T. Rom. 104,
 229, 234; — Alexandru Ghica, vv. Mold.
 269, 283.
 Grigorescu, Gheorghe fr. pictorului Nicolae —
 252; — Nicolae, pictor 65, 76, 252, 276.
 Grigoriștii, moșnenii — 309.
 Grigoriu (Gheorgiu), m-re la Muntele Athos
 172, 361
 Grindeanu, jud. Vâlcea 97
 Grindeiu, jud. Vlaşca 149.
 Grindu 187; — jud. Jalomita v. Broșteni; —
 (sau Cărligele), jud. Tutova 304.
 Grinduri'e 202.
 Grințesul, munte 337, 346.
 Groapele Lăngeștilor, munte jud. Mușcel 25.
 Grojdibod, jud. Romanati 91, 97.
 Gropile, munte jud. Mehedinți 187.
 Groșani, jud. Romanati 183.
 Groșoarele, munte jud. Prahova 75.
 Grosăe v. Brătășeni.
 Groșăști, jud. Tutova 304, 360.
 Grosu Nicolae 337.
 Grosani 25, 150, 186, 187; — (Groșaneanca,
 Groșaneasca, Groșănei, Frasinul sau Ră-
 tunda) jud. Buzău 28, 43; — jud. Vâlcea
 207.
 Groși 197; — jud. Argeș 248; — jud. Gorj
 182; — v. Buciumeni jud. Tecuci; — jud.
 Vlaşca 104.
 Grosii (— Budești'or), munți 38, 50.
 Grozăvești, jud. Ilfov 88, 116, 126, 127, 162,
 228; — jud. Putna 272.
 Grozăvoaia 265.
 Grozea Nicolae, zis Hoțul 166.
 Grozești 19, 248, 331; — jud. Bacău 329,
 353; — jud. Mehedinți 186; — jud. Putna
 272; — jud. Vaslui 381.
 Gruia, jud. Romanati 183.
 Gruiu 19, 85, 405, 406; — m-re jud. Ilfov
 66, 67, 109.
 Gruiu, jud. Mehedinți 40; — Ianii 25.
 Grumăzești, jud. Neamț 317, 318, 360.
 Grumăzoaia, sat. schit (Fundul Văii, Bis, Mă-
 năstirea), jud. Fălciu 384.
 Guești 272; — jud. Fălciu 393.
 Gueia 317.
 Gulia, jud. Suceava 330, 331.
 Gura. m-re în eparhia Pogoniane 177, 178,
 196; — Aninoasei, jud. Buzău 241; — Ba-
 bei (v. Bădicești); — Bascovului, Uiasca
 din — 24, 191; — Bicului 296; — Buciu-
 mului 348; — Călmățuiului jud. Brăila
 405, 406; — Cracăului 318; — Geamă-
 nei 25; — Ghitioara 130; — Ialomiței v.
 Orașul de Floci; — Iezerului jud. Tu-
 tova 334; — Imorosii 186; — Leurzii, jud.
 Bacău 372; — Mierăi 117; — Motru'ui,
 m-re, moșie 132, 133, 186; — Nișcovului,
 jud. Buzău 237; — Ocnitei, jud. Dimbo-
 viței 130; — Răcăușului, jud. Bacău 328;
 — Strîmbei, jud. Tutova 334, 335; — Su-
 ții, jud. Dimbovița 134; — Văii 113; —
 Văii, jud. Neamț 283; — Văii Zidului 194.
 Gurbănești, jud. Botoșani 311, 340, 389 sau
 Bozieni; — jud. Ilfov 174, 236.
 Gurdasca 75.
 Gureni, jud. Gorj 182, 187.
 Gurgueți (Gurguiți, Gurgueasca, Gurguiata),
 jud. Brăila 101; — jud. Buzău 28; — jud.

Ilfov 203 ; — jud. Mușcel 78 ; — jud. Te-
leorman 85 ; — jud. Vlaşca 194, 199.
Gurguii, schit în Valea Mare 248.

Gușăți 25.
Gușești 340.
Gușoeni, jud. Vâlcea 32.

H

Habia, jud. Neamț 365.
Hadîmbu, fam. 341 ; — moșie, m-re schit,
jud. Iași 308, 310, 340, 341, 400.
Hagi, Dima, fam. 360 ; — Dina, schit în
Buc. 67, 193, 194 ; — Gheorghe Ion cti-
tor la Madona Dudu din Craiova 258.
Hagiul Iani, pit. 154.
Haïmanalele v. I. L. Caragiale.
Haleploglu, fam. 194.
Halchi, m-re 278.
Handoca St., căminar 390.
Hangu, (sau Buhalnița) m-re, jud. Neamț 290,
337, 340, 376 ; — sau Schitul lui Silvestru
sau Pionul, schit jud. Neamț 359, 360.
Hanovți (în Serbia) 186.
Hanul Greci (Ghiorma Banul), m-re în Buc.
53, 177.
Hanul Roșu 62.
hanuri 150, 152, 162, 168, 217, 224 (slon
de piatră) 293, 300, 381 ; — la Bacău
329 ; — Belcești 341 ; — Buc. 54, 172,
178, 194, Constantin Vodă 199, Filaret
19, Filipescu, 199, 207, pe moșia He-
răstrău 89, în mah. Popa Cozma 170, în
afara barierei Mogoșoai 175, pe Podu
Mogoșoai 19, 170, în jurul m-rii Sf. Apos-
toli 36, la Sf. Gheorghe Nou 19, 174,
Stavropoleos 177, Șerban Vodă 19, 161,
la Zlătari 206, 207 ; — la Buzău 29 ;
— la Caracal 110 ; — Cîmpina 124 ; —
Cotnari 318 ; — Craiova 113, 146 (ha-
nul nemțesc) ; — Curtișoara 19 ; — Foc-
șani 19 ; — Galați 318 ; — Huși 268 ;
— Iași 318, lângă bis. Sf. Vineri 341 ; —
în marginea Piteștilor 19 ; — la Sorești
237 ; — Straja 175 ; — Tîrgu Frumos
318 ; — Tg. Ocna 329 ; — Tg. Piatra 324 ;
— Vaslui 318.
haraciu 32, 108, 151, 272.
Harbuji, jud. Fălciu 268.
Haret, jud. Putna 340.
hartă, administrativă 176 ; — cursului Dîm-
boviței 20 ; — schitului Cruceanu 374.
Hartel, arhitect 62.
Hartulari Gh., agă 346.
Harvat, log. 132, 186.
Hăbășescu, fam. 358 ; — Grigorașcu 354.
Hăbudul (sau Scutași) jud. Dimbovița 189.
Hăești, jud. Gorj 40 ; — jud. Mehedinți 186.
Hălăciugile, jud. Mușcel 214.
Hălărești, jud. Tutova 334.
Hălmăjelul, jud. Vlaşca 104.

Hălmăjescu 202.
Hălăucești, jud. Suceava 288.
Hănăseni 278, 286, 398.
Hânguleasca, jud. Rm. Sărat 219.
Hănțești, jud. Tecuci 322, 334 ; — jud. Vas-
lui 360.
Hărmănești v. Bărlești.
Hărniciești 300.
Hărvarul, jud. Dolj 61.
Hărvătești, jud. Romanai 58.
Hăsnășeni 301.
Heciu v. Probota.
heleșteie 80, 88, 138, 142, 298, 300, 304,
309, 311, la Băjești 19, Băloșești 324, Bă-
neasa 19, Buzău 29, Caracal 58, Ezăreni
348, Frăsinet 19, Găureni 348, Goștilele
37, Grozești 19, Iași 341, Leahul 395, Mă-
riuța 19, 37, Movileni 311, Murgi 19,
Nenciulești 85, Parepa 217, Poiana Si-
retului 331, Samara 248, Socola 348,
Strîmptura 322, Suhărau 355, Șovărești 19,
Teșila 19, Trușești 358, Valea Plopului
37.
Heleșteu, jud. Botoșani 275.
Helteu (Hiltiu, Hilteiu) jud. Bacău 288, 289,
291, 292, 340.
Herăscu, Năsturel 262 ; — Neculai baron
337.
Herăstrău, jud. Ilfov 88, 89 ; — jud. Putna
396.
Herlești, jud. Roman 265.
Herești 155.
Herăști 155 ; — jud. Gorj 97 ; — jud. Ilfov
236 ; — sau Fintina Turcului jud. Rm.
Sărat 155.
Hereasca v. Sf. Vineri, bis. Buc.
Hermezii, fam. 313 ; — Gheorghe 389.
Herțoana, jud. Bacău 328.
Hervinți v. Fierbinți, jud. Putna.
Hiacint (Iachint) Crițopolos, fost mitrop. de
Vicina, mitrop. T. Rom. 17.
Hilandar, m-re de la Muntele Athos 40, 41,
172, 314.
Himești v. Zăgan din.
Hința, jud. Argeș 108.
Hînești, jud. Buzău 28.
Hios, ziar 400.
Hiria (sau Brătășanca), jud. Ilfov 63.
Hirișești, jud. Suceava 330.
hirotonisiri 32, 368.
Hîra, fam. 358.
Hîrboca v. Modruzești.

Hîrlău 327, 340, 357, 364.
 Hîndrești 301.
 Hîrjănești 155.
 Hîrlești, jud. Roman 300, 317; — jud. Teleorman 66.
 Hîrsești, jud. Teleorman 126, 170.
 Hîrsova, jud. Vaslui, moșie 381, schit — (sau Hîrsovița sau Schitul lui Gălușcă) 185.
 Hîrtiești, jud. Mușcel 101, 197, 202 (și — Covelomuzului); — jud. Neamț 283.
 Hîrtoapele (sau Negoești), jud. Suceava 330, 331, 340, 405.
 Hlavina, jud. Dolj 61.
 Hlincea, m-re, moșie jud. Iași 293, 294, 399, 400.
 Hliza, jud. Covurlui 326, 359.
 Hmielnițchi Timuș 42, 302.
 Hobiceani 187.
 Hobița, jud. Gorj 186.
 Hobolna 273.
 Hodoivoaia, jud. Ilfov 149.
 Holban, fam. 362.
 Holboca, jud. Iași 293, 294.
 holeră 176.
 Hoșercani 405.
 Hoștești pe Bistrița 357.
 Homoriciu, jud. Gorj 186.
 Horecea, m-re, schit 300, 302.
 Horezu, jud. Romanați 68; — m-re v Hurezi.
 Horgești jud. Bacău 328.
 Horincea, jud. Covurlui 265, 314.
 Horje 268.
 Horjești, jud. Botoșani 345; — jud. Fălciu 268.
 Horodiște, moșie, schit jud. Iași 296, 297, 340, 364.
 Horodnicul, de Jos, de Sus jud. Suceava 296.
 Horoițăști 324.
 Hoștea, jud. Săcueni 178.
 Hotare 265.
 hotarele țării, stabilire pe bază de documente de proprietate 324; — schelci Cladovei 188; — al județului Vlașca dinspre Imperiul Turcesc 25.
 Hotarul 150.

Hotărani, m-re, moșie jud. Romanați 60, 110, 165.
 Hotnogul, munte 202.
 Hrăbor, fam. 334.
 Hrăjdoaia, moșie 272.
 Hrânceni, jud. Fălciu 334.
 Hrisantie, eg. Radu Vodă 150.
 Hrisomuinți, jud. Dolj 186.
 Hrisopolu Ioan 151.
 Hrisoscoleu, Elenco păhărniceasă 30; — Gri-gore m. pah. 240.
 Hrisoverghi Grigore 399.
 Hrișcani, jud. Iași 360.
 Hrișeni (Manoleasca sau Manolești), jud. Dorohoi 359.
 Hrizea, log. 149; — vor. 148, m. vor. 73.
 Hubavi, jud. Gorj 182.
 Hubeni, jud. Fălciu 268.
 Hudești, jud. Dorohoi 330.
 Hudici, Daniil 301; — Dumitrache med. 302; — Ghelasie ierom. 324; — Bejan Dimitrie 300.
 Huhurez (Huhurezu), codru 112; moșie 317, 331.
 Huidănești 237.
 Hulubești(sau Lăzărești) jud. Dîmbovița 63, 64, 197; — jud. Tecuci 317, 334.
 Huma 19, 157.
 Humorul, m-re 302.
 Humulești, jud. Neamț 318.
 Hunia, jud. Dolj 258.
 Hurez, jud. Dolj 40, 120, 165.
 Hurezi, jud. Vlcea, m-re 52, 58, 62, 100, 112, 146, 147, 183, moșie 113, 207; Tg. — 112; Sf. Ioan, schit în — 112.
 Hurmuz Grigore 258.
 Hurmuzaki Const, serd. 331.
 Huru, fam. 358.
 Huruiești, jud. Tecuci 328.
 Husnița v. Strehăia.
 Hușani, moșie, schit, jud. Vaslui 381, 382
 Hușanul Ioniță 381.
 Huși, or. jud. Fălciu 267 (bis. Sf. Apostoli Petru și Pavel), 268, 269, 304, 331, 334, 340, 357.
 Huzun, jud. Covurlui 328.

I

Iacobeni, jud. Dîmbovița 202; — jud. Botoșani (sau Slobozieni sau Slobozia lui Sculești) 296, 297.
 Iacobești 18.
 Iacom, ceasornicar 143.
 Iacov, mitrop. 270.
 Iacovești, jud. Muscel 234.
 Ialomița, apă 19, 67, 170, 207, 405; — cîrmuire din — 127.
 Ialovița, jud. Mehedinți 186.

Iamandi, fam. 360; — serd. 114.
 Ianache, clucer 171; — m. spat. 52; — rachierul 138.
 Ianca, jud. Romanați 50.
 Iancoveasca, jud. Dîmbovița 63.
 Iancovești, moșneni 311.
 Iancu Sasul vv. Moldovei 311.
 Iane, m. cupar 198; — Hadîmbu, post. 308; — Hagiul, pit. 49.
 Iani Gheorghiu, arendaș 137.

- Ianina 95, 200; — m-re 55; — m-rea Sf. Ilie din — 115.
- Iarca Scarlat, clucer 166.
- Iarmaroc vezi bilci.
- Iaroslăvești (sau Dosul) jud. Vilcea 32.
- Iasul, jud. Brăila 28.
- Iași, jud. Argeș 24; — or. jud. Iași 264, 280, 293, 294, 298, 300, 303, 305, 306, 308, 309, 311, 313, 314, 322, 341, 348, 350—351, 352, 357, 377, 381, 383, 398, 399, 400, 401, 405; *biserici, m-ri* din — Adormirea Maicii Domnului 350, 351; Armenească 339; Sf. Constantin și Elena 320; Sf. Dimitrie Balș 398; Sf. Gheorghe (Ioanșchi) 398; Sf. Ioan cel Nou v. Nicorița; Sf. Ioan Zlataust 399; Sf. Lazăr 401; Sf. Nicolae Domnesc (Sf. Nicolae Gospod., cel Mare, — cel Bogat sau Bis. Domnească din Curte) 264, 320; Sf. Sava 280, 295, 323, 324, 330, 339, 353, 360, 399, 400, 404; Sf. Spiridon 352, 364; *feredeie* din — 357; *hanuri* din — 318; *belesteie* din — 341; *case locuri* din — 265, 277, 278, 280, 286, 318, 324, 341; *prăvălii* 265, 268, 272, 277, 278, 280, 286, 318, 341, 363; *Teatrul Național* din — 298; *străzi* din — Ulița Carvasaraliu 399; — Finariei 399; — Mare 309; — Nouă 294; — Podului Lung 313; — Podului Vechi 399; — Rusească sau Fierbinți 399; — Sărăriei 309; — Sirbească 309; — Tîrgului din Afară 405; — Tîrgului Vechi 309.
- Iașul, jud. Rm. Sărat 28.
- Iatropol, fam. 194.
- Iatropulo Constantin, clucer, profesor 194.
- iazuri 300, 322; — la Cașin 291; — pe moșia Știoboreni 393.
- Ibănești, jud. Olt 58, 246.
- Ibrahim Pașa 236.
- Ibrahim Bosniacul, beșeagă 87.
- Icușeni (Iucșești, Iocșești sau Valea (Poiana), Lungă) jud. Botoșani 272, 362.
- Idești pe Bîrlad 272.
- Ielfovăț, jud. Vlașca 127.
- Ielhovăț, jud. Ilfov 28.
- Iepureni, jud. Fălciu 306.
- ierbăria 143.
- Ieremia Movilă vv. Moldovii 267, 278, 311, 355, 359, 361.
- Ieremia, patriarh 115, 126; patriarh de Constantinopol 72.
- Ierotei Lemnea, eg. m-rii Gorovei 313.
- Ierusalim 100, 195, 336, 381; patriarhia — 285, 291, 341, 353; Sf. Sava, m-re din — 339.
- Iesurescu Roman 331.
- Ieșeni 277.
- Iezerul, jud. Muscel 78; — m-re 201; — munți 202; — schit 148.
- Igești, jud. Putna 334.
- Ignatie, arhim. 150; — eg. m-rii Butoiul 63; — eg. la Sf. Sava de la Athos 335.
- Igoiul, jud. Vilcea 113.
- Ijdileni, jud. Covurlui 328, 330, 340.
- Ilarion, călugăr 222; — dascăl 317; — eg. la m-rea Mihai Vodă 127.
- Ilcești 335.
- Ileana, fc. lui Ion Movilă vv. 302; — post 348.
- Ilfov, apă 19, — jud. 151; — vamă 170.
- Iliș Alexandru vv. 335.
- Iliești 285, 317; — jud. Mehedinți 186.
- Ilinca, jupineasa 45.
- Îmnicu (sau Podari) jud. Dolj 120.
- Imperiul Otoman 339.
- Înătești, jud. Vilcea 91.
- incendii 75, 77, 126, 129, 199, 238, 254, 258, 260, 261, 275, 276, 308, 336, 343; — la Brăila 124; — la București 124, 176; — la casele m-rii Socola ocupate de oștile împărătești 349; — la ep. Argeș 23, 24; — la Focșani 124; — la Galați 397; — la Iași, în timpul lui Scarlat Ghica vv. 334; — la m-rea Arnota 38; — la m-rea Strîmba 182; — la m-rea Tazlău 353; — la m-rea Trei Ierarhi 356; — la m-rea Țigănești 193; — la m-rea Văratec 359; — la m-rea Vierșoi 201; — la Pitești 124; — la Ploiești 176, 179; — la schitul Predeal 240.
- incursiuni (invazii) 336; — austriece 93; — cazaci 319; — poloni 265, 319; — tătari 318, 343; — turci 224, 319; v. și armate.
- ingineri geografi 338.
- Inochentie ep. Hușilor 267; — Rîmnicului 222; — ep. Romanului 338.
- Inoteasca v. Parepa.
- Inotești, jud. Prahova 19, 37, 124, 142, 178.
- Ioachim, călugăr, m-rea Gregoriu 172, 361.
- Ioan, arhim, eg. Hurezi 146, 183; — călugăr Timișoara 147; — ep. al Romanului 319; — popa 186; — Teodor Callimachi vv. Moldovei 302, 309; — Gheorghe Caragea vv. 93, 102, 103, 155, 168; — Eliad, pah. 152; — Gorovei, cpt. de Dorohoi 313; — Mavrocordat vv. 72; — Sandu Sturza vv. 292, 380; — T., spătar 402, — (Viteazul) vv. 374.
- Ioan Bogoslov — schit 350.
- Ioanichie, călugăr grec din Ostanița (Epir) 177; — ierom. 240; — eg. la m-rea Precista Mare din Roman 327; — ep. de Roman 324, 327.
- Ioanid, prof. 162.
- Ioanide G., pictor 232.
- Ionășcu, munte 38.

- Ionașcu, școală (Slatina) 62.
 Ionașeni, jud. Dorohoi 313, 373.
 Ionășești, jud. Tutova 318, 334, 340.
 Ionești 317, 331; — jud. Argeș 63; — jud. Gorj 101; — Brănești, jud. Mehedinți 133; — jud. Vâlcea 108; — jud. Vlașca 25.
 Ioniță, zugrav din Focșani 327.
 Iorașcu Neculai, ctitor la schitul Tisa 300.
 Iordache, log. 20; — al doilea log. 301; preot 348; — vor. din Boțești, jud. Prahova 228.
 Iordan Dumitru, din Buc. 405.
 Iordăcheanu, schit (m-reă lui Iordache vor. sau m-reă de pe Cricov, sau Brădet sau Suhăreț, din jud. Prahova) 228.
 Iorest, arhim. 390.
 Iorga, cpt. 171; — neguțator, ctitor la schitul Boldești 163; — Nicolae 63, 112, 237, 255, 282, 317, 345.
 Iorgu Radu, spat. 383.
 Iorgulești 66, 265.
 Iosif, caretășu 54; — eg. la Sadova 176; — ep. 271; — ep. la Argeș 23; — ierom. 42, 282, 359; — mitrop. 316; — monah, fost popa Ion din Brănești, ctitorul schitului Tulburea 189.
 Iovipali Cîrstea, boier 222.
 Ipatele (Mogoșești) jud. Iași 381.
 Ipotești, jud. Botoșani 313.
 Ipsilanti, Alexandru 403; — prințesă 166.
 Ireasca, jud. Tecuci 334, 335.
 Inimia, monah 57.
 Iroslovești, jud. Vlașca 405.
 Isac, traducător 317.
 Isaia, călugăr, otitorul schitului Ștoboreni 393; — Țăgrădeanu 291.
 Ispas, fam. 360.
 ispravnic 130; — de Argeș 51; — de București 151; — de Buzău 43; — de Dîmbovița 150; — de Muscel 150; — de Rm. Sărat 155; — de Roman 380; — de Saac 43; — de Vaslui 347.
 Isprăvnic de Bacău 376; — de Buzău 43; — de Rm. Sărat 155; — de Roman 301.
 Istanbul 71.
 Istrate, fam. 334; — lemnar 100; — N., post. 346.
 Ișvorul jud. Romanai 50.
 Itchil 341.
 Itești 334; — jud. Bacău 328; — jud. Hîrlău 296.
 Iubăneasa, apa 300, 302.
 Iubănești, jud. Olt 58.
 Iubega 62.
 Iucșești v. Icușeni
 Iugani jud. Roman 357; — de la Tutova 265.
 Iurcani, jud. Suceava 330.
 Iurcenii 340.
 Iurcești, jud. Vaslui 347.
 Iurie Dancul, ctitor la m-reă Dancul 298.
 Ivan, ceasornicar francez 335; — Alexeevici, țarul Rusiei 400.
 Ivașcu, vor. 134.
 Ivaz Turcul, cafegiu 88.
 Ivăncăuți, jud. Dorohoi 280.
 Ivănești, jud. Putna 324.
 Ivănești, jud. Ialomița 59, 167, 231, 269; — jud. Neamț 324, 337; — jud. Tutova 304; — jud. Vaslui 381; — parohie 381; razeșii din — 382.
 Ivănușul, jud. Brăila 126.
 Izești, jud. Tutova 374.
 Ivinetești, jud. Fălciu 393.
 Ivir, m-re la Muntele Athos 103, 148, 151, 152, 328.
 Ivireanu Antim, mitrop. 169.
 Ivoești, jud. Cîrligătura 300.
 Izbiceni, jud. Romanai 110.
 Izești, schit 27.
 Izlaz, jud. Romanai 58.
 Izvarna (Izverna), jud. Gorj 182, 186.
 Izvoarele, jud. Prahova 217, 247; — jud. Neamț 283, 317; — schit 49, 52.
 Izvorani, jud. Buzău 126, 127; — jud. Ilfov 170; — jud. Muscel 19, 24, 75, 149, 202; — moșneni din — 218; — vii la — 234, 248; — schit jud. Buzău 126, 217.
 Izvorul, jud. Gorj 182; — Bîrzei, jud. Mehedinți 186, 187; — Dulce, jud. Buzău 28; — Frumos, jud. Mehedinți 32; — de lângă Tîrgoviște, schit jud. Dîmbovița 148; — Tămăduirii 30.
 Izvoști (Serbia) 186.

I

- împresurări de moșii 32, 95, 117, 277, 283, 289.
 împrăștiere 66, 303, 305.
 împrumuturi de bani 86, 114, 122, 127, 164, 265, 368.
 închisori 93, 123, 124, 169, 198, 336, 405
 îndepărtarea de pe moșii 130.
 înfrățiri pe moșii 29, 32, 274.
 înfrumusețarea satelor 46, 60, 152.
 Ingusta v. Broșteneasca.

Intorsătura de Jos și de Sus jud. Dolj 220 ;
— cea Mare jud. Dolj 220.
Între Gîrle 331.
Învățămînt 318 ; — preotesc 338.

Învoeli agricole, pt. clacă 32, 46, 70, 81, 88,
130, 168, 179, 187, 199, 207, 301, 351,
405.

J

jafuri, jefuire (cedarea pămîntului pentru
iertare) 335 ; — schitului Suzana 247,
Jarcovăț 186, 187.
Jariște 117.
Jădești, jud. Iași 283.
Jegărîta, jud. Ilfov 66.
Jăvrani 288.
Jegălia, jud. Fălciu 268.
Jepi (de Jos și de Sus), munți 19, 202.
Jeravăț, apa 357.
Jgheabu, schit jud. Vîlcea 229.
Jiana, jud. Mehedinți 186.
Jianu, fam. 360.
Jiblea, jud. Argeș 85, 91.
Jideni 29 ; — (sau Șorătia sau Valea Cire-
șului), jud. Rm. Sărat 45, 46, 95, 155.
Jidești, jud. Neamț 317, 360.
Jidovștina, jud. Argeș 24.
Jidovștița, jud. Mehedinți 186, 187.
Jigălia, jud. Ialomița 94 ; — jud. Vîlcea 147
Jignița, mahala în Buc. 73.
Jigoreni 317 ; — jud. Vaslui 340.
Jijia, apa 296, 300, 309, 330, 341, 357 ; —
moșie jud. Iași 399.
Jilești, jud. Buzău 101.
Jiliștea (sau Albești de pe Călmățui), jud.
Buzău 43 ; — (de la Bibarse, de la Ratine)
170 ; — jud. Rm. Sărat 28.

Jirlău, jud. Rm. Sărat 28, 54.
Jirov, jud. Neamț 360.
Jitia, moșie, schit, jud. Rm. Sărat 49, 154,
155 ; — (sau Jitianul), m-re jud. Dolj 58,
118, 152, 165.
Jitianul, frații 200 ; — Ioniță 40.
Jiul, apa 61, 132.
Jolcuzei, jud. Iași 296.
Joldești, jud. Putna 331, 334.
Jora, fam., 334, 358, 362 ; — Ilie, hatman
362.
Joseni 43 ; — jud. Bacău 328.
judecată (judecăți) 38, 51, 58, 79, 80.
Jugastri 275 ; — jud. Putna 334.
Jugur, jud. Mușcel 78.
Jugureanca v. Jugureni.
Jugureni 54, 66, 149 ; — (sau Jugureanca),
jud. Buzău 37, 178 ; — jud. Dîmbovița
92, 94, 199.
Juliți, jud. Botoșani 340.
Juliți, jud. Suceava 330.
Jungheași 207.
Jupineasa, jud. Mușcel 25.
Jupineni, jud. Mușcel 78.
Jupînești, jud. Gorj 186 ; — jud. Mușcel
35, 202 ; — schit jud. Gorj 186.
jurămînt de credință al boierilor moldoveni
către Mihai Viteazul 320.
Jurnal, bisericesc 179 ; — comercial 176.

K

Karapanos Ziso, negustor grec 115.
Kavalantis Anastase, pr., dascăl la Socola
348.
Kemeni Ianoș, comandant ungar 42.
Kiev 77, 318.

Kiselev, g-ralul 124, 127, 208, 403, 404
Kogălniceanu Mihail 170, 318, 336, 348,
404 ; — v. și Gogolniceanu.
Kowalewski, călător rus 49.
Krupenschi fam. 395 ; — Lupu 395.

L

lac (lacuri) Cahul 341 ; — Livedea 194.
Lacul Oneștilor, jud. Mehedinți 181 ; —
Prișăcii, 275 ; — Tătarului, jud. Brăila
123.
Lacurile 265.
Lainici, schit jud. Gorj 230.
Lalești 338.
Lambrino Manolache 198, 236.
Lapoșul, moșie, schit, jud. Buzău 53, 54.

Larga 81, 317 ; — jud. Buzău 43 ; — jud.
Ialomița 262.
Largul 338.
Lascăr, uricar 329.
Lascarache Roset 302.
Lasco Petru, dascăl satul Pocruia 187.
Lata, jud. Ialomița 142 (sau Sărata), 167.
Latini, jud. Brăila 101, 117.
Latinu, jud. Ialomița 174.

- Lavra Mare, m-re la Muntele Athos 281.
 Laza 305; — jud. Vaslui 303.
 Lazaro-Oteteleşanu, Pensionatul de fete — 259.
 Lazăr Gheorghe 161.
 Lazu, fam. 360; — Eufrosina, ctitoră m-reă Văratec, 359.
 Lazu (Lazul) jud. Argeş 24; — jud. Dolj 58, 59.
 Lazurile Bărbierului, jud. Dîmboviţa 101.
 Lăceni 19.
 Lăceşti 285.
 Lăculeţele (sau Bărbăteşti sau Păroaia) moşie, schit, jud. Dîmboviţa 203.
 Lăhăceni 275.
 Lămăşani, jud. Suceava 345.
 Lămotescu, fam. 174.
 Lămotişti, jud. Rm. Sărat 155.
 Lăngeşti 25.
 Lănţeşti, silişte 302.
 Lăptic, munte 88.
 Lăpuşani, jud. Muşcel 24, 35.
 Lăpuşna 268.
 Lăslăoani 317; — jud. Neamţ 265.
 Lăteni (sau Bucova), jud. Roman 285.
 Lăturişeni, jud. Tecuci 340.
 Lăţcani 300.
 Lăţcoia, apă 300.
 Lăzeanu 329.
 Lăzeşti, jud. Roman 324.
 Lăzăreşti (Lăzoreşti) 350; — sau Hulubeşti, jud. Dîmboviţa 197.
 Leaota, munte, jud. Muşcel, 25; — jud. Prahova 164.
 Lebegii 273.
 Lecca Constantin, pictor 98, 101.
 Lecomte de Noüy André, arhitect, 23, 255, 320, 356.
 Iefuri, ale preoţilor, 160, de la m-reă Nicoriţa 322, Socola 348.
 legător, de cărţi bisericeşti v. meserii.
 legi, pentru administraţia pădurilor m-reşti, 405; — privind depunerea mărturiilor la pierderi de acte, testamente etc. 332; — rurală (1864) 168.
 Lehcenii, jud. Tecuci 322.
 Lehneşti 283.
 Leiceşti, jud. Muşcel 35.
 Leleasca, jud. Olt, 193.
 Leloaica, jud. Olt, 193.
 lemнар, v. meserii.
 Lenş, fam. 73.
 Leon, fam., 334; — Grigore, fost m. pah. 289; — Tomşa vv. 43, 52, 53, 54, 142, 151.
 Leonteşti, jud. Roman 58.
 Leontie, ierom. 243.
 Leorda 272.
 Leoşti, jud. Romanaşi 142; — jud. Vaslui 268.
 Leoteşti, jud. Mehedinţi 181; — jud. Săcueni 66.
 Leoveanu Domnica 182.
 Lepşa, munte 350.
 Lescioara 234.
 Lespezeanca v. Ciura.
 Lespezi (Lespezile) munte, 19, 38, 224, 331; — schit, jud. Prahova 136.
 Letca, jud. Vlaşca 25.
 Letea, jud. Bacău 357.
 Letă, jud. Tutova 304.
 Leţcani 301, 302; — pe Jijia 358.
 Leucuşeşti, jud. Suceava 330.
 Leurda, jud. Argeş 24, 25.
 Leurdeanu Stroe, mare vist, ctitor m-reă Vieroşi şi Vişa, st. lui, 201.
 Leurdeni, jud. Muşcel 37, 134.
 Leveni 265.
 Levrentie, eg. Polovragi 146.
 liceul: Matei Basarab 36; — Militar 39; — Naţional din Bucureşti 194.
 Lichireşti, jud. Ialomiţa 66.
 Lichitişeni, jud. Tecuci 334.
 Liciu, fam. 334.
 Licura, jud. Vîlcea 91.
 Licurici 258.
 Lieşti 265, 273, 317, 335; — (sau Buda) jud. Suceava 330; — jud. Tutova 334, 350, 393; — schit 394.
 Lihăceşti, jud. Muscel 24.
 Lihneşti, jud. Dorohoi 337.
 Limpezişul v. Glaveşul.
 Lineşti 265.
 Liniţa 294.
 Liov 337.
 Lipăneşti, jud. Prahova 252.
 Lipia 29, 170, 194, 199; — jud. Buzău 122; — schit 248; — (— Bojdani), jud. Ilfov 66, 164.
 Lipova 265, 386; — sau Lunca Dragomireştilor 317; — jud. Vaslui 318, 333, 343.
 Lipovăţ, jud. Ilfov 113; — jud. Vaslui 299.
 Lipovu, jud. Dolj 68; — de Jos, de Sus, jud. Dolj 207; — schit, metoh la Căluu 68, 69.
 Lişna 355.
 Lişteava 159.
 Liteni 331, 402; — jud. Suceava 328.
 Liţa, jud. Teleorman 25, 199.
 Liţcani, jud. Iaşi, 340, 353, 357.
 Livada, jud. Botoşani 275.
 Livedea Caţichea, jud. Ilfov 170; — din Pietrari, jud. Vîlcea, 97.
 Livedeni 135.
 Livezilor, dealul — 142.
 livezi 70, 130, 149, 291, 311, 374; — la

- Bătiești 214; — Berindei 19; — Bîndea 214; — Călinoaia 203; — Cîrcinov 19; — Cornet 25; — Dealul Dumbrăvița 244; — Drăgășani 50; — Frasin 19; — Goleşti 25; — Groșani 187; — Hanul Roșu 61; — Huidănești 237; — Izvoarele 217; — Lipova 386; — Malul 214; — Măgura 237; — Mănicești 25; — Mărul 19; — Mușcel 19; — Ocnele Mari 50; — Piscani 197; — Piscul Cornii 234; — Piscul Hîrșii 19; — Poduri 19; — Poiana Mircii 203; — Poienița 19; — Rădășeni 346; — Roianul, Sasu 25; — Săcueni 331; — Săuca în hotarul Beșteilor 187; — Surani 66; — Surpitiurile, Șarba, Ștefănești, Talabe 25; — Trestia 19; — Valea Calului 25; — deasupra Văii Nebunului 357; — la Vizuini 25; — la Vîrtop 19.
- Livis Atanasie, eg. Zlătari 206; — Calistrat (Chiril) eg. Zlătari 206.
- Liza Dumitru, clăcaș 59.
- Locman Ioan, spițer, 348.
- Locurile Rele, metoh la Lainici 230.
- Locurile Sfinte 404.
- Logrești, — Birnici, moșie, schit, jud. Gorj 231.
- Lohana, apă 269.
- Loloeasca, jud. Prahova 109.
- Lolocești, deal 19, 25, 149, 203.
- Lopatna, prisacă 341; — vamă 170.
- Lopatnița 334.
- Lopătari, jud. Buzău 226.
- Lorești, moșneni 54.
- Lozonschi Iordache 398.
- Luca, mitropolit 206; — Grigore 401.
- Lucani, jud. Tecuci 334.
- Lucăceni 288.
- Lucăcești, jud. Bacău 340.
- Luceni 265.
- Lucești 19, 360; — jud. Tutova 304, 305, 381.
- Luceru, jud. Dîmbovița 127.
- Lucieni, jud. Dîmbovița 157.
- Luciu 199.
- Lucovița 275.
- Luica, jud. Ilfov 89, 126.
- Lumineni, jud. Covurlui 314.
- luminărie 142.
- Lunca, Banului, jud. Fălciu 340; — de la Comănești, jud. Bacău 372; — Dragomireștilor 317; — Frumoasă 28; — Morii, jud. Mușcel 234.
- Luncani 324; — jud. Bacău 281.
- Luncile, munți 19.
- Lungești, jud. Vâlcea 57.
- Lungul, munte 240.
- Lupan Buznea, ctitor la Deleni 375.
- Lupașcu, fam. 358.
- Lupescu, fam. 395.
- Lupești (dealul —) jud. Ilfov, 149, 151.
- Lupoia jud. Tutova 334.
- Lupșani jud. Ilfov 88, 116.
- Lupu (Lupul) din Cacoți, rumân 50; — iuzbașa din Călugăreni, ctitor la schitul Lapoș 53; — fost m. pah. 337, — preot 29; — vor. 53; — Gavril 276.
- lupta de clasă (răscoale, răzvrătiri, răzmerițe, zurbalnicuri) 21, 36, 46, 50, 59, 108, 113, 114, 130, 135, 147, 150, 222, 273, 285, 287, 289, 294, 297, 309, 335, 358; — v. și revoluția.
- Luți Antiohie, vor. de poartă 268.
- Luzești, jud. Vaslui 381.

M

- Macarie, călugăr 92; — eg. și cronicar 316; — ep. 271; — ep. de Roman 336; — ierom. 20; — patriarhul Antiochiei 93, 180; — Constantin, polcovnic 394.
- Macedonia 400.
- Macedonschi Dimitrie 143.
- Macovei, jud. Buzău 101; — jud. Prahova 109.
- Madona Dudu, Craiova, bis. din — 62, 258.
- magazii de rezervă, 55, 58, 162, 199; — de la Brăila 76.
- Magheriu Șerban vist. 230.
- Maglavit, jud. Romanai 258.
- Mahalale, jud. Dîmbovița 94.
- Maia, v. Dridu.
- Maica Domnului de la Dudu, jud. Dolj 32; — Precista din Dud. bis. v. Madona Dudu; — Precista, bis. din Pitești 260.
- Maicani, v. Dridu.
- Malcașoaia, jud. Rm. Sărat 199.
- Malcoteasca, jud. Buzău 28.
- Malu (Mal, Malul) 203, 214, 225, 288; — jud. Ialomița 37; — jud. Mușcel 214; — jud. Vâlcea 32; — schit. jud. Romanai 53; — Corbului, jud. Rm. Sărat 219; — Spart, jud. Ilfov v. Ogrăzeni.
- Malitinești 340.
- Malița, jud. Mușcel 25.
- Makucu Radu, răzvrătit 59.
- Mamina, baltă 108; — jud. Romanai 50.
- Mamul, m-re jud. Vâlcea 57, 58.
- Manasi, jud. Buzău 101.
- Manea, pr. 244; — vat. de zidari 100.
- Manga Dumitru 191.
- Manga jud. Argeș 24, 191.

- Manfild Iosif 349.
 Mangop 284.
 Manole Ion 240.
 Manolea v. Platonești.
 Manoleasca (Manolești) v. Hrițeni.
 Manoliu, fam. 358; — Radu 329.
 Manta, post 236.
 Manu, fam. 334.
 Manuc Carabet 377.
 Marcea, jud. Argeș 91.
 Marchetti Cav. Umberto, pictor italian 56.
 marchitanii 108; — la Ploiești 102.
 Marcu Dumitrachi Hagi, fost m. pah. 233.
 Mardarie Matei 394; — Mihai 394; — Nicolae 394.
 Mardiros, corăbier 338.
 Mareș Șt. 326.
 Mareșul, moșie 191.
 Marginea, munte 19.
 Maria, dascălița 259, — doamna lui Constantin Brîncoveanu vv. 183; — de Lozonț 398; — fc. lui Petru Șchiopul vv. 294.
 Marin, pr. 29; — cărămidar 54.
 Marotin, moșie 120.
 Marta, monahia 248.
 Martin, cupeț, ctitor la schitul Buliga 34.
 Martinești v. Bordeasa; — (sau Moxănești) 394; — jud. Vaslui 393; — jud. Tutova 304.
 Mastea, jud. Vlașca 104.
 Masloș 186.
 mașină de rachiu la Buzău 29.
 Matei post. 55; — Basarab vv. Țării Românești 20, 21, 23, 27, 36, 38, 42, 45, 50, 55, 56, 57, 59, 63, 65, 66, 77, 80, 90, 93, 96, 103, 107, 115, 119, 125, 129, 130, 132, 135, 140, 141, 142, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 159, 163, 167, 168, 178, 180, 181, 185, 195, 200, 203, 206, 229, 244, 248, 251, 255, 278, 341, 350, 351; — Ghica vv. Moldovei 267, 275, 301, 318; — al Mirelor, mitrop. 93; — Magos, m. agă 198.
 Mateești 113.
 Mateiani, jud. Dorohoi 357.
 Mateiașul 234.
 Matița 29; — bis. 27.
 Matoci, jud. Dolj 183.
 Matosești 273, 334.
 Mavrocordat, fam. 362; — Al., log. 297; — N. 389; — Nicolae hatm. 337—338.
 Mavrodolu v. Mavromolu.
 Mavrogheni (Nicolae vv.) 77.
 Mavromolu, m-re din Galați 314, 346.
 Mavros (Nicolae) g-ral 403.
 Maxinu, jud. Buzău 28, 29, 43.
 Maxutul (Maxutu) 327, 364.
 Măcăreșul Toderaș 347.
 Măcenii 273.
 Măceșani 202.
 Măcești, jud. Roman 285.
 Măceșu, baltă 38, 187; — v. Cîrna jud. Dolj.
 Măciucășeni 265.
 Măcrești 178.
 Mădărești 288.
 Măgești 353.
 Măgla v. dealul — 272.
 Măguleasca (Văleanca) jud. Săcueni 25.
 Măgura 19, 28, 29, 187; — jud. Buzău 237; — jud. Dorohoi 296, 334, 335, 337; — jud. Teleorman 199, 237.
 Măgureanca 202.
 Măgureanu, schit în Buc. 161, 163, 232.
 Măgurele (Măgurile) 19, 224, 252.
 Măgureni 247.
 Măguricea munte 19; — schit v. Trivalea.
 Măicani, jud. Fălciu 268; — pe Prut 268.
 Măicănești 19, 92; — jud. Argeș 24; — jud. Ilfov 149.
 Măinești, jud. Romanți 32.
 Mălăceni 340.
 Mălaești — (Mălaiești) 217, 298; — (Sasul) jud. Ilfov 54; — jud. Dolj 186, 258; — jud. Săcueni 179.
 Măldărești, jud. Argeș 126; — boieri 114; — jud. Vîlcea 38, 91, 248.
 Măleți 207.
 Mălinești, schit jud. Vaslui 387.
 Mălini, jud. Suceava 345, 346.
 Mălina, balta 338.
 Mălucești, jud. Buzău 43.
 Mălureanca v. Tătulești.
 Mălureni 197; — jud. Argeș 24, 25, 201; — jud. Buzău 28; — jud. Mușcel 50.
 Mălușoara, jud. Prahova 56.
 Mănăești, jud. Covurlui 314.
 Mănăilă, clucer 29.
 Mănăilești v. Izvoarele, schit.
 Mănăstireni, jud. Vîlcea 96.
 Mănăstirești, jud. Vîlcea 97.
 Mănășeni, jud. Vaslui 303.
 Măneasa munte jud. Mehedinți 187.
 Măneasca (Uleasca, Mănescul) jud. Ialomița 149, 174.
 Măneciu (Măneciurile), jud. Prahova 217 247.
 Mănești 150, 337; — (Flămînzani) 98; — jud. Dimbovița 116; — jud. Ialomița 109; — jud. Ilfov 109, 149; — jud. Prahova 123, 183; — Ulești, schit v. Ulești.
 Mănicești, jud. Argeș 24, 25.
 Mănoi 335.
 Măracineasca, jud. Ilfov 73.
 Măracinele, jud. Dolj 61, 62.

Mărăcineni 29, 32, 191; — jud. Buzău 28;
— jud. Ilfov 149; — jud. Mehedinți 28;
— jud. Mușcel 202.
Mărăciniș 81.
Mărăcinu, jud. Dolj 258.
Mărășeni, jud. Vaslui 393.
Mărășești 317; — moșnenii din — 40; —
jud. Neamț 337; — jud. Tecuci 334.
Mărăței, jud. Neamț 283.
Mărcești, jud. Dîmbovița 134, 135; — pod
peste Siret 335.
Mărculești v. Codreni; — Flămînda, m-re
în Cîmpulung 233, 285.
Mărcuța, m-re în București 121, 163.
Mărgăritești 18, 19.
Mărgeni, (sau Papalarii), jud. Romanai 58,
59, 60.
Mărgineni 399; — jud. Dîmbovița 197; —
de Sus, jud. Olt 24; — de Jos v. Bălța-
ta; — jud. Prahova 123; — m-re jud.
Prahova 30, 98, 123, 124, 200.
Măriuța v. heleșteie.
Mărmureni, jud. Roman 265, 387.
Mărul 19; — și Părul, schit 368.
Mărunțișu 29, 73, 200.
Măstacăn, jud. Neamț 353; — m-re 354.
Măstăcani (Măstăcanul) v. Nechidul.
Măstănești 175.
măsurători, cu funia 268; — cu pogonul 45,
268.
Mătăsaru Gheorghe 354; — Ioan 355.
Mătești, jud. Buzău 215.
Măturenii 50.
Mățău, jud. Mușcel 78.
Măzarei, jud. Dîmbovița 202.
Măzărești, jud. Tutova 278, 340, 350.
Măxineni, jud. Brăila 101, 174; — jud. Bu-
zău 125; — jud. Ilfov 164; — jud. Rm.
Sărat 337; — schit jud. Rm. Sărat 27,
136.
Măxinești, jud. Fălciu 268; — jud. Roman
300.
Medajdea, jud. Mehedinți 108.
Medeleni, jud. Tutova 340.
Mehedințeanu, Lupu 150, 182; — Marin
130; — Simion 180.
Mehedinți, jud. 32, 180.
Melchisedek 271; — eg. 77; — ep. 365;
epitrop al m-rii Rm. Sărat 150.
Meledic, v. Vintilă Vodă, m-re.
Meleşcani, jud. Tecuci 334.
Meletie, ep. 269, 271; — ep. de Roman
367, 380; — monahul 40; — patriarhul
Ierusalimului 308; — Macedoneanul 107.
Menți (Menții, Miluța), jud. Mehedinți 181,
186.
Menedic, v. Vintilă Vodă, m-re.
Mera v. Mira.
Merei 29.

Merezul 19.
Meria, jud. Prahova 102.
Merii, A'bi 38; — Calii, jud. Argeș 24, 25;
— Petchii, jud. Ilfov 73.
Merişani 191; — jud. Argeș 24; — jud.
Telcorman 83.
Merişescu Teodor 316.
Merişul, jud. Mehedinți 40, 186; — sau
Corbii de Piatră, moște, schit, jud. Mușcel
24, 25, 85.
Meschnea Dan 331.
meserii (ocupații, profesii) 39, 51, 54, 58,
73, 91, 118, 143, 150, 199, 265, 277, 301,
309, 341; — abagii 39, 73, 199; — ar-
gintari 73, 199; — basmangii 199; —
blănar 118; — bogasieri în Cislău 29; —
bucătar 357; — calpaccii 393, 402; —
cărămizari 54, 309; — chitari 393; —
ciobotari 393, ciocănași 91; — cârciu-
mari 199; — cofetari 39, 357; — co-
jocari 199, 402; — condicari 39; — croi-
tor 118; — doctori 39, 199; — fîntinari
39; — frigători 402; — grădinari 199;
— iconari 39; — legători de cărți 73,
269; — lemnari 91, 100; — lingurari
348; — pescar sărător 37; — postăvari
118; — rachieri 402; rudari 91, 197;
— spițeri 199, 348; — șaidacii 39; —
șindrilari 51; — tăbăcari 46, 118, 199;
— telalbași 393; — tipograf 343; — tîm-
plar 54; — zidari 54, 100; — zugravi
23, 100.
Metelu v. Brăgăreasa, jud. Buzău.
Meteore, m-re din Tesalia 61, 63 (m-rea Sf.
Ștefan de la —), 105.
Metodie, eg. 378; — ep. la Buzău 205.
Metohu 355.
Micești (Miceasca), jud. Mușcel 35, 199, 202,
213, 246, 248; — jud. Tutova 304, 305,
334.
Miclăușani, jud. Dorohoi 301, 313.
Miclescu fam. 362; — V. 355.
Micloșani, jud. Mușcel 101.
Micșani v. Pirlita.
Micșeni, jud. Botoșani 340.
Micșenești 66, 135.
Miculița, jud. Dorohoi 296; — jud. Să-
cueni 73.
Miera (Mera), m-re v. Mira.
Mierăști, jud. Tecuci 278.
miere, 155, 300; — de Camenița 268.
Mierea, jud. Dolj 195.
Mierlari, jud. Ilfov 28; — de Jos 116.
Miftodie Cazacul 276.
Mijea Șandru din Cacova 137.
Mihai (Mihail), log. 29. — nepot al lui
Ștefan cpt., ctitor la Dumbrăvița 377; —
ep. 31; — Cantacuzino, spat. 154; —

- Racoviță vv. 44, 108, 150, 291, 303, 309.
315, 333, 335, 348, 401; — Sturza, prinț
290; — Sturza vv. 336; — Suțu vv. 51,
75, 81, 371; — Viteazul vv. 68, 69, 80,
87, 93, 105, 126, 148, 149, 163, 186, 193,
221, 320, legătura lui — 59, 149, 181.
- Mihai Vodă, m-re 30, 66, 126, 152, 212,
254.
- Mihaia 113.
- Mihalache, ctitor la bis. Sf. Gheorghe —
Galați 397.
- Mihalcea, f. lui Radu cpt. din Cocorăști
154.
- Mihăiasca 178.
- Mihăeni, jud. Bacău 372.
- Mihăești, jud. Mușcel 78, 197; — jud. Olt
80, 116; — jud. Vlcea 32.
- Mihăileasca, jud. Vlașca 149.
- Mihăilescu, uricar, f. lui Vartic post. 331;
— Ioan 30.
- Mihăilești, jud. Vlașca 138, 186, 187.
- Mihnea, III Radu vv. 17, 65, 80, 142, 148,
254; — cel Rău 49, 191; — Turcitu!
90, 98, 103, 115, 141, 146, 148, 151, 221,
227.
- Mihnești (sau Păltinata), jud. Bacău 291, 340.
- Mihoae 265, 272.
- Mihoveni 202.
- Mihul, med. 379.
- Milco, băieșul 40.
- Milcov (Milcovul), apă 29, 305, 315; —
jud. Buzău 117; — jud. Olt 32, 164.
- Milcoveni, jud. Olt. 80.
- Mileasca, jud. Ialomița 101.
- Milești 273, 331; — jud. Bacău 340; —
jud. Covurlui 314; — jud. Vlcea 207;
— jud. Dolj 183.
- Miletin (Miletinul) 296, 362; — apă 350.
- mili 19, 25, 29, 37, 52, 55, 60, 66, 70—71,
80, 81, 85, 88, 94, 124, 135, 142, 151,
155, 157, 164, 172, 175, 178, 179, 181,
183, 190, 197, 202, 204, 207, 234, 279,
292, 294, 297, 300, 305, 309, 313, 314,
334—335, 348, 400.
- Milo Ianache, fost m. pah. 302.
- Milostea 147; — jud. Vlcea 49.
- Miluiți, jud. Buzău 28, 198, 215; — schit
27.
- Miluța (Menții), jud. Mehedinți 186.
- Mincu I., arhitect 177.
- Ministerul Cultelor 43, 76, 127, 139, 142,
263, 306, 404; — Credinței 60; — Do-
meniiilor 243.
- Mira, (Mera, Miera), m-re jud. Vrancea 315,
334, 383, 349.
- Mirăuță din Lăzești 324.
- Mirea 199.
- Mireni 322.
- Mircea Ciobanul 129, 169, 196, 254; — cci
- Bătrîn 85, 103, 169, 185, 191, 254.
- Mirceni 330, 331.
- Mircești 29, 103, 277, 317, 323, 340, 382;
— jud. Ialomița 37, 66; — schit 36.
- Mirești 43.
- Mirila, jud. Romanai 58.
- Miron, Barnovschi vv. 272, 280, 282, 286,
290, 322, 350; — Costin 285.
- Mironeasa, jud. Iași 308, 340.
- Miroslava 309, 331, 341, 347, 357, 399.
- Miroși, jud. Buzău 28, 43, 199.
- Misihănești (Misăhănești), jud. Roman 272,
334.
- Mislea, jud. Prahova 56; — m-rea 129, 141.
- Misleanca, jud. Ialomița 174.
- Mischii, jud. Dolj 32.
- Mișei, jud. Mușcel 78.
- Mitcăul 296.
- Mitești 331.
- Mitocul Călugărului, jud. Dorohoi 313.
- Mitorcea, munte, jud. Mușcel 78.
- Mitrea, pitar 140; — vor. 110.
- Mitreni v. Suhana.
- Mitrești, jud. Telemorman 91.
- Mitrofan, cărturar 282; — ep. de Rădăuți
338; — ierom. 293.
- Mitrofană, st. lui Nestor Ureche, vor. 343.
- Mitropolia Moldovei 264, 270, 271, 273, 288,
300, 313, 314, 320, 360, 367, 377, 379,
385, 390, 391, 393, 401; — Severinului
17, 31; — Țării Românești 17, 18, 21,
23, 34, 60, 64, 65, 66, 72, 73, 74, 81, 87,
122, 138, 152, 162, 168, 169, 172, 211,
213, 224, 228, 236, 250, 251, 252, 253
- Mișele, poiană jud. Iași 347.
- Mîndra 137, 194.
- Mîndrești 265, 268, 296.
- Mîndrișca v. Cărbunești, jud. Putna.
- Mînjești, jud. Iași 255, 308, 405.
- Mînzăți, jud. Tutova 288, 334.
- Mînzălești 226, 309.
- Mînzătești, jud. Tutova 308, 334.
- Mîrlogești 168.
- Mîrșa 19, 259; — jud. Vlașca 178.
- Mîrzea 37.
- Mîrzănești 19.
- Mladinul v. Poiana.
- Mlaștina 388.
- Mlăjețul, jud. Buzău 28, 47.
- Moara Nouă, jud. Ilfov 37.
- Mocești 228.
- Mocileni, jud. Rm. Sărat 28.
- Mociorlita, schit, metoh la Tismana 186.
- Modoia, jud. Vlcea 32.
- Modreni, jud. Rm. Sărat 45, 46.
- Modruzești (Hărboca, Vadu Cioreștilor) 28
- Moeni v. Dăești.
- Moflea, jud. Dolj 61, 62.

- Mogoș Ion 351.
 Mogoșani 50.
 Mogoșoia 115, 164.
 Mogoșești 283, 300, 308, 309, 317, 340 ;
 — jud. Buzău 28, 199 ; — jud. Fălciu
 268 ; — jud. Iași 206, 381 ; — jud. Muș-
 cel 85 ; — jud. Olt 80, 81.
 Mohorîți v. Sinești j. Tecuci.
 Mohreanu, jud. Rm. Sărat 101.
 Moii, jud. Gorj 186.
 Moinești, jud. Bacău 285, 333.
 Moinecești 113.
 Moise, spat. cpt. de roșii, log. 29 ; — Mo-
 vișă vv. 146, 302.
 Moinești, jud. Covurlui 271.
 Moldova 136, 145, 153, 220, 241, 278, 286,
 323, 339, 352.
 Moldovățul, jud. Mehedinți 108.
 Moldoveanu munte 202.
 Moldovița 284, 313, 337, 340.
 Molitvișu, munte, jud. Mușcel 25.
 Moldoveni, jud. Iași 75, 142.
 Molomoș Coșa (sau Sf. Nicolae), schit, 166.
 Mongescu Vasile, log. 230.
 Moraițoia Elena, post. 388.
 Morărești 273.
 Moreni, jud. Prahova 124, 178 ; — jud. Iași
 265, 272, 293, 341, 389.
 mori passim.
 Morloveni 329.
 mortasipia târgurilor 309, 357.
 Morteni, jud. Dîmbovița 202 ; — jud. Vlașca
 78.
 Morțești 361.
 Morțun Elena 329 ; — Pavel 329.
 Moruzi Alexandru, prinț 338 ; — Elenco
 37.
 Morunglavu, schit, jud. Vâlcea 136.
 Moscova 400.
 Moscu, fam. 360.
 Mostești 272.
 Moștește 19, 37, 54, 142.
 Moșcoteasca (Moșghiceasca), jud. Buzău 28.
 Moșești, jud. Buzău 28 ; — Pătruiului jud.
 Iași 123 ; — moșneni 54.
 Moșna, sat 306.
 moșneni 43, 58, 59, 66, 73, 117, 209, 218,
 230, 255, 259, 262, 309, 374.
 Moștești 185.
 Motnău, schit 27.
 Motohani, Rm. Sărat 45, 46.
- Motru, jud. Dolj 195 ; — m-re jud. Mehe-
 dinți 60, 132.
 Movila Tăiată 135 ; — Turcului, jud. Co-
 vurlui 265, 317.
 Movila, Ișon 302 ; — Petru, mitrop. al Kie-
 vului 93 ; — Teodor m. post. 355.
 Movileni, jud. Bacău 334 ; — jud. Iași 311.
 Movilița, jud. Putna 288, 367.
 Moxa, călugăr 107.
 Moxănești v. Martinești 394.
 Mucești, jud. Rm. Sărat 155.
 Muereasca, jud. Vâlcea 32, 222.
 Muncelul, jud. Tecuci 328 ; — Durăi, jud.
 Roman 220, 351 ; 380 ; — Lung 331 ; —
 Rotund 331 ; — jud. Suceava 357.
 Munteanu Pascal 388.
 Muntele Athos 21, 36, 80, 87, 88, 103, 110,
 117, 119, 127, 141, 144, 151, 172, 202,
 212, 281, 299, 304, 311, 314, 315, 325,
 326, 328, 333, 335, 355, 356, 371, 385,
 403, 404.
 Munteni 265 ; — jud. Neamț 280, 337 ; —
 jud. Roman 322 ; — jud. Vaslui 286, 250 ;
 — de lângă Brateș, jud. Covurlui 357.
 Muntele Manii, munte 170.
 munți passim.
 Murgăși, jud. Dolj 159.
 Murgăceni, jud. Iași 399.
 Murgeni (Murgeanca), jud. Iași 149, 167 ;
 — jud. Ilfov 149 ; — jud. Prahova 116 ;
 — jud. Vaslui 272 ; — jud. Vâlcea 32.
 Murgești, jud. Gorj 182.
 Murta sau Cîmpul, jud. Dolj 258.
 Muru, jud. Rm. Sărat 124.
 Musceleanu Gr. 54.
 Mustacov Nicolae, pit. 171.
 Mustață, fam. 362 ; — T. 363 ; — V. 362
 Mustești v. Drăgăești.
 Muscel 19 ; — jud. Argeș 24 ; — jud. Bu-
 zău 170 ; — de Jos 337 ; — schit 27.
 Mușetești (Mușătești) 25 ; — jud. Argeș 24 ;
 — jud. Olt 246 ; — (sau Sicrita), jud.
 Prahova 170.
 Mușetelul, jud. Rm. Sărat 124.
 Mușița, jud. Prahova 164.
 Mutila, Dumitru 171 ; — Vasile 171.
 Mutu, Macovei 217 ; — Pîrvu, zugrav 100.
 Muzeu, 211 ; — de antichități 56 ; — bi-
 sericesc 56, 65 ; — militar 56 ; — național
 112, 161.

N

- Nacu, fam. 382 ; — stolnic 296.
 Nadișa, jud. Bacău 281, 357 ; Fundătura —
 ei 281.
 Naniescu Iosif, fost mitrop. 265.

- Nanovice v. Gemenești, jud. Neamț.
 Nastasia, șt. lui Vîrlan 333.
 Natalia, șt. lui Radu Poenaru, ctitor la Vi-
 tanul 263.

- Natanail, proegumen și episcopul Mariei Lavre 88.
 Nădăbaico, fam. 341.
 Nădășeni 285.
 Năeni, jud. Buzău 24, 54.
 Năfurdești 334.
 Nămăști, moșie, schit, jud. Mușcel 234.
 Nănășeni, jud. Suceava 330.
 Nănești 278; — jud. Tecuci 334; — jud. Vlașca 84.
 Nănoșești, jud. Argeș 108.
 Năpîrteni 197; — (sau Teișu) jud. Mușcel 202.
 Nisipul, jud. Gorj 186.
 Năsoești v. Cetățuia.
 Năsturel, Radu, log. 89; — Udriște 107; — Herăscu 262.
 năvodari, sălașele — lor 331.
 Neacsa, fc. lui Harvat log. 132.
 Neaga, sț. lui Mitrea vorn. 110; — sț. lui Radu cel Mare vv. 134.
 Neagoe Basarab vv. 17, 23, 49, 68, 90, 92, 103, 119, 132, 134, 169, 238; — f. lui Antonie vv. din Popești 189; — post 202.
 Neagomirești, schit 318.
 Neagota din Bogdănești, jud. Vâlcea 49.
 Neagra 97.
 Neagu, boier ctitor la Căscioarele 70; — comis 20.
 Neajlov, apa 19, 70, 103, 170, 261.
 Neamț 272, 337; — județ 264; — m-re jud. Neamț 265, 284, 290, 297, 315, 316, 318, 331, 334, 336, 337, 338, 340, 343, 357, 360, 368, 402; pîrcălab de — 323.
 Nebuna 340; — jud. Dolj 68; — v. Velea.
 Necoară, log. 324.
 Nechidul (Nechitul sau Măstăcanul), schit jud. Neamț 388.
 Necoia, jud. Olt 108.
 Nectarie, arhim. 45, 51; — eg. 91; — eg. m-rii Bistrița 50; — mitrop. 102.
 Neculai Mavrocordat vv. 290.
 Neculce 276; — fam. 360; — Ion 264.
 Negel Șerban, spăt. 347; — Vasile spăt. 394.
 Negești, jud. Mușcel 78.
 Negoști 151, 187, 273, 288; — jud. Dîmbovița 157; — jud. Dolj 159; — jud. Gorj 147; — jud. Ilfov 88, 236; — jud. Mehedinți 186; — (sau Apa Neagră) jud. Mehedinți 40; — pe pîrîul Negru 272; — schit de maici jud. Ilfov 236; — v. Hîrtopașele jud. Suceava.
 Negoia 265.
 Negoia m. pah., ctitor la m-rea Bradu 53.
 Negomirești jud. Mușcel 78.
 Negoșani 70.
 Negoșina, jud. Buzău 28, 29.
 Negotești 331.
 negoș 265; — cu Brașovul 173; — al ca-
 panului 21; — cu ghiață 254; — cu rogojini 254.
 Negovani 19, 37, 149, 164, 194; — (sau Valea Călugărească) 170; — jud. Săcueni 25, 207.
 Negre din Vrancea, ctitorul schitului lui Par-tenie (Ioan Bogoslov) 350.
 Negrea Constantin spat. 331; — post 331.
 Negreasca, jud. Buzău 28, 43.
 Negreni 40; — jud. Dolj 197.
 Negrești 113, 277, 289; — jud. Iași 389; — jud. Neamț 365; — jud. Tecuci 334; — jud. Vaslui 360.
 Negri Petrache, ban 329.
 Negriștești 317.
 Negrișani, jud. Buzău 28.
 Negru, pîrîu v. Negoști; — Vodă, bis. de mir 77.
 Negrușești, răzeșii 305.
 Negulescu Gheorghe, participant la revo'u-ția 1848, 213.
 Negulești, jud. Vlașca 25.
 Negulici I. D. 176.
 Negura 335.
 Negură Ioniță 291.
 Neguri, jud. Tecuci 334.
 negustori 150, 285, 318; — craioveni 97; — turci 338.
 neînțelegeri între locuitori și arendași 59, 246.
 Nemira, munte 291.
 Nenciu 29.
 Nenciușești 149; — jud. Buzău 43, 83; — v. Ulm, jud. Ilfov; — jud. Mehedinți 186; — jud. Teleorman 85.
 Nenșișori (— de Jos) v. Armășești jud. Ia-lomița.
 Neofit, arhim 400; — ierom. 214; — mi-trop. 70, 72, 83, 152, 157.
 Netea Nouă, jud. Vlașca 104.
 Neteada, munte jud. Vâlcea 38, 50.
 Netopi 19; — jud. Teleorman 248.
 Netotul, munte 19.
 Netezești, jud. Ilfov 66; — jud. Prahova 117.
 Netezi 317; — jud. Neamț 360.
 Nicoară, fam. 334; — (Nicoariță), hatm. 322.
 Nîcodim, călugărul 132, 185, 186, 187.
 Nicolae, eg. 105; — pah. 261; — pr. 292; — vist. 50; — vor. 178; — zografu 44; — și Dumitrașco, ctitori ai schitului Bîn-dea 34; — Alexandru Mavrocordat vv. 36, 44, 55, 60, 77, 80, 123, 154, 177, 198, 206, 253, 267; — Caragea vv. 43, 172; — Filipescu fost m. agă 93; — Mavro-gheni vv. 222; — Suțu vv. 44; — Trăs-neia clucer 137.
 Nicolau fam. 37; — Gheorghe, cărămidar

- v. meserii ; — Ștefan 210.
 Nicolești, jud. Rm. Sărat 243.
 Nicolina, apa 293.
 Nicorești 278, 300, 309, 317, 322 ; — jud. Bacău 291 ; — jud. Fălciu 268 ; — jud. Tecuci 272, 273, 360, 362.
 Nicorița (sau Muntenii), jud. Roman 322 ; — (M-reă lui Nicoriță, a lui Nicoară hatmanul, Sf. Ioan cel Nou), m-re din Iași 292, 322, 334, 340, 400.
 Necșeni 331.
 Niculescu Asanache 199.
 Niculești, jud. Fălciu 393.
 Nifon, ierodiarcon, ctitor schitului — 237 ; — mitrop. 31, 179, 252 ; — patriarh 27 ; — schit, jud. Buzău 27, 215, 237, 241 ; 242, 252.
 Nikusios Panaiotachi, mare dragoman al Porții 100.
 Nil, călugărul, ctitor la Crasna 217 ; — eg. la Focșeni 304.
 Nilipești 331.
 Nilos, eg. m-rii Esfigmen de la Athos 325
 Nimirceni 265.
 Nimișești 340.
 Ninoșani, jud. Suceava 330.
 Nipileni 331.
 Nisipeni v. Beceni.
 Nisiporicești 272.
 Nisipuri, jud. Mușcel 25.
 Nisipurile, jud. Dîmbovița 54, 101, 122.
 Nișcov, apa 29 ; — (sau Nișcoveanca) jud. Buzău 28.
 Niță, fost m. agă 262.
 Nițu vâtaf 34.
 Nottara, fam. 37.
 Noua Suliță 275.
 Novaci, jud. Fălciu 303, 306 ; — jud. Vlașca 178 ; — (sau Novia) 113.
 Nucet, jud. Dîmbovița 27, 134, 135, 175 ; — jud. Prahova 116 ; — m-re jud. Dîmbovița 43, 44, 134.
 Nucșoara, munți jud. Mușcel 24, 25.
 — 130.
 Oboroceni, jud. Roman 357.
 Obrejeni, jud. Teleorman 170.
 Obrelcești, moșnenii 59.
 Obrieni 288.
 Obșteasca Adunare 336.
 obște, or. Buzău 43 ; — (ii) sătești 116.
 Ochintrești 278.
 Ochiu 268.
 Ocna 97 ; — jud. Bacău 329 ; dealul — 19 ; — lângă Tirgoviște 157.
 Ocna Mică (Ocele Mici), jud. Dîmbovița 19, 24, 25, 66, 78, 197, 204.
 ocne, milă de bani de la — 175 ; — de sare 79.
 Ocneanca (sau Siminoacele), jud. Putna 328.
 Ocele Mari (Ocna Mare), jud. Vâlcea 19, 25, 38, 49, 50, 51, 52, 60, 91, 165, 181, 183, 202, 207 ; Sf. Ioan, bis. din — 146.
 Ocnița, jud. Dîmbovița 94 ; — dealul — 19.
 Ocolna 159.
 Odaia, 60, 272 ; — jud. Tecuci 334 ; — jud. Tutova 304 ; — Chirului v. Portăreasa jud. Ilfov ; — lui Șerban 294 ; — Man-ciului, jud. Ilfov 138, 140.
 Odăile, jud. Prahova 170 ; — Grozii 265.
 odore, m-rii Secu, prădate de tătari 343 ; — m-rii Strehia, prădare 181.
 Odobeasca (Odobeni) jud. Rm. Sărat 28.
 Odobești, jud. Putna 272, 277, 300, 301, 302, 314, 315, 331, 334, 340, 357, 396, dealul — 399.

O

- Oarba, jud. Covurlui 293.
 •oameni, „răi și nesupuși“ ai m-rii Pîngărați, poruncă de strămutare și trecere între lude 234 ; — străini pentru popu'area satelor (moșiilor) 20, 29, 181.
 •Oana, schit v. Ghiocelul.
 •Oarga, jud. Tutova 334.
 •Oasele 340, 341.
 Obedeau, jud. Dolj 32 ; — școală 62.
 •Obedeau, Constatin 255 ; — Ilinca, șt. lui Costache Pandia 231 ; — Petre (Pătru) 255 ; — m. armaș 119 ; — m. serd., ctitor schitului Cioclovina de Sus 186 ; — Stanca 171.
 •Obedinul, jud. Dolj 186.
 •obiiceul pămîntului 43, 51, 343.
 •Obidiți, jud. Ialomița 54 ; — jud. Rm. Sărat 155, 193.
 •Obileasca 29, 117.
 •Obilești, jud. Ialomița 157 ; — jud. Ilfov 54, 73, 126, 153 ; — jud. Rm. Sărat 28, 216.
 •Obislav, jud. Vâlcea 147.
 •Obislavu 19 ; — (sau Uleasca) jud. Vlașca 248.
 •Obișneni, jud. Vaslui 381 ; răzeșii — 382.
 •Obișna 165, 207 ; — jud. Roman 58, 59.
 •obligații, feudale 269 ; — ale locuitorilor față de m-reă Pîngărați 324 ; — ale locuitorilor de pe moșii, împotrivire 199 ; — către m-re și domnie 78 ; — ale orășenilor din Argeș de a dregre morile m-rii 25 ; — către Poartă 60 ; refuz la plata

- Oglindești 317.
 Ogrăzeni (Ogrezeni sau Malul Spart sau Țigănia) jud. Ilfov 127, 207; — jud. Vlașca 149, 178.
 Ohaba 187; — jud. Gorj 186; — jud. Mehedinți 186.
 Ohăcanii 273.
 oi și cîrlani de Lăpușna 268.
 Ojaști (Ojești) jud. Buzău 101, 241.
 Olanu v. Băești, jud. Argeș.
 Olari 135; — (sau Bălșești) jud. Gorj 182.
 Olănescul Ilie 51.
 Olăreni, jud. Rm. Sărat v. Tigoiiu.
 olărie 59.
 O'ăsei, jud. Vaslui 340.
 Oleșești, jud. Putna 392.
 Olimpiada stareța, fondatoarea m-rii Vărătec 359.
 Ologi, jud. Teleorman 91, 170.
 Olt, apă 60, 110; — jud. 23.
 Olteni 155; — jud. Buzău 28; — jud. Dîmbovița 203; — jud. Vîlcea 32; — mahala Buc.
 Oltenia 17, 31, 165, 180, 201, 255.
 Oltenița, plasa 140.
 Oltet, apă 68; — vamă 187.
 Oncani, jud. Tecuci 334.
 Onceani 273.
 Oncești 273; — jud. Tecuci 360.
 Onești 289, 345; — jud. Bacău 291; — jud. Putna 288; — jud. Tutova 334.
 Oniceni, jud. Roman 380; — jud. Suceava 338; — jud. Tecuci 334.
 Onițcani, jud. Tecuci 334.
 Oporelu, jud. Olt 142.
 Oprea, cărămidar 54; — iuzbașa 17.
 Oprîșan fam. 334; — Constantin polcovnic 394.
 Oprîșani 345; — jud. Neamț 324.
 Oprîșeni, jud. Roman 380.
 Oprîșești, jud. Tecuci 334.
 Oprîșor (mori la —) 20.
 Orașul de Floci (sau Gura Ialomiței), jud. Ialomița 174.
 Oravița, jud. Mehedinți 133.
 Orășanca, jud. Prahova 190.
 orașeni 117; — din Cerneți 108; — din Focșani 277.
 Orășești 334.
 Orăști 202.
 Orbi, jud. Gorj 186.
 Orbicuț, jud. Neamț 283.
 Orboești 190, 199.
 Orcănești, deal 29.
 Orevița, jud. Mehedinți 18, 19, 181, 187
 Orezu, schit 57.
 Orfanotrofion 180.
 Orfelinatul gregorian 352.
 Orgești, jud. Vaslui 299; — schit 318, 343.
 Orlea, jud. Roman 91.
 Orodoleni, moșneni, v. Plenicieni.
 Ortești, jud. Suceava 337.
 Orzărești, jud. Rm. Sărat 155.
 Orzea, munte 224.
 Orzești, jud. Vaslui 272.
 Osica 59; — jud. Roman 360.
 Osieci 273.
 Oslea 178; — munți, jud. Mehedinți 187.
 Osmache, negustor 302.
 Osioiu (Osioiul) 285, 337; — jud. Iași 340.
 ospiciu 311; — de alienați 121; — de bătrîni 300; — la m-re Răchitoasa (după secularizare) pentru săraci și infirmi 333; — la m-re Tismana pentru bolnavii lipșiți de mijloace 185; schitul Ostrov loc de — 238.
 Oșanița (Epir) 177.
 Ostopcani 331.
 Ostopeni, jud. Botoșani 353.
 Ostrov, jud. Olt 80; — schit, jud. Vîlcea 24, 238, 250.
 Ostroveni, jud. Dolj 258.
 Ostrovul, m-re 140.
 Ostrovul Mic de la Cernica, schit și bis. înv — 72.
 Oșești, jud. Vaslui 347, 348, 360, 390.
 otașină v. dări.
 Otăsău, apă 49, 183.
 Otetlișanu Gr. hotarnic 58.
 Otești, jud. Vîlcea 147.
 Oticul, munte 19.
 Ormenedec v. Vintilă Vodă.
 Otopeni, jud. Ilfov 149, 162.
 Oțătoaia (sau Cozișeni), jud. Fălciu 268.
 Oțeleni 337; — jud. Iași 334; — jud. Fălciu 300, 301.
 Oțelești, jud. Tecuci 334.

P

- Paan, cpt. din Pardești 50.
 Padeș, jud. Mehedinți 40.
 Padina Oreavii 187.
 Pahomie, eg. Hurezi 114; — eg. Roaba 119; — mitrop. de Voronej 283.
 Paisie, arhim. 42, 215; — eg. Bistrița 50;
 — eg. Doljești 302; — eg. Neamț 317, 359; — eg. Sinaia, din Ianina 200; — patriarh al Ierusalimului 63.
 Paiul, parte din moșia Doljești, jud. Roman 269.
 Paladi, fam. 334, 360; — Ilinca, ctitoră

- Văratec 359; — Scarlat 389; — Theodor m. ban, episcop Răchitoasa 333.
 Palilula, jud. Dolj 120.
 Palocescu 283.
 Paltini 383.
 Panaghia, moșie, jud. Dolj 207, 208; — schit jud. Dimbovița 134, 135.
 Panair fam. 362.
 Pană cămăraș 59; — vist. 98.
 Parciu, jud. Prahova 291, 367.
 Pancea, Costache — Ioniță 331.
 panduri 90.
 Panea polkovnic 218.
 Pantea (în Serbia) 186.
 Pantelimon, m-re în Buc 82, 136, 137, 220, 225; — episcop 20, 48.
 Pantocrator, m-re 70.
 Pănuș, Costache 402; — Elena 270.
 Papăria v. Mărgeni.
 Papăria Alecu 394.
 Papazoglu, maior 129, 144, 216, 218, 219, 224, 225.
 Papova 167.
 Paraipani, jud. Ialomița 149, 150; — jud. Vlaşca 25.
 Parați 348.
 Parcelovul 331.
 Parcova 340.
 Pardești 50.
 Pardoși, jud. Rm. Sărat 45.
 Parepa (sau Inoteasca), jud. Prahova 217.
 Parîngul, munte jud. Mehedinți 187.
 Partenie, călugăr de la Biserici 350; — eg. Cotmeana 210; — Nica eg. Buliga 210, 213, 248.
 Pasărea, apă 73; — m-re, moșie jud. Ilfov 73, 138.
 Pashali, doctor 21.
 Passarowitz, pacea 96.
 Pașcani, jud. Covurlui 293; — jud. Iași 280, 288, 328, 331, 338; — jud. Ilfov 109.
 Pașcanu fam. 350.
 Pater sa, m-re în Rumeali 129, 169.
 Patriarhia, din Alexandria 74, 206, 290, 306; — Antiohie 389; — din Constantinopol 17, 36, 52, 72, 122, 193, 201; — din Ierusalim 100, 195, 236, 285, 293, 331, 341, 353; — de la Răsărit 264; — României 18.
 Patruzeci de Mucenici, m-re în Rumelia 298.
 Paul de Alep 92, 93, 161, 180.
 Pauli N. 389.
 Pauri 265.
 Pavel, căminar 73; — gram., ctitor al schitului Dealul Nou de lângă Bacău 356.
 pază, la m-rile Plătărești 143, Valea 197; — a dumbrăvilor 301; — a hotarelor 190.
 Păcăleasca (Păcălești) jud. Buzău 28, 29.
 păcură, exploatare 130, la Lăcești 285, sfinți, pușuri de — 19, 354, la Cislău, Gălbineasca, Matiaș 29, Săcueni, Verbila 124, terenuri 354.
 Păcureți v. Șoimănești.
 Păduchiosul, munte 94.
 Pădure Stan 218.
 Pădurenii, jud. Romanai 113.
 Pădurești 283.
 Pădurețul, munte 234.
 păduri 142, 149, 159, 268, 293, 374, 378, 405, defrișări 45, reguli de exploatare 139; — la Buda 291, Budești 308, Cărbunești 291, Cotunul, Crăpăturile, Fărcaș și Galul 338, Helteu 291, Largul 338, Mîndrișca 291, Păltinată 291, Pîrîl Pantii 338, Porceni 230, Rădăcinești 291, Stejarul 338, Șerbănești 291, Văleni 271.
 Pădurile, munte v. Zănoaga.
 Pășani, jud. Dolj 120.
 Păiușești, jud. Vlaşca 248.
 Pălici, jud. Vlaşca 88, 162.
 Păltinată v. Mihnești.
 Păltinișul, munte 346.
 Păltinosu 331.
 Păncești, jud. Bacău 328; — jud. Neamț 272.
 Pănești, jud. Dimbovița 175.
 Păpău v. Șăsu, munte.
 Păpeni, jud. Ialomița 167.
 Păpușari 191.
 părăsirea loturilor și viilor 130, 150.
 Părcani 340.
 Păroaia v. Iăculețele, schit.
 pârpar v. dări.
 Părtănoși, jud. Suceava 330.
 Părtești, jud. Botoșani 362.
 Păru, munte 323.
 Păstrăveni, jud. Neamț 337, 338.
 Păscărești, jud. Romanai 113; — jud. Vilcea 91.
 Pătrîlagele, jud. Buzău 54, 123.
 Pătrașco Const., post. 338.
 Pătrașcu, cel Bun, vv. T. Rom., 93, 105; — Ioniță ban 331.
 Pătrărești 92, 94.
 Pătrășcani, jud. Tutova 288, 304, 305, 317.
 Păroaia, schit jud. Dimbovița 64, 239, tg. de la — 19; — din Vale, jud. Dimbovița 239.
 Pătrușani, jud. Iași 288.
 Pătulele, jud. Mehedinți 110.
 Pățești, jud. Covurlui 314.
 Pățiți, jud. Argeș 24.
 Păucești, jud. Fălciu 340.
 Păuleni (Poleni), jud. Iași 337.
 Păulești, jud. Prahova 102, 190; — jud. Teleorman 101.
 Păuna, șt. lui Drăghici Cantacuzino 210

- Păunești, jud. Putna, m-reă, moșie 286, 287, 334.
 Păușa, jud. Argeș 91.
 Păușești, jud. Iași 352; — jud. Vâlcea 49 (pe Otăsău), 108, 113.
 Pea, fam., din Filiași 195.
 Pecea, m-re 30.
 pedepse (și răscumpărare de la — cu moarte) 52, 302, 335, 341.
 Peleteicu, moșie, schit jud. Rm. Sărat 154, 155.
 Peletuci, jud. Neamț 288.
 Pelimon A. 154.
 Pelinoasa 331.
 Peneni 285.
 Peneti Hrisant Hurezeanul, eg. Bucovăț 61.
 Peneu, jud. Covurlui 340.
 Penișoara 265.
 Penișoară Constantin, post. 269.
 pensionari 129, 299, 323.
 Pensionatul de fete Lazaro — Oteteleșanu 259.
 Penteleu, munte 29, 381 (cașcaval de —).
 Peonu 194.
 Peretu, jud. Olt 80.
 Pereț Petrache, stol. 175.
 Pereți, jud. Vlaşca 164.
 Perieți (sau Cotorca), jud. Ialomița 101, 170; moșneni — 43.
 Perişani, jud. Romanați 58.
 Perişanu Manea, m. clucer, din Drăgășani 246.
 Perişeni, jud. Covurlui 360.
 Perişoru, jud. Dolj 61, 62.
 Perlea Natalia, stareță la m-reă Suzana 247.
 Persica, v. Piersica.
 Perşani 59.
 Perşinari, jud. Dîmbovița 134, 135.
 Perticari, pit. 93.
 Pescaru, jud. Dorohoi 405.
 pescărie, pe moșia Cacomeiu 37.
 Pesticevul, jud. Mehedinți 186.
 Pestrea, moșie 170; — munte 19.
 Peșciacov Dem. G., subdirector al Arh. St. Buc. 355.
 Petcul Iamandache 269.
 Petiș Dușu 247.
 Peștișani, jud. Gorj 24.
 Petrăchioaia, jud. Ilfov 122.
 Petre cpt. 351; — ceaprazar 178.
 Petrescu G. 66.
 Petrești 265, 301, 308, 309; — jud. Gorj 182; — jud. Iași 405; — jud. Mehedinți 186; — jud. Mușcel 35, 157; — jud. Tecuci 334; — jud. Vaslui 393, — sau Sasova 286, — Icușeni jud. Roman 300; — de Jos, de Sus jud. Vlaşca 104.
 Petricani 308, 317; — jud. Neamț 340.
 Petriceico, fam. 334.
 Petriceni, jud. Suceava 275.
 Petrilești, jud. Neamț 337, 338.
 Petrimănești 288, 334.
 Petrino, cpt. 352.
 Petroaia, jud. Rm. Sărat 219.
 Petroșanca, jud. Vlaşca 84.
 Petroșița 224.
 Petrovița, vama de la — 187.
 Petru, Alexeevici, împărat al Rusiei 400; — Cercel, vv. T. Rom. 23, 50, 129; — Movilă, arh. și mitrop. al Kievului 77, 318; — Mușat, vv. Mold., 316; — Rareș vv. Mold. 276, 282, 284, 299, 330, 336, 339; — Șchiopul, vv. Mo'd. 276, 278, 282, 294, 308, 339, 376; — cel Tânăr, vv. T. Rom. 49, 141.
 Petruceni 288.
 Petrușica 357.
 Piatra, jud. Iași 357; — jud. Mehedinți 186; — jud. Romanați 58; — (sau Stărița) 238; — Cislăului, jud. Buzău 54; — lui Builă, munte 38; — lui Lehasiu, munte 19; — Neamț 316, 323, 360.
 Piciorul Caprei, munte 29.
 Piciorușul, munte 197.
 Picul Iorga 268.
 Pieptea, jud. Teleorman 25, 140.
 Pieptești, jud. Teleorman 88.
 Piersica, jud. Ialomița 78, 116, 149, 153, 199.
 pietrar v. meserii.
 Pietrari, jud. Dîmbovița 123; — jud. Vâlcea 32 (sau Poenari), 50, 97.
 Pietrele, jud. Vlaşca 84, 88 (și baltă); — Albe, munte jud. Mehedinți 40.
 Pietreni, jud. Vâlcea 186, 187.
 Pietroasa, jud. Buzău v. Bădeni; — de Jos, jud. Buzău 55.
 Pietroiu v. Tîmburești.
 Pietrosul, munte 19.
 Pietroșani, jud. Vlaşca 82.
 Pietroșița, schit jud. Dîmbovița 203.
 Pildești, jud. Roman 272, 277.
 Pilipăuți 296.
 Pimen, eg. Cernica 72; — mitrop. Mold. 336.
 Pinul, jud. Buzău 28; — Mare și — Mic, schituri jud. Buzău 27.
 Pionul v. Hangu.
 Pipărcani 340.
 Piperești, jud. Iași 293.
 Pipoița, jud. Dîmbovița 203.
 Pisa (Italia) 20.
 pisar, leșesc 357 (Stanislav); — unguresc 348, 357 (Andrei).
 Piscan, Badea 196; — Mihail pîrcib. 196; — Vlaicu m. log. 196.
 Piscani, jud. Dorohoi 265, 286; — jud. Mușcel 157 (sau Gorganul), 172, 197, 202.

- Piscul 311; — jud. Dolj 68, 159; — jud. Ilfov 170, 193; — jud. Tecuci 328; — Bălan 124; — Ciorii 168; — Cornii 324; — Cumpătului 240; — Danciului 83; — Furului 99; — din Goești 265; — Hîrșii 19; — Leaotei 25; — Mircii 197; — Netotului 19; — Petrișanilor 123; — Pupezei 38; — Suești 317; — sau Vîrtoapele 29.
- Pisculești 262; — jud. Prahova 170.
- Pitarul, jud. Vlașca 178.
- Pităreasa, jud. Buzău 28.
- Pitcărești de la Corod 331.
- Pitești 331; — moșie, or. jud. Argeș 19, 24, 52, 85, 124, 127, 139, 202, 207, 248, 260; case, locuri în — 19, 25, 172, 249, 260, mori și pive 19, 25, 202, 248; — *biserici*: Sf. Gheorghe 260, Sf. Ioan 168, Sf. Nicolae (Bis. din Tîrg — Coastă) 260; — schitul Buliga din — 34; vama — 25.
- Pitica, munte 190.
- Piticesti, jud. Roman 340.
- Pitici 334.
- Pitulăți, jud. Rm. Sărat 28.
- Pițcani, jud. Iași 357.
- Pițgaia, jud. Ilfov 101, 174.
- Pițgăi 38.
- Pîrăscul (vii în hotarul —) 37.
- Piua Petrii, jud. Ialomița 174.
- pive 73, 151, 304, 376; — la Costești 50; — la Vintilă Vodă 29; — de abale, pe apa Tezluiului 110; — de sumane, la Bădilița, Gulița, Între Gîrle, Platonești, Valea Poienei 331.
- Pivnicerești, neamul — lor 394.
- Pizdelești, jud. Buzău 28.
- Pizdeni v. Crăstești.
- Picleanu, m. clucer 237; — Nicolae 241.
- Piclele (sau Policiori, sau Picleni sau Madeni) jud. Buzău 28, 29, 43, 47, 62 (moșneni); — (sau Bătrînul sau Ghereașca) jud. Rm. Sărat v. Ghereașca.
- Pîngărați, apă 323; — m-re jud. Neamț (numită și Sihăstria lui Simeon, Schitul lui Simeon, M-re a lui Amfilohie) 323, 337, 353, 354; — moșie 323, 340, 353.
- pîrcălab, de curte 142; — de tîrg 142.
- Pîrcălabul, munte jud. Vîlcea 97.
- pîrcălabia iarmaroacelor, de pe moșia m-rii Copou 357.
- Pîrîiani 187.
- Pîrîianul Danciul, log. 146.
- Pîrîul 50; — (sau Crivinele) jud. Gorj 186; — Pantii, munte 337, 338.
- Pîrjolu v. Cîmpeni.
- Pîrlita, sau Cioroaița sau Vîrfulești, jud. Teleorman 199; — (sau Micșani), schit jud. Dîmbovița 87, 88; — sau Stîngaci jud. Tutova 304, 305, 334, 381.
- Pîrlîți 278; — jud. Ialomița 167; — sau Cîreșov, jud. Olt 80; — sau Tîmpeni, jud. Rm. Sărat 28, 29.
- Pîrșcov, apă 29, 237; — Pîrșcoveni, Lunca Frumoasă, Robești sau Stăniilești, moșie jud. Buzău 27, 28, 29; — schit 27.
- Pîrșcoveanu Șt. post. 171.
- Pîrșcoveni, jud. Romanași 58.
- Pîrvești v. Cruceanu.
- Pîrvu clucer 61; — Ionașcu, colivar din Iași 357.
- Pîrvu, sat 51.
- Plaiul (sau Piscul Mircii), jud. Dîmbovița, munte 197; — Orzei, munte 19; — lui Pătru, munte, 78; — Proșia, jud. Gorj 97.
- planuri, de moșii 168, 268, 293; — pt. m-re a Spirea din Deal 172.
- Platonești 40; — (sau Manolea), jud. Suceava 330, 331, 340.
- Plavia, jud. Prahova 116.
- Plăcîneni, jud. Tecuci 334, 335.
- plăiești, ceruți de m-re a Tismana 187; scutire de plăiești 324.
- Plăișorul, munte 19, 25.
- Plăseala, munte 187.
- Plășeni, jud. Ilfov 142.
- Plătărești, m-re, moșie jud. Ilfov 19, 66, 140, 405.
- Plătica, jud. Mușcel 35.
- Plăviceni 32; — jud. Gorj 50; — jud. Romanași 32, 253.
- Pleașa, moșie 217; — munte 147.
- Plenicieni sau Orodoleni, moșneni 69.
- Plenița, jud. Mehedinți 68.
- Plêșa 124.
- Plêșcoiu (Plăcicoiu), jud. Buzău, — de Jos, de Sus 28, 47.
- Plêșeni, jud. Tutova 304, 334, răzeși de — 305, 398.
- Plêșești 52, 266, 288, 317, 360; — jud. Hîrlău 296; — jud. Rm. Sărat 28, 95 (sau Drugani); — jud. Suceava 313; — jud. Tutova 334; — jud. Vîlcea 91.
- Plêșoiu 221; — jud. Romanași 50.
- Plêști 296.
- Plêtești, jud. Ialomița 149.
- plocoane, împărătești, al steagului 60.
- Ploesteanul v. Ghermano.
- Plohariza Dimachi vor. 394.
- Ploiești, moșie 102; — or. jud. Prahova 73, 128, case, locuri 66, 194, 241; — incendiu 176; — vamă 190.
- Plopana, jud. Tutova 340, 353.
- Plopeni 130; — jud. Fălciu 268.
- Plopești 272.
- Plopi 25, 217; — v. Belcești, jud. Iași; — Vechi jud. Rm. Sărat 243.
- Plopșor, jud. Gorj 182.

- Plopu (Popul) jud. Argeș 24 ; — jud. Bacău 353 ; — jud. Buzău 37 ; — jud. Dolj 120 ; — sau Băneasa jud. Ialomița 25, 37 ; — jud. Suceava 337 ; — v. Roaba.
- Plosca, baltă 187 ; — moșie jud. Teleorman 199.
- Ploștina (— Drăgoeștilor) 186, 187.
- p'ugari, în Buc. 199.
- Plumbuita, m-re în Buc. 141.
- plute 318.
- Poarta Otomană 32, 272.
- Pobrata, m-re v. Probota.
- Pociovaliștea, jud. Ilfov 164.
- Pocoleani, jud. Suceava 337.
- Pocrov, m-re, schit 318, 333.
- Pocruia, jud. Gorj 186, 187.
- Pocșa, jud. Dîmbovița 101.
- Pocșești, jud. Bacău 283.
- Podari v. Imnicu.
- Podbolești, jud. Dîmbovița 28, 101.
- Podeni 265 ; — jud. Mehedinți 186 ; — jud. Prahova 75, 252 ; — schit 27, 190.
- Podgoria 66, 170, 367 ; — pe Vîlsan 85.
- Podoleni 306, 354.
- Podu, Bărbierului 405 ; — Broșteni 202 ; — Frumos 288 ; — lui Gherman 340 ; — Lacului, jud. Rm. Sărat 251 ; — Pitarului (sau Tufeni) 83, 405 ; — Rizii, jud. Dîmbovița 94 ; — Turcului, jud. Tecuci 360.
- Poduri, livezi la — 19.
- poduri 300 ; — pe drumurile de poștă spre Brăila și Ploiești 128 ; — la Vlăduțeni 360 ; — peste Prut 294 ; — peste Siret 331, la Ilcești, Mărcești și Văcărești 335 ; — umblătoare, pe Bistrița, la Holtești 357, pe Siret 318, la Agiuțeni 357.
- Poenari 150, 157, 371 ; — jud. Ilfov 175 ; — jud. Mușcel 78, 157, 202 ; — jud. Teleorman 25 ; — sau Alimănești 191 ; — sau Clinciu, jud. Buzău 28 ; — sau Pietrarii jud. Vilcea 32 ; — sau Poieni jud. Vaslui 272, 371 ; — de Sus sau Cojocăreanca 191. v. și Gherghina prelb. de —
- Poenu Jorđache, pit., 165 ; — Radu, serdar 263.
- Poenăreasa Stanca 230.
- Poenărei, jud. Mușcel 24.
- Poenesti, jud. Tutova 304.
- Poeni 291 ; — jud. Ilfov v. Brănești.
- Poenița 117.
- Pogana v. Coțmănești.
- Pogoniana, arhiepiscopie, eparhie, m-re în Rumelia 53, 54, 55, 177, 196.
- pogonărit v. dări.
- Pogonești, jud. Tutova 350.
- Pogorești v. Stolniceni.
- Pohribeni v. Sîngăceni.
- Poiana 337, 340 ; — jud. Bacău 283 ; — jud. Buzău 123 ; — jud. Gorj 113 ; — jud. Ialomița 24, 73 (sau Erciuleasca) ; — jud. Olt 85 ; — jud. Prahova 101, 136 ; — jud. Vilcea 113 ; — de Jos, jud. Ialomița 24 ; — Ascunsă, jud. Buzău 28, 145 (sau Stupinițe), 226 ; — Bogoslov v. Bogoslov ; — Bucureștilor, jud. Romană 68, 110 ; — Chilii, jud. Vaslui 381 ; — Cîrnuțui, jud. Vaslui 347 ; — Dumbrăvița, jud. Tecuci 265 ; — Lacului 248 ; — Lungă, jud. Roman 380 ; — Lungă, jud. Botoșani, v. Icușeni ; — Manciuului 28 ; — cea Mare 350 ; — Mărului 144, 154, 215, 216, 219, 241, 244 ; — Menedicului, jud. Buzău 28 ; — Mireii 203 ; — Mladinului 265 ; — Neruja 244 ; — Rusului, schit jud. Buzău 244 ; — Rușilor 353 ; — Siretului 331 ; — Socii 345 ; — Șandrului, jud. Tecuci 334 ; — lui Șepitici 275 ; — Tolici, jud. Neamț 360 ; — Vîlcului, jud. Buzău 226.
- Poienile, jud. Neamț 340 ; — jud. Roman 371 ; — jud. Vaslui 347 ; — Cornaciului, jud. Botoșani 296.
- Poienița 19.
- Pojărești v. Căscioarele.
- Pojăreasca, jud. Ia'omița 37.
- Pojoreni, jud. Fălciu 267.
- Pojoriți, jud. Buzău 28.
- Poleni v. Păuleni.
- Policarp arhim., eg. m-rii Mihai Vodă 212.
- Policiori, jud. Buzău 28 (sau Pîclele), 43.
- Polidoros Ioanichios, eg. m-rii Valea 196.
- Polidreanca, jud. Teleorman 193.
- Polimeridis 210.
- Polițeni, jud. Tutova 334.
- poliție Bicăz 283 ; — Buc. 55.
- Polonia, polonezi 264, 265, 276, 318, 341 (așezare pe moșia Galata), 346, 357.
- Polovinele, jud. Romană 58, 59.
- Polovragi, m-re, moșie jud. Gorj 52, 60, 112, 114, 146, 147.
- Pomeți 399.
- Pop Vasile, doctor, inspector al școlilor 349.
- Popa Ana 394.
- Popa, baltă 38.
- Popăuți, m-re — schit, moșie jud. Botoșani 275, 307, 313, 389.
- Popeasca, jud. Ilfov 178.
- Popeni, jud. Tecuci 328.
- Popescu, Costache 245 ; — Ion și Simeon. stolnici 374 ; — Ștefan 374.
- Popești 66, 96, 117, 127, 199, 283, 309, 337, 399 ; — jud. Dolj 68 ; — jud. Ilfov 170, 175 ; — jud. Neamț 283 ; — jud. Vilcea 113 ; — jud. Vlașca 138 ; — de Jos, jud. Ilfov 140 ; — de Sus (sau Veleșeni) 265.
- Popi, jud. Tecuci 328 ; — jud. Tutova 334.

Popișcani (sau Balteți) de la Cîrligătura 300.
 Popînzălești, jud. Romanai 32.
 Popîrțat Gheorghe, pr. 258.
 Poporate (Serbia) 186.
 Poporul, jud. Bacău 357.
 Popovici Gheorghe 394.
 Popp Mișu, pictor 98, 101, 222.
 Popșă 94.
 Porcenii 230.
 Porcești, jud. Neamț 283.
 Porlogescu, Constantin (Dinu), f. pr. Radu —, și Nicolae f. său, cîitori la schitul Crasna 217.
 Poroina 187.
 Poroinica (sau Sălceanca), jud. Dîmbovița
 Portăreasa (sau Odaia Chirului), jud. Ilfov 66.
 Portărescu Barbu 258.
 portărit, taxă de — 187.
 Porușești 288.
 Posadnici 265.
 poslușnici 52, 81, 94, 197, 268, 282, 289, 348.
 Posobești, jud. Buzău 28, 145.
 postăveri v. meserii.
 Postîrnacu 164.
 Postolache, comis v. Apostolache; — m spat. 294.
 poștă 43, 60, 128.
 Potcăești 265.
 Potcoava, jud. Ilfov 191, 236.
 Poteca Eufrosin, arhim., eg. Motru 132, 133, 161, 186.
 Potecu, schit 27.
 Potelu (— Ianca), jud. Romanai 50, 51, 110.
 Potîrcă 360.
 Potlogeni, jud. Neamț 337.
 Potoaia 130.
 Potoceanca, jud. Buzău 28.
 Potocești 186, 187.
 Potrojeni, jud. Dolj 258.
 poverne 29 (la Cislău), 341.
 Povarul, jud. Dolj 61.
 Povărați, jud. Gorj 97.
 Poznan cpt., fr. Milco băieșul 40.
 Prahova, județul 228, vama 104, 170.
 Pravulcești, parte din Tîfești 350.
 Prădești 246.
 Prăjasca, jud. Săcueni 25.
 Prăjescu, fam. 341, 358; — Lupu m. med. 293; — Răducanu vor. 357.
 Prăjești, jud. Bacău 328, 334.
 Prăvăleni, jud. Argeș 24.
 prăvălii 29, 32, 101, 115, 122, 145, 153, 194, 300, 313, 315; — în Bacău 280; — Botoșani 331, 363; — Buc. 29, 88, 116,

149, 170; — Buzău 29, 241; — Cernăuți 108; — Cotnari 318; — Craiova 50, 165, 181; — Focșani 29, 219, 265, 277; — Galați 265, 318, 402; — Hănăseni 286; — Iași 265, 272, 277, 278, 280, 286, 318, 320, 363; — Neamț 272, 318; — Tg. Frumos 318; — Tg. Ocna 288; — Panciu 367; — Ploiești 66, 102, 194, 241; — Roman 272; — Tîrgoviște 37, 106, 113; — Vaslui 318; — Vîtolți, Zărnești 286.
 Precajba, m-re, moșie jud. Dolj 165, 206; — jud. Romanai 193; — (sau Cotorca) jud. Teleoramn 83; — jud. Vlaşca 178.
 Precești 187.
 Precista, (Bis. Domnească, Bis. Adormirea) din or. Bacău 325; — de la Ocna, m-re în Tg. Ocna 302, 328, 337, 340, 391; — m-re în Galați 326, 336; — Mare, m-re în Roman 327.
 Preda, cpt. 50; — m. clucer 50.
 Predeal, schit jud. Prahova 27, 200, 240.
 Predeleni, jud. Buzău 126.
 Predescu C., stol. 21.
 Preotești, jud. Olt 142.
 Predetici Ioan, hotarnic 29.
 preemțiune 21, 265.
 Prejbeanu, boierii — 138; — Catinca 30; — Safta clucereasă 191.
 Preotesle, munți jud. Mușcel 25.
 Preuțești (Preotești), jud. Suceava 329, 331, 337, 345.
 preventoriu pentru copii la m-re Brebu 56.
 Priba, jud. Vlaşca 138.
 Priboeni, jud. Mușcel 78, 88.
 Priboiul, jud. Dîmbovița 203.
 Prigori 317.
 Prigoria, jud. Gorj 207.
 Prilepet, vama de la — 187.
 Priporul, jud. Putna 367; — Hunilor, jud. Rm. Sărat 219.
 Prisaca 186; — jud. Vlaşca 178; — jud. Suceava v. Dolhace.
 prisăci (și stupi) 52, 268, 294, 296, 299, 300, 305, 376; — la Bălișești 334, Borlești 353, Braniște 353, Comarna 348, Crăești, Crucea de Jos, Dragomirești, Gheorghești 334, Lăzești 324, Măstacăn 353, Nadișa 357, Petrești 309, Popești 337, Poporul 357, Protopopeni 331, Răchitoasa, Secătura 334, Tămășani, Trestioara de la Bohotin 309, Valea Sării 334, Vaslui 357, pe Vaslui 348, la Văsiești 29; locuri de —, la Bărboși, Ciofenei, Dereneu, Fundoi, Itchil. Lopatna, Miroslova, Tomești 341.
 Prisăcani 265.
 Prisăceni, jud. Mehedinți 91.
 Prisiceni, jud. Vlaşca 58, 172, 202.
 Prislop, jud. Argeș 85; — munte 104, 147

Pistol 110.
 Privalul (sau Răflești), jud. Tecuci 272, 328.
 Priviți, jud. Buzău 28, 174.
 Probota, (Probrata, M-reă Sf. Nicolae din Poiană sau din Poiana Siretului), jud. Suceava 283, 318, 330, 336, 337, 340, 341, 342, 362; — sau Heciu, moșie, jud. Suceava 330
 procese 66, 104, 113, 133, 152, 162, 262, 273, 296, 298, 312, 380, 398, 406.
 Procica 29.
 Procopie, eg. Galata 309.
 Prodilești, jud. Dîmbovița 134.
 profesori particulari 319.
 Profirul, schit 27.
 Prosenicul, jud. Ilfov 37.
 Prosia (Costești), schit, jud. Argeș 24, 26, 250.
 Proșca 54 (moșneni), 149.
 Protopeneni 341, 362; — jud. Suceava 330.
 Protopeni — Ducăi (Bu'eni sau Chișculești), jud. Vaslui 299.
 Protosinghelul, jud. Prahova 252.
 Provița, jud. Prahova 101
 Pruncu 360.
 Prudenți, jud. Vâlcea 32, 183.
 Prundu, jud. Argeș 24; — jud. Vâlcea 84.
 Pruni, jud. Ilfov 170.
 Prut, apă 268, 293, 294, 300, 309, 331, 357.

psaltiri, în lb. slavă 107; — a Mitrop. Veniamin 306.
 Pucheni, jud. Prahova 193; — Mari, — Mici 170.
 Pucioasa 18.
 Puhoiul, jud. Neamț 360.
 Puiești, jud. Rm. Sărat 243.
 Pulași, jud. Romanai 113.
 pulberărie, construire 89.
 Puliani 69.
 Punga 388.
 Punghina, jud. Mehedinți 207, 255.
 Puțineni, jud. Tutova 306.
 Pupăza 88.
 Pupezeni, jud. Ialomița 122, 262, 273, 274.
 Purani, jud. Vâlcea 84, 178.
 Purcăreni, jud. Argeș 85; — jud. Mușcel 202.
 Purcelești 353.
 Purcești, jud. Putna 360.
 Pușcașul Gheorghe 41.
 Putineiu, jud. Vâlcea 99.
 Putna, apă 125, 219, 324, 334; — m-re jud. Suceava 265, 284, 288, 302, 399, 340; — ținut 271.
 Putneștii de Sus 335.
 Puținței, jud. Teleorman 18, 19, 43; — jud. Vâlcea 82.
 Puțurenii, jud. Dorohoi 286.
 Puțurile, jud. Dolj 113.

R

Raci, jud. Gorj 182.
 Racotă, fam 238.
 Racoți 187.
 Racovățul, jud. Mehedinți 186.
 Racovița 113, 360; — jud. Dîmbovița 134; — jud. Mușcel 197; — jud. Vâlcea 82, 98 v. și Cacaleți.
 Racoviță, fam. 341; — log. 348; — Anica polcovnicească 394; — Cehan vv. 269; — Neculai 341; — Radu (Răducanu) m. log. 328.
 Rada, doamna, fc. lui Vlaicu vist., st. lui Vintilă Vodă 53.
 Radila, munte 170.
 Radomirești, jud. Bacău 328; — jud. Rm. Sărat 155.
 Rados'avu, munte 66
 Radovanu, jud. Argeș 24; — jud. Doj 61, 68.
 Radovici Manolache, serd. 369.
 Radu, fost m. armaș, ctitor schitului Urechesti 34; — ban 221; — cămăraș 217; — cpt. din Cocorăști, ctitor la m-reă Rm. Sărat 154; — m. comis, ctitor la m-reă Bradu 53; — log. din Țigănești 170, 171;

— sluger 203; — f. lui Ianache 130; — și Petru din Pîrîiani, strămoși lui Danciu Pîrîianu 146; — de la Afumați vv. 23, 143; — Buzea, armaș 68; — cel Frumos vv. 92, 169; — Iliș vv. 141; — Leon vv. 52, 77, 104, 142, 205; — cel Mare vv. 27, 31, 92, 103, 107, 129, 134, 157, 169, 191, 203, 238; — Mihnea vv. 69, 105, 134, 141, 148, 191, 219, 309; — I. Negru vv. 85, 185, 186, 229; — Paisie vv. 17, 27, 93, 103, 129, 141, 157, 170, 196; — Șerban vv. 24, 69, 83, 119, 200, 201.
 Radu Vodă m-re în Buc. 73, 103, 126, 148, 161, 191.
 Rafail (Rafailă), călugăr 365, 390.
 Rafailă, jud. Vaslui 306, 348; — (Buda —), schit, jud. Vaslui 303, 318, 347, 348, 349, 390.
 Raffet D. A. gravor 101.
 Ra'ea Gr., m. hatman 171.
 Ralet I., vor. 20.
 Ra'uceni 275.
 Ramand', post 269
 Ra'eti, fam. 395.
 Rasa (sau Ursoaia), jud. Ilfov 37, 127.

- Ratina v. Jilișteea.
 Razu, fam. 334.
 Răcăilești 273.
 Răcăuți 288, 289.
 Răceni, moșnenii — 255 ; — jud. Ialomița 149.
 Răcești (sau Todirești), jud. Vaslui 347, 390.
 Răchiteni 277 ; — jud. Roman 357.
 Răchitișul, munte 350.
 Răchitna 345.
 Răchitoasa, jud. Tecuci 334 ; — m-re jud. Tecuci 300, 318, 333, 334.
 Răchița 159.
 Răchiți, jud. Argeș 24.
 Răcița 186.
 Răciulenii, jud. Neamț 337.
 Răciulești, jud. Fălciu 340.
 Răcoasa, jud. Putna 361.
 Rădăcineasca, jud. Covurlui 341.
 Rădăcinești, jud. Argeș 18, 91 ; — jud. Tecuci 291, 292, 340, 350.
 Rădășeni, jud. Suceava 345, 346.
 Rădăuți, episcop de — 338
 Rădeana 288.
 Rădeni, jud. Tutova 331.
 Rădești 278 ; — jud. Mușcel 197 ; — jud. Olt 157 ; — jud. Tutova 374.
 Rădișoara, jud. Roman 58.
 Răducanu, m-re în Tg. Ocna 328 ; — preot 203.
 Răducești, jud. Rm. Sărat 95.
 Rădulescu, I. Eliade (Heliade) 76, 161, 176 ; — Toma, ing. hotarnic 213.
 Rădulești, jud. Buzău 45, 46 ; — jud. Ilfov v. Amărăști.
 Răflești 317 ; — jud. Tecuci v. Privalul.
 Răghiga, jud. Ialomița v. Căzănești.
 Răghinari, deal în com. Vintilă Vodă 205
 Rămești 50.
 Răpedea, în Vrancea 367.
 Răpșani 159.
 Rășani, jud. Tecuci 272.
 Răsimnici, jud. Ilfov 66.
 Rășinari 334.
 Rășnăuți 273 ; — jud. Vaslui 268, 300.
 Răstoaca 106.
 Răsturnăți 170.
 Rășuceni, jud. Vlașca 178.
 Răsunete, jud. Suceava 330
 Rătescu Muza 70.
 Rătești 317 ; — jud. Buzău 28, 157, 241 ; — jud. Prahova 170 ; — jud. Vâlcea 113 ; — schit, jud. Buzău 27, 215, 237, 241.
 Rătuneiu, munte 224.
 Rătunda, jud. Buzău 28, 189.
 Răuțești 322, 331, 337.
 Răusenii 298 ; — jud. Botoșani 306.
 Răvcăuți 345.
 război (războaie) 160 ; — balcanice 193 ; — Crimeii 318 ; — din 1716—1718, 198, 335 ; — din 1768—1774, 23, 83, 169, 172, 198 ; — din 1786—1792, 23, 77, 114 ; — din 1828—1829, 172 ; — de Independență 93 ; din 1916—1918, 177, 193.
 Războieni 316.
 răzeși 155, 268, 274, 280, 281, 283, 285, 289, 297, 301, 305, 309, 313, 314, 322, 334, 374, 376, 377, 380, 382, 384, 398 ; — din Aldești 265 ; — din Andreești 292 ; — din Bahne 265 ; — din Brătești 369 ; — din Burgusești 368 ; — din Butești 368 ; — din Butura 314 ; — din Cara 314 ; — din Corodești 305 ; — din Coșuteni 297 ; — din Crăsnășeni 268 ; — din Crucea de Jos 368 ; — din Cuca 322 ; — Domoșeni 313 ; — din Filipești 292 ; — din Filozofi 286 ; — din Fîrșănești 314 ; — din Furceni 318 ; — din Galbeni 322 ; — din Gîrceni 387 ; din Lucești 305 ; — Mi-cești 305 ; — Negrușeni 305 ; — din Oșești 348 ; — Pleșeni 305 ; — din Ră-cești 322 ; — din Rogojeni 314 ; — din Sîrbi 286 ; — Sîngaci 305 ; — din Șol-dănești 368 ; — Tătarani 268 ; — din Urziceni 265 ; — din Vicoleni 322.
 Răzimești, jud. Putna 334.
 Răzleți, jud. Argeș 108
 Răzvad 19 ; — jud. Dîmbovița 28, 92, 101 ; — jud. Ialomița 94.
 Răzvan, cpt. 153.
 Răzvan, m-re în Buc. 153, 162.
 Rebegi, jud. Dolj 68, 69.
 Recăuți 289.
 Recea 243 ; — jud. Olt 24 ; — jud. Vâlcea 49 ; — schit jud. Buzău 243, 368.
 Recica 120 ; — jud. Roman 32.
 Redea, jud. Vâlcea 108 ; — Caracal, jud. Roman 58.
 Rediu (Rediul) 265, 298 ; — munte, jud. Gorj 97 ; — Breazului, jud. Iași 357 ; — lui Tătar, jud. Iași 347, 357.
 Reșanii 293.
 Repedea 348.
 Reșca, schit 49.
 revoluția (zaveră), din 1821, 114, 137, 150, 185, 238, 241, 291, 292, 297, 332, 343, 345, 397 ; — din 1848, 46, 60, 90, 91, 124, 218, 141, 179, 213 ; — v. și lupta de clasă.
 Răzăcești 288.
 Rezeni 58.
 Ripiceni, jud. Suceava 330.
 Rîșipă, jud. Dolj 68, 69 ; — jud. Vâlcea 32.
 Rîzeanca, jud. Ialomița 170.
 Rîzu Grigore, spat. 394.
 Rîcești, jud. Tecuci 322.
 Rîiosu (Rîiosul), jud. Buzău 197, 199

- Rîioşanu, fam., ctitorii m-rii Strîmba, jud. Gorj 182; — Costandin, m. armaş 172; — Stoichiţă, m. log. 182.
- Rîioşi, jud. Buzău 28; — jud. Teleorman 101.
- Rimeşti (sau Floreşti), jud. Vâlcea 50, 58, 207.
- Rîmniceeni 37.
- Rîmniceu Sărat 29, 145, 251; — apă 49; — judeţ 27, 155; — plai 155; — m-re 98, 144, 154.
- Rîmniceu Vâlcea 19, 31, 113, 199, 207, 220; v. şi episcopie.
- Rîncăciov (Rîncăciog), apă 19; — m-re, jud. Muscel 66, 88, 157, 158, 235.
- Rînciog Maria 237.
- Rîndul de Arini, jud. Vlaşca v. Cotenii
- Rînseni, jud. Iaşi 280.
- Rînzeşti, jud. Fălciu 268.
- Rîpa, jud. Covurlui 271; — Genţii v. Al-deni; — lui Manolache 272.
- Rîpeni, moşnenii din — 66.
- Rîşca, apă 331, 336; — jud. Suceava 337; — (Bogdăneşti, Bogdăneştii Noi), m-re jud. Suceava 283, 318, 331, 336, 338, 340, 346, 360, 364.
- Rîul, Doamnei, apa 50, 201, 202; — lui Marco 187.
- Rîuşorul, munte 202.
- Roaba (sau Zdrelea sau Plopul), m-re în jud. Dolj 32, 119, 258.
- Roata, jud. Rm. Sărat 95; — jud. Vlaşca 25, 116, 178; — schit jud. Vlaşca 178.
- Robaia, schit jud. Argeş 24.
- Robăneşti, jud. Romanai 58, 59, 68.
- Robeasca, jud. Rm. Sărat 95.
- Robescu, Constantin (Ghimba sau Ghimulea) 244; — Gheorghe şi — Maria 244.
- Robeşti, jud. Buzău 237; — v. Pîrscov.
- robi (robie) 19, 32, 116, 197, 289, 302; răscumpărare din — 91, 361.
- Robul, jud. Dolj 120.
- Rocşoreni, jud. Mehedinţi 181.
- Rogazele, jud. Dîmboviţa 63.
- Rogojanu Vasile 269.
- Rogojeni, jud. Covurlui 314; — jud. Neamţ 340.
- Rogojini 294.
- Rogova 50; — jud. Mehedinţi 186, 187.
- Rogoz, jud. Rm. Sărat 193.
- Rogozasca, jud. Prahova 116.
- Rogozu, schit jud. Buzău 244.
- Rogozul, jud. Ialomiţa 101.
- Rohat 360.
- Rohozna 275.
- Rohozno, siliste 302.
- Roianul 25.
- Roibul, deal 19.
- Roiu 48.
- Roiştea, jud. Dolj 258.
- Roman, v. Episcopia din —; judeţul 271, 285, 309; — oraşul 272, 380; Bis. Profetul Samuil din — 327; — vv. 340; — Ştefan 294.
- Romanaşi, judeţul 59.
- Româneşti, jud. Muşcel 78, 202; — jud. Vlaşca 122.
- Români, bis. din — 327.
- Ropci 275.
- Rosana 273.
- Roset (Ruset), fam. 358, 360; — Alecu 338; — Iordache, ban 329; — Matei, vist. 171; — Nicolae, fost m. log. 21, 338; — P., log. 338; — Răducanu, hatman 394; — Roznovanu N., vist. 331; — Vasile, hatman 300, 352.
- Rosetti C., ctitor la bis. Stratenia din Bo-toşani 362; — C. A., 404; — Dimitrie 233; — Ion 123.
- Roşca Gheorghe, fost m. vist. 268.
- Roşcani 324; — jud. Neamţ 337.
- Roşculeasa, jud. Vâlcea 32.
- Roşia 395; — jud. Gorj 186; — jud. Tutova 374; — Bezdina v. Bezdina.
- Roşianu, jud. Roman 380.
- Roşieni, (sau Cureaia din Dobrun), jud. Romanai 58, 59; — Vaslui 311.
- Roşioara, jud. Prahova 252; — schit 252.
- Roşiori 268, 272; — de Vede 174, 176.
- Roşiţa, jud. Mehedinţi 186.
- Roşniţă Petre 348.
- Roşul, jud. Ilfov 116.
- Rotari 265.
- Rotăria, jud. Tutova 334.
- Rotunda, jud. Romanai 58, 59; — jud. Vâlcea 113; — (sau Grosani), jud. Buzău 43, 102, 167.
- Roznov 338.
- Rubăneşti 19.
- Rucăr 78, 79, 89, 163.
- Ruda, jud. Argeş 220.
- rudari v. meserii.
- Rudarii, jud. Mehedinţi 58, 59.
- Rudeanca, jud. Rm. Sărat 117.
- Rudeanu Teodosie, m. log. 221.
- Rudele, munte jud. Prahova 75.
- Rudeni, boieri 221; — jud. Argeş 24.
- Rudina, jud. Mehedinţi 40; — m-re din Grecia 30.
- Rufeni, jud. Iaşi 357.
- Rufu Mantu 402.
- Rugi, jud. Neamţ 360.
- Rugineşti 272.
- Ruginoasa 338; — jud. Buzău 28, 29; — jud. (Suceava) 364.
- Ruguri'e, jud. Iaşi 265.
- Ruica, jud. Vlaşca 84.
- Ruleni, jud. Vaslui 357.

Rumâna 68.

rumâni (rumânie, cădere în —, vânzări în —, eliberări din —) 20, 25, 29, 32, 37, 38, 43, 50, 52, 54, 58, 59, 66, 69, 70, 73, 78, 81, 86, 91, 104, 108, 116, 130, 135, 142, 147, 149, 157, 159, 170, 179, 181, 187, 197, 220, 228, 268.

Rumeantsev 274.

Rumelia 71, 298, 399.

Runceni 37.

Runcu 108, 165, 207; — jud. Bacău 391; — jud. Buzău 28; — jud. Roman 113; — schit (m-re), jud. Bacău 265, 289, 391; — Boiului 388.

Runtești, jud. Rm. Sărat 367.

Rupta, jud. Brăila 117

Ruptura, jud. Tutova 350; — v. Gheorghia, schit.

Rusănești (sau Mihăești), jud. Olt 80.

Ruscalu, schit 328.

Rușeni, jud. Neamț 340; — bis. jud. Neamț 341.

Rusia 202, 284, 362, 400, 403.

Rusescu Nicolae, arendaș 145.

Rusești, jud. Dîmbovița 94.

Rusu, munte 377.

Rușciori 249, 317; — jud. Neamț 283, 328, 360; — jud. Olt 248; — schit jud. Olt 248.

Rușeșul, jud. Brăila 123, 198.

Ruși 352; — jud. Bacău 357; — jud.

Dîmbovița 24; — jud. Roman 334; —

(i) de Vede jud. Teleorman 80, 174.

Ruxandra, fc. lui Vasile Lupu vv. 276; —

Doamna 23; — doamna lui Alex. Lăpuș-

neanu vv. 327; — Tâmpovici, ctitoră la

m-reă Giurgeni 380.

S

Saac, jud. 43, 172.

Sabar (Sabarul), apă 127; — jud. Ilfov 127, 178.

Sabasa, munte 337.

Saca 338.

Sachelarie, Țimiriș 349; — Gheorghe 296

Sachelăropolu Gheorghe, grămatic 176.

Sadova, jud. Dolj 159; — m-re jud. Dolj 58, 60, 159, 175.

Saduri 66.

Safta, doamna lui Gheorghe Ștefan vv. 284, 341; — fc. lui Constantin Brîncoveanu, st. lui Iordache Crețulescu 253; — fc. lui Iordache Caracaș 382; — st. lui Vasile ierodiacon 267; — Priebeanca 138.

Sagna, apă 309; — jud. Roman 308.

Salbe, jud. Mehedinți 181.

Salcia, jud. Prahova 122; — (sau Mogoșeasca), jud. Buzău 199; — de pe Cioroc 258; — v. Izvorani, jud. Muscel.

Salonic 117.

Saltava, baltă, jud. Ialomița 19, 25, 134.

Samara, jud. Argeș 248.

Samarinești, jud. Mehedinți 181.

Samuil, patriarhul A'lexandriei 72.

Samurcaș, Alexandru 76; — Constantin vv. 76; — Zoe, st. vorn. Constantin 76.

Samurcășești, m-re, moșie jud. Ilfov v. Ciorogîrla.

sanatoriu pentru invalizi 311.

Sarafinești 331.

sare 32, 91, 94, 124, 279, 318, 371.

Sarliciu 273.

Sasca 345; — (sau Cetățuia Fetii), jud. Ilfov 54.

Sasu (Sasul) 19, 25, 265; — jud. Putna

340; — jud. Ilfov v. Mălăești.

sate noi 302.

Saucenița, jud. Dorohoi 313.

Sava, eg. m-rii Sf. Nicolae — Galați 402;

— ierom. la m-reă Cîmpulung 78; răzeșii — ctitori schitului Averești 267.

Savin cpt 171.

Săbăoani 318; — jud. Roman 357.

Săcăleni 265, 272; — jud. Vaslui 366.

Săcăluș, jud. Vaslui 347.

Săcălușești v. Topolița.

Săcele, jud. Brașov 240, 247.

Săcueni 43, 124, 127, 207; — jud. Buzău 28; — jud. Ilfov 73; — jud. Olt 157; jud. Suceava 330, 331; — județul 27.

Săhăteni, jud. Buzău 28.

Sălătrucele, jud. Argeș 91.

Sălătrucul, jud. Argeș 250.

Sălceanca v. Poroinica.

Sălciani, jud. Dorohoi 278.

Sălciara 186.

Sălcuța, jud. Dolj 159, 165, 207.

Sălinești, jud. Ilfov 94.

Săliște v. Sărata.

Săliștea, jud. Tecuci 334; — Tâtarci v. Tâtarca.

Sălivești, jud. Roman 272.

Sămești 265.

Sănătești, jud. Tecuci 334, 335, v. și Tăpșoaia.

Sănăuți 317.

Săndulescu Ștefan, arendaș 88.

Sănești 377.

Sănișești 272

Săpoca, jud. Buzău 29, 215.

Săpoteni v. Șipoteni, jud. Dorohoi.

- Săpunari, jud. Ialomița 149.
 Sărari jud. Prahova 252.
 Sărata 340; — apa 268; — jud. Buzău 28, 43, 83; — jud. Ilfov 149; — (sau Lata), jud. Ialomița 142; — (sau Săliște) jud. Neamț 324, 360; — v. Crăciun.
 Sărăcineasca, jud. Prahova 170.
 Sărăcinești, jud. Vâlcea 32.
 Sărățelul, apă 29.
 Sărățeni, jud. Ialomița 167.
 Sărdanu v. Bădești, jud. Dîmbovița.
 Sărdănești, jud. Gorj 182.
 Sărdărescu Răducanu, med. critor la schitul Lainici 230.
 Sărulești 97.
 Sărindar (Bis. Coconilor), m-re în Buc. 163.
 Sărintăreanca, jud. Ilfov 164.
 Sărmătești 273.
 Sărulești, jud. Buzău 28, 205; — jud. Ilfov 54, 149, 193.
 Săseni 43, 54, 127; — jud. Buzău 28, 29; — schit 30.
 Săsești 334.
 Săteni, deal 19.
 Săuca 187.
 Săvești 203; — jud. Neamț 330, 331, 337.
 Săvinești, jud. Neamț 283, 285.
 Sbircea, jud. Ilfov 116.
 Scarlat, Alex. Callimachi vv. 305, 318, 399; — Grigore Ghica vv. 51, 130, 147, 149, 174, 400.
 scaune de carne 19, 25, 29, 32, 54, 134, 150, 157, 168.
 Scăeni, (dealurile — lor) 19, 54, 142, 149, 202, 207; — jud. Buzău 28, 29, 227; — jud. Prahova 162, 164.
 Scăești, jud. Mehedinți 133.
 Scăiani, jud. Dîmbovița 189, 190.
 Scăioși, jud. Prahova 252.
 Scărișoara, gîrlă 331; — jud. Romanși 193.
 Scăueni 265; — jud. Argeș 91, 245; — schit jud. Argeș 245.
 Scăunelul, schit v. Sf. Antonie.
 Schei, jud. Dîmbovița 24.
 Scheia 269, 300, 317; — jud. Buzău 193.
 Schela Ciobanului v. Bechet.
 Schiau v. Schei jud. Buzău.
 Schimbați, jud. Ialomița 122.
 Schimu, m-re în Galiția 297.
 Schina D.D., proprietar 351.
 Schiopeni, jud. Brăila 117.
 Schit (Schitu.), pe moșia Rîșca 338; — Rălicăi v. Golgota; — de la Cuib 30; — Doamnei Anița (sau Ancuței Doamna) 394; — lui Drăgușan v. Drăgușani; — Frumosei v. Frumușica; — la Găușcă v. Hîrșova; — lui Gheorghe haumanul 360; — lui Iosif v. Bisericiani; — Maicilor de pe Teleajen v. Suzana; — Maicilor Rusci (sau Slobozia Bradului) 27; — cel Măzăr în Galiția, v. Schimu; — lui Neagu 338; — de la Poiană 362; — lui Partenie v. Ioan Bogoslov; — Silvestru v. Pionul (sau Hangu); — lui Simeon v. Pîngărați; — de la Sîrbi, din Vrancea 300; — lui Tărită 349, 352; — Vornicilor v. Vorniceii.
 Scîndureni 346; — jud. Covurlui 314.
 Scînteia 38, 318; — jud. Iași 340; — jud. Putna 392; — (sau Filosofi) jud. Vaslui 311; — schit jud. Putna 392.
 Scînteiasca 387.
 Scîrnăvi, jud. Prahova 190.
 Scoarța 50, 52.
 Scobinți, jud. Iași 360.
 Scoposeni 340.
 Scorțani 317.
 Scorțaru (Scorțari), jud. Brăila, și Rm. Sărat v. Ciorani.
 Scorțeni, jud. Prahova 130.
 Scorțești, jud. Putna 361.
 Scovîrdeni 194.
 Scrada 231.
 Scripceni 399.
 sculptură 47, 277.
 Scumpia, jud. Iași 340.
 Scurta, jud. Olt 24.
 Scurtești 350; — jud. Buzău 28, 29.
 Scursurile, munte 291.
 Scutași 45; — jud. Rm. Sărat 243; — jud. Tecuci 334; — v. Hăbudul, jud. Dîmbovița.
 Scutelnici 150.
 Scutești, jud. Săcueni 25.
 Seaca 165, 207, 289; — jud. Olt 85, 91, 246; — jud. Tulcea 334; — Mușetești (Seaca, Mușeteșcu sau Seaca de la Mușetești), schit jud. Olt 246; — de Pădure, jud. Dolj 97.
 Secară Ioniță, pah. 345.
 Secătura, (jud. Bacău) 288, 334; m-re de la — v. Bogdani.
 Seci (Seciul), deal 37, 124; — schit 123.
 Secu (Secul), apă 343; — (Schitul lui Zosima), m-re jud. Neamț 302, 318, 331, 337, 340, 343, 360, 386.
 Secuiul, jud. Dolj 61.
 secularizarea averilor m-rești 97, 123, 212, 382.
 Segarcea, jud. Dolj 165, 207, 208; — jud. Olt 24; — jud. Teleorman 199; — m-re schit, jud. Dolj 165, 206, 208.
 Selești 317.
 Selevestreni 331.
 Seliștea, de la Desnăuți 197; — Dobrești jud. Dolj 159.
 Seminar (Seminarul) Central de la Socola 148, 347, 348, 349, 390; — teologic la

- Ep. Argeș 23; — teologic la Ep. Buzău 27.
 Seninul (din Bărbătești), jud. Vâlcea 183.
 Seoș (Soaș, Suas), jud. Vâlcea 25, 50.
 Seotești, jud. Roman 159.
 Serdaru, jud. Covurlui 326.
 Serețel 117.
 Sevasti Dionisie, ep. 187.
 Sevastos Constantin, grămatic 357.
 Severin 17, 31; — jud. Dîmbovița 101; — jud. Mehedinți 186.
 Sfatul, Administrativ al Valahiei 127; — boierilor 169; — țării 52, 330.
 sfaturi săești 46, 130.
 Sfărcăuți 355.
 Sfințeasca, jud. Vlaşca 25.
 Sf. Antonie (sau Scăunelul), schit, jud. Gorj 52, 186.
 Sf. Gheorghe — Buzău, schit 27, 215, 227.
 Sfîntul Mormînt 68, 100, 140, 146, 161, 169, 198, 199, 280, 286, 291, 308, 322, 330, 337, 340, 341, 357, 377, 397, 404.
 Sfîntul Munte v. Muntele Athos.
 Sforile — Obilești, jud. Rm. Sărat 28.
 Sibiciul (— de Jos, — de Sus), jud. Buzău 28.
 Sibiu log 171.
 Sibiu 213.
 Sicrita v. Mușetești, jud. Prahova.
 Sihăstria, lui Ioan Gorovei v. Gorovei m-re; — Secului, schit 343; — Sihla 343;
 Simeon v. Pingărați; — Voronei 362.
 Silic, preot, ctitor schitului Pojoreni 267.
 Silisteșca, jud. Putna 392; — Crucii, jud. Dolj 68, 69; — Custuleni 265; — Popului v. Bechet jud. Dolj; — Sineasca 265; — Stăveștiilor, jud. Bacău 271.
 Silisteanca, jud. Teleorman 210.
 Silisteni 29, 59.
 Silistioara (sau Dașova), jud. Roman 159, 50, 110.
 Silitra, apă 309.
 silitrărie 301.
 Silvan, starețul m-rii Agapiei 277.
 Silvestri, jud. Bacău 328.
 Silvestru, doctor 21; — patriarhul Antiohiei 175.
 Silvestru, jud. Bacău 300, 301, 302.
 Simatreni, jud. Ilfov 178.
 Simeon, monah, ctitor la m-re Țingărați 323.
 Simileasca 43.
 Siminoacele v. Ocneanca, jud. Putna.
 Simion, cioban, ctitor schitului Alunișu 209; — Movilă vv. 278, 376; — vornic la Muncel 351.
 Simonești 277.
 Simopetra, m-re la Athos 126, 127, 212.
 Sinai. Muntele 98, 123, 200, 303, 306, 404; — m-re la Muntele Sinai 194, 273, 303 (Sf. Ecaterina).
 Sinaia, m-re jud. Prahova 166, 247.
 Sinan Pașa 17, 98, 126, 148, 254.
 Sinești 265, 273; — jud. Ilfov 101; — jud. Prahova 130; — jud. Rm. Sărat 170; — (sau Mohoriți), jud. Tecuci 265, 334.
 Singurof Nicolae, arendaș 347.
 Singurul, jud. Buzău 28.
 Sinod (1642), 339.
 Sinovul, jud. Dolj 159.
 Sion, ban 314; — N. 346.
 Siret, apă 125, 300, 309, 318, 335, 357.
 sistematizarea orașelor 176; — satelor 46.
 Sivești, jud. Ilfov 405.
 Sivori Franco, călător străin 148.
 Sîmbotin, jud. Argeș 220; — jud. Ialomița 97.
 Sîngureni, jud. Iași 334; — jud. Vlaşca 161.
 Sîrbeni 149, 170; — jud. Vlaşca 178.
 Sîrbi 285, 286, 300, 324, 335, 350, 402; — jud. Bacău 281, 340; — jud. Neamț 337; — jud. Suceava 364; — jud. Tecuci 272, 273, 277; — jud. Vâlcea 113; — de Jos 288; — de Sus jud. Rm. Sărat 219.
 Sîrbșori 186.
 Sîrdanu, clăcașii — 135.
 Slaşoma 133.
 Slatina, jud. Olt 18, 20, 24, 25, 50, 58, 60, 80, 97, 113, 142, 164, 165, 207; — jud. Suceava 345, 346; — m-re jud. Suceava 331, 345, 346, 358.
 slatine 318.
 Slatter, arhitect 177.
 Slănic, apă 29, 329; — ocnă 151; — jud. Mușcel 24, 202; — schit 200.
 Slătineanu, Ion, m. med. 141; — Nicolae 141; — Constantin 142; — Radu 142, 170.
 Slătineasca, jud. Vlaşca 99.
 Slătioara, jud. Dolj 120; — jud. Gorj 182.
 Slătioarele, moșie, schit jud. Argeș 51, 248; — moșie, schit, jud. Vâlcea 183, 222.
 Slăvești, jud. Gorj 147.
 Slăviteșcu Ghioca, vier 50.
 Slăvitești, boieri — 221.
 Slobolna 273.
 Slobozia, jud. Ialomița 167; — jud. Iași 334, 338; — jud. Mușcel 91; — jud. Rm. Sărat 244; — jud. Olt v. Bălțați; — bis. din Buc. 40; — Ciocanului, jud. Teleorman 170; — lui Enache (unde se chiamă Vaideei), m-re jud. Ialomița 30, 152, 167; — Galbeniu, jud. Rm. Sărat 101; — lui Sculești v. Iacobeni, jud. Botoșani slobozii, înființare de — 32, 294, 344.
 S'obozieni, v. Iacobeni jud. Botoșani.
 Slugani 353; — jud. Roman 285.
 Slujani, jud. Neamț 340.

- Slujitori, jud. Ialomița 174.
 Slujnicu, jud. Mușcel 35.
 Smaranda, fc. lui Ioan Bălăceanu 252.
 Smărdăștețul, jud. Dolj 61.
 Smedeasca, jud. Rm. Sărat 219.
 Smedești, jud. Buzău 28, 29.
 Smila, v. m-re Florești.
 Snagov, jud. Ilfov 170, 193; — m-re jud. Ilfov 65, 66, 124, 169.
 Soarbele, munte jud. Mehedinți 187.
 Soaș v. Seoas jud. Vâlcea.
 Sobieski Ioan, rege al Poloniei 276, 311.
 Soci 273, 317, 354; — (Poiana Socii), jud. Suceava 345.
 Societatea Arheologică greacă 400.
 Socola 268, 319, 347, 348; — m-re în Iași 295, 303, 347, 349.
 Socolești 360; — jud. Mehedinți 181.
 Socrujeni, jud. Botoșani 357.
 Sofia (Bulgaria) 36, 180.
 Sofica, șr. lui Radu m. comis 53.
 Sofrîncești la Tulbuc 272.
 Sofronie, ctitor la schitul Averești 267; — eg. m-rii Rîșca 337.
 Sohatu, jud. Ilfov 140.
 Sohodel, jud. Mehedinți 40.
 Sohodol, jud. Gorj 40, 186.
 Soholetu, jud. Roman 380.
 Sohoritu, jud. Vâlcea 183.
 Soia 120.
 Solec Iordache, post. 394.
 Soleiman, aga din Rusciuc 25.
 Solonțul, pîriu 376.
 Somești, jud. Brăila 28; — jud. Rm. Sărat 29.
 Sopot, schit jud. Olt 24.
 Sorescu Stratonic, log. 237, 241.
 Sorești, boiernășii din — 215; — v. Gîrbovi jud. Buzău.
 Sorică, munte 130.
 Soveja, jud. Putna 350; — (Dobromira sau Dobromirna de la Soveja) m-re 292, 340, 341, 350, 351.
 Spahiul, m. șufar 63.
 Spanțov, jud. Ilfov 170.
 Spărieți 367.
 Spătărei, jud. Teleorman 199.
 Speriatul, jud. Dîmbovița 82.
 Speteanu Ghinea, ctitor la m-re Ghenoaia 257.
 Spetenii (sau Tărculeasa), jud. Ialomița 170.
 Spieț, jud. Neamț 337, 338.
 Spineanu Dumitrașcu (Dumitrașco post. din Spineni) 50, 195.
 Spineni 265; — jud. Covurlui 271.
 Spinișor 197.
 Spirea, doctor 21; — din Deal (— Veche), m-re în Buc. 172, 173.
 Spiridoneanca v. Stănțești.
 spital, spitale 65, 138, 304, 360; — de alienați 122; — de ciurmați 20, 294; — în Bîrlad 270; — în Buzău 29; — în Cîmpulung 34; — Dudești 20, 190; — Filantropia 20; — în Focșani 270, 327; — la schitul Nifon 237; — Pantelimon 20, 125, 136, 189; — la schitul Predeal 240; — la m-re Rîșca 336; — în Roman 327; — Sf. Spiridon din Iași 327, 352, 360; — Sf. Spiridon Nou — Buc. 174; — în Tecuci 360.
 spițe de neam, răzeșești 265, 268, 283, 301, 380, 382.
 spițerie, spițeri 278, 348.
 Spanțov, jud. Ilfov 126.
 Sporaști, schit în Ploștina Drăgoeștilor, jud. Gorj 186.
 Sprîncenata, jud. Olt 24.
 Stabilimentele Brîncovenesti, înființare 60.
 Starna Iane, post 42.
 Stamati, fam. 360.
 Stamatie post, 294, 335.
 Stamatini G. 303.
 Stana, fc. Badului, șr. lui State cupețul, ctitoră la schitul Cășna 217; — fc. lui Radu ban 221.
 Stanciul, f. lui Dobruș, post, 100, 147.
 Stanciu'ova 331.
 Stancov Nae, arendaș 130.
 Stancu Ioan, preot 258.
 Stanislav, pisar leșesc, sol în Polonia 357.
 starea civilă, introducerea condiciilor de — 20.
 Stareța v. Piatra.
 Starița (sau Băluța), jud. Dîmbovița 183, 203.
 Starești, jud. Prahova 123.
 State cupețul v. Stana.
 Stavăr (sau Dealul Mare), jud. Putna 360.
 Stavronichita, m-re la Muntele Athos 36, 37.
 Stavropo'eos, jud. Prahova 178; — m-re în Buc. 177, 196.
 Stăiești 277.
 Stănțești 187, 288; — jud. Argeș 85; — jud. Botoșani 275; — (Stănțeasca sau Spiridoneanca), jud. Buzău 28, 29, 175, 191; — jud. Dolj 186; — de lângă Mortru, jud. Mehedinți 181, 186; Valea — lor, în Pitești 248.
 Stețcani 317.
 Stănțești 340; — jud. Dîmbovița 134; — jud. Dolj 207; — jud. Ilfov 197, 199; — jud. Mușcel 24, 78; — jud. Vâlcea 138, 164; — v. și Cașinul jud. Bacău; — schit jud. Vâlcea 58, 165, 206, 208.
 Stănțești 334, 335.
 Stăniliești 268, 296, 331; — jud. Fălciu 268; — (sau Cornu Luncii), jud. Suceava

- 345 ; — v. Pîrscov ; — v. Tăpoaia.
 Stănișești 317 ; — jud. Tecuci 334.
 Stănilăvești, jud. Vlașca 104, 248 ; — schit 248.
 Stănișoara, munte 137 ; — schit jud. Argeș 24.
 Stănoiu Radu, vârar 54.
 Stănuști, jud. Tutova 334.
 Stănuștești, jud. Buzău 54.
 Stejar, jud. Gorj 182.
 Stejarul 337, 338 ; — jud. Olt 258.
 Stolea, spat. 148.
 Stolea, m-re în Buc. 135, 139, 148, 151 ; — m-re în Tîrgoviște 350.
 Stelnică, jud. Ialomița 130.
 Stemnicul 303, 399.
 Steriu Alecu 191.
 Stețcani 317.
 Sticleanul 203.
 Stignița, jud. Mehedinți 32.
 Stîlpeni, jud. Mușcel 24.
 Stîlpu, jud. Buzău 28 ; m-re la — 30 ; — Portăreștilor, jud. Neamț 388.
 Stîna Grădinarului (sau Ștevia), munte 19 ; — Leului 29.
 Stîncă 338.
 Stîncășeni, jud. Tutova 334.
 Stîngaci v. Pîrlita, jud. Tutova.
 Stîngăceaua, jud. Mehedinți 181.
 Stîngăcelele (din Dos și din Față), jud. Mehedinți 181.
 Stîngăceni (sau Pohribeni) 311.
 Stîrce, fam. 313 ; — Toderașco 300.
 Stîrcovești 202.
 Stîrpeni, jud. Fălciu 268.
 Stoelești 19.
 Stoenăscă 294.
 Stoenăscă 190.
 Stoenescu Ghiță, pictor 244.
 Stoenescu, jud. Argeș 91 ; — jud. Mușcel 24, 78, 116 ; — jud. Tutova 304 ; — Vaslui 381 ; — jud. Vîlcea 113 ; — jud. Vlașca 164 ; — neam 394.
 Stoești ; — jud. Teleorman 88 ; — v. Cătinu jud. Putna.
 Stoiana, jud. Covurlui 293.
 Stoicani, jud. Covurlui 293, 294.
 Stoiceni, jud. Argeș 113.
 Stoicești, jud. Ilfov 101 ; — jud. Olt 108.
 Stoicovici Manole, din Pitești, arendaș 139.
 Stolniceni (sau Pogorești), jud. Botoșani 306.
 Stoiloveni 170.
 Storcești, la Cîrligătura 288.
 Storești, jud. Hîrlău 296, 297.
 Stornești 265, 266.
 Strahotinul 296.
 Straja 361 ; — jud. Neamț 323.
 Stratania, bis. din Botoșani 362.
 străini 32, 78, 116, 120, 220, 340, 348, 351.
 Străjești 340 ; — jud. Buzău 28.
 strămutări de pe moșii 199, 338, 376.
 Străoani, jud. Putna 340, 350, (de Sus), 367.
 Străoști 228.
 Strășineasca 340.
 Străulești, moșnenii 66 ; — jud. Ilfov 122.
 Strehaia, apă, jud. Buzău 175 ; — (sau Husnița), jud. Mehedinți 180, 181 ; — m-re jud. Mehedinți 180, 181.
 Strejești, jud. Romanai 113.
 Strîchide, eg. m-rii Fîșici 303.
 Striharețu, jud. Olt 18, 207.
 Strîmba, jud. Gorj 32, 182 ; — jud. Mușcel 35 ; — jud. Prahova 102 ; — jud. Roman 340 ; — jud. Tutova 334 ; — jud. Vlașca 164 ; — (sau Catanele) 108 ; — (sau Strîmbele), m-re în jud. Gorj 182.
 Strîmbeanu, fam. 174.
 Strîmbeni, jud. Prahova 190 ; — Alunișu, jud. Prahova 56.
 Strîmptura 322.
 Stroescu, Daniil 296 ; — Voicu 51.
 Stroești (Stroiești) 92 ; — jud. Argeș 24, 50, 51 ; — jud. Ilfov 94, 116 ; — jud. Mușcel 234 ; — jud. Suceava 340, 364.
 Studenești, jud. Tutova 304.
 studenți trimiși în străinătate (la Pisa) 20
 Studina (sau Grădinile), jud. Romanai 50, 51, 58, 91, 253.
 Studinița, jud. Romanai 91, 97, 253.
 Stuhulețu, jud. Fălciu 393.
 Stupea 317.
 Stupeni 149, 331.
 Stupina v. Brăești jud. Buzău.
 Stupinițe v. Poiana Ascunsă jud. Buzău.
 Sturșoru, munte jud. Mușcel, 25.
 Sturul, munte jud. Mehedinți 187.
 Sturza, fam. 334, 358, 360, 395 ; — Alecu vor. 352 ; — Constantin 338 ; — El. 338 ; — Gr. 364 ; — Ioan, m. pah. 345 ; — Mihail, prinț 290 ; — Safta 318 ; — Smaranda prințesă 290 ; — Ștefan ban 345, 355 ; — Zulfia 326.
 Sturzeni, jud. Dîmbovița 202.
 Suas v. Seoas.
 Suceava 264, 322 (bis. Sf. Ioan), 340 ; — județul 264, 285 ; — episcopie 271.
 Sucevița, jud. Suceava 296 ; — m-re 297 302.
 Săduleni, jud. Dîmbovița 197.
 Suesți v. Piscul.
 Suha Mare, apă 346.
 Suhaia, jud. Teleorman, baltă și moșie 80, 81.
 Suhana (sau Mitreni), jud. Ilfov 126, 236.
 Suhatul 37 ; — jud. Romanai 97.
 Suhănești 285
 Suhărăt 183.

Suhăreț v. Iordăcheanu, schit
 Suhărau (sau Bașau) 355.
 Suhuleni, jud. Covurlui 340.
 Sulari, jud. Dolj 61.
 Sulimanul, jud. Ilfov 193.
 Sulița, jud. Botoșani 373.
 Sultana, fc. lui Alexandru Lăpușneanu vv.,
 stareță la Socola 347.
 Sultanul, munte 19; — (Sultana sau Cinci
 Ciini), jud. Covurlui 345.
 Sulzer, călător străin 126, 148.
 Sumela, m-re din Trapezunt 341.
 Surani, jud. Săcueni 66; — schit, jud. Pra-
 hova 65.
 Surdeasca, jud. Ialomița 170.
 Surdești 322.
 Surdila, jud. Brăila 28; — Moșasca, jud.
 Rm. Sărat 101.
 surghiun, la m-re Soveja 350; — la schi-
 tul Ostrov 238; — la schitul Rătești 241.

§

Șaghevăț, jud. Mehedinți 186.
 Șapcă Popa, stareț 90.
 Șapte Oameni, moșie jud. Iași 399.
 Șăinești, jud. Buzău 28.
 Șăinoacă, jud. Buzău 215.
 Șarba, livadă 25.
 Șăsu sau Păpău, munte, jud. Mușcel 25
 Șcheai 272.
 Șchei 19, 29, 37; — jud. Argeș 113; —
 (Șchiau, Șcheiani sau Vatra Ep. Buzău),
 jud. Buzău 28; — jud. Vaslui 328.
 Șchiaul 241.
 Șchiopeni 174; — jud. Rm. Sărat 29, 243.
 Șchiopoaia, jud. Buzău 28.
 Șchiopu, jud. Brăila 101.
 școală (școli) 31, 56, 103, 132, 143, 151, 213,
 214, 255, 259, 270, 273, 300, 302; ajutor
 pentru — de la m-ri 20; banii pentru
 — de la m-re Codreni 179; — biseri-
 cească 313; — de caligrafi la m-re Slati-
 na, instituită de Alex. Lăpușneanu 345;
 — catihetică (la m-re Vizantea) 361; —
 pentru călugări la m-re Tismana 185;
 — în Cîmpulung 89; — de cîntăreți, (la
 Ep. Argeș) 23, 267; — comunală 291;
 construcții de — în sate (1838) 46; —
 comunității evreiești 319; — de copii 112;
 — cu dascăli de elină, de grecească de
 obște, slavonească și moldovenească pe în-
 țeles 339; — Divizionară de ofițeri 93;
 — domnească, (plata dascălilor din Buc.,
 Buzău, Cîmpulung, Craiova, Slatina, Tîr-
 goviște) 20, domnească din Cîmpulung 78,
 din Iași 305; — de la Domnița Bălașa,
 reparații 20; — elinească 161; — eli-

Surla, munte 19.
 Surlari, jud. Ilfov 101, 170; — v. și Clin-
 ciu.
 Suroaia, jud. Teleorman 25, 199.
 Surpatele, m-re în jud. Vilcea 57, 59, 60.
 112, 183, 184.
 Surpăturile, jud. Argeș 24, 25.
 Susani 38.
 Susaiu, deal 29.
 Suseni, deal 29.
 Susești 113.
 Suslănești, jud. Mușcel 24.
 Sușița 350.
 Sutești, jud. Vilcea 147, 159, 183.
 Suțu, fam. 362; — Constantin D. 244; —
 Nicolae, log. 252.
 Suvorov 274.
 Suzana (sau Va'ea Caprei sau Schitul Mai-
 cilor de pe Teleajen), schit, jud. Prahova
 241, 247.

nească și slovenească cu dascăli plătiți de
 Mitrop. 20; — la Ep. Argeș 23; —
 pentru fete (lipsite de mijloace, la schitul
 Rătești) 241, (de boieri) 277, (la m-re
 Văratec) 359; — de inginerie, a lui Gh.
 Asachi, la m-re Trei Ierarhi 356; — Io-
 nașcu 80; înființări de — 89; (pentru
 țărani pe moșiile m-rești) 172, 173, 176;
 — de înot 88; — în lb. greacă (plata
 dascălilor) 20, 280, 319, (de pregătire pen-
 tru preoți) 328; — pe un loc al m-rii
 Banu 43; — la m-re Socola 319, (pentru
 copii) 348; — la m-re Tîrșor 189; —
 la m-re Tutana 191; — la m-re Vieroși
 201; — la m-re Vorona 362; — de
 meserii, (banii donați de cpt. Petrino pen-
 tru înființare) 352; — națională 306; —
 de la Pătroaia, (ajutor din vama târgului)
 19, (înființată de Mitrop.) 20; — de pic-
 tură la Buzău, fondată de Nicolae Teodo-
 rescu 241; — de preoți 255; — prepa-
 randală la m-re Trei Ierarhi 356; —
 primară (de fete) 56, 76, 138, (la m-re
 Tigănești) 193, 290; — publice 319; —
 românească (la schitul Buliga) 20, 261, (la
 Sf. Nicolae Domnesc-Iași) 320; — în sate
 81, 123, 152, (la m-re Vizantea) 361;
 — secundară, (de fete) 311, (din Atena)
 400; — la schitul Predeal 240; — la
 schitul Suzana 247; — seminar la m-re
 Sf. Nicolae Domnesc din Iași 320; — la
 Sf. Sava din Buc. 78, 152; — de slovenic
 la bis. Sf. Gheorghe Vechi din Buc. 17;
 — pentru tinerii arestați; la m-re Snagov
 169; — la Tg. Neamț 319; — de țesa-

torie 56; — Vasiliană de la Trei Ierarhi 316; manuale pt. — 364.
 Selăreasca, jud. Teleorman 35.
 Sendreni, 340, 346; — jud. Covurlui 293; jud. Iași 367; — jud. Putna 334.
 Sendrești 334; — jud. Neamț 360.
 Sendrian Gh., diac de cancelarie 357.
 Serban, Cantacuzino vv. 36, 55, 60, 72, 77, 78, 87, 96, 140, 151, 161, 168, 169; — Gheorghe căminar 294; — m. cpt. de Covurlui 294; hanul — Vodă 88.
 Șerbana, moșie 317.
 Șerbănești, 19, 108, 183, 291, 331; — jud. Bacău 340; — jud. Buzău 28, 29; — jud. Dîmbovița 78, 83; — jud. Suceava 330; — (sau Buda) jud. Tecuci 350; — jud. Vîlcea 183; — schit, jud. Prahova 60, 136.
 Șerbăuți, jud. Suceava 360.
 Șerbești, jud. Covurlui 314, (sau Șipești) 362; — jud. Gorj 182.
 Șerboarești 91.
 Șerbu, f. lui Leontie din Vlădeni, ctitor bis Paraschiva 65; — neguțător f. lui Coman din Brăila, ctitor m-rii Precista — Galați 362.
 Șerpătești, jud. Vîlcea 88.
 Șerpeni, 340; — jud. Tutova 334.
 Șetrăreni 331.
 Severdianu Maria și Ruxandra 371.
 Șincăi Gh. cronica 31.
 Șindrilarii, din Costești, v. meserii.
 Șindrilarii de Sus (sau Bourești) 315.
 Șipor, jud. Dolj 147.
 Șipotele 334, 341; — jud. Hîrlău (pe Miletin) 350; — jud. Iași 280.
 Șipotenii 40; — (sau Săpoteni) jud. Dorohoi 300, 301, 302.
 Șiponul, jud. Mehedinți 40.
 Șiragurile, moșie 265.
 Șirățai, jud. Roman 300.
 Șiria, jud. Roman 272.
 Șirna moșie 130.
 Șiscani 340, 399; — jud. Putna 288.
 Șişman 318.
 Șişu Crăciun 256.
 Șişuța 308.
 Șogoina, jud. Mehedinți 186.
 Șoiman (sau Zărneasca), jud. Buzău 28.
 Șoimănești (sau Păcureți), jud. Suceava 345.
 Șoimăreni, moșnenii 66.
 Șoimul Arsenie cpt. de păhărnicea 157.
 Șoimul, jud. Teleorman 101, 124.

Șoldan, Dumitrașco, vor. 355; — Dumitru vist. 323.
 Șoldana 265, 317; — jud. Iași 399.
 Șoldănești, jud. Botoșani 367, 368.
 Șoldești 170, 265, 288; — jud. Putna 220.
 Șoldul, munte jud. Vîlcea 147.
 Șomuz apă 331.
 Șopârliga 199.
 Șorăția jud. Rm. Sărat 45, v. și Jideni.
 Șorogari (Șorogărie), jud. Iași 18, 298.
 Șotîngenii, jud. Dîmbovița 203.
 Șovărești 19; — jud. Teleorman v. Adamești.
 Ștefan, călugăr 111, 222; — cpt., ctitor la Dumbrăvița 377; — clucer 61; — eg. m-rii Arnota 38; — eg. m-rii Bistrița 51; — isprăvnicele 59; — mitrop. 59, 121, 250; — monah, ctitor la Ulești — Mănești 65; — pîrclb. de Neamț 282; — vameș 351; — vv. 338; — Cantacuzino vv. 18, 36, 50, 52, 96, 151, 254; — cel Mare vv. 264, 267, 282, 284, 290, 304, 316, 320, 323, 330, 353, 379, 389, 398; — Petriceicu vv. 294, 309; — Racoviță vv. 222, 233; — Răzvan vv. 153; — Tomșa vv. 269, 286, 308, 399.
 Ștefănești, 19, 214, 234, 248; — jud. Ilfov 73; — jud. Mușcel 24, 25, 202; — Vechi 301.
 Ștefăniță vv., f. Bogdan vv. 282; — Lupu vv. 287, 294.
 Ștefănești, jud. Săcueni 25; — jud. Prahova 252.
 Șteful, m. armaș 154; — fr. lui Cernat ploscarul 331.
 Ștevia v. Sîna Grădinarului.
 Știoboreni (Știoborăni, Ștoboreni), jud. Vaslui 393.
 Știrbei, Barbu, secretar de stat 403; — Cernica fost m. armaș 112.
 Știubei'e, jud. Dîmbovița 202.
 Știubeiu, jud. Buzău 215; — jud. Mehedinți 186.
 Știubeni, jud. Rm. Sărat 29.
 Știuca 186.
 Ștoborăști v. Băcești jud. Teleorman.
 Șuiceanu Anton, arendaș moșiei, schitului Săcueni 245.
 Șupărești 19; — jud. Mehedinți 207; — jud. Prahova 124.
 Șurinești 340.
 Șușani, jud. Vîlcea 113.
 Șușița 187; — jud. Rm. Sărat 367.

T

Tabăra 269, 389; — jud. Iași 293, 294, 340.
 Talabe 25.
 Talpeș Apostol, vor. de poartă 374.

Tanga 340.
 Tangiru, jud. Vîlcea 164.
 Tansa 371

- Tarabutencii moșie 273.
 Tarcău, apă 324; — schit 323.
 Tarnița, jud. Mehedinți 40.
 Tatinele, jud. Ilfov 122, (sau Valea lui Soare) 236.
 Tatomirești, jud. Mehedinți 32; — jud. Vaslui 286.
 Tattarescu Gheorghe, pictor 17, 31, 42, 76, 93, 102, 174, 206, 241, 244, 253, 267.
 Tazlău, apă 357, 376; — m-re, jud. Neamț 293, 294, 302, 310, 331, 340, 341, 353, 376, 400; — moșie 353, 354; — schit 272; vama 284.
 taxe, în bani 62; — foncieră 207; — pentru înnoirea hrisoavelor 155; pentru poduri și șosele 46, 207; — percepute de judecători 71.
 tăbăcari v. meserii.
 Tăbăcești 350, (în Vrancea) 367.
 Tăbălăiești, jud. Fălciu 393.
 Tăbărăști 127.
 Tăbești, moșneni 43.
 tăietori de sare (ciocănași) v. meserii.
 Tăiseni 278.
 Tălăpan 350.
 Tălpășești, jud. Gorj 182.
 Tălpigeni, jud. Vaslui 268.
 Tălpigi 322; — jud. Tutova 334, 335.
 Tălpășești 374.
 Tămaș, jud. Dolj 207.
 Tămădău (-l), jud. Ilfov 138, 142.
 Tămășeni (Tămășani) 265, 277, 280; — jud. Roman 308, 309, 357.
 Tămășești 116; — jud. Tutova 304.
 Tămburești v. Timburești.
 Tămpovici Alexandru, ctitor la Giurgeni 380.
 Tămășani 300.
 Tănase (Tănăsie) și frații, eliberași de ru-mânie 50; — vecin m-rii Cetățuia 294.
 Tănciuleasca v. Ciorasca.
 Tândălescu Ioan, ierom. 231.
 Tărbăceni, jud. Dimbovița 106.
 Tăriceni, jud. Ilfov 236.
 Tărtășescu Samuil, eg. m-rii Vieroși 201.
 Tărtășești 285; — jud. Ilfov 32, 73; — schit (sau Dobrotești de la) 27.
 Tărzeni 338.
 Tătarca (Săliștea Tătarci), jud. Covurlui 293, 294.
 tătari 93, 228, 269, 288, 316; incursiunea — 319; — izgoniți 315; prada — 267; robia — 302.
 Tătari, jud. Suceava 330.
 Tătarii, jud. Teleorman 85.
 Tătaru 37; — jud. Rm. Sărat 117.
 Tătarani 29, 331; — jud. Dimbovița 123; — jud. Fălciu 268, v. și Găleşești; — schit 172.
 Tătărăi 285, 322, 389.
 Tătărăi, jud. Brăila 28; — jud. Buzău 193; jud. Rm. Sărat 29.
 Tătărăști, jud. Iași 399; — jud. Tecuci 340; jud. Teleorman 83.
 Tătăreii de Jos, jud. Olt 24.
 Tătăreni, jud. Covurlui 405.
 Tătărăuși 331; — jud. Neamț 340.
 Tătoiu, jud. Dimbovița 82.
 Tătulești (sau Mălureanca), jud. Buzău 28.
 Tăutu, fam. 360.
 teasc de ceară 309; — la Letea și Poporul 357.
 Teascu, jud. Dolj 207, 208.
 Tecucel 334.
 Tecuci, or. 334, 360; — țin. 271.
 Tega, jud. Buzău 123.
 Teișani 155, 170; — jud. Ialomița 75; — jud. Prahova 217.
 Teișoara 331; — jud. Botoșani 308.
 Teișori 280.
 Teișu, jud. Mușcel v. Năpîrteni.
 Teiu (sau Valea Teiului sau Dealul Mare) 202.
 Teiul, jud. Argeș 91, 239.
 Teiuș, schit 186.
 telalbași v. meserii.
 Teleajen 65.
 Telebocinți 318.
 Telega, moșie, ocnă, sat, jud. Prahova 19, 37, 55, 56, 88, 124, 130, 151, 155, 189, 190, 202, 207.
 telegraf, linie, construcție 46.
 Teleorman, jud. 140; cîrmuirea — 127.
 Teleşti, jud. Argeș 113.
 Telița, apă 331.
 Teoctist, copist de manuscrise 276; — mi-trop. 316, 336; — stareț la schitul Dăl-hăuți 219.
 Teodor, diac 262; — Cernicanul eg. 56.
 Teodorache, caimacam 51.
 Teodoreasca (sau Diaconeasca), jud. Ilfov 138.
 Teodorenii (sau Burdujeni, Teodoroaia, Todi-reni, Tudoreni), m-re jud. Botoșani 355.
 Teodorescu Nicolae pit., pictor de bis. 17, 241.
 Teodoroaia v. Teodorenii.
 Teodosie, ban 69; — călugăr v. Vlădescu Tudoran; — eg. m-rii Bistrița 50; — eg. m-rii Cozia 245; — eg. m-rii Mihai Vodă 127; — mitrop. 121, 250, 288.
 Teofan, econom m-rii Butoiul 63; — fost mitrop. Sucevei 324.
 Teofana călugărița, mama lui Mihai Vitea-zul 90.
 Teofil, ierom. 144.
 Teofilact 65; — dichiu m-rii Dolj 302.
 Tereuța, jud. Vlcea 147.
 Tesalia 105.

- Teșila 19.
 Tetcoiu, jud. Mușcel 34.
 Tețcani, jud. Roman 357.
 Teziului 110.
 Theodor Constantin 326.
 Ticveni 220.
 Tifulești v. Tihulești.
 Tigoiu (sau Olăreni), jud. Rm. Sărat 45, 46, 95, 155.
 Tigveni, jud. Argeș 24.
 Tihu din Obîrșie, rumân slobozit 59.
 Tihulești, (Tifulești, Tivlești, Tivulești) jud. Buzău 28; — schit 27.
 Timișești 317.
 Timișoara 146.
 Timoiu (sau Brăești), jud. Buzău 28.
 Timotei, stareț la Cernica 72, 76, 138.
 Tinghir Pașa 87.
 Tinlești, jud. Roman 366.
 Tinoaia 19.
 Tinoasele, jud. Rm. Sărat 155.
 Tinosu 130.
 tipar (tipărituri) 20, 29, 152, 153, 199, 208, 405.
 tiparniță 92.
 tipograf v. meserii.
 tipografii 31, 65, 77, 92, 107, 161, 162, 270, 317, 319; — de la Cișmeaua Mavrogheni, Buc. 20; — Clineanu și Topiceanu, înființare 20; — la Cocloc 20; — la Ep. Buzău 27, teasc de la Viena achiziționat de Ep. 29; — la Ep. Rîmnice 222; — grecească 293; — la m-reă Că'dărușani 20; — la m-reă Colțea — Buc., 18, 20; — la m-reă Sf. Nicolae Domnesc-Iași 320; — la m-reă Sf. Sava — Buc. 18; — la m-reă Sf. Sava — Iași 339; — la m-reă Snagov 169; — la m-reă Stavropoleos (pentru cărți bis. și școlare) 177, 178; — la m-reă Trei Ierarhi 356; — la Mitrop. Buc. 18, 20; — la Rîmnice 32.
 Tiromicul Iamandi arendaș 351.
 Tisa, schit jud. Bacău 300.
 Tisău, m-re 24, 26; — schit 27.
 Tismana, jud. Gorj, m-re 20, 52, 60, 110, 132, 169, 182, 185, 186; — sat 50; — vinăriciu din dealul — 187.
 Titirecul 50, 183; — schit, jud. Ilfov 136, 137, 166.
 Titu (sau Tomsani), jud. Dîmbovița 134.
 Tivulești v. Tihulești.
 Tîlhărești 358.
 Tîmburești (Tămburești sau Pietroiu), jud. Ialomița 142, 162.
 Tîmpa, jud. Prahova 75.
 Tîmpeni, jud. Olt 104; — jud. Rm. Sărat v. Pîrliți.
 Tîmpești 350; — (sau Balasinești) jud. Iași 334, 340; — pe Valea Albă 317.
 tîmplari v. meserii.
 Tîncăbești, jud. Ilfov 170, 193.
 Tîndălești, jud. Gorj 32.
 Tînganu, jud. Ilfov 73, 199.
 Tîntava 186.
 Tîrcă, bis. în Buc. v. Vitanul.
 Tîrcov, jud. Buzău 28, 241.
 Tîrgoveți 186, 317.
 tîrgoveți 318; — din Huși 269; — din Panciu 289.
 Tîrgoviște, jud. Dîmbovița 17, 19, 20, 23, 24, 25, 27, 29, 37, 66, 92, 106, 107, 113, 122, 135, 148, 157, 168, 170, 197, 202, 203, 204, 207, 224.
 Tîrșor (Tîrșorul Nou, Tîrșor, Turnu, Tîrșoru), jud. Prahova, m-re, schit 136, 168, 189, 190; — moșie, tg. 190; — Vechi jud. Prahova 189.
 Tîrgul Cerneți 108; — de F'oci 88; — Frumos 300, 318, 380; — Jiu 187, 230; — Neamț 318, 319; — Ocna 288, 291, 328, 329, v. și Crăciuna; — Piatra 324.
 tîrguri: 112, 150, 309, 318, 399; — din afara Iașului, taxa cîntarului 352; — m-rii Slobozia lui Enache 168; — pe moșia m-rii Soveja, venit 351; — săptămînal la Segarcea 207; — săptămînal la Strehaija (înființare) 181; — la Tohani 37; — în Valea Teancului (înființare) 29; v. și bîlciuri.
 Tîrșor 309.
 Tîrnava 165; — jud. Dolj 207.
 Tîrnăvița, jud. Dolj 32.
 Tîrnova, jud. Teleorman 101.
 Tîrnovo (Tîrnova), or., m-re în Bulgaria 36.
 Tîrșor v. Tîrșor.
 Tîrzia, jud. Suceava 337.
 Tîrzii 350, 381.
 Toader, fost ciohodar 351; — polcovnic 289.
 Tobolești, jud. Romanatî 253.
 Tocaia (Izvorani) jud. Mușcel 19.
 Tocișcu, stoică 20; — Grigore 112.
 Tocsobeni, jud. Argeș 201, 220.
 Todireni 301; — jud. Vaslui 303; v. și Teodoreni.
 Todirești 350; — jud. Suceava 364; — (sau Ungureni), jud. Vaslui 268, 315.
 Toșava, sr. lui Mihail Racoviță, st. lui Ilie Tîfescu m. spat. 333.
 Tohani, jud. Buzău 28, 37, 149, 170, 193.
 Tojanu, munte 361.
 Tolceasca, jud. Teleorman 80.
 Toțani, deal 29.
 Toma, aprod 309; — ban 225; — fr. lui Dragomir m. spat. 200.
 Tomcești, jud. Tecuci 328.
 Tomeni, jud. Romanatî 58, 59.

- Tomești 341, 348; — (Vîrnăvoaia sau Vîrnăveni) jud. Botoșani 362; — jud. Iași 293; — jud. Tutova 334; — jud. Vaslui 311.
- Tomșani, jud. Buzău 215; — jud. Dîmbovița v. Titu; — jud. Romanai 68, 69.
- Tomuzeani, jud. Tecuci 272.
- Topana, jud. Argeș 24.
- Topești, jud. Gorj 186, 187.
- Topile, apă 38.
- Topileana, gîrlă 331.
- Toplicea 194.
- Topliceanu, tipografie 20.
- Topliceni, jud. Rm. Sărat 95.
- Toplița 331; — jud. Argeș 24; — jud. Mehedinți 186; — schit 276.
- Topolița, (sau Săcălușești), jud. Neamț 360; — schit 359.
- Topolnița 343; — jud. Mehedinți 186; — schit 186.
- Topolog, apă 19, 25, 149, 246, 250.
- Topoloveni 178; — jud. Mușcel 134, 135.
- Toporăști răzeși 382.
- Toporăuți 280.
- Toporești, jud. Tutova 304.
- Toporna, jud. Dolj 186.
- Toporul, jud. Vaslui 268.
- Topșa, jud. Gorj 50.
- Totești 285.
- Totoești 265, 335.
- Totorcea 265.
- tragere în teapă, amenințare cu — a loc. din Dobriceni și Bărbătești pentru jefuirea m-rii Arneta 38, 39.
- Traian 50, 97; — jud. Mehedinți 108.
- Traiani, jud. Teleorman 91.
- Transilvania (transilvăneni) 60, 128, 176, 188, 254, 276, 284.
- trădare, confiscare de proprietăți pentru — 20, 29, 337; executarea la m-re Snagov a boierilor vinovați de — 169.
- Trăisteni (Treisteni), jud. Rm. Sărat 155; — jud. Romanai 25.
- Trănsani 149.
- Trăsnea N., episcop spitalului Pantelimon 136.
- Trei Ierarhi (Trei Sfeuitele) m-re — Iași 92, 325, 340, 356.
- Tresenești 97.
- Trestenic (Trestenicu), 202; — jud. Gorj 186; — jud. Vlasca 99.
- Trestia 19; — jud. Buzău 28, 145.
- Trestiana 318; — m-re 337.
- Trestieni (Trestiani), 19, 37, 194; — jud. Prahova 170; — schit, jud. Rm. Sărat 154.
- Trestioara, la Bohotin 309; — jud. Buzău 47; — la Hîrlău 296; — jud. Mehedinți 108; — jud. Mușcel 108; — munte 170.
- Treti Filip 247.
- Tribrodi (Serbia) 186
- Tribunalul Buzău 209.
- Trifăuți 311, 340, 341.
- Trifești, jud. Roman 272.
- Tri Sfeuitele v. Trei Ierarhi.
- Trivalea (sau Măgurecea) schit în Pitești 248.
- Trimșani, jud. Ialomița 202.
- Troados Timotei 261.
- Trocaia, jud. Mehedinți, schit 132.
- Troian, jud. Vlcea 32.
- Troița, jud. Iași 283; — jud. Neamț 360; — jud. Vaslui 371.
- Trohaneci, răzeși 382.
- Trotuș, apă 288, 329; — revărsarea — 292.
- Trubeșcoi Cleopatra, prințesa 56
- Trudești 202.
- Trufești 186.
- Trușești, jud. Botoșani (pe Jijia) 357, 358.
- Tudor, din Bărbătești 183; — protopop 261.
- Tudora, jud. Roman 380.
- Tudoreni v. Teodoreni.
- Tufeni (sau Podul Pitarului) jud. Buzău 83, 405.
- Tulbuc 272 v. și Sofrincești.
- Tulburea, schit 189.
- Tulești 391.
- Tulucești, jud. Covurlui 293, 294.
- Turbata, jud. Suceava 331.
- Turbatul (sau Brusturii), m-re 318.
- Turbați, jud. Dîmbovița 199; — jud. Ilfov 170, 193; — schit 67, 193, 194.
- Turbătești 265, 340; — jud. Iași 308.
- Turbura 58, 59.
- Turburea, jud. Argeș 24; — jud. Dolj 58; — de Jos 59.
- Turbureni, moșnenii 58.
- Turceni, jud. Gorj 186.
- Turcești (Turceasca), jud. Buzău 28.
- turci 90, 98, 105, 136, 141, 226, 276, 316, 400, 401; datoria către — 258; — distrugeri cauzate de — 42; — incursiuni — 21, 319, 337; lagăr de prizonieri — 93; răscumpărări de robia — 91; soldați — 151.
- Turcia 403; călugărițe fugite din — din cauza tulburărilor 194.
- Turcinești, jud. Gorj 186.
- Turcitul Ioan 59.
- Turculece (vii) 331.
- Turia, jud. Olt 24.
- Turnu v. Tîrșor
- Turturești, jud. Neamț 283, 285.
- Tutana (Tutănești), jud. Argeș 149, 191; m-re 148, 151, 191, 192.
- Tutova, țin. 271.
- Tutoveanu Alexandru, porucic 384.
- tutun, prelucrare 173.

T

Țalopești, jud. Ilfov 78.
 Țara Românească (Muntenească) 27, 169, 180, 188, 284, 309, 335, 341.
 Țara Ungurească 337, 341, 342.
 Țarigrădeanul Isaia, eg. m-rii Cașin 291.
 Țarovățul v. Izvorul Birzei jud. Mehedinți.
 Țălăbești v. Flocoasa.
 Țăpoaia (formată din Stăniilești și Drăgoești) jud. Tecuci v. Drăgoești.
 Țărculeasa v. Speteni jud. Ialomița.
 Țărlagele, jud. Săcueni 228.
 Țeica, jud. Vlcea 32.
 Țepelești, 317.
 Țibucani, jud. Neamț 337.
 Țifescu Enache, m. clucer, ctitor la m-rea Pocrov 333; — Ilie, m. spat., f. lui Enache 333.
 Țițești 265; — jud. Putna 288, 334, 337, 350; — schit 318.
 țigani (schimbași, vînduți, obligațiile, fuga — lor, liste de —) 43, 46, 69, 70, 81, 88, 127, 130, 143, 150, 155, 160, 217, 268, 294, 301, 400.
 Țigăeni, jud. Tecuci 377.

Țigănei 265; — v. Frățileni jud. Tecuci.
 Țigănești 19, 37, 275, 285, 402; — jud. Ilfov 54, 106, 193, 197; — jud. Mușcel 88, 234; — jud. Tecuci 334, 360; dealul — lor 234; — jud. Săcueni v. Blestemele; — Izvorani, m-re jud. Ilfov 66, 67, 193.
 Țigănia, jud. Argeș 24; — v. Ogrăzeni, jud. Ilfov.
 Țiglina, jud. Covurlui 314, 326.
 Țilăpătești v. Flocoasa.
 Țintea, jud. Prahova 19, 123.
 Țintilă, fam. 334.
 Țipeni, 265.
 Țipești, jud. Covurlui 271.
 Țircovicești 265.
 Țițești, jud. Mușcel 197, 353.
 Țințăreni, jud. Dolj 133, 195; — m-re 68, 195.
 Țița, jud. Dîmbovița 66, 203; — schit, jud. Dîmbovița 203.
 Țombricu 340.
 Țugureșt 165; — jud. Dolj 207.
 Țuțcani 265.
 Țuțora, lupta la — 302.

U

Uda, apă 80; — jud. Argeș 85; — jud. Olt 80, 81.
 Udeni, jud. Dîmbovița 94.
 Udrea, ban de la Băleni 134.
 Udrican, clucer, ctitor 261.
 Udricani, bis. din Buc. 261.
 Udupu, jud. Teleorman 83.
 Uești (Uiasca sau Buligeasca, — din Gura Bascovului), jud. Argeș 24, 138, 191, 248.
 Ugrina Nectarie, ierom. 376.
 Uidești 337.
 Uleasca, jud. Ialomița v. Măneasca; — jud. Vlașca v. Obislavu.
 Ulei, jud. Argeș 24.
 Ulești — Mănești, jud. Ialomița schit 65.
 Uliciuiu, jud. Vlcea 68.
 Uleni, jud. Argeș 24.
 Uliești (sau Coțoianca) 34—35.
 Uliștei 202; — jud. Prahova 124.
 Ulm 193.
 Ulmeni, jud. Ilfov 138, 236.
 Ulmet (Ulmetu), jud. Argeș 220; — jud. Buzău 28; — jud. Dolj 101, 120; — schit 27.
 Ulmii 337.
 Ulmu (Ulmul sau Nenciulești), jud. Ilfov 66; — jud. Rm. Sărat 101.

Umbrești 265; — jud. Roman 340; — jud. Tecuci 377.
 Ungheni 202, 337; — jud. Argeș 198; — jud. Bacău 376.
 Unghiul, Banului, jud. Argeș 248; — Lupului 331.
 Ungurași 317, 329, 334.
 Ungurei, jud. Gorj 186; — schit 405.
 Ungureni, (sau Todirești) jud. Vaslui 268; — jud. Gorj 182; — Hîrău 265.
 ungureni 309; — din satul Băbeni 51; — din satul Călugăra 285.
 Ungurești 317.
 Ungureu, jud. Buzău 101; — schit 27.
 unguri 105, 376; sate de — 302.
 „Universu”, ziar 143, 176.
 Unsa, m-re 345; — schit jud. Botoșani 395.
 Unteni 202.
 Ureche, fam. 358; — Grigore (Cronica lui) 271, 284, 345; — Nestor 318, vor. 343; — Nestor și Mitrofan 306.
 Urechești 19, 145; — jud. Dolj 183; — jud. Rm. Sărat 251; — (sau Vărzărești) schit 34.
 Urianului, moara — 19.
 Uriceni 362, 389; — jud. Botoșani v. Flămînzii.
 Urichești 43; — jud. Ilfov 149.

Urichiani 317.
 Uriești, jud. Covurlui 330, 340.
 Uriți 202; — jud. Ialomița 109.
 Urlați (sau Bobu), deal 19, 54, 149.
 Urlători, jud. Buzău 28.
 Urlețanu Joița 191.
 Urlești, jud. Covurlui 392.
 Urliacu, vii la — 288.
 Urlești 207.
 Urlui 85.
 Ursa, cu st. Moșoc din Odobești, cături la Mira 315.
 Ursa (moșie) 333.
 Ursache, Dima clucer 363; — G. vist. 328.
 Ursești 199, 340, 341; — jud. Tutova 334.
 Ursoaia, jud. Buzău (Urseasca, Ursești) 28; — jud. Ilfov 127, v. Rasa; — jud. Săcueni 19; — munte 217.
 Ursoianu Dumitru 237.
 Ursorii de la Dumbravă (moșie) 288.

Ursu, pr. de la Ursa 333.
 Ursu, deal 19.
 Ursula 340.
 Urșani, jud. Vâlcea 113.
 Urși (Urșii), jud. Argeș 97, 183, 248.
 Urșoale 357.
 Urzica 202; — jud. Romanai 159; — jud. Vâlcea 147.
 Urzicari, jud. Vâlcea 32.
 Urziceanca, jud. Prahova 190.
 Urziceni 265; — jud. Ialomița 170.
 Urzici 265, 317.
 Urzicuța, jud. Dolj 61, 175, 207.
 Uscata 202.
 Uscăți 265, 317; — jud. Ilfov 140.
 Uspenia, m-re. v. Sf. Sava — Iași.
 Uspenschi, călător rus 98, 101, 115.
 Ustia 405.
 Ușurei, jud. Vâlcea 113.
 Ușurești 298.

V

Vaca, munte 157.
 Vacota 340.
 Vacșia 275.
 vad (vaduri), de circiumă 155; — de moară și piuă 85, 88, 138, 376; — în apa Buzău (Rătești) 241; la Cărbunești 66; — la Călmățui 85; — în Chiojd 324; — la Cotnari 367; — la Cozieni 241; — în Cracău 324; — la Godin 367; — la Ivănești 324; — (și heleșteu) la Lețcani pe Jijia 358; — la Liteni 402; — la Oleșești 392; — sub Podgoria pe Vîlsan 85; — în Putna 324; — în Tarcău 324; — la Urlui 85.
 Vadu (Vadu!), Cioreștilor v. Modruzești; — Cumanilor, jud. Mehedinți 186; — Lat, jud. Vlașca 25; — Părului (sau Darvari), jud. Prahova 170; — Pităreștilor, la Pităești 248; — Roșca 273; — Săpat, jud. Prahova 140; — Sării 83; — de Sus 187; — Șaice, jud. Brăila 198; — Vinului, vamă 25.
 Vadurile 50; — jud. Neamț 283.
 Vaideei (Vaidele) 175; — jud. Gorj 186; — jud. Ialomița 167, v. și Slobozia lui Enache; — jud. Prahova 190; — jud. Vâlcea (și munte) 50, 52, 147; — schit 27.
 Vaidești, jud. Mușcel 234; moșnenii — 168.
 Valea 186; — m-re, jud. Mușcel (M-re din Vale), 178, 179, 196, 197; — Albă 317, 323; — Argeșului, munte 202; — Babei, jud. Iași 347, 348; — Benii 157; — Bolovanului 324; — Boului, jud. Prahova 167; — Brateșului 324; — Brazilor în Vrancea 367; — Bună, jud. Mehedinți

181; — Calului 25; — Caprei, schit v. Suzana; — Călugărească 104, 170, 178, 194, 217, v. și Negovani; — Cerbului, munte 240; — Cetații 220; — Ciorăci 24; — Ciresului v. Jideni; — Cozmoaei (Cosmoaei) 265, 286, 293, 294, 340; — Crasnei 272; — Crîngului 29; — Danului, jud. Argeș 24, 25; — Dămășitei 272; — Dobrorei, deal 175; — Eremiei 357; — Fintinei, jud. Buzău 145; — Frăsinetului 324; — Furnicii, jud. Mușcel 78; — Gardului, jud. Săcueni 19, 66; — Giurgiuului, munte 202; — Greței, jud. Buzău 28; — Grînilor, jud. Argeș 24; — Hotarului 117, 261; — Izvoranului 172; — Jiului 185; — Largă, 19, 178, 194, jud. Prahova 102, 217, moșnenii 218; — lui Dan, jud. Mușcel 78; — lui Dobrotă, jud. Prahova 190; — Lungă (sau Călugărenii), jud. Dîmbovița 94; jud. Prahova 101; (Poiana) 362, v. și Icușeni; — Lupului, jud. Iași 347, 348; — Macrișului jud. Ialomița 174; — lui Mandache 346; — lui Manolache, jud. Covurlui 314; — Mantii 29, 116; — Mare, jud. Argeș 234, 248; — jud. Dîmbovița 63, jud. Mehedinți 40, jud. Mușcel 234, schit 201, 202, 234 v. și Nămășești; — Mănăstirii, jud. Mușcel 196; — Moravei (Serbia) 90; — Neagră, munte 66, schit 66, 361; schit jud. Dîmbovița 224, v. și Fusea; schit în Vrancea 144, 396; — Nebunului 357; — Nucetului 116; — Orașului (sau Varoșului), jud. Argeș 24; — Orbului, jud. Vâlcea 97; — Orlii, jud. Prahova 217;

— Părului 88; — Pietrii, jud. Prahova 102; — Plopului v. Ceacu, jud. Ialomița; — Poienii 194, 331, jud. Prahova 261; — Popii 19, 197; — Produlșei, schit 27; — Rea 191, jud. Argeș 24; — jud. Buzău 53, jud. Tecuci v. Vicoleni, jud. Vâlcea 38; — Rîșcani 346; — Roznovei, munte 240; — Rumâneștilor, jud. Muscel 214; — Sasului, jud. Argeș 24; — Sașilor 19, 94; — Satuului, jud. Vaslui 286; — Sălcioara 19; — Săracă 217, jud. Prahova 102; — Sării 334; — Scheilor v. Ghenoaia; — Seacă 200, 288; jud. Ialomița v. Culcați; jud. Suceava 345; — lui Sema (Semei) 37, 66; jud. Săcueni 91; — Siliștei 393; — lui Soare v. Tatinele; jud. Ilfov 405, 406; — Sohodolului, jud. Tecuci 334; — Stancii 248; — Stanciuului, pe moșia Măneciurile 247; — Stilpului 88; — Șoimu, jud. Putna 392; — Ștefăneștilor 76; — Tarcăului 324; — Tazlăului, jud. Neamț 353; — Tății, jud. Dîmbovița 224; — Teancuului 29, 43, 54; — Teiului v. Teiu; — lui Țuțu, jud. Argeș 24; — Ulmului 38; — Urloiu 73; — Ursoaia, jud. Prahova 138; — Ursului, jud. Putna 361; — Varoșului v. Valca Orașului; — Vladului, munte 202; — Vălenilor 151; — Voievodiei, jud. Dîmbovița 24; — Voievozii 19, 94.

Valenștein profesor 161.

vamă (vămi) 32, 81, 116, 165, 279, 285; — austriacă (împresurare a moșiei Stăniilești) 345; — de la Bacău 284, 341 (acordată m-rii Sf. Sava Iași); — de la Bahna 187; — Bîrladului 284; — de la Bucina 187; — de la Calafat 187; — carelor 357; — de la Călugăreni 187; — de la Cioranu (balta) 66; — de la Ciineni 38; — Cîmpinei 170; — la Cîmpulung 78; — de la Clicevățul 187; — Diului 50; — Doamnei 170; — domnească 155, 348; milă de bani din — (m-rea Precista — Răducanu) 329; miță de bani și untdelemn din — (m-rea Pingărați) 324; din orașul Slatina 60; — la Dragoslavele 78; — Dunării din Padina Oreavii pînă în Vadul de Sus 187; — de la Elhovița 187; — Focșanilor 117, 357; — de la Galați 305, (miță de untdelemn pentru m-rea Răchitoasa) 335; — grîului 94; — de la Groșani 187; — Ilfovului 170; — de la Jarovăț 187 — Lopatnei 170; — cea mare (daniile de bani și ceară) 357; — mică (m-rii Bistrița) 341; — de la Ocna Mare 207; — de la Ocna Mică 25; — de la ocna de sare 81; — de la ocna Teșani 155; — de la Oțet 187; — or. Argeș (venit Ep.) 25; — din pește 204,

de la bălțile Bistret, Măceșul și Plosca 187, ba'ta Greaca 19, din gîrla Spanțov 170; — de la Petroșița 187; — de la Pitești 25; — de la Ploștina 187; — de la Potocelul 187; — de la Precești 187; — Prahovei 104, 170; — de la Prilepeț 187; — de la Rîul lui Marco 187; — de la Rucăr și Dragoslavele 89; — Runcului 108; — de sare 151; — din 12 sate din jurul tg. Ploiești și Țîrgșor 189, 190; — scutire 190; — scutire a poverilor m-rii Bistrița 354; — de la Stăncășioara 187; — din stupi 204; — Tazlăului 284; — Țîrgoviștei 135; — tg. Cerneți 181; — tg. Ploiești 189, 190; — tg. Strehaia 181; — tg. Ștefănești 25; — tg. Țîrgșor 189, 190; — de la Țarovăț 187; — Vadul Vidinului 25; — de la Varovnicele 187; — de la Vărbia 187; — de la Vodița Mare 187; — Zimnicea 25.

Vardalah Tarsița, stolnicească și vornicească 355.

Varlaam, de la Meteora 61; — ep. Hușilor 267; — ierom. 369; — mitrop. 63, 220, 248; — Dumitrașco 296.

Varnava, arhim. 323.

Varnița, schit. 318.

varniță (varnițe), munca în — 343; — și praștilă, lemn pentru — contractat de m-rea Țîrnava prin sate 187.

Varovnicele, vamă de la — 187.

Vartic, fam. 334; — post. 331; — vor. 351; — Ursu 341.

Varzaru Radu, m. armaș 251.

Vascani 337, 364.

Vasiescu Ecaterina 239.

Vasiești 29.

Vasițați, jud. Ilfov 140.

Vasilcău 311.

Vasilcăuți 345.

Vasile (Vasilie), călugăr, ctitor schitului Sporaști 186; — gram. 369; — haiduc 309; — ierom., ctitor 267; — preot 308; — proeg, la m-rea Cîmpulung 78; — stareț la Poiana Mărului 144, 215; — Lupu vv. 27, 42, 65, 125, 264, 269, 276, 293, 299, 302, 325, 330, 350, 356, 358.

Vasileuți, jud. Iași 357.

Vasluet 348.

Vaslui, apă (schimbarea cursului) 348; — or. 318; — țin. 271, 357.

Vatoped, m-re la Athos 311, 315, 326, 333, 383.

Vatra, Ep. Buzău 28, v. și Schei jud. Buzău; — jud. Vlașca 84; — m-rii Călușu 68; — m-rii Măxineni 125; — m-rii Pătroaia, jud. Dîmbovița 239; — m-rii Vizantea 361; — m-rii Zagavia, jud. Iași 364; — schitului Deleni 375; — schitu-

- lui Trivale, jud. Argeș 248.
 Vatraul, apă 19.
 Vața de Jos, jud. Teleorman 25.
 Văcăreasca 37, 213.
 Văcărescu, fam. 334; — Constantin, m. log. 232; — Enache 153; — Enăchiță 31.
 Văcărești 334, 335; — jud. Ilfov 149, 150; — deal 19, 149; — m-re (Buc.) 73, 161, 198, 199, 404.
 văcărit v. dări.
 Văceni, jud. Rm. Sărat 29.
 Văcotești 265.
 Văculești, jud. Dorohoi 313.
 Vădastra, jud. Romanai 50, 51.
 Vădăstrița, jud. Romanai 91.
 Vădeni, jud. Covurlui 299, 314.
 Vădinău, apă 194.
 Văeni 40.
 Văești, jud. Gorj 113.
 Văgiulești, deal 19.
 vâi cu pește (Bolovanului, Brateșului, Frăsinetului, Tarcăului) 324.
 Văjulești, jud. Mehedinți 186.
 Vălari, jud. Gorj 186, 187; — schit 186.
 Vălcănești, jud. Romanai 63.
 Văleanca v. Măguleasca.
 Văleni 88, 199, 228; — dealuri 54, 157; — jud. Argeș 250; — jud. Buzău 54; — jud. Covurlui 330; — jud. Fălciu, pădure 271; — jud. Mușcel 149, 150; — jud. Putna 340; — jud. Romanai 58; — jud. Săcueni 25, 167; — moșneni 218; — schit, jud. Argeș 24, 25, 238, 250; — schit, jud. Săcueni 87, 217; — de Munte 247; — de Sus, jud. Prahova 217; Vălea — 234.
 Vălimăreni, moșneni 64.
 Vălsănești, jud. Vâlcea 147.
 Vămășani 337.
 Vămășoia (Vămeșoia), jud. Iași 337, 347 (poiană), 348, 357, 399.
 Vămășeni, jud. Covurlui 326.
 Vânăsești, jud. Putna 272.
 Văratec, m-re jud. Neamț 283, 318, 359, 382.
 Vărați 165.
 Vărăști, jud. Ilfov 66, 170, 203.
 Vărbicioara, jud. Mehedinți 159.
 Vărbila, apă 200; — (sau Benga) jud. Prahova 200; — m-re, schit 123, 124; puțuri de păcură la — 124.
 Vărbîța, vamă 187; — de Jos, jud. Dolj 186; — de Jos, jud. Mehedinți 159; — de Sus, jud. Dolj 186.
 Vărzărești (sau Urechești), schit 34, 244, 251, 347.
 Văsești, jud. Roman 285.
 Vășia, jud. Mușcel 78.
 Vășiani 340.
 vătăfi de plai 147.
 Vătămanul 323.
 Vătășești, jud. Argeș 24.
 vecihii m-rii (atitudine necruțătoare față de țărani) 46.
 vecini 265, 283, 288, 318, 335; — fugiți din satele m-rii Pingărași 324; — din Golăești 312;
 Vela, Ep. — din Epir 45.
 Velea 170; — (sau Nebuna) jud. Vlașca 104.
 Velcescu, hotarnic 29.
 Velești, jud. Romanai 58.
 Velicicovschi Paisie, eg. 251, 277.
 Velnîște 116.
 velniță (velniște, mașină de rachiu) 29, 318, 348, 357; — la Ivănești 381; — pe moșia Neamț 337.
 Veniamin, ep. de Roman 369; — mitrop. Mold. 347, 359, 360.
 venit 97; — anual al Ep. Rîmnice 31; — anual din visteria domnească, mili 52; ocnelor, milă din — 44; — ale m-rii Sf. Sava 341.
 Verbila v. Vărbila.
 Vercineasca 92.
 Verejeni, jud. Suceava 345.
 Verești 281.
 Vergușea, jud. Olt 246.
 Vernescu I., post, arendaș bîlcuului de la Scorțaru 29.
 Vernești 43, 117, 241; — deal 29, 207; — jud. Argeș 24; — jud. Bacău 271; — jud. Buzău 28, 215.
 Vernișești 337.
 Verpolea, jud. Dorohoi 360.
 Verșești, jud. Neamț 324.
 Verujani v. Ciulinești.
 „Vestitorul românesc”, gazetă 60, 405.
 Vetrișoia v. Drăgușeni.
 Vicina (localitate dispărută din nordul Dobrogei) 17.
 Vicoleni 277; — jud. Botoșani 330; — (sau Valea Rea), jud. Tecuci 322, 334.
 Vidin 159; răzvrătirea de la — 21.
 Vidra, gîrlă 331; — jud. Ilfov 178.
 Vidrașcu, fam. 334.
 vie (vii) 43, 58, 73, 80, 88, 134, 138, 140, 142, 145, 147, 149, 155, 157, 159, 162, 164, 167, 293, 296, 300, 311, 313, 314, 371, 399; — la Aninoasa, jud. Buzău 18; — armenilor 94; — Bacău (dealul) 353; — la baltă 140; — la Bălozești 353; — la Barați, jud. Bacău 388; — la Băcioia 348; — la Bădeni 29, 54; — la Bădești 248; — la Băiceni 360; — la Bălănești (dealul) 187; — la Bărbătești (dealul) 19; — la Bărești 388; — la Belcești 283; — în Belciog 334; — la Benești 334, — la Berești (pe Argeș)

85, 283; — la Berlești 283; — la Bighilinu 194; — la Bîrsești 18; — la Blidari (dealul) 29, 219, 226; — la Boaba (dealul) 37; — la Boboci (dealul) 29; — la Bobul (dealul, valea) 19, 116, (cu moșia Dîrmoxa) 187; — la Bogdănești, în țarina Cîrjeștilor 324; — la Boian 170; — la Boilești 117; — la Bolăcești 283; — la Bolboșani, jud. Mehedinți 18; — la Boldești, jud. Săcueni (dealul) 178; — la Bolovănești 187; — la Bonțești (dealul) 29, 117; — la Borăști 187; — la Bordești, jud. Rm. Sărat (dealul) 29, 243; — la Boșoteni 340; — la Bozieni (dealul) 194; — la Brăcacea (dealul) 29; — la Brăulești, jud. Mușcel 157; — la Broșteni (dealul) 29; — la Bucov (dealul) 19, 54, 194, 207; — în București (dealul) 19, 178, 261, dealul Colentinei 122, dealul Cotrocenilor 18, 207, dealul lui Mihai Vodă 37, dealul (moșia) Mitropoliei 172, 207, dealul Vlădichii 172, la Fîntîna Boului 207, lîngă București 134; — la Budești 84; — la Budila 367; — la Budișteni 18, 234; — la Bujoreni 122; — la Buzău (dealurile) 127; — la Călugăreni (dealul) 19; — la Cacova 38, 50; — la Caracal 110; — la Călina (dealul) 19, 183; — la Căpoteasca, jud. Rm. Sărat 244; — la Căpotești 334; — la Ceplinți 357; — la Ceptura (dealul) 19, 66; — la Cerbuleț 246; — la Cernătești (dealul) 18, 37, 178, 190, 194, 217, 261; — la Cetate 18; — la Cetățuia (dealul) 340; — la Ciobănești (dealul) 19; — la Ciobănoaia 37; — (dealul) Ciorii 187; — la Cîinești 50; — la Cîlcești 187; — la Cîmpulung (în marginea —) 234; — la Cîndești 29; — la Cîrligești 283; — la Cîrligi (dealul) 29, 219; — la Cîrlomănești (jud. Buzău) (dealul) 29, 54, 199, 237; — la Cîrstești 296; — la Cîrstienești (dealul) 29; — la Cherba (dealul) 19; — la Clinciu 29; — la Clipsești (dealul) 350, 396; — la Cocărăști 97; — la Comănești 187; — la Copăcel 38; — la Copăcioasa (dealul) 38, 50; — la Cornet (dealul) 187; — la Cornic (dealul) 268; — la Cornu 29; — la Coroiu (dealul) 348; — la Coșula 296; — la Cotești (dealul) 29, 226; — la Cotnari 277, 278, 283, 288, 296, 297, 309, 311, 322, 334, 346, 353, 357, 362, în Dealul Mîndru 340, în dealul Tundei 324, în Dealul lui Vodă 331, în Rădîul lui Vodă 340, în Ulița Infundată 324, în Valea Irimiei 340; — la Crețeni (dealul) 19, 113; — la Cricov (valea) 234; — la Cristieneasca, în dealul Vernești 241; — la

Crîngul (dealul, valea) 19, 29, 116, 122; — la Crîngureni 18; — la Crucea 291; — la Crucea de Jos (Jud. Putna) 334 (și de Sus), 337, 362; — la Cucuș 367; — la Cucuiu 334; — la Curtești 278; — la Dăița 70; — la Dălhăuț 219; — la Dănăsești 291; — în Dealul Gorunii 348; — în Dealul Mare (Hîrlău) 194, 357; — în Dealul Mascurului 331; — în Dealul lui Mihai Vodă de la Miroslava 331; la Dealul Neicului 367; — în Dealul Porcului 331; — în Dealul Robului 207; — în Dealul Roșu 367; — la Deleni 286; — la Deochești 367; — la Detcoiu 29; — la Dobriceni 38; — la Dobrinești 309; — la Dobroteni (dealul) 19, 66; — la Doicești (dealul) 19; — (dealul) Domnescului 19; — la Dragoslavele 117; — la Dragoslaveni (dealul) 29, 243; — la Drăgănești (dealul) 19; — la Drăgășani (dealul), jud. Vîlcea 38, 50, 68, 97, 108, 183; — la Drăgotești 353; — la Dricul 268; — la Esteu 29; — la Fața Rîului 85; — în (dealul) Făcăilor 38; — în (dealul) Făgețelului (din Broșteneasca) 19; — la Fețele Tîrgului 18; — la Filipești (dealul) jud. Prahova 18, 178, 291; — la Fișinghești 334; — la Fișuți (dealul) 187; — la Focșani 277; — la Frăsinet jud. Ilfov 18; — la Fulțanu (moșia) 402; — la Fundeni 29; — în Fundul Văii Orlii 217; — la Furceni 334; — la Furcitură Gilganului din Breznița de Sus (dealul) 181; — la Galata 308; — la Galați 326, 346; la Găgenni 164; — la Gârdești 50; — la Găureni 357; — la Geamăna 104; — în (dealul) Gilmeelor 19, 194, 217; — la Goiești (dealul) 18, 29, 202; — în (dealul) Gorganului 19; — în (dealul) Gornetului 247; — la Gorun 311; — la Grădiște 18; — la Greci (dealul) 19, 54, 334; — la Grozești 329, 331; — la Gruiu (dealul) 19; — în Gura Născovului, jud. Buzău 237; — la Gura Văii 113; — la Gura Văii Zidului 194; — la Gurăni (dealul) 187; — la Gurguiapi 85; — la Hănești 322; — la Hîlțeu 291; — la Hîrlău 340; — la Horje 268; — la Horodiște 340; — în (dealul) Humei 19; — la Huși 268; Dealul Dricului 357, Dealul Lupului 340; — la Iacobuș 18; — la Iași, dealul Cetățuiei 357, (dealul) Copoului 265, 278, 340, 357, Dealul lui Ștefan Vodă 331, 357; — la Îlnoești (dealul) 19, 37; — la Ionăsești 334; — la Iorgulești 265; — la Izvorani (dealul, valea) 19, 127; 202, 234, 248; — la Jariște 117; — la Jideni 29; — în jud. Dolj 69; — la

Jugureni, jud. Buzău 37; — la Lăzești 324; — la Lehnești 283; — la Leurdeni, jud. Mușcel 37; — la Liești 334; — la Lipia 29, 170, 194; — la Lipova 386; — la Loloiești (dealul) 19, 116, 203; — la Lupești (dealul) 151; — la Malul 225; — la Mateești 113; — la Măgura (dealul) 19, 187; — la Măgureni (dealul) 247; — la Măicănești (dealul) 19; — la Mărăcineni 29; — la Mărgăritești 18; — în (dealul) Mărunțișului 29, 116; — la Merei 29; — în (dealul) Merezului 19; — la Mircești (dealul) 29, 37; — la Miroslava 309, 357; — la Mogoșani 50; — la Mogoșești 283; — la Moinicești 113; — la Năeni (dealul) 167; — la Năfurdești 334; — la Nămoiu (dealul) 113; — la Nebuna (moșia) 340; — la Negoiești (dealul) 187; — la Negoșani 70; — la Negovani (dealul) (sau Valea Călugărească) 3, 37, 170, 194; — la Nenciu (Nenciulești) 29, 85; — la Nicorești 286, 309, 322, în dealul Dobrinești, jud. Tecuci 360; — la Novia (sau Novacii) 113; — la Ochiu 268; — la Ocna (Ocna) (dealul) 19, 97, 329; — la Ocna Mare (Ocnele Mari) (dealul) 38, 50, 183; — la Ocna Mică 66; — la Ocnița (dealul) 19; — la Odobești 277, 331, 334, 340, 357, 392, podgoria 396; — la Orănești (dealul) 29; — la Orevița, jud. Mehedinți 18, 181, 187; — în (dealul) Oslei 178; — la Panciu 291; — la Papova 187; — la Parați 348; — la Păcălești 29; — la Pădurești 283; — părăsite 130, 331; — la Păulești (dealul) 190; — la Păunești 334; — la Pelinoasa 331; — la Pietrari 50; — la Pietroasa 54; — la Pipoaia pe moșia Lăculețe 203; — la Piscani (dealul) jud. Ilfov 197; — la Piscop 309; — la Piscu 311; — la Piscu (sau Vîrtopale) 29; — la Pitești (dealul) 19, 127, 207; — la Pîțurăscu (hotarul) 37; — la Piclele 29; — la Pîrșcov 29; — la Pleșa 124; — la Podgoria 66, 170, 367; — la Poenița 117; — la Poiana 283; — la Poiana Piscului 197; — la Popăuți 275, 389; — la Popești (dealurile) 66; — la Poroina (dealul) 187; — la Potoaia 130; — la Prisăceni 58; — în (dealul) Procișii 29; — la Pucioasa 18; — la Purcelești 353; — la Puținței, jud. Teleorman și Vlașca 18; — la Racoi 187; — la Racovița 113; — la Rădăcinești, jud. Argeș 18; — la Rămești 50; — la Răzvad (dealul) 19; — la Repedeș 348; — la Rîcești 322; — la Robești, jud. Buzău 237; — la Rocșoreni 181; — la Roibul (dealul) 19; — la Runceni 37; — la Saduri 66;

— la Samara 248; — la Săcueni (dealul) 127; — la Săpoca 29; — la Săseni (dealul) 29, 54, 127; — la Săteni (dealul) 19; — Scăeni (Scăiani) (dealul) 19, 29, 54, 190, 207; — la Scoarța 50; — la Scovinți, jud. Iași 360; — la Scurtești 29; — la Seciul 124; — la Segarcea 207; — la Sfîntești (dealul) 116; — la Silișteni (dealul) 29; — la Sîrbeni 170; — la Sirbi (hotarul) 113, 286, 350; — la Slatina (dealul) 18, 50, 97, 113, 207; — la Slobozia 334; — la Socla 263, 348; — la Sohodol 186; — la Sorești 29; — la Spăriești 367; — la Stoelești (dealul) 19; — la Stoloveni 170; — la Străoani 350; — la Strihareț, jud. Ol't 18; — la Suhărăt 183; — la Sutești (dealul) 183; — la Surani 66; — la Susaiu 29; — la Susani 38; — la Suseni (dealul) 29; — la Susești 113; — la Șchei (dealul, la Săcueni) 19, 207; — la Șerbănești 29; — la Șipotete, pe Mileu 350; — la Șorogărie (Șorogari) jud. Iași 18, 278; — la Ștefănești (dealul, vale) 19, 214, 234, 248; — la Șupărești (dealul) 19; — la Șușița 187; — la Tătaru 37; — la Tătăranii 29; — la Tecucel 334; — la Teiu (Valea Teiului sau Valea Mare) 202; — la Teșani 170; — la Terchești (dealul) 117; — la Titireci(u) 50, 183; — la Tîrgoviște (dealul) 19, 94, 113, 122, 170; — la Tocaia (Izvorani), jud. Mușcel 19; — la Tohani 37, 170; — la Toltani (dealul) 29; — Toma Spătarul din jud. Prahova 199; — la Tomesti 348; — la Toplicea 194; — la Topoloveni (dealul) 134, 178; — la Traian 50, 97; — la Trestieni (Trestieni) (dealul) 19, 37, 194; — la Troian (dealul) 113; — la Troțuș 288; — la Turbura 58; — la Turculece 331; — la Tițești 337, 350; — la Tiğănești 19, 37, dealul — jud. Argeș 234, dealul — jud. Ilfov 197; — la Tîntea, jud. Prahova 19; — la Tițești (dealul) 197; — la Uim 183; — la Urechesti (dealul) 19; — la Urlița 54, dealul — numit Bobu 19; — la Urlicu 288; — la Ursoaia, jud. Săcueni 19; — la Ursula 340; — în (dealul) Ursului 19; — în (dealul) Urșilor 183; — la Ursoale 357; — la Vacota 340; — la Vadurile 283; — în Valea Călugărească 17, 194; — în Valea Ciovișii 19; — în Valea Cozmei (Cosmoaei) 286, 340; — în Valea Eremiei 357; — în Valea Fîntinei 19; în Valea Gardului 19; — în Valea Grecii, Grăției 217; — în Valea Hotarului 117, 261; — în Valea Izvoranului 172; — în Valea Largă 19, 178, 194; — în Valea Lupului

- 348; — în Valea Mantii 29, 116; — în Valea Nucetului 116; — în Valea Poienei (jud. Săcueni) 194, 261; — în Valea Popii 19, jud. Mușcel 202; — în Valea Rîșcani 346; — în Valea Sasilor 19, 94; — în Valea Sălcioara 19; — în Valea lui Seaman 66, (Valea Somei) jud. Săcueni 37; — în Valea Stancii 248; — în Valea Teancului 29, 54; — la Valea Voievozii 19, 94; — la Văcăreasca 37; — la Văcărești (dealul) 19; — la Văgiulești (dealul) 19; — la Văləri 187; — la Văleni (valea) 54, 234; — la Vămășoia 357; — la Vernești (dealul) 29, 117, 207, 215; — la Vernișești 337; — la Vispești (dealul) 116; — la Viforita (dealul) 19, 113, 203; — la Vitănești 291, 334, 350; — la Vițichești (dealul) 197; — la Vicoleni 322; — la Vîrfuri 38; — la Viriți, jud. Rm. Sărat 244; — la Vlădești 207; — la Vlădiceni (dealul) 265; — la Voinești, jud. Dîmbovița 19; — la Vorniceasca 113; — la Vucota (dealul) 278; — la Zănoaga 19; — la Zăplaz 226; — la Zărnești 170; — la Zăvoianu 334; — la Zencești (dealul) 334; — la Zlodia 278; — la Zorești (dealul) 29, 199, jud. Buzău 241.
- Viena, teasc de tipografie de la — 29.
- Vierșo (Vierși, Vierșu) jud. Mușcel 201, 285; — m-re 191, 201, 202, 211, 234.
- Viforita, apă 203; — jud. Dîmbovița 92, 94, 203, dealul — 19; — (Viforăști, Vihorăști) m-re 60, 183, 203; — schit 66.
- Vișoara, jud. Romanai 32.
- Vișoreanu Barbu, stoln. 132.
- vinăriciu v. dări.
- Vintilă vv. 53.
- Vintilă Vodă (moșie) 29; — (sau Benedic, Menedic, Meledic, Otmenedec) m-re, jud. Buzău 27, 205.
- Vintileanca, jud. Buzău 28.
- Viperești, jud. Buzău 28.
- Virșești 331.
- Visarion 316; — eg. (m-ii Cotroceni) 87, 88; — ierom. 226.
- Vispești, moșeni 54.
- vistierie 151, 155, 382; — domnească, milă din 44.
- Vișa v. Băiculești.
- Vișana fc. lui Marco armaș 121.
- Vișina, moșie, schit, jud. Gorj 186.
- Vișineni 104.
- Vitanul v. Buc.
- Vitănesti 291, 334, 350; — jud. Putna 361.
- vite peste Dunăre 71.
- Vitejești, jud. Tutova 322.
- Vitezești 273, 274.
- Vitolți 286, 340.
- Vițichești, jud. Mușcel 24, 88, 91, 197, 202.
- Vizantea, jud. Putna 361; — m-re (în Vrancea) 323, 361.
- Vizăuți, apă 361.
- Vizuini, jud. Argeș 24, 25.
- Vîlcân (Vîlcănu), munte 113; — plai, jud. Gorj 185.
- Vîlcănești (sau Vulcănești), jud. Dolj 61, 62; — jud. Ilfov 66.
- Vîlcoiu 186.
- Vîlcovia v. Curmătura.
- Vîlcovici, jud. Vaslui 272.
- Vîlcu, fost m. vor. 171.
- Vîlsănești, jud. Argeș 24.
- Vîltorești, jud. Fălciu 272.
- vinător domnesc (slujitor agiesc) 342.
- Vînători, jud. Neamț 283, 317; — sau M-re din Vale, pe Bistrița 359.
- Vînjoiu 113.
- Vîrful lui Vlad, jud. Mehedinți 186.
- Vîrfulești v. Pîrlita.
- Vîrfuri (vii la) 38.
- Vîrgolici Dumitru 369.
- Vîrîți, jud. Fălciu 268; — jud. Rm. Sărat 244.
- Vîrliți 19.
- Vîrnav, fam. 362; — log. 348; — Constantin, fost med. 331; — Liteanu Gîrgore, vor. 362.
- Vîrnăveni (Vîrnăvoia), v. Tomești.
- Vîrteju, jud. Vlașca 138.
- Vîrteșcoi(-u), jud. Rm. Sărat 29, 117, 154, 155, 219.
- Vîrtina, jud. Romanai 405.
- Vîrtoapele, jud. Buzău 43; — v. Pîșcu.
- Vîrtop (Vîrtopul) 19, 317; — jud. Romanai 50; — jud. Suceava 331.
- Vîrvor, jud. Dolj 61.
- Vlaça, gîrlă 331.
- Vlad, banul 68; — cioban, ctitor schitului Alunișu 209; — Călugărul vv. 49, 103, 129, 134, 168, 169; — Dracul vv. 103, 169; — Înecarul vv. 92; — cel Tânăr 92; — Tepeș vv. 83, 92, 169, 189.
- Vladimîrăuți 340.
- Vladimirescu, Papa 180; — Tudor 87, 90, 114, 132, 180.
- Vladislav (Vlaicu) vv. 31, 186.
- Vladislav vv. II 92, 63, 203.
- Vladnic 351; — jud. Covurlui 322; — jud. Tecuci 334, 360.
- Vlaicu, vist. 53.
- Vlămnic, jud. Tecuci 334.
- Vlădaia, mama lui Cojescu Bîrcă 153; — st. lui Perîșanu Manea m. clucer, din Drăgășani 246.
- Vlădaia, jud. Mehedinți 186.
- Vlădășești, jud. Mehedinți 181.
- Vlădeni 116, 202, 207, 275; — jud. Dîm-

bovița 164; — jud. Ialomița 116 (cu balta), 167; — jud. Ilfov 66; — jud. Mușcel 78; — jud. Prahova 124.
 Vlădenii, boieri 221.
 Vlădescu, Teodosie, călugăr 34; — Tudoran, clucer, ctitor Aninoasei 34.
 Vlădești 165, 305, 334, 345; — jud. Tutova 304; — (sau Arghiru), jud. Suceava 331; — jud. Vaslui 381; — jud. Vâlcea 32, 207.
 Vlădiceni 265; — jud. Iași 311, 328.
 Vlădița, jud. Romanați 58, 59; — jud. Vâlcea 108.
 Vlăduleni, jud. Romanați 360.
 Vlăsinești, jud. Botoșani 340.
 Vodița, m-re 185, 186; — Mare jud. Mehedinți 186, vama 187.
 Vodnău, apă 170.
 Voetinul, jud. Rm. Sărat 95.
 Voicesti, jud. Vâlcea 91.
 Voichița, st. lui Apostolachi comis 167.
 Voicu, fr. lui Ștefan (se vînd rumâni) 54.
 Voinescu, fam. 174, 360; — Iosif Anastasie arhim. 306.
 Voinești 149, 199, 265; — sau Goinești 220; — jud. Buzău 28; — jud. Dîmbovița 19; — jud. Iași 308; — jud. Mușcel 24, 78; răzeșii — 382.
 Voinigești 220.
 Volcineșul 280.
 Volcinschi, fam. 275.
 Volintirești, jud. Roman 300.
 Voloșcani 269.
 Volovăț, apă 313; — jud. Dorohoi 360.

Vorniceasa 72.
 Vorniceasca 113; — jud. Prahova 240.
 Vorniceii sau Schitul Vorniciilor 27.
 Vorniceni 334, 345; — jud. Covurlui 293.
 Vornicia temnițelor 169.
 Vornova, jud. Ilfov 106.
 Voroboești 265.
 Vorona, jud. Botoșani 331, 362; — m-re (Icușeni, Schitul de la Poiană) 283, 362.
 Voronej (Rusia) 283.
 Voroneț, m-re 297, 340.
 Voroveni, jud. Mușcel 24, 228.
 Vorovești 341; — jud. Iași 308, 309; — de la Cîrligătura 343.
 Voruntărești 318.
 Vovcani 340.
 Vovdenia schit 30, 318.
 Vovrăești 272.
 Vrabeți, jud. Mehedinți 186.
 Vrancea 367, 377.
 Vranița, jud. Mehedinți 186.
 Vrăbiuca 340.
 Vrăjitori, jud. Tecuci 322.
 Vrănești 73; — jud. Mușcel 197, 202.
 Vrîzoi, sluger 70.
 Vucina, clucer 134.
 Vucota 278.
 Vulcan, trecătoare 185.
 Vulcănești v. Vîlcănești.
 Vulpeni, jud. Romanați 183.
 Vulpești, jud. Argeș 24, 201; — jud. Romanați 113; — jud. Teleorman 174.
 Vuțurenii, jud. Tecuci 334.
 Vuțurești, jud. Vaslui 360.

X

Xenofon, m-re în Grecia 119.

Xeropotam, m-re la Muntele Athos 141, 142.

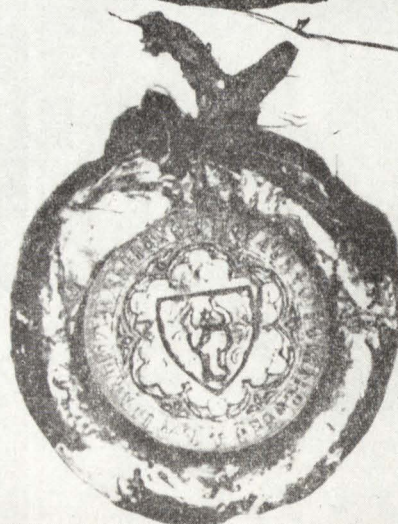
Z

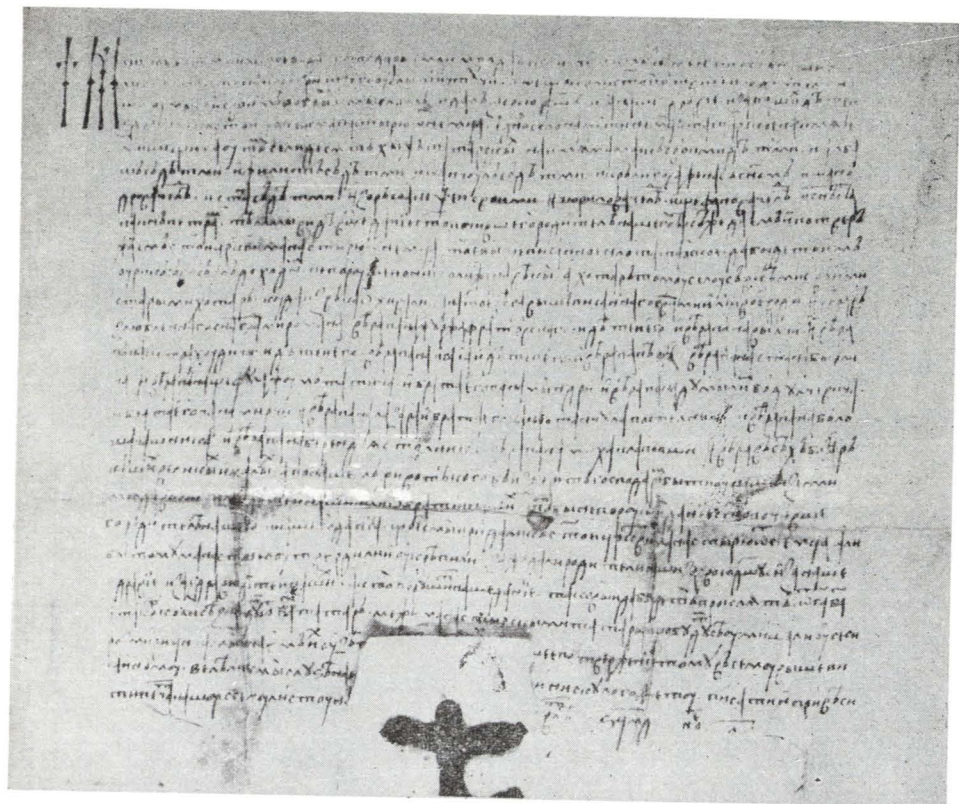
Zagancea, jud. Covurlui 340, 341.
 Zagavia, jud. Iași 364; — m-re jud. Iași 364.
 Zahareni, jud. Dorohoi 334.
 Zaharia, cămăraș 335; — egumen la m-re Dealul 92.
 zaherea 143, 151.
 Zahint, m-re în insulele Ionice 194.
 Zahoreni, jud. Dorohoi 359, 360.
 Zoiceni (sau Coșuteni) jud. Botoșani 296.
 Zaluțeni, jud. Iași 275.
 Zamfira, schit jud. Prahova 252; — st. lui Manuil Apostol 252.
 Zamfirache, fost al treilea log. 258.
 Zamostiea, jud. Dorohoi 337, 360.
 zapcii 113, 155.

Zapodia, jud. Vâlcea, 113.
 zarafi 206.
 Zatna, baltă 164.
 Zavadeuți 331.
 Zavalul, jud. Dolj 159
 zaveră v. răscoală.
 Zăbrăuți (Zăbrăușul), jud. Putna 265, 288, 361, 367.
 Zădăriciu, jud. Vlașca 149, 193, 194.
 Zăgan din Hîmești, ctitor la m-re Gîrbovi 154
 Zăgazu, jud. Vlașca 138.
 Zăgănești 360.
 Zăgoneni 24.
 Zăiceni (sau Coșuteni), jud. Botoșani 296.
 Zănești, jud. Neamț 353, 340.

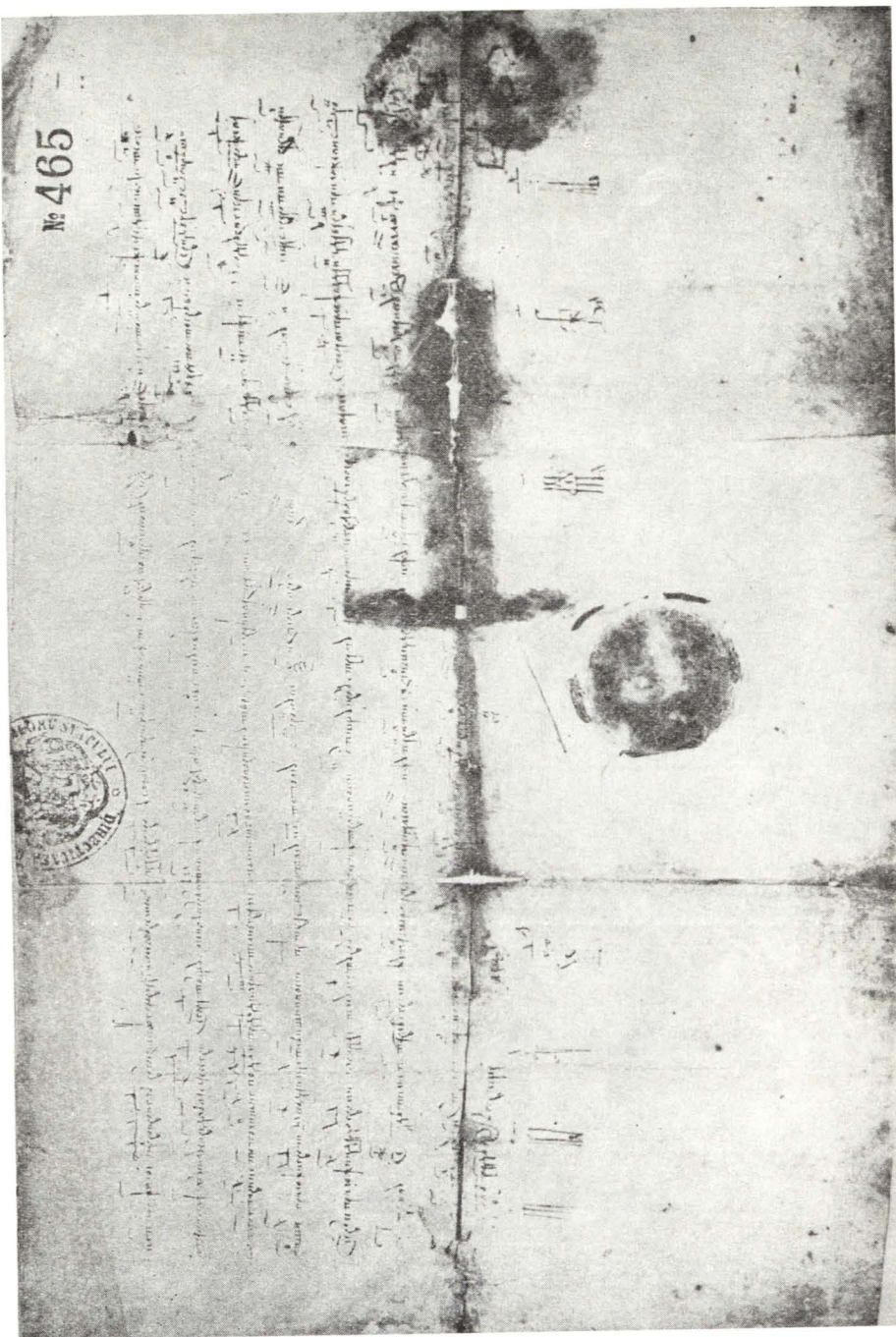
- Zănoaga, munte 19, 170 ; — (sau Pădurile),
 munte jud. Prahova 164.
 Zăplazul, dealul — 145.
 Zăpodia, jud. Buzău 28.
 Zărneasca v. Șoiman.
 Zărnești 112, 286, 335 ; — jud. Buzău 101,
 170 ; — jud. Cahul 359.
 Zăvalul 159.
 Zăvoianu 334.
 Zăvoiu (Zăvoianca, Zăvoiasca), jud. Buzău
 28.
 Zbereni, jud. Iași 364 ; — m-re, jud. Iași
 364.
 Zbetești 338.
 Zberoia 340 ; — apă, 341.
 Zboina, munte 360.
 Zdrelea v. Roaba schit.
 zeciuială v. dări.
 Zeletin, apă 334 ; — jud. Buzău 28.
 Zencești 334.
 Zevideni, jud. Vâlcea 32.
 Zgîrciți, jud. Vlaşca 88 ; — Dediul post.
 din — 95.
 zidari v. meserii.
 Ziliște, jud. Buzău 47 ; — schit 30.
 zile de lucru v. clacă și dări.
 Zimnicea 25 ; — jud. Teleorman 80.
 Zimnicele, jud. Teleorman 88, 122.
 Zinești, jud. Covurlui 359.
 Zisu Tache, pah. 191.
 Zircani 322.
 Zîrna, jud. Mușcel 25.
 Zlătari, han în Buc. 207 ; — m-re în Buc.
 60, 165, 206, 208.
 Zlodia 278.
 Zmeești, jud. Buzău 28 ; — jud. Neamț
 337 ; — munți 29.
 Zmeureț, jud. Mușcel 78.
 Zmîrnoaia Zmaranda 397.
 Zmulți 273.
 Znamăna, jud. Argeș 220.
 Zografu, m-re la Muntele Athos 278, 299.
 Zoița v. Buzești jud. Rm. Sărat.
 Zorești, dealul — 29, 241.
 Zoruleasca, jud. Olt 24.
 Zosima, stareț 343.
 zugrăvi v. meserii.
 zurbalic v. lupta de clasă.
 Zvorești, jud. Botoșani 313 ; — jud. Do-
 rohoi 337.
 Zvorsca, moșnenii din — 59.

FACSIMILE

[illegible]

3. — 1436 (6944) nov. 30, Suceava. — Uric prin care Ilie, vv Moldovei, întărește m-rii Neamț satul Tămeșeștii. (M-reă Neamț, XXI/2).

4. 1539 (7047) ian. 20, *Tirgoviște*. — Hrisovul lui Radu, vv. Țării Românești, pentru m-reă Râncăciov. (S. I, nr. 465).

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in a dark ink on aged, slightly stained paper. The script is dense and fills most of the page, with some lines being more prominent than others. There are several large, stylized initials or flourishes interspersed throughout the text, particularly on the right side. The overall appearance is that of a historical record or a personal letter from the late 18th or early 19th century.

1801

1801

1801

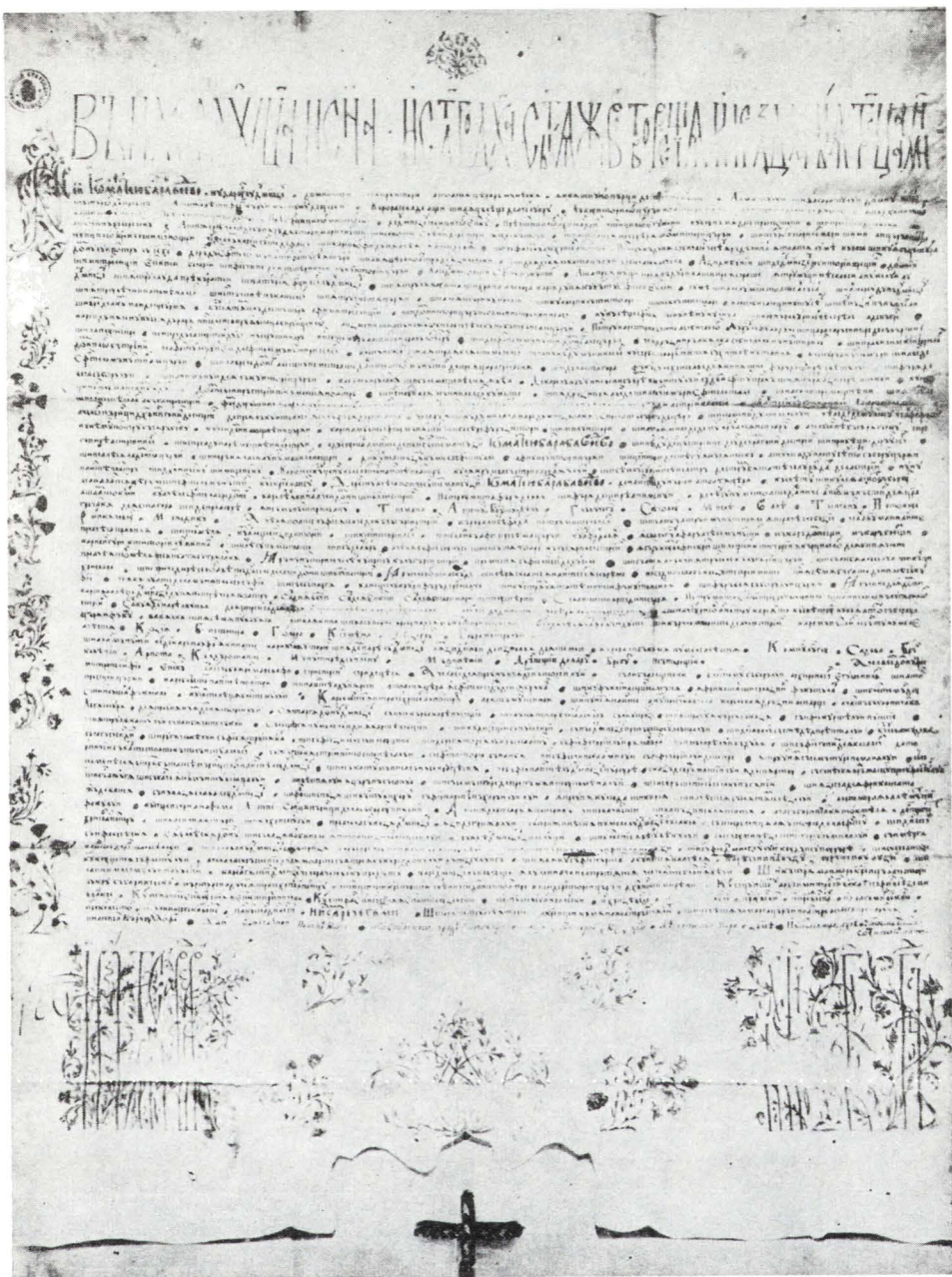
Handwritten text in Cyrillic script, likely a historical document or manuscript. The text is written in a cursive style and is organized into several lines. There are some large, stylized initial letters, possibly indicating the start of a new section or chapter. The document appears to be a historical record or a legal document, given the formal nature of the handwriting and the presence of some large, stylized letters.

6. — 1600 (7108) sept. 26, Gura Teleajenului — Mihai, vv. Țării Românești, Ardealului și Moldovei, restituie lui Antonie Grama mai multe sate (S. I., nr. 1666).

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is written in a dark ink on aged paper. The script is dense and characteristic of the 17th century. There are several lines of text, some of which are crossed out or heavily faded. The text appears to be a formal document, possibly a decree or a letter of appointment, given the context of the caption. The handwriting is very fluid and connected, typical of the cursive used in the period.

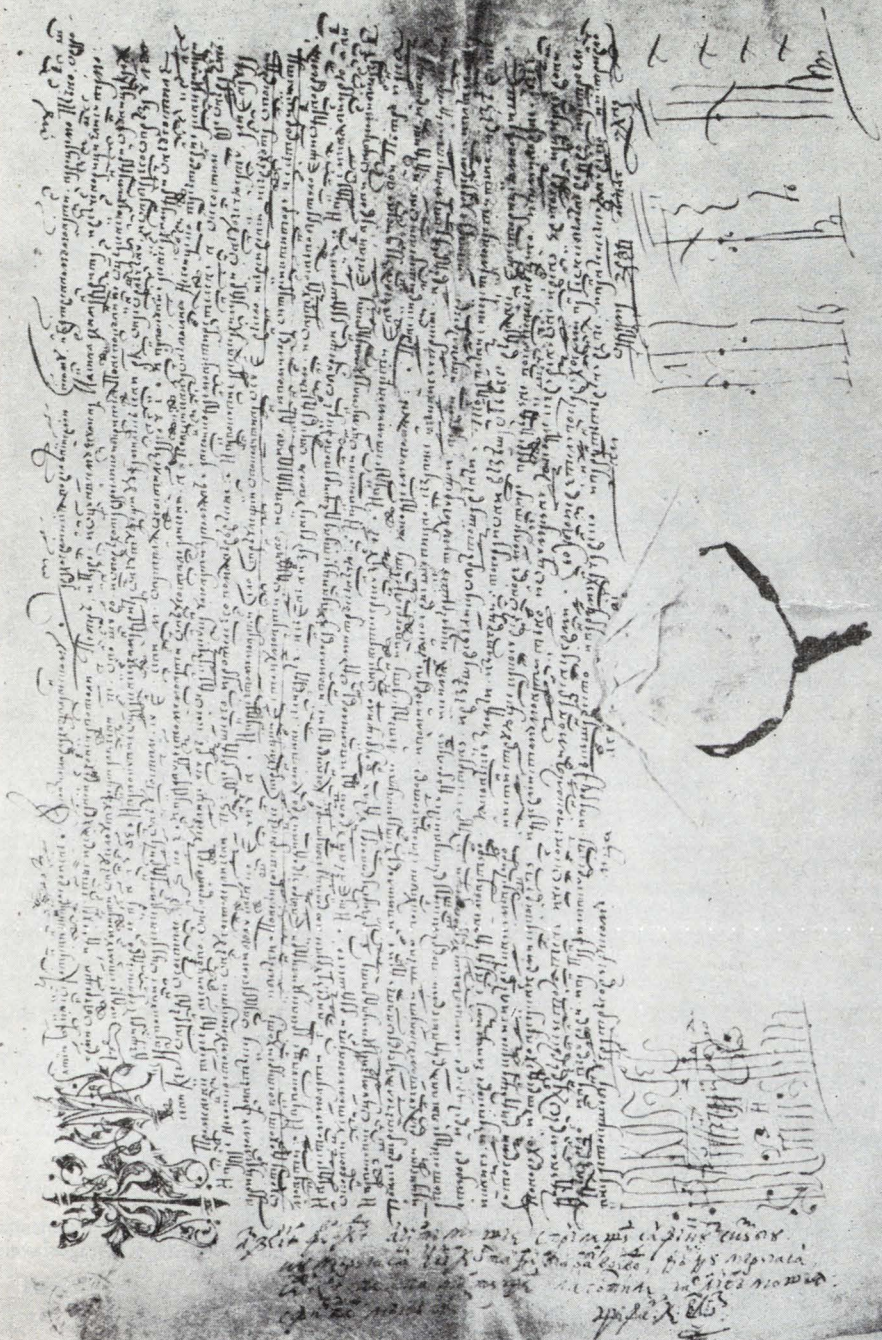
7. — 1612 (7120) apr. 16, Iași. — Ștefan Tomșa, vv. Moldovei, poruncește vâtilor din țin. Iași și Dorohoi, să aducă înapoi vecinii m-rii Probota, fugiți în timpul Movileștilor. (M-rea Sf. Sava Iași, XXXV B/13).

9. — 1639—1640 (7149) nov. 23. — Hrisovul lui Matei Basarab, vv. Țării Românești, prin care scoate mai multe mănăstiri ale țării de sub ascultarea mănăstirilor străine. (Peceti, nr 54).

[illegible]

<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://arhivelenationale.ro>

11. — 1636 (7164) aug. 11, Tirgoviste. — Constantin Șerban, vv. Țării Românești, re-
înnoiește privilegiile m-rii Sf. Apostoli din București, ale cărei documente s-au pierdut în

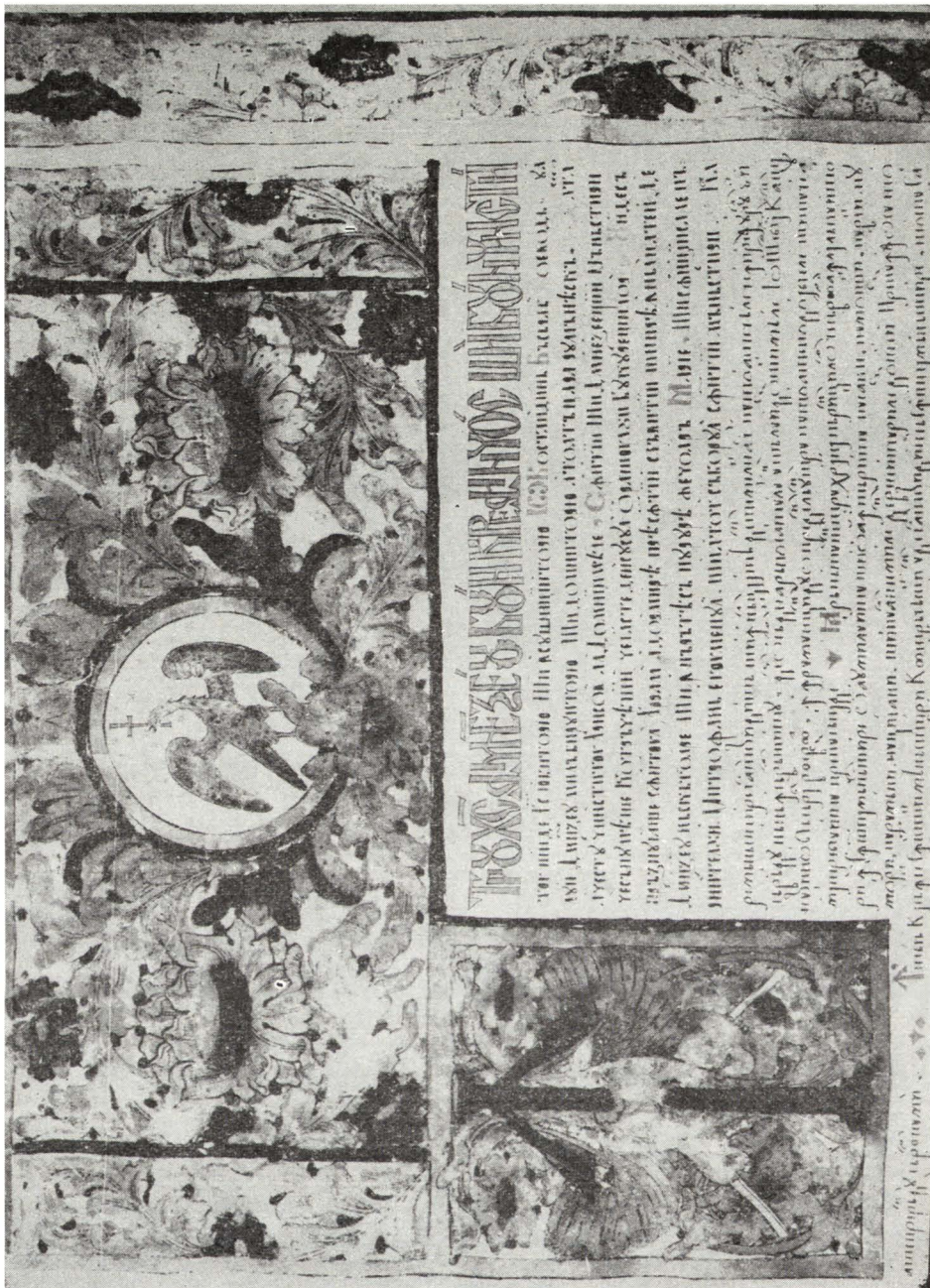

* ЮАНТОНІ • СЕО • БІЕЮ МАТ
 * ПДРЪ • НЕБА АСІ • НІМ
 * ДЖИЦ • БЪСОЗЕМНО
 * БАХІЕН

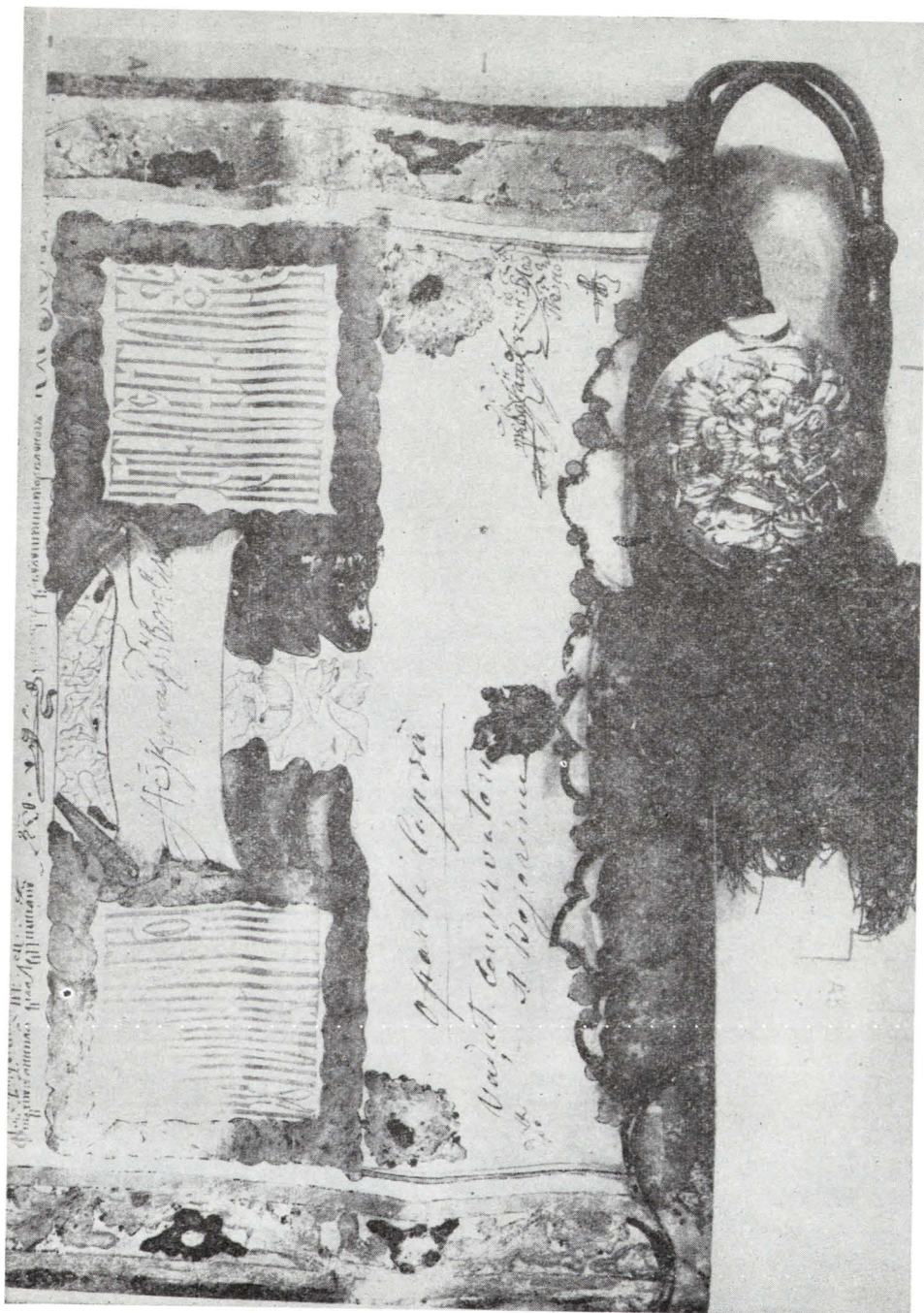

В. Антонович

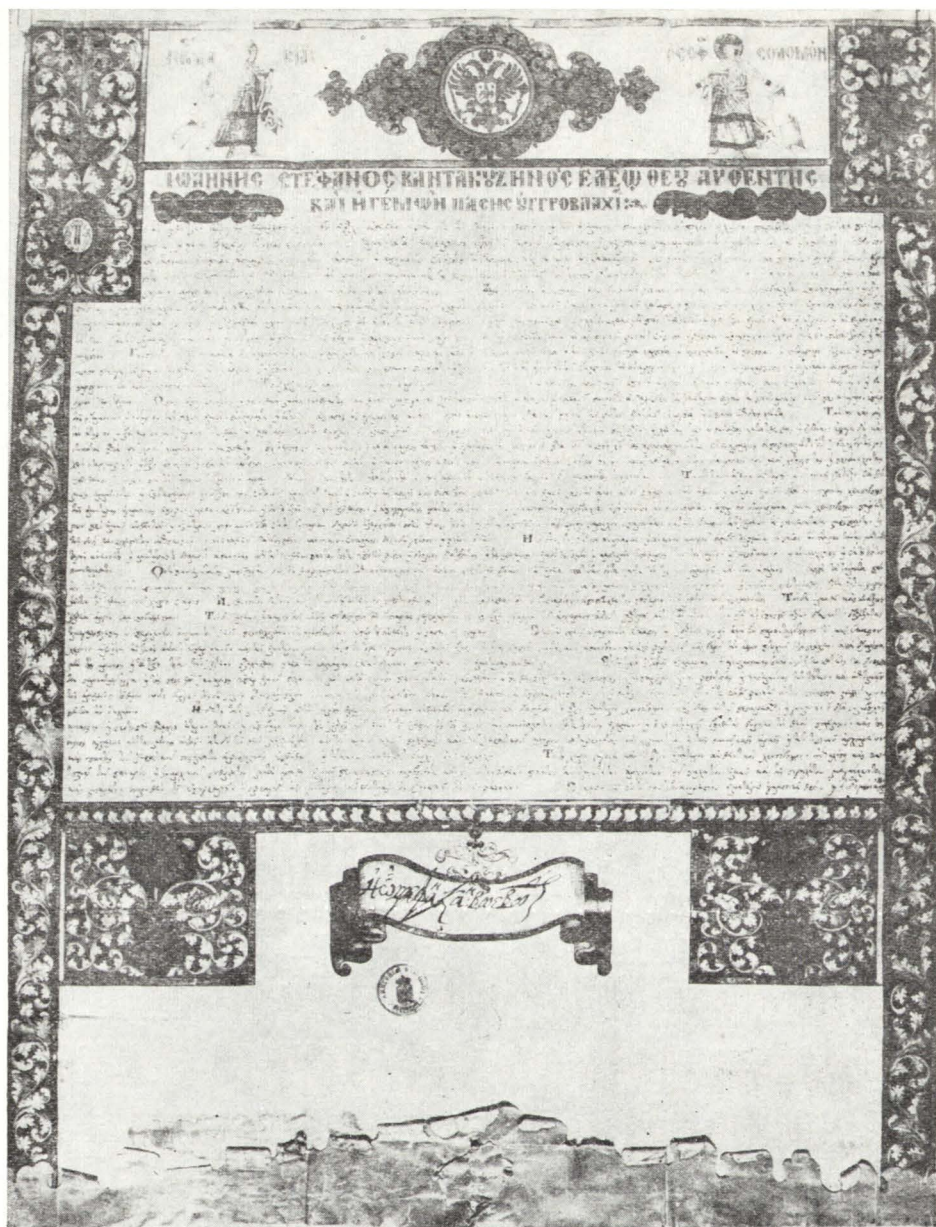

14. — 1700 (1709) dec. 15. — Frontispiciul hrisovului lui Constantin Brîncoveanu, vv. Tâii Românești, pentru m-reă Cotroceni. (Sulurî nr. 10).

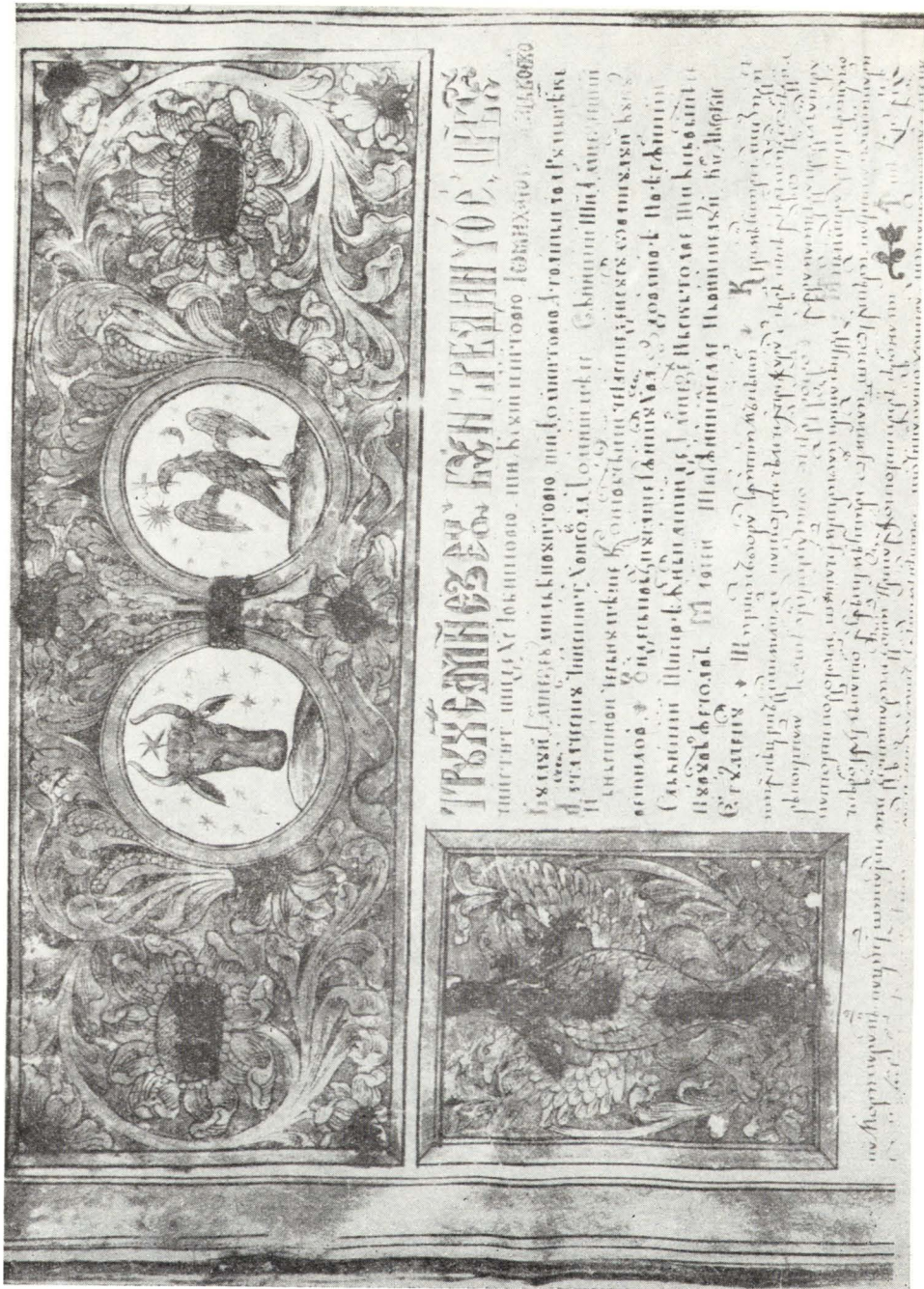
15. — 1700 (7209) dec. 15. — Sfârșitul hrisovului lui Constantin Brîncoveanu pentru m-reă Cîrtoceni. (Suluri nr. 10).

16. — 1714 (7222). — Un hrisev al lui Ștefan Cantacuzino, vv. Țării Românești, pentru desființarea văcăritului. (Mitrop Țării Rom., CDXCII/3).

17. — 1715 (7223) iul. 20. — Frontispiciul documentului întocmit de Anim, mitropolitul Țării Românești, pentru biserica Anim din București. (Suluri, nr. 13).

Автомат

THE
BIO
H
P

[illegible]

Handwritten musical notation on a single staff, featuring a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notation includes various notes, rests, and a double bar line. The handwriting is in a cursive style, and the ink is dark. The paper is aged and slightly discolored.

мужество, доброту

1892

1871

John Smith, Jr. & Son

à V. 10. sous le nom de l'abbé de la Roche.

Exile - 1859 - 1860 - 1861 - 1862

Trigloporus sagittatus

N. B. ...
Synopsis ...

Handwritten signature: Johann Baptist

1842

Faint handwritten notes at the bottom of the page.

8. 2. 12 64

3250. 4. 10. 1914. 10. 10. 1914.

Revised on 12/12/1902

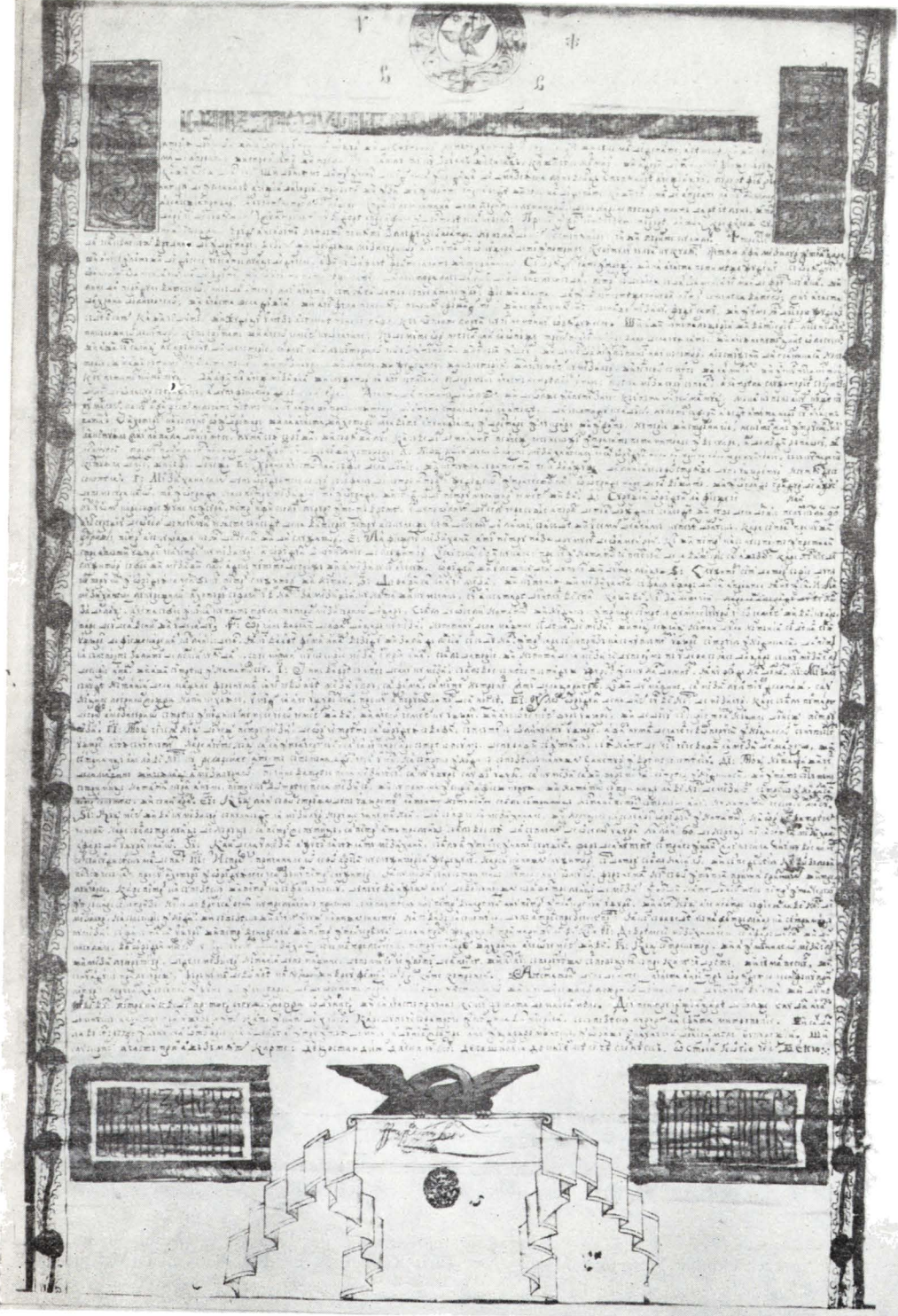
[illegible]

ієтро-
н дѣ
роане-

Ах
пѣчи
телѣ

елѣхъ Ниміанѣхъ ієтро В'аца

24. — 1794 apr. 10. — Miniatură reprezentând pe Ignatie, egumenul m-rii Radu Vodă, prezentînd lui Alexandru Moruzi, vv. Țării Românești, condica mănăstirii (Ms. nr. 256, f. 17 v).

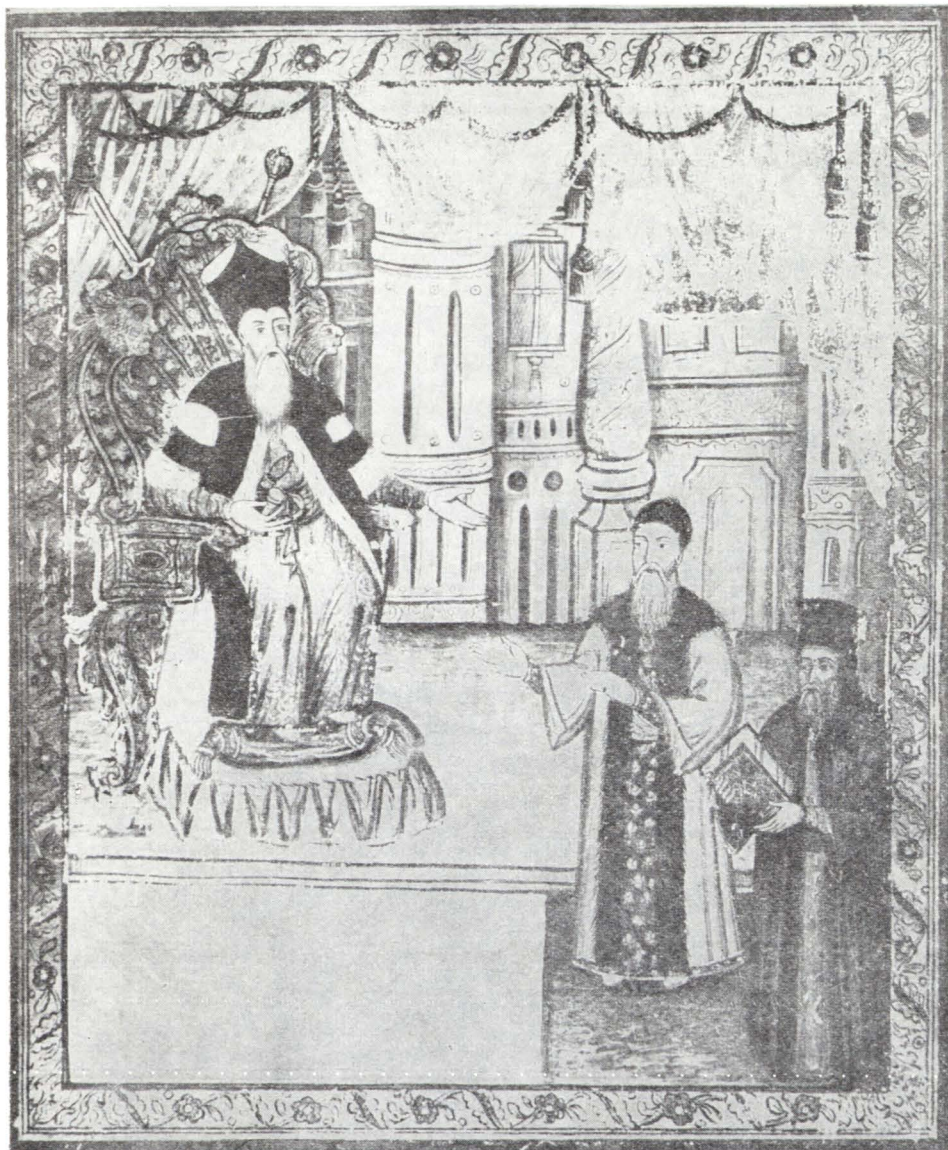
25. — 1806. — Miniatură reprezentând pe Șerban Cantacuzino, vv. Țării Românești (1678—1688), Doamna Maria și fiul lor Gheorghe vv., ctitorii m-rii Cotroceni. (Ms. nr. 691, f. 3).

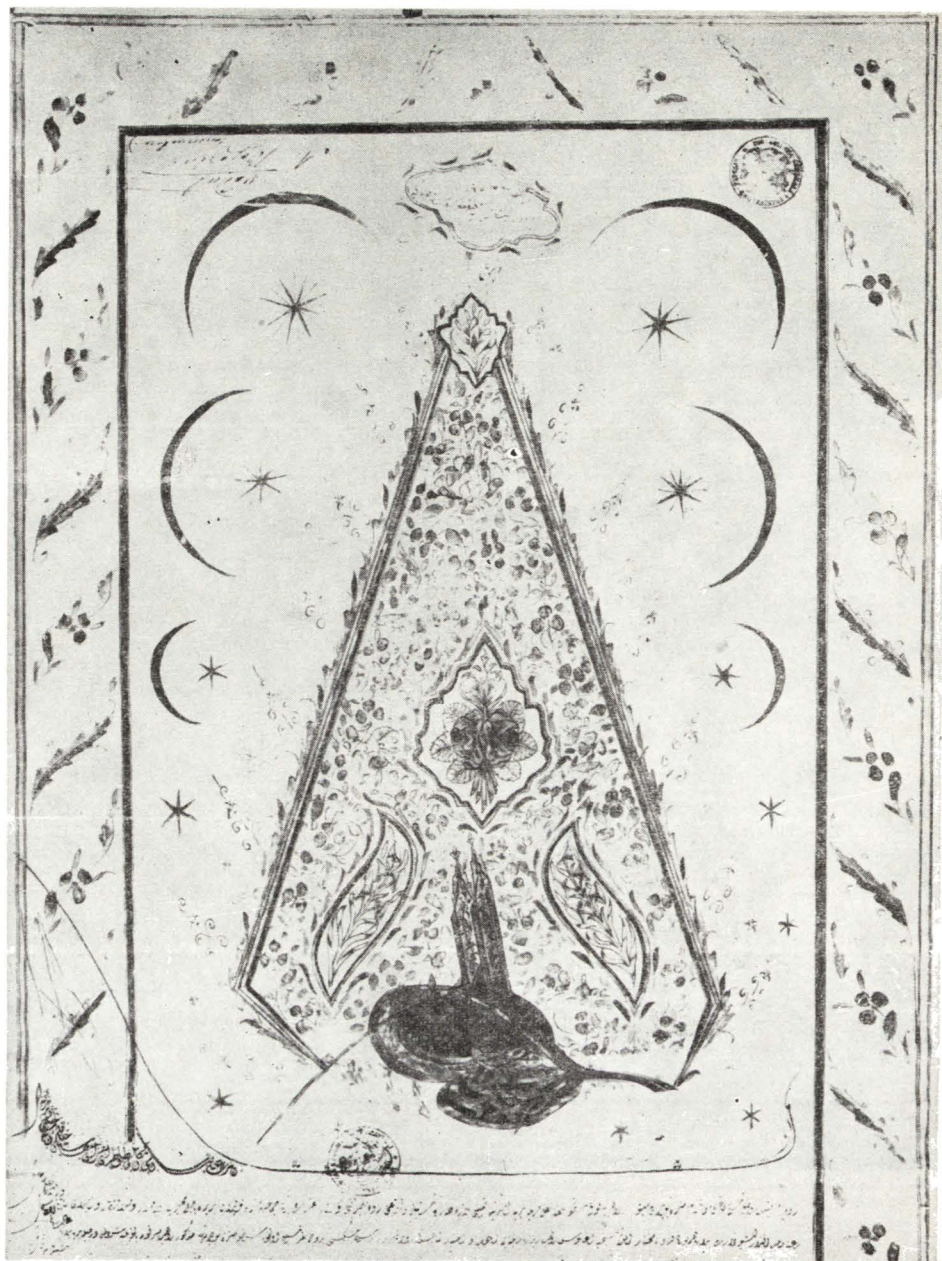
26. — 1806. — Miniatură reprezentînd pe Visarion, egumenul m-rii Cotroceni, prezentînd lui Constantin Ipsilanti, vv. Țării Românești, condica nouă a mănăstirii. În dreapta sus apare Șerban Cantacuzino, ctitorul mănăstirii. (Ms. nr. 691, f. 5)

27. — 1806. — Frontispiciul hrisovului din 1681—1682 (7190) al lui Șerban Cantacuzino, vv. Țării Românești, pentru m-reă Cotroceni, copiat în condica mănăstirii. (Ms. nr. 691, f. 8).

29. — <1817 iulie>. — Miniatură din condica m-rii Cotroceni, scrisă de Dionisie Eclesiarhul. (Ms. nr. 691, f. 6).

30. — 1848 nov. 25—dec. 4. — Tugraua de pe un berat al sultanului Medig. (Suluri nr. 76).

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
Prefață	3
Introducere	7
Resumé	11
Bibliografie	13
Mitropolia Țării Românești	17
Episcopia Argeș	23
„ Buzău	27
„ Râmnic	31
M-reș Aninoasa	34
„ Sf. Apostoli	36
„ Arnota	38
„ Baia de Aramă	40
„ Banu	42
„ Dăbeni	45
„ Berca	47
„ Berislăvești	48
„ Bistrița	49
„ Bradu, Hanul-Greci, Codreni	53
„ Brebu	56
„ Brîncoveni și Mamul	57
„ Bucovăț	61
„ Butoiul	63
„ Căldărușani	65
„ Caluiul	68
„ Căscioarele	70

M-rea Cernica	7
„ Cheia	7
„ Ciorogârla sau Samurcășești	7
„ Cîmpulung	7
„ Clocociov	8
„ Cobia	8
„ Comana	8
„ Cotmeana	8
„ Cotroceni	8
„ Cozia	9
„ Dealul	9
„ Dedulești	9
„ Dintr-un Lemn	9
„ Sf. Ecaterina	9
„ Sf. Gheorghe-Nou	10
„ Ghighiu	10
„ Glavacioc	10
„ Golgota	10
„ Govora	10
„ Gruiu	10
„ Hotărani	11
„ Hurezi	11
„ Sf. Ioan-București	11
„ Sf. Ioan-Focșani	11
„ Jitia și Roaba	11
„ Mărcuța	12
„ Mărgineni	12
„ Maxineni	12
„ Mihai Vodă	12
„ Mislea	12
„ Motru	13
„ Nucet	13
„ Pantelimon	13
„ Pasărea	13
„ Plătărești	14
„ Plumbuita	14
„ Poiana Mărului	14
„ Polovragi	14
„ Radu Vodă	14

M-re	Răzvan	153
„	Râmnicul Sărat	154
„	Rîncăciuv	157
„	Sadova	159
„	Sf. Sava-Buc.	161
„	Săringar	163
„	Segarcea	165
„	Sinaia	166
„	Slobozia lui Enache și Apostolache	167
„	Snagov	169
„	Spirea din Deal	172
„	Sf. Spiridon-Nou	174
„	Sf. Spiridon-Vechi	175
„	Stavropoleos	177
„	Strehaia	180
„	Strîmba	182
„	Surpatele	183
„	Tismana	185
„	Tîrșor	189
„	Tutana	191
„	Țigănești	193
„	Țîntăreni	195
„	Valea	196
„	Văcărești	198
„	Vărbila	200
„	Vieros	201
„	Viforîta	203
„	Vintilă Vodă	205
„	Zlătari	206
Schitul	Alunișu	209
„	Bascovul	210
„	Berivoești	211
„	Beștelei	212
„	Buliga	213
„	Ciocanul	214
„	Ciolanul	215
„	Cotești	216
„	Crasna	217

Schitul Dălăuți	219
„ Fedeleșciori (Fedeleșoiu)	220
„ Flămînda	221
„ Frășinei	222
„ Fundătura	223
„ Fusea	224
„ Găiseni	225
„ Găvanul	226
„ Sf. Gheorghe-Buzău	227
„ Iordăcheanu	228
„ Jgheabu	229
„ Lainici	230
„ Logrești	231
„ Măgureanu	232
„ Mărculești-Flămînda	233
„ Nămăești	234
„ Negoști	236
„ Nifon	237
„ Ostrovul	238
„ Pătroaia	239
„ Predeal	240
„ Rătești	241
„ Recea	243
„ Rogozu	244
„ Săcueni	245
„ Seaca-Mușetești	246
„ Suzana	247
„ Trivalea	248
„ Văleni	250
„ Vărzărești	251
„ Zamfira	252
Biserica Crețulescu	253
„ Curtea Veche	254
„ Sf. Dumitru-Craiova	255
„ Sf. Gheorghe-Giurgiu	256
„ Ghenoaia	257
„ Madona Dudu-Craiova	258
„ Sf. Nicolae-Pitești	260

„ Udricani	261
„ Sf. Vineri-București	262
„ Vitnul	263
Mitropolia Moldovei	264
Episcopia Huși	267
„ Roman	271
M-reă Adam	273
„ Agafton	275
„ Agapia	276
„ Aron Vodă	278
„ Barnovschi	280
„ Berzunți	281
„ Bisericani	282
„ Bistrița	284
„ Bîrnova	286
„ Bogdana	288
„ Buhalnița	290
„ Cașin	291
„ Cetățuia	293
„ Coșula	298
„ Dancu	298
„ Dobrovăț	299
„ Doljești	300
„ Fîstîci	303
„ Florești	304
„ Frumoasa	306
„ Galata	308
„ Golia	311
„ Gorovei	313
„ Mavromolu	314
„ Mira	315
„ Neamț	316
„ Sf. Nicolae-Domnesc	320
„ Nicorița	322
„ Pîngărați	323
„ Precista-Bacău	325

M-rea Precista-Galați	326
„ Precista Mare din Roman	327
„ Precista și Răducanu	328
„ Probota	330
„ Răchitoasa	333
„ Rîșca	336
„ Sf. Sava-Iași	339
„ Secu	343
„ Slatina	345
„ Socola	347
„ Soveja	350
„ Sf. Spiridon	352
„ Tazlău	353
„ Teodoreni	355
„ Trei Ierarhi	356
„ Văratec	359
„ Vizantea	361
„ Vorona	362
„ Zagavia	364
Schitul Almașu	365
„ Bradu	366
„ Brazi	367
„ Brătești	369
„ Buciumeni	370
„ Cetatea Mică	371
„ Cotumba	372
„ Cozancea	373
„ Cruceanu sau Pîrvești	374
„ Deleni	375
„ Drăgușani	376
„ Dumbrăvița	377
„ Frumușica	378
„ Ghereasca	379
„ Giurgeni	380
„ Golgota	381
„ Grăjdieni	383
„ Grumăzoaia	384
„ Hîrșova	385

Schitul Lipova	386
„ Mălinești	387
„ Nechitu	388
„ Popăuți	389
„ Rafailă	390
„ Runcu	391
„ Scînteia	392
„ Știoboreni	393
„ Unsa	395
„ Valea Neagră	396
 Biserica Sf. Gheorghe-Galați	 397
„ Sf. Gheorghe-Lozonschi	398
„ Sf. Ioan Zlataust	399
„ Sf. Lazăr-Iași	401
„ Sf. Nicolae-Galați	402
 Epitropiile Sf. Mormînt din Țara Românească și Moldova	 403
 Indice general	 407
 Facsimile	 479
 Cuprinsul	 511

A) INVENTARE, INDRUMĂTOARE, CATALOAGE, EDIȚII DE DOCUMENTARE

1. — ION RADU MIRCEA, Catalogul documentelor Țării Românești 1369—1600, București, 1947, XVI + 324 p., lei 10.
2. — Catalogul documentelor românești, vol. I, 1521—1799, București, 1955, XXX + 598 p., lei 27.
3. — MIHAIL GUBOGLU, Tabele sincronice. Datele hegiriei și datele erei noastre, cu o introducere în cronologia musulmană, București, 1955 (epuizat).
4. — Îndrumător în Arhivele Statului din Iași, vol. II, București, 1956, 194 p., lei 9; vol. III, București, 1959, 166 p., lei 8, vol. IV, Buc., 1970.
5. — Catalogul documentelor moldovenești, vol. I, Buc., 1957, 576 p., lei 27; vol. II, Buc., 1959, 566 p., lei 27; vol. III, Buc., 1968, 700 p.; vol. IV, Buc., 1970, 674 p. Întocmit de: Leonte Ileana, Fănescu Mihail, Regleanu Mihail, Cuțe Veronica, Papadopol Lucia (I); Regleanu Mihail, Gheorghian Iulia, Vasilescu Veronica și Duca Doina (II); Regleanu Mihail, Duca Doina, Negulescu Constanța, Vasilescu Veronica și Crivăț Cornelia (III); Regleanu Mihail, Doina Duca Tmculescu, Veronica Vasilescu, Negulescu Constanța (IV).
6. — Arhivele Statului — 125 de ani de activitate (1831—1956), București, 1957, 514 p., lei 30. Sub redacția: Fănescu Mihail, Leonte Ileana, Trandaf Victor și Vasile Ion.
7. — Meșteșugari și neguțători din trecutul Craiovei, București, 1958, 373, p., lei 15. Sub redacția: Al. Bălintescu; I. Popescu-Cilieni.
8. — Înaltul Divan (1831—1847), inventar arhivistic, București, 1958, 563 p. + VI pl., lei 24,50. Sub redacția: Ispas Zoe, Șoiculescu Victoria, Gheorghian Iulia, Rănoiu Maria, Șucu Ion.
9. — D. Limona, Catalogul documentelor grecești, vol. I, București, 1958, XIII + 803 p., lei 33,50; vol. II, București, 1958, VIII + 429—(430) p. + 8 pl., lei 20.
10. — Inventarul Protocoalelor Primăriei Sibiu 1521—1700, București, 1958, 233 p., lei 6,25. Sub redacție: Duzinchevici Gh., Buta Evdochia, Gündisch Herta.
11. — Arhiva Magistratului orașului Brașov. Inventarul actelor neînregistrate, vol. I, București, 1959, 444 p., lei 20; vol. II, București, 1961, IV + 427 p., lei 20.
12. — Documente privind istoria anului revoluționar 1848 din Moldova, București, 1960, 516 p., lei 25. Sub redacția: Ungureanu Gheorghe, Apostolescu Virgil, Cruceanu Felicia, Isac Virginia, Turcu Constantin.
13. — M. GUBOGLU, Catalogul documentelor turcești, vol. I, București, 1960, 720 p., lei 25; vol. II, București, 1965, 700 p., lei 35.

14. — EL. MOISUC, *Industria textilă în Braşov şi Ţara Birsei, Cata'or de documente*, vol. I (1413—1820), Bucureşti, 1960, 620 p., lei 20.
15. — Documente privitoare la Istoria Economică a României — Statistică — Ţara Românească şi Moldova, Seria B, vol. I, Bucureşti, 1960, VIII + 315 p.+12 planşe, lei 20.
16. — Documente privitoare la Istoria Economică a României, Oraşe şi târguri — Moldova. Seria A, vol. II, Bucureşti, 1960, IX + 549 p. + 6 planşe ; lei 25.
17. — M. REGLEANU, Documente privind anul revoluţionar 1848 în Ţara Românească, Bucureşti, 1962, 739 p., lei 27.
18. — E. POŞTĂRIŢA şi M. FANESCU, *Expoziţia arhivistică*, Bucureşti, 1965, 60 p., lei 3.
19. — Secretariatul de Stat al Moldovei (1832—1862). Inventar arhivistic, Bucureşti, 1966, 491, p., lei 30. Sub redacţia : Ungureanu Gheorghe, Apostolescu Virgil, Balica Gheorghe, Chelaru Ema, Cruceanu Felicia şi Isac Virginia.
20. — D. LIMONA, Catalogul documentelor referitoare la viaţa economică a Țărilor Române în sec. XVII—XIX, vol. I, Bucureşti, 1966, 576 p., lei 35 ; vol. II, Bucureşti, 1967, 518 p., lei 35.
21. — Îndrumător în Arhivele Statului Banat, Bucureşti, 1965, 160 p., lei 15. Sub redacţia : Corui Aurel, Bardoş Gertrude, Moş Tiberiu.
22. — Condicta de venituri şi chetuieli a Vistieriei de la Icatul 7202—7212 (1694—1704) Bucureşti, 1873, 750 p., lei 10.
23. — AL. BALINTESCU, *Problema ţărănească în Oltenia în sec. al XIX-lea* — Documente, Bucureşti, 1967, 605 p., lei 35.
24. — Idem, *Arhiva generalului Gheorghe Magheru 1582—1880*, Buc., 1968, lei 30.
25. — *Les Archives de l'État de Roumanie*, Bucarest, 1969, 32 p. Sub redacţia : Leonte Ileana Fănescu Mihail şi Valeria Şindelaru.
26. — GH. UNGUREANU, *Figuri de arhivişti români* — Gheorghe Asachi, Bucureşti, 1969, lei 25.
27. — *Bibliografia arhivisticii româneşti*, Bucureşti, 1969, lei 10. Sub redacţia : Fănescu Mihail, Kiss Andrei, Poştăriţă Emilia, Crivăţ Cornelia, Dogaru Maria, Nussbächer Gernot şi Angheli Dumitru.
Revista Arhivelor. Apare trimestrial lei 14 exemplarul.

B) INDICI CRONOLOGICI

1. — *Mitropolia Țării Românești*, vol. I, II, Bucureşti, 1961, 1472 p., lei 40.
2. — *Episcopia Argeş*, de IOAN I. ŞUCU, 1954, Bucureşti, 156 p., lei 5.
3. — *Episcopia Buzău*, de M. REGLEANU, Bucureşti, 1958, 448 p., lei 10,60.
4. — *Episcopia Rîmnicului Noului Severin*, de ION I. ŞUCU, Bucureşti, 1951, 236 p., lei 5.
5. — *Mănăstirile : Sf. Apostoli-Bucureşti, Arnota-Vîlcea, Băbeni-Rîmnicul-Sărat, Baia de Aramă-Mehedinţi şi Banu-Buzău*, de ION GH. VASILE, Bucureşti, 1950, 164 p. lei 5.
6. — *Mănăstirile : Bistriţa-Vîlcea şi Bradul*, de CLAUDIA MIHAILESCU, Bucureşti, 1948, 136 p., lei 5.
7. — *Mănăstirile : Brîncoveni, Brebu, Bucovăţ, Buliga şi Butoiul*, de ION GH. FANUICA Bucureşti, 1949, 81 p. lei 3.
8. *Mănăstirile : Căldăruşani şi Căluşul*, de V. ANTONIU, Bucureşti, 1953, 95 p., lei 3.

M-reia Precista-Galați	326
„ Precista Mare din Roman	327
„ Precista și Răducanu	328
„ Probota	330
„ Răchitoasa	333
„ Rîșca	336
„ Sf. Sava-Iași	339
„ Secu	343
„ Slatina	345
„ Socola	347
„ Soveja	350
„ Sf. Spiridon	352
„ Tazlău	353
„ Teodoreni	355
„ Trei Ierarhi	356
„ Văratec	359
„ Vizantea	361
„ Vorona	362
„ Zagavia	364
Schitul Almașu	365
„ Bradu	366
„ Brazi	367
„ Brătești	369
„ Buciumeni	370
„ Cetatea Mică	371
„ Cotumba	372
„ Cozancea	373
„ Cruceanu sau Pîrvești	374
„ Deleni	375
„ Drăgușani	376
„ Dumbrăvița	377
„ Frumușica	378
„ Ghereasca	379
„ Giurgeni	380
„ Golgota	381
„ Grăjdeni	383
„ Grumăzoaia	384
„ Hîrșova	385

Schitul Lipova	386
„ Mălinești	387
„ Nechitu	388
„ Popăuți	389
„ Rafailă	390
„ Runcu	391
„ Scînteia	392
„ Știoboreni	393
„ Unsa	395
„ Valea Neagră	396
 Biserica Sf. Gheorghe-Galați	397
„ Sf. Gheorghe-Lozonschi	398
„ Sf. Ioan Zlataust	399
„ Sf. Lazăr-Iași	401
„ Sf. Nicolae-Galați	402
 Epitropiile Sf. Mormînt din Țara Românească și Moldova	403
 Indice general	407
 Facsimile	479
 Cuprinsul	511

A) INVENTARE, INDRUMĂTOARE, CATALOAGE, EDIȚII DE DOCUMENTARE

1. — ION RADU MIRCEA, Catalogul documentelor Țării Românești 1369—1600, București, 1947, XVI + 324 p., lei 10.
2. — Catalogul documentelor românești, vol. I, 1521—1799, București, 1955, XXX + 598 p., lei 27.
3. — MIHAIL GUBOGLU, Tabele sincronice. Datele hegirei și datele erei noastre, cu o introducere în cronologia musulmană, București, 1955 (epuizat).
4. — Indrumător în Arhivele Statului din Iași, vol. II, București, 1956, 194 p., lei 9; vol. III, București, 1959, 166 p., lei 8, vol. IV, Buc., 1970.
5. — Catalogul documentelor moldovenești, vol. I, Buc., 1957, 576 p., lei 27; vol. II, Buc., 1959, 566 p., lei 27; vol. III, Buc., 1968, 700 p.; vol. IV, Buc., 1970, 674 p. Întocmit de: Leonte Ileana, Fănescu Mihail, Regleanu Mihail, Cuțe Veronica, Papadopol Lucia (I); Regleanu Mihail, Gheorghian Iulia, Vasilescu Veronica și Duca Doina (II); Regleanu Mihail, Duca Doina, Negulescu Constanța, Vasilescu Veronica și Crivăț Cornelia (III); Regleanu Mihail, Doina Duca Tmculescu, Veronica Vasilescu, Negulescu Constanța (IV).
6. — Arhivele Statului — 125 de ani de activitate (1831—1956), București, 1957, 514 p., lei 30. Sub redacția: Fănescu Mihail, Leonte Ileana, Trandaf Victor și Vasile Ion.
7. — Meșteșugari și neguțatori din trecutul Craiovei, București, 1958, 373, p., lei 15. Sub redacția: Al. Bălintescu; I. Popescu-Cilieni.
8. — Înaltul Divan (1831—1847), inventar arhivistic, București, 1958, 563 p. + VI pl., lei 24,50. Sub redacția: Ispas Zoe, Șoiculescu Victoria, Gheorghian Iulia, Rămoiu Maria, Șucu Ion.
9. — D. Limona, Catalogul documentelor grecești, vol. I, București, 1958, XIII + 803 p., lei 33,50; vol. II, București, 1958, VIII + 429—(430) p. + 8 pl., lei 20.
10. — Inventarul Protocoalelor Primăriei Sibiu 1521—1700, București, 1958, 233 p., lei 6,25. Sub redacție: Duzinchevici Gh., Buta Evdochia, Gündisch Herta.
11. — Arhiva Magistratului orașului Brașov. Inventarul actelor neînregistrate, vol. I, București, 1959, 444 p., lei 20; vol. II, București, 1961, IV + 427 p., lei 20.
12. — Documente privind istoria anului revoluționar 1848 din Moldova, București, 1960, 516 p., lei 25. Sub redacția: Ungureanu Gheorghe, Apostolescu Virgil, Cruceanu Felicia, Isac Virginia, Turcu Constantin.
13. — M. GUBOGLU, Catalogul documentelor turcești, vol. I, București, 1960, 720 p., lei 25; vol. II, București, 1965, 700 p., lei 35.

14. — EL. MOISUC, *Industria textilă în Braşov şi Țara Birsei, Cata'or de documente*, vol. I (1413—1820), Bucureşti, 1960, 620 p., lei 20.
15. — Documente privitoare la Istoria Economică a României — Statistică — Țara Românească şi Moldova, Seria B, vol. I, Bucureşti, 1960, VIII + 315 p.+12 planşe, lei 20.
16. — Documente privitoare la Istoria Economică a României. Oraşe şi târguri — Moldova. Seria A, vol. II, Bucureşti, 1960, IX + 549 p. + 6 planşe ; lei 25.
17. — M. REGLEANU, Documente privind anul revoluţionar 1848 în Țara Românească, Bucureşti, 1962, 739 p., lei 27.
18. — E. POȘTĂRIȚĂ și M. FĂNESCU, *Expoziția arhivistică*, Bucureşti, 1965, 60 p., lei 3.
19. — Secretariatul de Stat al Moldovei (1832—1862). Inventar arhivistic, Bucureşti, 1966, 491, p., lei 30. Sub redacția : Ungureanu Gheorghe, Apostolescu Virgil, Balica Gheorghe, Chelaru Ema, Cruceanu Felicia și Isac Virginia.
20. — D. LIMONA, *Catalogul documentelor referitoare la viața economică a Țărilor Române în sec. XVII—XIX*, vol. I, Bucureşti, 1966, 576 p., lei 35 ; vol. II, Bucureşti, 1967, 518 p., lei 35.
21. — *Îndrumător în Arhivele Statului Banat*, Bucureşti, 1965, 160 p., lei 15. Sub redacția : Corui Aurel, Bardoş Gertrude, Moş Tiberiu.
22. — *Condica de venituri şi chetuieli a Vistieriei de la Ieatul 7202—7212 (1694—1704)* Bucureşti, 1873, 750 p., lei 10.
23. — AL. BALINTESCU, *Problema țărănească în Oltenia în sec. al XIX-lea* — Documente, Bucureşti, 1967, 605 p., lei 35.
24. — Idem, *Arhiva generalului Gheorghe Magheru 1582—1880*, Buc., 1968, lei 30.
25. — *Les Archives de l'État de Roumanie*, Bucarest, 1969, 32 p. Sub redacția : Leonte Ileana Fănescu Mihail și Valeria Șindelar.
26. — GH. UNGUREANU, *Figuri de arhiviști români* — Gheorghe Asachi, Bucureşti, 1969, lei 25.
27. — *Bibliografia arhivisticii românești*, Bucureşti, 1969, lei 10. Sub redacția : Fănescu Mihail, Kiss Andrei, Poștăriță Emilia, Crivăț Cornelia, Dogaru Maria, Nussbächer Ger-not și Angheli Dumitru.
Revista Arhivelor. Apare trimestrial lei 14 exemplarul.

B) INDICI CRONOLOGICI

1. — *Mitropolia Țării Românești*, vol. I, II, Bucureşti, 1961, 1472 p., lei 40.
2. — *Episcopia Argeş*, de IOAN I. ȘUCU, 1954, Bucureşti, 156 p., lei 5.
3. — *Episcopia Buzău*, de M. REGLEANU, Bucureşti, 1958, 448 p., lei 10,60.
4. — *Episcopia Rîmnicului Noului Severin*, de ION I. ȘUCU, Bucureşti, 1951, 236 p., lei 5.
5. — *Mănăstirile : Sf. Apostoli-Bucureşti, Arnota-Vîlcea, Băbeni-Rîmnicul-Sărat, Baia de Aramă-Mehedinți și Banu-Buzău*, de ION GH. VASILE, Bucureşti, 1950, 164 p. lei 5.
6. — *Mănăstirile : Bistrița-Vîlcea și Bradul*, de CLAUDIA MIHAILESCU, Bucureşti, 1948, 136 p., lei 5.
7. — *Mănăstirile : Brîncoveni, Brebu, Bucovăț, Buliga și Butoiul*, de ION GH. FANUICA Bucureşti, 1949, 81 p. lei 3.
8. *Mănăstirile : Căldărușani și Călușul*, de V. ANTONIU, Bucureşti, 1953, 95 p., lei 3.

9. — Mănăstirile: Cîmpulung, Căscioarele, Cernica, Cetățuia, Cheia, Ciocanul, Ciolanul, Ciorogîrla, Clocociov, de ION I. ȘUCU, București, 1949, 178 p., lei 5.
10. — Mănăstirile: Comana, Cornet, Cotmeana și Cotroceni și schiturile lor, de IL. LEONTE, M. FANESCU și L. PAPADOPOLO, București, 1954, 261 p., lei 5.
11. — Mănăstirile: Cozia, Crasna, Dălhăuți, Dealul, Dedulești, Dintrunlemn, Sf. Ecaterina-București de A. SACERDOȚEANU, București, 1947, 180 p., lei 5.
12. — Mănăstirile: Găvanul, Sf. Gheorghe-Buzău, Sf. Gheorghe-Nou București, Ghighiu, Glavacioc și Golgota, de ION I. ȘUCU, București, 1953, 87 p., lei 3.
13. — Mănăstirile: Govora, Gruiu, Hagi-Dina, Hanul Greci și Hotărani, București, 1958, 96 p., lei 4.
14. — Mănăstirile: Hurezi, Iordăcheanu și Sf. Ioan din București, de RADU S. GRECEANU, 1951, 177 p., lei 5.
15. — Mănăstirile: Sf. Ioan-Focșani, Jhiabul, Jitia și Roaba, Măgureanu-București, Mărcuța și Mărgineni, București, 1958, 248 p., lei 10.
16. — Mănăstirile: Mihai-Vodă — București, Mislea Motru, Nămăești, Nifon, Nucetul, de RADU S. GRECEANU, București, 1949, 179 p., lei 5.
17. — Mănăstirile: Pantelimon, Pasărea, Plătărești, Plumbuita, Poiana Mărului, Polovragi, Predeal, de ION G. COMANESCU, 1950, București, 93 p., lei 3.
18. — Mănăstirea Radu Vodă — București, de IL. LEONTE, București, 1948, 544 p., lei 10.
19. — Mănăstirile: Rîmnicul-Sărat, Rîncăciova, Răzvan, Rătești, Recea, Rogoz, Sadova, Să-rindar, Sf. Sava — București și Seaca — Mușetești de IL. LEONTE, București, 1951, 186 p., lei 5.
20. — Mănăstirile: Slobozia lui Enache și Apostolache, Snagov, Spirea din Deal, Sf. Spiridon Vechi, de ION GH. VASILE, 1954, București, 175 p., lei 5.
21. — Mănăstirile: Stavropoleos, Strehăia, Surpatele, Suzana, Tîrșor, Țigănești, de ION GH. VASILE, București, 1955, 139 p., lei 5.
22. — Mănăstirile: Tismana și Trivalea, de IL. LEONTE, București, 1952, 164 p., lei 5.
23. — Mănăstirile: Văcărești, Valea, Vieroșu, Viforîta, Zamfira și Zlătari, de ION I. ȘUCU, București, 1952, 248 p., lei 5.
24. — Actele Arhivei Militare (Arh. St. Timișoara), I (1724—1800), București, 1952, 180 p.; II (1801—1815). București, 1955, 301 p., lei 10.

Tiparul executat sub comanda
nr. 1/359 la

Întreprinderea poligrafică

„13 Decembrie 1918”,

str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97.

București,

Republica Socialistă România.

